

เสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน
เล่ม ๓

พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางสาวละออ หลิมแข่งท้าย ต.ม.

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๓๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

สารบัญเล่ม ๓

อธิบายบทเล่ภาค ๓

หน้า (๒๓)

ตอนที่ ๒๗ พลายงามอาสา

๑๑ ๓

พระเจ้าเชียงใหม่หาอู๋มาช่วยศึกไทย

๑๑ ๓

ท้าวพระยาดาวซอให้อู๋มาช่วยไทยให้รบยกไป

๑๑ ๓

พระเจ้าเชียงใหม่มีพระราชดำริตั้งเจ้าพระพิณงษา

๑๑ ๒

ดาวสังราชดำริตั้งเชียงใหม่ที่ตำบลเมืองสวรรค์โลก

๑๑ ๒

กรมการสวรรค์โลกสังราชดำรินตงมากรุง

๑๑ ๔

เจ้าพระยาจักร์ทูลดำรินตั้งเชียงใหม่

๑๑ ๕

ตั้งเจ้าพระพิณงษาจะเสด็จยกกองทัพกำลังกรีว

๑๑ ๗

เสนาบดีทูลขอให้ห่านอาสา

๑๑ ๗

พลาวยงามขอให้จมนศรีหน้าอาสา

๑๑ ๑๓

จมนศรีวัดของวิชาพลาวยงาม

๑๑ ๑๓

จมนศรีพาพลาวยงามเข้ารบอาสา

๑๑ ๑๔

พลาวยงามทูลขอโทษขุนแผน

๑๑ ๑๖

ตั้งเจ้าพระพิณงษาโปรดให้ขุนแผนพ้นโทษ

๑๑ ๑๗

ขุนแผนทูลขอหนักโทษ ๓๕ คน เป็นทหารอาสา

๑๑ ๑๗

ขุนแผนกับนางแก้วกริยามาอยู่บ้านจมนศรี

๑๑ ๒๓

สมเด็จพระพันวัสสาโปรดยนางดาวทอง	หน้า ๒๔
ขุนแผนพดางามกับพวกลอคำ ดองวิชาถวายเป็น	๒๕
นางทองประศรีเข้ามาอยู่กับ	๓๓
ขุนแผนพดางามเตรียมยกทัพ	๓๒
ขุนแผนพดางามทูลลา	๓๐
ขุนแผนพดางามถนอมนางทองประศรี	๓๑
ขุนแผนตั้งนางดาวทอง นางแก้วกิริยา	๓๗
ขุนแผนประชุมพล	๓๘
นางแก้วกิริยากลอดพดางามประชุมพล	๓๘
ขุนแผนยกทัพ	๔๐
ขุนแผนซัดคาบฟ้าฟัน	๔๑
ตอนที่ ๒๗ พดางามได้นางศรีมาตา	๔๓
พดางามฝัน	๔๓
ขุนแผนพดางามถึงเมืองพิชิต	๔๓
นางศรีมาตาฝัน	๔๔
พดางามชมตาด	๔๔
ขุนแผนพดางามไปหาพระพิชิต	๔๕
พระพิชิตให้นางศรีมาตาออกมาให้ขุนแผนพดางาม	๔๗
พดางามกับนางศรีมาตารักกัน	๔๗

ขุนแผนไปเยี่ยมม้าน้ำหมอก	หน้า ๕๐
ขุนแผนพาดยงามคางกนทจวนพระพิศตร	,, ๕๓
นางศรีมาตาครวญถึงพาดยงาม	,, ๕๒
ขุนแผนคุมพาดยงาม	,, ๕๓
พาดยงามตักตขุนแผน	,, ๕๕
พาดยงามเซาเรือนนางศรีมาตา	,, ๕๕
พาดยงามชมเควเรือนนางศรีมาตา	,, ๕๕
นางศรีมาตาตกใจตบ	,, ๕๗
อเมียเห็นพาดยงามกับนางศรีมาตา	,, ๕๗
อเมียหตอกพระพิศตร	,, ๕๘
พาดยงามเกยวนางศรีมาตา	,, ๕๙
พาดยงามไต่ นางศรีมาตาเป็นเมีย	,, ๖๒
พาดยงามตั้งนางศรีมาตา	,, ๖๓
ขุนแผนจับพาดยงามไต่	,, ๖๔
พาดยงามอ้อนวอนให้ขุนแผนชอนางศรีมาตา	,, ๖๔
นางศรีมาตาจัดชองให้พาดยงาม	,, ๖๕
ขุนแผนชอนางศรีมาตา	,, ๖๖
ขุนแผนพาดยงามกตม้จากจวนพระพิศตร	,, ๗๐
อเมียเอาชองไปให้พาดยงาม	,, ๗๐
ขุนแผนพาดยงามยกทัพจากเมืองพิศตร	,, ๗๓

พดียงามทองนางศรีมาตา	หน้า ๗๓
ขุนแผนควงถึงนางวันทอง	,, ๗๓
ขุนแผนขมบึ้ง	,, ๗๔
ขุนแผนถึงเมืองพิษณุโลก	,, ๗๖
ขุนแผนยกจากเมืองสุวรรณภูมิ	,, ๗๖
พดียงามขมดง	,, ๗๗
ขุนแผนพดียงามปรึกษาการศึก	,, ๗๘
ขุนแผนพดียงามไปหาผู้สาว	,, ๗๗
ขุนแผนพดียงามฆ่าชานมโน กับ น้อยศรีวิไชย	,, ๘๐
ขุนแผนยกไปถึงบึงใหญ่	,, ๘๒
ตอนที่ ๒๗ ขุนแผนแก้พระท้าวหน้า	,, ๘๓
พระท้าวหน้าคดคุณ	,, ๘๓
พระท้าวหน้าฝัน	,, ๘๔
ขุนแผนพดียงามปลอมเข้าเมืองเชียงใหม่	,, ๘๖
ขุนแผนพดียงามพบดาหลอ คารวก	,, ๘๘
ดาหลอ คารวก บอกพระท้าวหน้าให้เตรียมตัว	,, ๘๙
ขุนแผนพดียงามแก้พระท้าวหน้าออกจากคุก	,, ๙๒
ไทยแย่งม้าโรงใน	,, ๙๓
ขุนแผนปักหนังสือทำ	,, ๙๔
ไทยแย่งช้างงา	,, ๙๔

ทหารอาสาหองรบกับชนแผน	หน้า ๘๖
พสกถาวรวาพระทายนาน	,, ๘๗
พระเจ้าเชียงใหม่ใต้หนังสือชนแผนท่า	,, ๑๐๐
พระเจ้าเชียงใหม่ให้ไปสืบทัพไทย	,, ๑๐๒
พระเจ้าเชียงใหม่ให้เตรียมทัพเชียงใหม่	,, ๑๐๓
ทัพมาแดนนครเพชร	,, ๑๐๓
ทัพช้างท้าวกรุงกาท	,, ๑๐๕
ชนแผนตงคาย	,, ๑๐๘
ชนแผนพลาวยามยกทัพ	,, ๑๐๘
พลาวยามรบแดนนครเพชร	,, ๑๑๓
ทัพแดนนครเพชรแตก	,, ๑๑๗
ชนแผนรบท้าวกรุงกาท	,, ๑๑๗
ชนแผนฆ่าท้าวกรุงกาทตาย	,, ๑๑๘
ชนแผนฆ่านครเพชรตาย	,, ๑๒๓
ทัพเชียงใหม่แตก	,, ๑๒๒
พระเจ้าเชียงใหม่ให้รักษามือง	,, ๑๒๓
ตอนที่ ๓๐ ชนแผนพลาวยามจับพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๑๒๗
ชนแผนพลาวยามคิดเข้าตีเมืองเชียงใหม่	,, ๑๒๗
ชนแผนจุดทัพ	,, ๑๒๘
๐๘๘๖/๒๕๖๕ ทัพผนวก	,, ๑๒๘

เกิดวิปริตในเมืองเชียงใหม่	หน้า ๓๓๐
นางอัปสรหมเห็ดห้ามพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๓๑
พระเจ้าเชียงใหม่ไม่ฟังห้าม	,, ๓๓๒
ขุนแผนยกทัพเข้าประชิดเมือง	,, ๓๓๓
ขุนแผนพ่ายงาามตอบเข้าเมือง	,, ๓๓๔
ขุนแผนพ่ายงาามเข้าวังพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๓๕
ขุนแผนพ่ายงาามขึ้นค้ำหนัก	,, ๓๓๗
ขุนแผนพ่ายงาามชมนางต้นม	,, ๓๓๗
ขุนแผนพ่ายงาามชมห้องประชม	,, ๓๓๘
ขุนแผนพ่ายงาามชมห้องมเหดี	,, ๓๔๐
ขุนแผนพ่ายงาามจับพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๔๓
พระเจ้าเชียงใหม่ยอมแพ้	,, ๓๔๓
ขุนแผนพ่ายงาามกตัญญูมาค้าขาย	,, ๓๔๕
พระเจ้าเชียงใหม่บอกความมเหดี	,, ๓๔๕
พระเจ้าเชียงใหม่บอกความเสนา	,, ๓๔๗
พระเจ้าเชียงใหม่รับกองทัพไทยเข้าอยู่ในเมือง	,, ๓๔๗
ตอนที่ ๓๓ ขุนแผนพ่ายงาามยกทัพกลับ	,, ๓๕๐
ขุนแผนพ่ายงาามมีใบบอกมารกรุง	,, ๓๕๐
สมเด็จพระพันวษาดั่งให้กวาดครวี่ดาว	,, ๓๕๓
พระเจ้าเชียงใหม่กับนางอัปสรครวญ	,, ๓๕๕

๐๕๗๑๒๕๖

ราชฎีเตรียมคั้ว	หน้า ๓๕๖
ขุณแผนยกจากเมืองเชียงใหม่	,, ๓๕๗
พระเจ้าเชียงใหม่ครวญตั้งวง	,, ๓๕๗
นางอปัสร์ครวญ	,, ๓๕๗
พวกกองทัพตั้งันตาว	,, ๓๖๐
ขุณแผนกตบมาถึงเมืองพิจิตร	,, ๓๖๒
พระพิจิตร บุษบา ไปรับขุณแผน	,, ๓๖๒
นางศรีมาตาให้อเมียไปหาพดายงาม	,, ๓๖๕
ขุณแผนพดายงามมาหาพระพิจิตร	,, ๓๖๖
นางศรีมาตาแกตั้งบอกร้อย	,, ๓๖๖
พระพิจิตรนควันแต่งงาน	,, ๓๖๗
ขุณแผนกตบจากจวนพระพิจิตร	,, ๓๖๗
พดายงามนตกับอเมีย	,, ๓๖๗
พดายงามไปเดินหมากรุกถวงขุณแผน	,, ๓๗๐
พดายงามตอบมาจวนพระพิจิตร	,, ๓๗๓
พดายงามขนหานางศรีมาตา	,, ๓๗๒
นางบุษบาเห็นพดายงามลงจากเรือน	,, ๓๗๕
พระพิจิตรปรึกษาบเมีย	,, ๓๗๕
ขุณแผนเตรียมภรรยาบวณเรือตองกรงเทพ ฯ	,, ๓๗๖
ขุณแผนพดายงามตองจากเมืองพิจิตร	,, ๓๗๗

ตอนที่ ๓๒ ถวายนางสร้อยทอง สร้อยฟ้า	หน้า ๓๘๐
^๑ ^๒ ^๓ ขุนแผนถนงกรง	๑, ๓๘๐
^๔ เจ้าพระยาจักรีให้เจ้าพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๘๐
^๕ ขุนแผนพดียงามเข้าเฝ้า	๑, ๓๘๒
^๖ สมเด็จพระพันวษาประทานบำเหน็จขุนแผนพดียงาม	๑, ๓๘๖
^๗ พระเจ้าเชียงใหม่เข้าเฝ้า	๑, ๓๘๗
^๘ นางสร้อยทอง สร้อยฟ้า ขนเฝ้า	๑, ๓๘๘
^๙ สมเด็จพระพันวษาทรงดำริจะประทานนางสร้อยฟ้า	
^{๑๐} แก่พระไวย (พดียงาม)	๑, ๓๙๒
^{๑๑} สมเด็จพระพันวษาประทานโทษพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๙๕
^{๑๒} สมเด็จพระพันวษาครีตขอนางสร้อยฟ้าให้พระไวย	๑, ๓๙๕
^{๑๓} นางสร้อยฟ้าออกไปหาพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๙๖
^{๑๔} นางสร้อยฟ้าครวญ	๑, ๓๙๖
^{๑๕} พระเจ้าเชียงใหม่ปลอบปลุก	๑, ๓๙๗
^{๑๖} นางอัปสรต้อนรับ	๑, ๓๙๗
^{๑๗} นางสร้อยฟ้าตาพ่อแม่	๑, ๓๙๙
^{๑๘} พระเจ้าเชียงใหม่เตรียมยกทัพเมือง	๑, ๓๙๙
^{๑๙} พระเจ้าเชียงใหม่ออกเรือจากกรุง	๑, ๓๙๙
^{๒๐} พระเจ้าเชียงใหม่ถึงเมืองพิจิตร	๑, ๓๙๙

(๘)

พระเจ้าเชียงใหม่ถึงเมืองนครจำปาศ	หน้า ๒๐๖
พระเจ้าเชียงใหม่เข้าเมืองเชียงใหม่	๑, ๒๐๖
ต้มโภชพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๒๐๗
คดีที่ ๓๓ แต่งงานพระไวย (พดียงาม)	๑, ๒๐๘
ต้มเด็จพระพันวษาจะประทานนางสร้อยฟ้าแก่พระไวย	๑, ๒๐๘
ขุนแผนทูลเรื่องนางศรีมาตา	๑, ๒๐๙
ต้มเด็จพระพันวษาครีตตั้งให้แต่งงานพระไวย	๑, ๒๑๐
พระพิศตรพนางศรีมาตามาถึงกรุง	๑, ๒๑๐
เริ่มแต่งงานพระไวย	๑, ๒๑๑
นางวันทองมาช่วยแต่งงาน	๑, ๒๑๒
รตนาพระไวยกับนางศรีมาตา	๑, ๒๑๔
ต้มเด็จพระพันวษาให้พานางมสร้อยฟ้าไปประทาน พระไวย	๑, ๒๑๖
ขุนช้างมาช่วยแต่งงาน	๑, ๒๑๘
ขุนช้างเมาเหล้า	๑, ๒๑๙
ขุนช้างวิวาทกับพระไวย	๑, ๒๒๐
พระไวยทูปคขุนช้างตลบ	๑, ๒๒๑
นางวันทองครวญถึงขุนช้าง	๑, ๒๒๒
ขุนช้างขอเฝ้า	๑, ๒๒๓

พระไวยคอบแทนท้าวนาง	หน้า ๒๒๓
พระพิศุขบรมขมาตากดับเมือง	,, ๒๒๔
นางบรมขมาต้อนตุก	,, ๒๒๕
พระไวยเข้าห้องนางศรีมาตา	,, ๒๒๖
ตอนที่ ๓๔ ขุนช้างเป็นโทษ	,, ๒๒๗
ขุนช้างทอผ้าองพระไวย	,, ๒๒๗
สมเด็จพระพันวษาทรงชำระความขุนช้างกับพระไวย	,, ๒๓๐
พระไวยขอพิสดำ	,, ๒๓๔
สมเด็จพระพันวษาคงตั้งให้คานาพิสดำ	,, ๒๓๕
ทำพิสดำ	,, ๒๓๖
สมเด็จพระพันวษาเสด็จทอดพระเนตรคานาพิสดำ	,, ๒๓๗
ขุนช้างแพพิสดำครั้งที่ ๑	,, ๒๓๗
ขุนช้างแพพิสดำครั้งที่ ๒	,, ๒๔๐
สมเด็จพระพันวษาคงตั้งให้ประหารชีวิตขุนช้าง	,, ๒๔๐
ขุนช้างทำเป็นบ้า	,, ๒๔๑
ขุนช้างเข้าคุก	,, ๒๔๒
นางวันทองมาเยี่ยมขุนช้าง	,, ๒๔๒
นางวันทองไปอ้อนวอนพระไวยให้ทุลดโทษ	,, ๒๔๕
พระไวยทูลขอโทษขุนช้าง	,, ๒๔๕

(๑๓)

สมเด็จพระพันวษาประทานโทษขุนช้าง	หน้า ๒๕๗
พระไวยรับขุนช้างมาให้นางวันทอง	,, ๒๕๒
ขุนช้างนางวันทองกลับเมืองสุพรรณ	,, ๒๕๓
ตอนที่ ๓๕ ขุนช้างถวายฎีกา	,, ๒๕๕
พระไวยคิดจะพราดนางวันทองจากขุนช้าง	,, ๒๕๕
พระไวยสกัดคนขึ้นเรือนขุนช้าง	,, ๒๕๖
พระไวยอ้อนวอนนางวันทอง	,, ๒๕๗
พระไวยพานางวันทองกลับบ้าน	,, ๒๖๐
ขุนช้างคนหานางวันทอง	,, ๒๖๓
พระไวยให้ไปบอกขุนช้าง	,, ๒๖๒
ขุนช้างถวายฎีกา	,, ๒๖๔
ขุนแผนเข้าหานางวันทอง	,, ๒๖๖
นางวันทองฝันร้าย	,, ๒๗๐
ขุนแผนทำนายฝัน	,, ๒๗๐
สมเด็จพระพันวษาทรงชำระความเรื่องนางวันทอง	,, ๒๗๓
สมเด็จพระพันวษาศรีสังให้นางวันทองเด็กชอุยกับผู้ใด ข้างหนึ่ง	,, ๒๗๔
นางวันทองทูลเป็นถ้อย ไม่รบเดือกจะอยู่กับใคร	,, ๒๗๖
สมเด็จพระพันวษากรุณา ครีสังให้ประหารชีวิต นางวันทอง	,, ๒๗๖

ตอนที่ ๓๖ หน้านางวันทอง

หน้า ๒๗๘

กรมเมืองคุมนางวันทองไปตะแคงแกง

๑, ๒๗๘

ขุนช้างตามนางวันทอง

๑, ๒๗๘

นางวันทองครวญกับพระไวย

๑, ๒๗๙

ขุนแผนครวญกับนางวันทอง

๑, ๒๗๙

ญาติขมากับนางวันทอง

๑, ๒๗๗

ขุนช้างครวญ

๑, ๒๗๘

พระไวยปรึกษาขุนแผนจะทูลขอโทษนางวันทอง

๑, ๒๘๐

พระไวยทูลขอโทษนางวันทอง

๑, ๒๘๑

สมเด็จพระพันวษาประทานโทษนางวันทอง

๑, ๒๘๒

พระไวยกลับไม้ทั้นฆ่านางวันทอง

๑, ๒๘๓

พระไวยคลั่ง

๑, ๒๘๔

ขุนแผนปลอบพระไวย

๑, ๒๘๗

ฝั่งศพนางวันทอง

๑, ๒๘๗

ขุนช้างกลับสู่พรต

๑, ๒๘๘

ขุนแผนให้ไปบอกนางศรีประจัน

๑, ๒๘๘

นางศรีประจันฟังข่าว

๑, ๒๘๘

นางศรีประจันครวญถึงลูก

๑, ๒๘๘

นางตายทองมาเยี่ยมศพนางทองวัน

๑, ๓๐๐

สมเด็จพระพันวษาทราบข่าวนางวันทองตาย

๑, ๓๐๑

ดัมเต็จพระพิณวษาทรงช่วยการศัพ	หน้า ๓๐๓
งานศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๔
ขุนช้างเข้ามาทำศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๗
เผาศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๙
พระไวยบวชพระ	๑๑ ๓๑๐
ขุนช้างบวชเณร	๑๑ ๓๑๐
ดัมเต็จพระพิณวษาเร่งขุนแผนให้ไปกาญจนบุรี	๑๑ ๓๑๓
นางทองประศรีขอพลาญชุมพลไวกะ	๑๑ ๓๑๒
ขุนแผนทูลดา	๑๑ ๓๑๓
ขุนแผนยกไปกาญจนบุรี	๑๑ ๓๑๔
ตอนที่ ๓๗ นางสร้อยฟ้าทำเล่นให้	๑๑ ๓๑๗
พระไวยให้เมียทำขนมเมี่ยง	๑๑ ๓๑๗
นางสร้อยฟ้าถุกเขาระ	๑๑ ๓๑๘
พระไวยเข้าห้องนางศรีมาตา	๑๑ ๓๑๘
นางสร้อยฟ้าร้องว่านางศรีมาตา	๑๑ ๓๑๙
นางสร้อยฟ้าศรีมาตาเถียงกัน	๑๑ ๓๑๙
พระไวยเข้าเฝ้า	๑๑ ๓๒๑
นางสร้อยฟ้าศรีมาตาทะเลาะกัน	๑๑ ๓๒๓
นางสร้อยฟ้าฝากพลาญชุมพลคกต้อง	๑๑ ๓๒๖
พระไวยกลับมามีบ้าน	๑๑ ๓๒๗

พระไวยคันทางสร้อยฟ้า	หน้า ๓๒๘
นางสร้อยฟ้าครวญ	,, ๓๓๐
นางสร้อยฟ้าให้ใหม่ไปหาเถรवाद	,, ๓๓๑
เถรवादมาอยู่วัดพระยาแมน	,, ๓๓๓
ให้ใหม่ไปถึงเถรवाद	,, ๓๓๕
เถรवादรับพระนางสร้อยฟ้า	,, ๓๓๗
นางสร้อยฟ้าไปหาเถรवाद	,, ๓๓๘
เถรवादทำเสน่ห์	,, ๓๓๙
พระไวยครวญถึงนางสร้อยฟ้า	,, ๓๔๐
พระไวยไปหานางสร้อยฟ้า	,, ๓๔๑
สมเด็จพระพันวษาทรงตั้งเกศอากรพระไวย	,, ๓๔๕
ตอนที่ ๓๗ พระไวยถูกเสน่ห์	,, ๓๔๖
นางสร้อยฟ้าคิดได้ความนางศรีมาตา	,, ๓๔๖
พระไวยกดับจากเฝ้า	,, ๓๔๖
นางสร้อยฟ้าได้ความว่านางศรีมาตาโดนต้ม	,, ๓๔๖
พระไวยคันทางศรีมาตา	,, ๓๔๗
พระไวยที่ถูกพลายชุมพล	,, ๓๔๘
พลายชุมพลหนีไปเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๓๘
นางทองประศรีครวญถึงพลายชุมพล	,, ๓๕๓
พลายชุมพลบอกขุนแผนว่าพระไวยถูกเสน่ห์	,, ๓๕๔

พ่ายชุมพุดตามแม้งถึงวงศ์ญาติ	หน้า ๓๕๘
พ่ายชุมพุดหนีไปเมืองสุโขทัย	๑, ๓๕๘
พ่ายชุมพุดไปหาตายาย	๑, ๓๖๐
พระยาสุโขทัยพาพ่ายชุมพุดไปฝากพระ ตั้งฆราวาส	๑, ๓๖๒
นางศรีมาลาถวญ	๑, ๓๖๕
นางศรีมาลาใช้ชายทิดไปเมืองพิศตร	๑, ๓๖๖
ชายทิดบอกพระพิศตรนางบุษมา ว่านางศรีมาลา เป็นไซ้หนัก	๑, ๓๖๗
พระพิศตรบุษมาตงมากกรุงศรีอยุธยา	๑, ๓๖๘
คือนท ๓๘ ขุนแผนต้องกระจก	๑, ๓๗๐
ขุนแผนเข้ามากรุงศรีอยุธยา	๑, ๓๗๐
ขุนแผนพระพิศตรนางบุษมาไปบ้านพระไวย	๑, ๓๗๐
นางศรีมาลาฟ้องพ่อแม่	๑, ๓๗๓
พระพิศตรคิดว่าพระไวย	๑, ๓๗๓
ขุนแผนทำกระจกมนตรี	๑, ๓๗๓
พระไวยดำเด็กขุนแผน	๑, ๓๗๔
ขุนแผนโกรธพระไวย	๑, ๓๗๔
นางทองประศรีโกรธขุนแผน	๑, ๓๗๕
พระไวยทะเลาะกับแม่ยาย	๑, ๓๗๕

ขุนแผนตัดพระไวย	หน้า ๓๗๘
พระพิรุณกับนางบุษบาถัม	,, ๓๗๙
ขุนแผนทำพระไวย	,, ๓๘๒
ขุนแผนปลอบนางศรีมาลา	,, ๓๘๓
ขุนแผนถัมเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๘๓
พลายชุมพลบวชเณร	,, ๓๘๔
เณรชุมพลถามข่าวขุนแผน	,, ๓๘๔
ขุนแผนชวนเณรชุมพลแก้แค้นพระไวย	,, ๓๘๗
เณรชุมพลตั้ง	,, ๓๘๘
พลายชุมพลได้มากับคาบของตา	,, ๓๘๙
พลายชุมพลออกจากเมืองสุโขทัย	,, ๓๙๒
พลายชุมพลแค้นทัพหุ่น	,, ๓๙๒
พลายชุมพลแปลงเป็นมอญมาตงที่เดิมบาง	,, ๓๙๓
เมืองสุพรรณบอกข่าวศึกเข้ามากรุง ฯ	,, ๓๙๓
ตอนที่ ๔๐ พระไวยแตกทัพ	,, ๓๙๔
สมเด็จพระพันวษาทรงทราบข่าวศึก	,, ๓๙๔
สมเด็จพระพันวษাত্রัสให้ขุนแผนไปรบ	,, ๓๙๕
พันเอกเชิญตราไปเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๙๕
ขุนแผนเตรียมทัพ	,, ๓๙๖
นางเสียดิษยาห้ามขุนแผน	,, ๓๙๖

ขุนแผนยกทัพ	หน้า ๓๙๗
ขุนแผนกับพระศุภวรรณยกไปตั้งตนทางบวช	,, ๓๙๘
พลายชุมพลให้พรายแปลงไปตีบ้านขุนแผน	,, ๓๙๘
พลายชุมพลปล้นค่ายขุนแผน	,, ๔๐๐
ขุนแผนแกล้งให้พลายชุมพลจับได้	,, ๔๐๒
พระศุภวรรณพันเกาะแตกทัพ	,, ๔๐๒
ขุนแผนพลายชุมพลยกมาตั้งบ้านตาตวน	,, ๔๐๒
พันเกาะหนีมากรง	,, ๔๐๒
พันเกาะทูลถามอัญญาขุนแผน	,, ๔๐๓
สมเด็จพระพันวษาให้พระไวยไปรบ	,, ๔๐๕
พระไวยเตรียมทัพ	,, ๔๐๕
นางทองประศรีครวญอาลัยขุนแผน	,, ๔๐๖
พระไวยส่งนางสร้อยฟ้าศรีมาดา	,, ๔๐๗
พระไวยยกทัพ	,, ๔๐๗
พระไวยผูกพัน	,, ๔๐๗
นางเปตวันทองแปลงตัวมาคอยพระไวย	,, ๔๐๘
พระไวยเสียดนางแปลง	,, ๔๑๐
นางเปตวันทองห้ามทัพ	,, ๔๑๑
พระไวยครวญถึงแม่	,, ๔๑๒
พระไวยยกไปตั้งบางกระทิง	,, ๔๑๒

ขุนแผนพลายชุมพลเตรียมรบ	หน้า ๔๓๒
กองทัพพระไวยพลายชุมพลรบกัน	๑๑ ๔๓๓
พระไวยเจรจาทัพกับพลายชุมพล	๑๑ ๔๓๔
พระไวยกับพลายชุมพลสู้กัน	๑๑ ๔๓๖
ขุนแผนจะฟันพระไวย	๑๑ ๔๓๗
พระไวยหนีขุนแผน	๑๑ ๔๓๗
พระไวยเข้าเฝ้า	๑๑ ๔๓๗
สมเด็จพระพันวษาทรงตำระพระไวย	๑๑ ๔๓๘
สมเด็จพระพันวษาคตรัสสั่งให้นางศรีมาตาไปรับขุนแผน	๑๑ ๔๓๐
นางทองประศรีเห็นขุนแผน	๑๑ ๔๓๓
ตอนที่ ๔๑ พลายชุมพลจับเส้นหญ้า	๑๑ ๔๓๓
นางสร้อยฟ้าให้เด็กตำรายานางศรีมาตา	๑๑ ๔๓๓
พรายมิดดาวทศกษัตริย์ตำรายานางศรีมาตา	๑๑ ๔๓๓
นางศรีมาตาไปถึงค่ายขุนแผน	๑๑ ๔๓๔
นางศรีมาตาจับขุนแผนพลายชุมพลเข้ามารุง	๑๑ ๔๓๔
ขุนแผนพลายชุมพลเข้าเฝ้า	๑๑ ๔๓๕
สมเด็จพระพันวษาทรงตำระขุนแผน	๑๑ ๔๓๗
สมเด็จพระพันวษาให้ขุนแผนหาหลักฐาน	๑๑ ๔๓๗
พลายชุมพลอาสาจับเส้นหญ้า	๑๑ ๔๓๗

พยายขุมพตพระหมนคีรแปลงเป็นนชก	หน้า ๔๒๗
พยายขุมพตดวงมอมเกวชวาด	,, ๔๒๘
พยายขุมพตจับเกวชวาดเนววิจ	,, ๔๓๒
เกวชวาดนำชดรูป	,, ๔๓๔
นางทองประศรีหายกกเด็นท์	,, ๔๓๕
พระหมนคีรนำเกวเนวฝากทมตำวจ	,, ๔๓๕
เกวชวาดเกตงทำตาย	,, ๔๓๖
เกวชวาดหิน	,, ๔๓๖
ต้มเตจพระพันวษาทรงชำระนางสร้อยฟ้า	,, ๔๓๗
นางสร้อยฟ้าได้ความนางศรีมาตา	,, ๔๔๐
ต้มเตจพระพันวษาทรงชำระนางศรีมาตา	,, ๔๔๒
นางศรีมาตาขอพิตุจัน	,, ๔๔๓
ต้มเตจพระพันวษาตรัสสั่งให้นางสร้อยฟ้าศรีมาตาดูไฟ	,, ๔๔๔
ตอนที่ ๔๒ นางสร้อยฟ้าศรีมาตาดูไฟ	,, ๔๔๕
ต้มเตจพระพันวษาได้จ้อออกทอดพระเนตรดูไฟ	,, ๔๔๕
นางทองประศรีเข้าเฝ้า	,, ๔๔๕
ต้มเตจพระพันวษาให้ขุนแผนพระไวยพยายขุมพต	
ปฏิญาณเป็นนกกตาง	,, ๔๔๖
พรหมณฑทพพิตุจัน	,, ๔๔๖

คนมาตถุยไฟ	หน้า ๔๔๗
นางศรีมาตถุยไฟชนะ	,, ๔๔๘
นางสัตว์อยฟ้าตถุยไฟแพ้	,, ๔๔๘
นางสัตว์อยฟ้าอกค้ำว่า	,, ๔๔๘
สมเด็จพระพนวงษาครัดตั้งให้ประหารชีวิตนางสัตว์อยฟ้า	,, ๔๕๐
นางสัตว์อยฟ้าวิ่งวอนนางศรีมาตถุยไฟให้หยุดขอโทษ	,, ๔๕๐
นางศรีมาตถุยไฟหยุดชีวิตนางสัตว์อยฟ้า	,, ๔๕๒
สมเด็จพระพนวงษาครัดตั้งให้ขบนางสัตว์อยฟ้า	
เดี่ยวจากกรัง	,, ๔๕๒
สมเด็จพระพนวงษาประทานม้าเหินแก่นางศรีมาตถุย	,, ๔๕๓
นางสัตว์อยฟ้าตาพระด้วย	,, ๔๕๔
นางสัตว์อยฟ้าตานางทองประศรี	,, ๔๕๖
นางสัตว์อยฟ้าตาขุนแผนพดายชมพู	,, ๔๕๗
นางสัตว์อยฟ้าตานางศรีมาตถุย	,, ๔๕๘
นางสัตว์อยฟ้าตั้งเวรอน	,, ๔๕๘
นางสัตว์อยฟ้าออกจากเมือง	,, ๔๕๘
นางสัตว์อยฟ้าพบกับเถรชวาค	,, ๔๖๑
เถรชวาคพานางสัตว์อยฟ้าไปเมืองเชียงใหม่	,, ๔๖๒
กำเนิดพดายเพชรตฤณนางศรีมาตถุย	,, ๔๖๔

กำเนิดพดายยงตกนางสร้อยฟ้า

หน้า ๕๖๕

ตอนที่ ๕๓ จรเข้เถรขวาด ✓

๖๖๐

เถรขวาดเป็นตั้งฆราวาส

๖๖๑

เถรขวาดคิดจะแก้แค้นพดายชมพู

๖๖๒

เถรขวาดตามนางสร้อยฟ้า

๖๖๓

เถรขวาดตั้งเณรจิ๋ว

๖๖๔

เถรขวาดเห็นนางร้าย

๖๖๕

เถรขวาดแปลงเป็นแรง

๖๖๖

เถรขวาดแปลงเป็นจรเข้

๖๖๗

จรเข้เถรขวาดสู้หมอกที่เมืองอ่างทอง

๖๖๘

จรเข้เถรขวาดตงมาจากเมืองอ่างทอง

๖๖๙

จรเข้เถรขวาดกัดคนให้พระวัดป่าโมก

๖๗๐

จรเข้เถรขวาดตงมารุงศรีอยุธยา

๖๗๑

จรเข้เถรขวาดมาตงหน้าค้ำหนักแพ

๖๗๒

สมเด็จพระพนวงษาให้หมอบจ้บจรเข้เถรขวาด

๖๗๓

จรเข้เถรขวาดฆ่าหมอบจ้บตาย

๖๗๔

สมเด็จพระพนวงษาครัดถามพระไวย

๖๗๕

พดายชมพูอาสาจับจรเข้เถรขวาด

๖๗๖

ชนแดนแดงตัวพดายชมพู

๖๗๗

สมเด็จพระพนวงษาเสด็จตงทอดพระเนตรจับจรเข้

๖๗๘

(๒๒)

พดายชฌมพต ^๒ กัษวระเช ^๒ เอระชาด	หน้า ๕๗๕
เอระชาดเปลงค ^๒ วหน	,, ๕๗๗
พดายชฌมพต ^๒ กัษวระชาดไต้	,, ๕๗๗
ตัมเต ^๒ จพระพน ^๒ วษาให้ ^๒ ขำระเอระชาด	,, ๕๗๐
ป ^๒ ระหารช ^๒ วคเอระชาด	,, ๕๗๕
ตัมเต ^๒ จพระพน ^๒ วษาท ^๒ รงค ^๒ งพดายชฌมพต ^๒ เป ^๒ นท ^๒ ด ^๒ วงนายฤ ^๒ ท ^๒ ข	,, ๕๗๕

อธิบายบทเสภาเล่ม ๓

บทเสภาที่ปรากฏแก่คนทั้งหลาย คือในฉบับหมอบรัดร์พิมพ์ขึ้นเป็นคน
 ตั้งเกิดคนด่านนอกตอนเช้าใจว่า เมื่อครั้งช่วยกันชำระตักแต่งใหม่ในรัชกาลที่ ๒
 ทำแต่คนมาเพียงจบตอนกำเนิดพลายงามซึ่งจัดเป็นคนที่ ๒๔ อยู่ในเล่ม ๒
 ของฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ ครั้นต่อมาช่วยกันชำระตักแต่งบทเสภา
 อีกคราว ๓ เมื่อในรัชกาลที่ ๓ ไปจับตักแต่งคนแต่งงานพระวอย คือ แต่
 ตอนที่ ๓๓ ในเล่ม ๓ นี้ไปจบตอนที่ ๔๒ เพียงสิ้นเรื่องนางสร้อยฟ้าศรีมาดา
 ฤทัยไฟ แต่บทเสภาตอนกลางอันว่าด้วยเรื่องตีเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่พระเจ้า
 เชียงใหม่ของนางสร้อยทอง จนสิ้นเด็จพระพันอโยชญาพลอยพระเจ้าเชียงใหม่กลับ
 ไปเมือง เห็นจะไม่ได้ตรวจชำระใหม่ใน ๒ ยุคนั้น ตั้งเกิดคนเป็นจำนวนเก่า
 อยู่ข้างเรือว่าไม่เรียบร้อยสนิทสนมเหมือนจำนวนในระยะข้างหน้าและข้างหลัง
 ความชอบทานองจะปรากฏแก่ผู้เมื่อรวบรวมบทเสภาเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน จึง
 มัดไว้ในรัชกาลที่ ๔ มกรแจ่มเป็นคน แต่งบทเสภาตอนตีเมืองเชียงใหม่ประชัน
 บทเดิม ได้มาเมื่อหาคนฉบับต่อชำระเสภาพิมพ์ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ
 คราวนหลายจำนวน มีทักตัก จะทงเสียหน้าเสียตาย ด้วยการทักกรรมการ
 หอพระสมุดฯ พิมพ์บทเสภาคราวนี้ ประสงค์จะรักษาหนังสือดีในทางวรรณคดี
 เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นเมื่อตรวจเทียบเคียงกัน เห็นว่าคนโตบทแต่ง
 ประชันเขาแต่งดีกว่าบทเดิม แต่ถึงสมควรจะยกย่องในทางวรรณคดีได้ ก็เขา

บทประพันธ์ดังแทนบทเดิม เหมือนอย่างคอนก้านในคัมภีร์ของลูกนางบัวคุด ที่
พิมพ์ไว้ในตอนที่ ๓๒ เดิม ๒ นั้นเป็นตัวอย่าง

บทเสภาในเล่ม ๓ นี้ ที่เขียนบทประพันธ์เลือกมาลงแทนบทเดิมมีบางตอน
จะแจ่มชัดไปโดยลำดับ คือ:-

ตอนที่ ๒๗ เรื่องพลาชงามอาดำ ใครแต่งหาทราบไม่ ช่างค้นใช้บทเดิม
แต่งคำใหม่ตรงที่สมเด็จพระพันวษากริ้วด้วยไม่มีใครอาดำไปได้เมืองเชียงใหม่
แก้ไขเรื่องพลาชงามเข้าอาดำให้แยกสายชน

ตอนที่ ๒๘ เรื่องพลาชงามไถนางศรีมาตา เป็นจำนวนเดียวกับตอนที่
๒๗ ต่อมา ความในตอนที่เห็นนางศรีมาตาแล้วมีความรักใคร่จึงลอบเข้า
ชนไปถึงเมืองพิจิตร พระพิจิตรก็ให้มนตรีพระมาตาพาพลาชงามกับ
นางศรีมาตา ทำให้เข้าใจว่าได้ขอร้องตกลงกันไว้แต่ก่อนนั้นแล้ว บทที่แต่ง
ประพันธ์ เขาแต่งให้พลาชงามไปเห็นนางศรีมาตาแล้วมีความรักใคร่จึงลอบเข้า
หา เห็นว่าเขาก็เป็นเช่นลูกของสมเด็จพระพันวษา เพราะเมื่อกองทัพกลับ
สมเด็จพระพันวษาทรงตั้งพลาชงามเป็นจมนวโย แล้วมีรับสั่งให้แต่งงานกับ
นางศรีมาตา ชนซึ่งมาช่วยนางจึงเกิดวิวาทกัน ถ้าแต่งงานที่เมืองพิจิตรแล้ว
ทำไมจะมาแต่งงานกันใหม่อีก ถึงคำชนแผนกราบทูต ในบทเดิมก็ว่า (พระโอรส)

“เมื่อไปทัพโตกับศรีมาตา ลูกพระยาพระพิจิตรบุรี แตกรักใคร่ยังมี
ได้ทำงานการ เขาอันผดขานมาเตือนสติ” เห็นว่าเรื่องที่ถูกควรเป็น
อย่างนี้แต่งในบทประพันธ์ แต่หนังสือบทที่ได้นำมาฉบับขาดเพียงพลาชงามเข้าไป

ถึงเคียงนอนนางศรีมาตา ค่อนนต้องช่วยกันแคงในหอพระร่มมด ๆ ไปจน
ถึงบทพดายงามชมคงจึงคอบทของกรแจ่งไปจนคดอดคอน

คอนท ๒๘ เรื่องขนแผนพดายงามแก่พระทายนาเป็นของกรแจ่งแคง ต
เหมือนจะส้มมคไควาคอนนเป็นค้อย่างยอศของล้านวนเสภาครแจ่ง ส่วนค
เรื่องแก่ไชบาง เช่นวชรบแธชื่อแม่ทพเซียงใหม่ผดกับในเสภาเดิม แต่เป็น
เพียงพดคความเทานน

คอนท ๓๐ เรื่องขนแผนพดายงามสะกตพระเจ้าเซียงใหม่ เป็น ของกร
แจ่งแคงเหมือนกับคอนทก่อน

คอนท ๓๑ เรื่องขนแผนพดายงามยกทพคตบกับเมนเสภาครแจ่งเหมือนค
แต่คองแก่ไชในหอพระร่มมด ๆ หนอยหนิง ตรงเมื่อขนแผนพดายงามคตบมา
ถึงเมืองพจคร ให้เรื่องนางศรีมาตาเข้ากับคอนท ๒๘

คอนท ๓๒ เรื่องถวายนางสร้อยทองสร้อยฟ้า คอนนเป็นบทเดิม คร
แจ่งแคงเพิ่มเติมคตคณอย แต่ซางท่ายตรงพระเจ้าเซียงใหม่ครวญซาคตบ
จนไปเมือง ครแจ่งเอาแผนทบางคอกว่าไมเซาทจึงคตคอกเสย เขาบทเดิม
เขาแทน

บทเสภาฉบับหอพระร่มมควิริญาณโนเดิม ๓ มบทเสภาที่ยังไมเคยพิมพ์
มาคตคอง ในเรื่องคตเมืองเซียงใหม่ ๕ คอน กับเรื่องจรเขเกรชวาคตคอง
๓ รวมเป็น ๖ คอนคด้วยกัน นอกจากนเป็นบทเดิมทงต้น เป็นคตครวจชำระ
ให้เรียบรอยคตข

(๒๖)

บทเสภาตอนท ๔๓ เรื่องจรเข้เถรขวาดคน ทจริงเป็นเสภาแต่งแทรก
เรื่อง เห็นจะแต่งเมื่อในรัชกาลที่ ๓ แต่ฉบับที่พบในคราวนั้นถึง ๓ ความ
ความ ๑ ตเป็นตำนานเก่า กลอนไม่สู้ดีนัก ความที่ ๒ เป็นตำนานแต่งใหม่
เกิดขงเกิดตายเคียงกัน ครุแจ้งเอาความที่ ๒ นั้น มาแต่งแทรกเสริม ขยาย
ให้พิศดารออกไปเป็นอีกความ ๓ ของครุแจ้งดีกว่า ๒ ตำนานที่แต่งมาแต่ก่อน
จึงได้เลือกเอามาพิมพ์ในเล่มนี้

บทเสภาเรื่องขนช้างขนแผนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ จบเพียง เดิม ๓
เท่านั้น กรรมการเห็นว่าบทเสภาเดิมค่อนข้างไป ทงตัวเรื่องแต่ตำนาน
กลอนไม่ควรนับว่าเป็นสาระในทางวรรณคดี จึงไม่ชำระพิมพ์

ด.จ. ๒๖ กษ. พ. กษ. ต. กษ. นายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

ตอนที่ ๒๗ พลายงามอาสา

๑ จะกล่าวถึงพระเจ้าเชียงใหม่

ไม่วายเวรหนักคงถึงไพร่

ด้วยงานช้างช้างหนังก โกรธา

ถ้าสองข้างต่างยกมาพร้อมพรัก

จำจะคิดชิงไชยช้างไทยก่อน

ถ้าเดรัจฉานศึกไทยช้างไถนิน

แต่หนักนักรบใครอยู่ในที่

สุดใจออกท้อพระโรงรจนา

จึงปรึกษาเสนาข้าเฝ้า

เดิมเจ้าอยุธยาทำอาชกรรม

ฝ่ายเราไปตั้งคกักทาง

ถ้าวร้าวเรื่องถึงเมืองไทย

เราจะเตรียมกำลังต่อสู้

จึงปรึกษากันให้แน่นอน

๑ ความนี้เสนาพระยาตาก

ปรึกษากันพร้อมมุดแต่อดไป

แต่ไต้นางมาไว้ในวงศรั

เห็นจะมีศึกมาไม่ช้านัก

ฝ่ายข้างอยุธยาโกรธาหนัก

จะหาญหักคอศัตรูยากวัน

ต้องรบวัดศรอนผ่อนผัน

ถ่านข้างกคงพรันไม่อาจมา

จนสู้ศึกเรื่องแรงแสงกล้า

ท้าวพระยารอบน้อมอยู่พร้อมกัน

ชาวเราจะเห็นเป็นไหนนั้น

มาชิงมิ่งเมฆขวัญของกูไป

รับนางจับพวกมันมาได้

เห็นจะยกทัพใหญ่มาราญรอน

ฤจะสู้ตั้งไปทำไทยก่อน

จะคิดรอนกิดอ่านประการใด ๆ

พระยาท้าวแสนหดวงเป็นผู้ใหญ่

อินศึกไทยไพร่มีกำลัง

เห็นจะจ้งไปไม่ชนะ
จะเป็นคักใหญ่มาตาประตัง

ขอให้คิดอ่านการอบาย
ให้รับมาอย่าทนจะพร้อมพริก

๑ พระเจ้าเซียงใหม่ได้ฟังทุก
จ้งได้แต่งตำราว่าทำทนาย

เสร์จัสรรพพิบไล้ตงในกตอง
คุมไพร่ร้อยถ้วนถ้วนขึ้นมา

๑ ครานนครเพชรแดนกำกวง
เรียกไพร่โคศรบตามบาญชี

ได้เข้าตากไล่ไล่ตะพายตั่ง
ทอนดูพระยบจับบนยันทา

ข้ามห้วยแม่ทามาเมืองนคร
คำเข้าเขตคเถนเดินพร้อมมุด

ม้าคนหิวหอบอ้อยบอบแบบ
แควร้อนผอนพักเป็นเพธา

พอหายเหนื่อยขึ้นมาพากันไป
สำนวนคนมาไม่รอรัง

๑ ครานนายบุญเป็นขุนไกร
จ้งเรียกพวกไพร่เวรเกณฑ์จำเนียร

แต่ถ้าทะฆ่าไว้ให้พร้อมพรัง
ที่จะหวังคือสู้ดยากนัก

ทำทนายด้วยไทยให้โกรทหนัก
จ้งจะหักคักไทยใต้ง่ายตาย ๑

เค้ามุดเห็นตมฮารมณห์หมาย
ให้หยาบคายหมายขิวให้โกรธา

มอบให้แค้นกำกวงตรีเพ็ชรถด้า
ไปสั่งด่านอชยธราชานี่ ๑

๑ ทงตองรับราชสารศรี
แถวชนขึ้นมาตามถนนตามมา

เครื่องมาเลือกแต่งตงดาตบ่า
ข้ามท่าหน้าได้ไปดำพุน

ไม่หยดหย่อนขับคอบเข้าไพร่สัญญา
แต่งจันทรจัญญ์จันทรฟ้า

๑ ชนเขาร้องแควแต่ดวงมา
หยดให้ม้ากินหญ้าหากำตัง

ดับอย่างวางใหญ่ไม่เหลี่ยหวตัง
จนกระทั่งถึงด่านบ้านท่าเกวียน ๑

เห็นดาวตงได้ยวาคักเสียน
ออกยืนชวางทางเคียนตรงประตู

ถือตำราชาวร้อยพร้อมหน้า
แต่งคอกโพกหัวพันชมพู
บ้างปีติประศุดำงุ่นง่านไป
ไปไหนเหวอเสี้ยต่ออย่าได้ซ้ำ
ถ้าดีมานี้แต่ต้องฆ่า

บ้างแกว่งคาบถอบนออกกยนิย

๑ ฝ่ายว่าพวกตาดเห็นชาวค่าน

จึงพากันหยดขงรงมาไฉ

เราเป็นแคณอยที่หน้าตำ

เพ็ชรภักก้ากของแต่ต้องฆ่า

เรื่องราวถ้าวด้วยพระท่ายนา

เจ้าเราให้ตำรามากรุงไทย

๑ ฝ่ายว่าขุนค่านรบตำรามา

เห็นมิใช่กองทัพถดับพร้อมมุต

ขุนไกรได้ตำรามาเข้า

ข้ามทุ่งชะเตียมเร่งกระเบ็งมา

ถึงสังคโลกพด้นทันใด

ขุนนางกรมการนั่งคำดมี

จันแต่ไม่แกยยอมให้ปรับ

พอเห็นขุนค่านกรมการร้อง

โน้นแน่ดาวขามาเป็นหม

แดดแดงเถกมะเหวือกมา

ยดบั้นใหญ่หีบชดจตุไฉทา

ตำรายเร่งว่าให้รพด้น

ร้ายแต่ด้วยกมากไม่พริ่น

ต่างพากันเตรียมศวออกทอไป

อาจหาญยื่นชวงหนทางใหญ่

บอกให้แจ้งใจมิได้ซ้ำ

จะมาว่าชาวค่านแจ้งการหวา

เข้าไปสั่งตำราแล้วว่าไป

กับไพร่ต้องจงจำอยู่เขียงใหม่

สู่จรงับสั่งไปให้กราบทูล

ไปตามคตหม่นมาเข้าป่าสู่ญ

ให้นายพุนนายหมวดอยู่ตรวจตรา

ระดับค่างวางใหญ่เข้าในป่า

บ้ายหน้าม้าตรงลงชาน

ตงจ่มน้ำกลตาโคตไปเร็ววี

ปรีกษาคคือเมยทของ

ว่าได้บวยพวยรับแต่คตของคตของ

เยียมมองอยู่ไม่เข้ามา

ขุนไกรตรงมาค้าตากดาว
สั่งกต๋องได้ตานตำรวจ

๑ ครานหงงานเจ้าพระยา
กรมการถ้วนหน้าปรัษาอัน
ชิงนางมีหน้าข้าจับทหาร
เดวยังมีตำรวจมาอีกอีก

แต่ทว่าพญาแพรกจะเหตลกก่อน
ขยาดเบาเราต้องรับสั่งไป
ย้ายดาวเจ้ากรมท่าแถวหวา
เสด็จจรพรไล่กต๋องกักเป็นเกลียด
แต่งให้พินมโนเป็นนายใหญ่
ห้ามโพตเพิ่มยุงกรุงกรังมา
ให้แก่หน้าจากท่าตะเม็งพวย
ตตะเต็มเต็มเหนียวเสียดงกรียวกราว

พอเข้าครัวตมมาถึงท่าเกษม
ชิมแล้วรับร้อนไม่นอนใจ
ครันพันวดใหม่ไปบ้านคร
เจ้าพิศตรวงจันทรหน้าคนถ้ำ

เฮอเรือขายเหต่าชาวเราดวย
ยกขนมเรือใต้ให้ใหม่เล็ก

แหวกทางหมอบคตวนเข้าไปหา
แตงเต่าแจงกิจจากตักตั้งอัน
ทงเวียงวงคตงนาทอยน
เกิดเหตุสำคัญหนักหนานัก
ทำการธวของทงคักดี
ไม่วุจกเหมือนวันบนเขาไฟ

ต้องยกทัพจับคอนจะร้อนไฟ
ถ้างไวเขาเวรายตายทีเดียว
เขียนบอกปีตตราตักประเดียด
เคียวคองคิตประจำชาติตรา
กือมออกไปกับไพร่ผู้ดีห้า

ตงเรือแก้ววถันยายาว
เดือนหงายนาฟงเป็นฟองขาว
ให้ดาวถาดันต้นไป

หุงคัมกินเปรมทงนายไพร่
พินมโนนายใหญ่หนึ่งโยกมา
ตถึงท่ากตงพิงหวา
รับวาชัยโซนโคนเรือแจก

พระขโมได้บวยดวยเหวยเด็ก
ถึบเรือแจกเจ้าของร้องโตไป

มิ่งมกนกกัษะธอกควา

จระพรพรรณนาให้เข้าใย

๑ พอเรือจอดทอดคดถึงทหน้าทา

ทงบัวไพร่ควมไปอยุ่พร้อมกัน

จปากเจาเจากระเดาะถน

ทำกรวดทรายชายตาราวาเวง

งุ่นง่ามข้ามฉนวนประคติน

ชายพกหุดกดยุ้ยห่มอมคา

พอเขยชาวบ้านนอกถือบอกมา

ดูเป็นตะกรว้าได้ไซ่นก

เดี่ยเงินให้ตั้งเขาจึงปด้อย

เที่ยวถามหาค่าตาตุกขุ่นใน

เห็นหวพนายเวรเกณฑเมองวัง

พอนายควรตั้งนอกนอกค่าตา

นายเวรค้อยกตักกับพนักผาง

ชานครชอราชการ

ฝ่ายท่านเจ้าพระยาจักรี

ทรมาร้องราชสารว่าคาญใจ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงภพ

สถิตย์ในท้องถื่นพรอไพศุขย์

เรือกษยาหน้าโชนเข้าโดนไฟ

เจ็ดวันมาได้ถึงท่าคน ๑

พนม โนรับมาชมมณ

เห็นสาวชาววังหนักชอบเชิง

หอมกถนแหงนหงายเหมือนคนควายเบง

หุดงตะเดิงตเดียวเกยพานมา

ตาคินนายประคกรูเอาผ้า

ยื่นโอบมัดขอยชายคาดได้พัก

มิ่งช่อนอะไรหว่าเขาผ้าปก

ตักปรกชาวเห็นมั้นเหต้อใจ

หน้าจ้อยกถมมาทงนายไพร่

เขาซบฮกให้ก่ตรงมา

พนม โนกนงตงตรงหน้า

กราบไหว้วางตราอยู่ตณาน

ช้กับออกออกดวงกับราชสาร

ถึรับมาเรียนท่านตลกขุ่นใน

เอกขรรคชิมตีเป็นใหญ่

ตั้งให้รับคัตจะกราบทุด ๑

เลิศลบ โภโคมให้ศุขย์

ไพบุตย์พุดชทุกูเวดา

แต่เหตุการณ์ราชสารหาทราบไม่
 ด้วยเทพเจ้าตั้งตั้งอยู่ชักรา
 ประทับอยู่ข้างในใต้เงา
 จะเสด็จออกห้องพระโรงคต
 นากุหลาบอบอบระหอบกลิ่น
 ฝ่ายนางพนักงานก็คตมา
 ทรงเครื่องเสด็จรับพระขรรค์
 นางในใจรักพนักงาน
 เสวยเสด็จพระเสด็จจัดตาศี
 นางในคามชิตคตพระองค์
 พระเสด็จรวตกว้างขนนางเฝ้า
 กราบถวายบังคมบรมราช
 แตรตั้งขกระทั้งถวายเสียง
 ค่ำรวจในใต้คนพันประค
 ๑ ครานนเจ้าพระยาจักร
 กราบทตชนพนมทนชา
 บดินเชียงใหม่มีราชสาร
 พระยาเกษตรสังครามรามรงค์
 เรืองราวกถาวด้วยพระทัยนำ
 ได้ทรงฟังยังมีทหน้าสำรา

ให้ร่วมรัตนไทยเป็นหนักหนา
 วิชาพระองค์ผู้ทรงธรรม
 ตามโมงนาพิภคตซึ่งด้น
 จจรวัดไปส่งพระคงคา
 หอมประทีนพระสุคนธ์ปนบุษผา
 ถวายภาษาทรงตองการ
 เพ็ชรกตุนพรพรณรายฉายฉาน
 ถวายพานพระศรีเสด็จกราบตง
 ผุดผาดตั้งพระยาราชหงส์
 ทรงชนบรียงกรตนาตั้น
 คเฝ้าคตคกแทบถมบักชาต
 ทงอำมาตย์เสนาพระยาคร
 ขนนางหมอบเรียงเคียงเบนม
 คอยคเฝ้าออกบอกไปมา
 ใต้ทกประนมกัมเกศา
 อินชวอายุไ้บาทบงต
 มอบให้นายด่านท่าเกวียนตง
 ให้พนมโนจ้านงนถอมา
 เชียงใหม่จับจ้ายังไม่ซ่า
 ก็โกรธาถมกตคตชิตพระไทย

กระทบบาทผาดพระสุรเสียดึงก้อง
เหม่ออ้ายดาวจางทองคะนองใจ

๑ ขอบเคาะในตำราว่าทรงเดช
ตั้งอยู่ในสถิตย์สุจริตธรรม

ฎาเทศทุกเขตรอาณาจักร
ในตำหรับช่างทิมมานาน

ว่าพระเจ้ากษัตริย์คักองค น
ตั้งอวดวรามาตามคักคะนอง

เดิมให้ราชทูตจำทูตสาร
ตามโบราณราชประเพณี

หวังพระไทยจะได้ซึ่งองค์เอก
ยังเยาว์อยู่มิควกริรมย์ครอง

แต่เดิมมากรุงไทยอยู่ในสถิตย์
ให้พระทัยนานาจรุงศ

ไมเกรงเราผู้เป็นเจ้านคเวศ
ยังช่ากตบรบองคพระบิดา

จึงได้เกณฑ์กองทัพออกรบรบ
พระทัยน่านายทัพกับพวกไทย

ครั้นจะไม่บอกมาว่าให้แจ้ง
อันโฉมยงองค์ราชบุตร

พระแทนทองต้นนิ้วนิ้วไหว
มันพุดจาว่ากระไรให้บอกพัตน์

ครองนิเวศน์เขียงใหม่ให้ศวรวิ
เป็นมหันต์อิสต์โรอินโฮพาร

ปรับักษ์ยอท้อไม้ต่อค่าน
จวนจวริกไว้ในแผ่นดินทอง

เป็นโมพิ์เตองโตกไม่มีต้อง
มิให้ซึ่งเคื่องชุนระคายมิ

ไปขอของคเยาวมาถย โฉมศรี
บุควรีต่านช่างนางสร้อยทอง

มาอภิเศกคู่สมภิรมย์ต้อง
จึงยังไม่รับรองมาแนบองค์

มาอวดกตฤจิตด้วยฤทธิหลัง
คนดงดงแดนของเรามา

โอหังบังเหตุแต่ผู้มีดี
สร้อยทองเส้นห้าของเราไป

คตระหลบชิงนางนั้นไว้ได้
เราจับจำคุกไว้ไม่ช้าดี

จะเคตออบแกลงเราว่าพานางนั้น
รับมาไว้ในที่ตำหนักจันทน์

ถ้าประสงค์^๖ ซึ่งของ^๖ คอคเวศ
ขอเชิญเจ้าอยุธยา^๖ มาประจัญ
มีไชยก็จะได้นางสร้อยทอง
พระท่ายนาเราจำเอาไว้พิฆาง
ควมดำเดือนจระฆ่า^๖ ทงหาร้อย
จะไวยศให้ปรางภูถักปา

จะกำหนดสงครามตามแบบอย่าง
กว่าจะได้รับฟังเจ้ากรุงไทย
แต่จึ่งจะอภิเศกให้ปรางภู
ว่าชนข้างได้นางเป็นศรีเมือง

๑ ครานน^๖ พระองค์^๖ ได้ทรง^๖ ฟัง
ให้รื้อน^๖ รุ่ม^๖ ถม^๖ พระไทย^๖ คง^๖ ไฟ^๖ ถัก^๖ ป่า
เป็นศรี^๖ หนึ่ง^๖ จึ่ง^๖ เปด^๖ ดึง^๖ หนาท
นวย^๖ ชัก^๖ พระ^๖ แต่ง^๖ ออก^๖ แกวง^๖ ไกว
หน้า^๖ ชัด^๖ คว^๖ ดัน^๖ ยอง^๖ งาม^๖ ก
บ้าง^๖ แอม^๖ เต้า^๖ ท้อง^๖ พระ^๖ โรง^๖ หมอบ^๖ โค้ง^๖ คุศ
ควม^๖ ถัก^๖ ถัก^๖ จึ่ง^๖ แทรก^๖ แผ่น^๖ ดิน^๖ ดัน
เปด^๖ พระ^๖ สตรี^๖ เตียง^๖ ประ^๖ เปรียง^๖ ดึง^๖
เหม^๖ เหม^๖ อ้าย^๖ เขียง^๖ โหม^๖ ใจ^๖ พาด
หยาม^๖ ชั่ว^๖ ทัว^๖ ให้^๖ ไป^๖ ชิง^๖ ไชย

08/06/2565

ตะเนวศ^๖ นัย^๖ กมา^๖ ยา^๖ ไต้^๖ พรัน
คว^๖ คอค^๖ คว^๖ ถัก^๖ นบน^๖ หนิง^๖ ช้าง
ไป^๖ ส่ม^๖ ดอง^๖ ถม^๖ ถัก^๖ ไม่^๖ ชัด^๖ ขวาง
เป็น^๖ จำ^๖ นำ^๖ ฝ่าย^๖ ช้าง^๖ อยุธยา
เรา^๖ คอย^๖ ฟัง^๖ อย่าง^๖ ไร^๖ ให้^๖ เร่ง^๖ ว่า
ฎ^๖ เกรง^๖ โภย^๖ ไม่^๖ มาก^๖ กว่า^๖ ไป
อัน^๖ ของ^๖ ค้าง^๖ ยัง^๖ หาร^๖ วม^๖ ภริ^๖ นัย^๖ ไม่
ให้^๖ ประ^๖ จัก^๖ ษ^๖ ฤ^๖ ทิ^๖ ไกร^๖ ไกร^๖ รุ่ง^๖ เรือง
เกียร^๖ ดิ^๖ ยศ^๖ ร์^๖ เบ^๖ อญา^๖ เรือง
ข้าง^๖ ถาร^๖ ดัน^๖ เรือง^๖ บัง^๖ คม^๖ คัด
แค้น^๖ คอง^๖ เคอง^๖ ชัด^๖ จน^๖ อด^๖ อด
จะ^๖ เฆ^๖ ฆา^๖ ตา^๖ ญ^๖ จั^๖ วัน^๖ ให้^๖ บรร^๖ โดย
กระ^๖ ทั^๖ บบาท^๖ ด้^๖ หนึ่ง^๖ หนัน^๖ ไหว
ข้า^๖ ฝ่าน^๖ ษ^๖ ย์^๖ ใหญ่^๖ ก็^๖ ถอย^๖ ทรุ^๖
บ้าง^๖ ด้^๖ วม^๖ หมาก^๖ พด^๖ ด้^๖ ตก^๖ พล^๖ ไม่^๖ หยุ^๖ ุด
อุด^๖ ุด^๖ ุด^๖ หนึ่ง^๖ ไหว^๖ ไป^๖ ทัง^๖ ด้^๖ ด้^๖
บาง^๖ คน^๖ ถน^๖ ถาน^๖ ค^๖ ถาน^๖ ถอย^๖ หดี^๖ ด้^๖
นั^๖ ก^๖ ด้^๖ น^๖ หนัน^๖ หนึ่ง^๖ ก็^๖ ตก^๖ ใจ
จับ^๖ พว^๖ ก^๖ พด^๖ ท^๖ หาร^๖ ของ^๖ ก^๖ ด้^๖
กำ^๖ เว^๖ ษ^๖ ณ์^๖ ะ^๖ ไร^๖ ไซ^๖ พอด^๖

ย้ายบ้านเด็กเมืองน้อยร้อยประเทศ
มันเหมือนหนังสือมฤค
ตัวถูกเขียนทดกนคเรศ
ย้ายน ไม่นหฺรอนชการ
เชียงใหม่ใหญ่เท่าสักหีบมือ
จะพลอยพาโคตวงศ์ปลั่งชีวิต
เคลือบแสงแดดงว้าขอนางไฉ
เมื่อควนางด้านข้างเขาให้กู
ถามนมอำนาจตั้งราชธำ
เพราะเขาเรวเห็นเห็นจัญไร
จึงนางกตางคนแต่ผิวหน้า
เอาไว ไยให้หนักพระชรณ
อีกถามวันกูจะยกไปเชียงใหม่
เกณฑเมืองชนน้อยใหญ่อย่าได้นับ
ย้ายพจนเชียงใหม่อย่าไฉมน
จนใหม่เมืองม่นร้างดวงคน
๑ ความนจตตมภกรรมทงดี
สักคกนควฉนหวนละทาน
ขอเคระพระองคศทรวงเศ
บารมทรวงฆ่าเพญเห็นไพบุญ

บงเหตุจะสู้ถบกัน
จรมาสู่ราชสัทให้ววยปรวณ
ทุกประเทศมิได้รอกต่อต้าน
กรรมของม่นมันคตาคให้ตงคิต
ไม่พอครือทพไทยจะไม่ติด
อดฤทธิจระประจัญชนข้างกู
ตั้งว่าเขายกให้ไม่อดสู
ทุกมากรวยทอไป
เขากถวิโพธิ์สมภารไม่ขัดได้
เขาจึงยกถกให้เสียเมืองน
จับพระทายนาทายนปล
เหวยพระยาจักรเรงเครียมทพ
ถาคเมืองไม่โตถไม่กตบ
เรงขบตามไปให้ สันพล
พบทไทนไตพ่นเสียให้ป็น
ริอจนก้าแพงตอมบ่มปรากกร
หงคตบตั้งคังศรตถาญ
ให้ทานอชิบตจกรทต
ป็นบถนคเรศมิให้ศรย
จะเพิ่มพุนประโยชน์ โพธิ์สมภาร

ซึ่งพระองค์ทรงคิดกิจสงคราม
ขอพระราชทาน โทษจง โปรดปราน
อันข้อราชการแต่เพียงน

กับรบพุ่งพวกดาวชาวพงไพร

เห็นพระเกียรติยศจะถดถอย

ว่าเป็นศัตรูพระองค์ทรงธรณี

ทรงเมตตาได้จพระรามา

จนได้นางด้รคินชานินทร

ทรงนถาเสด็จไปเชียงใหม่

ขอพระองค์ทรงไสรจงไฉยศักดิ์

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงศักดิ์

ไต่พงคำทุดเป็นมุตมา

จึงตรัสถามเสนาข้าเฝ้า

เมื่อมาทานทศชัตกัไว้

๑ ครานนบันดาท่านผู้ใหญ่

มร จะสั่งของพระบัญชา

พระองค์ทรงพิโร ขกระที่บบาท

อย่างไรเล่าเอาจริงกันั้น

ดแต่ฉอไพรโพดเงินกิน

เพียงเพียงเบียดหุดไม่ต้องการ

ก็เห็นว่าเสียนหนามไม้ต่อต้าน

จะหนักหน่วง โภชญาณให้นานไป

หาควรที่จะถึงเสด็จไม

ไซ้เสนาข้าไซ้จะไม่มี

เชียงใหม่กลับจะพลอยได้ราคา

ไม่ควรที่แผ่นพาดงมาคิน

หนมานอาต่ากัเสด็จ

อสุรินย่นย่อท้อทต

คกทหารกรงไกรนสันหมต

ให้ปรากฏเหมือนนครังพระรามา ฯ

บันบักหตักโลกนถา

พระศรีกตรานิ่งนั้กในพระไทย

น้ออเจ้าคิดเห็นเป็นไฉน

ใครจะอาดำไปถ้วมา ฯ

จนใจด้วยไม่มีผู้อาดำ

กัหมอบนั้กัหมหน้าไปตามกัน

สู้เสียดังหนาทคังพัวตัน

เปด่าทงนพุดเด่นไม่เป็นงาน

ปลอดกปลตณตมประดมประดำน

มีศตุงควรายศัคคิตหนักแผ่นดิน

กรรพตางทางเสด็จเข้าวังใน
พรินต์ทุกคนเป็นมณฑล

๑ จะกล่าวถึงพดียงามทรมลวาท

เรื่องฤทธิประสิทธิ์ทุกสิ่งอัน

อยู่กับพระหมื่นศรีรามักว่า

จนเขอดีงเป็นตักด้วยถูกใจ

วนนรคตความคัก

จะอ่อนนวยหงบุญคุณพระนวย

ถ้ากระไรจะได้ทูลขอพ้อ

ไต่กรรมพ้อทำมาอย่างไร

คิดคุกมาแต่ถูกอยู่ในห้อง

เสียดแรงร่วมยากมาเป็นช้านาน

เป็นหลายบ่คิดก็ไม่อนง

แต่คิดว่าถูกจักระแห่นจะบรรโดย

ระอนพดียงทางคิดถึงคุณพระ

ข้าพเจ้าจะดำริศรการ

ขอให้ได้สมอารมณ์คิด

อธิฐานเสด็จพด้นแล้ววันทา

เห็นพระหมื่นศรีรามักอยู่หอกลาง

ถูกเมียบหมอบนั่งระหวังไป

ขุนนางน้อยใหญ่กตัมไปตั้ง

ด้วยได้ ยินประภาษศาลโทษทัณฑ์ ฯ

เฉดยวดตาดกตัมกตัมดำวิชาขยับ

หมายประจันสงครามไม่ขามใคร

เจ้าอุตดำห้ฝากคัวให้รักใคร่

ถ้ำรพัดจตุให้ ได้สัซสบาย

คเนนิกเห็นจะสมอารมณ์หมาย

เบียงบายให้ ใ้รับอาสาไป

คิดขนมานาคาคดอดสอนให้

จึงต้องไปทนทุกข์ทรมาน

แม้วันทองช่างกระไรไม่ส่งสาร

ครนถึงบ้านแล้วแม็กแซไป

หากคิดถึงความหัดงของพ้อไม่

เพราะเหตุไ้ชนข้างเปนตัวมาร

เดชะความสตัยอธิฐาน

คิดอ่านขอโทษให้บิดา

อย่าให้ผิดมุ่งมาดปรากนา

พ้อเพลาพดบค้ำเข้าไ้ไฟ

แสงเทียนสว่างกระจ่างใจ

พระหมื่นศรีทักใจไม่สบาย

เสียดความถ่วงกรวดวอยเร่องทพ
เตรียมทพหตวงไว้ทงไพร่นาย
พตายงามแอบฟังพระหมื่นศรี
พตางร้ายพระเวทให้เมตดา

คุณพ่อเป็นไรไม่สบาย
เกณฑทพจับกันเป็นโกลด

๑ พระหมื่นศรีว่าขอพตายงามเอ๋ย

ฉันทพระรองคณทวงไชย
หนึ่งหมัดไม่มีใครอาต่า

เสด็จออกพรุ่งนี้เจ้าทจน
ถ้าไม่มีผู้ใดใครอาต่า

จะพากันฉนวนวอยตายระย้า

๑ พตายงามฟังความก็ลุ่มคิด

คุณพ่ออย่าได้เบิ่นท้าวฉน
ตูกนจะรับอาต่าไป

จะจับเจ้าเซียงใหม่ไต่ขอวัด

เดี่ยวแรงตกรวียนรแต่ครุมมา
ใหม่ขอตอทอทงส่ากต

๑ ความนพระหมื่นศรีผู้ปราช

ซึ่งเจ้าจะกตอาต่าไป

08/06/2565

รับสั่งเดรัจฉรรพโหฬครหมาย

ฉนวนวอยอถกะทกทงภารา

พอใดที่ถักตงานเข้าไประหา

ฉันทาแต่ฉตามไปทันที่

ไฉนว่าฉนวนวอยทงกรงศรี

ตูกนขอากรุเป็นอย่าไร

รับฟังเราจะเคยกัทำไม่

ศรีได้ถามทอทุกตัวคน

กรวดคงพามาโกลดหต

เขากุศตเดี่ยวสุดแต่บุญกรรม

พอนเห็นว่าเป็นฉ่า

หน้าคำออยู่ทอทุกตัวคน

หมอบซัดแล้วคอบอนฉนฉ

จงฉอนปรนเพ็ดทอให้ชอบท

ท่าเมองเซียงใหม่ให้ฉนฉ

มีใหม่ฉ่ามากแก่ไพร่พต

จะอาต่าทำศึกเดี่ยวฉกฉน

ว่าเป็นคนชาติทหารฉนชาญไชย

ฟังพตายงามว่ายังส่งไฉย

พอนขงไม่ไฉอรมนฉ

ด้วยดวงเจียงเด็กเด็กทหนักหนา

ไม่เคยเห็นวิชาอาคม

ถูกเขยการศึกหนัก

ถ้าเหมือนพอกพอกจะไว้ใจ

ไปเพ็ดทตตาคกมหนา

จะเสียดทตตาทากเพยว

ครองดูให้ คนระตุกรัก

เอนค้อยว่าเจ้าเป็นลูกชาย

มีไซ่แกตงเกียจกนฉันทา

อย่าประมาทคาดได้ค้อยไม่กลัว

๑ เจ้าพดายนบมอบคอบวาจา

ด้วยยังไม่เห็นคตของพดายนาม

เป็นตลคชขยมครรเทียงแท้

ถ้าจะให้รักรากูจะทตตอง

ว่าด้วยกมชชนไหวคร

หายคัวไปพตนมทนชา

พระหมนศรัคคยอมนาใจมา

พอจะเอากรโต ไม่เดี่ยพนช

เจ้าพดายกคตตายให้คนเห็น

โคทะมนขนหยตคตคทายา

จะทตคความอาต่าเห็นไม่ด้ม

เจ้าสละตมร่าเวียนไว้อย่างไร

เอาแต่ไโหทรทกนนั้นไม่ได้

ถ้าพอเจ้าเขาให้คตสำหรับเวียน

เคลตอนคตาคกจะพากนถกเขียน

ไปพตงพตคตแตจเงินพากนตาย

จะหาญหักเพ็ดทตุมิไซ่งาย

พ้อหมายจะปลุกฝังให้เป็นคัว

เกรงแต่ว่าจะไปไม่รอดชัว

จงถ้ายเทตไททอถงทางคความ

คุณพ้อว่าเพราะรักจึงหักห้าม

มิใช่ลุดกว่าคามใจคนอง

ทานทำนายไว้นั้นไม่เป็นตอง

ให้ตองแท้ ได้เห็นเป็นแก่ตา

ให้สั่งส่แตจอ่านพระคตาท

คตอหนาคนคตอยทงน

หวเราะว่าเขอเซนนคตขย

คตตายเวทพตกนเกิดคตูกยา

กตบเม้นเสื่อโควังคตควร่าคร่า

ท่าท่าเหมือนจะโคคโคคโคค

แต่บรรดาตักเมียบพระหมื่นศรี
 แต่พระหมื่นศรี ทั่ว
 พดายงามก็คตยฤทธิมนตร์
 พระหมื่นศรีเปรมปรียมนละไม
 เขากวแน่แล้วตักแก้วพ้อ
 เมื่อแรกพ้อแคลงใจจึงไม่ตาม
 อย่างพระองค์คงโปรด
 ทงพระหลวงเจ้าพระยาได้หน้าเกรี้ยว
 พุดกันต้องคนจนสว่าง
 ก็เคยเตรียมไปเฝ้าไม่เข้านอน
 ๑ พระหมื่นศรีชวนอีกคนหาม
 เข้าไปในศาลาตักขนุน
 ถ้างานกตาทโหมจักร
 จึงพระหมื่นศรีผู้ปรีชา
 กราบเรียนความพลันในทันที
 ตักขนุนแผ่นแผ่นชำระล้างขนุนไกร
 วิชากต่าแก้วแก้วต้อง
 ท่านผู้ใหญ่ได้ พังกเปรมปรีดิ์
 หนวยก้านหาญเยี่ยมอยู่เจียวเจ้า
 เป็นตักหตมหารถึงต้องคน

คกใจจึงหนอยับต้น
 ไม่รอนรนหวีร้องอึ่งไป
 กตบกตายเป็นคนตงเหงเหง
 ตบหลังตบไหล่เจ้าพดายงาม
 เจ้าเป็นต่อนักตงอย่าเกรงขาม
 พงเห็นความวิคตณเจียว
 ไม่พกทรงพิโรธเป็นตองเตียว
 เพราะเจ้าคนเดียวได้รอดตอน
 ตูรียาเยี่ยงย่างเยี่ยมคิงขร
 ได้เวตาพจรจากบ้านพดด้วง
 เจ้าพดายเดินตามชมขมน
 ท่านผู้ใหญ่พร้อมกันอยู่ศาลา
 จดตมกตงต่งปรีक्षा
 ก็พาดจพดายงามตามเข้าไป
 ว่าคนดีจะเข้ามาอาวธ่าได้
 ชื่อพดายงามว่องไวใจคอดี
 ต้องหนหายตัวได้ถวนดี
 เจ้าพระยาจักรีว่าชอบกต
 ถาดเต่าให้เห็นจะเป็นผล
 ฤทธิเดชเวทมนตร์คงได้การ

คคมคายคล้ายกับชนแผนพ่อ

นั้นแน่เจ้าจะเขารับราชการ

เราจะช่วยยกย่องให้ยศ

ถาดโตเขียงใหม่ไหนครอบครว

พุดจอาหาริชกนเสด็จสรรพ

จงนเสด็จออกท้องพระโรงไซย

๑ จะกต่าวงพระองค์ทรงสัตว์ดี

ครนรุ่งแจ้งแสงศรีรัศมิ์ยา

ให้เราร้อนพระทัยด้วยไฟ

ขุนนางหมอบราบกราบพร้อมกัน

ทอดพระเนตรเห็นข้าราชการ

เป็นอย่างไรมั่งอยู่กคยพั่ง

อ้ายเดชทาสเดชมกรมนอกใน

จะได้คงแดงมันไหนหน

๑ ครานนจมนครเจ้าวรภษราช

ขอเดชะพระองค์มูทรงธรรม

กระหม่อมฉนออกไปไต่ถาม

เป็นบุตรขุนแผนแสนศึกดา

กระหม่อมฉนตั้งสัตย์ไต่ทตของ

เป็นคนดีมีวิชาราชการ

ทงหน้าใจในคออกข้าจหาญ

ถ้าเชียวชาญเหมือนว่าแล้วอย่ากลัว

ปรากฏต้องฎากระบือทัว

ทงควายวัวเหลือหลายสบายใจ

เป็นลำดับแต่ฉนวนท่านผู้ใหญ่

ก็เตรียมเผ้าเข้าไปได้เวลา

เนาในปรางรัตนจักร์สหัส

พระผ่านฟ้าสวรรค์ทรงเครื่องพถน

พระเสด็จออกที่สุทธานครวิชัย

เสด็จเตรเซ่ต้นนเส่นาวัง

พระพักตร์เฝือกเตอดตาตดังจะคลั่ง

ใครจะช่าตำมั่งหรือไม่มี

มันจะอาสาได้กระมังนี้

ถอดออกเจ้าเกล้าบนลงแทนมัน

อภิวาททูตไปมิได้พรม

อันช้วนอยู่ใต้พระบาท

ใต้นายพดายงามจะอาสา

ให้เรารเรียนนวิธามาเชียวชาญ

ก็แล้ววคตของตำมารถอาจหาญ

แล้วเหต่าปรากฏก็เคยตั้งครามา

๑ พระองค์ทรงฟังพระหมื่นศรี
 ค้อมนอชโยไทนอชโยไต้ชา
 พระหมื่นศรีเหตยอหงตั้งไห้เรียก
 ค้อยคตานผ่านหม่มหมื่นแพรไป
 ถึงหน้าพระทงนกกบงคม

ผูกพระทัยให้ทรงพระเมตตา

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
 จึงมีตหน้าทประภษาไป

โคตรเค้าเหตมั่งเป็นทหาร
 แม่นมั่งท่าดาวไต้ดงใจปอง

จะไต้หรัชมไต้ให้จามา
 หนีใจในคอกก้อมัน

๑ ครานนั้นจึงโถมเจ้าพตายงาม

ขอเดชะพระองค์ทรงศักดิ์ดา
 กระหม่อมฉนั้นจะขอรับขาด้า
 จะจับเจ้าเซียงใหม่ใจคะนอง

ขอพระราชทานโทษไปรคมีตา
 ทงจะไต้ช่วยเหตยอเผื่ออับจน

แม้ว่าไต้ร่วมกคกับบิดา
 ถ้าพ่ายแพ้แก่พวกเซียงใหม่มัน

เปรมปรี่ตาวัดศรีดีให้หา
 เรียกให้กุดหน้าให้เต็มใจ

เจ้าพตายงามถ้ำเพี้ยกหาช่าไม้
 นายเวรแหวกช่องไห้เป็นทางมา

ปตงอารมณรายเวทพระศาธา
 หมอบนั่งภาวนาอยู่ใ้ใจ

ทอดพระเนตรพอเห็นไห้รักใคร่
 เชื้อไอ้พตายงามทราวมคะนอง

อุตถ้ำหทาราชการไห้แกต้วกตอง
 เงินทองยศ้อย่างจะวางวัด

กตหน้าคากคัมฉนั้น
 หนีอ้นอชโยไห้จามา

ฟังความรั้งตั้งไต้เกศ้า
 อ้นชัวอชโยไต้ฝ่าดของ

เอาพระเศษามาปกบ้อง
 มีไห้คองรั้นใจแก่ไพร่พต

ไปเป็นคูปริรักษากันกตางหน
 แกกตศักดิ์ศัตรนัน

จะขอรับขาด้าจนเอาตัญญ
 ขอถวายเป็นตงโคตรปราวณ

๑ ครานนส้มเต้จันเรนทรด้รว
 ทรวงพระด้รวจรวนรชนบาน
 อนิจจาอายชนแผนแด้นอาภัพ
 ติดคกทกชยากมาหลายมี
 ไหบังอกบังใจกระโรหนอ
 ครงขออดดาวทองกหมองใจ
 ติดชนนางทงน้อยใหญ่
 ทารกามนมาดับห้าปี
 เหตุด้วยชายนี่ไม่มทรพย
 งามงมีไม่จันคนกปรอ
 นับประดำหาคคนไม่ด้ คัก
 ด้วยอิจฉาว่าวิชาไม่เท่ามัน
 ความกตดวงหิวเป็นคอกถ่อ
 พระยายมพวงว่าช้อยโย

๑ ท่านเจ้ากรรมนรราชได้รับด้ง
 รับออกนอกพระโรงรัตนา
 ไปถอดชนแผนเป็นการด้วง
 ให้ทนเฝ้าองค์พระทรงธรรม
 ถึงคฤเว้งรัตพิศดี
 แด้วพารชนแผนฉ้วนใจ

ฟังทศตบพระหัตถ์ถอยนุดดาน
 เชอเชิงเชอการมเดี่ยวท
 ตกอับเดี่ยวคนแทบมีนปี
 กนกชววมจวมไป
 อายพตายงามมาขอจันกได้
 จำโวชานานกตปानน
 พวกนงเดี่ยวใต้ไม่พอท
 ช้างไม่มีผู้ใดใครชอบพอ
 เนอความมจดังตบไปเจยวหนอ
 มิ่งชอกขอไม่เวณจัน
 กไม่ใครนกกถมนน
 มนได้พเนเขาเมื่อตามชนช้างไป
 รัจกฉมอพอฤหาไม่
 จงด้งให้ ไปถอดอายแผนมา
 ถวายบังคมคคด้วยหรรษา
 ให้ทานรบาตแด้วด้งพदन
 เวดาจวนพามาชมขมัน
 นรบาตงกนรับออกไป
 ถอดกนทนต์ไม่เข้าได้
 เข้าในวงนงให้วทานเจ้าคุณ

ท่านพระยายมราชก็ทักถาม
พลายงามทูลขอพ้อเป็นบุญ
อนิจจาผมเผ้ายาวเดือยดิน
เข้าไปเฝ้าเกิดเจ้าจะซักการ

๑ พระองค์ทรงศักตฤทธิจักรพระหัตถ์
หมอบหน้าพลายงามทราวมไฉน

พระองค์ทรงตรัสประภาษไป
มิ่งจำเภาะเคราะห์รายมาหลายปี
บดินหมักข้างเขียงใหม่
มันจะขอพ้อไปเป็นเพื่อนตาย

ควมังกเคยไต่เชือกถอ
กนขว่มวเอามิ่งจำไว้
มิ่งจะเอาคนตักกักหมน
จะเอาไพร่ในกรุงฤทธิเมือง

๑ ครานันขุนแผนแต่ต้นสุภาพ
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงไชย
กระหม่อมฉันพ้อตักขออาสา
มีต้องให้ไพร่ยากไปมากมาย
ขอพระราชทานแต่ไพร่รวบรวม
อันพวกพ้องจะประจัญประจัญบาน

บอกความขุนแผนว่าแต่หน้า
ทรงการบุญกโทษโปรดประทาน
ผิดหน้าคาค้านนำส่งสาร
ว่าแต่จักศานพาเข้าไป ฯ

ครั้นเรียกขุนแผนเข้ามาใกล้
บังคมไหว้กราบงามลงด้ามที่

เออไอ้ขุนแผนไม่พ้อที่
จนต้นเคราะห์เพราะตักชวย
ย้ายตักมันจะไปตักจาย
ปรกษากับตักชวยก็เบนไรร

ไม่มือไม้ใครหักได้
ตักไปใช้ว่าจะคันเคือง
ให้เร่งกระวนคนขยารำเรื่อง
จิวข้างข้างเครื่องให้หมายไป ฯ

ก็มกรามแต่จิวตักเฉยไซ
ซึ่งโปรดให้ไปทัพกับเจ้าพลาย
ก็เขียงใหม่มาตักจาย
ครั้นกระเถิบจิวจายจะซักการ
พ้อห้ามหาบหาแต่มิ่งเลี้ยงอาหาร
ขอประทานคนโทษที่ในคุก

มีด้ามลับทำคนตัวนททง
 ได้วิชาเรียนนครบเชิงรบรุก
 ๑ ความนพระองค์ศมทรงภพ
 เอยเขตศแขวงเชียงใหม่สใหญ่ครัน
 ผู้คนเิ่งจะเอาไปแทน
 จะรบรามาพันมันไม่เปิดอง
 มนคคยอย่างไรว่าไว้อง
 พระยายมว่าโรอย่าได้ช้า
 ตั้งตั้งรจพระเสด็จเข้าในที่
 พวกขุนนางออกม่าว้อมหนากน
 บ้างทักทายปราไ้เป็นไมตรี
 ให้ตั้งให้พรตั้งสอนพดาง
 ทานเจ้ากรมยมราชถเรียกหา
 ให้จดหมายรายชื่อตงมาญช้
 แล้วตั้งให้ประแดงไปทอดมา
 คอหน้าขุนแผนแสนส่ท้าน
 ๑ ข้าพเจ้าอายุพลอยดกแก
 โทษปลดนให้วาระบำบำ
 ถัดไปอายุมบ้านยตน
 ทางถูกตางงกำลังเขียว

ยืนยงสามารถอาจอก
 เห็นมทุกความรุกรต่างกน ๆ
 พงขุนแผนพุดจบเห็นขบขัน
 คนมันมากมายเป็นหลายเมือง
 ถึงว่าใดคนดตปรัตเป็รื่อง
 กเห็นเครื่องจะยบกดบดงมา
 มะรนนเอามาตองกนค้อหน้า
 ไปทอดทงด้ามลับหาให้แก่นน
 ภูมิแสนส่ชเกษมสันค
 ขุนแผนนไหวทวดวขุนนาง
 ดวนยนต์เสยชมกนค่างต่าง
 เควาะหิ ค่อกันต่างแถวครวณ
 ทงพอดูกตามมากบจมนศวี
 ครบคนโทษที่พระราษทาน
 ตรวจจตงทงหน้าให้บชาน
 สอบคำให้การให้ชานมา ๆ
 เมยช้ออแดพระเจ้าชา
 ให้อมาวารีอไปมอเดยอ
 เมยช้ออผลปถนคาเชยอ
 ปากเมยอถ่มหงายนาดาชพค

ถัดไปไต่ป่านบ้านชั้หน

ผูกคอตายกับยายรด

ถัดนหน้ายายจนล้ำมพนคัง

พวกปลัดนชนครังไชย

ถัดมาซาชืออ้ายคงเครา

ปลัดนบ้านบางภาษเมื่อปลัดตาย

ต่อมาชานอ้ายตีอาด

คนไทยไต่ปลัดนบ้านตะจำ

ถัดไปอ้ายทองชยชั่งฮวาก

ขนิยงเนาเขาบาตรผาพาดเนร

ทงถัดไปอ้ายข้างดำ

เก็บเงินทองของเจ้าบรรดามั

ถัดมาอ้ายบัวหวะโหลก

แดงอ้ายตักจุ่มกพิศ

ถัดมาซาชืออ้ายแดง โม่

ปลัดนชตักชนพนพอแรง

อ้ายอินเลื่อเหลืองเมืองไชยนาท

เพียงปลัดนช่าคนตั้งกรอัยปลตาย

อ้ายมอญมือค้างบาง โดตง

ตักถ้วนตักถักทั้งคีเรือ

เมยชออดีปลัดนบางปลาดก

เขาไฟจตุตชนหันร่องไป

เมยชออดีบ้านเหมองใหม่

เขาไม่เคยบกกันแก่จนตาย

เมยชออดีเขาบ้านหนองหวาย

ไตรพยจับควายผูกต่างมา

เมยชออดีกรวดพระเจ้าชา

แต้วเขนฆ่าดาวปานบ้านตาตเฮน

ผอ้อมมากฆ่าดาวชือทาวเด็น

ทบตาเถนแดงฆ่าปลัดหลวงช

อัยบ้านถายของเนาเจ้าภาษ

ชองติดไม่นอยทงพดอยเพชร

โทยปลัดนชั้โคกที่ปากเกร็ด

พินตาถายขายเปิดบ้านคักแดง

เมยชออดีบ้านชมแดง

ชาชนทพยแดงเจ้าทพยคาย

เมยชออดีปลัดบ้านชนาย

ตักควายแทงกันสั้นเป็นเบือ

เมยชออดีโค้งเบ้นชาวเหนือ

ครกกกระบาทถักกระเบือไต่เก็บครบ

ถัดไปไต่ของข้อยหนของฟัก

กตางจนบดเรือนเหมือนพระมบ

ซ้ายมากต่ำกเหตุกปลตณเจกถอ

ถัดไปซ้ายกิ่งคงตะเกา

ซ้ายส่งผวอคงขอยกคงคน

ถัดไปซ้ายกร่างขอย่างเหย

ซ้ายกตงผวอตกตกถน

ซ้ายเภาผวอพานบ้านนาเกิดอ

ซ้ายจิวผวอขีปรางนางนาชน

ซ้ายแมงผวอมาขยู่ทาแถวณ

พิจารณาเป็นตั้งขยู่ชตทอศพิง

ถัดไปซ้ายมนผวอจันทพ

หาได้แทงแกไม้ตั้งให้การ

ซ้ายจณผวอจณบ้านกะเพรา

ยังบ้นบงบังประตั้งให้

ถัดมานนซ้ายด้านถัดถ

ถัดกตโตตางทาง โควราช

ซ้ายมากหนวดผวอชวดขยู่บางพดี

ซ้ายเกิดกระตักคำผวอคำตาง

ปลัดหน้าจามี่างคงกะพัน

เมยชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

แค่พอพลบคนเดียวเที่ยวยงเบา

เมยมนตาปรีชอชอชอชอชอ

พนผวอแยงอเม้าเขาเป็นเมย

คชงผวอผวอชวามอญเตี้ย

หาเมยมีโตโตโตโต

ถัดกควายขายคนปลตณเรือเห็นอ

เดายาเบือหวดงไข้วักเก็บตกเคยน

ขนยงเบาหม่นชนชนเขาเคยน

เขาบานพคเพยนปลตณปดอมวิบ

เก็บเขาเข้าชองนางทองกระหิมบ

ขยู่นาดิบปลตณคหวดงช้เกา

นควรบาส้อบแก่เป็นแผดเก่า

โทษปลตณจันเก่าเผาโรงเจ็ก

แล้วเอาสันพร้าวโตตอยหัวเด็ก

ขยู่คงถดงเหตุกผวอชอ

แทงซ้ายขวผวอป่าตมถดงค

โทษดีเดิมบางเขากตางจัน

โทษตั้งคมกรมช่างกับหมอมัน

กะหาไข้วไข้วนี้เป็นทองแดง

ดีริคน โทษซึ่ง โปรดมา
 อยู่ยังคงกระพันทงพันแวง
 ทำกรรมต้องจำมาช้านาน
 พลายงามทศขอพ้อออกพัน
 ๑ ครันตรวจตราดำเร็จเร็จทว
 ให้แก่ขุนแผนเด่นศักดิ์ดา
 ให้พ้อชนะมารผจญศัตรู
 ทงตกขายพลายงามไปราญรอน
 แดวเห็นหน้ามาดังพวบทนาย
 ทงสัมผัสถูกไม้ให้ครันครัก
 พวบทนายชนของมากองเกิดชน
 ขุนแผนจึงจืดแจงดวแบ่งปัน
 ต่างผลัดไม้เถาเอาโยนเดี่ยว
 บางคนเปิดองกระสอบคชอบกต
 ขอนกนิกินของร้อง โมทนา
 ถ้าหากพ้อไม่ว้อออกจากคูก
 จะเป็นข้าของนายจนตายจาก
 ฝ่ายว่าขุนแผนผู้แค้นใจ
 พระหมื่นศรีขมำนำมาบ้าน
 พลายงามเดินตามขุนแผนมา

ครบด้ามตีบห้าตัวนกตาแข็ง
 เรียวแรงทรหดอดทน
 ขึ้นกรรมบันดาลจึงให้ผด
 จึงปด้อยโปรดโทษคนทงหมา
 จึงมอบตัวไพร่ทงด้ามตีบห้า
 ทำนพระยายมราชก็อวยพร
 เชิดชูพระยศปรากฏพระนื่อน
 ด้นครแข็งใหม่ให้สมนึก
 จึงเดออกหาผ้ายทในคัก
 แจกพวกลาสาซักให้ทงกัน
 พระยายมคักเคอชให้เดออกสร
 แจกให้ไพร่วันทุกคักคน
 ทคกขายหน้าเมย์ไม่เบ็ดกน
 มันช่างจนเหลือจนได้พันทุกช
 ตงแค่นวนหน้าจะเป็นสุข
 กัดนคคคคกรุกจนตายไป
 ใช้ด้อยน้อยมากจะทำให้
 กราบกรานท่านผู้ใหญ่แล้วอาดา
 ผู้คนอดหม่านเป็นหนักหนา
 พวกลไพร่ด้ามตีบห้าก็มาพพัน

พระหมื่นศรีจตุรทิศให้พักอยู่
 พวกไพร่ต่ำมดขี่ห้าเฮ้อ่ากัน
 ๑๐ พระกถาถ่วงนางแก้วกริยา
 อาศัยทับหีบเผยเคยหัดบนอน
 ครนผวนทุกขจากคลุได้
 ผาสรวนอนชวาคกลาตหงเรือน
 พิศฐานให้ทานคนโทษแฉ้ว
 พระหมื่นศรีดีใจบอกไปพัติน
 แฉ้วชวนชวนแผนกับเจ้าพตาย
 เรียกให้เมียนน้อยยกตำรับ
 เกตอเฮียน่าอดสูตเฝ้ามม
 จะเรนเจ้ากัไซไทยกัแดง
 ชวนแผนหัวรอคุณพ่อช่างว่า
 ชบคคิมหาดไทยใต้นามัน
 ทวแบ่งแ่งตวเฮียมสระอาด
 แฉ้วถดบมาหน้าหอของพระนาย
 ชวนแผนชวนไหวพระหมื่นศรี
 ยังเป็นห้องบ่วงโยด้วยมารดา
 อยบ้านกาญจนบุรีไมมดข
 ถารับมาแดงค้อยด้วยกน

แต่งตำรับเตียงดุษฎีมดคัน
 พดกพถ่านจนครวันลงรอนรอน ๆ
 เจ้าคิดตามผัวมาอยบ่คัก่อน
 คองอทรเคิบใหญ่ได้สืบเคื่อน
 หมอกถระอม โองโหกองโวกเถื่อน
 เคยเป็นเพื่อนเมื่อยากจะจากกัน
 ผ่องแผ้วตามมาหาผัวอวัญ
 อยด้วยกันอย่ากลัวผัวไปทัพ
 ทงตำมนายนงพร้อมด้อมดำคับ
 กนเสร์จัสรรพพระหมื่นศรีทชแจง
 ทำรงวังข้างตำชัยใจแรง
 มีพระแวงคล้ายตะวันาวันครัน
 แฉ้วถกมาเสกนัทโชน
 เสร์จพตนาอาบนาร่างกาย
 นงตายผ้าคาคคุดนิตฉาย
 ทงเจ้าพตายตำมคนต้นทนา
 ว่าถกนคองใจจะอาธา
 ครือแคว่แก่ชราตงทุกกัน
 จะเผ่าทุกขถกถกกับหลานอวัญ
 ถกไปทพนจะนอนใจ

พระหมื่นศรีฟังคำขุนแผนว่า
รับมาจะลำบากยากอะไร
แล้วพูดกันสามคนจนคึกคัก
ค่างระงับหัดบโหดได้ยา

๑ จะกล่าวถึงสมเด็จพระพันวษา

ข้ายพตางามอาสามันกล้าครั้น
มีงทรมานานกว่าสิบปี

จะโปรตยกโทษให้พันทุกซ์

ดาวทองได้ฟังรับสั่งโปรต

ถวายบังคมตามาทันใด

เพื่อนฝูงร้องไปจะได้ตลาภ

นางด้นางพรหมแม่ด้มโ

แล้วดาเจ้าชริวงนายกรายเข้าห้อง

ทงกระแจะจันทน์ปรงจรุงใจ

นึ่งยกคอกกตมหม่มดวงอ่อน

ก้มนตดูกายไม่วายคิด

คิดแจ้งหีบหมากเคืองนากทอง

ได้เครื่องประดับจับแวงงาม

อถงถอหีบรับตามนาย

เพื่อนทกถวมโถมไคย

โมทนาข้าจะเป็นขระให้

พรังนชาจะให้ไปรับมา

ครนเที่ยงคินก็เข้าในเคหา

จนเวดารุ่งแจ้งแสงตะวัน ๆ

ครัดเรียกดาวทองมาชมมั้น

แล้วทูลขอพ้อมนพนจากคูก

กเห็นมงนไม่มีลัษ

อย่าบักสะคิงกรังกรุกเร่งออกไป

ปราโมทย์ยินดีจะมีไเหน

ออกไปกราบตาทหม่อมม้าโต

ค้อยกระซิบกระซาบนางมีโหว

เพื่อนฝูงอีกโจะตาไป

หว่หวักกระจกตั้งน้ามันได้

หวังจะให้ขึ้นอรมณรมชิต

เทพพนมหม่มช้อนดูจิต

ได้จวิตเยออย่างดำอาจาม

ถาดรองฉันทาอย่างห้าม

ออกประศุข้างข้ามประศุคิน

อีกหาคณชวณชวายเก็บของด้

มาถงถนบ้านชนบนบั้นใด ๆ

๒๘
๑ ขนแผนครนเห็นนางดาวทอง
ร้องเรียกทนต์ด้วยจิตใจ

ดาวทองฟังคำจาเสียงไต
ถอดคันท่าให้ฟ้ายนาคา
ครนติดตามมหาผอวก
ไม่กล้าเข้าไปในประตู
ไอ้ไอ้เจ้าประคุณของเมียแก้ว
ตั้งแต่เมยถกขงฮอยวงใน
ยามกนิกันเข้าไม่เป็นคว
ยามนอนนอนคิดจิตตผกพัน
บักตั้งคังกรงใหม่มิได้หยุด
ได้แต่ไค้กเค้ราทางเข้าเยน
พูดพาดทางแดงแควถามผว
ขนแผนจึงบอกออกมาพถน
เมยขาเมอพางนทองหิน
หนักพิทเขาทตวอมา
ว่าแควถพถนเขาเวอน
ต่างปรักษาหารือตามทำนอง

๑ ขนแผนออกมาหน้าห้อง
ให้แดงควตคตมถ่มหน้าตา

เจียนจะแปดกเจียนของนกขุ่นไต
แปดกฟไปฤาเจ้าไม่เข้ามา
เขาไปถมถกรกรจกหนา
ท่านโปรดโทษข้าซาจรง
แปดกไปไม่วรจกจยนอย
แต่ดพ้อซบผิครไป
เหมือนตายแต่เกิดมาหากันใหม่
เฝ้าแต่รำวร้องให้ไม่วายวัน
ตองผนถนกับนารำไค้กคอง
แทบจะถถนใจตายไม่วายวัน
จะถนถัดเมื่อไรไม่แถเห็น
ตั้งแต่เบนทุกขมาชานนครน
ทถหวไครนงข้างถถน
นางนชอแควกรยา
ครนตคคนางนอยรักษา
ชอพถายงามมารดาถอถอง
เข้าของถองถถนอยในถอง
ปรองตองมิได้คคจิตตณท
พถนตั้งททวธ่ามถิบท
เตรียมถ่านถ่มให้คคคาย

ขาดเหลือพึ่งพระเจมน์ศรี
 พระหมื่นศรีชนแผนกปลุกชาย
 ๑ ครนวังเช้าเข้าปัดอากาศเดรัจฉาน
 เช่าวางพร้อมกัน ในทนต์

ว่าจะต้องความรพอกอาถ้ำ
 ไทยจนมอญพระมาชาดาวตอ
 ยศเยียดเตี้ยดแทรกเข้าประค
 เจ้าหนุ่มหนุ่มที่ดำพองกระเบื้องใจ
 บ้างกระซอกผ้าห่มผวยนหมัน
 จับตัวได้ไล่คำทำหน้าเซียว
 ยศเยียดเบียดกันอยุ่สนนออก
 ตั้งรแควแซ่เตี้ยงัดนตง

๑ ครานนพระองค์คุณทรงฤทธิ
 พระผู้ตรรตกร่างกระจ่างพด้น
 ครัดเรียกชนแผนพดายงาม
 ต่างคตานเข้าเฝ้าองค์พระทรงยศ
 ทนายเตือกตวงตรงพระที่นั่ง
 ชำระในถวณบรรดาข้าราชการ
 เตี้ยงระเบ็งแซ่แซ่ทงแก่หนุ่ม
 บ้างยังโยแยงแยแ่ดเข้าเดื่อง

พรังนจะได ไปตองถวาย
 ทงตำมนายสนทนากนราควี่
 จวนแต่ดีจอกต่างก็เรื่อวี
 วนนชาวเมืองนนเดองตอ
 ค้างแตกตคนกนมาออกกองอือ
 จงม้อตกหุดานชานเข้าไป
 นมจเบียดบับกนเหลวไท
 เข้าควาไหว้วถาวถาวออกกราวเกี้ยว
 พวกด้ารวจหวดชวบเขาเค็มเหนียว
 ที่เตียงเตยงหวดบได้ไฟโตเข้าวง
 พอเวตาแต่ดีจอกก็พร้อมพรัง
 ถวายนังคมกราบตงพร้อมกัน
 เด็ดจตถิตยพระที่นั่งสุทธาศ์วรวิ
 ดงองค์พระผู้รัตนคเมือเยี่ยมรล
 ทหารตำมดับห้ำเข้ามาหมด
 น้อมบประนคตาศคาน้ำพระदान
 เขาเชือกหงชงชวบรอบหน้าฉาน
 วงนอกไพร่บ้านพลเมือง
 มามวสุ่มคบบกนงนึ่ง
 บ้างยกเขืองหยกหยิกคยิกกัน

พวกตำรวจเรียงรายถือหวายห้าม

ฝ่ายว่าพระองค์มีทรงธรรม

๑ นายบัวหัวกระโทกบ้านโคกขาม
นอนหงายรำยมนตร์ภาวนา

ไปกไปกขวานกระดอนนอนพะยัก
นายคงเคราเข้านั่งบริกรรม

ถูกตรงยอดคอกไม้พลั่ว

เสียงอึกอึกพะยักหนานั่งหวเราะ

นายมอญนอนเปลือยเขาเดือยชัก

ให้เปลือยหนามาเดือยกัหลายคน

นายช่างตำก่าดั่งดั่งช่างตำ

กระโศกตั้งตำกวาคาเป็นมัน

นายสีฮาดคตาดแก้วแก้วไม่แตก

ไม่ถูกเพื่อนเขื่อนไถดไปบักดิน

นายทองตองให้เข้าบ่นึง

นายจันนนแปลกเข้าแบกหว

นายแดงไม่ทำไต่ได้เหมือนนักษ

นายจิวหัวหุดพิก

ตองถวายนั่งตั้งตำดืบห้า

แล้วมาหมอบเรียงเคียงค่านับ

รอบทงของสนามเป็นกวดขัน

ตั้งขุนแผนให้สัตว์รักเข้ามา

ถวายนั่งคองมาแต่หัวออกหน้า

ให้เอาขวานผ่าเป็นหลายซ้า

ไม่แตกหักตกมาหน้าแดงกำ

ให้เอาหอกกรรอกคำเข้าจำเพาะ

แทงซ้าหลายซ้าที่เหมาะเหมาะ

จนด้ามหอกหักเตาะไม้ทันท

เดือยหักพินเขินพะเนิ่น

เบนหลายหนไม่เข้าเป้าตงหน

ถวายนั่งคองคตางมาไม่พริ่น

แข็งขันข้อมดำดำมิพ

หอกซัดเจ็ดแบกพุ่งจัน

นายอินฮัดใจแล้วหายคว

ย่นนั่งคองจับจับตกรัก

นายบัวทำคล้ายเป็นหลายคน

กึกกักถลอกตาคุหน้าย่น

เอาไฟตมทนได้ไฟอับฉับ

ต่างตำแดงวิชาเป็นตำดืบ

รับตั้งให้ประธานวางฉัตพลัน

คนหนึ่งเงินตราห้าคำดัง
ทรงเพิ่มนอกออกไปให้ต่างกัน
ยังอายพดายงามจะอาสา

คุดวกไม่ใหญ่ใจมันโต
๑ ความนชนแผนพดายงาม
ที่คนคุดกยนคนกนกร
เจ้าพดายงามขออภัยพชชนแผน
ชนแผนคาบตั้งมือถอยนย
กตองแซกตงทงตงเพตงรา
สนเชิงกรตกรายหลายกระบวน

คข้างพดายงามก็ไวว่อง
โคทหนไต้พตวน
กุกฉบไม่เขาเปล่าทางน
แคพอหางวางทวนกนบถพ
ตูกโพตง โงงผางกตางตนาม
ตามใหม่ไต้คนทงหลายน
ตกใจหน้าชคทุกคุดคน
เปนน้าไหลไฟคบขยวบ
ชมปรอพตอกนเอาจริง
ฝ้ายชนแผนเด็กข้าพราคะบง

กบผ่าดำรบหนึ่งให้จคตรว
ตามไม้มีมันใครเอกโต
คัจริงฎาว่ามันโยไต้
เฮี้ยฮายแผนตอง โค กับตูก
ถววยบงคมคามกนทงค
คอยคุดพตอกจะตองกน
แต่วจับทวนทอกแซนตวบจัน
ชกาทาทงหางหนเขาคทวน
ไม่เพตยงพตอกชทกถวน
ตั้งตั้งวนท่าทางตั้งทคกน
คทำนของชนแผนกแข็งรณ
กตบแทงแยงพนกันคนตท
เจ้าพดายหนเยองยองทำนของหน
อญชตรายเวทเป็นไฟกตบ
เปตอพวความตั้งยงตนั้น
คนผอยนนทกนกร
ชนแผนอ่านมนตริฝนคกช
ตั้งยงคนคุดสาตนั้นตนั้น
วิชาเขาจวตยงไม่มถ
ประเดยวหนึ่งเบนงช โพนเพน

ข้ายศวิใหญ่มีหงอนเท่าท่อนซุง
 บรืวารมากมายมาถ่ายเกิน
 เทียวเดียวได้ไซรอนไปทุกแห่ง
 เหล่าผู้หญิงวงหนัพตวัน
 ผ้าผ่อนด่อนหลุดคู่คุดัดม
 พลายงามช่วงระกรุดไปทันใด
 ค่นหยกปากจิกบักบองรับ
 ฝูงคนก่นเกิดอนกันมาค
 บรืวารบรืวารตั้งหงหลาย
 พลายงามคอกเอกเสกถ้ออินคิน
 ซึบมณันหรงวง
 เงยแขนแปร้นแปร้มากว้างคว้าง
 เขยิบขนปลายงาชากร้อมค
 พันกระซากหน้าผากระย้าบ
 ช้างหายพลายงามทรามคระนง
 บรืวารมต่ำแดงแปลงกายิน
 ขนแผนหายกตายเป็นเดื่อโคร่ง
 ด้คควายมายมาหน้าทประทับ
 ชดมนนผลนผลนถันโตค
 สักพนเผอจนหงออย

เถยพุงคาแดงคั้งแดงเงน
 แผ่พังพานพ่านเพ่นล็กสองพัน
 พวกคนตือบแฝงเป็นจำระทวัน
 คิวสันหน้าชคกรวดกราดไป
 เขยิบคับกันจุมออกเหลวใหญ่
 เป็นนกกคควใหญ่ได้ตามง
 งชยิบเดี่ยวคณกจิกส์
 นกคคความงชว่อนนิน
 กพลอยหายสำมัญไปหมคตั้น
 นกหายกตายเป็นข้าง
 งายาวชาช่วงทงสองข้าง
 ขนแผนย่นขวางว้าชอรับ
 ช้างร่ายแรงหลัดเอาชอดับ
 จนตาหตัมแห่งหงายท่ายคคคิน
 มัวชาสำรองไม่ว่ตั้น
 เปตียนปลัดนถันกตายเป็นคควายรับ
 เขยวโจ้งโตคหลคอกกคคคค
 คมชวบชวคคคคคคคคคคค
 เดื่อโตคคควายชวคคคคคคคคคคค
 ค่างปลระปล้อยกตายเป็นปลัดน

พ่อเป็นนกแก้วแจวตั้งเลี้ยง
 บินไปจับต้นไม้อยู่ใกล้กัน
 แต่บรรดาคนผู้ตจจนเพดิน
 เออช่างศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเวทมนตร์
 พระองค์คตบพระหัตถ์โดยนิมิตฉาน
 อ้ายคนไซ้ได้ไม้มอเขย
 ทนจะได้อ้ายเซียงใหม่
 จะตั้งปลุกกุกุยกายกมมัน
 ต้นพุงมิ่งเท่านั้นแถวฤหา
 ขอเดชะพระของคณูทรงไซ้
 ทูลแล้วพ่อปลุกก็คตายนคร
 พระพันวษาปราโมทย์โปรดปราน
 อ้ายอ้ายขนแผนพดายงาม
 ตูหนานวหวเหินยจะเดือยดำ
 แถวจึงตรัสตั้งคตงวिक्ष
 แพรจันคตงพุดคตถ่วนตั้งแดง
 ให้คตงมหาตมบัตจัตเงินตรา
 มิ่งทงตั้งไซ้ของเหล่านไป
 ขุนแผนพดายงามคตมยนิค
 ด้วยทวงพระภรรยาตั้งงาม

ถูกเลี้ยงเป็นดำตีกานัน
 วัพคตวรพันภาษาคน
 คตวรเสริญตองนายทกแห่งหน
 ซ้ำคตไเหนจะทนฤทธาเชอ
 เบิกบานทรงพระคตวรคตวรเวือ
 ฤทธิคตมมันเต็มคตมมันกัน
 มนอวคตอิทฤทธิกรออย่างไรนั้น
 ไมคตถึงวันก็จะวิ่งเข้าบ้านไป
 นกแก้วดำตีกากทูลไซ้
 ยังไมคตตั้งตำราของอาจารย์
 กตบเป็นคนมาหอบบอยหน้าฉาน
 ให้เดือนเครื่องประทานแล้วคตวรคตมา
 มิ่งคตพุดคตตามกันทนทหน
 กนเขาปตาเดือยทใหม่แรง
 ให้คตเดือยโหมคตคตอย่างกานแยง
 ทงตั้งมบักตามคตแห่งขุนนางใน
 ห้างเขามาประทานให้
 กว่าจะได้บ้านเห็นใจแล้วจึงตั้งคตม
 ถวายบั้งคตมอยที่คตถางคตนาม
 กนผู้คตตามไปทงวิ่ง ๆ

๑ คราวนั้นสมเด็จพระพันวษา
 ให้คนหากรุกษยามตามกำลัง
 พระโหราหาฤกษ์แต่จตุตถพจน์
 ได้ฤกษ์เบ็ยกพยหัสณา
 ปลดอดทงตถดวงห้วงวัน
 แค้นขดมคมอดงกาต
 พระองค์ทรงฟังก่ดั่งพลัน
 มันขอแต่ไพร่ราบหามขอไป
 ดั่งเสด็จพระเจ้าในวง
 ออกบอบแบบแถบท้องจนเค็มทน
 พวกคนศุโใจทยักนสนันมา
 เขาตั้งวังยังยวดในกรุงไกร
 ขวพอชวแม่ไม่เคยเห็น
 วนนใดเห็นเป็นบุญตา

๑ ฝ่ายว่าชนแผนแดนตั้งธานี
 ครนวังเข้าเขาไปอยุธยา
 ว่าบดินคนแม่ทองประศรี
 เพราะฝ่าเท้าเจ้าคุณกรุณา
 พระหมนศรัเมตตาสั่งขาดคน
 พ้อตูกกราบตาแต่จตุตถโคต

ครวดีเรียกโหราเข้ามาตั้ง
 วันไรจะตั้งให้ยาตรา
 ขนเจดค่านนเบนเคษา
 เวลาดีโมงเช้าเกานาที่
 ยามนหนได้เมื่อพระฤกษ์
 จะไปตีบ้านเมืองยอมนมีไชย
 ไปให้ทันฤกษ์พ่ายอย่าช้าได้
 ก็เกณฑ์ไพร่ให้มันเจ็ดสิบคน
 ชุนนางตฤกษ์พรังอยู่สืบสัน
 ขตจนกตบ้านลำรายใจ
 ไม่เด็ดอกหน้าไทยเจ๊กเด็กบุญใหญ่
 แปลงตัวไปได้ดังเทวดา
 แคว้นาเคนนนักดูมาหนักหนา
 เราก่าเนตเกิดมาไม่เดียดี่ ๆ
 กตบมาอยู่บ้านพระหมนศรั
 บอกลศได้ข่าวว่าถ่มนมา
 มาแต่กาญจนบุรีอยู่เคหา
 ลูกกับบุตรภรรยาจะตาไป
 ให้ช่วยขนเข้าของไปส่งให้
 ภรรยาข้าไท่ก่ไปตาม

08/06/2565

พวกทหารดำมจับห้ามาติดกัน

ชาวตลาดแต่ไม่รู้ความ

บ้างบอกว่าพวกนทพินโทษ

ชนแผนมาถึงบ้านวัดตะไกร

๑ ความหนองนางทองประศรี

ดูหน้าดูบหลังถึงหน้าตา

ถูขอบใจขอแก้กรรม

เองจึงเป็นพินของสาวทองน

อนิจจาน่ารักขอพดายงาม

นี่แถบราณท่านกล่าวไว้

แล้วหันมาหาชนแผนแต่ถึงท่า

ข้างผอมซูบวิปริตผิดทั้งกาย

สิ้นเคราะห์ โศก โศก โศกเกิดแก้วแม่

รยบัพพินบอยามทุกข

๑ ชนแผนรับพรของมารดา

ชนของชนเรือนเกิดนอนนอกชาน

เรือนเย่าเก่าเกเรจะเซคจำ

ทำกันจนตะจันตงรอนรอน

๑ ฝ่ายเจ้ากรรมลัสต์ดักหมา

เป็นการจวนค่อนวังไม่หนึ่งนาน

เดินตามเค็มถนนจนถันหืดตาม

กระซิบถามเพื่อนจนกว่านั้นใคร

โปรดให้ไปทัพจับเชิงใหม่

ก็เข้าไปไหว้กราบท่านมารดา

เห็นลูกย่นิดเป็นหนักหนา

เออเหมือนอนมาเกิดใหม่ได้พบกัน

มนอดต่ำหัดคิดดูตามผัวขวัญ

อย่าขงเคียดเคียดคิดจนกว่าไป

เพียรคิดตามทูลขอพ่อจนได้

ว่าเป็นชายมิให้ห่มินชาย

ยังส่งตำรวจไปใจคอย

นี้หากว่าไม่ตายเสียในคุก

คงแค้นผมแต่ให้เป็นสุข

จึงเป็นสุขตราบเท่าเข้านิพพาน

แล้วออกมาเร่งรัดให้จัดบ้าน

ให้ปลูกบ้านพวกไพร่จะได้นอน

เอาไม้ค้ำจุนตพอยู่ก่อน

ต่างพักผอนด้อมทุกขลัสต์รำ

ทุกค้วนายหมวดหม้อยู่อดหน้า

เขาที่มานโกตโกตจะได้ทัน

บางเร่งวัดมตมุกตูกเมียมา
ผดผอนไม่ไคไม่พังกน
จึงสั่งให้นายส้มหว่านญช

ตูกเมียหาเข้าตัววชัยดานตน
หาไคตามยากตามมี
ที่ในบ้านชนแผนออกแนนนัน

๑ ความนชนแผนแฉ่นคักคา
จะปลุกเครื่องให้เวองฤทธิไกร
ให้ทหารปลุกค้ำถนฉนฉพถน
หัวหมเบตโกทงเหตยา

เอาผ้าขาวปลาดคาคาตเพดาน
ในมณฑตถนให้ยแคผชาย
ทงพอดกเซานงกถางมณฑต

ชนนมเทวดามาพร้อมกน
ทงพระเพดงพระพายกรงพาด
อีกพระไพรเจ้าบำพนาวิกษ

พระคเณศร์ พนายทงชายชวา
ทงคุณแก้วตามประการอนชาญชิต

คุณครอบขหมายธอาจารย์
ขออัญเชิญชวยมาชวยพร

ชตตคตคคว่าจาตะหวน
ครบครบเบตเดรัจเจตลคคน
ไปตั้งที่ชนแผนออกลคบถน

ชตจนจคตแจงประจบัน
ให้ททตามตั้งกนทวถน
พร้อมเพรียงถ่ามวันจะครวไค

คคถบถกษาหาช่าไม่
จึงชวณกนชอกไปทบ่าช่า
คตบยคร์ถ่ามชนทงชายชวา
เครองเส้นจคตหามาเวียงราย

นมถ่การจคตขบเพยนถวย
วงถ่ายถิมุจนรอบเบนชอบคน
อานมนคร์ โองการอินทวถชน
ทกช่องชนอินทรวทหมยมยกษ
พระภมเจ้าทอนมคคกค

พระนารายณทรงจกรคควาทคย
ขอเชิญตงมาให้คคคคคคค
บิตามารคาคถดาวร

พระโองการบพิตรวคคคค
ให้เวองฤทธิชจรทกตั้งอิน

แล้วว้ายคาถามหาเวท
 วนยาม่าประเจียดมงคณน
 เตะพระเวทอันเชี่ยวชาญ
 แดวตงกองอศคทงสิทธิ์
 เป็ดวตุกคกคกไม้ชาตซ้าย
 จึงเอาพระภควาทีทำไว้
 ในชั้นนไน้น้ำมันหอม
 พระนงชนได้โอบคต
 ต้องหนกำบังจิงงครบ
 ปลดเครื่องเดรัจฉานอญชต์
 ฆคายพ่าผ่าทงห้าโอง
 ฆคายคตอตตฤฎกคคตตาย
 ฝูงผีมาจจะซ่มซอน
 พากันเกตอนกตาดคาศดา
 บรรดาฝูงอยู่ในมณฑล
 พตยงามชุนแผนเด่นตำราญ
 เนื้อพด่าปลตายทำคามมี
 ช้างนอกยงนั่งตอมอยู่พร้อมพรวก
 ทอดอยากปากใหม่ได้ชม
 ล้อมกินปล้นคาอาปากถดวง

ปลดเครื่องวิเศษทุกตั้งดรรพ
 ตะกรวดโทนนามนอนเรื่องฤทธิ
 เครื่องชานกตั้งไปตั้งใครบิต
 เขาเครื่องวางกตางมิดในกองไฟ
 ชันเค้เค้นค้ายหาใหม่ไม่
 ได้ชั้นดำริตประดีทิมนคร
 เด็กพร้อมเบ้าตงไปตำหน
 นามนันทาทนทงทบค
 อุปเทหเดหจบบเนถนถ
 ชานมนครเวรณผกฤทพราย
 อยู่ในหลุมไนโดงดินทงหลาย
 ฝนายผีไพรให้รีบมา
 ด้วยเวรอันฤทธิเวทพระคาถา
 พร้อมหนามาทพธกร
 เห็นผีทูกคนออกพลุกพถาน
 เขาเหล่าเข้าได้กระบานออกเด่นจก
 ฝูงผีเข้ามากินหนกกว่าหนัก
 ชักชวนกันกินสันทงปวง
 ต่างชันชมรับเขาเครื่องบวงสรดวง
 ดวงเหล้าเต็มบ่อย่อยอวยครัน

เสร็จแล้วพอตกถึง
 มาอาศัยที่ใหญ๋ไปด้วยกัน
 พวกผิดใจไปชื้อ
 หนักพวมให้ตองกระเถน

๑ ครานชนแผนกับพลาวยาม
 จังจิดแจงแบ่งปันซึ่งเครื่องทาน
 พอกพตทงต้นกยหนด
 ถึงจะให้ไปไหนก็ไปกัน

ครันเสร็จจัตรรพดัมพากันมาบ้าน
 ตำตราฮาวุจริงเด็กใช้
 บางคนถวยคาบชุกวาวจบ
 บางเขามาควาบันถอยนยน

ฮายเฉยว่าฉินเคยแต่ไม่พดอง
 ฮายเพ็ดว่าพรากพอกกับคอตาว
 ว่างคนเดอหกหาเครื่องฮาวุช
 แดวแจกจ่ายเดือผายาประจำ

ที่พวกหามหาไม้มาทำคาน
 ที่โตเบนนายหมวดคชยตรวจตรา

๑ ฝ่ายนางทองประศรีกระปรกระเป่วว่า
 พริกเกดอเข้าปดาว

ว่าพวกท่านจนจนจัตรร
 ให้ทันฤกษ์พาเวตาเพน
 ตกจะขอเป็นบ่าวให้กรวดเขน
 จะเข้านอกอกกเวรให้ทันถาร

เสร็จพชมความเกษมด้านค
 แจกทหารกับไพรให้ผูกพัน
 เห็นอย่างนตะคนพ้อใจคอมัน
 จะสู้คนร้อยพันไม่พริ่นใจ

ชนแผนเรียกทหารเข้ามาใกล้
 ไครถนค้อย่างไหนเขาไปพด้น
 ทบางคนกจุมเอากันหยน

บางคนนรของบอกขอฮอกฮาว
 ฮายมาว่าฉินคตองกเพตงหดาว
 ฮายทิดตำควางว่าอฮกตองรำ
 ฮุดตุดตีบต้นอยู่จนค้ำ

กระบอกนาถึงใต้ได้เข้าปดว
 จักถ่านโพดพ่มแซมตระกร้า
 เเสียงเฮฮ่ากรักครันร่นเรึงถัน
 ๑ ทงแต่เข้าจัตเต็มบยงเสียงต้นน
 ไครเขื่อนฮ่าค้ำต้นไม้เดือกตว

นางแก้วรักษาภมดาวทอง

ปรีักษากันปรองคองไม้หอมมณี

หีบหมากเครื่องนาถอยู่ในถ้ำ

เสด็จมาจพบทศบนอน

เข้าของชนมาไฉนหน้าเรือน

ลือกันว่าของนายพตางามน

๑ ครนึ่งเข้าจะเข้าไปทตถา

จิตพานรูปเทียนแสดดอกไม้

เวลาสี่โมงเศษเสด็จออก

เสด็จประทับเห็นอาสน์ราชบัลลังก์

๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี

กราบทูลเบิกไปมิได้เข้า

ดอกไม้รูปเทียนทองของถวาย

กราบทูลถวายบังคมดาฟ้าระของ

๑ ครานนสี่มเต้จนเรนทรสูร

เขี่ยขุนแผนพตางามทงตั้งงรา

จงไปค้มาค้ศิวส์อัสดี

ให้ศิวพี่ชายแพ่แก่ฤทธิไกร

ตรัสพตางทางตั้งพนักงาน

ทงกระบงทงของนนานา

จิตของเครื่องใช้ให้แก้ว

ด้วยความภักดีจกจกทุกชวชน

ของบุหรี่ยามใหญ่ได้ผ้าผอน

มุงหมอนพร้อมต้นทกตั้งอน

กองเกดอนบาวชาจาตะหวน

พระหมื่นศรีจิตสัตว์ทกตั้งไป ๑

ขุนแผนตูกยาไม่เข้าได้

ไปหาห่านผู้ใหญ่ที่ไฉนวัง

พระโรงนอกเสด็จแปรช้กระทง

มรับสั่งได้ถามความนานา ๑

ได้ทกประนมก้มเกล้า

ขอเดชะพระบาทมาปกครอง

ของขุนแผนนายพตางามทงตั้ง

ไปราชการค้ค้ต้นของพระเศว ๑

พ้งทตททงพระสัตว์รอดสำรวถรา

ซึ่งอาส่าทำชอบกชอบใจ

พนอมตเสียนหนามความเจ็บไข

มิใช่ได้เวียงเชียงใหม่มา

พระราชทานเครื่องยศกับเสด็จ

เงินตราเตรียมไปใช้การทัพ

อีกทั้งมาคนคนตะมา

พวกไพร่ให้ผาคคนตะสำหรับ

๑๐ ครานนชนแผนกับดุกยา

หารูปเทียนได้พานกดานเข้าไป

ดุกหลานจะมาตาคุณแม่

อินดาวทองกับเจ้าแก้วกฤษยา

ถ้าทกขรอนกอนดุกกดมาถถึง

พระหมนศรัทธะเธอเป็นเกิดอแท้

เข้าเรือนรวงรังจะพงคว่า

ขอแต่ให้คนแม่อยู่ดำรงอายุ

๑๑ ครานนทของประศรัญมารดา

ดบหลังดบหน้าแต่ดว่าไป

เมยเจานนไซ้โวรระแม่

ทงเรือนเขาเขาของบรรต้าม

แม่ขัดขวางอย่างไรจะไปหา

ทุกข์โศกโรคโภยให้กธาศ์แกตัว

ให้เจ้าชะนะมารผตายุคัศรุ

ของงามเจ้าอย่าห่างข้างบิดา

อย่าประมาทอาจหาญการบรรต

แกมได้หมนศักทายุคัสถ

๑๒ เครื่องอาณพานหน้าไพพรอมิตรรพ

ตั้งเสด็จเสด็จจกตบเข้าวังใน ฯ

๑๓ เสด็จจกตบมาหาข้าไม่

กรวบไหววทองประศรัญมารดา

จงอยุดแต่ซึ่งเคหา

คุณแม่ได้เมตตาศรัญช่วยดแต่

จะหมายพึงผู้ใดให้เป็นแน่

คุณแม่เจ็บไข้จงไหวววาน

พอจะทำงนหมอยุทธาน

ถึงดุกไปช้านานไม่ร้อนใจ ฯ

๑๔ พังดุกหลานดาดาตาให้ด

อย่าเป็นห้วงบ่วงโยเดยทางน

๑๕ จะดุดแต่ดำรงพดีให้ถวนถ

ได้พึงพระหมนศรัทธะดแต่

๑๖ เจ้าตงหน้าไปเกิดนระตูกแกว

๑๗ จงมื่องแล้วพุนล่จกทกเวดดา

๑๘ ใครชยารอดอสูได้ดักหน้า

๑๙ ยิงเด็กนถเด็กหนาย่าห้วงนถ

๒๐ ชุนไกรบุนนคตหนุมคัมพนหถ

๒๑ เมาหนกคตของดู่ให้รคความ

หนึ่งพวกพิไรที่ไปด้วย
 อดคำให้เอาอกใจให้ดังมา
 ถ้าใจเดียวเกิดยวดยกหนึ่งแน
 ทานว่าป่าพงเสื่อเรือพวงพาย
 หนึ่งความกตัญญูรักคนเจ้า
 ให้รู้เรื่องฤทธิเดชทงเวทมนตร์
 ๑ ขุนแผนพลายงามความยินดี
 ขุนแผนกลับมาสั่งข้าไท
 เจ้าดาวทองกับเจ้าแก้วกิริยา
 ไปทัพถ้างบ้านเกิดรานทาง
 การกันขยัดแถมของประศรี
 เจ้าแก้วกอดอกเข็ดขยี้เหลือใจ
 เมื่อดอกตลกดาวทองน้องช่วยดู
 ให้บัวม่นคนด้อมค้อมนารชน
 อินทระทามังดังขวัญ
 ด้วยท่าพเป็นผีใหญ่ได้เคยมา
 หนึ่งพันกโตไปคราวน
 ด้วยเดินทางไม่ห่างสี่ไชไทย
 จะตั้งเตี้ยอย่างไรไปถึงบ้าง
 ที่ระบไปให้ตั้งใจปอง

ใครเค็ดศรีอนน้อยช่วยอย่าหยาบหยาบ
 ไปรบพองเหมือนตามกันเป็นตาย
 หนึ่งน้อยก็ไม่แพ้มากหลาย
 เราเป็นนายกตองพวงซังไพรพด
 ทูกคำเข้านักใจจะให้ผล
 เจ้าจงสนใจจำคำยาไว้ ๆ
 รับพรของประศรีแล้วกราบไหว้
 แล้วเข้าไปในห้องทงตั้งนาง
 จงอดคำให้บรองของอย่าหมองหมาง
 มักเป็นตางให้ร้ายฝ่ายผู้ไป
 อย่าให้มทุกชยากต่ำมากได้
 ท้องใต้จรงระวงจระนงนอน
 ทงพันไฟให้อยู่แต่ผ้าผอน
 เขาผ้าชอนเป็ดตูกผูกให้เข้า
 เรื่องนนมอบใจให้คนยา
 ถึงหยกยาดารพันท่นเข้าใจ
 ท่วงที่จะได้พบท่านผู้ใหญ่
 ไปเซียงใหม่ก็จะผ่านบ้านจอมทอง
 ฤาต้องนางเจ้าอยากฝากเข้าของ
 ถ้าได้ช้องคงพบประสกับกัน ๆ

๑ คราน^๕นดาว^๕ทองแถว^๕กรียา
 จะ^๕ร้องให้^๕กัถ^๕ดาว^๕ใน^๕ก^๕ดาว^๕กัน
 พอ^๕อย่า^๕ได^๕ร^๕า^๕พ^๕ง^๕ถ^๕ว^๕น^๕อง
 วั^๕บ^๕การ^๕ร^๕า^๕น^๕ให้^๕ท^๕า^๕น^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕แม่^๕ใช้
 ถ^๕า^๕ซ^๕น^๕ไป^๕ได้^๕พ^๕ก^๕กับ^๕พ^๕่อ^๕แม่
 แถว^๕ผ^๕ว^๕เม^๕ย^๕ต^๕าง^๕ค^๕น^๕ส^๕น^๕ท^๕น^๕

๑ ผ่าย^๕ว^๕า^๕ซ^๕น^๕แถ^๕น^๕แถ^๕น^๕ค^๕ัก^๕ค^๕า
 บ^๕ว^๕น^๕ป^๕าก^๕ด^๕าง^๕ห^๕น^๕า^๕แถว^๕ค^๕ด^๕า^๕ไ^๕ค^๕ด
 ท^๕ค^๕า^๕ย^๕ถ^๕ว^๕ค^๕ิ^๕ม^๕ไ^๕ซ^๕ย^๕ซ^๕ม^๕พ^๕ด
 ฝ^๕ค^๕น^๕พ^๕ร^๕อ^๕ม^๕พ^๕ร^๕ง^๕อ^๕ย^๕ค^๕ง^๕ค^๕บ
 ท^๕อง^๕ป^๕ระ^๕ศ^๕ี^๕ร^๕า^๕ว^๕ท^๕อง^๕แถว^๕กร^๕ียา
 ท^๕ง^๕บ^๕่า^๕ว^๕ไ^๕พร^๕่^๕พ^๕ว^๕ก^๕พ^๕ง^๕ค^๕ง^๕ค^๕ว^๕ร
 พ^๕ระ^๕ห^๕ม^๕น^๕ศ^๕ี^๕ร^๕ค^๕จ^๕ร^๕ง^๕ไ^๕ม^๕เ^๕ง^๕ไ^๕ค^๕
 ซ^๕า^๕ด^๕เ^๕ถ^๕อ^๕เจ^๕อ^๕จ^๕า^๕น^๕ส^๕่า^๕ร^๕พ^๕ด
 ซ^๕อง^๕ไ^๕ห^๕ย^๕ไ^๕เ^๕า^๕ซ^๕น^๕ห^๕ง^๕ซ^๕าง
 ท^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕เ^๕ถ^๕า^๕ซ^๕อง^๕ต^๕อ^๕ง^๕การ^๕ใช้
 ค^๕ร^๕น^๕จ^๕ค^๕เ^๕ร^๕ี่^๕จ^๕ร^๕เ^๕ย^๕บ^๕ร^๕อ^๕ย^๕ค^๕อ^๕ย^๕เว^๕ล^๕า
 พ^๕อ^๕ถ^๕ว^๕น^๕า^๕ถ^๕่^๕ไ^๕ม^๕ง^๕ป^๕ด^๕าย

๑ คราน^๕น^๕าง^๕แถว^๕กร^๕ียา
 ท^๕อง^๕ม^๕ก^๕ถ^๕ก^๕เ^๕ถ^๕อ^๕ก^๕เ^๕ถ^๕อ^๕ก^๕เ^๕ถ^๕อ^๕ท^๕น

พ^๕ง^๕ว^๕า^๕อ^๕ก^๕ใจ^๕ให้^๕โ^๕ห^๕ว^๕ห^๕ว^๕น
 อ^๕ุ^๕ต^๕่า^๕ห^๕ัก^๕ถ^๕น^๕ไ^๕ค^๕า^๕แถว^๕ว^๕า^๕ไป
 จะ^๕ป^๕ร^๕อง^๕ค^๕อง^๕ผ^๕ก^๕ถ^๕ม^๕ค^๕ั^๕ก^๕ิ^๕ค^๕ร^๕ี่
 จะ^๕ต^๕ง^๕ใจ^๕ป^๕ฏิ^๕บ^๕ค^๕ิ^๕เ^๕น^๕อ^๕ต^๕ร^๕า
 จ^๕ม^๕บ^๕อ^๕ก^๕แถว^๕ว^๕า^๕ส^๕ก^๕เ^๕น^๕ส^๕ุ^๕ธา
 ค^๕ั^๕ย^๕ส^๕ัน^๕ท^๕เ^๕น^๕ห^๕า^๕ต^๕าง^๕อ^๕า^๕ไ^๕ด^๕ย^๕ ฯ
 ค^๕น^๕ซ^๕น^๕แถว^๕เว^๕ล^๕า^๕บ^๕ั^๕จ^๕จ^๕ุ^๕ต^๕ไ^๕ม^๕ย
 ซ^๕ว^๕น^๕ถ^๕ก^๕อ^๕อก^๕ไป^๕ต^๕ระ^๕เศ^๕ร^๕ี^๕ม^๕ท^๕พ^๕
 เ^๕น^๕ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕เ^๕ย^๕ค^๕ง^๕ต^๕าม^๕ด^๕ำ^๕ห^๕ร^๕บ^๕
 ซ^๕น^๕แถ^๕น^๕ก^๕บ^๕ส^๕ก^๕ยา^๕ต^๕ร^๕ว^๕จ^๕ค^๕ร^๕า^๕การ
 ก^๕ต^๕าม^๕มา^๕จ^๕ต^๕เ^๕บ^๕ย^๕ง^๕เ^๕ย^๕ง^๕อ^๕า^๕ห^๕าร
 ต^๕าม^๕ไป^๕ต^๕ง^๕พ^๕ล^๕ก^๕พ^๕ด^๕ำ^๕น^๕ท^๕ง^๕ถ^๕า^๕น^๕ว^๕ัด
 พ^๕า^๕ถ^๕ก^๕เม^๕ย^๕บ^๕่า^๕ว^๕ไ^๕พร^๕่^๕ไป^๕เ^๕น^๕ซ^๕น^๕ค^๕
 แถว^๕ซ^๕ว^๕ย^๕จ^๕ิต^๕ของ^๕เ^๕า^๕จะ^๕เ^๕า^๕ไป
 ว^๕ัด^๕ค^๕ำ^๕น^๕บ^๕ร^๕ว^๕ท^๕ก^๕ด^๕ะ^๕เบ^๕ย^๕ง^๕ไ^๕ด้
 ให้^๕พ^๕ว^๕ก^๕ไ^๕พร^๕่^๕ห^๕า^๕ม^๕ห^๕าม^๕ต^๕าม^๕ค^๕ิ^๕ต^๕ิน^๕าย
 ไ^๕ห^๕ร^๕า^๕เ^๕ย^๕ย^๕บ^๕เ^๕ง^๕า^๕เ^๕า^๕ซ^๕น^๕น^๕าย
 ถ^๕ง^๕ถ^๕ก^๕ย^๕จะ^๕ร^๕ย^๕า^๕ก^๕ระ^๕บ^๕ว^๕น^๕พ^๕ด^๕ ฯ
 แถว^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕ม^๕ห^๕า^๕ด^๕ำ^๕ร^๕บ^๕อ^๕ย^๕ด^๕ำ^๕บ^๕ด^๕น^๕
 เ^๕บ^๕ท^๕อง^๕ร^๕้อง^๕ท^๕ุ^๕น^๕จะ^๕ซ^๕า^๕ค^๕ใจ

ของประศัรว่านุณเวรยกชนแผน
 ชนแผนทำนาเส็ดเกาะให้พันโค
 ประจวบฤกษ์ศดิถักรธาทัพ
 ของประศัรอมออบไฉนแนบกาย
 แดวเรยกเรือมารับกลับเข้าบ้าน
 พระหมนศัรรับวาอาษาพรอง
 ๑ ครานันชนแผนเส็ดศักดา
 ดับยามตามตำราว่าฤกษ์ดี
 ยกจากวัดใหม่ไชยชมพุด
 พระสงฆ์ตั้งสวดศษยันโค
 ไทรวงฆ้องตณมาหังหัง
 กองหัดงศัรอาจราชอาญา
 บ้างคอนกระดอบหอบกันชา
 บ้างเหล่าได้กระบอกหอกคอนไป
 บ้างห่อใบกระท่อมตะพายแต่ง
 กุญกระท่อมในห่อพอดังตั้ง
 ๑ ชนแผนพดายงามตามกันมา
 พอพนถนถันแสงตะวัน
 นายกำนันภชวณตักบ้านช้อง
 ไฟพันดินไปทงไลเถยน

แดวตักถ่นมาประคองทงต้องให้
 ถ่นเข้าไปพอดตอดคตอดคชชาย
 ต้องคำหรับว่าประเส็ดริฐเดศิศหลาย
 ให้ชอพดายชมพุดรณรงค
 ด้วยห้วงหุดานตักสะโกไม่อยู่ตั้ง
 จงวางใจให้ฉนใจทางนี้
 คทของฟ้าเห็นจาร์ศัรคัม
 ตั้งให้คฆ้องไชยใจเดโช
 พวกพหุดพร้อมพรังตั้งให้
 ออกท่งโพธิ์ตามคันฉับพดมา
 นายจันต้ามพันคงเบนกองหน้า
 พวกทหารต้ามฉับหน้าค่างคตาไต
 ตั้งกำได้ยามตามเหงื่อไหล
 ตาเมื่อไรได้อกไม้ออชอง
 เจียนยาหน้าเหงะคางขิง
 คอยมีแรงเดินตั้งถงเพื่อนกัน
 ชักมาข้ามท่งมั่งไพร่ฉัณศั
 ฉอนฉนหยดพกพิศเพียน
 แบกตำรับเนองหนองไม่ต้องเขียน
 เยี่ยมเยียนกตงทัพดับฉนกัน

พวกกองทัพหงส์นกเขาปลาทู
 แดงก้านไปจุดทิวทัศน์
 รุ่งเช้าเข้าป่าหาหินสักรพ
 พันทงเขามาทางคอน
 มาถึงบ้านตาบงกัธนู
 พอดีตงเล่นเยนเยนตม

๑ ขุนแผนจึงเรียกเจ้าพดายงาม
 หมายพลรูปเทียบเอาถือไป
 บอกว่าพาพนของพ่อฝัง
 ตาบนมฤทธิปราบณรงค
 พดายงามก็ขุดดินลงไป
 ตั้งให้พ่อชกความปลาดาบในตา
 ตาบนค่อใหญ่จะให้เจ้า
 อนพาพนเล่มนดยงนค

ถึงพระแสงทรงองค์กระษัตริย์
 จะฝากเจ้าให้ไซ่เสียดให้เคย

๑ ถัดไปถึงที่ด่านกแถวพักผ่อน
 เตือนกนทงสัณกนเขาปลาทู
 คำดงหยดนอนตพบวี
 คัดบางขามข้ามบ้านด่านโพธิ์ไชย

ชาวบ้านเภามาแดงทนน
 ให้พวกกองทัพพินอาไศรยนอน
 ติบกันรีบไปไม่หยุดหย่อน
 พอแดดตกตำหนักรอนอ่อนระทม
 พักรอนเข้าอยู่อาไศรยร่วม
 เศษมลูกชายส์บายใจ ๆ
 เดินตามไปที่ต้นไทรใหญ่
 ถึงต้นพระไทรก็กราบลง
 ใจแต่ครึ่งพระพิจิตรเขาบอกตั้ง
 ฝังไว้ตรงกิ่งที่ศับรพา
 พบตาบคใจเป็นหนักหนา
 ขุนแผนทตลกคำด้วยส์ตรัก
 รบพ่งจะได้เอาไปเป็นหลัก
 ตาบนอดักหมิ่นแค้นไม่แมนเคย
 ไม่เทียมทัตของเราคอกเจ้าเอ้ย
 ชมเชยตาบพลางทางเดินมา ๆ
 ตะวันรอนแดดม่ายตงชายบ้า
 พอเพดาตมตยกยกค่อไป
 เข้ายกจากทอกพักใหญ่
 ถ่วงเข้เขว่งใกล้อยู่ตะภา

ทรงมาหิวเดินภาเขาคอง
 คัดตงชายคองร้อนไม้เบา
 ชนแผนกตั้งให้หยุดพัก
 บรรดาพวกพหลพดรบ
 ตางคนหาเซียงหนกนชา
 บ้างม่แตกนชามางตง
 ที่ม่มีขอช้อด้ามมอด้ตง
 อยากหวนเม่างวงด้วงกระโปรง
 พวกชยาชงผาชนบงมค
 ด้นเนื้อเหตอชตงรกรวน
 เพื่อนกนชอบนหันธบมาท
 ช่ายทเจียนเต็มออนวอนรำไร
 เขาคาบหอกอออกแตกกบชยา
 พอกแเงเจียนเหียนห้อยค้อยด้บาย

หนองบัวห้วยเนียงเตียงช่ายเขา
 พอย่างเข้าท่งหดวงเพลาพดบ
 ทถาเตอยเห็นอหยหนกนอนด้ตบ
 จดคบกองไฟไว้เป็นวง
 หนึ่งชกตงก่าจนคอง
 ผตคกนหันสั่งได้ไฟโพตง
 พอด้ตงถึงรับหันชกคกนโขมง
 บ้างโก้งโค้งคันหาพคทกรากน
 ตงนอนชิดคองไฟได้กตงง้วน
 จวนหมคอดด้าให้ตงวงไว้
 กราวชาตกลัวตยาหาช่ายม่
 ได้แคชตงชนพอกนคาย
 จนชนชนตางหนากนชยา
 กินออยู่พวายแด้หวัดบ้นอน

ตอนที่ ๒๘ พลายงามไค่นางศรีมาลา

๑ จะถ่วงถึง โฉมเจ้าพลายงาม

กำหนดหนุ่มกลุ้มใจให้อาวรณ

ผู้ว่านารี พงษ์ธำม

ต้องเต่าเต่งคองคองคอง

พอกิปรายทวยทชกถันนิท

ก่ถวิลตามคิดเข้ชิตกาย

เค็มผวาควักอกชอนแผนพ้อ

ชอนแผนคินพินควักผดกมือ

เจ้าพลายถ่วงพ้อใจคอหวน

ธำมธำวธำวธำมธำมธำม

๑ ชอนแผนฟังความพลายงามเต่า

ผู้เช่นนมคำหริบแต่โบราณ

ฤจะก่ถวิลเจ้าบ้านผานเมือง

บอกกนทพทหน้าบรรดามี

ว่าแล้วเตือนกนกันเข้าปลา

ไม่หยดหย่อนรอนเหลือเหลือกระเด็น

พลายงามด้ามหัดบอยกับหมอน

เทพเจ้าจึงตั้งหริให้เห็นคว

ผิวชาวคณคายมิใช่ช

มายนหมยวดแหวเอียงกราย

นางเบื่อนบิตทำที่จระหันหน้า

ควาเจ้าเจกต์หายไปกับมือ

พุดจันเจ้าไม่เมคคาฤ

ร้องฮือพลายงามทำอะไร

บอกว่ามีเห็นผู้หญิงตูกิ่งได้

จึงเผดอไปขอโทษได้โปรดปราน ๆ

เซะอ้อเจ้าช่างผู้คนชั้นจัน

ใครผู้มันกับนคตได้เมียด

ทำนายพตางอย่างเอียงออกจากที่

วนนถงพจครไมทนเย็น

รับยกยาตราวมักเขม้น

พอดเห็นเมืองแหวเจ้าจันทร ๆ

๐ ฝ่ายว่านางดวงศรีมาตา
 ว่าลงสระเดินนำตำราญครัน
 ผุดขึ้นพนนางามดีอาด
 เกิดได้ใจด้วยกตบมา
 ตมตาคว่าตคอกบงหาย
 ปลุกอเมยแก้ผ่นหวนฮารมณ
 ตอกบง คอ ผวม ไซอิน
 ไม่เหมือนอเมยทายให้นายก
 ศรีมาตาว่าไซ้อมอญถ้อย
 อุดกริทำนายทายดีประคน
 ถามหนามาเกยวกคงเกอ
 อัยคนเดียวไม่ลบายเขาชามา
 อเมยมอญครนองร้องฮุยย้าย
 ยังไม่พบปะก็พุดไป
 บ่าวนายดีพิชอกหยอกเย้า
 ไปดูการบ้านเรือนเหมือนทุกวัน
 ครานนชุนแผนแค้นดังคราม
 จะเข้าไปในใจจนชอนถกราย
 ถอถาดหมากคนโทเบ้นยศอย่าง
 พดายางุมคิดถึงผู้ขึ้นบ่อกใจ

ค่นอนนนนทรากไม่ฝน
 เห็นบชบนตคอกหงคังคังตา
 นาง โผนผาดคอกไปด้วยหรรษา
 กอดแนบแอบฮราประคองตม
 เตี้ยคายนะไรไม่ได้ตม
 อเมยชมว่าผ่นของนายดี
 มพรงนกรมะวันคงถน
 ผ่นอย่างนี้ไตทายมาทลายคน
 เขาผ่นผอยมาพุดไม่เป็นผด
 ถึงใครใครให้จันเทวดา
 ฮยาเพื่อเตยไม่ฮยากปรารภนา
 เขาย่อมว่านนั้นเป็นเจ้าหัวใจ
 ฮยาพุกพุดเตยนายหาเชื่อไม่
 ถังคองเขาเมอไรไตตจน
 รังเข้าศรีมาตาก็ผายผ่น
 นกถังผ่นพรนใจไม่รู้อาย
 พักฮยอฮารามจนคกบ้าย
 แถ้วย่างกรายบ่าวตามออกหลตามไป
 เดินมาตามทางกับบ่าวไพร่
 เข้าในย่านตาดกั้เดชม

ทเหตวามชายผ้ามหนาดัง
 วนถอยชามรามใหม่มอดม
 ดั่งของทองเหลืองทองเครื่องแก้ว
 พอดถูกถ้าวชาวรามพวนสันทิต
 ทาขมนเหลืองจ้อยส้อยโรจุก
 แคตระหนาน้ำนวดชอนมำรุง
 นุ่งถายห่มผ้าไม้มเคี้ยว
 คนหนึ่งวันถ้าวชาวถ้ำช้าง
 ครวนเขาไกลแต่เขม่นเป็นแต่แม่พัน
 ทงนมคดถอยนอยหนึ่งจงผัดกน
 นางนมคดคดใจมได้ดม
 ดูเดินเมินหน้าไม่เอาโดย
 ๑ พระพิรุณนั่งเด่นอยู่ห้อยชวาง
 เดี๋ยวเข้าหดวงมาทำไมหลายคนครวน
 ครวนคไปจำได้ว่าชุนแผน
 ชุมมอชุนจวนชอนพุดจา
 พระพิรุณเรียกศัรบษบา
 บุษบาเยี่ยมหน้าเห็นสองนาย
 หนึ่งตงไต่ตามความทกขยาภ
 มิรู้ทจะถามชาวคราวใคร

ถายสุหรัคมดตงทองผาหม
 ด้ระดมดินกำถ้าวพด
 เบนถองแก้วคนผัดแออด
 ทำเหยาะเหยียดกริยาท้าวชาวกรุง
 มแทบทกหน้างบ่างเย็บถุง
 ไล่ถัดถอนหอมพั่งตองฟากทาง
 ผัดหน้าจับเขม่าเหม็ดถนชาวถ้าง
 คุกลายนางคนนเป็นนวดจันทร์
 ไม่อ่อนแอเหมือนนางทีในฝัน
 นอกจากนนคดอย่างต่างต่างไป
 ยิงบ้วนปดมถึงผืนไหหวนไหว
 ดวงศาดเข้าไปในจวนพดนี้
 เห็นคนเดินมาส่งต่างถนถน
 ทเดินหน้ามานันตงพระยา
 คใจลูกถนตงมาหา
 ชุนแผนถนทากับลูกชาย
 ชุนแผนเขามาไปไหนหาย
 ยมพรายออกมากด้วยคใจ
 แคไปจากแม่ได้ตัวองให้
 ด้วยทางไกลเหลือไกลดมได้รู้

จะเป็นคนตายหายดับไปหลายปี
 เห็นเจ้าเหมือนใครให้แก้ว
 วันทองท้องแก่ไปแค่นี้
 ตกเป็นชายหญิงอย่างไร
 ๑๐ ขุนแผนเด้าความไปตามเรื่อง
 เขาอ่อนปรนจนถึงขยชยา
 เป็นความกับขุนช้างกันนะ
 เฝื่อนกรรมตามชั้วคอบตม
 ให้ทุตรอดดาวทองต้องติดคุก
 วันทองท้องแก่เหลดอกันดาร
 อ้ายขุนช้างบังอาจดูเขาไป
 จนคลอดตกชายคนนั้นมา
 มันจะเอาไปฆ่าในป่าใหญ่
 หนีไปอยู่บ้านกาญจนบุรี
 พอมศักดิ์เจ้าธรรมาธิราช
 จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงเอ็นดู
 ก็โปรดให้พดุงงามด้วยความชอบ
 ประทานคนโทษทมิฬ
 ทมิฬจะยกไปเชียงใหม่
 นกถึงคุณปลุกเสกมอทรวจน

วันทองแหงววยงอย
 ด้วยเอ็นดูเหมือนตูกจึงผูกใจ
 คดอคง่ายตายตฤาเจ็บไซ้
 เตี้ยชอยู่ไหนไม่พามา ๑
 เมื่อดังไปจากเมืองก็ดูธา
 โปรตประทานโทษาไม่ฆ่าค
 ตกไปอยู่บ้านพระจมนคร
 ไปเห็นชั้วเป็นคไม่ควกรการ
 ทนทุกข์โทษแทบถึงประหาร
 ทรมานจำหิวอยู่เอก
 ก็ไม่มีผู้ใดจะตามว่า
 ชันษาเจ้าได้ถึงดับ
 พรายช่วยไว้ได้ไม่เป็นค
 แม่ทองประศิวเลี้ยงไว้ให้เรียนรู
 แดควดชานยังติดคอกอยู่
 ใต้ช่องคุดทขอพ่อออกมา
 รับผิดชอบการศึกให้รักษา
 ตามดับหัวตูกทามเจ็ดคิมคน
 ไปจับอ้ายดาวคให้ ปบ้น
 จึงจะวนเข้ามานมัสการ ๑

๑ ครานนพระพิจครบขมา
 อนิจจาแควระหรัายแทบววยปราณ
 หนักถุกยากตาทุตขอ
 หาไม้กจะตายอยในคก
 ผอเมยชอบฮารมณชมเปาะ
 ซาคทหารเหมอนพอไมยอแยง
 แคนใจแคทอขบขมา
 คคคคขนมานาเดี่ยตาย
 ว่าพตางร้องเรียกถุกถ้วมา
 ออกมาหาพี่ชายอย่าอายกัน
 พี่เชอมาแคไหนไม่วูก
 เห็นหน่มน้อยหน้านวลชวนกระนอง
 อเมยรบชยบเขายพชด
 หนึนเปนไรไครบนเทวดา
 ศัรมาตาว่าขอซเคา
 ขนว่าแถวจะคำให้ระยา
 พอพระพิจครเรียกขาม
 นางอทัจอดใจมิไครเคิน
 ยกมือให้วชนแผนกับพตางาม
 พตางามรบให้วชายแถมา

ฟังชนแผนว่านำส่งถ้ว
 นมหนานน้อยถุกแถทททช
 หวงจะแทนคนพอถับนบก
 เจาให้พอเป็นตุ้มเดี่ยแรง
 หน้าตาเหมาะเจาใจถ้วแถง
 คคคคถองแถถนกรกเฝ้าทททท
 เป็นผหญิงเดี่ยซาชนใจหาย
 ถามนชายจะให้ไปตวยพตง
 ศัรมาตาเขยงทำไมน
 ศัรมาตาหวนหวนแถวแถมมอ
 คอัยคอัยผลถุกปานประตุดตามชอ
 ถองคนพอถุกประถวดคตา
 มอถุกคเคาเยาะทอวระว่า
 อเมยทายแถวอย่าว่าไมผลค้ำ
 ว่าไถวเขาไมเป็นถ้ว
 คอชนชกหนาคว่าแถวขมเมิน
 ซานเจ้าซาคอัยเยียมเพียมแถงเซิน
 กิมถึเทินชตงบึงมารตา
 ให้วามหวนฮารมณแถวกิมหน้า
 พบถับคากคคถึถึถถานใจ

คนนแต่แน่แต่ที่ราฝั้น
 น้อยเอ่ยรปร่างช่างกระไร
 ดั่งพระจันทร์ดวงเพ็ญเมื่อมองดู
 ต้องแก้มแย้มเหมือนจระยงเวียม
 ทงจรตกริยามารยาคร
 อ่อนระอ่อนเหมือนจระยงนโให้ประวิง
 ดูไหนไม่ขัดแต่ดังก้อย่าง
 พอดแต่อดต่อครับจับนัยนา
 หดงอนหม่นแต่ทเคยเห็น
 ถ้าแม่นได้ร่วมรักถักซัดใจ
 นกพดวงเจ้าพดรายร้ายพระเวท
 ศรีมาตาของมนตรรชดุกเกรียว
 พอดับเนตรให้สะท้านระดานจิตต์
 ออกอ่อนร้อนรุ่มดังส้มไฟ
 แอบซ้องนงค้อยู่ข้างใน
 ความรักมแต่ซกกระคนเคือน
 ทรายคนนหมเดียวแรง
 ดุเนอดวงหน้าคาคังทาทอง
 วั้ตักดวงนกอายระคายเงิน
 อเมยยมกรมตามไปตามนาย

รูปโฉมโฉมพรรณหาผิดไม่
 ถิ่นนางในกรุงศรีไม่มีเทียม
 บริสุทธิ์โยภาดัดระอาดเอี่ยม
 งามตั้งย่มวราศ์มุดจริง
 กัดดาดใจว่างอย่างผู้หญิง
 จะยมพรายกัฟรังยงเพราคา
 นคุดร้างของเรากระมิงหนา
 ดั่งเจ้าจะคิดเขาหัทไทย
 ก็หาจับใจเป็นเช่นนี้ไม่
 จะตายไปก็ไม่คิดถักนิตเดียว
 ประดับเนตรเป่าไปให้ด้านเดียว
 ซ้ำต้องเหลียวเดมาประหม่าใจ
 ยิ่งคอดคากยิ่งคิดพิลัมย
 ไม่อยู่ได้นางก็ตาเข้ามาเวือน
 ยิ่งเพ่งพิศพาใจอาโดยเดือน
 พนเพอนดั่งจะคดงดงตามอง
 ดั่งหนังสือถึงหุดต่อเหตอไม่เคว้าหมอง
 ไม่ซัดซ้องสวดย้อมข้างคมคาย
 โถงเดินเสยเข้าในห้อยหาย
 วนนตไม่ดบายเป็นอย่างไร

ออกไปไหว้พม่าแต่กรุง
 ฎาผู้ต่างทักทายนายคกใจ
 ผู้มาแต่กรุงฎาบ้านนอก
 ขอผิดหน้อยคอยตะวันให้คกคืน
 ศรีมาดาต้อยหัวดวงศรแห่งระ
 นต์แต่สัญชาติไพร่ที่เหนม
 เขากนจนตระวงนนเย็นลง
 บขบหาเห็นข้าจึงเกริ่นไป
 ศรีมาดาฟังจากคกไม่
 จักตำรับขอมทงคตมแกง
 นางยกขามข้าวมาถวายคกรับ
 ครนถงจตวงขางบตา
 พระพิจตรภชอนกนกินเขา
 ตะตงแต่ศรีมาดาควาแคขาม
 กตวเนอความจะพึงตั้งคต
 พระพิจตรว ททาคตพอ
 กินอะไรไม่อร่อยฎาพ้อฎา
 รัชชาดมิงจมนจตุจาง
 แดวจึงชกชวทงต้องนาย
 บ้านมออยู่โยในอาราม

แดววงกตบเขามงเหมอนเบนไซ
 ฉนจะบนบวงให้กระบานกิน
 ออย่าหตอนหตอกจกตตายให้หายฉน
 บคยงวันแดวจะเส่นในม่งน
 เผือกคองเคาะรำไปไม่บคต
 เส่นฉในม่งนอญจัญไร
 ศรีมาดาขิงพระวงหลงให้ต
 เบนอย่างไรสำรับไม่จคตแจง
 ชวดยคตแต่ข้าไทให้คกคตง
 ฝาชคตงบคตปกคตด้วยกมา
 ใจวัชวมิใคร่ออกไปนอกฝา
 ไม่อาจรงยคตหน้าเจ้าพตายงาม
 เจ้าพตายรอนเร่าประหตวนหวม
 กตฉนเขาเหมอนหนามอยู่ในคต
 เหดอบคตพระพิจตรแตวคตพอ
 อย่างไรหนอกินอญคตระคาง
 ชวทเห็นอฝมอไม่เหมอนฉาง
 หัวเราะพตางหยอกเข่าเจ้าพตายงาม
 คางทนเกิดคตบมายออย่าเกรงขาม
 มาอยู่ตามชอบใจในทอนน

ข่มเสด็จแล้วตั้งศรีมาตา
ทนอ่อนนอยกามะหยันนสงอน

๑๐ ขุนแผนถามพระพิรุณ
พระพิรุณบอว่าด้หมอกมา
เนอหนงพานคิดจะเหียวคว่า
ซำกช่วยเยียมเยียนเวียนมาไป
ขุนแผนจึงชวนตูกชายพด้น
วาพตางทางออกนอกประตู
ย้ายจนครนเห็นยกมือไหว

พ้อตูกเข้าไปไกลอำชา
๑๑ ด้หมอกมาเหี่ยมนตรีเข้าตใจ

ตงคันโปก โปก โขกแผ่นดิน
เตยชมคมทวทงกายา
ตูปหงด้หมอกแด้วมอกไป
ไปคตคูกจนตูกทุดขอโทษ
เจ้าพตายนตูกอนทองน้องยา
ด้หมอกพ้งเหตยวหน้าหาวันทอง
มริทจะถามคความหนักเบา

๑๒ ขุนแผนบอว่ารำจะไปทัพ
เพวระได้เคยเห็นโธมคไรมมา

ไท้จตเจงฟักผาทกตั้งต้วรพ
เสื่ออ่อนสงอนจนจตออกมา ๗

ด้หมอกนอยคฤาเจ้าธา
ชยคแควธาตนคใจ
อินทญำนำค้ำเข้าหาขาดไม้
เกณทให้โใจจนมันเตยงค
ไปเยียมมาตวยกนเสยด้กคร
ตรงไปทอยด้หมอกมา
ฉนเตยงไวอวอนพตหนักหนา

๑๓ ขุนแผนเส็กญำให้มำกน
จำไตรภษาพตจำตั้น

เพียงจะคินทตตแห่งต้วคใจ
๑๔ ขุนแผนกขตมำนาตาโหด
ชานตองราชไทยพงพนมา

ท่านปด้อย โปรดจิงได้มำเห็นหน้า
ทท่านรับบูกปำมากับเรา
ไม่เห็นน้องอยู่ไหนให้ด้ร้อยเศรำ
เผ้าแด้คตูกพอคตอนำตา ๗
หมำยจะรับไปคด้วยช้อยอด้รำ
จะไปได้ฤาว่าท่านหย่อนแรง

ดีหมอกดีใจจะไปทัพ

ตั้งบอกว่าจะไปอย่าได้แคลง

จึงเด็ดอกเด็ดยอดหนุมาเต็มมือ

มือนมำกินหนุในทันใด

เดชะพระเวทวิเศษขลัง

ผูกเครื่องเรืออวรามงามเพริดเพรา

ทองขม้นอยใหญ่ทงไถหน้

กึ่งมาหน้จะเปรียบไม่เทียบทัน

ขุแผนคใจลงจากหลัง

เชิงดูให้อิมหน้าสำราญใจ

๑ ครนตั้งแถวขุแผนแสนศักดิ์ดา

พอเกรงว่าช้อยเหมือนดเบา

ด้วยปลอดต้นทกทนมขน

มตระกูลจะชนะแก่ไพร่

พลายงามความอาโดยศรัมาตา

จะแจ้งบอกถ้วพ่อไม่คามใจ

ว่าไพร่พดบอบช้ำระกำอก

ขอให้ไพร่พักสักเวตา

ขุแผนว่าตเขาเกิดเจ้าพลาย

การรบตั้งว่ายากถ้ำบจกเีย

เค้นหรมวังรัตตชาเข็ง

ขุแผนแจ้งท่วงทักคใจ

ถือเด็กด้วยพระเวทมุขใหญ่

ระงับ โศกโรคโภยให้มันเทา

ดีหมอกมั่งกาดงขนดงเกา

ขุแผนช้เหยาระเหยาออกมาพถัน

ท่วงทไว้องคคองขยัน

ตำรวจพันกทำนองด้วยอองไเว

เรียกอายจันมาตั้งหาช่าไม้

จะช้ไปในรุ่งพรุ่งนเช้า

เรียกตูกชಾಯมาถกลงเต่า

เราจะยกในรุ่งชนพรุ่งน

เป็นฤกษ์เดารเกาชนนพิเศษศรี

เจานจะเห็นเป็นอย่างไร

ไม่รับมว่าจจะจากพิจิตร์ได้

จึงแก้ไชเมื่อนับคคิตเจรจา

จะค่อนยกไปไหนน้เจ้าชา

พอหายเหน้อยเมื่อยถ่าจิงคตาโคต

จะหยุดหากความส่นบายก้เป็นได้

ที่ไหนจะเหมือนบ้านเรือนคน

เจ้าพดียงามตอบว่าห้ามได้
 ด้วยยังหย่อนฤทธิ์เดชทงเวทมนตร์
 ชนแผนว่าถ้าไปเสียให้ทน
 จะปลุกเครื่องก็เรื่องอิทธิฤทธิ์
 ชนพิชในเรืองปลุกเครื่องอาณ
 ด้วยบ้านเมืองผู้คนก่นเกิดออกไป
 เจ้าพดียงามว่าน้ำไม่จะปลุกฤทธิ์
 อยู่ในภาราป่าขาม
 ชนแผนรว่ามดกคคเคื่อง
 ฐระตั้งโรมัจะรวือ
 พดียงามควรามพือไม่คตเถียง
 แลวพือตักปากกนคตาคือ
 ชนแผนพดียงามพระพิจิต
 ถึงเรืองรบพุงแต่ทงทาง
 ๑ ครนถันแต่งดูเรียนถันทยา
 เกิดอนคค้อยตอยพ้านภาโดย
 พระพายพามาตาดะอองกถัน
 คี่รมาตาดาวรณน่อนใจครอม
 โยพือพดียงามของนั้งอัย
 วานองนมจตคตตราพง

ตุงจะใคร่ปลุกเครื่องอถักกน
 ขอพุกพดปลุกเครื่องเสียดกนค
 พรงนเบนนวมหาดก
 ประกอบกจกกับฤทธิ์ที่เมิกไฟ
 ทำในบ้านไม่เหมือนในป่าใหญ่
 จะระงับคบใจไม่ต
 ไม่ประตักเหมือนหนิงป่าขาม
 กเบนนตงคเจยบปากค
 เอ็งหองเมืองอยู่ทำไม่ในหนอ
 พือพดคิมพงข้างกะไร
 พดเตียงว่าระหามไม่
 ชนจวนใหญ่พดวยน้อยคหนึ่งนาง
 ขอบชคพดจกนค่างค่าง
 พดพดวค่างหวอชกนเรอโยไป
 พระจันทรารยมเยยมเหตุยมคต
 หมดเมฆบักใหม่ไม่หมองมอม
 รวยรินรดร้อนขจรหอม
 ถนอมแนบหมอนข้างเคียงคหนึ่ง
 ไครเคยจะเอ็นคไทรถ
 ตังศรวตริงทรวงไศกจิโยคคค

พ่อชายนามาลับเหมือนองเด
 ดาดเราเจ้าก ไกรจะเป็นมิตร
 อกนของยากหนักด้วยเบญญิง
 แม้นเป็นชายพ่อพตายเบญญิง
 นกพตางนางนอนระทอนทอ
 ให้เพื่องฟังพต่งพต่านร่าคาญใจ

๑ พระพิจครขุนแผนพตางาม
 พระพิจครว่าเข้าเจ้าจะจร
 ว่าแล้วก็ถูกไปเข้าเรือน
 ชวนพ่อเข้านอนนอนพตจา
 นอนนอนอย่างไรไม่สบาย
 จะนอนแต่หัวค้ำเขากำตั้ง

๑ ขุนแผนนึกในใจโอ้เจ้าชู้
 กรรรมกรรมเจียวจะทำเป็นอย่างไร
 คิดแต่จะทำเป็นมารยา
 คอยจับแบบค้ายตักชายนั้น

๑ เจ้าพตายกายหมอนทำนอนนึ่ง
 กำเริ่มรักหนักแน่นแต่นระทม
 ปานนเนอชอนจะนอนสนิท
 ตกเหมือนจะมขงเมตตา

จะรู้แน่ฤาจะแห่งแคง ในจิตต์
 ฤาปริศคิดว่าไม่ปราน
 คองช่อนรักหนักนงอยกบถ
 คำนวนเป็นตายจะหมายไป
 นาคาคตอมไคร่จะเคตมได้
 นึกอาโดยไปจนหลับกับทนอน
 พตกันจนยามไม่หยดหย่อน
 จงพกผอชณเดี่ยเกิดทงตองรา
 พตางามพนเพอนเป็นหนักหนา
 คุณพ่อชานตักแต่วกรรมัง
 ระวังระส้ายเห็นคเห็นอยเมือยต้นหลัง
 จะใดคองหนายกแต่เข้าไป

๑ มินล้ำคญวักหารไม่
 มินจะเกดงให้มูใหญ่ผิดใจกัน
 หลับตานอนนึ่งไม่พตกณ
 ไม่วางใจให้หวนในอารมณ์
 สดุดประจิงอกใหม่ได้พุงขม
 โอ้เจ้านมพวงพีศร์มาตา
 ฤาตวงจิตต์จะนิกเด็นหา
 แต่ทว่าเป็นหญิงกนังใจ

อันความรักหนักแน่นในอกพี่
 เมื่อนรเคาเจากเห็นจะอาไตย
 เขาย่อมว่าถ้ามมีครใจ
 พรกเจาทาเทียมดวงซัด
 จะวนเวียนเพียรพูดให้ถึงปาก
 ด้วยพรังนิกจะไปไม่ย่นาน
 ถ้าจะไวด์ขอคือชากดับ
 ด้วยความรักหนักใจเสียดัมที่
 จำจะคิดเข้าสันทีให้ส่มนิก
 เมนมได้ศรัมาถาษาใจ
 ตามแต่บุญกรรมเกิดน้องแก้ว
 ถาเมนมแกวพมเมคตา
 ยงนิกยงครมอรามณหมอง
 นาคางพร่างพร้อยระห้อยใจ
 พังพอรอดจนโกถ
 ชุนแผนรู่แยบคายเจ้าพตายงาม
 เจ้าพตายสำคัญว่าพ่อหดับ
 พตออกนอกห้อง ได้กยันต์
 ๑ ชุนแผนดูกรมองด้วยองคความ
 พตายงามก็เก้อระเมอเคา

ชอนเจ้าจะรฎาหาไม
 คงมิให้เสียทพหมายชิต
 แดวคงไม่ตามสัญญาครจิตต์
 นจะคิดนโคให้เป็นการ
 กัดตยากเชิงชกตมครตมาน
 จะพังพานผ ได้กไม่
 เห็นตวพนจะยบตงเป็นม
 จะทวชนทกอนจนบรโดย
 จึงจะคิดทำคักก่อไปได
 ซึ่งจะไปเซียงใหม่อย่าตงกา
 คนหดับแล้วจะลอบเข้าไปหา
 ก็ตามแต่เวตาจะเป็นไป
 แต่งเคอนเคนตองตว่างไสว
 เตียงโก่แกวชนกระชนยาม
 ไม่วใจแคงคต้ามแล้วทำตาม
 ไมคอบความนังอยู่จะตที่
 ค้อยชยิบตกยงมาจากที่
 หมายถึงว่าห็นพพอรอบบงเงา
 พตทันทามออกมามาทำไมเจ้า
 นันจะออกไปเบาทันอกชาน

อนมนให้ปวดแต่ทองเหยยว

จะปลุกพ่อชอขารับประทาน

ย้ายโรคคต้อนเช่นหมกชลอย

ว่าพตางทางจุมมตูกชาย

๑ เจ้าพตางงามชติใจไม่เป็นตู่

คั้นพ้อเหมือนหวัอกจะฟกพัง

เป็นโรมคตแต่ว่าไม่หตบ

พตายร้ายมนตวรชตงตั้งนทรา

เข้าคตองชุนแผนคั่นต่นิท

หตบต่นิทแน่วนึ่งลงจริงจิง

ชยบเทากาวย่างออกจกห้อง

พระพายพิคบบผาพาขจร

๑ มากิงเรอนทศรมาตออยู่

หตงนตอกกกระทมยขงใจ

คิตพตางทางว่างมนตวรตู่กต

ตู่เตาระกตอณกอนหตคตอวมองเมียง

อจกตบคตตามวางกระจางคั่ง

คเริงองเบงจคตงใจหตงมา

คเริงองนากคเริงองทอถตองต่ารบ

๑ โถชตงเบงรานามนตาน

หตายเทยวต้วต้วคตอมนตงหาร

ชุนแผนว่าไม่คตการคตอเจ้าพตาย

หมอดคกรวอยรทชากไม่หาย

ย่างกรายเข้าห้องคตองระวอง

ตมณอนตอถกตูกทตงนึ่ง

กะไรช่างแกตงได้ไม่เมตคตา

จะคตอยจบบให้คตักไม่ว่า

คตงตมาชปตงตวรภวองค

กคตมจคคตคตด้วยพระเวทคคตคชชตง

พตายงามตมทอถตงนอวอรณ

พระจันทรตตองคั่งจวรตบประภตตต

รจยรทนรตบอชนระวอนไป

แอมบงเงาคตอด้วยตงไสย

คั่งไฟวบวามตามคตอเกยง

หตบหมตเงยบตไม่มีคตยง

คตยงเข้าในหตองยอถคตินมา

เจ้าคตคคตงคตอองเรอนไวหตทกหนา

ชุนคตงหน่าพานรทงชองคต

เรยงคตคตบวางไวเบนทท

โตะหตคตงเรยงไวคตยงกน

08/06/2565

โศกพานหีบปักจตุคองซ้อน
 เครื่องไหว้พระนาคคอดมจนท์
 กระจาดใหญ่ได้คงทงไม่ด้อย
 ตะอาดตั้งชันถานตานานิยม
 ฝั้นใหม่ใส่ทองเป็นถายปัก
 บักระเด่นเป็นไซ้ใจอาวรณ์
 เอาไฟเผาเข้าตักพระห้องนาฏ
 ระเบิดแกดังแปดงเป็นจรกกา
 พระรับแรงชกรถถึงศรี
 ด้องกระษัตริย์เชยชมลุ่มลุ่มกัน
 เข้ามาเมืองจะเปลื้องความสงไสย
 ผลกรรมจ่าจากจะพรากร้าง
 ออกทรงรถชมพรรณแบบปลา
 ให้ตมเพชิ่งตั้นตั้นไพร
 ครันไถดไปคกตงกลางบ้ำ
 คัดถึงพระองค์มทรชยศ
 บักเป็นระเบิดเหียวตามหา
 พระวงคำแยกย้ายหลายคำมด
 ฉลาดคนักบักงานนอยยญา
 ๐๘/๐๖/๒๕๖๕
 อันองค์บุษบาษาใจ

ทงผาฝนพบเรียบทุกดั่งสรรพ
 คั่นดองแกระงาเป็นหน้าพรหม
 อุบะห้อยรินรอยดั่งด้อยลุ่ม
 พดางชมม่านถางข้างท้นอน
 น้าวกรปร่างบางชะอ้อน
 ทูรน้อยรักนชบุษบา
 โอบอุ้มได้ราชรถา
 บักเป็นบุษบาเจ้าจาบตัย
 เข้าสู่ถามณภรมยชอญ
 พอวังแดงดริยนักจากนาง
 ดั่งพดียงใจมิให้ห่าง
 พเอิญข้างนางนิกนิยมไป
 บักประการภาหลาอันเป็นใหญ่
 พัดพาอไทยไปท้งรถ
 บุษบายิ่งแสนโคกกำสรด
 นางระทระทวยแทบทำตายชนม์
 คั่นคว่าจบบแห่งทุกแห่งหน
 แปดงคนเป็นบันจุเห็จไฟ
 ช่างพดควอเรื่องพหาคัดไม
 พิเคราะห์ไปเหมื่อนเจ้าศรีมาตา

อินอกของระเด่นมนตรี

คล้ายระเด่นกบพระนรบุษบา

ถ้าใครเป็นจรรยาเข้ามาถั่ง

จะจิกหัวจรรยาเขามาพัน

เตยงจนคนตงบนตวลึงหิ

แฉวจิตรมคิตของครของเรอง

หนารบบายดาตบถบถบถ

เบคมึงเมียงมอเงเห็นของนอช

พกครพรมเหมือนมอยทงหลบ

เจานทรามารยาตราไมม่ปาน

ค้อยประคองตองจับเจ้าทงหลบ

พชตองเตาศวถันให้พนเพอน

จับแฉววางเตาเผากตคตม

จะปถกนางกตวร้องย่องห่างไป

๑ ความนคั้วมาถานาร

ถมคตาเห็นชายอยปถายเตยง

นกกตาคัญในจิตคคคตอ่าฉัน

นออย่างไรโจกตาเข้ามาตาม

เจ้าพถายไคพงเขานงอช

ทกใจเพียงจะคณถันใจคาย

เหมือนอกพททไทยหา

แต่ไมม่จรรยาจิงผคกน

พไมม่เปลดอย่างเช้นระเด่นน

แฉวถั้ววถถถถถถถแปรแฉวถาเตอง

นถถายพรายพรงพวมทงเครอง

มึงเทดองแปรคอกกระเด่นดอช

มึงผคตมแต่ทงมาหอย

เจ้าหิตมผอยเพงพคคคคตทยาน

ประทปคปหนานวถชวถถถถมา

ยงคคคกยงถั้ววถถถถวถคเอน

ทอมกะไรใจฉวชยบเชยชน

ค้อยตบเตอนโถมถ่าถถถถถใจ

ค้อยรทหนนชถถถถถถถคยไม

คตยเวทแฉวกโใให้ถ่าเนยง ๗

ร้ถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

เจ้ามอเงเมียงจ่าไควพถายวาม

ไมม่ทวถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

จะเกคคความงามหน้าพกนชย

นางร้วถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ร้วถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ร้วถถถถถถถถถถถถถถถถถถ ๗

๑ อเมยรบหตบอยทเฉตยง
 ฤชณคยวครหกตกใจ
 เห็นเจ้าหน่อมอนางวางบหนัก
 ก้แจ้งใจในเหตุปัจจุบัน
 พ้อเขาสาธุนานดูหน้า
 แล้วปลอบโยนตามใจให้สบาย
 ว่าแต่บัดนี้ของย้งอกดับไป
 คอยคุณักจะไปมา

๑ จรกถาวถงท่านพระพิจิตร
 จะเกิดเหตุอะไรไม่รักความ
 กว่อกว่อเหมยฮนเสยงคร้มาตา
 อเมยเฮยคอบไปพันใด
 บัดไปบัดมาไม่ทันดู
 ฌนบัคมันพดคตงจากมุง
 พระพิจิตรว่าดูอเมยถอย
 บุษบาว่าฉนกไตเคอน

๑ ฝ่ายว่าชนแผนพ้ออยู่ทอนง
 ออพตายหายแล้วไม่แคตวกัน
 ช้ายตกเจ้ากรรมมาทำเชญ
 แคทริตรองแกไรذنได้ฟัง

โดยนเดยงนายรอกงจาไต
 เขาห้องใหม่ของเมยงตงเคยงพถน
 วจกวาเจ้าพถายทหมายมน
 มาถวยชนนาตั้งให้เจ้าพถาย
 ตบได้ไปมากว่าจะหาย
 ถาชนใจแล้วจะตายในพิรบคา
 อเมยยมตะไมอยู่หน้า
 ด้วยตั้งสารคร้มาตากับพถายง ม ๑

หดับถันทเสยงตกตกใจความ
 จ้งรอกถามอเมยเฮยเป็นไร
 มงตมตาชนพงมงฎาไม่
 นวยท่านเรียกฉนไปให้บัตยง
 จงจกมันอยทในอง
 ถกพงเรอจ้งรอกอกก้องเรอชน
 ตักหนอยชอนจะเดยเป็นถกถากเกิดชน

มันเชอนไมคเตแคตถางฉน ๑
 สตั้งพนคนพงใจหวนทวน
 ช้ายชเคาคงถถนไปเข้ามุง
 พรงนทเห็นจะเกิดยง
 คนยงรังไม่รงบหตบชน ๑

๕ ๘ ๘
๑ ครานนนาวิศรมาตา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ได้สดุดมตาด้วยอาวรณ์

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มือหนึ่งตบนาชะโคมหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ใจเห็นความหงามด้วยความกลัว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงคอยเค็ดอนเตอนตอวงจากคัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คอยกระตึกพดิกตัวเข้าข้างใน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑ ครานนพตางามทรามสวาท

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ด้วยอาการอย่างไวยังไม่ว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงหยิบพัดทางปดามารำเพย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เมือตระกูลพวกนี้กะไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พบบนวงเทวดาคงมาช่วย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ท่านเอ็นดูโถมฉายกับพตางาม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่เดพบดับตาเมือมาถึง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทรนทรนกรังกระหน่งปอง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เสียดทพจะโคกโรครกร้าง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เชิญเจ้าผนหน้ามาหาพชาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑ ครานนนวดนางศรีมาตา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่หากมารยาแกลงว่าไป

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เบนผตขางไม่มอชณาไครย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
รู้จักกนกไม้ทนต์วงเจตา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ค้อยพนตนมายงเหนอยยอน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นเจ้าพตางอกอชชอนไวทงตอ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นางประหม่าชนพองสยงหัว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยงมนมอวทรทจะหนไป

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตะชายนกกนงนอนกอนใจใหญ่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าแกลงหันหลังให้ไมแกลง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยังไม้อาจถามทกเป็นสีกคร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นนอนอยุคิบคค้อยมิใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นงเอียนอนเกิดจะพดให้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถาวรโดยพชายจะตายตาม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงรอดด้วยเทพโถมไคให้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เพราะเห็นความรลพมคือนอง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พเหมือนหนกกับปดามาคคชอง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถ้าเจ้าไมปรงตองก็ถาตาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชวยรักษาพบางพอห่างหาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พดภปรายพอให้พมหน้าใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ได้พงวาจายงรักเคว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นอยากรูว่าใครให้เจ้ามา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไมเกรงใจพ้อมแต่สีกหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะมาฆ่าแทแทแกวารี

รักจริงนึ่งโยมิไปขอ
ดวงเกินแล้วมาเชิญให้ท่ายก

๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐
อนิจจาแก้วตาข้างว่าได
พักตามาดังตัวไม่กลัวตาย
ถ้าตำมารถอาจชบค้อพ่อแม่
ทวงทักจะส่มอารมณ์คิด
เมื่อนงกนเขาเขินเห็นฤาเปล่า
แต่สู้คิดเพราะคิดราชการ
ถ้าร้างรักหักใจไปจากเจ้า
คงบรรลัยโดยไมทนเป็นไมตรี
เพราะชดชวางขย่างอินไม่คิดเห็น
ถ้าเจ้าไม่ปราณพยอมาตาย

๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑
ศรีมาดาฟังความพยายางามว่า
นกกถึงดวงกตวชยยังร้ายนก
ถึงเพียงนแล้วทไเหนจะไปจาก
ทงใจนางความรักกตคเคือน
ข้อชาวกรุงศรีเช่นนเจยว
จะว่าไรแก้ไขได้ทุกความ
ชนมาถึงพลจรคตคหญิง
ไปทัณฑ์ไม่ไปไถ่ตรอ

บอกแม่พ่อเป็นผู้ใหญ่ให้ประจักษ์
นี่จะให้ใครส่มครไปทักทาย ฯ
ไม่เห็นใจฤาว่ารักส่มครหมาย
ก็เพราะรัก โฉมฉายกว่าชีวิต
แม่แล้วจะขอค้อพระพิจิต
ท่านเป็นมิตรคบติดตามชานาน
ท่านหยอกเย้าพออย่างว่าลูกหลาน
จะต้องคุมพวกทหารไปพรุ่งนี้
ทุกคำเข้าจะระทมตั้งครมนี้
ใช่ว่าพจจิดตจะคิดร้าย
จำเป็นจึงเข้ามาหา โฉมฉาย
ขอฝากกายไว้ในห้องของน้องรัก ฯ
นางศรีมาดาทกตั้งจริงประจักษ์
เหมื่อนชวชนชกชายเวทในเรือน
ยากที่จะผดตวงนประกนเดอน
จึงตักเบอนหนาคอนเจ้าพยายางาม
ฉลาดเฉลยวถนถมเป็นคมทนาม
มีนาหญิงอิงตามกันปรอปรอ
ครวนคตทพกตบนิ่งไม่ต้อขอ
จนแม่พ่อหัดบโหดเข้าในเรือน

ไม่คบค้ากันว่าบรรดาโดย

ถ้าหญิงใดใจเบาให้เจ้าเชื่อน

ปลัดขียนางร้ายแปล่าอย่างข้าน

ให้เสียตัวชั่วชาร้ายยับ

ฉันชอบคุณที่อุตสาหกรรมาใช้

ถ้าพ่อแม่รู้ความจะตามหน

๑ น้องเอ๋ยที่จะไปอย่าได้คิด

พี่ไม่ดวงหลดอกดอกกะนั้น้อง

ปรานีพี่เกิดเจ้าอย่าเฝ้าต่อ

ถ้าพลาดอิงแอบเข้าแนบกาย

๑ ศรีมาดาบองมดตะมดเมียง

สัญญาว่าแต่ปากอยากอะไร

ถ้าจริงใจก็ให้ความสัตย์ก่อน

เชื่อได้จึงจะปลงลงเป็นมิตร

๑ จริงจริงกระหนนุญอันของแก้ว

พี่จะให้ความสัตย์ บัญญาณ

ถ้าพันทงขวางขวางหย่า

ขอให้หมอนเป็นเห็นจริงจริง

พี่ให้สัตย์ บัญญาณอย่างนั้นแล้ว

เชิญเจ้าช่วยรับรักพี่หนักกรัน

ชาวบ้านนอกที่เห็นใครจะเหมือน

ไม่ถึงเดือนก็จะทวงวงไปทัพ

ต่อให้ค่อยรอยขี้ไม่มีกดับ

เพราะลับปลัดหลังเดินที่เดให้ชาวกรุง

ไปเสียเกิดพ่อไปจะโกธร์ุง

คงโกรขย่งไม่ให้ตั้งใจบอง ๑

ฉันชีวิตก็จะตายอยู่ในห้อง

จะครอบครองเป็นคู่อยู่จนตาย

ได้ถูกถอดแหวงเช่นไม้หน่นาย

เจ้าพตายจับต้องจะตองใจ ๑

เชื่อว่าแต่ยงเมียงเข้ามาใกล้

อย่าด่วนได้ระจงยงซึ่งใจคิด

ให้แน่อนนภายหน้าว่าสุจริต

ถ้าเบือนบิตอย่าตำรวยให้บ่อยการ

มันกแต่ยังมีเห็นองตองว่าชาน

ขอบั้นคาดเทพคาจมาฟัง

ไม่เพียงเจ้าศรีมาดาไปวันหลัง

ตงนรกดกกระทังตง โดกันต์

น้องแก้วยังส่งใส่ยญาโรนั้น

จะหวาดหวุ่นคือไปไม่ต้องการ ๑

๑ เห็นแต่หม่อมพริกทอง
 แดนขงเป็นไซให้ตั้งทาน
 เจ้าพดายวิ ใจใ้มารยา
 ประจวบตบตอดในสระใบ
 ทงหม่มสาวคราวแรกภิรมย์รัก
 กำเวบริกเหลือทนทรนวิช
 เหมือนเกิดพายุกลตามาเป็นคลื่น
 พอฟ้าแถบแปดเป็รียงตงทศวัน
 นทศพองของฝั่งฝ้า

โลกธาตุหวาดไหวในกมล

๑ ครานนหวดนางศรีมาตา
 แอบลิวเคียงข้างไม้ห่างไกล
 พัดพิตางตามผัวกตวอดโรย
 เจ้าพดายด้ร่วมด้ชอดกอดประครอง
 กินอยุ่ไม่คองกดาวทงดาวหวาน
 ต่างพระนิงคตงเคลธาเผ้ากระซิบ

๑ จนวนอรุณเรือฟ้านภวแผ้ว
 ศรีมาตาคนก่อนถอนฤไทย
 นางดังหน้าทาแบงแด้หว่หัว
 คนเกิดจวนจะแจ้งแสงตะวัน

คงปรองคองร่วมรักสมัคครัดมาน
 ขอดัดพอนานนานจะตามใจ
 ไม่รชช่ากอดครัดกระหวัดไร
 นางผลัดไ้ได้อยู่จนพับกับที่นอน
 ไม่ประจักษ์เดินหามาแต่ก่อน
 พอร่วมหมอนกเห็นเป็นนอศักรวิ
 ครนครนพารองกองงต้น
 ด้เทอนถนดินฟ้าจาดาด
 ท้องฟ้าไปรยปรายด้วยสายฝน
 ทงต้องคนรสรักประจักษ์ใจ ฯ

เส่นหาพระวงหองโหด
 เขาสะไบซบเนอทเหอนอง
 หิวไทยฤจ่าจะหาของ
 ไ้ได้แนบของเนอนนมพอมทพย
 ขนด้วรคเห็นวามอยู่หิวบหิวบ
 งบงบกันจนม้อยผอยหลับไป ฯ
 ไ้แกกัชรนเว้งบัจจุสไ้ดมย
 ด้ด้วยจำใจจะคองพรากจากผัวน
 ค้อยรยบจับคิ้วผวปลุกถัน
 อยด้ด้วยกินช่าไปจะไ้ค้อย

ศรีมาตาอาโดยใจจะขาด

ผดะผดควเจ้าเขาท่อน

๑ ครานนึ่ง โนมเจ้าพตายาม

รรมรามจะใคร่ตามกดับเข้าไป

หักใจเดินออกมานอกห้อง

ถึงหนองตงใจจะเสียา

๑ ครานนชนแผนแดนคักคา

เจ้าพตายทำเฉยเอ่ยตอบไป

ชนแผนว่าเวจไหนในเมืองน

หมาคาทาแบ่งเป็นเม็ดเม็ด

มาอยบ้านพระพิจตรม บดา

เอ็งจดวงจามตะตาบตะตวง

หากว่าตตนคหนึ่งด้วยการทัพ

ไม่ถกหวายตายพรอยก็เป็นบุญ

๑ ครานนพตายามพรามส่วาท

คิดไปไค้ทกคใจ

ด้วยควมรักชกช่นเหลื่อก่าตง

มว ทคะตตคตคตทง

จะพึงบุญคุณพอช่วยชอด้

คิดไปไม่คตอคจะวอดววย

นางมีอาจคหน้าตงแต่ก่อน

ตงแอมหมอนช่อนหน้าไค้กาโดย ๖

แตตามเมยชวัญให้ห้วนไหด

แต่จนใจจะส่ว่างกระจ่างฟ้า

ค้อยค้อยย่องมึงเงาเข้าริมฝา

เห็นบดาคนอยกคกใจ ๖

เห็นพตายามถามว่ามาแคไหน

ฉนปวตทชงตงบันไดไปทเวจ

ถึงกบมเควองแบ่งตงไวเดื่อจ

กฐชเห็นเทจชย้าหตอกตง

พระคณท่านมมาเป็น ไหญ่หตง

มึงอาจตงตทท่านม มคณ

หาไม่กจะชบตงไค้ถน

ทำว่นแต่จะว่าประการไค้ ๖

พิงพอมวิภษหาเถยไม่

กราบไหว้วาตทกนผคจวง

ราวจะคตงจะไค้ไปทกคตง

ถาชนนงไปคกนคกวดววย

ก้วจะไม่อยเมอคตอนบ้าย

คตงบบ้ายเขาหองหนองศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ขอนักเป็นมตรจิตไม่คิดเหวง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตกใต้โหลคามันเป็นตัญญา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถึงกระไรได้มันพอกันเท็จ

คุณพ่อโปรดด้วยช่วยปรองดอง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
๑ ครานันชนแผนแต่ชนิดินิ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
การทงปวงตวงเฉยถึงเพียงน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ของามักหลงจนงงววย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตกกระไดพลอยโผน โจนคามบุญ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ย้ายถุกนอกพอก่อความร้อน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เขาแต่ใจหนุ่มตระกรุมตระกราม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถ้าไม่รักพระพิศครมบิดา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตลกของท่านท่านรักดังดวงใจ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ก็จะต้องแก่ไซ้เสียให้หาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถาวนหน้าทงชวางนางศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เจ้าพลายดีใจกราบไหว้พ่อ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ว่าพดางดังหน้าทงสองนาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
๑ จะกล่าวถึงนวดนางศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กอดหอมกอนใจให้พี่เพื่อน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
อ้เมยเห็นนายยังหายเจ็บ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เห็นนายเฉยเฉยทำเหมือนเป็นทุกข์

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
คุณพอกเห็นแบ่งที่ประหน้า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ว่าจะบอกบิดาให้ขอร้อง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
การเบ็ดเสร็จใจว่าเมื่อขาดอง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
จะได้คล่องอกใจไปราว ๆ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
หนึ่งคิดใคร่ครวญตถ์ถันถ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
จะทงไปไม่ตเป็นนทรคุณ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ไม่ช่วยไปข้างหน้าจะว่าถุ่น

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ทำเป็นหนหัน โกรธเจ้าพลายงาม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เมื่อแต่ก่อนทำไมไม่ได้ถาม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เกิดความแถม้างอ้อทำไม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กหาพุกพุดจาใหม่่งใหม่

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
มิ่งทำให้เสียศวมเหมือนช้อช่า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
อย่าให้ท่านอับอายชายหน้า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กมช้อช่านบจาเป็นชาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ชอนนมใหม่ทเสียหาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
แล้วเยอกรายออกมายุหน้าเรือน ๆ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ไค้กาอาโดยใครจะเหมือน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
นอนเชื่อนอญจนเจ้าเจ้าไม่ตฤ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ค้อยย่องเกรียบโกลเข้าไปปลุก

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตงนึ่งปุกแกตงต้อท้อนแล้วถอนใจ

อนิจจาชีวิตช่วงจนยาก
 ยิงมาฆ่าฉันเห็นโทษเป็นไป
 กลับไปเมื่อใกล้จะสว่าง
 เบยหอยแค้นสัตว์ขยี้กไม่มี
 นายคนจะครองชนกาควไซ
 นำเอ็นดูเธอด้เหาะลงมา
 ๑ ศรัมาตาไม่อินงถ้าตงเคย
 ตกชนค้อยหัวตวจัญไร
 มึงอย่าพูดมากปากดำรวย
 ว่าพตางเจยนหมากแถวจับพต
 เย็บกระทงประจงเจยนผ้าขี้
 ทงของกินระหว่งทางอัคคิต
 จิตได้รัจช่อนได้โนครกรำ
 เชิงเอาไปให้ตอเมยรับ
 ๑ ความนพระพิจตบรมชบา
 เบกต๊ะเบียงเตยงกนองคะนง
 พอนั่งตงบุษบาก็เรียกไป
 พ้อแผนจะไปแต่โนงาย
 ช้อเมียบอกไปใจคอกหาย
 ยิงปวงตลับเต็มทเห็นยศ

แต่จะหาได้ปากมิใครได้
 ว่าเทพไทเธอมาเมือคน
 ไปกตางทางเธออยากหมากบรู
 จะเอาที่ไหนไปให้เทวดา
 ด้วยส่งถ้ำเทพไทเป็นหนักหนา
 ถ้านายไม่เมตตาคจะเดี่ยใจ ๆ
 พงชเมยแกฝนไม่กตงได้
 ไม้มัดเอ็กเด็กไปเทยวตวง
 มางช่วยกนทำเดยลักครู
 มหรมไนค้เอาแกมต
 ได้หมากพตบหุรทนางจิต
 ได้ชวตอัคตผกผ้าตราประทับ
 แถวเอาผ้าช่อนชาเบนถาดบ
 ของค่านับเทวดาทหามิ่ง ๆ
 ตั้งผู้คนจนเวตตักโมงครัง
 ครนได้รัจจิงออกมาหาตองนาย
 ศรัมาตาเป็นไรไปไหนหาย
 ต่ายแถวดำรับไม้อยกมา
 ผงเข้าตายนายเมือตางหนำ
 บุษบาว่ามึงเบนแต่เตนตง

๕ พงนายมานางคงล่าออย

๘๘ ๕๗ ๘ ๙๖
ชาตอมอญหนาเบเนเห็นแกกน

๑ เจาพตายไตพงนงนกขน

๕๘ ๗ ๙ ๑๘
คงวเห็นเบเนใจกับศรัมาตา

๘ ๙ ๕ ๕
ทเขาไปชวยเหตอเมองนางเน

๘ ๘ ๘ ๘ ๑ ๘
นงนกดรกดรของเห็นชองด

๗
คนแม่แกงเงาตาธา

๗
กะตุดหนิงตารชวยไปดวียกน

๑๐ มุขบาไตพงนงหวรอ

๘ ๕ ๗
อเมยมงจาเอาตารา

๕ ๑ ๕ ๗
แตงหนหนามาพดกับชนแผน

๘ ๘ ๗ ๗ ๗ ๕
มุดกถไม่เห็นเบเนผชชาย

๑๑ ครานนชนแผนแต่นศักดา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตูกไตพงผาเทาเมอคราดจน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่ครคร้องจะذنของพระคุณคอบ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยังไม่เห็นตั้งไคในบญญา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มาถึงกราฟงแต่เขนจวน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คนพ้อมแม่ตักชายนนไม่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้แทนคนต่างตวทงพ้อม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คนพ้อมจะเห็นเบเนอย่างไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตักหนอยตาออนจะมวมปถน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นาขมมไม่เอาไปให้หยอดตา ๗

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อิกนถลักญมมหนกหนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นกหนาไตแดงเมอคนน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แตงชวยปดพ้อมแม่เบเนถวนถ

๕ ๕
ไคทบอภษนาพถน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถาถมตาในนาตขยน

๕ ๕
ทำอย่างนกกจะหายระกายตา ๗

๕ ๕ ๕
พอดคนฮารตนกหนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไปบอกศรัมาตาเหมอนพ้อพตาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แมนแคนควเองมรีหาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยังเตยฉายออยากไคไคไคสัดคน ๗

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นตบท่าคอบคอบอนตั้นน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มพระคุณเบเนพนคนนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คิตดวอบคอบเบเนหนกหนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จนชนมาถึงพจครบ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็น การตมคควเบเนถวนถ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ของามนตักจะยกให้ชวงใช้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตามแต่จะคิตคำหาว่าไม่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ใจเด็กก็ตมครรักผ้าเท่า ๗

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕

๑ ครานนพระพิศุครบิดา
 ยมแล้วตอบความคามเริงราว
 เจ้าวาซากเห็นว่าเป็นมิตร
 แต่เป็นชาวบ้านนอกยิงออกเกรง
 เป็นแคคนซ้อซ้อไม่คอดง
 ฉวยวันหน้าถ้าถูกไม่ถูกใจ

๑ ขุนแผนบนอบคอบพระพิศุคร
 เขาทานบาดคาคัดทานบนจนขอพทาย
 อินเช่นศรัมาถานาร
 ทงรปร่างท่วงทกิริยา
 ถึงของงามจะเป็นเจ้าพระยา
 ทงศวดูกก็อยจะดูไป

๑ พระพิศุครจึงว่าถ้ากระนั้น
 แต่ชชบาวจะว่าข้าใจเขา
 ๑ บขบมาได้พงนงอมขม
 แต่คิดคืดกตคะขิตคะของใจ
 จึงว่าถูกซากคนเคียด
 ขอไปแม่จะไค้ทโทษแทน
 เพวรวรกเจาณเหลือเหมือนเนื้อไซ
 แค่ว่าข้าจะบอกออกตรงตรง

ฟังว่าเต็มใจให้ลูกสาว
 ย่าต้องกล่าวขบไปไม่เป็นเพลง
 ทจริงจตคืดคืดเหมาะเหมง
 ลูกซาเองมันไม่สู้อะไร
 จะเอาถงซาอกรงนไม่ได้

เจ้าจะทำนินใดอย่าให้อาย ๆ
 ขอนนลูกก็คิดเบนเหลือหลาย
 หายวิตกแล้วดกจึงพูดจา
 ถึงทีในกรงศรัถิตธา
 พอดกมาเห็นตูกก็ถูกใจ
 แหกไปใครมากับได้

คงมิให้อบายชายผ้าเท้า ๆ
 พอเชอกนอวางใจทีในเจ้า
 ลูกของเขาเจ้าถามข้างเป็นไร ๆ
 ใจด้มครรักบีมจะบอกให้
 เป็นผู้ใหญ่จุดจะตเคถน
 ขบ เคียวมาแต่ันอยคอยทวงแทน
 พ้อแผนกจำเพาะมาเจาะจง
 ไม่ขัดได้จำตามความประดังก็
 ยังนึกสงได้ยบ้างทวงเจ้าพทาย

มี^๔พระทาง^๑ไถ่^๑ไป^๑เมือง^๑ดาว

ถ้า^๑จะ^๑ไป^๑ไป^๑ก^๑ก^๑ก^๑เจ้า^๑นาย

จะ^๑ทำ^๑ให้^๑เสีย^๑ห^๑าย^๑ฝ่าย^๑ผู้^๑ใหญ่

เขา^๑จะ^๑ว่า^๑ช^๑า^๑น^๑เป็น^๑คน^๑เค^๑อะ

ที่^๑ว่า^๑น^๑มิ^๑ใช่^๑จะ^๑ต^๑ร^๑อ^๑น

จะ^๑คว^๑ัก^๑แ^๑ก^๑ว^๑า^๑ไป^๑ให้^๑เจ้า^๑พ^๑ต^๑าย

๑ คร^๑าน^๑น^๑จ^๑ิง^๑ไ^๑ฉ^๑ม^๑เจ้า^๑พ^๑ต^๑าย^๑ง^๑าม

ถ้า^๑หาก^๑ทำ^๑น^๑ผู้^๑ใหญ่^๑ไ^๑ด้^๑ต^๑ก^๑ต^๑ง

ถึง^๑จะ^๑ไป^๑น^๑อก^๑ฟ^๑้า^๑บ^๑่า^๑ห^๑ิม^๑พ^๑าน^๑ต์

แม่^๑จะ^๑ให้^๑ส^๑ัญ^๑ญา^๑บ^๑ี^๑ค^๑ต^๑ร^๑า^๑ง

ถึง^๑เด^๑ก^๑อ^๑ย^๑ว^๑ร^๑พระ^๑ค^๑ุณ^๑แต่^๑ห^๑น^๑ห^๑ด^๑ง

จะ^๑ขอ^๑เบ^๑น^๑เก^๑อ^๑ก^๑ท^๑อง^๑ร^๑อง^๑บ^๑า^๑ท^๑a

ช^๑น^๑แ^๑น^๑พ^๑้อ^๑พ^๑ด^๑ต่^๑อ^๑เจ้า^๑พ^๑ต^๑าย^๑ง^๑าม

เห็น^๑จะ^๑มิ^๑ไ^๑ก^๑ห^๑ก^๑พ^๑ก^๑ต^๑ม

ถ^๑ก^๑ค^๑ิด^๑ว^๑า^๑ถ^๑า^๑ม^๑น^๑ต^๑อ^๑ก^๑น^๑ใจ

เห^๑ม^๑อ^๑น^๑ค^๑ว^๑ไป^๑ใจ^๑ย^๑ด้^๑ว^๑ย^๑ค^๑ม^๑

ว^๑น^๑น^๑ก^๑ป^๑ระ^๑เส^๑ว^๑ฐ^๑เ^๑ต^๑ค^๑ิด

แ^๑ด^๑ว^๑จ^๑ง^๑ทำ^๑เ^๑ย^๑า^๑เร^๑เ^๑น^๑หา^๑เด^๑เ^๑น^๑ฉ^๑น

ค^๑็^๑ย^๑จะ^๑ค^๑อง^๑ไป^๑ท^๑พ^๑ริ^๑บ^๑า^๑ด^๑a

ค^๑ุณ^๑พ^๑้อ^๑แม่^๑เม^๑ค^๑ว^๑า^๑ไ^๑ด้^๑ก^๑าร^๑ว^๑

ด^๑้าว^๑ด^๑้าว^๑ท^๑าง^๑น^๑ม^๑ัน^๑ม^๑าก^๑ห^๑ต^๑าย

ที่^๑พ^๑ด^๑ก^๑น^๑ม^๑น^๑จะ^๑ก^๑ต^๑าย^๑เป็น^๑ห^๑ेत^๑ด^๑เ^๑อะ

เก^๑ิ^๑ต^๑ระ^๑กำ^๑ร^๑ำ^๑ใจ^๑ก^๑ัน^๑ไป^๑เ^๑อะ

ช^๑่าง^๑ช^๑ม^๑เซ^๑อะ^๑ไม^๑ร^๑ู้^๑จะ^๑ต^๑ร^๑าย

ร^๑ก^๑เจ้า^๑มา^๑แ^๑ค^๑ก^๑อ^๑น^๑น^๑เห^๑ด^๑อ^๑ห^๑ต^๑าย

ก็^๑เบ^๑ย^๑ง^๑บ^๑่า^๑ย^๑อ^๑ย^๑ง^๑ไร^๑ให้^๑ม^๑ัน^๑ค^๑ง

ค^๑ิ^๑ด^๑แ^๑ว^๑ก^๑ถ^๑่า^๑ว^๑ค^๑ว^๑า^๑ม^๑ตาม^๑ป^๑ระ^๑ด^๑ัง^๑ค^๑

ท^๑ค^๑ร^๑ง^๑ค^๑ิ^๑ด^๑น^๑น^๑อ^๑ย^๑า^๑แ^๑ต^๑ง

ช^๑น^๑ที่^๑ก^๑าร^๑น^๑อ^๑ก^๑ใจ^๑ย^๑่า^๑ไ^๑ด้^๑ห^๑าง

จะ^๑ข^๑ัด^๑แ^๑ง^๑ค^๑ไ^๑ให้^๑ใน^๑ส^๑ัญ^๑ญา

พ^๑้อ^๑แม่^๑เ^๑า^๑ให้^๑พ^๑ัง^๑เบ^๑น^๑ห^๑น^๑ก^๑ห^๑น^๑a

ค^๑ุณ^๑แม่^๑พ^๑้อ^๑ขอ^๑ย^๑่า^๑ไ^๑ด้^๑ป^๑ระ^๑ร^๑ม^๑ภ^๑

ค^๑ว^๑า^๑ม^๑ัน^๑ส^๑ัญ^๑ญา^๑น^๑่า^๑จะ^๑ด^๑ม^๑

แต่^๑น^๑าน^๑น^๑ม^๑ห^๑น^๑ก^๑ไป^๑ก็^๑ไม^๑ดี

ถึง^๑ห^๑าง^๑ไ^๑ก^๑ด^๑ก^๑พระ^๑ว^๑ง^๑ต^๑ร^๑ง^๑ท^๑น

อ^๑ย^๑าง^๑น^๑เบ^๑น^๑ท^๑า^๑น^๑อ^๑ง^๑ท^๑บ^๑อ^๑ง^๑ก^๑ัน

จ^๑ง^๑ป^๑รา^๑ถ^๑น^๑ร^๑ับ^๑ร^๑อง^๑ช^๑ัง^๑ของ^๑ม^๑ัน

ก^๑าร^๑เห^๑ด^๑ำ^๑น^๑ฝ^๑ล^๑าก^๑ไ^๑ด้^๑ใน^๑เจ้า^๑ค^๑ุณ

ก^๑าร^๑ของ^๑ต^๑ุก^๑ช^๑่าง^๑ห^๑น^๑่า^๑ย^๑ง^๑ว^๑า^๑ค^๑ุณ

ให้^๑อ^๑น^๑อ^๑ก^๑เช^๑่น^๑ค^๑ร^๑ง^๑แต่^๑ห^๑ด^๑ัง^๑มา

๕๘ ๖๖
๑ ครานนงทงานพระพจตร

๖๖ ๖๖
รบทงมณโถมโคธา

๖๖ ๖๖
เจ้ากิดอานถรคักเขาเซียงใหม่

๖๖ ๖๖
ยังจะต้องคุมทัพกลับขาน

๖๖ ๖๖
๑ ครนตถตงปดงใจให้กันแตง

๖๖ ๖๖
ดำรับพร้อมลอมนังกินเข้าปตา

๖๖ ๖๖
เตียงคูกินดำเวจเดร์จถรรพ

๖๖ ๖๖
พระพจตรมาส่งลงบันได

๖๖ ๖๖
ฝ้ายอเมยคกทางออยห่างบ้าน

๖๖ ๖๖
กระแอมไฮให้เตียงเป็นดำคณ

๖๖ ๖๖
จึงหลัดเขาซางทางหว่างต้นไม้

๖๖ ๖๖
มเมยบอกจาตะกราน

๖๖ ๖๖
เจ้าพลายข้มแล้วว้าข้อยากได้

๖๖ ๖๖
รับตะกร้ามาให้ไพร่แบกตาม

๖๖ ๖๖
แล้วค้อยงนิงกระบิขบตั้ง

๖๖ ๖๖
ก้านายยังร้องไห้ไม่สะเบย

๖๖ ๖๖
ปลอมโยนหางไฉ้อายำให้เศร้า

๖๖ ๖๖
ให้เป็นสขค้ำเข้าจนเรามา

๖๖ ๖๖
ว่าแตกเทานกณผาย

๖๖ ๖๖
รบตามบิตามาวัดจันทร

๖๖ ๖๖
ทงบุษบาธมกคักทรรษา

๖๖ ๖๖
พระพจตรจึงว่าเป็นโรม

๖๖ ๖๖
ถ้าคดองใจคงดำเวจราวเดือนยี่

๖๖ ๖๖
ก็เดือนสี่แต่ประมาณการวิวาห์ ๗

๖๖ ๖๖
ต่างคนผ่องแผ้วเป็นหนักหนา

๖๖ ๖๖
ต้นหนาเบิกบานดำราญใจ

๖๖ ๖๖
พ้อตูกตากดับหาขำไม่

๖๖ ๖๖
ออกจากจวนไปยังวัดจันทร ๗

๖๖ ๖๖
พอขนแผนเดินผ่านพนทนน

๖๖ ๖๖
เจ้าพลายหันมาคกรท

๖๖ ๖๖
ถามว่ามาทำไมจนถึงนี้

๖๖ ๖๖
มของคจะชายพ้อพลายงาม

๖๖ ๖๖
จะถูกแพงเท่าไรไม่ต้องถาม

๖๖ ๖๖
เอาเงินสามตำดั่งตั้งให้อเมย

๖๖ ๖๖
กลับหลังเข้าเรือนอย่าเชื่อนเฉย

๖๖ ๖๖
เจ้าคนเคยปฏิบัต้อยู่ตรา

๖๖ ๖๖
ตัวเจ้าจงพิทกษรึกษา

๖๖ ๖๖
เงินตราขำจะเติมเพิ่มรางวัล

๖๖ ๖๖
เจ้าพลายปรีดีเปรมเกษมสันต์

๖๖ ๖๖
แล้วช่วยกันจัดพุดพดโยธี ๗

เพียงทักขอยินดีคิดไม่ถก
พเห็นเขาเจ็บทองร้องเต็มประตา

เขาวามคถือหม้อคำแย
ถ้าหากไม่คอยนั่งระงัด
พจะคอยถือตระบองมองกำกับ

เคลมฟาดแซมมาปาประคน
◎ มาผจญชนแผนเงินจะตก
พอรงออยู่เหลียวมาโกรธหน้าแดง

เจ้าพตายตกใจไม่มีขวัญ
ถูกหลบไหลผันไปว่าครึ่มมาดา
เห็นยายหม้อคำแยแกมกง่าย
เกรงจะเป็นอนครวายวายวาง
เพราะเคลมเซตตามาด้วยความผัน
ดีหมอกกโตมพระคุณมา

◎ ความนชนแผนแต่สนธิ
นแทรกซกพาให้อาจรณ
ว่าแฉวงนงกครวครว
ด้วยฟังแรรจกความรกกน
ตกเอียงไม่เคยรวดีร้าย
อนเจ็บปวดคยวอดยงทุกตั้งม

เมื่อเจ้าจะมตกในวันหนา
แกวดาจะอย่างไรก็ไม่ว
มักเชื่อนแซมมชยาทำจตุ

เคยตักถจนตายมาหลายคน
ถ้าดับปลตบเขาอย่างหนักให้ป็น

ถกกันมาพอเข้าพอแรง ๆ
หากแอบบอกอชยทด้วยขแส
นมงแกตงฤไวให้เข้ามา
บอกความพอพถันไม่มีธา

เจ้าจะคตอดถยาเจ็บครวญครว
ทำจตุตตายเมื่อตกขวาง
ตกคแฉกฝางพอถกมา
ไซ้จะแกตงครนไม่มีธา
คุณพอได้เมตดาที่โทษกร ๆ

ฟังตกคคคคกใจอ่อน
รชนทงหลบตนทุกคนวน
ของามหลงครึ่มมาดาจนไผ่ผัน
ถถ้าคณทกอย่างแต่ข้างติ
ทความรกกตบกดายแฉวหน้ายหน
ไม่เท่าที่เจ็บชวระกำรัก

จะว่าเขื่อนไกลไปไยดำ
 ต้องทุกข์ชอกช้ำมากมายพิศ
 เมื่อน้ำล้นล้นครวญอยู่เป็นสุข
 จนร่วมหอคดตั้งเศดาทุกเช้าเย็น
 พอไปทพกลับมามีเห็นหนานิด
 ของคบแค้นเพียงจะคนดินชวน
 ดูพากเพียรพยายามตามมาได้
 ทนลำบากยากไร้ในพงพี
 พอพ้นโทษหมายใจว่าพ้นทุกข์
 เกิดวิบากผลกรรมมานำชัก
 ความเค้นเค้นที่จะชอกช้ำ
 เพราะตัวต้องทนทุกข์ชอกช้ำใน
 โยว่าเจ้าวันทองน้องแก้ว
 ด้วยเถิดร้างทางนานแต่เดี๋ยวก
 ฤกว่ายังมีจิตคิดคนึง
 พิศดั่งเช้าเย็นไม่เว้นวาง
 ๐ กองทัพยกออกนอกพิศิตร
 บางแห่งใหญ่โตมโหฬาร
 ดูจากหลังม้าเห็นคตาคต่ำ
 ษะโคตกย้ายคองจนต้องถอย

ถึงแม่เจ้าพอกชำระกำหนด
 จักรแห่งเดียดตาดกกระเด็น
 ดั่งจะถนัดไว้เดิมไซ้เด็น
 ไม่คิดเห็นว่าจะพรวดไปจากกัน
 มั่นปดคปดิตตณารักหักสะบัน
 แต่โศกศัลย์โหยหาอยู่กว่ามี
 เทียบอุกบ่าม้าไฟรพากนหน
 ไม่อาลัยชิวเพราะความรัก
 จะร่วมสุขอยู่เย็นเป็นแห่งหลัก
 ให้ไธมารพตณารักกระยาไป
 ถมมว่าจะทำอย่างไรได้
 ต้องเจ็บใจตรมมากว่าดีมี
 จะตมพเสียดวกรรมงน
 ปานนี้จะหลงบุญฮ้ายชุนช้าง
 หนักถึงเพื่อนยากทจากบาง
 จำพึงพดางถอนใจอยู่ไปมา
 ต้องเตียบชดบังบางทชวางหน้า
 เป็นที่ปลาดอาไศรยทงใหญ่หน่อย
 บ้างโคตดำไธตมุดแล้วมุดถอย
 ฝูงปลาดสร้อยเป็นหมู่ตคตคตคต

เทโพเทพาทังปตาช่อน
 สติตส์ตาดปตาตะเพียนเวียนกราย
 ที่บางแห่งปตาช่อมเหล้ากมภา
 พอไต่ย่นเสี้ยงคนข้างบนอง
 ยังเหล้าบักษากิชาชาติ
 กระทบของต่องตอยนที่ชาร
 ข้างงวดาคันตงคนปตา
 นกยางยื่นมองจ้องประจำ
 ฝูงเหยี่ยวเทียวว่อนทั้งร่อนบิน
 นกตระกูลหมิวเหม่เทียวเริมอง
 นกผักมัวค้อนหอยและปากห่าง
 ฝูงนกเกลื่อนนกลาดคาชดา
 ยังพืชพรรณบุบผาดาชาติ
 ตัวนิลคอกออกใบในมิ่งบาง
 ที่บางแห่ง โคมุทบุษบัน
 บ้างชูดอกออกผักแดงชักใบ
 เหล้าบัวสายรายอกกันห่างห่าง
 ทั้งกระจับคืบเค้าเถาถันตระวา
 พอเข้าครู่หมักมรวร่อนมาถึง
 เทียวชอกซอนเกล้ารูปหมัน

เนื้ออ่อนนวดจันทรพรรณส่วย
 หลากหลายว้ายแวกขยู่ในมิ่ง
 ไต่ปตาฟาดหางคังผางผิง
 ถักมดงหุดกหลดบดงกบดาด
 เกิดอนกลาดหาปตาเป็นอาหาร
 เหนียงยานปากอ้าเฮอราหน้า
 ทงเหล้านกกกระส่ากีกดากล่า
 พอพดบค่านกเขววกแกรกแกรกร้อง
 โฉบเฉี่ยวปตาทินท์ในหนอง
 ชามันยวักวักต้องย่องสู่มปตา
 หลายอย่างต่างพรรณกันหนักหนา
 ดุมาไม่สิ้นในถิ่นทาง
 ก็ประหัดตามากมายเป็นหลายอย่าง
 ต่างต่างนำชมภิมภิมย์ใจ
 เป็นพืชพรรณคิดคอกอไล่
 แต่ไปดวันกมูทจนสุดคา
 พอต่างต่างก็ตระการบานบุบผา
 ในคงคาหลายอย่างต่างต่างพรรณ
 หิงหิงพงจาเรียงเสี้ยงต้น
 เสาะสรรรสหวานตระการใจ

๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕
๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕
๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕
๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕
๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕
๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕
๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕
๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕
๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕
๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ พอพนแหวนของคตของบงบาง
๒ เป็นพวงแถมแกมชอกชญาคา
๓ เห็นแค้นกกระจาบคาบทำรัง
๔ ทางกนดรรนาทาสารพตร
๕ พนน้ำพงตงทางข้างคตง
๖ เจ้าทางป่าไม้ไพรพนา
๗ ทงนายไพร่ไปวัดมหาธาตุ
๘ ขอใหม่ไชยสัตต์
๙ เจ้าพระยาพิษณุโลกกรมการ
๑๐ พอพักไพร่หายเหินออยเตอยตา
๑๑ ผู้รงกรมการด้านทาง
๑๒ ยกข้ามฟากจากเมืองพิไชยไป
๑๓ วันหนึ่งถึงเมืองสีขนาโดย
๑๔ เอยงตุรับรองตามทอ้งตรา
๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕
๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕
๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕
๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕
๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕
๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕
๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕
๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕
๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕
๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕
๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕
๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕
๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕
๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕
๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕
๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕
๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕
๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๐๖/๒๕๖๕

แดเห็นเขาเงาเงอมขงอันชะงอก
 ไครมครักกักกของทองพนาศ
 เป็นชะวากวงเวงตะเพิงพัก
 บางได้สดหยดหยอเหมือนพุดชยนิค
 ตรงตะพักเพิงผาศิลาเณิน
 ทหับห้วยเหวหินบ้นทลาย
 บางเป็นยอกคอกคากายตะเกะตะกะ
 ชยกชยักหยดหยอดเป็นยอกคย้อย
 บางงอกเงาเป็นเงงบางเกิดยงกลม
 บางปอดแปงเป็นพุดติบติบ
 เหล่ามิ่งไม้ไทร โคกอยู่ริมห้วย
 หนาวได้แต่ขงวงพินคิน
 ตัดบุษบิวแดงช่นแฝงฝัก
 แผงพวยพุงพาดพันต้นตะวา
 ตำหรัยเรียงเคียงทับกระจับจอก
 ภูมรินบินเกตุมามาย
 ชมพตางทางเตนเนินพนม
 แดคหมิวคณกนนานา
 คมซาบเขาฉนต้นน้า
 กระจิงจับกิ่งประโดงแด

เป็นกรวยไกรกหน้าดำดกระเซ็นชาน
 พดงพตานมาแต่ยอกคศิขรินทร
 แงชะงกเงอมขงอันตวนกอนหิน
 บางเหมือนกัณทรอยหอยเรียงราย
 ชะงกเงมเงอมงอกชะงหงาย
 เป็นวงไว้ง โพรงพรายคุดายพร้อย
 ตะขรตะขระเหียนหกเป็นหินห้อย
 บางแหดมตอยเล็ดมดัดบระยบยับ
 บาง ไปปมเป็นมุ่มกะปุมกะมึบ
 โด่งคตติบแดคตอยคตศิขรินทร
 ดมชวยหัดนถอยกระแต่ดินตุ
 พุงกถนสูมามายบานระยา
 พรรมฝักพาดผ่านก้านบุบผา
 ดอยคงคากทอยคตไปตามธาร
 ฝักบุงงอกชยคตคุดะชาน
 ในชาราลดาพตาดนคระการคา
 รินรมพรณไม้ใบหนา
 ตำดิกภาพคัจ้อยอยู่จอยแจ
 กระจดัจับกระดังดังเตียงแซ
 คับแคไต่คางริมทางจร

ค้อนทองจับบนคันทันถิ่น
 นกยูงจับย่างแพ่ทางพื่อน
 กระจาบจ้อย โจนจับกระจาเจ้า
 นกกระไนไก่ฟ้าพระยาตอ
 นกเขวจับเงอมเขวแถวเคตาค
 ชญชนจับกงคนชงชน
 ไก่บัววงกรากกระตาคถน
 เขากนชยคยเขยควเมยเคยง
 นกกระทาราแคแม่กนก
 เห็นควเมยเขยจงหวรดเขากรดกรอ
 เดินพดางชมพดางมากดางชฎ
 ควณช่ายบ้ายวังบังพนม
 ไฟป่าครอกหญ้าพงแตกอ่อน
 หมูดีควจคบาทอชกวาดเวียน
 พยคสมกาดังทดวงโตด
 มฤคกถัวควดอบตงหมอบเมียง
 ริมทางกวางทองคณ้องคณ
 กรทิงถักโทนเทยวอยู่ในไพร
 อีเห็นเม่นหม่มหม่มชมด
 ตระม่งระมาตผาดเฝ่นออกจากพง

แกวจับแกวกินแถวบนหัวอน
 กระตงทองจับกระทอนท่าอ้อนคอ
 แซงแซวเข้าจับถนัดช่อมช้อ
 นกกรอดพดอยจ้อยยงกจันท
 จุฬกจจชกเผาคชน
 เบญจวรรรณจับเจ้าแถวดเปรียง
 ควณชนเขกอเขกควเวกเคยง
 เห็นคนเคยงถดแดงเข้าเผงกอบ
 ชนชกบกกกระจาดกระจายอ
 บกกอม้องว่าคานาชม
 ชกมาหัดถดตเข้าร่วม
 เพดาดมคกคคคอกทางเคยง
 แผ่นดินถ่อนแถโล่งคตบเคยง
 บ้างหยอกกนหันเหยนหาคเคยง
 ทตงโตดเทากบับประเปรียง
 บ้างหัดถเคยงหลบเพร็ดเทตคไป
 ยงหยุดหยงกบับเคยงได้
 กระบือเบ็งเถิงได้กนคาคตง
 กระจจจจจจจจกบคหีบหยง
 กระตั่งชัตกระทิงออกวงไทง

08/06/2565

ตั้งดาวเดาเวระวายหมายตะมิ่ง
 สมันเหมินเดินคุ่มจากพุ่มโพรง

คุดข้ามเขตตระแหงมาของเกิน
 ลึกลับถนคนเดินคามเนินไพร

หยุดหนอง โศกเค่าไม่เข้าบ้าน
 ชักหนามวงรอบเป็นขอบคัน

๑ ครานชนแผนแผ่นดินสงคราม
 เราเกือบถึงเชิงใหม่ใกล้ภารา

มันจับพระทัยน้ำจ๋าเอาไว้
 จะคิดรอบเข้าไปในบุรี

แล้วจึงเข้าประชิดคิคนคร
 พอกับเจ้าเข้าไปแค่สองรา

ต้องปลดอมตัวเป็นดาวพอกษานเมือง
 จ๋าจะวิ่งเข้าไปอย่าได้นาน

๑ เจ้าพตายามเห็นชอบตอบบิดา
 ถ้าเรายกโยธามาเข้าไป

จะระบือต่อเรื่องทงเมืองใหญ่
 ช้ายคนต้องจงจ๋าจะรำคาญ

ถ้าเราขอบเข้าไปให้พบก่อน
 เป็นก่าถึงรบดาวระบือ

ข้างพังชักรากกระชากโงง

ออกเดินดินกิน ไบ้งอรว้อยไป

เดินเดยหาเชิงเข้าเมืองไม่

เกือบจะถึงเชิงใหม่อีกสองวัน

พุกทหารตงกองริมหนอนัน

กำชับกันมิให้ใครเที่ยวไปมา

เรียกลูกชายพตายามมาปรึกษา

จะด่วนเข้ายุทธนาไม่สู้ดี

เราคงไปคงหนบนเกศ

คู้ท่วงที่แกไขเอาไทยมา

เราฉันผ้อจนเช่นนี้จะดีกว่า

ไปเที่ยวหาพวกไทยให้พบพาน

เราหาเครื่องแต่งตัวเอาตามบ้าน

หรือเจ้าจะคิดอ่านประการใด

คุณพ่อว่าต้องจิตคิดหาผิดไม่

มันเห็นไทยพวกถาวจะร้ายราน

มีทันได้คนโทษจะดาวนาน

มันประหารตายสันดีเสียที

จะได้ผ้อคนผู้คนให้พบที่

ทงไทยดาวราวลักดีห่าร้อยคน

ปรุกษากันทั้งสองเห็นตองใจ
 จงชุ่มช้อนนอนนั้งระวงคน
 ครนกำขมตั้งพดทุกคนทอ
 ประจงคาดเคืองอานทอานยา
 พลายงามจับดาบขยบขย
 บ่ายหน้ามาสู่บุรพทิศ
 ขยบขยภาวนานัยศาหตบ
 นิมิตตุดมกลาออกชวาว
 พ้อดกตดเตาระตะเมะเหมือง
 พ้อเห็นไร่แดงเข้าแฝงไม้

๑ จะยกกตบจับกดาวดาวพ้อดก

ปลดผูกพกนพังกแดงกา
 เมอจะงตตายวาชชวค
 คคจะคคกตบหลังแต่ยงวน
 คาพ้อดอตามงามยามตะพาย
 เอนาเคาส้อตตามชาห้อยมา
 คาพ้อเฝ้าออกหน้ามาคุ่มคุ่ม
 เมอถึงวันจะมรรโดยให้บังเอิญ
 โยหนอ้อเจ้าดาวคำเอ้ย
 ขอใหชอยเบงนางที่ต่างแดน

แดงเหตยวไปข้างหลังตั้งพด
 คอยคณคนจะไปมา
 พ้อดกแดงตองงามตั้ง่า
 แดงโพกผ้าประเจียดประจุฤทธิ์
 ชุนแผนจับพาพันอนคักคิตทิ
 คงจคคหมายมาครพิฆาตดาว
 ตามคำหรับบูรณอาจารย์ถ่า
 กยถถาดตนชวาวออกคตาโคต
 แยกเยองเสี่ยหาเข้าหนทางไม้
 ริมทวงดาวชาวไร่เดินไปมา
 ออกไปปลุกห่างไร่อยู่ชายป่า
 ถ่วงากตยกถายเป็นหลายพรรณ
 ให้หังตหังคงานใจอยู่ไหวหวน
 กชวณกนออกเดินค้ำเนินมา
 ดูกชายถือทวนชนพาคบ่า
 โปกษมพดตั้ง่าพากันเดิน
 เจ้าตูกหนุ่มตามไปไม้ห่างเห็น
 เจ้าตูกเพ็ดนรับชอพ้อรับแคน
 ช้อยชอยากเขยช่าอว้อยที่เขยงแดน
 ช้อยแคนใจตายแดงแก้วพ้อ

เพียงเอิบบุเจ้าโนเขาเขิน

เหต่าเขมโก้มหุจะบชา

๑ พอดูกรองขบรบกนมา

ขุนแผนเห็นดาวซ้องร้องแค้นไถด

เห็นหรือไม่ว่าจะเจ้าพ่อ

มันดงทมรณาเดวชยากดว

ต่างถอดตาบจากผกยนหยกรวง

ดงองคคหุมานชาญณกรรจ

ขุนแผนพ่นปายพดายงามฟาด

เด็ดพวง โชนเขี้ยวต้องเกตุยวคช

เหตอกตาหน้าเผือดเด็ดไถถนอง

หียบเขาหัวมาค้อค้อเข้าไฉ

ขุนแผนซัดซาวสารอ่านมนครปลุก

เคารพรามกรามเทวทงต้องรา

ต้องผมหอมราบแตวกราบกราน

นนตกลชอยชอนอยศรัวไซ

ขุนแผนว่าชานนมะโนใหญ่

จะชนไปประจัญปลันภารา

ผคานบรบแตวกถมดง

เขาตาบคตผผพถนด้วยทนต์

ช่วยชกเขมูสาวเวียงมาเคียงชา

จะเล่นด้าบวงสรวงเข้าแทรกใจ

โถดพิฤทษาทขุนแผนเข้าอาไศรย

กระซิบบอกตถให้ระวังคัว

ย้ายดาวซ้อดไปไม่มีหว

จิกหวพนเดี่ยวให้พร้อมกัน

พอดาวเดินออกมากระทงถงทนน

ทะตงถถนด้วยกาตงไม่วรช

ฉะฉาดหัวเด็ดกระเด็นปรือ

ดาวตูกพอดมคินตงสนใจ

ทงต้องยนิคจะมีไหน

ต้นทงคงใจเรวนา

ผดาวผุดตูกชนค้อหน้า

ขุนแผนว่าต้องผมนามไต

กระผมช้อชานนมะโนใหญ่

เจ้าประดังคตังไรจงชนมา

เราตงใจมุ่งมาดปราถนา

เจ้าช่วยพาคัวเราเข้าบรี

พอดกตงเขาเปตองเขาผ่าผ

ตัมพโพกเกตุถักเอามา

พ้อตูกนึ่งห่มได้สมช้อง
 ขุนแผนหยิบยามใหญ่ใส่ให้ด้มา
 ทงตูกทงพ้อหว่ารวธา
 ถึงโคกเต่าเข้าเพลาจะดำยัณฑ์
 บ้างก็เข้าซ้นซุ่มในพุ่มชิต
 ขุนแผนไม่แฉะวงตรงเข้าไป
 พากันมองดูไม่รู้จัก
 ขุนแผนร้องว่าอย่างไรไม่ไหวตึง
 เจ้าประคุณนึ่งห่มได้สมช้อ
 ถูกได้แอบพินิจพิจารณา
 พ้อตูกปลดตมมแดงเปิดองผ้า
 ถ่าช่าอ้อมนจะรูซ่งเงอนง่า
 ๑ ทหารรับจับจตุกข้างมา
 อยาออดนารชาวเมืองจะเพองฟัง
 ให้แฝงพุ่มซุ่มซ้นนอจนค้ำ
 ต้องคินตองวณคนเคนทาง
 ก็หยดทพจมจตคตไม่บัก
 ดั่งบทพยบยงตงมนไธ
 ข้างมำหญานากถ้ำราญ
 เอากุมอานเรียบเรียงเขาเคยงกน

โปกธะพองเหมือนดาวชาติชาวบ้า
 พตยงามคว่ำทอนถ้อติตม้อพตั้น
 กปากนเดินมาชมชมน
 พวกราธำทงนนักตกใจ
 ตำคัญคิดว่าเป็นดาวพวกราธำไว้
 พวกราธำดังได้ย่ำว่าดาวจริง
 ไม่มีใครถามทักต่างแอบนึ่ง
 ทหารรักษาวิ่งมาวันทว
 ข้างเหมือนดาวจริงจ้งไม่ก้งทว
 ข้างแปลกหน้าแปลงกายคล้ายพงค้ำ
 แดวตั้งว่าเราจะไปเสียในค้ำ
 ดาวจะดำต้อต้งไปทงกรง ๆ
 แดวกัยกโยชยามากดวงทง
 พอจนวนรุ่งเขาดงปดงมำข้าง
 กดวงคินรำรคไปจนโกตส์ว่าง
 กระทบตงบงกวางเขาทนไค
 ซักหนามองรอบขอบม้งใหญ่
 ดยทางโกตจอนถงตักตกรงน
 พวกรทหารพกผอนนอทนน
 ให้ตองทนแมทพนนยบยง ๆ

ตอนที่ ๒๗ ขุนแผนแก้พระท่ายน้ำ

๑ จะกล่าวถึงพระนายท่ายน้ำ
 เป็นกึ่งบมิได้ออกนอกฝาน้ำ
 แล่นวันทศตออยากดำบถกาย
 ไม่ถกนาเนอศอกมอวมอม
 โอ้อาพระทุตกระหม่อมแก้ว
 ต้องทนทกขทรมานานานควัน
 ทงเพยงกต่างทตั้งนาง
 ทนดำบถยากแค้นแค้นเวทนา
 พระท่ายน้ำรำให้ใจจะขาด
 เหมือนนายอยู่ในรกตกทงเป็น
 แต่ย้ายหลดชออดำนั้นผาดุก
 ช่างหน้าเป็นเล่นหัวมอวสะเมย
 ตาหลดอ่าคุณพอกกตคคก
 ต้องแซมชกนถนถกตาดวยจำใจ
 พระท่ายน้ำรำจาอายหลดอเชย
 ปดาคนกันอนพระทัยไม่ไ้คน

ถาวมันจำครบไว้ในคกขง
 แทบจะคตงไคตไปคด้วยใจตรอม
 แต้ร้องให้ไม่ววยจนม่ายผอม
 คองออดออมเผ่าสะอินทกคนวัน
 จะทงถูกลี้แ้วถฎาโรน
 พระทรงขรรคมโตไซมโตมา
 กครวญครางชนคอยตะห้อยหา
 กนหน้าคาคางเข้าทลเข้าเย็น
 โอ้อนถยากแค้นนแค้นเชญ
 ไม่ว่างเว้นไทยไทยละไรเดย
 มาปรับทกชกนบางเป็นไรเหวย
 คเชิงเฉยไม่ชำระกำใจ
 ถึงจะทกขจะทำอย่างไรไค
 จะคนรนรของเทกเมพน
 ทานตะเดยเวานใหม่ปน
 ไคกรกรวพตมาแกกน

คาหลอว่าคนพ่ออย่าคิด โศก

ถึงจะยกโยชามาประจัญ

ผู้มีศักดิ์ขอยดาวท้าวกรุงกาฬ

ผิดพ่อแผนแมนไซผู้ใดมา

เมื่อเวลายกแกยงนงศคคฤ

ขุนนางไทยใครชนลักหมั้นพัน

พระทายนางคำของคาหลอ

กูตั้งไม่เห็นใครในแผ่นดิน

เจ้าประคุณเทวาสุรภูษี

จงช่วยคืบทุกขทนคิดพระทัย

แต่ปรับทุกขช้องคนจนคำตง

ย้ายผู้คุมเขม็งวดเที่ยวตรวจตรา

พระทายนำกำกวงพวงขาด

ให้คนโทษตีเถวระเคาะไม้

แต่กำกวงทายนามนจำนง

หาจนอนอ่อนคองตบคาว

๐ คนนพพระทายนารกาจิต

กระหมวดมน่มวยสมตดมทรง

ถือตั้งขทรงศักดิ์ทกขณาฎ

ได้คุ้มห่มดะไบไรวักระโจม

คุณกับโทษมนักเทากนชยูนัน

ดาวขยันมิใช่เล่นเห็นแก่ตา

ทหารปราบเมืองแมนแดนเพชรรัต

เหมือนเวงใหม่หน้าเสี้ยเรือพถน

จะรุกเชิญเป็นตายอย่างไรน

เห็นไม้ทนม้อดาวชาวเขียงอินทร

เขออ้ายพ่อเองว่าก็จริงถัน

ที่จะภิญโญยิ่งขุนแผนไป

ซึ่งสถิตย์ในเศวตฉัตรใหญ่

ให้ทรงใช้ให้พ่อขุนแผนมา

อัสตงแดคคืบดงตบหัต

ได้ชื่อคารัวยแหง่ตักแห่งไป

มันจำห้าประการหมดหาดดไม่

นึ่งยามตามไฟไม้นิทรา

ต้องบ้ายเบนเอนหงตั้งเข้าพิงฝา

ภาวนาไปจนม่อยผอยหตบถง

เกิดนิมิตตเห็นพราภณงามระหง

จิมประจงเจิมหน้าอณาโตม

ตั้งวาดยรัตเจ็ดเส้นเห็นเจ็ดโฉม

ผ้าขาวโสมพตรนุ่งดรงเรือง

บรรจงจับใจข้างแฉวงชาย
 เหาะถอยคด้อยตรงท้ายเมือง
 เหน่าสังข โยธภรดเกล้า
 แฉวงชำดำตราดหมดทุกคน
 พรหมณภิกคธายหายวับไปกับตา

คิดว่าจำหุดกายส่นบายใจ
 นงนกรกศรควาณ
 กระซิบปลุกตาหุดพอกุอา
 ตาหุดว่าคนพ้อส่นอย่างไร
 จงตรองคำทำนายทายให้ดี

๑ ตาหุดยอมพดางทางทำนาย
 คงจะพินพินนาไม่ชาวัน
 พเคราะห์ฤกษ์กงามเบนยามเด้า
 ชูบชูปกนตั้งคนส่นทนา
 ถึงชื่อไครตณถานชชานรบ
 ไครไม่ชานเขียนส่นคิน ไครมคราม
 ครินเด้าจแฉวงคเกเราะเคระฆ้อง
 สดักกนตูกปลุกกนั้งระวงคน
 ๑ นายร้อยพชำมรงตรงเข้าคุก
 ตาหุดอกับศรทกนภจันต์

พรพรรณรายรศมส่นเนอเหลื่อง
 เบ็ดตระวางย่างเยองเขาเกิดคน
 เครื่องพินชานทางปวงกรวงหุดน
 เครื่องจำคนร่วงกราวทงดาวไทย
 สดิงพินคนผวาหาเข้าไม้

พอหवादไหวดวตั้งอยตริงตรา
 นมตคนดำคณูเป็นหนกหนา
 ดูกชนมาช่วยทำนายทายส่นท
 พระทายนตาเต้าให้เป็นถวนถ
 นมตคนถาเถตประเด้าชูกริน ๆ

ไม่ตายโนเขียงใหม่แฉวงแม่นมน
 เห็นดำคณูคนคจระมา
 ทนเวารอดเทแนหนกหนา
 จนวนเวถายามตองร้องเรียกยาม
 เดียงโวยโวยเป็นดำคับคตอดคตาม
 ร้องเรียกคตามโทษท่วทุกคัวคน
 เดียงส่นนถนถกของ โทถาหุด
 ประจอบจนรังแจ้งแดงรวี ๆ
 ค่ายคนโทษไปทุกค้ำแห่งที่
 อ้ายเหล่านเกยงอญูหาหาเคยวคาน

๑ เติบปนมากับดาวชาวกวรา
 ด้วยฤทธิมั่งแรงมนตร์เข้าจิตใจ
 นางดาวดาวชาวม้านในธานีเมือง
 ให้ความวับจับใจไม่อาจคา
 พวกดาวแล้วแม่หมายตั้งยายเฒ่า
 จงหยุดยั้งงั้นเดนนกอนเป็นไร
 มีค่าจน้อยศรัวิไชยที่ไปด้วย
 ดาวเขยเพื่อนว่าจงปรารณ
 จิตศรชอยนมกเจ้าหนักหนา
 ไปเที่ยวเบ็งเมืองเตนพอยเ็นรอน
 พุดพดางเดินพดางคามทางมา
 เห็น โฉมฉายพดายน้อยเป็นนวดจันทร
 จึ่งทักทายแนะนำทเคินหลัง
 อวยกได้ชะโรมังกันงตั้ง
 เจ้าพดายรับจับมือร้อสะกิด
 บ้านเขื่อนเพื่อนอัยไคออยากได้ความ
 เจ้าพดายชายคางาพ้มก
 ชะมดชะมอัยเชื่อนชายชะมายงอน
 นางแม่หมายชายหมากปากกระหนอง
 เจ้าหน่มน้อยรบุดัดรมพ

ห้ามใครส่งภาดังเกดไม่
 เห็นเป็นดาวชาวไร่เข้ากวรา
 ข้าเดื่องคพดายน้อยเ็นหา
 เจ้าพดายเคินเมินหน้าไม่ดูใคร
 ทกว่าเจ้าหน่มน้อยจะไปไหน
 ช้อยจะให้หมากพดอบหรีด
 ก็ช่วยคอบค้ำดาวนางดาวศรั
 ชุรมี่จะไปโนนคร
 แต่เดยวันพจรดาวเจ้าไปก่อน
 กตัมมานอนจึ่งจะเข้ามาเว้ากัน
 ถึงแม่ค้าขายของต่วนคมตัน
 คิดสำคัญว่าดาวชาวป่าดง
 ไม่เอนมั่งนงบงตะดังหลง
 แถวยนส่งดอกไม้ให้พดายงาม
 นางดาวบิคเบือนสระบิตประวดีทวม
 จะใคร่ตามหน่มน้อยไปแนบนอน
 นางดาวรักทำทอตุไทยถอน
 ยมแถวกมคค่อนคะแคงตุ
 ร้องทักออกไปไม่อดตุ
 เพื่อนจะอยากมากพดขของตุ

นางสาวอ่องร้องห้ามนางสาวพัก

เพราะรูปร่างของสูไม่สู้ดี

นางสาวพักตอบว่าอย่าก่นกวง

เพื่อนที่เคยเชยชิวอะไร

มันแค่ลมหายใจใครจะมก

ยังหนุ่มเหมือนเพื่อนซงมงาย

๑๐ ขุนแผนพดายงามตามกัณมา

ต้องสู้อยู่บ้านกัณสูานิด

ผิดไปด้วยช่วยขุนแผน

เขาตอจว่าจับไทยไว้ภารา

อยากจะไปเบิ่งเต็นว่าเป็นหยัง

พวดถาวรบอกตามจริงไม่กึ่งใจ

แต่ตัวนายตราครากไม่ตากใช้

เพื่อนจะเบิ่งบักไทยไปท้องถิ่น

ขุนแผนซนชมตมปราวณา

พ่อลูกต้องราพากันจร

เห็นพวกไทยไซ่ว่คว้างอยู่ถางบง

เห็นผู้คุมตมหัวมวดตบตา

๑๑ คารักกับตาหุดอพอแต่ไป

พ่อลูกเต็นเข้าเบพ่อไถ่กัณ

เขามกเม่หม้ายจ้งหนายหัน

ไปเรียกเขาเข้าซบฮายใจ

สาวนางอย่างสู่อ้อยบได้

ทำนองในนางสาวเหมือนดาวตาย

เชิงเยงยักอ่ยประมาทชาติแม่หม้าย

ถูกแค่ปดายงอนกระตักจ้งกไป ๆ

ถึงไหนแม่ค้าก็ปราศรัย

มีธุระตั้งไรจ้งได้มา

พุดแทนจ่าเราเป็นชาวมา

ช้อยบเคยเห็นหน้าเอิบักไทย

เขาจ่าซงคนโทษไว้ที่เ็น

เขาจ่าไว้ ในตระวางซ้างโรงม้า

พวดไพร่หนเขาคุมไปเกี่ยวหญ้า

มันถตบมาถ่ายถนหัดจวันรอน

ว่ากระนั้นถนจะถาท่านไปก่อน

ถกรบรอนตรงม่งไปท้องถิ่น

ถกย่างเขาระเดาะตั้งเข้าไปหา

จ้งเถาะถัดคตมมาทไทยพถน ๆ

เจ้าต้องรามมาแต่ไหนคตมถน

ตาหุดถนหน้าพศนจถ

แต่แรกเห็นเป็นดาวชาวบ้านป่า
 เอ๊ะพอชนแผนแถวแมนแท้
 พอเข้าใกล้คาหอดอกฟ้าพอเรา
 ชบพนาถลงเกลือกเด็กออกไป
 ชนแผนวาคาหอดอกกับดาวรัก
 โศกเศร้าแต่เท่านั้นจงกตมกตม
 คาหอดอกกับดาวรักได้ฟังว่า
 พอแผนถกนเด่นทรมาน
 มนไซ้จบจ่ายห่วยต่อหลัง
 หลังตกกวารอขรยระยา
 ทงเจบไซ้เจบเนอเหลือพรรณนา
 เคะขบญุเจ้าประคนจนมาทัน
 ๑ ความนชนแผนเด่นดังคราม
 คนนมไซ้ผอนเกิด
 พระนายถวยเป็นนมหาดเด็ก
 เจ้าของฮาจอาดำน้ำระออง
 ทลขอคนโทษก็ไปรดปราน
 จจะขึ้นมาแก้ไขให้พ้นคาย
 บอกทงพวกดาวชาวเวียงจันท
 คินนจะเขาไปอย่าไคกถว

ครนดข้าเจ้าหนานคนแน่
 พาดารกรับแรไปทันใด
 โดมเขากอดคนแถวร้องไห้
 เป็นครหิงจิงไคด้คคน
 อยาของนถายผคมนจะตน
 อยคนอนมนเห็นไม่เป็นกา
 เซตนาควดอยด้อยค้อยเต่าชาน
 ถกจของจำทำประจานให้เจ็บช้ำ
 เหลือกถงเขาเขาเป็นเขาคว
 พระทัยนาคาครบทุกคินน
 คคิจะฆาตควเด็ยให้อาด้ญ
 พอหนุ่มน้อยคนนหนนถกใคร ๆ
 กขแรงแรงควความหาข่าไม
 ถกคนใหญ่เกิดแต่แม่วันทอง
 ถึงควเด็กใจใหญ่ไม่มีถง
 ข่าพันจากจำจองเพราะเจ้าพตาย
 ถ่ามถิบหากถ่าหาญถันทงหลาย
 บอภพระนายทายน่าให้รคว
 กับพวกเราเหลานนเด็ยให้ทว
 คอยช่วยกันหันห่วยผคม

อย่าเห็นแก่หลบโหดให้รักช้า

มิว่าพุดกันมันเห็นจะจับกุม

๑๐ ตาหลอว่าคุณพ่ออย่าเป็นทุกข์
กฏูปร่างริมสระพระไม่มี

ว่าพดางทางซัดาแห่งนี้ให้
ก็จะเห็นตระวางข้างโรงน้ำ

๑๑ ขุนแผนรู้ตาแห่งนี้แจ้งกิจจา

พ้อตูกต้องราก็ศดาโคต

ตั้งเกตุตผู้คนตามทางมา

หัดกคนคนเดินเดียนอกทาง

วางรอกปกคลุมถ้วนพุ่มหนาม

ตรงเข้ากฏูกรวาคราม่าบ้าง

๑๒ พอด้ายันให้ตะวันตงปลายไม้

พวกรคน โทษจวงระดัดตระทาน

ด้วบด้ามหามหญ้ามาเป็นกุ่ม

เรียงคั้งคั้งจ้องออกอดจน

แม้คำเห็นคนพวงด้องเข้าตาด

พวบท้องวั้นรายชายกึ่งปลา

ตาหลอหัวพวงด้องปลาโหด

ย้ายตูกแต่งแยงควาปลาเด็กน้อย

08/06/2565

จะเข้าไปในเวตาดักห้าทุ่ม

แค้นดวงวันนั้นจะซุ่มอยู่ไหนดี ๑

วัดหนึ่งหลังคกเห็นชอบที่

ทงคาบไม่เห็นใครเที่ยวไปมา

ตรงไปหลังเมืองเยื้องข้างขวา

วัดหนึ่งหลังคำตาดตรงเข้าไป ๑

พุดกนนักจกช้าเห็นไม่ได้

คิดท่งม่งไม้ท่มุ่ยยาง

แฉะข้างขวาช้ามย่านตพานขวาง

ผ่านตระวางเห็นถนัดวัดตรงวัง

เออฮารามนแนแค้นวัดหนึ่ง

ตางนอนนึ่งคอยท่าเวตาทาด ๑

ผู้คุมเรียกคนไปเสี้ยงมีถาน

จับดำแหวกแบกคานเข้าทุกคน

ย้ายผู้คุมถือหวายแล้วไถ่กัน

หามหญ้าผ่าถนตตาดมา

บ้างยกกระจาดทับกระซังระวงมี

ถึถะโถโง้ง่างคังท่าคอย

ตารักว่าควาได้เอาปลาตร้อย

เขาไซกคอยหลุมหน้าแค้นดำทอ

ตาहतอหิวเวาระว้าออกว้าแค
 เขาตคตบหอบชนเขาจนพอ
 เตียงโซ่ตรวน โกร่งกว้างวางกนของ
 ฉวยไม้คานตมตบแกจนคาน
 พอกแมค้ำค้ำเปรียงเตียง เกรียว โกรษ
 จึ่งเรียวว้าก้าหาญออกคังคัง
 ตาहतอว่าพ้อไม่ยอกกถัว
 ไม่พรนพรงมึงคอกอหน้าเคอะ
 พันศตาดพอเวตาจะถ้ายันหี
 หวปดาหบบพญาฆ่าตามทาง
 ชวนกันตงหม้อเข้าเผาปดาคุก
 คตเข้าได้กะบายให้นายกิน
 นายร้อยคอยนับคนโทษถ้วน
 ตะเกียงตามล่ามแห่งออกแดงไป
 ๑. พอคุมตามคนชนบนบ้าน
 กระทบบอกพระนายท้ายนำพดณ
 ที่พูดกับกระผมตมตมทุกสิ่ง
 กับลูกชายแปลงกายเป็นดาวมา
 ได้ผมยาวเหมือนดาวด้นหนัก
 ถ้ามถึงคุณเจียวชอรักับพวกไทย

วนนแต่พอจะสั่งบตั้งกช
 ทงตมกถวยมตบคอกพอกการ
 นางคนหนึ่งรำมะก้าออกหน้าบ้าน
 พดตคกร้านตมเคตงเกกง
 ฉ้ายคนโทษวนนบนบตั้ง
 จะไปเรียนเขียนหลังเตี้ยให้เตอะ
 จะพ้องใครใส่หัวมึงไปเถอะ
 เซอะเจ้ามากจะใส่ให้ชนอศวาง
 กัชวนกันวุ่นว้างมากริงกว้าง
 ถึงตบวางวางพญาตงหากิน
 ประเดี้ยวใจกัศุกอยุ่เล็วจัดัน
 พอตบวันตคตคินตงท้นโต
 ตบวจตรวนแต่กัร้อยด้วยโซ่ใหญ่
 กุญแจใส่ตมกถอนช้อนตงช้น ๆ
 ตาहतอกถานหานายขมขมมัน
 คุณพ้อผ่นแน่นกัประจักษ์ตา
 ชนแผนมาจริงเจียวพ้อชา
 กระผมยื่นเกี้ยวพญาฆ่าเข้าไป
 แต่กระผมกับอ้ายรักยังจำได้
 ข้าพเจ้าเด่าให้ทุกสิ่งอัน

ขอให้บอกให้ทวดเตรียมตัวทำ
 จะตักให้หมดทั้งคุณน
 ๑ พระทัยนาฟังคำคาหตอเจ้า
 สว่างอกอิมเอิบกำเวบใจ
 เขี้ยอ้ายหลอฮมิ ไช้มนัชาว
 พวกเขียงใหม่อย่าให้มันไคยิน
 ค้อยงบิงกระซิบกันค้อยไป
 พวกคนโทษทั้งต้นกยนค
 ๑ ครานันชนแผนแสนฉนิท
 กับพตายงามตูกวักอันคักดา
 เห็นดาวดวงสะกดหมดแจ่ม
 ดักได้ถูกข้งามยามสำคัญ
 ปลดเปลื้องเครื่องดาวตงไต้ยาม
 เข้มขัคชมอง ไช้มคาคคหฺออจ
 ใด้เส็ดตงเตชยันคยอมน่านยา
 จิตดาบย่างกรายบ่วยตามทศ
 ตมจันทกถาดองคดองข้างซ้าย
 แด้วร่ายเวทจ้งงักำบังตน
 ชุนแผนอ่านอาคมสะตมคน
 ภาระซิบตั้งโหงพรจยทั้งหลายไป

คินวอนจะเรามาเป็นแน่มน
 เส้ตาระกฤษแจแก่กันให้พันไป ๗
 ตังโครเอนาที่พยมารคให้
 ดุจได้ไปผ่านพิมานอินทร
 ค้อยค้อยดาวกระซิบบอกกันให้สัน
 พ้อจะมาพามินไปคั้น
 ดาวไทยที่คิดครวณวถวนค
 เตรียมตัวไฉ่ไม้มไครนิตรา ๗
 เรืองฤทธิเชียวชาญหาญกถา
 ดูเวลาดปลดออกห้องกถาถันท์
 พระจันทรแรมดับสิ้นคืน สอวรงค์
 กี่ค่างค้วจัตตวรให้มันคง
 นุ่งม่วงดีครามงามระหง
 แด้วประจง โปกประเจียดประคฤทธิ
 เส้กจันทรเจิมหน้าปกาสิต
 แด้วยกเมฆไต้ลิมิตค้เหมือนรูปคน
 กี่กวดกรายซ้ายก่อนออกจรถนน
 เคินรับรันถึงตระวางสว่างไฟ
 ทั่งตรงครางกรนไม่ทันได้
 สะกดอ้ายนายคุดเคี้ยทุกคน

แล้วแก้มนตร์พวกไทยทีในคุก
เส้ดคาระประคู้เบ็ดกวางทงดังบน

๑ ขุนแผนเล็กเข้าดำรหวนชัตชะ
วังกราวเทามือทงชชคธา
พระท่ายนาก่างทรงออกมา

ซ้ายตางคนชุ่นแค้นแค้นเจ็บใจ
ซ้ายผู้คุมตำนายทวายกาจ
เลืดชขาบตาบมันแฉะพนมมัน

ข้ นาย ผูกากบอยทบนอก
คาหตชชทบทครำมาทะธาย
ศารักแค้นใจซ้ายศรควจเพลิง
จะเขามันโงะโยไธ้อปรัย

ซ้ายคนโทษ โกรธใครได้พิฆาต
ทีไม่ถกฆ่าพนักพนักเพื่อน

๑ ครนออกจากรศรางมาข้างนอก
พวกเรากลูกรตรังโงะตรังครว
จะคตฤกคตหนีได้ไม่ถนิต
ต้องตักมาไปบ้างตางคัตน
พวกณจะไปคุดด้วยรันทั้ง
โรงซ้ายมาทงพฉฉฉฉฉฉ

ราวกับปลุกคนเตือนกนเกิดอนกต่น
ทงต้องคนเขาไปมิได้ซ่า ๆ

เครื่องจำหุดตกายทงซ้ายชวธา
ตางทงตั้งตฤกตาทงตาวไทย
ฉนทาชุ่นแผนทงนายไพร่

โครช่ม هنگนิกได้ไฟคัพพัน
พันผลดวะฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
มนตคตฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ซ้ายชครคกเขียนพอกตงต้องหวาย
เขาตาบบ้ายปุปคตฉฉฉฉฉ
มันศรควจหวดคตฉฉฉฉฉฉฉ

แกพพันทงตงคคยคาเรฉฉ
พันเดี่ยวทิวชชาติชอกกถาคเกิดฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คธาหตฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ได้ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
โรงข้างขวามาฉฉฉฉฉฉฉฉ
เอาให้ศรคบาทกนทุกคนไป ๆ

๑ ขุนแผนร้องว่าข้าดาเดมา
 ไปเจอดาวก็จะดาวทองเวียงไชย
 จึงตั้งคาหอดยให้หน้าหน้า
 ถึงโรงมาชดปลาเจ้าตำรปราย
 อ้ายพวกดาวเฝ้ามาพากันหลบ
 เม็ดประทูกรูเขาไปไมคคกถว
 บ้างดวยควาเฝ้าแพรแกเฝานู
 ทงเงินทองของคตทพอใจ
 ขุนแผนร้องเหวยเฮียอัยข้า
 เครื่องใครได้มนเขาทนต์
 คาหอดยเดอกมาดีให้ดีนาย
 พระทายนาชบมานาหน้าพตน
 มาขุนแผนพรายงามตามคตอหดง
 ครนถงทลั้แพรทจะแยกทาง
 เขาถ่านมาจวริกอักษรคั้
 ใครมาพบอักษรอย่าซ่อนใจ
 ครนดำเว้จเด้จบถกหดดารา
 ตามกันด่ระดับค้อย่างวางปริงปริง
 ๑ คาไมกับตามาทางคาหอด
 อ้ายพวกดาวเฝ้ามาอยู่ถกลางคตน

แต่ถ้าพวงพอกเจ้าเห็นไม่ได้
 มันจะได้เอาแหดกขแตกตาย
 แดวต่างคนตามมาถันทงหลาย
 แดวตั้งพรายให้กำบังระวงคต
 กอคประกับกรนดงทงเมยผว
 เทยวคณของมองทอทุกตั้งไป
 วดเขาถงเมยหมคปลดเขาได้
 พบทโหนดวยควาไม่ปราถน
 ค่างกมาแกมาชมนชม
 แดวชนชพรอมหน้าถอนชกน
 ดงนแยบคายชลูกผูกเครืองมน
 ถคตนถากงมาตรงกลาง
 กระทบโกตถกถงถงด่ระดับคยง
 ขุนแผนถากไม้ทงทถางคาหอดักใจ
 ให้ชาวบวรระมดถันดงได้ย
 จงรับเขาเข้าไปให้นายมิ่ง
 เฝนชนทตงมากกระทบถง
 มาถิงทางจะออกนออกนคต
 ว่าคุณพ่ออย่าเพ้อรับไปก่อน
 ถ่วงางอนงามงามตามดิมถั้

เราจะครองบริบถขง

ถนแต่ฝงาดหน้ากต

๑ ขนแผนร้งว่าเออตาเฒ่า

คิดจะเข้เอาช่างกชอบกต

ถ้าแม้นได้ช่างงามาหลายห้ง

ศรอาญหมอเรากมดหลายนาย

แนตาหลดคมไฟรไปสักร้อย

ซ่งช่างทงจำตองสัประคบ

๑ ตาหลดขบริบถนคนได้ร้อยเคษ

ถึงกยงคองให้ชนดำมตา

ทำแต่ให้ตกใจไม่ฆ่าพัน

เข้ศรอกถ้งซ่งซ่งงิง ไกรงกรวง

ประโคนพานหน้าหลังหน้งชนะก

ขรตราขงตองการกวันจนพอ

ช่างกตตงตั้งวงซ่งคตอง

พวกรไทยดาวตอถลมนอถ

ครุหน้งถึงทชนแผนคอย

บอกว่ถุกไปได้ช่างงา

ขนแผนฝงตาหลดหิวร้อว่า

ถ้าถงตคดาวกรระจางนาคางรณ

ถาช่างมชมงจะยงชว

ฉนร ททอถทอทุกคำบถ ๑

ถาพวกรเรารูคำหน้งแห่งหน

คด้วยผคนขงเราไม่มากมาย

พอจะไต้เป็นกำถ้งเราทงหลาย

ไต้คนแตกแหกค้ายทะถายทัพ

ย้ายถาวนอยจกถ่มเข้รวมจับ

เอาให้ไต้พร้อมสัรพแถ้วซบมา ๑

ตั้งเกศทไต้ซัดเคินถตบ่า

ตรงเข้ศรว่าจับเอาอ้ายชาวช่าง

มิดค้อกคคกนทงถ้องช่าง

เครีองเคราขนพถางไม่ร้งรอ

อานจำหลถทงแหยงกระแ่งขอ

แถ้วชนคอไต้ถงตถคต

บ่างกร้องแหกบ่ามาอึ้งม

ทงหมอศรอาญซบชไม่มช่า

ตาหลดตามรอยเข้ไปหา

ถ้วน่วองไต้ใหญ่ถ้งาถากคิน

ตั้งให้เคินช่างม้ามาทงถัน

ถเขาถนจะถงทบงบถน ๑

๑ ฝ่ายข้างทหารสามทัพ
 ต่ำกัญคิดว่าดาวชาวนคร
 พรหมศรัถ้ามะยงตั้งอาดำ
 ถ้าได้ยักถองน้อยแล้วถอยคน
 ตั้งกันเสร็จจรพจับอาวุธ
 พรหมศรัถุมอาดำแยกขวาไป
 ครนถงทแถมทางหว่างช่องแคบ
 แด่ถ้วนคนหัวไม้ไจแน่นอน
 พอพระนายทายนาทนาหนา
 ต่ำมะยงตั้งให้ให้ชนต่ำท
 เสนอขางข้างวางพันคอ
 คาหลอขอกชอชนวารีบ
 หัดนบูกถุกชนโตได้พอกมา
 เดื่อขาดพาดท่าควมมาปริง
 ทังพวกดาวไทยไม่วัด
 ชุนแผนคิดว่าดาวมาดักทาง
 เจ้าพลายกระบี่แบงแข่งบิคา
 ชรัมเถียรองถถันมาทันใด
 ชุนแผนควาดชำนาญจรู
 พรหมศรัถ้ามะยงยืนจังกา

ได้ยินชื่อของมาน่ากระดอน
 ถึบริบร้อนแคงคอดทอทุกคน
 เราคอยท่าคตทพเทียบยื่น
 สองกระแควบริบเร่งเข้าไป
 คาคตะกรุดโพกประเจียดมงคตได้
 ต่ำมะยงคุมไพร่แยกซ้ายจร
 ค้างเข้าแอบในพุ่มแล้วข่มช้อน
 มิได้หย่อนย้อท้อคอไพร่
 ชมมาเดินเฉยเฉยพนท
 ออกจากพงตวงวีเข้าคตทพ
 ถุกดาหลอพอเดื่อคเป็นยางหนับ
 ฟาดขวบถุกถนดพตตคตตั้ง
 เขาตาบป่าพระทายนาเขาค้าง
 กระทับโกถนโผนทะตั้งไปตามขาง
 พากันถัวโตคองทงตามผาง
 กระทับม้าผ่าถางวางเข้าไป
 พันฟาดคำสตราเข้าต้อยได้
 กับพวกไพร่พรพร้อมด้อมเข้ามา
 คาบหลดหกถ่มดงจุมญา
 หยกกรงคงทาแล้วแทงเขา

ถูกออกขุนแผนเข้าทัก
 ขุนแผนเห็นหอกหักชักนางกระบะเบา
 ไม่เข้าหนังก้ามะยิงวงเข้าแก
 ชนเดือนออกหอกตามกไม่กิน
 นายโคตกับนายเดื่อเงอหอกว่า
 ดำมะยิงกรรมเดือรเปิดยื่นแปลตใจ
 พิโรธแรงแกวง์ตามทะดวงได้
 ใครนั่นหนอกคุณพ่อคอกกรรมัง
 พวาทหารเห็นแม่นขุนแผนนาย
 ไม่รู้ว่าคุณพ่อชอชไทย
 แทงคุณพ่อกับพ่อพลายเป็นพลายที่
 ขุนแผนชอบใจไม่โกรธา
 ครันรูกควดกนทอหน้า
 ทงพวกช่างพวกม้าตามมาพด้น
 ถากงกับพระนายทายนาน
 ปะทะบโทตมาช่างวางกนออง
 © ครันรู้งรางต่างแสงพระศิวียนทร
 พวกพนกงานดาวชาวเวียงไชย
 ถึงประศุจเดินมาคุ่มคุ่ม
 ต่างคคใจไปคั่นวงถนถน

หอกหักอยู่ไปไม่ชักเข้า
 แทงอ้ายเฒ่าพรหมศรั้งงนอนคั้น
 แวเข้าพินเจ้าพลายกจ่ายพินหิน
 หักบ่นยัพบยบยอยไป
 ขุนแผนปาดงคำมาดพลาตโลด
 นือบ้างไรคงทพันกำดง
 เหลือบไปเห็นขุนแผนก็ถอยหลัง
 เอออ้ายดำมะยิงคอกฤาไร
 ใจหายทงตามตงกราบไหว
 คิดว่าลาวเขียงใหม่มันยกมา
 โทษลุดถึงที่จะตั้งซาร์
 ว่าแกตวอกถ่าเช่นนตคครน
 ให้ตเดยวเดี่ยวหากันจาตระหวน
 เดียงเพรียกเวียกกันอองครนัง
 ด้วยคววมกตวตวตงนจนมาถึง
 พร้อมมกนอยทบงส์บายใจ ๆ
 เยองพระเมรุเดอนอองต้งอองได้
 จะเบิกไซคนโทษไปทำงาน
 เห็นผู้คุมหัวขาดอยู่กตาดาย่าน
 พบชมชานยังไม้คายกัถลายคน

เรือนนายตรวจหักแหกของแตกหาย

เข้าไปในตารางที่ข้างบน

นายร้อยพจามรังตงกตถาด

ไซ้ตรวจหลุดคองทงตองราว

ไซ้พญงตนกฏแจกิด

ขอดมกยงตนกระไร

ฝ่ายชายดาวเฝ้ามาทางผวเมย

ครนต้างมนตรเหตยวคว้างเห่นว้างตา

เมยแถคผวเห่นควเปเต้า

ผวแถคเมยเตยหน้าจ

ผวเมยคอกตกประหมา

ผวข้มกมจันขยอ่นวาย

ทงโรงเห่นอโรงไตเมมมา

ชายบางคนแก่เฝ้ามาโทงเทง

กำลังพวกเตยงมาจาตะหวน

พุดกนพนเพอเเหมือนกบเมา

พบกนเขาทุกคนทศนทาง

จะพากันเข้าไปโศศาตา

กัรวาหนงลือผมอไทย

อ้านครแจ่งไม่แถตงคตาง

กระจัดกระจายไปทุกเรือนออกเกตุอนกถน

เห่นผคนหายไปทงไทยดาว

ม้างหิวขาดเหตอกคาคูหน้าขาว

คาวขอมอทางเกะกะไป

ตรวจกัซิดหาเห่นรอยคดไม่

ปลาดใจโตคตวางวางจ้งมา

ถูกชนนงวงยงยงแกผา

หมอนมุงกระบุงตระกร้าก็หายไป

เหื่อใครเขาผ่านุงไม่เตยไหน

ผ้าผอนต่อนกระไรไม่คิตกาย

นางเมยไมม่ผาควาคูเตอหวาย

ผวกระลือบต้อมกายคล้ายกางเกง

พวกคนเตยงวงวาม่าเหยงเหยง

โรงกูเองก็หายคายเตจวเรา

ก็พบกนกับชายพวกนายคูกเข้า

พอชายเฝ้าเตยงข้างวางจ้งมา

เฝ้าคตททางกนพรอหมหน้า

มาพบหลัดอกขรเข้าถตางทาง

ตรงเข้าไปถอนขักหลัดทของหลตาง

ก็แบกวางเข้ามาศาตาใน

๑ คราวนั้นเห็นท่าว่าเหล่าพระยา
 กำลังว่าราชการงานเจียงไชย
 บ้างนั่งโต๊ะใต้กระต๋อมชิงหอบ โครง
 ก็ร้องทักถามไปไม่ได้การ
 ฝ่ายอนต๋อนแก่นเด่นออกฉวาง
 คนตีฎาบ่ามาทำไม
 พอพวกนั้นเข้าไปในศาลา
 ปากฉั้นคอดันให้ครันคร้าม
 ว่าถ้าขเจ้าประคุณบุญปกหัว
 เมื่อยามตักคนต้มเขามา
 สะเตาะไซ้กัญแจเข้าแก่ไทย
 นายตรวจนายตรามันฆ่าตาย
 ฝ่ายพวกถ้องข้างถกรามเรียน
 เขากแกแหวงตักข้างทงเครื่องฮาน
 อ้ายพวกม้าปากฉั้นรเรียนไป
 มันสะกดข้าพเจ้าหัดบเมามัว
 แดงเตอกมาตักต้มกาดัง
 ประมาณมาทงหลายที่หายไป
 แด้วมาพบไมหัดบักกกลางทาง
 ว่าตถาวหยามฆ่าถึงหัวตาย

นั่งอยู่บนศาลาตักขุนใหญ่
 แดไปเห็นคนฉิ่งฉนวน
 บ้าง โต้ง โต้งแกฝ่าม่างุ่น่า
 อ้ายพวกนั้นฉั้นหาตเป็นตีโต
 ใครฉฉิ่งฉิ่งราวฎาไหน
 นายเวรไปถามดูให้รู้ความ
 หมอบกรานคตวนเข้ามาอ่องม่ง่าม
 ฟังถามต่างก็แจ้งแห่งกิจจา
 โทษตัวช้อยนเป็นหนักหนา
 สะกดฆ่าผู้คุมเสียมากมาย
 ทงพวกฉั้นข้างไปเสียสูญหาย
 เจ้าประคุณทงหลายได้ไปรดปราน
 มันผูกมิตรตีเขียนกระหม่อมฉาน
 เขาข้างใหญ่ไปประมาณตามฉิบตัว
 ว่าถ้าคุณผู้ใหญ่ได้ปกหัว
 แก่ฝ่าฝ่อนต๋อนตัวไม่ว่าใคร
 ทงเครื่องฮานเบาะหนักหาเหลือไม
 นิมได้เป็นม้าห้ำร้ายปตาย
 บัดหนึ่งดีชอดอ้างใจ่มากหลาย
 จะทำตายเซียงฉินทร ให้ฉั้นกรุง ฯ

๑ พระยาดาวฟังแถงแจ่งคดี
 ค่างพิโรชโกรชใจคังไฟฟุ้ง
 ครนรุแจ่งประจักษ์ ในอักษรา
 เพยกวานตามหลังมาพรังพร

๑ ครานนเจ้าเซียงอินทร บันพุงคำ
 ดักคยแทนสู่วรณชนข้าไฟ
 พร้อมหม่มแสนท้าวเหล่าพระยา
 เห็นข้าเฝ้าเข้ามาตุดนดาน

๑ เพยกวานกราบทุดมเหตุ
 เมื่อกคนนมโจรของทหาร
 ชำตักเอามาทำร้อยถ้วน
 แด้วออกไปชิงข้างที่ถดางไฟ
 อ้ายคนโทษพวกดาวชาวถ่านข้าง
 มินบักหนังสือทำว่าไม่กลัว

๑ เจ้าเซียงใหม่ได้ฟังดังไฟผดามญ
 เสี้ยฮ่านไปให้แจ่งแห่งสำคัญ

๑ ฝ่ายว่าพันจามถ้ำมพนักงาน
 ว่าพระจอมนครินทร์ ปันกรุงไทย
 เราญาชื่อพระยาแผนพิฆาฏ
 กับพดายงามตฤภักอันคักดา

อ้ายพวกไทยแถงมททำยุง
 จับหนังสือลอมึงเขม้นต
 ค่างคนผลัดผ้าไม่เข้าอัย
 กรเข้าทงพระโรงด้วยทันใด ๗
 ฤทธิธาดักจับพิภพไหว
 อยู่ในพระโรงรัตนชัชวาดย
 บัญชาครวัดประภาษอยู่นาดาน
 เสี้ยเพยกวานเขาไม่อะไรมา ๗

ว่าสาขุทรงเคชไปรดเคศ
 มาแกช่าวอชยุรยาพาหนีไป
 เตือกเต็ดถ้วนคตที่ต้งใหญ่
 เขาไปได้งามามถ้ำมสืบคัว
 ถักพตอชยหนีหมคตระวางพระทตหัว
 ได้คนคควาหาทวกไม่ทน ๗

ร้องเรียกถ้ำมพนักงานชม่มน
 หนังสืออนมนทว่าถะไร ๗
 คดานมารับจับฮ่านหาเข้าไม้
 บัญชาใช้ให้ทหารพระกาดมา
 คุมพวกไพร่อาทมาตถ้ำมสืบหัว
 ยกมาจะประหารผดามญบุรี

ขอให้แต่งมาใช้ออกไปด
 จึงค่อยยกกองทัพขับไล่
 ๑ ครานนเจ้าเขยงอนทรวินพภ
 จึงตรัสตั้งมงกระของกองพา
 รับไปสู้รบไพรท
 ถ้ามีอยู่ดีมาอย่าหนีใจ

๑ ครานนมงกระของมองได้
 ผูกม้าไฉน ธรณดีจันท
 ปลัดขยใหญ่ได้หื้อไม่ย่อหย่อน
 ตงจากมั่วคอคค้อมเข้าพุ่มไพร
 ประมาณคนเบ็ดเสร็จเจ็ดร้อยกว่า
 แคแต่ไปไม่เห็นตงค่ายค
 ตงจากคนไม่มารัรบ
 พอควนอี่ตั้งคักปลตงมา
 ครนถึงหน้าทงบังคมท
 ข้าพเจ้าได้ตดคอคค้อมเข้าไป
 ทงนายไพรใหญ่่นอยเจ็ดร้อยกว่า
 แคอย่างไรไม่เห็นตงค่ายค

๑ ครานนพระองค์ไ้ทรงฟัง
 เหม่เหม่อ้ายไทยใจกรรจ

ถามนยงคองยู่ทบงใหญ่
 เขาตยไล่เดี่ยให้หลดกเป็นผงคถึ
 พงจบครกครของเห็นตองท
 จึงเด็กหมาคชออกไป
 มนหันแนฎยงอยู่ทบงใหญ่
 เราจะได้เกณททพิไปจมนัน
 รับตั้งแฉงรับไปจมนัน
 ขนกระทบแฉงผนผยงไป
 พอคดอ่นกถถึงทบงใหญ่
 ขนบนตนไมถอบแดด
 เห็นทางท่าไม้หนทจะตุ
 ตั้งเกตรนัชคถนคตา
 ขนพาชชขับไปกตางป่า
 ตรงเข้ามายังทองพระโรงไชย
 ตามมุตเหตุแจ้งแฉงไช
 เห็นดาวไทยถกนงอยู่พรงพร
 เห็นทางท่าวังรจจะคชตุ
 มนคองยู่ทบงทวงควงน
 แฉงเดียงเปริยงคถถนถน
 เจ็ดร้อยนอยฎานนมาจรบ

ไม่พอคร่อมอดาวชาวเขียงใหม่

เพียงหกไมค์นตะกิงทงด้มทบ

คำร์ดีตรีดีประภาษอยู่ฉาดฉาน

จงเว้งยกพหตพด โยธา

อินเพยปรามเมืองแมนเด่นก้ากอง

ยกเป็นมิกซ้ายขวาควาโคด

เด่นตรีเพชรภดาช้มาคดอง

เป็นแม่ทัพสิ้นชีพไปรบรบ

๑ พระยาจันทรวงดีไตรีบตั้ง

เว้งเว้งกพดไกรทงโพร้นาย

ทัพมาห้าพันด้กรจ้หมด

เคยผกฝนทททานข้านาญยทข

บางดอททวนถอเด้นาเกาทณท

มีนายกองนายหมวดคชยครวดจตรา

เพชรภดาประทานมาพระทง

ช้อวาเหมรคัมตั้งจันท

แฉงข้างเจียนนางกัทรำ

ชานปรุตายฉดจ้หัดกถอย

๑ กรงกาพทพใหญ่ยกไว้ก่อน

อินแม่ทัพคนนมคักดา

ด้กขัดใจก้จระมดตงรคกบ

ก้จระกตบเลี้ยไต้ไมค์คนนา

ตั้งชาวกรงกาพทรีเพชรภดา

ไปจับจิกหัวมาให้หน้าใจ

ทงต้องเคยเคียวเจ็ญเป็นผูใหญ่

ให้กรงกาพทนไซ้เป็นแม่ทัพ

เคยทำนองหักใหม่เข้าโจมจับ

ให้พร้อมด้รพพรงนดีโมงปตาย

ออกมานั่งศาตาเห็นตรหมาย

จ้ดจ่ายข้างมาเคว็องวาวช

ใจคอทรหดเป็นท้สุด

ทงขัณขวาวอดคุดคุดฉวนขมา

เรียวแรงแข็งชนเคยฮาธา

พร้อมด้รพทพหน้าไต้ห้าพัน

มีก้าตงไว่ของคดองขยัน

ผูกเคว็องกุกนประคัมพตอย

โกดนครำไพทของทงพุ่หอย

ศวัญประจำจคงชอยจะยาดตรา

กถาวถงทพขดด้ตริตรีเพชรภดา

อยู่คงคำศครวอชาติ

แขนขาตั้งทรงเป็นของคณารายณ์
 ขาขวาหมักตั้งพยัคฆ์

ตั้งอุระรวปพระโมคคัลลา
 ตั้งข้างตั้งอกกพระนระจิงง
 ผั่งเข็มเล่มทองไว้สองไหล่
 ผั่งกั้นเหล็กไหลไว้อุรา
 เป็นไปเป่าปอบบีบบินทงกาย
 แต่เกิดมาอาวรุไม้พ้องแพว

ตั้งใหญ่รูปร่างเหมือนอย่างเตือ
 หินวด โง้ง โกงฟันพนเป็นเกลียว
 ในตาดำกลาดคล้ายกับตาเสือ
 ๕ คอกระหมวดหินวดแดงดแรงร้าย
 ๕ แคร่นหน่มค้มใหญ่ไม่อาบนา
 ๕ ไม่นอนด้วยภรรยาทงตาม

จะไปทพิ้งจิงหาบรรดาวัน
 ๕ เครื่องตางตระกูลตงของคภกฉวม
 ๕ แดวตคนาตนท่ามาได้ชั้น
 ๕ เด็กเคือตพถ่านพตงตงไฟ
 ๕ หยิบเครื่องอาณว้านยาขนมาไว้
 ๕ ประจงจบเครื่องพแต่้อาบพตง

แขนซ้ายตั้งขาตเป็นราชตั้ง
 ขาซ้ายตั้งหมักก่าตง

ภคฉวมบีตคานนตั้งคหตง
 ๕ ศัรชะผั่งพตอยพตเมตจิงค
 ๕ ผั่งเพ็ชรเม็ดใหญ่ไว้แต่งหน้า
 ๕ ข้างตงผั่งเทียนคดาแก้วตางแมว
 ๕ ตเวียรายรอยรืองเป็นตงของแกว
 ๕ ไม่นองหนามขตั้งคกตเดียว

๕ ก่าตงเทตขอหนงกแพนเห็นยว
 ๕ ฟันขาวปากเขยวตงปลิงคฉวย
 ๕ ชอบตางแดงตงชาตบ้าย

๕ ฉมม่นมฉวยคต้ายกับโยค
 ๕ เพื่อนคาค่าฉวนยาทาชตต
 ๕ คอศกมเมือไรได้อาบนา

๕ มาเด็กช่านอาคฉมฉมก่นา
 ๕ บรกรรมเด็กเบ้าเข้าทันโต
 ๕ หยิบเครื่องอาณว้านนเห็นเขาตงได้
 ๕ เห็นประจกษวักได้ได้หวัพตง
 ๕ เพ็ชรกต่าตงไปในแม่ฉน
 ๕ ดูดำคณูในนทจจะมีตาง

ถ้าจะเกิดอันตรายฉิบหาย

ถ้าไม่ชนะไม่แพ้แต่ปานกลาง

ถ้าจะไม่ไปเสียแก่ข้าศึก

ควรนบนชาติชนษาศระดาต้าย

เพชรกลมงามเขม่นเห็นนมคต

นำอย่างส่องสว่างรายแรง

เป็นสัตว์ทกขตลกขอกมาตตผา

แถวหนักวราชาติทหารอันชาญไชย

อัคคีจิตแจ่มแจ้งกายา

ศักดิ์ศะกรุดเครื่องวางปรอทวาว

ประเจียดประจงจับตะแบงมาน

โพกผ้าขดลพพันขาวดาวกระจาย

จับจับประจำทองเขาคตของคอ

ถือขวานขวานอย่างสามชนมา

ทวงทวงของขจรจักรวาล

ขยับขยับเมฆในไคฤกษ์ยาม

แม่ทัพดีประทมนคนกังกัน

พวกลพไพร้องคะนองใจ

๑๐ จะกล่าวถึงกองทัพหัวกรุงกาฬ

ค่างแว้งรัดจิตแจ่มแจ้งโยธา

ในนิมิตรนาแดงเป็นแสงผาง

นำเป็นอย่างตั้งตรงตงตาย

นำเดอมคงผลตกเขยบรรนาย

นมคตถ้ายชตชเบนต์แดง

วิแหเนจคตประจักษ์แจ้ง

นึกแสงยงตั้งคตยอนถอนฤไทย

ประหนึ่งว่าไม่ค่างทรงกายได้

ถึงบรรตยก็ให้ตอผีมอตา

วันจันทร์นงผายกพันขาว

ไล่แหวนเพชรเม็ดพราวเหมือนดาวราย

ตั้งตตั้งวาล์ระของรัตจำรัสฉาย

เขม่นชิตถ้ายทองถกตั้งอันอักษรา

ผงดินตั้งอเสกเต็มแก้วเจมหน้า

แผ่นขนหลังม้าส่งางาม

สัมพันธ์ชชาญไชยในต้นนาม

ให้ให้สามตาเด็กโยธาไป

ตั้งยงผีเท้าม้าถนแผ่นดินไหว

เป็นโกลามาในอริญญา

ทหารแม่ทัพใหญ่ใจกล้า

ตั้งให้ผูกข้างงาเข้าจับพถน

กรมช่างเรวรดิจช่างตั้ง
 ความนิยมท่ายคอกคนดำคัญ
 มีอาวชพร้อมดรรพตำหรับช่าง
 ถ่อมถ่อมคแต่อดงได้มังกด
 บางอยดวยรากไม้โพดว่าน
 บางอยดวยเตชยงคนนามนทา
 บางอยดวยเขยวงาแก้วดำดัดคว
 บางอยดวยเนื้อหนังผงเพชรนต
 เพยปราบเมืองแมนแดนเส้น
 ชนชคอกขตำรตระหงานงา
 ได้เล็ดดีชมพุดแดงนาค
 ฝ่ายช่างปักช้ายนายกำกอง
 ได้เล็ดกำมะหยัดคอง
 ทงต้องถวนอยกตงเตชยงนค
 แคถวนเหล้าทหารชำนาญยทช
 นายถ้อยดาวคุมดกรรจกพนปตาย
 ขพตายแก้วม้งเมืองผูกเครื่องม่น
 หมวกโหมตงยงนคกนตประทน
 ทงรองของของคเจ้าเซียงใหม่
 ตำหรับทรงซึ่งชียกับไพร

ถวนพวงพมกาตงผูกเครื่องม่น
 ทหารนหนงกตางช่างตะคน
 มายินช่างตองแถวแหวกนน
 ถวนอยยงกตทนซึ่งคำดศตรา
 บางอยดวยโอมอ่านพระคาถา
 บางอยดวยสร้าอาพดกน
 บางอยดวยกำจัดทองแดงหิน
 ถวนอยถันทกคทนทนคำดศตรา
 คุมกองโยชชางปักชวา
 โปกผัดตมทมิรมขตบทอง
 ขตบคาคันแชนไวทงตอง
 โปกทมิรมขตบทองอยเหมือนกน
 ประคำทงคตองคอกคช่งชน
 คุมพตชางตะพนทงชวาช้าย
 ถอคำดศตราอาวชเป็นเหล้าหตย
 เป็นทพทงตรงทายตำรวจพต
 ได้เล็ดจับดัจนทหนงไก่อย
 พร้อมพรงทงพทพตโยช
 ประทานไหเมทพนชบช
 ขอพตายพตกชรณมนามน

สูงหกศอกกำมวงวรัถของ
 ทางยาวหุใหญ่ใจฉกรรจ์
 จะย่างย่องดวงใจใช้กิริยา
 อยุบนพไฟไม้คณรน
 ผูกตะพักปักกระพองด้วยทองแดง
 พานหน้าท้ายตายดาวเป็นดอกกกลม
 สดวยชนะกั๊กใหม่กตางใต้เบาะ
 ควัญใต้เสื่อแดงแย่งชิงดวง
 ๑ ครานนกรุกภาพขำนาญทัฬห
 หนึ่งยกอย่างดาวขาวดอกแดง
 สายสังวาลภควัมประจำคตอง
 เสื่อในตงยันทกนฮาจร
 เห็นภกฤษตรงตงคมประจำชาด
 ได้หมวกกั๊กใหม่ทองกรองตาชุน
 เถื่อนาพระสร้งองคนารายณ
 ควัญเทียบข้างประทับเขารับรอง
 ภวานาคาเขมนเห็นนิมิตต์
 จะยกค้อคอแขนไม้คติดกาย
 ครนจะทูลขอร้องรอย
 เกิดเป็นคนใครจะพนทบบรโดย

ครอบงมพายท้ายค้อยดั่งข้างบน
 โหมตหัวต้องชนกันมวงกล
 หนึ่งหนาหน้ายักชกเนียน
 ทางตะพัดปักชนเส้นชนกกลม
 พู่แดงห้อยหุดงามส้ม
 ด้องข้างแนบแนบกลมด้วยเงินยวง
 ขอเกราะปลตายจั่วคมขาวช่วง
 ได้หมวกโหมตมวงทะมัดทะแมง ฯ
 จมจับเคว็องฮานเข้าคกแดง
 ได้เสื่อกรองทองแดงเป็นแย่งครุฑ
 แหวนทองบัทมราชคาคตกรุฑ
 เข็มขัศขุทของพรายเป็นตายคน
 แถ้วเข้าควตราคคคหนามขนุน
 ตะพายคาบญุ่นผู้กั๊กหุ้มทอง
 มาพรมกายกรายกรากชอกจากห้อง
 ก้อย่างย่องชนค้อจับชชกราย
 วิปริตเป็นรูปคนหัวหาย
 เป็นตางร้ายวิปริตก็ผิดใจ
 ก็อดดูโยธาบรรดาไพร่
 ก็แข็งใจไปตามแต่เวรอา

๑ จะขอหยดขบยบขางขุนแผน
บริวณคือนขบกองทัพน้า

ดไปไกลประมาณสามสิบเส้น
ทงชวาช่ายรายชกบกกากาง
ครนกงทเห็นต้นนามตามคำหรบ
แถวบกขงยงบนเป็นด้าคณ

๑ ครานันขุนแผนเดินทหาร
ร้องประกาศบอกกันนั้นเป็นไร

เวาคับถกรักอันศักดิ์ดา
ท่านทงตั้งขคอยคอยู่ในทัพ
แถบรรรดาพวกดาวนำถของท่าน
แถบรรรดาพวกลไทยใจทมิฬ

เจ้าพธายงามยกไปเป็นทัพหน้า
เราจจะยกทัพใหญ่หนุนไปพถัน
ถ้าพถดาวเหล็ดต้นพ่นประมาณ

จจะรบรามันให้บรโดย
ตั้งแถวขุนแผนกับถกชชาย
นึ่งผ้าตามคำรารณรงค์
เล็ดองเดชยงค์ได้ชใน

แหวนมณฑปนพเจ้าคชจวาม

กถาวถทพนายแถนครเพชรกถา
มาถึงบ้าคณตะแบกจจะแยกทาง

แถเห็นค้ายไทยทงใหญ่กว้าง
ชคคชางรอมบึงไปถถึงถ
กหยคทพขบยบถงตงมณ
ให้ให้ถ่ามถถถันถันไป

ได้ยินดาวโห้ชานสะทั้นโหว
ถวถกทัพใหญ่มาถกคับ

จจะยกพถโยชชอกเคียดชบ
เราจจะรบม้อถวชวชเยชงอินท
ประจำการอยู่ในค้ายวงช่ายถัญจัน
จจมีมาถ่าถให้ครบกัน

คุมพถถ่ามถิบห้าถวันชั่งช
ถ้าได้ทคตะบันมุกเข้าไป

เราจจะได้ชถ่ารเข้าถยได้
จจคงใจอย่าประมาทคองอจถง

แถงกายคาคเควถองเรถองระทง
เชมชคถงยันคคาคชชชชชชช
เล็ดนออกคชกใหญ่ทถองชวาม

ถิ่งวถถ่ามถ่ายแย้คระแบงมณ

ต่อมสายประจำของเขาคัดองค
ได้หมวกขจัดปัดพระราชนาน

ภาวนาตาเขม้นเห็นเมฆฉาย

ด้กรรอนคิตบนเมฆ

เอนายเพชรเจดป่านเป็นควาญท้าย

พดายงามชนขมาตจันทน

ยงบนตัญญาชนหาคัง

นายปลอดชโยภขงเป็นมกต

๑ พอดสงทพตถึงนประจันหน้า

แต่นครเพชรรถดาทอดคาไป

มันเต็มอนแมตงเมามาเข้าไฟ

ตั้งให้ชบอดด้สัตว์ชนพตยือ

เอาเหวยเอาวาโยราทพ

อย่าให้มันปลอดชรอดหนีไป

เข้าต้อมหน้าต้อมหลังประตงพัน

เจ้าพดายตั้งตง โหชนด้ามดา

ดาวแทงเข้าด้วยทวนส่วนด้กัก

พวกดาวนร้แกกนไทยพันยับ

ได้คบนันพันพัตด้กักด้ระแกง

ไม่เข้าไทยไทยกระบี่มอยู่โกรง โกรง

ทงตกพ้องอาจซาคิทหาร

ถอพพายนนตระหง่านตงาด

นมตคเบรปนารายณเวองศรี

ชนแผนชนคชคชคกรรจ

ได้เล็ดตายด้ตงด้แ่งเนตณน

ตั้งให้ถนของถูกษนถวเด็กพต

ของหงชานโหชนด้ามหน

กัรบรันโยราคตาโคต ๑

ดาวกัแยกมีกกาออกทวนโหว

เห็นทพไทยตบตบด้กัหีบมือ

นี่เข้าใจว่าจจะรอดไปด้วหรือ

คนถ่มมือกัจะยบตงทพไทย

จับเอาค้วมันให้จ้งได้

กระบี่มมาฝ่าได้ไพร่พตมา

พวกไทยค้วกถนถวณแกต้วกถา

กระบี่มมาฝ่าพันประจันรบ

ไทยบัตทวนพดาดพาดพันนั

โถมจับตัมคระมำคควำโถง โถง

ดาวแทงไทยตลงด้ระตง โหยง

ได้ทันพันโบบังเข้าตงบง

06/2565

ดาวเจตทวนใหญ่แห่งไทยปราด
หวิดถ้ำคว่ำถาดตกมาถึง

๑ เจ้าพ่ายกับพวกสามตีบห้า
เห็นดาวด้อมเข้าใกล้ชอกใต้ฟัน
ดาวแห่งไทยพันตะบันห้า

เป็นกลมกลมหม่อมด้อมเข้าไว้
เจ้าพ่ายขับตั้งจนเขาพ่นฟาด
ถึงดาวคาดเครื่องอานกินจวนยา

ดาวรวมกลมแห่งเตียงอกอก
บุกตะเมนพ่นขนาคาบไม้กิน
พวกดาวหวาดทวนพ่นระงัก
ร้องว่าคาบเรวเข้าเขานือ

เจ้าพ่ายแฉ่งคาบอยู่คาบดาว
ตั้งพระยาดัหวาสกาจนครจร
เข้าเฝ้าดาวหนอยมดาว
เกรงตั้งไม้โกตาเขาใกล้ตก

๑ ครานนึ่งเส้นตรเพ็ชรกตา
เห็นไฟพวดเรวจนบ้วนบั้นไป
เท่ากระบถบแผงข้างผางผางต้น
เตียงควาคบประภาศคือเป็น โกลตา

ไทยฟาดคนทวนสวนแห่งฝั่ง
ยังตายยงตะมิงเข้าบงกบ้น ๆ
ค่างค่างวางมาดถึงกหิน

ดาวเขาริรมตไม่หนีไทย
ท่อยเหยียบกินเขามาหาคอยไม้
จนเต็มทพวกไทยหิวให้เต้า
คาบดงยงนศพ่นชาติตงพามา

ถูกคาบมรณาตงตาดคิน
ทวนหักหอกยุบบน
เจ้าพ่ายฟาดชาติคินตั้งเป็นเบือ

ตั้งสิ้นชพามเขาสั่งเดือ
กพ่นชนแต่เดือบเขามัน
พวกดาวถอยท่อยชยชย

เขามกฝนแผ่นค่างกตางพุ่งจัว
พวกดาวค่างชยต้นหัว
ด้วยความกลัวช้วนจะบรรโดย ๆ

ขับค้อนโยชಾಯู่วันไหว
เพ็ชรกตาชคใจกระโจนมา
เร่งรบกบกับชนมาหน้า
มาจนหน้ามาเจ้าพ่ายงาม

เห็นรูปร่างดำอางตะออดตา
 ณะเจ้านายทหารชาญตั้งกรม
 ฟงร่นหม่มร่างน้อยกะจืด
 เป็นเผ่าพงศ์วงศ์จารท่านผู้ใด
 ๑ ครานนพลาตงามทราวมคะนอง

อินทวเราเป็นทหารอชชยา
 บิดาชื่อพระยาแผนพิฆาต
 ตัวเราเป็นศิษย์บุตรวงศ์
 ท่านหม่มนามกรโต
 ถึงยังมมตายกเต็มชรา

๑ ครานนเพชรรัตตาดิพงถาม
 ซึ่งถามเราจะเด้าให้เข้าใจ
 เราเป็นเชื้อเจ้าท้าวคานน
 เป็นเชื้อชาติทหารชาญคักคา
 พระครูผู้บอกวิทยา
 ดัดตยยังเขาคาถาอดแดง
 เจ้าหน่มน้อยนหรือชื่อพลาตงาม
 ตตะแก่ดั่งหืดอเหตทาเพราะฟรัง
 จะเปรียบบลูกก้ออนกว่าลูกเด็ก
 ไม่ควรจะรบสู้กับบิดา

เพชรรัตตเข้าใกล้แล้วได้ถาม
 เจ้านหม่มนามกรโต
 เจ้าเป็นศิษย์ศึกษาอาจารย์ไหน
 จึงบอกไปให้แจ้งแห่งกิจจา
 ร้องตอบคคตติวเพชรรัตต
 ชื่อว่าพลาตงามมาตามวงศ์
 พระราชทานตั้งนามตามประสงค์
 เผ่าพงศ์วงศ์พลาตงาม
 ครนจะถามถึงผู้ใหญ่ก็เกินหน้า
 แต่เรียนรูกรบาอาจารย์ใด
 กษนชอบตอบคความหาวิชาไม
 เจ้าสาวใดไม่จรจนมา
 มยค์เบนแดนตรเพชรรัตต
 ไนถานนาใครใครไม่ต่อแรง
 ชื่อว่าศรีภพพาทถาแข็ง
 ทุกหนแห่งต้องต้อนบถอจรัง
 ช่างสู้รบสู้มนามคงามยัง
 รูปร่างอย่างผู้หญิงพรังพรายตา
 จะเปรียบหลานพานจะเด็กกว่าหลานข้า
 กัดบ่ไปนอกรบิตามารอนวายุ

08/06/2551

จะได้เป็นขวัญตาโยธาทัพ

ยังเด็กอยุ่คอยตัววิชาการ

๑ ความนพตายนามทราวมคะนอง

แน่เชออย่าเพื่ออหังการ

ตัวท่านแก่กายอย่างควายเดมา

ฝีมือใครไพร่ดาวแหดกเป็นเบือ

ถ้าไม่ค้ำไหนใครจะมา

ให้ปรากฏฤทธชื่อว่าดีแท้

ขออภัยอย่าเพื่อให้ถึงบิดา

มาดของตุ๊กหันโทคนลือ

๑ ความนุแค้นศรพิชชกรตา

เหมอ้ายนหนักหน่าว่าไม่ฟัง

เท้ากระทืบกระทืบ โกรน โผนผก

ท่วงทชมาตั้งงาม

๑ ฝ่ายเจ้าพตายนามทราวมตั้ง่า

กชกมารับรายยายกระบวณ

พิชชกรตาว่างาววาววาวับ

ต้องนายร้ายำตามทำนอง

แต่ยกรำทำทำหงตั้ง้องคอง

แต่รำทำทำมกรชอนวิเชียร

เห็นฉบบแบบไว้ในทหาร

เขี่ยหदानพ้ออยู่ไหนไปบอกมา ฯ

ร้องคอบคอคคตศรพิชชกรตา

เจรจาหมั้นประมาทเราชาติเชอ

อินตัวเราถึงเด็กเต็กตลกเตือ

อย่าหลงเชื่อว่าผู้ใหญ่จะไม่แพ้

จะขอตองวิชาภิมาตาแก่

ฤาเป็นแค่ปากกต่ากว่าฝีมือ

แต่ตลกยาท่านจะชนะฤา

จะปลดกเปลี่ยเสียช้อตอกกกรรมัง ฯ

โกธธาตาแดงคิงแดงคิง

มาโอหังชอศรตั้งตั้งกรรม

มุนหมกขบคองมากตางตั้งนาม

ว่างาวก้างตามกระบวณทอน ฯ

เห็นศรพิชชชรับมามามันม้วน

แต่จหันหวน่องใจในทำนอง

เจ้าพตายรำตามรับตั้ง้องมือบ้อง

มาผยของผันผกจกวนเวียน

เยองตอเตยอพันพันเหียน

ผัดคเปลี่ยน่องใจไม่เตี้ยท

เพ็ชรรดน้ำดอกไม้ว่าคาบ
 เพ็ชรรดน้ำจิตใจได้คลุกคลี
 เพ็ชรรดน้ำได้ทาปาดงนาค
 พลายงามตามชีวิตคิดตะบัน
 หยุนเป่าหาเขาควเพ็ชรไม้
 เจ้าพลายผนพนาเพ็ชรรดบาง
 แต้นครเพ็ชรรด่าง่างอกราย
 รวกับเกาหลังให้ ยิ่งได้แรง
 เอาคาบฟาดนาคพันตะบันตั้ง
 เพ็ชรรดน้ำกตบคาเขาคาบท
 ๑ แต้นครเพ็ชรรดน้ำระอาจิตต์
 หนึ่งนงตริกตราแต่ในใจ
 ช่างกล้าแข็งแรงฤทธิพนเกินวัง
 มั่นสู้สู้ใหญ่ไหวมั้นจริง
 จะรบรินพันฟาดด้วยสำตรา
 ต้องใช้มันครทางในให้มันแพ้
 หลับตาภาวนาร่ายพระเวท
 เรียกมหาอาไปเน้าออกไป
 พัดกตมทนทวมทวจหวัด
 พวกทัพิไทยค่างคนตะถนตะถน

เจ้าพลายผนเขาพนแสวงผนหน
 เจ้าพลายถ้ำท่าทำให้ใจทน
 เจ้าพลายหลบดาวพาดคมาหัน
 ดับท่าผาพันตงตาตง
 เยองขยบถบได้เจ้าพลายผน
 เนื้อประหนงหินผากีตาแดง
 พันเจ้าพลายงามพรอดคังกรวดแกร่ง
 พันตะแบงบุกไปได้ตะกรบ
 เป็นหลายหินทนคงไม้บับบ
 ถกเนอยบพอชยักหายไ้
 ตัดคิดที่จะเอาชนะได้
 ชะเด็ดไทยคนนมนัดจริง
 ตแต่หน้าท่าทางอย่างผู้หญิง
 ด้วยเชิงซึ่งไซยชาญชำนาญแท้
 เห็นทางท่าเขาไซยบ่อได้แน่
 กชักมาราแต่ออกย่นไกล
 อันวิเศษเชี่ยวชาญอาจารย์ให้
 เป็นนาไหลพดุงพดงตงท้อชาร
 ดมกัฟัดเป็นระตอกกระลอกน่าน
 ตะเกยกตะกายว้ายชานชนคนไม้

๕๕๖ ๖ ๕๕๗
ทรงสมาธิยังธาไม่ถ่วง

เหล่าพวกราชอาสาระอาใจ

๑ ครานนพตยางามเจ้าความคิด

ช้านคาถาเป่าขับไปขับคิด

แล้วอ่านมนตร์คิดเรียกเดโชธาตุ

โหลงพลุ่งท่องเลือกเป็นเปลวไฟ

พวกดวงเห็นไฟไหม้ตามมา

กัมปนาทหวาดหวนควงต้นท้าว

๑ ครานนเพชรรัตนเป็นจาศักดิ์

ระงับกายร้ายพระเวทวิทยา

ก็เกิดเป็นเมฆดวงซบบังปก

ดักทำใหญ่โหดคาดแผ่นดินดง

เหล่าพวกราชอาสาระอาใจ

เข้ามาล้อมกลุ่มกลมโตรวมไม้

๑ ครานนพตยางามความดำมารว

ช้านอาคมเรียกกลมทในกาย

ด้วยอาคมเกิดเป็นลมเพชรหึง

ที่หยดหยาดขาดสายหายทันใด

แล้วเอาก้อนกรวดมาขับปล่าย

คลกคองดาวพดตะถันตะถวน

๖ ๕๕๘ ๕๕๙
ด้วยนทโชนเชยวเป็นเกลียวไหล

ต่างร้องบอกนายไปให้กัมมนคร ๖

๕๕๙ ๕๖๐
เรื่องฤทธิเดชแจ้งทุกแห่งหน

กตตทหน้าแห่งทุกแห่งไป

เป่าปราคาไปเป็นเพลิงเถลิงใหม่

วามงามตามได้ไพร่พลดาว

กระเทียมม้าหินพาดนออาถรรพ

ร้องเรียกเจ้านายช่วยชาติด้วยรา ๖

เห็นไฟไหม้ลึกลับกมมาเต็มป่า

เรียกมหาธรรมาให้ตัดถง

แล้วฝนตกโสมฆ่าป่าระหง

ดับไฟไหม้พงนั้นสูญไป

หนาวสั่นท้านทุกคนไม่ทนได้

ถูกเม็ดใหญ่ถูกเห็บเคี้ยวแทบตาย ๖

ชาญนฤตาตเฉลยณเดิดเดิดฉาย

ระบายวาโยธาตุเป่าปราคาไป

ตั้งตั้งพัดฝนไม่ห่อ่นได้

ด้วยพระเวทฤทธิไกรอันไชยชาญ

เป็นเม็ดฝนกรวดทรายกระเซ็นซ่าน

ชดหม่านหนีซุกไปทุกคน

บางชมมาเข้าพมคตุมหิวร้อง
 เป็นแผลเหือดเด็ดให้ตไปทุกคน
 ความจงเส่นครเพชกรธา
 แล่นพิโรชโกรชใจดังไฟรูม
 เกิดเป็นตระวางกลางอากาศ
 เม็ดฝนกรวดทรายหายทันใด
 เราประจัญบนหลังอาษาไนย
 อันจะเข้ารบรุกกันคตคต
 ให้เขามาไปข่มเดียวพุ่มรัฐ
 ให้พร้อมสรรพเครื่องยทธธาวุธยาว
 พวกเราเอาแต่แรงแห่งมันตั้ง
 ด้วยข้างเรากว่าพมมันน้อยนัก
 ๑ ทหารดาวกรวดลงจากหลังม้า
 เข้าล้อมหน้าล้อมหลังออกพวงพร
 เหล่าพวกอาธาเข้าฆ่าฟัน
 หัวขาดตัวขาดเด็ดลำคแดง
 เกิดอนกตุมหุ่มไทยไวเป็นหม
 พวกอาธาฟันพอนจนอ่อนใจ
 จนให้ตถกยคมอชนไม้ไหว
 ตุกพมมันจนต้นแรงระอา

บางกตของเจ็บปวดเม็ดกรวดฝน
 เหลือทนเต็มประคานกตุม ๑
 เห็นโยธาหน้าฟอกเป็นคตม
 ประชุมหนอเหนือเกล้าแล้วเฝ้าไป
 กนหยาดเม็ดฝนไม่หั่นได้
 แล้วตั้งไฟให้ลงจากพาร
 คตแตกแต่ไถกนขบหนี
 การว่องไวไม่คตเหมือนเดินเท้า
 เตือกจืดเค็ดจวนทวนแหตนหลาว
 ต่กตถาวห้อมตอมให้พร้อมพริก
 ถึงอยู่คงถกถกกระดกหัก
 เอาเสียพกเดียวเกิดชายพอก ๑
 ฝูงผลนหมนมบนหมหม
 เกียวกรทุมคตาคะระหนาแพง
 ถุกดาวขาดดับนัยพวยแฉ่ง
 พวกกตของหลังยังแข่งแข่งเข้าไป
 หอกอยู่แห่งเปถ่าหาเข้าไม้
 ยิ่งบรรใดกยงรุมถมเข้ามา
 อิตใจเรียกนายพ่อพตายธา
 ๑ ตายหนึ่งหนนมมาห้าหกคน ๑

๑ ครานน^๕จิง โคมเจ้าพตายงาม

เห็นพวกอาต่าบรดาพต

จิง^๕รุดเขาไวมะขามมาด้ามกำ

ตง โกฎิเส้นเน้นบ่ามาชื้อฮือ

คัวยาวราวก้อยไม้ต้อยไทย

พิษสังเหล็กในคิงโครเคาะ

พวกถาดอาวชหลุดคมอถ

หลุดทนต์ดงมดงกัมฟูป

พอเต็มกตณมุดพ้อต้อยซ่า

เพ็ชรกตาดาบพิษเหล็กใน

หน้าค้ำดวงแต่คาเหล็กในคัย

บ่าวนายพายหน่วงกรกฎ

๑ ครานน^๕ท่านท่าอกรุงภาพ

กะปดกกระเปตยเสยทหนชอกซอน

๑ ฝ่ายว่าขุนแผนเส้นดะท่าน

กัชบกฎชรค้อนโยธา

จิงร้องว่าซ่าท่านฤทพิทดวง

คัวข้างมารพตพันประมาณ

๑ ครานน^๕กรุงภาพชาญกำแหง

ด้นพระยาแผนแต่ถ่มนไ

เชี่ยวชาญการสงครามไม่ย่อน

เห็นอยจนให้ตักไม้ยกมือ

เด็ก^๕ซ่าเป็นคอบนปรีอปรีอ

คุดอกกต่าดำบือไปทุกตะเมาะ

จำเพาะดาวกรวดได้ไ้เปาะเปาะ

ถุกเหมาะเหมาะด้มทบกนัยยับ

เอาแค่มือคบสู้ยิบบป

โคตมดบดงในหน้าค้ำหนไป

ไม่กตบค้ำค้อยบ้นทนไม้ได้

ทงม้าม้อยต้อยได้ไปพรงพร

ม้าดาพหือชกไม่อยู่

พวกไทยได้ลัดตะมบอน ๑

เห็นทหรรเพ็ชรกตาดวงจ้าวอน

กัได้ข้างวางค้อนโยธามา ๑

เห็นกรุงภาพเข้าด้วยช่วยทัพหน้า

ได้ข้างขวางหน้าเจ้ากรุงภาพ

จิงเลยดงจับข้างมากตางทหาร

นจะไปรบราญบ้านเมืองโค ๑

โคตมดบดงให้หมันได้

มายกควมถามไ้ไม่ม้าย

เข้ามาตักล้างมาพาคคนหัน
ข้ามก้นหงส์ต่อท้าวหายาบคาย
อวยรยาข้างม้าไม่มฤ
เรายกพตมาประจัญจับโจรไพร

๑ ครามนขุนแผนแสนดีท่าน
ข้างพูดโตไม่คิดถึงเงาคิ้ว
ซึ่งถ่านข้างตั้งนางไปกรุงไทย
ตอบไปลกซิงนางไว้อีกต่างกัน
ข้าหลวงไทยทมิฬารับจับจำ
กระทำความข่มเหงไม่เกรงใจ
เจ้าท่านนั้นแต่เป็นโจรป่า
ถ้ารักตัวกลัวว่าจะวายดวง

๑ กรุงกาทททวารใหญ่ครนไคฟัง
จะตอบเหมือนต้มไม้ตั้งทับกาย
จึงแกตงกตบเกิดอนเป็นเงอนง่า
เพราะเจ้าหญิงจันทรมันไม้ดี
มีศารามาดววยของคัสร์ชัยทอง
แต่ถกถบยกัยกย้ายถววยไทย
จนคิดพันประจัญรณรงค
อัยำฆำฆนข้างกันถถางกัน

แถวเขนฆำฆาตคนทงหงดา
คัวไม่เป็นผวรายดอกฤไ
จึงคงตอมาปถนจนเขียงใหม่
ถักันของถถางให้จระรอดคัว
ไคฟังท้าวถรททททททท
ทำควมชวถถบคัวไม่มคคจน
เจ้าเขียงใหม่เมามคคด้วยโมหนร
จับพรถถถถถถถถถถถ
เขียงขบยบระย่ำทงนายไพร
ยังทำให้ยกพตมาฆนข้าง
เอาชวถถถถถถถไม่มอฆาง
ให้ตั้งนางคินไปจะไมคตาย
คั้นคิงอถนบาคฟาดศาย
ด้วยเจ้านายทำควมไม่ฆามค
อนถอยค้ำอฆเอนเห็นเกนท
เป็นพาดถถถถหน้ามาคไ
แก่พระผู้ครองเมืองเขียงใหม่
เราจึงได้อฆาตอฆทถถ
มากถวโยให้ตั้งอฆคฆนฆน
ถ้าใครค้ชวอนไม่มврโดย

ถ้า मैंเราแพ้ท่านในการณรงค์

ถ้า मैंท่านเสียท่าปราไชย

ถ้าพลาดทางตั้งปักซ้ายขวา

ให้ร้ายต่อมพวกไทยใจทมิฬ

๑ ครานนชนแผนแสนวิเศษ

จึงร้องตั้งทหารอินชายุไชย

ถ้า मैंขึงวังรบกับปักขวา

ชรรมเดี่ยวรบขยรับทัพหงษ์มัน

ตั้งแต่ได้ตั้งหคชเศษ

ให้คงทนทงศวดทอสรพวงศ

๑ ครานนกรงกาพชายุไชยศรี

ภรรยาของ้าวร่าด้วยชำนาญ

ด้วยข้างดาวฤกษ์ดังทศตงเมมา

คชเศษยังยืนชันในคา

ครันพลายพดกจรณรเขาศค

พอข้างดาวเบนเดี่ยวเข้าเกยคาง

นายเจ็ดป่านพานกระแสงแพงตาเฮือก

ชนแผนคะยิกใหญ่ไม่รังรอ

ข้างดาวถอยหลังยังไม้ถนัด

ข้างไทยคืนแตกกระแทกคิง

ก็ครวระจะตั้งสร้อยทองให้

สร้อยทองต้องเขาไว้ในเชิงอินทร

ทงกองกลางข้างนำตากนสัน

อย่าให้ปล้นหนีพ่วนออกด้านใคร ๆ

ขจรเศษตอเตองกระเดื่องไหว

อย่าคตคคตคให้เป็นตาคัน

พรหมศรีรวบราบปักซ้ายมัน

ศิวเราจะประจันเข้าชนข้าง

ร้ายพระเวทเมาตระพองงาดองข้าง

แต่ได้ดวงข้างม่งท่าวกรุงกาพ ๆ

ได้พลายพดกจรณม่างงาน

คชดาร์ตองประทะเข้าประงา

เมื่อยกออกกรรอกเหตาวใจหนักหนา

บมมนกตนกตาไม้กตอข้าง

คชเศษก็ขวิดปลายงาผาง

ข้างไทยได้ตางเข้าหว่างคอ

ถูกข้างดาวหน้าเดื่อกหงายท้ายย่อ

ข้างไทยเป็นคตคตตะบิง

เพียรจะคตข้างไทยได้ผั่งผั่ง

ข้าดาวถอยตั้งทุกทไป

กรงภาพเห็นยอดไม้ให้ถลัน

ด้วยข้างดาวเมื่อดำเนินมาใจ

ขุนแผนเห็น ไต่ทไม่ร้อ

ถูกกรงภาพซ่านซบทมคชข้าง

กรงภาพพินคนตกขนาได้

จนคนหลุดจากชะนิกหีบกับ่า

ขุนแผนได้ข้างเขาร้องเอาพ่อ

ม้วนวงหัตถ์ตาตงงาตัง

พอดอนงาความชน โยนขวับ

ได้ทะลิกหักแหกหัวแตกแค้น

ตำมัยังคุมไพร่ได้ขนาบ

พรหมศรัทศอนพดกตณเกิดอนมา

ต้องข้างค่าง โถมเข้าโจมต

ดาวแทงไทยจับเขารับรอง

พวกไทยได้ท่นพันกระบ

ตำมัยัง โถมเข้าเอนายทัพ

ตำมัยังนำไปให้ประจวบ

คาบถ่อนเดือดฝัดคังชาติเข็ด

พรหมศรัเด็กกาถว่าถอน โบก

ชกกันหยนพนควาญตงซ่านซบ

ข้างไทยคนไม่ผันคนมาได้

ครนเจ็บหนกยกโหดสัดตดวง

ว่าของ้าวพาดตงนาดมาง

ไม่เข้าคอปอเป็นยางชอกซาซ่า

ขุนแผนได้ข้างกระชั้นไต่พันว่า

ขุนแผนข้างตงอกผาดพาดคกตง

ข้างก็ปรือปราดแปรวันแดนเขาถง

ศตะบงแทงตะบดินจนแบน

คตตงมางรับเด็กร้องแปรน

ข้างดาวเด่นหันออกนอก โยธา

ตักของปราบเมืองแมนข้างบั้นขวา

เขารับรามักซ้ายนายกำกอง

ถ้อยท่นได้กินใจว่อง

ไทยพันดาวบ้องจ้องเขารับ

นบนงนบงข้างหนังสือ

นายปราบรับพันมั่งตงเหตคเพชร

เอาตามฟาบชาติตะบนกระเด็นเด็ด

ชัยดาวเข็ดคคชขาดไม่อาจรม

โคตแทงกำกองเข้าทอกรบ

ทัพศัพณายตงท่ายกัน

ด้อยดาวเห็นแม่ทพอปธา
 ก็รีบได้ข้างงาเข้ามาพถัน
 ขรรมเถียรย่นค้อยท่ามกลาง
 ข้ายพตายแกวมิ่งเมืองไม่เจองงย
 นายด้อยดาวทรงกายพอหายชิต
 ไทยเบ้าโยฟ้าผ่ามาตามตม
 แดงเหี้ยมบโจนโผนทยานพันควาญท่าย
 นวัระภาคชาติเด็ดทงต้องคอบ
 ๑ จระกตาวถงแดนศรเพชรรกตา
 แดเห็นทพแตกคายนกระจ่ายไป
 ร้องว่าข้าเจ้าพตายนายแผนน
 ด้วยควคอบคอบตาเอาพธา
 เรวกตบมากถัดมาตองอุทช
 มาทแม่หน้ายววยชวง
 ๑ ครานนชุนแผนแดนคักตา
 จึงร้องคอบคำไปให้ไดยิน
 เราเห็นทำศึกตากับทหารก
 แผลกกระจริดไม่คิดชขาย
 นแทนายชขายดาวพวกบ่าวไพร่
 ด้วยจนครวอกออกไม่ได้แข่งใจมา

นายทงบักข้ายชวาก้อธาัญ
 เอาจาวพันพวกไทยได้คระดูย
 ชิตใจได้ข้างมาดุยดูย
 เอาจารช้อยด้อยดาวเข้าราจนม
 เอาชอคคงงาหินพันประดม
 พันดาวงาวจมตงครกคอบ
 ข้ายดาวบ่าวนายไม่เห็ดชหลอ
 พวกพถน่อยเข้าบ่าไป
 ดันพชคอบอมคธาชนมาได้
 กชิตใจชบบมาทพันท
 มีถ่าคญคิดเอาว่าเราหน
 มนแดนตชกนตไม่หยดยง
 ขอยาใดคคิดว่าเราจะถอยหดง
 จะให้ชชอดตงทงแผนคน
 ไตพงควาเพชรรกตาพตบบน
 ยงเถนถนดอยหน้ามาทำทาย
 ยงคองยกชงถ่าเข้าบ่าหาย
 จะมาหมายค้อถ่ฝบคธา
 จึงช้องแข่งแข่งใจมาแก้หน้า
 ในครงนชวอไม่คองชนม

๑ เพ็ชรกล้าตาเขยวให้เกรยว โกรช
 เต็ดคตาดไม้ท่อนอำนาจพระเวทมนตร์
 ขุนแผนตวาดอำนาจยักษ์
 แล้วยกเงืองาวฟาดดาตลงไป
 ตาहतอว่าคุณพ่อดิฉันเอง
 ตารักว่าฉันด้วยช่วยตนदान
 นายให้สวมหอกกรอกด้วยทวน
 ทงทวนเข้าประทะระด้วยพร้า
 ราวกับฟาดทองแดงแทงกอนหิน
 แม้กระตักก็ไม่หัดแต่สักอน
 ตาहतอว่าคุณพ่อพ่อพาดายชา
 จะพันแทงดักเท่าไรก็ไม่ตาย
 ขุนแผนร้องว่าอย่ามั่ว
 ถึงมทเม่นอยยังมั่วคงทน
 ตาहतอกับตารักย่นหยกกรัง
 นายโมกับนายเม้าเอาดาวมา
 หลายคนช่วยกันตักกระตอก
 หน่าเผือดเลือดแดงดังแทงวัว
 ๑ พวกโยธาบรรดาทहतอตาย
 พวกมารอรับตะบึงถึงบรินทร์

ตั้งถกหยกกรอกไล่ตักถั่งหน
 กัซบมาฆ่าพดเขยงไชย
 เพ็ชรกล้าว่าชงกไม่ไหวได้
 ถุกหัวให้ตดาวด้มตงจมนาน
 วงถนพันเบ็งตงด้วยขวาน
 เขาพดของกระตังพงกรานให้ตกมา
 เหลดกมวนไม่เขตรพิเพชรกล้า
 นายปานขวานฟ้าเขาคาบพัน
 หักบ้นย่นไปจนกน
 ตงกระพินชาตรีตทอภาย
 ข้ายเพชรกล้าคนนคใจหาย
 ยิงนชนหายใจอยู่ตพิกล
 เขี้ยพวกเราเอาหลาวทะตองกัน
 แยงให้จนถึงคอกคงมรณา
 พวยทะตงตงตงเขาแก่ผา
 ผาถวารเข้าปรีตตตอดตอ
 เขาไม้คอกกังกงกระตังหัว
 ถุกรวเถ็ดตราตตงคาคคิน
 บางหลบตหินหายเขาบาดัน
 บอกระมิดเส้นท้าวเหล่าพระยา

ว่าสาธุโยชาทางห้าทัพ
 เหล่าพวกทหตบถมมรณา
 ๑ ท่านผู้ใหญ่ได้ฟังพวกม้าเร็ว
 จึงมางกกดด้วยตกใจ
 เห็นจอมนครเวศ์เกศ์เชียงอินท
 ข้ามายศหมอบยอบกราบคตานเข้ามา
 ว่าเพ็ชรกต่างอดยาดทำวกรุงกาพ
 ยกออกไปรบรบกับพวกไทย
 พวกทหารน้อยใหญ่ทั้งไพร่นาย
 ยังแตกขานช้อนเร้นไม่เห็นมา
 ๑ ครานนเจ้าเชียงอินท ป็นนครเวศ์
 ตั้งพระกาละจะมฤตยาญให้ว้ายชนม์
 แด่มานะภษตรีศรศร์ประภาษ
 ให้เร่งระคจตรักษาซึ่งเวียงไชย
 มีตทวารทงหนนใหม่หนคง
 มีนหามแดนเอาจกทุกเด้มา
 ที่ชอบค้ายนนให้รายมีนจำวง
 เอาประชาวกวาดวัดทงฉัตรไชย
 บนก่าแพงทวารข้างคานได้
 มั่นข้าศึกฮักโหมะ โจมเข้ามา

ตายยับสิ้นแล้วพระเจ้าข้า
 ไม่ทราบว่ามีมาได้ดักเท่าไร
 เขาเผ่ากรวมคาคเฮดหาข้าไม่
 ครองเข้าในท้องพระโรงรจนา
 สักคัยแท่นมณีนธข้างฝ่ายหน้า
 วันทาทุตุดันในทันใด
 ทหารปราบเมืองแมนทงนายไพร่
 บรรโดยย่อยยับอัปรา
 ที่เหลือค้ายหตบถหนเข้าป่า
 ไม่ทราบว่ามีมากน้อยก็รอยคน
 ได้ฟังเหตุว่าทพนยับบั้น
 พระพิศศร์ท่มนหมองสลดระทคใจ
 ประคาศตั้งเด้นาทงน้อยใหญ่
 ให้ตั้งค้ายรายไปรอบภารา
 ดงเขื่อนไม้แก่นให้แน่นหนา
 คบาคิดาไล่ตัมตัมตัมไว้
 ที่ของตรงประตูคตางวางบั้นใหญ่
 จุกได้ให้คักช้องทวาร
 จงเอาซุงแวงงอไว้ให้หนักหนา
 เขามัดพราตคตัมให้ยับไป

ทิมหมายยายแก้วมรกต

ให้หนักถ่วงพวกไทยจะได้ค้น

บ้างซ่อนใต้มวยผมผ้าห่มนอน

บ้างเอาชนปะไว้ใต้ท้องเรือ

ที่รบกวนผิวของดวงตาย

ออกอดแอสเสียงทองเวียงไชย

ข้างในวงชุดมุกนงนวย

ทั้งหม่อมคุณวอนอ่อนซ่อนอกแดง

๑๑ ดั่งนพระเจ้าเสียงอินทรีบนเสียงใหม่

ย้ายค้ำก้นพวกเราเบาสงคราม

เสียผมขอของกตัญญูเบง

กับยายพวกไพร่ร้อยนอยเทาน

จะร้องไห้ทำไมให้เป็นตาง

ภาชนะจระกรานบ้านเมืองเรา

พระครุฑพิฆตทางเสด็จออกข้างหน้า

ให้เร่งรัดจตุเครียมให้พร้อมไว้

ถ้าเมฆมนนบ่กระบังถึงบุรี

ข้างเราเข้าปตสารพัน

เหล่าบ้านนอกขานนอยงเข้า

ตัดกำลังพวกโอโจทมิฬ

เขาหือมาใส่หีบไว้กับกัน

เอาชุกชนดงไว้ใต้พริกเกลือ

บ้างซุกไว้ในหมอนซ่อนในเสื้อ

ไม่ให้เหลือสักนิดเอาติดไป

ทั้งสาวแต่แม่หมายร่ำร้องไห้

ด้วยกวดกันเข้ามาไว้ในกำแพง

เจ้านายทุกองค์ทรงกรรตั่ง

บ้างผั่งแฝงของไว้ใต้คกราม

พุดเอาใจตกเคาเหต่าหม่อมห้าม

เขารบรุมซุ่มข้ามแจ้งเสียด

จะดยได้ให้เบ้งแตกม้าหนี

จะขยเสียดให้ยบดงกับเท้า

ทัพขุนนางฤาจะตั้งเป็นเจ้า

ระดมเอาเสียดตั้งกับรวโดย

ประกาศตั้งเสนาทงนอยใหญ่

เอาเสียงใหม่เป็นค้ำยได้ตั้งคัญ

อย่าเพื่อออกค่อตให้ดงมน

พวกมันนจะได้อะไรกิน

เอาไฟเผาข้างฉางต่างให้สิ้น

มันจะบินไปข้างไหนได้เห็นกัน

พอเด็บบองเตยงทของม่นหมคตว

ชายคักตักหยบมอไมครอครน

๑ ครานนเด้นตจคตคตมก

ซงพระองคทรวงคาร์ทครตรา

จรมไชยอาไศรยเพวระเดบยง

เขาคากม่นจรมกทนาน

ถึงโดยม่นมาด้อมเรอช้อมนออก

ไมถ่วงนถจจะวงเบ้นซงซง

ไมพคตองรบริบชบเซยว

ชายหารอยเบ้นเซดยม่นเคยกถว

แคบรตราเพยกวานท่านผู้ใหญ่

ชอกมานั่งตั่งคความคานอุบาย

จ้งออกไปจิกหัวเขาคามหัน

พวกเรทำเดี่ยไมทันจะพริบคว

ถวยบงคมเห็นชอบกนพร้อมหน้า

คงต่มคังบญชาทกประการ

คตดำเตยงเดี่ยให้หมคตคอาหาร

หมคเขาดวรกจจะต่นก่าตงตง

ชย้าให้้ออกไปหาเดบยงตง

คอยตงคักปากตงคงไตคว

โหดกเกรยวถจจะมกเทยวชกหัว

จับเบ้นเอาให้ทวทงโพรนาย

ปรกษาเห็นพร้อมใจต่นทงหลย

เขาก่าเพงเบ้นค้ายรายเชอนคว

ตอนที่ ๓๐ ขุนแผนพลายงามจับเจ้าเชียงใหม่

๑ จะกล่าวถึงขุนแผนแสนสันท
 เห็นทัพหลวงแตกพ่ายกระจายพร
 พอลงเขนเรียกทัพกลับเขาคาย
 พวกกทหารพุดจาเฮ่ปากัน

ขุนแผนบอกลูกชายเจ้าพลายกต่า
 กอรวรกรวิรวลธกตไกร
 ขย่ำให้มันหยดขยงตงตงไค้
 คอยตะเบียงเตียงไฟเราไม่มี

๑ ครานี้จึงโฉมเจ้าพลายงาม
 จะเน้นข้าอาหารกันดารครัน
 พอรชาวก็จะหนางสะท้อนจิตต์
 ถ้าเราไม่เข้าไปถึงภารา

เขาทัพเราเข้าประชิดคิดเวียงไชย
 ถ้าจับเจ้าเชียงใหม่ได้สมนึก
 พอลูกพุดจาปรึกษากัน
 สั่งให้พวกอาสาพากันไป

เรื่องฤทธาวุธไม่มีสู้
 ที่เหลืออยู่พวกไทยได้ตามพัน
 หงตมตมควายกินจาตะหวัน
 จนต้นแดงสุริยนลงทันใด

จะเฉยช้อยทันทาคี่ไม่
 เข้าประชิดคิดเชียงใหม่ให้ทันที่
 เขาอยู่ได้รบทำให้เป็นขี
 ต้องคุกคู้คู้เสียให้ได้ในสองวัน

ฟังความเห็นจริงทุกสิ่งสรรพ
 ดยถาดนทโทษจะยกมา
 เห็นจะปิดประตูนาคาประตูท่า
 จะรอให้มันมาเห็นจะตัก

แล้วตะกตเข้าไปเมื่อยามตัก
 จะตักคู้คู้ต้นด้าบากไม่ยากใจ
 พอลงจันทรต้องสว่างกระจ่างไส
 ตัดไม้ปลุกศาดธนเพียงตา

วงสายสัญญาเจ็ดกตงเดชยันต์
 เบ็ดไก่เค่าหมุแลตุธา
 ตั้งแต่ขุนแผนแสนฉันท
 ได้มังกตมนตร์เด็กเข้าตำรพจน์
 จุดเทียนคิตศาตอ่านคาถา
 ทงบ้เจ้าเขาเขนเนนคิ
 ๑ จะกล่าวถึงภุคพรายผู้ตายโหง
 ทงบ้เจ้าเขาตาทกตำรา
 พวกลไทยไปทพกับขุนแผน
 ฆตาวครนครามขามฤทธิรงค์
 แด่ดวงผดาดคนตักหมันแสน
 ตอมคำตรอบรายเป็นหลายชน
 แด่ขุนแผนแสนฉันทเรื่องฤทธิ
 ทรายกาจผาดแสดงแด่ตั้งอุบาย
 ขุนแผนเด็กชิตเข้าตำรปราย
 ข้าเบาอาคมตมจินดา
 ขุนแผนว่าข้าแต่เทพารักษ์
 ท่านจงยกพยุหบาที่มีคำจพด
 ด้วยว่าเจ้าเซียงใหม่ไม่ครองธรรม
 จงช่วยพวกรามาอาสำแผ่นดิน

เครื่องเส้นตำรพันให้จิตหา
 ทงเข้าปตาอาหารทุกตั้งอิน
 ประชุมฤทธิปลุกควมขมมัน
 เห็นมัตหมอจจรวิตมาทนต์
 เรียกบรตราโหงพรายโฆมคณ
 เชิญมารบบคพดพดการ ฯ
 ทบ้ำโม่วังรททุกตั้งถาน
 คองมนตรอดหมานไปทงตง
 ต่างเที่ยวแค้นเรียกหาทกระบ้าระหง
 ต่างถัดตรงมาทพชรกรรม
 คืออกแน่นคองคักพดกถน
 คนทงนหนงเขม่นไม่เห็นกาย
 เห็นผดะพรังตั้งทงหลาย
 เป็นตัตวรายต่างต่างวางเข้ามา
 ผ้รายหมอบกราตองตาดบ้ำ
 ให้ฝูงม้มีเมคตาไปทกคน
 อินเรื่องฤทธิตักคักทุกแห่งหน
 ไปประจัญอารักษหตคเขียงอินทร
 ถึงกรรมเมืองจะเหลกแตกถัน
 เชิญมากินเครื่องเส้นอย่าเว้นคว

เทพเจ้าเหล่าโสมคมายา
 ต่างรับอาสาร่าอย่างถวิล
 ก็นครืองเดินเสด็จราถ้วตาเด่น
 แผลงฤทธิ์บริวาร่างต่างต่างกัน
 ส่นนเมืองเปรื่องเปรียงเคียงมีคำจ
 เหมือนจะลมเมืองคว่ำให้ทวาย
 ๑ ฝ่ายว่าชาวรัชชกตเชียงใหม่
 สักคยศาลนอชใหญ่โพชนัน
 เห็นผีไพรไทยมาเป็นสำมารถ
 ฝ่าข้าอัยไนใต้แผ่นดิน
 ค่างคนดำแดงแผลงฤทธิ์รทร
 บ้างฉวยได้มาข้างขวางออกไป
 ลูกผีบาดมคว่ำคว่ำถถึง
 ไชกอทหนาดฟาดได้ตั้งไฟไซน
 ๑ เดิมเชียงอินทรีเป็นบั้นเอกราช
 จะเสียมต้นยศอย่างแคว่มบรรพ
 ฝ่าเจ้าแข็งแรงร้ายกาจ
 ก็ถอยบ้นย่นยับบิราไชย
 เทพทุกศาลตั้งออกฉิ่งพาดัน
 ไม่ห่อเหลอทองพระเสด็จพระทรงเมือง

คองมนตจันตาก็ยมหิว
 จะช่วยท่านเรียงควททวงน
 ออกเหยยคยคอคคแนในโพธธณค
 แผ่นดินถนคังจะถ่มถ่มถระถาย
 คังพธชชาฟ้าฟาดไม้ชาคถาย
 เขารมรายถ่มรอบขอบบรู
 พระเสียมเมืองเรองไชยแถเจ้าผี
 ที่โตรบเครื่องพธเจ้าเชียงอินทรี
 ก็เกณทกวดคฝบ้านทกฐานถน
 เรยคม่าถนให้ถ่มผีไพร
 บ้างพุงชคธาวุธอัยหวนไหว
 คว่ำคอดไม้เทาชงเขาพุงโยน
 ผีไทยถนถนถนถนมาผาคโยน
 พวถผีบ่าถบถกระโจนเข้าโรมวัน
 ชระตาชาคนครอ้ออนชาถรรพถน
 เป็นประจันคประเทศเขตคกรุงไทย
 ฝเมองมีอาจจะตั้งได้
 ฝบ่าเขาไปได้ถยเมอง
 กำภูฉัตถรพระกาพโตคศาลเปรีอง
 หอเครื่องเจคคูกบถหนีไป

พวกเหล่านี้ถนอยพลอยวงวอน
 บ้างอุ้มลูกจงหลานชานเข้าไพร
 ๑ เวदानนเจ้าเซียงใหม่เธอได้ยาดัน
 ทงตระกูลประยูรญาติราชฎร
 เห็นเป็นกองทัพไทยได้พันลาว
 ดนแซ่แก่ณกนทกเวือน
 บ้างกว่าเวลาเศาะระรัง
 เห็นชะรอยภคมีราหน่มน
 ๑ พระเจ้าเซียงใหม่พันคณิศรา
 กัทราบว่าณบ้านยานผไพร
 แล่นศึกออกเมืองจะเคื่องเซญ
 น้เพราะกัทำความไม้งามค้
 แลดูหวนมานะนกกตบตักเหยม
 ถึงจะครองเมืองไปก็ไม้ช้า
 อีนชาติเดื่อถึงจะตายตายก็อัย
 ชาติกระษัตริย์ถึงจะป็นจนวายปราน
 ถึงชีวันบวรโดยจะไวยศ
 เหมือนทศเคียรสุรังศ์ทรงฤทธิไกร
 แม้นรักชวติกรวงศ์จะส่งนาง
 จงเดื่องชอชอชปปรากฏนาม

ทงนครเดียงมมวองให้
 เพราะณป่าเขาไต้ในนคร ๗
 ครนทพวอปลาค้เกิดตั้งทร
 พากันนอนไฝ่ขันออกพันเพื่อน
 ชุนนางจ้าวชาวบริหนเขาเถอน
 หดากจคตนมคตเหมอนกนทงน
 ไคยนคตคกคกพตถน
 ต่างฉิดคอกถันทุกคนไป ๗
 ลูกณจาวนหวาดพระไทยโหว
 อัยไม้ไคเห็นออกนอกบรี
 คองยากเยนผคนจะบั้นบ
 ไปชักให้ไพร่มชนมมา
 อายกุก์เยนมหกดิมห้า
 ไม้ชายหน้ายอไทยให้อัประมาณ
 ให้ไครตริฐาคีว่าอาจหาญ
 มีให้พานชื่อชวว่ากัตัวไคร
 ให้ปรากฏทั่วโลกวิสัย
 ถกถักถ่วงดวงใจไปให้ราม
 เรอด้ค้ายวอยางไม้คิตชาม
 มีเรื่องความ โนนินพจนทุกวัน

ที่คนเขาเราอีกคนเอาไปได้
ทรงวงเวียนเชิงใหม่ไม่ยอเยิน

ให้หมดสันเสียนหนามไต่ความคู่ช
ขอพระองค์ทรงพระกรุณา

๑ ครานนเจ้าเซียงอินทรบดินทรผู้

นักสังสารถ่ายสมรอันพระทัย
น้องเขยพี่ไม่เคยให้ใครหยาม
ยังมีหน้าข้าพวกลอยชยา

ถ้าชนาง โดยศัพท์จะให้
บังอาจตักขางฆ่าราชภู
มันเขียนหนังสือทำว่าประจาน

จึงได้เกิดรบพุ่งกันยุ่งไป
ซึ่งจะตั้งองคางไปเคียววน
ไม่ขอตั้งคงตั้งจนวนายชนม์

๑ ครานนนางอัปสรผู้มาดี
ช่างตั้งถิ่น โกรชเกรี้ยวไปเคียวดาบ

เคารพราบกราบตาพระสามี
ทอดองค์ลงกับแท่นเส่นรัญจน
กรกอดอุกนัยเจ้าด้ร้อยฟ้า

แม่ไปให้ตพระองค์ผู้ทรงไชย

เห็นพวกไทยจะเลิกกองทัพถัม
เหมือนพระคัมความเชื่องเย็นประธา

คตยคเดี่ยอย่างนี้จะดีกว่า
ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินสิ้นทุกขไทย ๆ

ฟังทุกถั่งสะท้อนถอนใจใหญ่
ประเคียวใจหวนพิโรธโกรชชมา
เจ้าเวียงจันทร์ทาคความให้ชามหน้า

หยาบเข้ามาประชิดคิดนคร
นี่มันไม่ยำเกรงข่มเหงก่อน
ตั้งกระแฉอนออกตั้งทั้งแดนใคร
มิใช่พระในวิหารจะอดได้

ดาวบรรโดยมากมายไปหลายคน
เหลือที่จะได้ให้ชดสัน

เกินเป็นคนถึงกรรมก็จำตาย ๆ
ได้ฟังคำสามีก็ใจหาย

จะทานทัตมากมายนกไม่ควร
เทวได้ตั้งมาโดยด่อน
ยังปั้นม้วน โศกเศร้าเดี่ยวพระทัย

นางได้กาสะอึกสะอื้นให้
เข็ดอึดตั้งชิงไปไม่หน้าพา

๒๕
ทงนเพราะเคราะห์กรรมนำนิยม

๒๖
ทงหญิงชายก็จะพ่ายแค่นาคา

๒๗
แต่เนวติก ไช้ออกเจ้าแม่เอ๋ย

๒๘
จึงพลญให้กษัตริย์ฉิบสแปร

๒๙
ครัดพลางทางซ็อนพระทรวงว่า

๓๐
เจ้าครอกน้อยสร้อยฟ้านาวี

๓๑
กำนิตนางต่างเอาดีคนชั่วตรง

๓๒
แต่ไศกแล้วไศกเถาเผ่าว่าไร

๓๓
๐ จะกถาวถิงชนแผนแต่ณต้นท

๓๔
พอรุ่งแสงทินกรขจรอันแรง

๓๕
ให้เร่งผูกยึดศัศครกฤษชวชาติ

๓๖
ด่ผงตติคคัตตรงเข้าตงคาน

๓๗
๐ พวกอาสารบตั้งไม่วังรา

๓๘
จับข้าวรุณฉ่องเป็นตงคัต

๓๙
ให้พระนายทายนานหน้าคัก

๔๐
เหยดงก่ากตงตงมา

๔๑
ชนแผนชีพตายคีวศชเคช

๔๒
พวกอาษาว่าเริงทกคัวคน

๔๓
ให้ถ่หนนถนกงทองอรญ

๔๔
ให้หุคทพยบยงตงพดไว้

๑
จะให้ถ่ม โลกถาวคตคตหล้า

๒
คองยากเย็นเป็นชาพวกไทยแท้

๓
จะเป็นเซตยเขาเดี่ยแถวนะแก้วแม่

๔
๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐

๕
แต่พระกำดิ่งจะม้วยไปเป็นผี

๖
ก็ไศกตลกเม็งแนไป

๗
ค้อยข่มชนพื้นของคคคนมาได้

๘
ร้องให้ซ็อนนอกจนฟกแดง ๑

๙
เรื่องฤทชิตอทวถถอแต่ยง

๑๐
ก็จัดแจงคองทพกำรรับการ

๑๑
จะยกยาศราพดพหุดหาญ

๑๒
ประชิดชาญเชียงใหม่ในฉวันนี้ ๑

๑๓
ค่างไปผูกข่างม้ายอูงมี

๑๔
ประจำที่พยุหามาครจะยาศรา

๑๕
ชัพตายประกายพฤชมาข่างหน้า

๑๖
ชัพตายพลกพศุรามากตางพด

๑๗
พตายงามชัพตายเกศคู้ค้อนพด

๑๘
รับวันโยธาคตาโคต

๑๙
คองวณกกระตังตงเชียงใหม่

๒๐
นายไพร่พร้อมพรงอยู่คตคับ

เอาอ้อมแขนมากระหนาบคางเข้าไว้

บ้กรายหลายชนกนหน้าทพ

๑ ในชานเวียงเสียงต้นนอกหวนเหว

พวกลาวระวงศอวทวชาน

บ้างเคียดชังหลอมนตะกวดทราย

กองไฟรอบเมืองเนองเนองกน

องค์พระเจ้าเซียงอินทบริษัณครำ

ให้ระแวดระวงศังใจ

เอาหอกคางบั้นผาอาวอุช

ชนแนวหูลุ่สนชกกา

ให้เดินลันนายแยกย้ายไป

รอมจิงหวัดขัดแอแต่ด้วนคน

๑ ครานันชุนแผนแสนต้นท

กับดุกช่ายพตายงามทรามไวย

ฟ้าชาวดาวดวงตะกตแจ่ม

พ้อดุกจิดแจงแต่งกายา

สะเอดศาตวตคตกัด้ดำ

ไล่ไล่ยันต์ดงของค่นารายณ

ประจงจับจบประเจียดประจุพระ

ทงพ้อดุกผดผงทงยันต์

ซัดเข้าตำรหว่านไปเป็นค้ายคับ

สำหรับรับบณใหญ่ในบุรี

เห็นทพไทยมาประชิดคตกรงศรี

เขาประจำหนาทสันทงน

ตงเตารายบนกำแพงไวยเชิงชัน

ตั้งแสงแดงฉนทงเวียงไชย

ออกมาตั้งเส่านผู้น้อยใหญ่

ดูอย่าให้ผู้คนปนเข้ามา

เคว็องยทชเคว็องมไวยให้แน่นหนา

แม่นเขาเมืองจับฆ่าให้วายชนม์

ตรวจไพรโยธาโกตาทด

ทุกถนหนทางลั่ววงไฟ

เว็องฤทชิตอจับพิภพไหว

พ้อดักได้ล้ามยามตามค้ำรา

พระจันทรแรมรับคับดงตบหัด

นุ่งผ้าม่วงดำประจำกาย

กตอ้งประกำตะกรุดทงทงดอ้งสาย

เข็มชิตชมองพรายคาคกายพัน

โพกคัษระทะมัตตะเมงตงเชิงชัน

แต่ดแต่กจันทนเจ็มหน้าดั่งงาม

ขิงขงทงคตต์ง่า

จุมค่านับจับตามปรามสังคราม

ตรงเข้าไปในป่าแล้วปลุกตัว

ขยบยนยกเมฆคณมคต

ตั้งหัดถทรงสำคราคทาเพชร

ถมต้องคตองคตองชวาเวถาจร

กุมารทอง โหงพรายรายรอมข้าง

ร้ายเวทจงจ้งกำบังตน

มีนข้ามเนินคูประตุกาย

ตวนคตองมนตรจวงหังมิหัดับครม่า

ยีนมองธองประตุคนผู้ไขว่

ทหุราบนย่นเป็นพวกได้หุมวกแดง

จนแผนกับตูกชายร้ายพระเวท

แล้วชนคตณกุมารอันชาญไชย

ผาดโผนโจนข้ามกำแพงเมือง

จนแผนเป่าซำกระหน่ำมนตร์

แล้วตรงมาถึงวงเจ้าเซียงใหม่

ให้ถอนถิมถอดคตต์กชกถอน

๑ ผู้หญิงดาวท้าวนางแตโฮถนจำ

ทั้งคุณหม่อมจอมเจ้าแต่สาวไซ้

ตั้งพระยาตีหราชเรืองตำนาน

บายหน้ามาตามยามอาทิตย์

เป่าทวดด้วยคาถาประกาศิต

เห็นรูปนารายณ์เรื่องฤทธิคติอมพร

พร้อมได้รัจจักรตั้งขพระแสงศร

ถักวางเท้าชวาก่อนทงตั้งคน

พอดกเขียงย่างมาทางถนน

ไม่มีคนทวยทักแต่ตั้งค่า

ย้ายพอดทวดว่าวนายอยู่คตตาคต่ำ

จนแผนนำหน้าไปโกตั้งกำแพง

กองไฟไว้ตั้งวางกระจ่างแดง

ตั้งขของบ้องแบ่งออกรอบไป

อันวิเศษต้องนายไซ้พรายได้

ตั้งแกตงฤทธิไกรวิไลยตน

เป็รื่องเดียวเข้าได้ไม่ขัดต้น

ตั้งกตคนหัดับรอมรอบนคร

จนแผนไซ้พรายดาบเข้าไปถอน

ทงพอดกบทจรเข้าวังใน ๑

แตมาหาเห็นจนแผนไม่

จรวตส์ให้ถกนัไปมา

ขนแผนพดายงามตามก้นจร
 ขนค้ำหนักเจ้าหม่อมจอมมารดา
 บางซบซบต้นทนางงาช้าง
 บางจับเบยบนผพรพไร
 หักทอนแห้งแต่ยังสยดทิว
 พ้อดลกเดี่ยวครเศทียวล้อดมอง
 แต่พวกเล่นจับคือไม้สัทก
 บางไปมาหาศทเคยชม
 บางขนิหามาดีเหมือนชชชช
 บางหวงหิงบงบอนควักกชชช
 ทดางนางทอดศิวเกาหิวเกรก
 ตางนางบ้างว่าอัยรอันร
 บ้างว่าถักคไปเมืองไค
 ทดางนางนอกคอกบออกอากาศ
 ทคนงโถถามว่าไค้อย่างไรจา
 ใครเขาให้ไคไคปากอยากสัประคน
 ชึ่งไคคอบอย่างนั้นไม้มคร
 ถ้าไคคอบชอบใจแล้วไม่นาน
 แน่พวกเรานะอย่าเอาที่ผิวไพร
 ปะนายมุตขุนนางวางให้พอ

เทยวทกตรอกชอกชอนทงชายชวา
 จะศททำชาววงเบบออย่างไร
 บางชอนออกเขาต้อชดต้อชอนให้
 บางเย็บโถคาคแน้นใต้แหวนทง
 ไม้มทวมแต่ให้ไปทูกทูก
 เห็นหม่นหมองเวทนาในชารมณ
 ยิงต้อกรนรวยทำต้อวยตม
 เซยแกมแนมมกรทระทระน
 แยบคายตมตมเบบคมตม
 บ้างแตกตมทงเตยงเตยงตม
 ถาเมอชงแตกเรานคบบน
 ชอชงมทตมไม้มจนวน
 ทำ้อย่างไรจึ่งจะศทให้ถาร
 ชยาเกยจครันไคคอบชอบทูกคน
 ถาผิวตาคาไคหรือชงน
 ให้เขาตมไคคอบชอบตามการ
 ต้อค่างคูก่างวดีชชชชชชชชชช
 ค้องชมชานฝากควกถัวจชชช
 เหมือนกับเหยียบชชชชชชชชชช
 เข้าเคตยคคชชชชชชชชชชชชชช

ตั้ง ทงนวดพนปรมบศพต
ยังกว่ายาแฝดฝังเข้าบังใจ
ยังกงนพนหักยงรักถ้าว
ยุตต่ำเหาะเอาใจใส่อุปเท่ห์
ระวงค์อ้ายหน่มกระจ่มกระจิม
ถ้าไม่ช่วยควได้อย่าให้เสีย

๑๑ ครานนชนแผนแสนประเสริฐ

กับดูทชายหงายแขนดูดาว
ดูอากาศแผ้วผ่องเป็นกรของช้าง
พระจันทร์พรอนดับดับบรรพต

พอตกเง็กซัดเข้าสำรกราว
ทงขงแข่งคานาวงเวียน
ทตทชนกกกมาตกนา

ตางนางเซ็ดไรไฉนามัน
ตางนางบั๊กตั้งตั้งตรงตาชุน
ทปนฝ่ายกรอหลอตดงกอดใน

ชนแผนตั้งฉวมตคมารทอง
ตั้งกตพระยาดาวเจ้าธานี

๑๒ ผู้ค่านบริบคำทำเดชา
ชนบนคำहनกพถนมทนนาน

ทำให้ตชควานจะหลงโหด
ท่านผู้ทงทั้งโตเดี่ยวเฉพ
กตวจะชานถานถาวเจ้าเด่นนี้
แกชเหรดนทกยงรักเมย
มันมกซึมแดงเฉยเฉยทั้งเดี่ยว
ทำบวมเมยเดี่ยวพบบ้องพร้องราคา ฯ
เดอชช่อฤาเจดิตตอชดถั่ว

พอเพธาดาวของเจ้าตตรงรถ
แจ่มกระจ่างเด่นดาวดวงตะกต
กำหนดตของฤกษ์พาดำวาวเวียน

พอกเส้นดาวลมเมกตอกดงเจือกเดี่ยว
จนตมพาดตาชเดี่ยวรัตดับกัน
คองอากาศมตมคะมาควาทบชน

ถ้าตพนไมคาคลบคาไป
ง่วงงนหดบคามือคาใหม่
ทงขยามตามไฟไมตมประติ

จงเข้าไปในห้องปราสาทศรี
มเหสีลูกสาวชาวพนักงาน ฯ
พอพริบตาเดียวทงถึงราชฐาน

เข้ากตทบหลับชานไปทุกคน

ด้วยเทวดารักษากำพูนัต
กุมารจึงเข้าไปได้ใกล้คน
องค์พระเจ้าเซียงใหม่ไชยศรี
ดังใคร่ปลื้ดจิตปลื้ดใจจากกายา

๑๐ ขุนแผนกับลูกยาศัศิกดาเดช
แล้วเยื้องย่างอย่างสองพยัคฆยง
อเนกแน่นดวนแสนสร้างคราษ
ดงามถ้วนถ้วนเหล่าพระกำนัต
ผ้าผวยเทพประนมห่มนอน
กถนพุงมั่งแพรวแลตระดาน
พ้อตฤจรรวดเขาชันล่อง
พระต้นนมดัมหัดประเนนไน
ละม่อมเหมาะเพดาระภรอมหอมห่ม
ดุต้องแก้มแจ่มเจียนผิวมะปราง
สันทิงเห็นอหิมชนทนอนนาง
มั่งนอยนอยหอยพประตัม
พ้อตฤจรรวดเขาชันลุ่ม
ทงต้องย่างยุรยาครตุอาจง
ถ้วนร่นร่นรปเรียมจำเรณูถักษณ
ห่มแพรวดัมวโดยไล่ด้อมกร

มีไทยได้กำจัดเข้าไพร่ต้นท
ทั้นเจ้าภูวดตไ้ดว้ตรงตรา
ครันตของมนตรครตผีใหม่คหนา
ตงนิทราแน่งไม่ตงองค์ ๑
ว้ายพระเวทเบ้าตมประตัมตัง
ตรงเข้าเรือนทองห้องสุวรรณ
ตองอาคมตมกถาคเป็นหัดนหัดน
ผิวพรพนพั้งชมตัมต๊ะคราญ
ฟุ่ทหมอนเสื่อตาดตะอาดตะอาอัน
พนักงานต่างต่างทุกอย่างไป
ประที่ปล่ตองแต่งต้ว่างกระจ่างไร
ถ้วนวิโดยเดิดตาดูตำอาง
ม้างเบิดคนมชาวดวงดต่างต่าง
ถ้วนแต่อย่างต้าวใหญ่ไว้ทวงที่
ตูดำอางถ้วนต๊ะอาดตาดก้ามะหย
ถ้วนแพรวบางต่างตูดตัมทวง
ประที่ป้อจกถัมต้ามงามระหง
เห็นอนงค์เน่งนอยด้นิทนอน
ผิวฟักครผองเกิดยงเพียงอปล่ต
เอาต้อร้อยถ้วนทำต้ายต๊ะองวัด

ได้คุมห้ชายชวาระย้ายอัย
 คังประทุมคมแต่งเคร่งครัด
 เจ้าพดายงามเดินหลังตงตาเขม่น
 เขามอชอนเขาทพมประทุมพวง
 ขนแผนเห็นตักเข้าไปเคล้าคลอ
 นของหลวงหระอย่าเข้าไปเคล้าคลอ
 ไม่ควรนะเจ้าเราเป็นไพร่
 ยังจะให้เชียวชาญการตั้งความ
 เจ้าพดายงามบอกความกับบิดา
 เพียงถักหัตถ์บับค้องประคองคต่า
 เชนนะเจ้าเราขอเสียดคนเตยอ
 ถ้าได้ร้จศึกแล้วจะนิกเขานางใด
 ๑ พ้อตักโคตคตมาทงต้อง
 เด็กเด้คตมตนออกทันท
 เข่าปร่างทองชมห้องปราสาทศรี
 ม่ม่านทองต้องไซใส่เชือกชัก
 เพดานเขียนตายทองเป็นถ้องแถว
 โคมบัค้อจกตบ้ระยบัยอัย
 หน้าพระแท่นดวนแค้แต่่นตัวสร้างค
 คุรปเรียบกระทวัดจาร์ตศา

เขอวางร้างน้อยนมนัก
 จำปาทักถันได้ไม่ตอดทรวง
 เสียดายเป็นทงรวงของหลวง
 ไม่โรยร่วงกตบคตคกาคคตค
 เขามอห้อมบายหลังตงตงตง
 ถ้ามั่นนถกตขงตั้งเสียดความ
 เขากไต้เป็นนางระวางห้าม
 มาคคตามตามตวนอย่าควรทำ
 แวะเข้ามาชมเดินเห็นจำว่า
 ไม่ได้นถกถกถาจะตงใจ
 ชัดยกันเคียดแข่งช้อเขาให้ได้
 เว้นแต่ห่มมอยอมให้ทุกนารี
 ถึงห้องทองที่ประชมเจ้ากรุงศรี
 ครวงชนทอจกมจันทบนชนพก
 เชบเทียบที่ประชมไฉ่มคักก
 ที่ลาทำจำหตักเป็นตายดอຍ
 รัย้าแก้วแพรวพรายสายไซ้ห้อย
 แต่งสว่างพร่างพร้อยคดูพรายตา
 อนงคินางออยงานขนานหน้า
 ได้กานมมวดคควรจะชม

ชนงเนศวรเกศแก้วแจ่มจำรัส
 มีศุขหนทอนหอมอนพรหม
 ทของวไถยได้ชนแหวนต้อคก้อย
 ได้คมห่เพื่อห้อยพลอยทับทิม
 เหล่านางดัดดีทรางแทน
 งามระหงทรงศรีดวงจรวรณ
 คนระนาคนอนหลับทับคนช้อง
 คนโทนทับหัดบ่ไหลไม่ล้มประดี
 ๑ พ้อตถุชมพดางอย่างย่อง
 แหวกวิสุตจรสูรจรวรณอันนวร
 เห็นตองนางค่างองค์บรรทมหลับ
 งามจริงพริ้งพร้อมระม่อมระไม
 เฟ่งพินิจพิศทวงพระองค์ใหญ่
 คุ้มพกตรกยงผองระของค
 เห็นอนงคระเป็นองคชนน
 พึ่งเป็นธำวรินทร์่างกระจ่างดวง
 เหมือน โคมทพงผุดหงัดชลา
 เจ้าพลายแต่ตั้งเฟ่งไม่พริบ
 ดันทึงเห็นหอมอนคังท่อนแก้ว
 งามชนงกังก้อมระม่อมระไม

ถนุกทกนทงคดงามดม
 ถวนแคหมแพรส้มชดบริม
 ผูกสายสร้อยสืบนิ้วเจ้านมหม
 ดุหน้าตาจวมตมดงตจจนทน
 ติ่มายแมนเหมอนค กตายน
 ประดับกายคด้ายกนทุกนาร
 นางคนร้องนอนทับกระจับปี
 นางคนตั้งช้อทับคนกรับนอน
 ชนพระแทนในห้องข้างซ้ายก่อน
 เขาในทบรจรณด้วยทนใด
 อัจกตบจับผัดผองได้
 เป็นนวลปลั่งดงโยธำดี
 แดวไถยเลิศกษณเป็นศักดิ์ศรี
 แดครงทพระณนพ่องทรวง
 นาง โนมยงองค์นเป็นตกลดวง
 คุ้มตองถนหมเป็นพวงผกาทพิ
 พอด้องตาเตือนใจจะให้หียบ
 พ้อกระซิบห้ามปรามก่ขามใจ
 พระพิศตรแฉวมได้มรชยมีใ
 แต่เนศวรหัดบ่ยงวิดยประหตาดนาง

นาดึกคดระทรงพระแสงขอ
 ต้องปรางอย่างผิวผลมะปราง
 งามระหงทรงศวีไม่พ้อม
 กระทบดมนุ่นเกศากัหน้าชม
 ภูณทลต้องข้างพริ้วางแสงเพ็ชร
 กำไทรทรงกรว่อนรูปนาคี
 ฝ้านั่งถงยกกนกกรวง
 มเหสีทรงยกกนกถาย
 พระเทพมบุตรจนเป็นสาว
 กระทบครคผิวเรียบเยียมละของ

๑ ชมพดางย่างมาพระแท่นใหญ่
 แด่ดวงเคว็องทองคำคุด้าข้าง
 แดเห็นเจ้าเซียงอินทร ปันไอส์วรวค้
 คุชวาจนวดอ้วนกลมส้มทรวคทรวง
 กลมประรมกลมเตือกด้วยทองชุด
 ภูษาทรงพินแดงแย่งทรงเขว็บณท
 พดายงามกักรายเขว็ช้วยองค์
 หยิบเขาพระแสงวางข้างที่มา
 แด้วต้องนายเข้าประจำทงช้วยชวา
 ชนแผนเน้ามันตรีประทัมชัษกุมาร

โขยชูตขอเรียบรมเหมือนจัมฝาง
 คุทรงต้อคอกางอย่างกตั้งกลม
 เพริศพริ้อมแต่บาทจนถั่งผม
 บักป่นทองดมราชวงต์
 ตั้งวเลประดับสถับเมตพตอยค่างตั้ง
 ชามรงกระเวนมณดีพริ้วางพราย
 ห่มแพรววทองจำวี่ต่าย
 ห่มแพรวเหต้อตรายมัตถอง
 ยังครวาตักตึบหอกไม้บักพริ้อง
 ควปรระคองไ่วถ้นอมเป็นจอมนาง ฯ
 ตรงเข้าไปรชมรดวิสุตครกว้าง
 พระแสงวางข้างท่มหลายองค์
 สักคียบรรจกรณประเทืองเรืองระหง
 ควรบเป็นวงค้อค้เรค้เกค้เซียงอินทร
 เป็นเคว็อครทวยคานาคตเดนิณ
 ดงามถันถัมค้กคิกษัตรา
 ชนแผนแต่ณรงคเขาเบองชวา
 จนถันรราชถ่าตราจระวอนรามู
 ดั่งพระยาดั้หราชชวาจนาญ
 ฝักคตานเคลื่อวคณลงพินองค์

08/08/2565

ตั้งพดางทางแก้งะกคคน

ขุนแผนพรายงามตามกันไป

๑ เค้นยืมเขาในค่ายไปนั่งตง

ทั้งพวกไพร่ทั้งหุดยเห็นนายมา

ขุนแผนเต้าแจ้งแถงความ

ดอบสระกคเข้าได้จน โถดอังก

เชือกกใจจวนคัวกตัวความตาย

ทั้งเสนาข้าแผนคณสันเมืองถาว

คัวเขอกถงถอมยอมเนนข้า

ขอแต่อย่าให้ค้ายวายนปราณ

๑ พวกนายไพร่ได้ฟังขุนแผนว่า

เสร์จคักเซียงอินทรต้นทุกขรอน

ทั้งนายไพร่พุดจ้อหัวร่อว่า

ขุนแผนกับพุดายงามผู้ทราญโดย

๑ ครนอุไทยไซประเทองเรืองรุ่งรวง

ฝ่ายพระจอมเซียงอินทร ปันนควา

ดคองคตงนงบตตงกรตณ

พนอนหตบไทดในวราตรี

ครนถคตงจิตพนคณผวา

จะแตนหนบจจามตริกคคตอขาย

ถ้องหนออกทางร้องถุกตาดไซ

ถั่งถองทัพไทยมิได้เข้า ฯ

พระท่ายนาก่างพอกอาสา

ต่างวันทาได้ถามความถนรงค์

ที่ไปกับพุดายงามตามประดังค

แถวปลุกชนจะปลงชีวิตท้าว

ยอมถวายนถ้อยของถับถุกถ้าว

ทั้งไพร่จ้าวเมยมั่งแถกถุงฆาร

ขอชนชยชยามหาถถาน

ได้ให้สคัยบ ฎมยานไว้เน่นอน

ทั้งไทยถ้าวราวจะพากนบนิวอน

จะร้องถะครไปบ้านถ้าวรามูใจ

จนเวถาจวบจวนประจุสไสมย

ก้เขาในถั่งถคยแถวถิทรา ฯ

ถ้องถ้วางทวทศทคทา

เดถจมาถั่งถคยพระเทพ

แถวถ้าวรถบถกมั่งมเหถ

ไพร่เข้ามาได้จนโถดถาย

ค้วหาหาวฤถถัญญาหาย

จั่งถวายนถรวถวถกับเจ้าไทย

นางมณโฑทตททาวชดเคือง
เหมือนครกนพระองค์หงส์ร้อยทอง

นางสร้อยทองก็ทำของนางดีดา
ครนเมยทามกว่าหึงจงใจ

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังนางอภัยสร
จึงคารัดครัดคอบพระเทพ

ใช้พระองค์ทรงรักนางสร้อยทอง
ไม่เกรงขามข้ามหน้าไม่หาไทย

ถาเมณพดัมครกจริง
เป็นกึ่งบพมใดจะไปมา
กรวราชานจะมัทพ

เหมือนเขาเตนการพนันกันอั้งไป
ไม่ถ่มมาครคาคคคักแพเขา

ไหนไหนก็ได้พดงยังไม้ทัน
ถึงร้องร่านาดาเป็นโดหิต
จะถึงเขญมนักเป็นไปตามกาถ

๑ ครัดเสร์จเส็ดจขอช้าง ฝ่ายหน้า
จึงครัดเด้อนุสนธิคณปลาย

สุไปบอกนายไพร่ให้มนรุ
บันดอตากกตบเจ้าโรงใน

จึงบรรดยไพร่เมืองใต้หม่นหมอง
จึงได้พาพวกพ้องคองบวรโดย

เกิดมาต่างผตัญเมืองเชียงใหม่
ว่าพดางละอนให้ไม่ถ่มประค ๑

ให้เร่าร้อนฤไทยคังไฟค
จะชนเฝ้าเข้าชไปทำไม

เพราะเคื่องของเวียงจันทนหรือใหญ่
เราจึงชิงนางไว้ในกาธา

ไหนจะนึ่งเสียไม่ว่อมเด้นหา
นิจจาเจ้าเฝ้าว่าให้ช่าใจ

รบรบหมายจะลี้คครได้
จะใครดื้อมีไชยจึงเด่นกัน

จะชนเฝ้าเดียดแทงมาแกตงกถน
จะโคคคักคยเดี่ยเปตาไม่เข้าการ

ความคคคักไม่คตายหายร่าวชาน
ถึงทตายววยปราณก็คตตาย ๑

พว้อมเหต่าทำวพระยาดันทงทตาย
ซึ่งถววยเมืองชนกับกรุงไทย

ให้วคค้ายเบ็ดประคเมืองเชียงใหม่
แต่วเด็กโตคนออกเดี่ยนออกวง

ถ้ากงรีมาข้างหลัง
ครนกงททาเนียบเขาเวียบราย
ออกสระพรงนงนชนต์ตอนทตาม
วเค็ชแคงเคว็องเคยมเพียบไป

สระพรงพร้อมโยชามาทงหลาย
ทงโพรนายกเขาพกถ่านกโน
ขยักนตามคำแห่งผนอยใหญ่
เตยงกของทพไทยทกเพดา ๖

ตอนที่ ๓๑ ขุนแผนพลาญงามยกทัพกลับ

๑ ครานันขุนแผนเดินสงคราม
 บดินนชัยไถภารา
 ให้พระองค์ทรงทราบข่าวคดี
 ทงคองเจ้าเชียงใหม่บวราชัย
 จึงพร้อมใจให้เขียนเป็นตำรา
 กับตำเนาเข้านักบ้นักทักความ
 ปากถรเบอกพอกกรวงประจำตรา
 เองไปเลือกมาคตตำคณ
 ไปทางดัดคตตรงดงระแหง
 เสรีจการกตบมาอย่าช้าที่
 ๒ ต้องนายกำนับริบกระบอก
 ได้เข้ตากรอกไถไปผูกมา
 ได้มาผ่านแผ่นผญคณจรณ
 ดัดบำผ่างตรงไป
 ตรงมาคำดาตูกขุนใน
 บดินท่านขุนแผนเดินคักดา

พระทายนพพลาญงามบ่ปรึกษา
 จำจะแจ้งกิจจาไปกรุงไกร
 ว่าเราค้เอามาเมืองเชียงใหม่ได้
 จะไปรดปรานประการโคให้รู้ความ
 ประทับตราหนุมนชาญด้นาม
 หื้อสำชันได้ในกตักพด้น
 ส่งนายปานชวานพ้านายคองมัน
 พากันรบไปในพรงัน
 พันกำแพงหมายมุ่งเขากรงศรี
 ญะค้ม้เด็ยเด็ยขออย่าเคดอนคดา
 ออกมารีบรัดจตหื้อผ้า
 เตือกหาถกท่านองที่องใจ
 ต่างชันชคควบร้อยแควปล้อยใหญ่
 พอโคตีบฉนวนกรงกตอยุทธยา
 เรียนเจ้าคณผู้ใหญ่อยู่พร้อมหน้า
 ให้กระแผนถอครามากรวมเท่า

บอกขานการไปรณรงค์
ว่าบดินทมิชัยใต้เมืองดาว

๑ ครานันทานเจ้าคุณอธิบดี
ตั้งนายเวรทนต์ด้วยดีใจ
นั่งส่มบั๊กปุมแดงแย่งนาคราช
จวนเสด็จออกข้างหน้าเวดดาเข้า
จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ
พอเวดดาตายศรีวิธวรรณ

ประทมเห็นอพระทนต์มดตงกรรณ
เหลดาอำมาตย์หม่นหมอนบอบน้อมกาย
๑ ครานันทานเจ้าคุณอธิบดี
ขอเคชะพระองค์ผู้ทรงธรรม
บดินทมิชัยแดนใต้สงคราม

บิอกมากราบทูลพระกรุณา
๑ ในบิอกว่าชนแดนใต้สงคราม
อาตมาทบบงดีพระทรงธรรม
ได้เร่งรัดจตุรงค์ทวยหาญ
ให้หยุดทัพยับยั้งตงขุมไว้
เวดดาคำดอบเข้าในคุกใหญ่
ช่วยกันฆ่าคนปด้นข้างมา

ให้กราบทูลพระองค์ทรงทราบข่าว
จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมประการไดา
ทราบว่าดีได้เวียงเมืองเชียงใหม่
คิดบอกไวไวมาให้เรา
หยิบผ้ากราบมาคาดบนเอวเข้า
กรบไปคอดยเฝ้าพระทรงธรรม
สถิตย์ที่ข้างใหม่ให้ศอวรัย
จรจรัดออกพระโรงพรณราย
ภายใต้เศวตฉัตรจาวัดฉาย
กราบถวายบังคมอยู่พร้อมกัน ฯ
กราบทูลทนต์ทมิชัย
ชีวิตอยู่ใต้พระบาท
กับนายพลายงามซึ่งอาตมา
เส่มียนตราคดีบอกออกอานพด้น ฯ
กับนายพลายงามคนขยัน
คุมพลพดขันธ์ไปชิงชัย
ยลชนไปถึงชานเมืองเชียงใหม่
แล้วปลดอมตัวเข้าไปในภารา
แก้ไขไทยมาได้ถวนหน้า
แล้วกลับมากตงขงโยช

ครนรุ่งเช้าตาวยกมาห้าทัพ
 ข้าพเจ้าชมพุดเจ้ารำดี
 ชำนาญตายลงในที่รบ
 ทงห้าทัพถบถอยเข้านคร
 แล้วรักษาหนาทไมเส้มา
 กองไฟไว้สว่างเหมือนกลางวัน
 ในคืนนั้นข้าพเจ้ากับพดายงาม
 พบกำลังนอนหลับจับตัวไว้
 ถอดกายถอดวายุของคัสร์ ร้อยทอง
 ทงขิดาเมยมีงแต่ศฤงฆาร
 ส่วนตัวก็ถอมยอมเป็นข้า
 ขอแต่อย่าให้ตายวายุชีวิต
 เห็นรบเป็นตั้งจึงพอพึ่งได้
 ข้าพเจ้าศรีภรรยาปรึกษากัน
 ให้ความทราบมาทงตั้ง พระทรงฤทธิ
 ยิงยับยั้งพงพระราชบัญญัติ
 ๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
 ราวกับจอมสุทนต์หัดสไนย
 พระพิศมฤตมืองพรพรรณรังดี
 เอลกระนถ์หนอพอไต่ยนิ

ไพร่พลคนค้มทงไพร่ศรี
 ค้อคัรบรุมครดมบอน
 ไพร่ก็หุดบหนีหายกระจายวอน
 บิดประตุงถดถอนไว่ทุกชน
 ตรวจตราเข้มงวดกวดขัน
 คอยบ้องกนตงรบกองทัพไทย
 ดอบคามาชนปราช่าทเจ้าเชียงใหม่
 แล้วปลุกชนคกใจอยู่ถนถน
 กับพอกพ้องประยูรญาติราชฐาน
 ไว้ไต่เบองบมมาตยพระทรงฤทธิ
 ถววยราชบรรณาจนดับจิต
 ให้ความดียศจรัลทุกตั้งอัน
 จึงตไว้ไม่ฆ่าให้อาตัญ
 ให้นายปานกับนายมนถือบออกมา
 ถ้าพลงผลได้ไปรดเหนือเกศา
 จะทรงพระกรุณาประการใด
 ทราบเหตุว่าที่เชียงใหม่ได้
 มาเชิญให้ไปผ่านพิมานอินท
 เปรมปรัตชนชมถ่มถอด
 เป็นปลิดปิดคหมคั่นทชุนคั่น

ก็เป็นได้ใจมานักว่า
 ทั้หม่นท้าวความชอบจะตอบแทน
 เจ้าพระยาจักรีจึงมีตรา
 สั่งว่าอย่าเฒ่าเจ้าเมืองเชียงใหม่
 ต้องตามกำหนดบทขัณฑ์การ
 พวกรัดนาเข้าเฝ้าเจ้ากับนาย
 สั่งมอบตราภรรยาข้าท้าว
 รับทั้งช่างมาแตกถวายด้วย
 ทงบรรดาหญิงชายชาวนคร
 ขอทมนอนนอนขอมยอมภักดี
 แต่กวาดครัวเอาตัวมาให้หมด
 จะได้เป็นเยี่ยงอย่างข้างหน้าไป
 อนึ่งนางสร้อยทองของผ่องไธภา
 กับสร้อยฟ้าซิดาของมณีน
 ด้วยว่าราชบุตรศรีสัตนา
 จึงจะเป็นเกียรติยศปรากฏไป
 จึงจัดเรือประเทียบให้เรือร้อย
 เรือร้อยชายขันแผนแต่ต้นคักตา
 ทงพอดกความค้มหนักหนา
 ให้ต่อเองเฟื่องฟงทุกคองนา

วนนหายบ่ด้วยชนแผน
 ทงพอดกให้แมนเต็มอกัน
 ให้หากของทัพกลับเขตคันท
 ว่าโทษมันถึงอกฤษฐเพราะคิดร้าย
 ควรประหารชีวิตให้ดับหาย
 กัดจนโทษถึงตายไม่เว้นตัว
 ต้องตกเป็นคนระบาทด้วยโทษผิด
 ครอบครัวเงินทองของทมิ
 ต้องกวาดต้อนเป็นขะเคยมาตามที
 กปรานยกให้ชีวิตไว้
 ให้ปรากฏแก่ประเทศทั้งน้อยใหญ่
 มิให้ใครทจจริตผิดเหมือนมัน
 ซึ่งมันก็ตาซงไปเชียงใหม่
 ให้ตั้งกันมาอย่างเป็นนางใน
 เป็นคนเหตุรบรากับเชียงใหม่
 ความไชยไตนางนคนมา
 ชนไปคอยรับนางให้ถึงท่า
 ก็เอาเรือกันยาไปดองดำ
 ไหมนชเรือกันยามาให้เข้า
 ว่าไปทำเชียงใหม่ไต่บ้านเมือง

อันครอบครัวกับศอ้ายเชียงใหม่
มันอยากทำบุญให้ขุนเคื่อง

๑ ท่านเจ้าคุณมหาศไทยรัชชานู
ออกจากพระโรงชัยไปศาลา
ชั้นกระตาศเสด็จจรพรประทับตรา
ต้องนายรับตรากราบลาพลัน
ขมม้าดับไปในไพร่ต้นฉนท

ตงจากม้าหมอบกราบกรานเข้าเฝ้าไป

๑ ขุนแผนคำนับแล้วรับสาร
ทราบเรื่องสารตราสารพัน
แล้วตั้งลูกชายเจ้าพลายงาม
ว่าบดินพระองค์ผู้ทรงชัย
เก็บทองส้มบศพิศฐาน
ให้บอกกล่าวกันทวงศอวประชา

๑ พลายงามรับคำแล้วอำตา
เข้าไปในท้องพระโรงพลัน
ว่ามีศรามาแก่พระราชฐาน
ด้วยความผิดคิดร้ายในแผ่นดิน
ให้เสนารักษาเมืองเชียงใหม่
ให้ศอ้ายตามจารัดโมราณกาด

เอามันได้เรือตามให้ศอ้ายหนึ่ง
ให้ชาวเมืองศอด้เป็นขวัญตา ๑
รับพระราชโองการได้เกศา
ให้วังเรื่องสารตราเข้าฉนพณัน
ได้ถักปักฝาดฉนมัน

พากันรับออกนอกกรุงไกร
ฉนวันเร่งตะมึงถึงเชียงใหม่
ตั้งถักศรามาให้ฉนแผนพณัน ๑
ศอ้ายถักศรอกออกฉนขมขมมัน
กับออกฉนฉนหน้าบรตราไทย
เจ้าเข้าเฝ้าแจ้งความเจ้าเชียงใหม่
ให้ศอ้ายศอด้ไปอยู่ชยา
ประทานแต่ศอด้ไม่เช่นฆ่า
เราจะรับร้อทำฉนหัวฉน ๑

พวกอ้าศอ้าตามหตั้งไปเป็นหล่น
ฉนฉนทศอด้ทำอเจ้าเชียงอินทร์
ให้ศอ้ายศอด้ฉนศอด้ไปให้เสด็จฉน
ทงภุมินทรเมียงมั่งแต่ศอด้ฉน
ศอด้พระองคฉนไปยังราชฐาน
พระราชทานแต่ฉนฉนไม่บรโดย ๑

๑ ครานนเจ้าเขียงอินทรวปนนคเวศ
แต่นวิตกอรอินคังนอินไฟ

ภดาวสุนทรอพนวักกับพลาายาม
๒๕๕๕
ครวงนทจะปลอดครอคชวณ

เจ้าพลาายคอบว่าอย่าเค้ว่าจิตต์
จำเป็นจำยากดำบากกาย

๑ ตำรชอัยกหวองทงต้องนาย
แม่ไตคนเขียงอินทรวต้นคความเคอง

เจ้าพลาายามรบกับค้ำแต้วอ้อตา
เจ้าเขียงใหม่ตั้งเดี่ยพอกเพยภวาน
ตั้งเส้วจักเส็ต์เจเขียงยง

พระไทยแดน ไคคคัถย พนทว
ดตของคตงนงบตตงวคิน

อ้าพระจอมมงกุฏอัยยุธา

ให้กวดคักรักกับคัวเรตงไป
ทงผู้คนใหญ่่น้อยจะพดอัยยบ

ไ้อ้วากองกรรมมนำจิตต์

อัยหัดคัถยคัจะมาพดคัไปจากปราง

๑ ครานนนางอัยปัสร์ธมาโดย
แต่นถนหมก้านฎักรัญจน

ทราบเหตุว่าจะกวาดไปกรงใต้
พระพิทศร์ให้หม่อมองหมตตตพด้น

กัรคความอัยว่าโทษเป็นหมันค
๒๕๕๕
กเพราะทนมแททพทงต้องนาย

ด้วยโทษท่านนออกฤษฐูณิตมากหลาย
จะช้วยทุดเมียงบ้ายให้คินเมือง

๒ รอดคายกัเพราะท่านช้วยปลดเปิดอง
จะมอบกายถวยายเคว็องบรณการ

กตบมาทอัยหม้ททว

ไหรองบ่าวชาวมานทงบุรี

กตบเข้าในปรางปราช่าทศร์

มาถึงที่แทนทองห้องไธยา

ตริตบคนางอัยปัสร์ธเด้นหา

ม้ทองคความมาถึงท่านแม่ทพ

คตคอัยกรงไทยมิได้กตบ

คัองตัมคายกายทัพไปรอดทวง

ให้กระท่าทุจจริคไปผิตอัยง

๒ ตรีตบคาง ไคคคัถยร้าพรรณคธอญ

ไคพงคัร้าให้พไรทอน

๒ ตักกัธรณญแต่นกัธรคตคไจ

ไอ้อกจะตกไปกรุงต่าง
 ต้องคกทุกซกซกเข็ญเป็นบัวไทย
 ตกเต้าจะกำจัตพดทัพ้อมแม่
 ของคกษัตริย์จะกำจัตจากศฤงฆาร
 คุณจอมหม่อมมายข้างฝ่ายใน
 ลงถงเกิดอกเดื่อกตั้นถันกำถง
 ๑ ครานันเจ้าเข็ญใหม่ใจอนาค
 จงกถนถันไครกเศรำให้เบาใจ
 ถักักวุกตายอยู่ในเมืองได้
 เตชะบุญโทษทณท์ถาบันเทา
 ๑ ฝ่ายฝูงประชาชาติราชฎ
 ถิงจะคตคนตายฟายหน้าตา
 บ้างเตอยกถกจกกระบอกกรอกปดรำ
 พริกกระเกลือเหือกวงเขาอย่างไ้
 ครกกระบอกถักจำปดรำปดาแห่ง
 เทยวงรณคนหวนาตาพร
 บ้างชอนอกอกกถกถกถิงช
 กำถงมัวทวนมนไม้ทั้นไร

จะย้อยยับขับปางเป็นไฉน
 จะบรรโดยเหตกหตุ่มถมดินฮาน
 บู้เฒ่าย่าแก่จะพดัดหถาน
 ตัวถนถนก็จะพถันไปพดัดถิง
 เต็ยร้องให้เซ็งแซ่ถิงเครถิง
 เหมือนนางริงคองถมระเนนไ
 ๑ คริสต์ประภาษแก่ถนถนถนถนถน
 มีบรรไตถงได้มาภาราเรา
 เอิ้งจิงจะคองไปเป็นข้าเซ
 พวถนเจ้าคองไม่คกอยู่ในเมืองไทย
 มาตามถนเราถงผองขยาร้องไป
 ถิงร้องไปก็ไม้พั้นทนเวทนา
 ถักทุกชวอนชอนอกไปทักหน้า
 ถักจัตหาชของเจ้าจะเอาไป
 บ้างเซียมได้ได้เข้าตาคจัตหมากพด
 หม้อเข้าหม้อแกงกระทะห
 บ้างเตคหน้าเมยเสยหน้าใจ
 บ้างคั่งชนหมากรากพดอยู่ใหม่ใหม่
 เข้าในหองร้องให้ถงผวเมย

นางคนปลุกหอพงชอด้
ทผวดตายเบ็นหม้ายอยแด่เมย
ทนกแดงขบรอกกครองเตรียม

โทนทบถระจบบัดชอ
บ้างมทองของแหงเครื่องแต่งคน
ทงแหวนทองเด็กน้อยหวดอยนิต-
ทของหยาบหยาบเหลือหยาบคอน

บ้างผนแผงปลอดมมทวดไว
บ้างพ่อแม่แก่เกินดินไม่รอด

ทบวยเจ็บไซ้จบยบระยา
บ้างคาบขยบ้านดุกหาดานไป

ทงดุกเด็กเด็กกระจอนนม
บ้างชอกถูกมาฉีกครพองอยู่ไฟ

จะอยกไม่ได้เป็กถวด
๑. ครนจะเกิดเด็กทพเขารบคือน

พวกนางไนให้เทวชทวเคื่อง
ของคพระเจ้าเซียงอนทรมนราชย

ให้นางห้ามชนนงหงตระคน
คุณทาวชาวดงตั้งไรถนจำ

พวกต้นมกรมดงกคงคบ

พวกผีใหญ่ให้อยด้วยกนเดี่ยว
ดงทอดตดวงเวงรอกโขง
เคยมเคยเพตยแคนทงบอช

เตรียมไปชอทานเขาเขามากิน
เขาชุกชอนไวในผาดัน

บ้างถอดบั้นทบักหักห่อไป
เขาชุกชอนไวในโพรงคันไม้ใหญ่

บ้างชุกได้ดระบ่อแดท่อน่า
บ้างคาบอดเดี่ยวชาอระว่าระว่า

จะปลุกปลาดักนไปไม่ไหวแท้
เสียงร้องไห้รกกนถันนแซ

บ้างทอ้งแก่ไปไม่รอดดงทอดคัว
พอกไปทพตายเบ็นหม้ายผว

แคตชอกชกหวไปทวมเมือง ๑
เทยงหยาบคอนเกดอนกถนถนนเนอง

ต่างจุดเครื่องเงินทองเข้าของคน
รับตั้งให้ผูกข้างมาเกดถนถน

เข้าชอกกอดถนบนดปีระคับ
ให้ชนหนานงประจำอยู่กำกับ

เทียบไว้เบ็นอนคับออกคตาดดิน

โฉนดตายปราสาทราชฐาน
 คงย่อยยับเยือกเย็นเป็นป่าช้า
 พระปรกั้ทศเทยมเทวดสถาน
 โฉนดแทนตตัมไปดับพัน
 แสนเดี่ยตายมิ่งไม้ในสวนขวา
 ท้องพระโรงก็จระร้างเป็นกตางแปลง
 นิจจาเอ๋ยเคยออกที่นั่งเย็น
 เรือนสนมทุกคำหนักจะหักโซม
 โฉนดตายโรงรถขศสาร
 บ้อมกำแพงก็จะตมถล่มทรตาย
 เดี่ยตายเอ๋ยเคยเต็นด์นามจันท์
 ททาวงจะเป็นหาดนาชาศเคือง
 ๑ มเหดีโฉมยงของค้อปัสร์
 ตั้งภฤทกรตภระทรวงให้วังร้าง
 โฉนดกษย์มาในเชิงใหม่
 ชนเต็มทไปโนนคร
 พกพระแม่แด่หลตามมาตามหลัง
 โฉนดจะตกไปกรุงไทย
 ชนชาติดวงก็จะดวงมามังคัม
 จนผาดจะไม่มอยู่พันเอว

ได้อยู่มาช้านานแต่บูย่า
 จะรกร้างโรยราลงทุกวัน
 ปรางมาศตั้งวิมานเมืองสวรรค์
 ดักรพันจะมพิงเป็นรังรัง
 ทงสัระแก้วประทุมจะเหือดแห้ง
 ที่นั่งโถงโรงแสงจะซุดโซม
 จะรกรเป็นแฝกพงดงผักไหม
 ทงเต่าโคมสดันจะอินทราย
 ทงโรงพาษาญจะฉิบหาย
 กระจัดกรจะขายทอดถิ่นทงถิ่นเมือง
 นบวันก็จะดุ่มเป็นคตของเหมือง
 ดินหตาฟ้าจะเหลืองทงเมืองตา
 ก้อวารณวิคคอกกร้อนผ่าง
 อารมณั้ราวจะวินาศตั้งชาตรอน
 เคยแต่ได้ได้พยัสุขสโมสร
 ก็ทรวงออรชรให้ชู้ใจ
 ทงสนมกรมวังดั้มได้
 จะเดินปนชนให้ดกับไพร่เอด
 จะยากยับเจ็บอกเหมื่อนคกเหว
 ออกจะแยกเหตกเหตวทุกวันนี้ไป

โอบอุ้มของเครื่องเสวยเคยปรานต์
ต้องพดตพรากจากเมืองไปเคื่องใจ
ว่าพดตช้อนกายระยายเกศ
ทั้งเหล่าดาวสร่างคางกำนัล

๑๐ ครนยกชอกนอกเวียงเมืองเชียงใหม่
พวกดาวครวญครวญบางหวนค่อน
บ้างแก่ม่างขยเปิดขยบ้างเตี้ยชา
ต่างพวกผุดไม่ม้าง

ดาวรักตามทางดาวาย
ใครมิดเมือนเชือนลตพดตออกไป
ดาวรักของวาเขาข้ายแตงอีก

กุกกับข้ายหุดออกไปชอทาน
กุกจำหนามนไวไคธันเดร์จ
กุกจะเขียนให้รชก้องดงวัง

๑๑ ถึงเวลาขดตงกปดงทัพ
ประทับทอคมาข้างต่างจิวควาย
ที่ประทับถวัลย์ของกบถวัลย์ฟ้า
มีเพดานม่านทองไว้ขยงกัน
เหล่าพดตครวญหนานวทงหิวชอน
ธรรมเถยรนายกของวังตั้งคความ

ตามจาวคมเหตทเชียงใหม่
คงขดขยอกขยกรไไว้ไปตามกัน
ชดเนครไหุดตงทรวงโคศกคดีย
ต่างครวญครวญว่าพรวณในทางจร ฯ

พวกไทยกของทัพกขบค่อน
อิมตอกชอนจุกกอกกอกแซ่ทาง
เขาเปิดหามกันมาขยขยขยขยขย
เขาจิวควายไคต่างบวรทกไป
ถิดหววยค่อนมาไม่ปราไครย

เขาหววยไคตอกกมวังชมชาน
อิมพวคนชาวคตตคมันจาดจัน

มันเขาคนไคเขียนหุดจยณง
ครวญจะแกเมคคณเดยมง

เขาแต่เขากบหนิงไปให้นาย ฯ
คุดะพงคกงคคคทงทงทง

ออกเรยงรายนันไปโพไพรวัน
ทำพดตพดตผารอบเป็นชอมกน

ทชชนชอกคณนงระวงชยาม
บ้างปดตหามปดตคณนงชอนชอนชอน

ให้ชกทหนามวงขยงกของไฟแดง

ย้ายพวกไทยทรหดอดมานาน
เห็นต่างนอนเขาเสียดเบียดตะแคง
คต่าถกเหียวทอถกถกถกมอ
อดาวคนคต่าตว้าไทย
ประดังททมนไม่เจ่นด้วย
ทนอนไกลตักใจไม่ส้มประต

พอพดบค้ำกั้เกยวควานไปทุกแห่ง
บ้างเข้าแ่งกบอานคต่านเข้าไป
ประทตงคตงคตอเข้าควาไซว
ทำหตบเคยเคยไปเสียดกม
พอเข้าถวยมหนักวของชอกกถองม
ถ้ำคตญวถ้ำอห่มเขากคตถว

ขรรณเถยรนายกอนรขังห้ามไป
ออย่าคกใจมิไซ่เสียดหางยาว
อชายเสียดเคยกระตาดมาจากท
ยังไม่ทนหตบตาดกของหน้าเถยว
ครนอรณรงรังว้างฟ้า
ครนอมหน้าถ้ำเร้งเส้งเร้งการ

อิงอะไรนหววชอกถ้ำถว
มนเป็นเสียดอถองเทหาหนิตเคยว
พอกถองนเจยบไปไต่ประเคยว
อชายถวอชไปเกยวเทยววางควาน
หุงเข้าเฆวปถาเป็นถถถถถถ
ยกเขาคานได้บ้ำพากันไป

ทั้งพอกถวอควายค่างและข้างม้า
พอกรงทพขบตอชนค่อนเคยวไป

เดินตามกันมาออกไต่ถ
เสียดแต่ถวอวอชงให่ในถงคตอช ๑

นอ้ว ไอ่เสียดนวกท ระหกระเหิน
มถนแฝกแหวกคทา หย้อมหมย้ากอกก
กนเข้ากระเถลอ กนเหงอค่างนา
หยุดบั้งกบได้ มกไทยคตรา
ชองหกคกคคว่า ตากว้าเข้าในรท

ทาบคอนย่อนเย็น ตุงเดินเข้ารท
เหงอไคไล้โหดตท ตะกรทคกรว้า
กนเขาต่ออถาย กนนายคตอคำ
นงเหยยวบพันตต มนถต มนคต่า
มนทนมกต อิงหนมนกชท

ริมตุ้ริมทาง ย่างย่างหยกหยก ขนปกถงปก ออกจะแตกคายเฮย ๑

แม่ โอหนอออกก	เมื่ออยู่เมืองเรา	กินค้ำกินเช้า	กับเขมรชวด
สาวแก่แอ๊ด	นคักนออกท่ง	เที่ยวเก็บผักบุง	จับกุ้งจับปลา
หอยโข่งหอยขม	งมใต้กระวี	ขนบนคันทนา	มองหารูป ชดคันชดหน
ชดรดกแย	ฉวยดวงคกคัก	เที่ยวเหयरบง	จับกบขาเหยียด
จับเขียดจับขง	ต้นไต้ใบหนึ่ง	เป็นคังคองของ	เอามาแจ้วเอามาพตา
แจ้วห้าแจ้วบอง	จะไปเวียงใต้	ของไม้เคยทอง	กินเผ็ดกินจืด
ทองบคทองบอง	ทองชนทองพอง	จะตงทองคายเอย	๗

๑๑ ครานนชนแผนแผ่นดิน	เรื่องฤทธิราชไกรสร
ชคชเคชานำหน้าจร	รบริชนเว้งไปไม่รงรา
ท่านอนรุ่งเตนคำเนินพด	ผู้คนติดตามมาตามป่า
ดัดปลัดวงครึ่งตะบงมา	กระตงถึงภราพจครพด้น
ถึหยุดหย่อนผ่นพักพดโยธา	ทอดร้างวางมาเป็นจ่าระหว่น
พวกคกรวดคงคบนบรอยพน	อยุทหดงวดจนทรออกแน่นไป
ตั้งให้ทาทประทบพดบพลา	ให้ด้ร้อยทองด้ร้อยฟ้าอย่าไค้รย
ทงทอยุพระยาดาวเจ้าเวียงไชย	ด้ว่นพ้อตูกอไค้รยคำตาวรี ๗

๑๒ จะกล่าวถึงพระพิจครมุษบา	แต่ทราบความตามตราพระราชสีห์
ว่าชนแผนมีไชยได้ชาน	กยันตคอยรัมจะกระตัมมา
เรือประเทยมชนไปไค้หลายวัน	ให้จอดเรยงเคยงกนไว้หน้าท่า
พวกผีพายจ่ายด้เบยงเตยงเข้าปลา	ให้พกอยู่คำตาข้างหน้าวัด
ทวดจันทรนุกให้ไปแถวถาง	ปรวมททางถ้างใหญ่ไว้ถนัด

แฝกไม้เข้าปาดสารพศร์
ฉันทนพอกทนายไปดับถาม
ฉากของทพกดบมาถึงชาน
พงผกเมยบรรดผลตผลา

ไปบอกชานกรมการมาโหว
ครันปลัดขกกรมัทรมหาโตไทย
พระพิจิตกรกับนางบุษบา

๑ ครานนขุนแผนเดินส่งศรามา
เห็นพระพิจิตกรบุษบาฆ่าไถ่
เชอเชญชนงยงคำดา
ว่าแรกถึงชตมุดยงฉันทน
แต่ครอบครวมคนนถนหลาย
แต่พอแผดอสังหน้อยคอยเกรียวกราว
ยงด้ร้อยฟ้าด้ร้อยทองด้องนงเยาว์

ไม่มีใครโหวางค่างหตา
คุณพ่อแม่เมตดาการบุญ
ยงเป็นสขทุกทีอวราตรี

๑ ครานนพระพิจิตกรบุษบา
อินพ้อมแม่แตชิตาษาใจ
นึกเป็นห้องบ่วงโยอยเย็นเข้า

เตรียมจัดโหวางทกอย่างม
ทรวาบความแตรอรับมาเร็ว
กยหนดชวณกันจะครรรไถ
แต่อสังเหตอำวชหาชำไม่
จะออกไปต้อรับกองทัพมา
กรมการผู้ใหญ่มาพ้อมหน้า
กตั้งจากเคหาพากันไป
กับพตายงามอยู่หน้าศาลาใหญ่
ต่างดีใจไปรับด้วยฉับพลัน
พ้อตักฉันทาทงต้อทำน
หมายมั่นว่าจะเข้าไปกราบเท้า
ทงหญิงชายเด็กผู้ใหญ่ไพร่จ้าว
ด้วยเป็นดาวระบาศคตองกวาดมา
ซาพเจ้าคตองพิทกษรภษา
จึงคคคว่าจะเข้าไปในพรงน
เจ้าประคุณออกดำหมาถึงน
ทงศร์มาดาอยุคหรือฉันทนไถ
ยมเย้มคตอมาหาชำไม่
ไม่เจ็บไซ้เป็นสขทุกเวลา
คอยเอาใจช่วยเจ้าอยู่หนักหนา

พอร^๒วาม^๒ไชย^๒ไ้^๒ถาวร^๒
 ครอบ^๒คร^๒ว^๒มา^๒ก^๒มาย^๒เป็น^๒ก^๒าย^๒ของ^๒
 กรมการ^๒เม^๒อง^๒น^๒ก^๒ม^๒คร^๒น^๒
 ว่า^๒พ^๒ต^๒าง^๒ท^๒าง^๒ร^๒ี^๒ย^๒ก^๒ท^๒ด^๒ง^๒ป^๒ด^๒ค^๒
 เข้า^๒มา^๒พ^๒ร^๒้อม^๒ก^๒ัน^๒ใน^๒ท^๒ัน^๒ใด^๒
 ท่าน^๒เอ^๒ย^๒ร^๒า^๒ช^๒ก^๒าร^๒พ^๒าน^๒ห^๒ัก^๒น^๒ั้น^๒
 ถ้า^๒เก^๒ด^๒เห^๒ต^๒อ^๒ย^๒่าง^๒ไร^๒ใน^๒ภ^๒า^๒ร^๒
 ท่าน^๒ป^๒ด^๒ค^๒จ^๒ด^๒เจ^๒ง^๒แบ่ง^๒พ^๒ว^๒ก^๒เร^๒า^๒
 ด้วย^๒ว่า^๒เป็น^๒ร^๒า^๒ช^๒ก^๒าร^๒งาน^๒ช^๒า^๒น^๒
 ๑ ข^๒น^๒เ^๒น^๒พระ^๒พิ^๒จิ^๒ต^๒ร^๒กรม^๒การ^๒
 ข^๒น^๒พ^๒ด^๒น^๒ห^๒ร^๒บ^๒ร^๒อง^๒ก^๒อง^๒ทั^๒พ^๒ไทย^๒
 ม^๒ห^๒าด^๒ไทย^๒ให้^๒ร^๒บ^๒เด^๒ย^๒ง^๒ช^๒่าง^๒ม^๒้า^๒
 ข^๒น^๒เม^๒อง^๒ค^๒ม^๒ค^๒ร^๒ว^๒ด^๒ร^๒ว^๒ท^๒าง^๒
 ข^๒น^๒ว^๒ง^๒ค^๒ง^๒ป^๒ระ^๒จ^๒า^๒ท^๒พ^๒ด^๒บ^๒พ^๒ด^๒
 ข^๒น^๒ค^๒ด^๒ง^๒น^๒น^๒เ^๒น^๒ห^๒ง^๒ระ^๒ว^๒ง^๒ระ^๒ว^๒ไ^๒
 ข^๒น^๒ห^๒า^๒ห^๒า^๒ท^๒เป็น^๒ก^๒อง^๒ก^๒ด^๒าง^๒
 ก^๒าร^๒ต^๒่าง^๒ต^๒่าง^๒ว^๒าง^๒ค^๒น^๒ไ^๒ว^๒้^๒ด^๒ำ^๒ร^๒อง^๒
 ห^๒ด^๒ง^๒ป^๒ด^๒ค^๒ย^๒ก^๒ร^๒บ^๒ค^๒ร^๒ค^๒ย^๒ค^๒ร^๒ว^๒จ^๒ศ^๒ร^๒า^๒
 จะ^๒ส่ง^๒ท^๒ัก^๒กับ^๒ค^๒ร^๒ว^๒ไป^๒พ^๒ร^๒้อม^๒ก^๒ัน^๒
 ค^๒ร^๒ิ^๒ว^๒าง^๒การ^๒เป็น^๒ระ^๒เบ^๒ย^๒บ^๒เร^๒ย^๒บ^๒ร^๒อ^๒ย^๒

ก^๒ด^๒ง^๒ใจ^๒ค^๒อย^๒ท^๒่า^๒ท^๒ก^๒ค^๒น^๒จ^๒น^๒
 แต่^๒ล^๒อง^๒ค^๒น^๒ค^๒ุ^๒ไ^๒ท^๒ว^๒ที่^๒ไ^๒น^๒น^๒
 จะ^๒ให้^๒มา^๒ช^๒่วย^๒ก^๒น^๒ห^๒ม^๒เป็น^๒ไร^๒
 ย^๒ก^๒ร^๒บ^๒ค^๒ร^๒กรม^๒การ^๒ผู^๒น^๒อ^๒ย^๒ใ^๒ห^๒ย^๒
 แ^๒ด^๒ว^๒ช^๒อก^๒ไป^๒แ^๒ด^๒ง^๒แจ^๒ง^๒ก^๒ิจ^๒จ^๒า^๒
 ข^๒น^๒เ^๒น^๒ค^๒ม^๒ด^๒าว^๒มา^๒ห^๒น^๒ก^๒ห^๒น^๒า^๒
 เร^๒า^๒จะ^๒พ^๒าก^๒น^๒ผ^๒ด^๒ค^๒ค^๒ให้^๒ดี^๒
 ไป^๒ช^๒่วย^๒เข^๒า^๒ร^๒ัก^๒ษ^๒า^๒ท^๒ก^๒ห^๒น^๒า^๒ท^๒
 อ^๒ย^๒า^๒ให้^๒มี^๒เห^๒ต^๒การ^๒ณ^๒ร^๒าค^๒า^๒ญ^๒ใ^๒จ^๒า^๒
 ป^๒ร^๒ัก^๒ษ^๒า^๒ก^๒ัน^๒บ^๒ัน^๒ด^๒ำ^๒น^๒า^๒ห^๒า^๒ร^๒้า^๒ไม่^๒
 ท^๒ง^๒ให้^๒ด^๒าว^๒ช^๒า^๒ว^๒ด^๒ำ^๒น^๒ช^๒าง^๒
 โค^๒ก^๒ะ^๒ท^๒ิง^๒มะ^๒ห^๒ิง^๒ษ^๒า^๒ส^๒ัด^๒ค^๒าง^๒ค^๒าง^๒
 ให้^๒จ^๒ัด^๒ว^๒าง^๒จ^๒ก^๒ช^๒อง^๒แ^๒ด^๒ะ^๒ก^๒อง^๒ไฟ^๒
 ท^๒ง^๒ท^๒บ^๒ค^๒ร^๒ภ^๒ร^๒ร^๒ยา^๒เจ^๒า^๒เช^๒ย^๒ง^๒ใ^๒ห^๒ม^๒
 ด^๒ัง^๒ของ^๒น^๒อ^๒ย^๒ใ^๒ห^๒ย^๒แ^๒ด^๒ะ^๒เงิน^๒ท^๒อง^๒
 ป^๒ระ^๒จ^๒ำ^๒น^๒าง^๒จ^๒่าย^๒เข^๒า^๒แ^๒ด^๒ะ^๒ด^๒ัง^๒ของ^๒
 ท^๒ก^๒ห^๒ม^๒ว^๒ด^๒ก^๒อง^๒ส^๒ร^๒พ^๒เด^๒ว^๒ี^๒จ^๒ำ^๒เร^๒็^๒จ^๒พ^๒ด^๒ัน^๒
 แ^๒ด^๒ะ^๒ว^๒ะ^๒เก^๒ณ^๒ท^๒น^๒า^๒ว^๒า^๒มา^๒เด^๒ล^๒อก^๒ส^๒ร^๒
 อ^๒ีก^๒ด^๒ำ^๒ม^๒ว^๒ัน^๒จะ^๒ด^๒อง^๒ด^๒ง^๒กร^๒ง^๒ไ^๒ท^๒
 ค^๒ระ^๒ว^๒น^๒ช^๒า^๒ย^๒บ^๒าย^๒ค^๒ด^๒อ^๒ย^๒พระ^๒สุ^๒ร^๒ย^๒ใ^๒ด^๒

พระพิรุณบุษบาภิเศกดาโคต

๑ จะกล่าวถึงศรีมาตาชยาใจ

คำเขาเผ่าคะนงถึงด้าม

ถึงยามกินอาโดยฤไทยถอน

ไม่แย้มสัตว์อดพดเด่นเจรวา

พ่อแม่แต่เห็นผิดตั้งเกิด

อ้อมเฝ้ารับรอนใจเข้าในเรือน

เจ้าคุณคุณหญิงจะกริ่งใจ

ต้องแค้นคิดให้มองระของพิทศวี

ให้เขาเห็นเหมือนแต่ก่อนรอนชะโร

ถึงจะต้องทนไปก็ไม่ช้า

ศรีมาตาฟังวาทเห็นด้วย

พยกตบเข้าห้องในให้อาวรณ์

คิดถึงผัวให้วคคอกอระทัก

เผ่าบนบ่วงเทพไทให้บงกกัน

พอได้ข่าวกองทัพิทศวีมากถึง

เรียกอ้อมเฝ้าเขาไปทในเรือน

ถ้าหม่อมพตายตามได้จะใครรู้

แต่หวังดูจะพตจาว่าอะไร

อ้อมเฝ้าแม่แต่แม่อยากดู

กตบไปเคหาไม้ช้าที่ ๆ

แต่เจ้าพตายจากไปให้หม่อมศรี

อยแต่ท ในห้องของนาคา

ถึงยามนอนไม่ฝันประหวัดหา

เวียงแค้นอนชอนหน้ามาเกือบเดือน

ไม่แจ้งเหตุถามลูกก็เดือนเปือน

กระซิบเตือนนายว่าอย่าไศกนัก

มิใช่ชายเจ็บใจอะไรหนัก

ทนายทักพดเด่นเจรวา

ระวังไศกชอนไว้แต่ในหน้า

หม่อมคงมาส่งมถอดตั้งทุกชวณ

ดีทามันชุนช่วยเหมือนแต่ก่อน

ถึงยามนอนถอนระอนทุกคืนจน

ไปตั้ง คักจะอย่างไรโดนนั้น

นับวันคอยเจ้าพตายมาทตายเดือน

ประหนึ่งไต่ดวงมณไม่มีเหมือน

เชิงอย่าเชื่อนหาชองย่องออกไป

จงบอกวาทวถุนเป็นไซ

เชิงอย่าให้ใครพระวงตั้งกา

ไม่ได้คัวหม่อมพตายระนายดำ

ขอผดพอพรุ่งนมโหษา
 ๑ ครนรุ่งแจ้งตั้งรียาถาณมาศ
 ขนแผนกับตฤยาปรัักษากัน
 จะไปให้พระพิจิตรบขมา
 แดงเรียกเหต่าว่าพวกบรวิวาร
 ครนถึงจงขนบนเคหา
 เจ้าพดายแดหาคะต่าตริง
 พวกบ่าวชนของมากองเวียง
 พัดตงนงพดนแถวอนทหา
 โอดดาวเดื่ออ้อนแถหมอนขวาน
 กระทบงหมากขนนามจอกถอย
 กราบเท้าเจ้าประคณคณพ่อแม่
 แหวนทบทมวงนมราคา
 ๑ ครานพระพิจิตรบขมา
 มีเดี่ยแวงรักชอบหน้าชอบใจ
 แดงร้องเรียกเฮียอี่เมยหวา
 ว่าขนแผนกตบมาถงขาน
 เขามใจไตของเฮามาฝาก
 อี่เมยขมละไมแถวไคคคตา
 ๑ ครานนวนอนางศรีมาตา

แถวพุดกันไปมาจนด้ายณห์ ๑
 ผดผายแถวกระจ่างต่าวงต่าวงรค
 ไทจตตริงตั้งของทคองการ
 ทงนวนนางศรีมาตายอดตงต่า
 ให้ขนพามาบ้านท่านผรุรง
 เห็นพระพิจิตรบขมาอยู่ทอนง
 ใจหวงออยแถทศรีมาตา
 เต็มระเบียงทอขวางทขางหน้า
 บอคว่าไตของมามิ่งเด็กนอຍ
 ไคคพานเช่นเจียงใหม่เขาใช้ต้อย
 ทงไบเมยงนาออຍจคเฮามา
 พอเป็นแถของฝากมาจากบ่า
 มาให้เจ้าศรีมาตายาใจ ๑
 ว่าพ่อเฮียอดต่าที่เฮามาให้
 ขางกระไรแถเผอเหตุจจะต
 ไปบอกเจ้าศรีมาตาออกมาน
 ทงหมอมพพตายางมกตามมา
 ออย่ากระตาดให้อ้อนออกมาหา
 ไปบอกนางศรีมาตาท้องใน ๑
 ไคยนเดี่ยงพุดจากจ่าไต

หม่อมมาแต่ผู้มีใคร

แต่คิดคิดถวิลออกผืนผิง

ถวิลหม่อมพดายเผดอพลาดระตำตะตัก

ต้องอดใจไว้พบเพดาอัน

บอกอเมยไปพดนมทนนาน

แล้วถูกมาแอบมองที่ช่องฝา

คือจนทวนผิงผายดูบายัด

ข้างนงบังหึ่งบิดานย่นตาจ้อง

นางเปรมปรนยมนองเจ้าพดายงาม

๑ ฝ่ายว่าคือคือสาวเมย

มาบอกอวามพระพิจิตรบิตา

ปอดศรัษะตบตบแตกตางคน

มันเมยเบงก่าตงเห็นยงนอน

๑ ครานนจกษนพระพิจิตร

ว่าดกสำวอายใจไม่ออกมา

จึงผนหนามายมกบขุนแผน

พอกออยากพุดจาปริภษาความ

เราควรจะคิดอ่านการวิดา

มเพองไฟจะไต่ให้เสยยังแคว

พือแม่ครำครำเป็นตายาย

แทบจะวิ่งออกไปด้วยความรัก

ด้วยเรื่องจริงนผู้ใหญ่ไม่ประจักษ์

ทำบุญไม่พ่ายทักจะเดี่ยการ

กตางคนเห็นจระมาหาถึงบ้าน

เอ็งคิดอ่านบอกบ่ด้วยช่วยกท

แถมมากเห็นหม่อมพดายพ

แต่ราศ์ถกแตกแแตกจนคต้าม

เฝ้าแควมองฝาเรือนเหมื่อนจระกาม

เฝ้าชะเงงแแตกตามไม้ว่างตา ๑

ทำหน้าที่เคยดินออกนอกเคหา

จนนายศรัมาตาเธอศักร้อน

พอนอนคนกณะเหยให้เพดยอน

อนตั้งให้กรวมเท่าทงตองรา ๑

ถ้ากัญคิดเข้าใจไม่ถ้งธา

เพราะได้ม่นการวิจาหกับพดายงาม

มันเหตอแต่่นไซ่พิรุณศัดจะห้าม

คักตั้งครามักดำเรื่อเรื่อจนแคว

เป็นผิงฝาผิงปดกให้ล็กแก้ว

ให้ผองแล้วพนบวงทหองโย

จะตมตายวันพรุ่งหารู้ไม่

เจ้าคิดหาฤกษ์พาดูเป็นไร

๑๑ ชุมนแผนนบนอบคอบพระพิຈคร

พอกุมทพกดบไปมิให้นาน

ไต่ค่านวณฤกษ์พามาแต่วาน

ฤกษ์ศาร่วมกันชยนต์

๑๒ พระพิຈครฟังคำชุนแผนว่า

เดอนัดัดแล้วกำหนดงาน

แล้วว่ากับชุนแผนแต่ตั้งครม

กว่าจะต้องลงไปยังหลายวัน

๑๓ ครานชุนแผนแฉ่นฉันท

ขอพลายดีพรวากจากเมียไป

พอมตค้ำก็จะกล้าเข้าไปหา

เกิดเซ่งแซ่แพ้วหลายกระจายดัง

นกพลางตอบความตามทำนอง

ด้วยว่ากองทัพทกดบมา

ไหนนางสร้อยทองและสร้อยฟ้า

ทั้งคองคุมครวดาวชาวพงไพร

พระทัยนากับพวกทอยันน

ว่าพ่อดูบุญเบียงเตยงราชการ

ไหนไหนก็ดำมากมามากแล้ว

จะได้หาไม้ใหญ่ปลูกเรือนชาน ฯ

๑๔ ตกมานกคดจะว่าชาน

จะชนมากคดชานงานทางน

วนของคารแรมค่ำในเดือนสี่

แล้วแต่บารมีจะไปรดปราน ฯ

๑๕ ปรีักษากับบขษาแล้วว่าชาน

เรือนชานก็คงได้จตุเรจทัน

จะพักอยู่อารามท่าไม้หน

มาอยนด้วยกนกเป็นไร ฯ

๑๖ นิงคदनกพรนให้หวนไหว

ถ้ากตบมาชยใหม่ไหนจะยัง

ถ้าหากว่าไม่มีคเหมื่อนหนหลัง

๑๗ จะเจียดตั้งของฝ่ายชายหน้าตา

๑๘ ตกนชดชของอชยหนักหนา

๑๙ ทงนายไพร่มากกว่าเมื่อชไป

๒๐ ทงพวกบคุกรรยาเจ้าเซียงใหม่

๒๑ มาชยู่ใกล้ถัดจะทำให้รำคาญ

๒๒ จะหากันบออกถัดเป็นชัวชาน

๒๓ มาชยู่บ้านเป็นลัษณุกสบาย

๒๔ อยาให้มัวแหวความเศียหาย

จำต้องทนถ้อยรังค่างกาย
ว่าแล้วอำตาทำนทงสอง

เจ้าพยายตามไปไม่พุดจา
อนิจจาพ่อกร่อยแก่ใจ

จะระงัดเขาไปไม้ของกถิว
คั่วแหวเป็นไรได้เห็นกัน

คือให้ทำกรงใส่ไว้เป็นดัง
คิดพลงทางเดินทำเป็นเฉย

เห็นอเมยงมยวมชยริมทาง
๑ ครนถงจตุจทรตวันถ้าย

ชนแผนเป็นก้งวถล้นทนา
ไปถงทตตบไมมคน

ทไตตนเคยนรณพนทรายชต
ช้เมยเดยเดินมาข้างหง

เจ้าพยายยมพลงทางว่าไป
ชระว้นของเราเจ้ากรู

คาเข้าเผาคะนงถงนงคราญ
เมอเข้าเขาไปนงตงตาคอย

ถว่านางช่นเคองคยเวรือไร
เมอจะไผ่ได้กำชบกับคยเจ้า

ไปจนเสีจตุสมหมายที่รับมา
เของยของกถิบตงจากเคหา

ให้แก่นชตชชยาบิตาตอ
ว่ารักใคร่ได้เสยเป็นเมยผัว

ยังมามวกคกนชนจรงจรง
อย่าดำคัญว่าคั่วแล้วจะนัง

พค้ำตงคงจะว้งมาหานาง
เดยออกนออกจวนมาจนห่าง

แกตงอำพรางไซ้ไม้ให้ตามมา
กรมการมากมายมากอยหา

เจ้าพยายหตบหน้ามาข้างวัด
เห็นคนพกดใหญ่ไคกันค

กทลตตตเขานงบงคนไม
ครนถงจรงนงยกมอไหว

ชานหวงตงใจจะพบพาน
ถังคยไปใจอยุ่คตที่บ้าน

นางลำราญอยุ่ถุาประกวไต
จะพบพกดวรัค้หน้อยก้ทำไม

จ้งแกตงว่าเจ็บไซ้เมอออกมา
ให้โอมเด้าเอาใจไว้ค้อยทำ

เจ้าทอดทิ้งคำมั่นที่สัญญา
 ๑ อีเมย์สระบัวหน้าว่าพูดไต่
 ไม่เห็นอกนายมิ่งข้างกระไร
 ซึ่งบอกวาเจ็บไข้ไม่ออกมา
 คงแต่จวนหม่อมพลายยกกองทัพ
 ไม่เป็นอันกนขนจนอันเปลี่ย
 ฝันต้องอยู่ดแต่ทุกเวลา
 หม่อมมกตัมมาถึงนี้ฉันดีใจ
 ฉันจึงรีบคงหน้าออกมาฟัง
 ฉันน้อยยาคำมั่นที่สัญญา
 ของก้านหมื่นนายออกก่ายไป
 ๑ ชีชะปากคอข้างพอดตัว
 แล้วหยิบเงินยื่นให้ไม่ละเลย
 อันซึ่งนายเจ็บไข้ไม่สบาย
 แต่เป็นยาปลูกเด็กตงเดชะนงค์
 พอดักหน้อยจะไปให้ถึงบ้าน
 เราจะไปให้ยารักษานาย
 ครั้นสัญญาอาณัติกนเสด็จสรรพ
 เจ้าพลายกตัมมาศาลาร
 ๑ ครนคำพลบตบแสงสุริยฉาย

ดูว่าคงวาจากี่จะไป ฯ
 มาพาโดโกรธาที่เป็นได้
 ค้อหน้าคนฤจะให้ออกไปรับ
 ไม่มีสาหลอนหลดอกแกดังกตอกตัม
 เขอกก็จับไม่สระบายหลายเดือนมา
 นาคาเรียไม่แห้งไม่แกดังว่า
 เมื่อพูดจาเอาใจให้ประทั่ง
 เผื่อจะได้หยูกยาตงมามิ่ง
 จะตั้งให้พยามาตถถานใด
 กตัมแต่ว่าหม่อมมกตัมไม่จำได้
 ล้วนดีไพร่อดแห้งแกดังเฉยเมย ฯ
 อยามามัวพ้อเราเลยเจ้าเอ๋ย
 น้แฉของนางเมย์เป็นรางวัล
 เรามียาตมุนพรายคชยัน
 กินกตางวันไม่ได้คนไข้ตาย
 เจ้าคิดอ่านเปิดรับขยับขยาย
 คงจะหายเจ็บไข้ในพวงนี้
 อีเมย์รีบตาดูกไปจากที่
 มิได้มีใครพระวงตงกา ฯ
 ไพร่ นายพริ้มพรงประนงหน้า

พวกนายกองนายหมวดออกตรวจตรา
 ฝ่ายเจ้าพตยาฆามทราวมส์วาทติ
 ทำเป็นเที่ยวตักเตือนเหมือนทุกวัน
 แต่พอรวมเวลาตั้งยามปลาย
 ไปถึงตรงกุฎขัตนไทย
 พวกอาสำมาเดินอยู่เป็นหม
 บ้างนั่งมองบ้างเบียดเขาเสียดซุก
 เจ้าพตยาฆามนั่งครึกคริตรา
 จะดำเป็นเดินหมากรุกให้คลุกคลี
 คืดพตยาฆามขบถนุกฎ
 ช้ายพวกไพร่ให้นายเขานั่งกลาง
 ฝ่ายซ้ายขวาแผนพอรอเจ้าพตยา
 ย่องลงจากศาลาแล้วควตาไคต
 แต่พอใกล้ได้ยินเสียงเฮฮ่า
 เห็นภ้างเดินหมากรุกต่อนุกรน
 ๑ ครานันจึงโหมเจ้าพตยาฆาม
 จึงลุกออกจากวงลงบันได
 ดบควตานาอบตบพุง
 ตั้งขม่งเสกตะตวยด้วยวิชา
 หมี่ผ้าของประทานถ่านสี

ต่างพิทักษ์รักษาขอบวัดจันทร์
 ชาญฉลาดเด่หักถมนครชัยัน
 ตรวจจกกองนกกอนนทกชนไป
 เจ้าพตยาฆามตเดียวเที่ยวไกล
 เห็นจุดใต้ตงวงเดินหมากรุก
 ทงพระเลวเฉนรตกนต่นก
 คุกตะหูกเลี้ยงต่นนต่นกฏ
 จำจะตวงบิตาง่าอายน
 จนพอหัดบัจจะหนีไปทานาง
 เขี่ยชอกเคินทแฉวรุกผาง
 ทงต๋องข้างอชองครนังไป
 เห็นไปหลายนักรพวงต่งตัย
 เห็นแสงไฟทกฏูรไปต่น
 กักรวดตูกยาอยุทหน
 กัหนักดับคั้นมาศาลาโดย
 ดักต๋องยามเห็นพอพอหัดบโหด
 ดอบไปจัดแจงแ่งกายา
 แบ่งปรุงประเจิมเฉลิมหน้า
 แฉวนังผ้ายกใหม่ไปต่งปติว
 มีตชวาคว่าคตพตตามัจ

แหวนทับทิมวงใหม่เอาใส่ง
 มาถึงกตางวัดตั้งคน
 โหงพรายมาพร้อมหอมดอมนไ
 มีนานผ่านมาถึงหน้าจวน
 เห็นรวรอบรอบขิดตั้งคน
 เจ้าพตายร้ายมนตร์มหาเศ
 ประตบ้านบานระเบิดเป็ดออกไป
 ๑ ฝ่ายว่าทาด้อเมียมอญ
 ประตบ้านถนกรกตักขณ
 เบ็ดประตลงมาพาชนเรือน
 นำหนามาถึงทเรือ นาย
 ๑ ครวนนพรายงามทราวมครนอง
 ค้อยย่องเหยียบเนาเขาข้างใน
 แต่เห็นศรัมาตาดวงส้ม
 นแกวพหตบสนทฤาบคเบณ
 ประจงจุมตบประคองน้องแก้ว
 แต่พิเผาคิดถึงครนงน้อง
 ถึงยามกนตั้งนรสดมโธธา
 ถ้าไม่เกรงพระองค์ผู้ทรงธรรม
 เคะษบุญของเรานะเจ้าพ

ถือเซตหน้าผารวแล้วคตาโคด
 เจ้าพตายร้ายมนตร์ขนมุกใหญ่
 เข้าในเมืองพิจิตรบุรี
 หน้าหงทงกระบวณถวนแต่
 ประคมูกถอนถนไวชนใน
 กลอนหลุดมตตเมตารอยู่หัวนโหว
 เจ้าพตายเข้าโคในประค
 อยบนเรือนกอดกถอนนอชอยอย
 พอดแต่เห็นกรวเจ้าพตาย
 คนนอนเกิดอนหงกถอดคอยชอดต่าย
 แดวอนบายบายเบียงเตียงหงบไป
 ครนถงห้องยนคจรมเิน
 แต่งไฟส่องงามอร่ามเรือน
 เจ้านงนอนทงทไม่เหมมอ
 อารมณเคอนนงเคียงบนเคียงทง
 พินาแล้วจกคตายหายหม่นหมอง
 ใจปองมิได้คคาคธาตักักัน
 ครนเวดาหงบไปก็เฝ่น
 จะผลุนผลนถบมาเดี่ยช้านาน
 มีไชยได้ถบมาถถึงบ้าน

มารชาดว่าเจ้าไม่เบิกบาน
เมื่อนงอยหนาเรอนเหมอนกบบัว
พม่าคหมายตายเป็นกัถาเนา
คองรงรอนพอนนหดบโหด
ขอเชิญพมพวงดวงซัว

๑๐ ครานนนวนนางศรีมาดา
ฟังผัวพูดปลอบชอบอารมณ์
ตกขนนงเรียงเคียงหนา
นึกว่าหม่อมตาเด้อยังเหน้อยนง
ไปทพมิไชยโตเมืองดาว
ไคยนตอเด็ดดอยซ้อสร้อยฟ้า

ท่าไม้กับตูก้าวชาวพิจิตร
เหมอนคอกกหญ้าเห็นงามเมื่อยามไร
นคงนมส้มเพตเวทนา
พธูเห็นหนากจะเบือเหตอรำคาญ

๑๑ ตริค่อนว่านิจจาเจ้า
เป็นตั้งคยจรงหญิงอินในแดนไตร
นตจากไปใจพอยท้นอง
ถงเห็นดาวถกไม่วคหนาตา
อนนางสร้อยพานาร

พริวคาญกถุมอรามาแต่เจ้า
เฝ้าแตมาแต่ไปไม่เห็นเจ้า
คงจะเข้ามาหาในราตรี
จึงคิกไปพพงมาถงน
ฉนหนามาทางนให้พชม ๗

ทำนงนอนหดบตาอาผ้าห่ม
ถ่มคคคจิตค้ความด้วยควมรัก
ห็นมากرابตงทคตรงคก
เห็นจะพกเดี้ยกอนไมยอนมา
ถ้าวถ้าวเหต่าชะเตยถักหนักหนา
มิไชวคควาเซาบางถาอย่างไร

มันไม่นัวเซยชิตพิถัมย
แต่พมมีดอกไมไม่คองการ
จึงอคุด่าหบูกมาจนถงบ้าน
ไมยอนน่านห้วงทพคกถบไป ๗

มาได้คความเมต่าเปต่ากเป็นได้
ทงดาวไทยไม่เคยไปคบคัว
หม่นหมองเค้ว่าสร้อยทะหัยหา
เห็นแต่รูปศรีมาตาประจ่าใจ
เป็นราชบุคร์เจ้าเซียงใหม่

เราถวายพระของคัมภีร์ทรงไชย
 ควพินอตุลธำหรัภษาตัว
 เครื่องครัดคำเข้าเผ่าสัตว์มนต์
 ได้แหวนแทนส่วนบุญตงมาให้
 โยมจงปลงใจได้เมตตา
 ศรีมาตาสวรรตสันต์ไม่กตได้
 ภิรมย์รักสุขเกษมเปรมปรกติ
 ๑ ฝ่ายนางศรีมาตายาใจ
 จังชอนสำนให้ ดตา
 กินพลางต่างคนสันทนา
 เจ้าพตายย้วยจนทอนว่าไป
 จนควาเดือนเดือนดับเวหาค์หียง
 จำจากทวามสังวณด้วยจนเข้า
 พอคุมทพตบถึงอัยรยา
 พอเดร์งานการวอวาหตั้งว่าไว้
 ว่าพตาง โถมลูบจูบห้อง
 ชีเมยนำหน้าพาจรต
 รมวิตตคมาหน้าวดจนทร
 หตถเคียงหตบหน้าบคาตัว
 ๑ ขนแผนคินนอนจนคอนเข้า

กับทวามไวยสร้อยทองเป็นธองคน
 ถ้ำครองไตร โทณทิวักซ์ตน
 แม่กศัดให้โยมศรีมาตา
 บัดนี้ไช กอออกพระวษา
 พจะธาดักขาคำวณิน
 เจ้าพตายควาไชวชมันหม
 ออยยงทเคยงทองทงธองวรา
 เกรยมดำรบคงไรทข้างฝา
 มาเตยงตุ โภชนาธำวราญใจ
 ศรีมาตายมย่องมืองได้
 ไม่ทตบให้ตผวเมยเข้าเคดัยเคด้า
 แซช้องจำเรยงเตยงคเหว่า
 จะเวยงนมาหาเจ้าทุกคินไป
 พจะรบกตบมาหาเจ้าใหม่
 เปนมิให้ทางหน้าถักกราคร์
 แถ้วออกมาจากห้องของโถมศรี
 เหววไคเนออกมานอกรว
 พอถินนเข้ามคชมกชมว
 ชักผาคตุมหัวแถ้วหตบไป
 เห็นเจ้าพตายางามยังหตบให้ด

นึกว่าเดินหมากรุกเล่นใจ

ครนคางเงาพดายกัหายออก

พอดกตกไปก็ศรัมาตา

ถึงคนหลงตั้งเคียงกันเมยผว

จนต่างต่างเจ้าพดายจึงได้ฟัน

๑ จะกตาวถึงบุษยามารตร

หวังตำรับคืบค้อนไทรชนใจ

ถูกชนเบตหน้าคางจะต่างหน้า

เอะเกิดอปริตผิดแล้วเรา

มาปลุกผัวตัวสั้นทนเจ้าชา

ฟังตงจากเรือนไปไม่ทันนาน

โบราณว่าหมาขัทมดผอย

เราผวเมยเสยทไม้มว

๒ ครานนพระพิจิตรบิดา

ตอบว่าข้ากคิดเห็นผิดใจ

แต่ครึ่งกของทพมกยกชนไป

จะได้ตามว่าอะไรไม่เข้ายา

จนเมือกของทพกตบมากัง

นคกงงเนอศควเสยพวพัน

จะไปโกรธโทษตกก็ใส่ที่

ไม่พระวงส่งสัยในตูกยา

หลบหลีกไปเดินพอเห็นหน้า

ชนหาต้มสัจวาทไม่ขาดคั้น

เผดอศควหลบไปไม่ทันตน

ถูกชนต่างหน้าแล้วคตาคเอด

คินนคนนอนแต่ก่อนก็

ด้วยชนแผนจะไปแต่รุ่งเช้า

เจ้าพดายงามเดินมากก็เห็นเข้า

ตูกเต่าเห็นจะทำให้วาคาญ

เจ้าพดายงามเข้ามาจนในบั้น

จะเกิดการข้างในอย่างไรแล้ว

คู่องรอยมันจะถึงซึ่งตูกแก้ว

อย่าต่อคแตกตัวเคยจะคิดประการใด

ใดฟังภรรยาถกนิกใด

ดูอย่างไรอยู่ที่ศรัมาตา

เหมือนเจ็บไข้เคองชุ่นจุ่นหนักหนา

มรवादอบตักไปรักกัน

ก็อ่าองหลบเขื่อนเหมือนหวาดหวอน

หาไม่ไหนมันจะชนมา

ย้ายคนนตำคณูมันหนักหนา

๒๑ ๒๒ ๒๓
 รุดของหนัจจงบังกายา
 ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
 ฌมก้าแพงเพชรวรตักเจตชน
 ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓
 วักรักเฝ้าเอาด้วยมนตร์
 ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘
 แตกไต่ลื้อขอเป็นหอห้อง
 ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓
 เพียงแต่มนต์วนไต่ไม้เกรงกลัว
 ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘
 ภาตอว่าตอชานพานอชฉาว
 ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓
 เขากยังช้อตรงคงภักดี
 ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘
 จะชนช้อล่อเตียงศรัมาดา
 ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓
 เป็นนหมยานกตงชกอกของเรา
 ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘
 เต็มจปรักษาหาวรอกันเมียผัว
 ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓
 ชอกมาเรียกหาบ่าวเหล่าทนาย
 ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘
 ๐ นาวามาทอดจอกคคคค
 ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓
 กำตงตงเรือแพกนแจจรว
 ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘
 ล้วนเรือประเทียบทองหงส์องดำ
 ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓
 ซาดเหลือเรียกกระเบ็งเร่งวิ่งดี
 ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘
 เรือพระทายน่าให้หน้าหน้า
 ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓
 เรือประเทียบให้พายในลำยกต่าง
 ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘
 คือมาถึงกระบวณล้วนแม่ทัพ
 ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓
 พ้อตกลองประจำดำตระนาย
 ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘
 แลตงเรือลั้งของคองพิทยา

๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓
 ดำรพิททงเต็นทีเดหกกด
 ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘
 มนเฝ้าเฝ้าเฝ้าเฝ้าเฝ้าเฝ้า
 ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓
 คองหลงมนทุกคนไม่เว้นตอ
 ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘
 ฌงอย่างไว้กคตองมาเป็นผัว
 ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓
 จะมามัวโกธไปทำไม
 ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘
 จะรานร้าวถึงชนแผนไม้พ้อที่
 ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓
 เรานเป็นผู้อยู่อยาใจเฝ้า
 ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘
 ว่าคบขี้ห่าชายหน้าเขา
 ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓
 ทำเฉยเฉยเกิดเจ้าอย่าพรั่งพราย
 ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘
 ก็ตงตัวจะไปมิให้สาย
 ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓
 แลตงของกรายตรงมาหน้าวัดจันทร์
 ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘
 กรมการพร้อมพรังอยู่ทน
 ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓
 จำระทอนจันไปในถานวัด
 ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘
 พระทายนากำตงลงไปจัด
 ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓
 เป็นชนิดในตงนกระบวนนาง
 ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘
 เรือทหารอาดำมาลั้งข้าง
 ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓
 ล้วนเรือนางดำไว้ไปข้างท้าย
 ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘
 เรือกันยามารับก็เกิดฉาย
 ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓
 พดพายถวณทหารช้านาญยุทธ
 ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘
 ถัดมาเรือถาวเป็นทสี่ด

พวกอาช้าคุมมาเป็นขลุ่ย

เรือเจ้าเขยงใหม่หนีไปหน้า

แถวองเรือท้าวพระยาช้าคคน

ครอบครวียงเหตเรือไม่พอ

เครื่องคำสั่งตราอาช้าคมากมาย

๑ ครนบรรททุกสั่งเจ้าเร่เจ้าสร้งสรพ

ชุนแผนตูกยาพากันไป

ตูกจะชอกราบดาฝ่าเท้า

พอฝ่าแหนเร่เจ้าสร้งสรพจะกลับมา

พระพิจครบชุนบานาร

ลงไปให้พระองค์ทรงไปรดปราน

เจ้าเร่เจ้าเร่ผู้ช้คร้งคร้งดี

ทั้งพอดูกอช้เยนเป็นนรินทร

เมื่อไปทำราชกรารงานแผ่นดิน

มาปรึกษาหารือเรื่องกรารงาน

๑ ครานชุนแผนแค้นตูกาพ

พอดูกอช้ดาแล้วคดาคโคด

นายไพร่พรอมพวงทงเรือแพ

ให้สัญญาขบขันช้สามนัด

เรือกระบวณหน้าหงคกงคบ

อตุตตุขบค้อนไม้ผ่นปรน

เรือบครภรรยาามาตามกัน

เรือพลอาช้ามาช้่างท้าย

ทงช้่างมาจวมอต้นทงหลาย

หมายฝากให้หิวเมืองรักษาไว้

จะให้ต้อองกองท้พค้บกรงไค้

กราบไหว้พระพิจครบชุนบา

ลงไปเฝ้าล้มเด้จพระพันวษา

ตามสัญญาว่าไว้ให้ท้บการ

ใจดีอวยพรต้บทรต้บ

พระวราชทานยศอย่างทงรางวัล

ต้บมบรณพูนต้บค้บค้บต้บต้บ

อินทรายช้บช้บของอย่าพ้อองพาน

เร่เจ้าสร้งสรพจกตบชุนมาบ้าน

คค้ออันให้เจ้าเร่เจ้าเร่ไป

กับพลายงามก้บกราบท้บช้บใหญ่

ตงในเรือกนยาท้บหน้าวัด

ผู้คนช้บช้บช้บช้บช้บช้บ

ชอกเรือเป็นช้บช้บในท้บไต

เป็นถ้บค้บต้อองคามแม่หน้าไหล

ข้ามบ้านผ่านเมืองเนืองเนืองไป

๑ พวกชายหญิงวงศ์พรตของทัพ

๑ ๕ ๕ ๕ ๕
ชิงขอยกมือฉนวนทา

๑ ๑
ว่าทรงพระเศราอาณุภาพ

๑ ๑
ได้ระเเตยมาตามออกหกลามไป

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เห็นเรือดแม่ทัพมาพากันข

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ซุนแผนเขาเคยคิดมีความคิด

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
บางคนไม่รู้จักก็ซักถาม

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ทูลถามออกถนนวนเป็นไร

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ถ้าหน้าท่านตาซุนแผนพอ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ดแบบบางร่างน้อยนวลตะออง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ครนเรือคล้อยลอยมาหน้าฉนวน

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เห็นรูปร่างพาดายงามอร่ามตา

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
บ้างแดงเพลิงพิศให้คิดใจ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ทบบางคนเตนเพื่อนเคยเชื่อนชีวิต

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
นางคนหนึ่งได้ไค่ไค่ใครเห็นบ้าง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
นี่แก่งทำให้ประวิงฤจจริงใจ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
บ้างว่าเช่นเราเขาไม่ขอ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ขย่ำใจเคิบเกินตัวไปบัวเบี่ยง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ทศตรงดำเรือกษัตริย์ตาซุนแผน

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
จนเข้าเขตศตกรุงไกรโกศภาวรา ๑

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ทงต้องฝังคกงคกนหนกหนา

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ชมบุญญาบารมพระทรงไชย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ปราบได้เมืองดาวเจ้าเชียงใหม่

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เมืองไหนฤจะรอดคอบญฤทธิ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
พอดูกุนช่างคักคักคัก

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เจ้าชีวิตท่านไปรดยกโทษไป

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เรือเจ้าพตายงามนนดำไหน

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เรือกษัตริย์ดำใหญ่พนักทอง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ดำเจ้าพตายพายค้อมาที่ล่อง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
พวกคนดูต่างมองจ้องดูมา

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
พวกผู้หญิงบ่นป้อนกันหนกหนา

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
บ้างชมว่าเทานช่างมีฤทธิ

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ถ้ามันได้แก่วจะถอดใจให้คิด

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
มากดับใจได้คิดว่ามีคิดไป

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เจ้าพตายช่างเตนตาเขาเข้าได้

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ไม่ทันไรกดับมาจะหาเมีย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
มีแต่กรอกินเปล้าให้เราเสีย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ตะหอยตะเหยถึงเขาก็เปล้าตาย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ชนะแห่งนตแต่พวกแม่ทัพ

๕๗ ๕ ๕ ๕
ทเม็นสาวททกนกระฮาย
คนผู้ติดตามตามคตัง
พวกไปทัพคตัมมาเฮฮาไป

ไตเจ้าพดวยฎาพ้อกัพอใจ
ทงชายหญิงไทยเจ้กตักผู้ใหญ่
ถึงกรุงไกรพันทุกตัญทุกตมาย ฯ

ตอนที ๓๒ ถวายนางสร้อยทองสร้อยฟ้า

๑ ครานนขุนแผนเด่นเด่น
 จงปรึกษาหารือกับลูกชาย
 ไปจดหมายที่ท่าคน
 ส่วนเรือประเทียบทองต้องไซ้
 แดงตั้งขุมหมื่นพันกงาน
 เสรีจุดชนวนกันจรด
 กราบเรียนเจ้าพระยาจักรี
 รับนางมาลงซึ่งกรุงไกร
 แด่พวกคริวดาวเป็นชาวไพร
 ทงวิวถวายเกวียนต่างแต่ข้างม้า
 ครนจะให้รวบรวมเอาตงมา
 ไหยบยงคอยฟังตราสำคัญ
 อนึ่งพวกดาวชาวเวียงจันทร์
 รับแต่กิ่งก่ากอนนดงมา
 ๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี
 ให้จัดความตามบอกมีทันนาน

ถึงกรุงศรีชมสมหมาย
 ให้ผู้คนทงหลายทงดาวไทย
 อยด้วยกันกับเรือเจ้าเชิงใหม่
 ให้เขาไปจดทำวาดูกร
 ประจำชานพระระนวนเป็นถวนถ
 เขาไปที่ศาลาถกขุใน
 วานดินกระบวนเรือทงน้อยใหญ่
 ทงศอเจ้าเชิงใหม่กเอามา
 มอบใจเมองพจครนนหนักหนา
 เครื่องดำตราอาวชดำรพิน
 กเกรงจะชกษาจิงผอนผิน
 พนหัวเจ้าทงจะบัญญัติ
 ทมาสั่งนางนงตำมร้อยกว่า
 แด่แต่พระกรณาจะโปรดปราน
 พังคตโปรดเปรมเกษมสำนค
 จะได้อ่านกรบาทตพระกรณา

เดวยมยของหนหน้ามาชมเชย
 เจ้าพ่อตูกตั้งคนพันปัญญา
 สักอคิดใจได้เมืองเชียงใหม่
 ได้ตั้งพระประสังคัง โปรตปราน
 แถวเรียกนครบาทมาบอกกล่าว
 ด้วยเป็นโทษยังไม่โปรดในคดี

๑ ครานหนท่านเจ้ากรมยมราช
 โจมใจอาจพาดใจเกล้าทวดวงพัน
 ถอดหวายอ้ายถนคัมคิเท่าแซน
 เขาไซ้ครวนชื่อคามาทันใด
 เขาเครื่องจำจำของเจ้าเชียงใหม่

จำเมืองเพชรปาดนึ่งมคัง
 ๑ ครานหนเจ้าเชียงใหม่ต้นความคิด
 หวาดทวงพรนศวกตวอาญา
 แต่เห็นเพชรชาติราชมัน
 เห่งอกถ่านทวงทวงไป

๑ ครนถ้ายแสงอโณทัยได้เวธา
 ทงเจ้าพระยามหาเสนามคิ
 ข้าราชการฝ่ายทหารพตเรือน
 ท่านจกรเขาไปตงในจรง

เจ้าเอยไม่เสียททอธา
 ช่างแกตูกตาคักเคื่อเหตอประมาณ
 ทงแผนดินเราเห็นเป็นยอดทหาร
 บำเหน็จบำนาญจะรอยด้วยความดี
 ท่านจงจำเจ้าถาวไว้ตามที่
 กว่าจะมีรับสั่งพระทรงธรรม
 ก็จัดแจงเพ็ชรมชาติแซมชน
 ราชมันยังยอดคำวจนใน

คาวราตคคเนนทงนายไพร่
 ตำแหน่งใครใครก็ไปไม่รอรัง
 นายไพร่นั่งหอมตอมหน้าหง
 ราชคักปีถัดวงเกณทกนมา
 ดิงชวคจะมีวยคิบสังขาร

ตกประหม่าหน้าซัดลัดใจ
 ถ้าคณิวาชีวิตหารอดไม่
 ทอดอาโดยกัมหน้าไม้พาท
 ฝ่ายท่านเจ้าพระยาราชดี
 จศตคตมภกรมทงตักเขาจรง
 กตณเกตอช้ายชวามาพร้อมพรัง
 จังตั้งขุนแผนกับตูกชาย

เจ้าค้อยทำอยู่หน้าพระโรงทอง
 ให้ทรงทราบอันสิ้นจิตันปลาย
 พระองค์คงจะรับสั่งถาม
 จะตรองตรึกนึกไว้ให้ทุกกระทรง
 เราว่าคาญแต่ฝ่ายพระทัยนำ
 หากแต่ได้ชัชชนะพอพระพิง
 ครั้นว่าจนเวลาพวกเข้าเฝ้า
 มหาเด็กรวมวงพร้อมพร
 ๑ จะกล่าวถึงพระองค์ดำรงโลก
 เมานะปรางรัตนจำรัสจรัญ
 ถ้วนเหล่าดำดำนมกำนัดนาง
 พอสตรีฉายฉายส่องซ้องบังนุช
 เด็ดจตุรทรวงตั้งน่าน
 ทรงภูษาพนแดงแยงดูบรรณ
 พระหัตถ์ซ้ายทรงพระขรรค์อนบวร
 นางเชิญเครื่องเนื่องตามจรด
 ประทับพระที่นั่งมดตงกอดัน
 ให้เบกหมูเข้าเฝ้าท้าวพระยา
 เจ้าพระยาพระหอดวงกระทรงการ
 เข้าเฝ้าพระองค์ทรงภพไคร

เราจะทราบทุกผลของเรื่องถวาย
 แล้วจะเบิกส่งนายเฝ้าบาทงตั้ง
 ถึงการณรงคสังครามตามประสงค์
 อย่าดื่มหลงเค้ามุตหลุดตามจริง
 ด้วยว่าทำต้องคำหนัดกริ่ง
 จงรอนิ่งอยู่ที่ทมิฬประตู่
 ต่างก็เข้าไปค้อยทุกหมวดหมื่น
 เข้าสู่พระโรงไชยอินไพบุตย์
 ระเบียบโคกราชภูให้ร้อนศุณย์
 เพิ่มพูนดูชาติดาพร
 เคียงข้างพระแท่นบรรจกรณ
 บทจรจากห้องบรรทมพัตัน
 สักคนขารหอมพุ่งทงปรังถัน
 รัตพระองค์ดวงกุดันเค้นมณ
 บทจรออกจากข้างใน
 พระภูม้ออกพระโรงรัตน
 งามดั่งเทวราชไตรตรึงธา
 เข้ามาในท้องพระโรงไชย
 กุกคคานพรั้งพรตไธว
 มึงคมไหวแต่อกหมอบอวยพร้อมกัน

๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี
 ขอเดชะพระองค์มหารัชมัง
 ชนแผนพลาชยามทไปทัฬ
 คมเรือประเทียบทองตองมา
 ไตเงนทองของสวนพทยา
 ครวัดดาวไคमारวมห้าพัน
 ๕๖ ๕๗
 บันใหญ่ต้องร้อยน้อยสามพัน
 คาบชะเคยพันต้องเป็นของพล
 ช้างสามร้อยห้าม้าแปดร้อย
 ๕๘
 ทงนายไพร่ไม่เป็นอันคราย
 อันตัวเจ้าเชียงใหม่ใจพาด
 ๕๙
 คอวมิคอวฉนิโคในคัค

๑ ครานนพระองค์มหารัชมัง
 พังทูลเรื่องชนแผนเด่นดำราญ
 อ้ายเขยงอินทรคหิมันกุหนกหนว
 ๖๐
 มั่นอดคคเป็นไรไม่ไวยศ
 ๖๑
 การสงครามครงนมใช้เดิน
 ๖๒
 เพราะเรื่องมันยุ่งยากดำมากใจ
 ๖๓
 ด้วยมันจับพวกเราเอาไปไฉ
 ๖๔
 อ้ายพ่อตลกเต็ดตลกคคตไปทัฬ

อญชตทไปทัฬโคฉน
 ๖๕
 ชวนอัยไคพระบาท
 ๖๖
 ยกถบัจตรงคมาถิงท่า
 ๖๗
 ทงพระยาเขยงใหม่ใจฉกรรจ
 ๖๘
 เงินตราเบ็ดเตล็ดจเจ็ดสิบกำบัน
 ๖๙
 แด่ฉกรรจพันร้อยห้าสิบคน
 ๗๐
 ทอนนพนถอนถอนพชน
 ๗๑
 คาบโรงแสงคันห้าร้อยปลาย
 ๗๒
 โคกระบือใหญ่น้อยนหมากหลาย
 ๗๓
 ดบายคด้วยเดชะพระมารม
 ๗๔
 ให้จำไวห้าประการตามท
 ๗๕
 แลวแต่พระภุมมจะโปรคปราน
 ๗๖
 บันปกอชชยามหาศถาน
 ๗๗
 ดงไคฝานเมองฉวกรคชนไคพค
 ๗๘
 ฉนจะคคหน้าให้ปรากฏ
 ๗๙
 พอไคคคหวคคไปทัฬโค
 ๘๐
 พิคระห้ไปก้เห็นเป็นคคใหญ่
 ๘๑
 มิใช่ไปรบราวอย่างฉามัญ
 ๘๒
 ราวไปก้คงฆ่าเสียอฉฉฉ
 ๘๓
 แกกนอฉฉไวไคคนเรา

08/06/2565

เมืองเชียงใหม่ไพร่ฟ้าก่กว่าแสน
ข้าศึกภัยไม่ทานทน
ตหนักหนาจากเจ้าเชียงใหม่
ไหนจ่ารบมากมายที่ปลายฝั่ง

๑ ความชนะแผนแสนสามารถ
ด้วยเดชพระองค์ทรงภพไคร
เกล้ากระหม่อมอาสาไปคราน
ได้อาไศรยในคุณจิตยา
ขึ้นไปถึงฝั่งใหญ่ให้หยุดพัก
แล้วปรึกษายินยอมพร้อมใจกัน

ปลดอมตวงเข้าไปสะกดคน
พบพระทายนานนไม่ครนคราม
พวกเจียงจันทร นนท พวออกมด้วย
แล้วเข้าไปใน โรงแสงแย่งคำศตรา
แล้วไปชิงช้างงาเขามาค่าย

เกล้ากระหม่อมพร้อมกันออกประจัญ
ในอนันนกระหม่อมฉันกับพดายงาม
จับได้เจ้าเชียงใหม่ในหอคำ
ขอเป็นข้าทูลละอองระงพระบาท
แทนนมากรยากคงศรง

ไปได้แต่ถนดยดาวเอาแหดกบั้น
ไต่คนคนเมืองเพราะมอมง
มึงคิดอ่านอย่างไรเมื่อไปถึง
อย่าอาอองจงเส้าให้เข้าใจ ๆ

อภิวาททุดแจ้งแถดงไซ
จงมไซไต่ดินทงภารา
กับทหารตวัดด้ามธูปหัว
กับบารมีพระองค์ทรงขรรคม
ชุ่มด้านกคนผุ่ยยทนน
กระหม่อมฉันตั้งคนกับพดายงาม

ฉันบนคกใหญ่ในยามด้าม
ทงนายไพร่ต่างตามกันออกมา
ช่วยกันฟันผุคุ่มเสี้ยหนักหนา
ทงตักม้าโรงในได้ครบคน
เวดบายดาวยกมาลดับต้น

ดาวบั้นแตกทัพยับระยา
สะกดตามเข้าวังเวดาคำ
ก็ยอมทำสัตย์ให้ด้วยใจจง
มอบกายถวายราชตามประสงค์
จงทราบเบองบาททงสุ้พระทรงไชย ๆ

๑ ความน้อมเต้านเรนทรด้ว
 มเด็จพระชายนเหต่าขุนไกร
 ขนทวยายเฒ่าเจ้าเซียงใหม่
 ถังมันของธำจอหงกา
 ดวยเมื่องมนนเป็นเอกเทศ
 เมือออหน้อมยอมถวายบรรณาการ
 ถ้ำฮาชาติเขามันไปพันฆ่า
 ไข่มันกดับทุจริตคิดต่อไป
 ข้ายขุนแผนพลายงามมีความชอบ
 ขุนแผนให้ไปรงกามัจจนบุรี
 ดับประทณคน โกลาตหมากทอง
 สำหรับใช้ไปณรงคสังคราม
 ให้เป็นทพระด้วรินทฤาไชย
 แดวครตั้งคตงใหม่ได้ธา
 ทงเสื่อผาดมบักปุมด้าน
 ส่วนข้ายตูกชายพลายงามน
 ยิงหนุ่มแน่นของไข่มิไร่น้อย
 จะคงแคงให้มิ่งให้ถึงใจ
 ให้เป็นจมันใจวรนารถ
 พระราชทานเครื่องยศแดเงินตรา

ฟังทูนินต์จะมีโทษ
 ทงตูกหลานชาญไชยไวบุญญา
 จะปลัดยไปคอกกมไม่เช่นฆ่า
 จะว่ามนเป็นขบฏก็เปนพาด
 ยูนอกเขตค้อยุชยามหาสถาน
 ก็ไม่ควรดังผลดาญให้บรรโดย
 ใครจะเชื่ออยู่ชยาค่อไปได
 จึงควรให้ตงโทษถึงชั่ว
 กจะคอบแทนมิ่งให้ถึงท
 มเจียดกระบเครื่องยศให้ตงาม
 ข้างจำตองของประทานทั้งคานหาม
 ให้ด้มตามความชอบทมา
 มให้สุรบภคัมมังง่า
 เติมเงินตราดับห้าซึ่งเป็นรางวัล
 พระราชทานมากมายหลายทนต์
 จะให้มันมัยศปรากฏไป
 ควรเอาไข่มิไร่น้อยให้ใกล้ใกล้
 ให้ด้มทมิไชยได้เมื่องมา
 หือทมันมหาดเล็กเวรข้างฝ่ายขวา
 ปุมด้านเสื่อผ้าสารพัน

๒ ๒ ๑ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ควรตั้งอายุไว้มงคล

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
หัวหมนมแต่ดวงชะตา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ดูก่อนเจ้ากรรมนายเวร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
หาบ้านให้อายุโดยในบร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ควรตั้งเจ้ากรรมทวารใน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พงเรือนครวรวรอบขอบกำบัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑ เือนพระพักตร์มาพบพระทายน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พระดีหนาทประภาสไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เดียงแรงกรกใครให้เป็นพระ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้ก่หลงใโลใจในสงคราม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช่างไม่คิดคดมั่นไหวพริบ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช่างชาติชวตต้นทอปรยจริง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถ้ามได้ชวยโอรชนแผนรบ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
อ้ายคนชวชาติชาชายหนานาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑. แต่ควรตั้งเจ้ากรรมตำรวจหน้า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตั้งพระยาธรรมมากไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตำรวจรบมาบอกผู้รักษา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เขาหัวบถชายชวพาเข้าไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑ ความพระมื่นนรินทร์ราช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เหวยพระยาเชียงใหม่น้ำใจพาด

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บ้านช่องมนจระมทไพนน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ต้องทำบ้านใหม่เศยครงน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จงบัตริหมายนายอำเภอไปเหยียบที่

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คู่วงทพอให้ไกลไกลวง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปปลูกเย่าเรือนให้ตั้งห้าหลัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้ส้มกับกตงเป็นหมื่นโดย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
กรวดข้างจะมาให้ตกไชย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เหมยขายทายนามงท่างาม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มรจะชชชชชชชชชชชช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จนอ้ายตาอเขาไปตามคังผูกถึง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทุกกระไรใจคือเป็นผู้หญิง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปนั่งหลังใหม่จนจบได้ขบอขาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จะจำครบผูกเขยงเดียงต้องทวย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จงหมายถอดเป็นไพร่ใช้เฝ้าประตู

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปเอาพระยาเชียงใหม่ม่านทรู

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไว้รับสองนางตั้งวงใน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พระโองการให้หาเจ้าเชียงใหม่

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บึงคมโหว่หมอบพรมตั้งตั้งท่าน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มพระดีหนาทชยี่ฉาดฉาน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตั้งทำการไม่ล้มอามณนถ

เจ้าซึ่งนางจับไทยตัวไม้หน้า
โทษทัณฑ์นั้นอย่างไรที่ใจอีก

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังพระโองการ
เหง้อตกรอกร้อนดังเพลิงถน

สารภาพกราบทูลส่งออกไป
อันความผิดพดงแต่หลังมา
ถ้าทรงพระกรุณาไม่ว่าพัน
ขอเป็นข้าบาททงสุ์ พระทรงฤทธิ

ขอถวายตมตบตักษัตรา
ไว้ในโตเมองบมหาตย์

๒ ครานนพระของคณทรวงภพ
เมือขอเจ้ารวตถกตวไทย
จะให้กตบไปครองเมืองเชียงใหม่
ตามเยียงอย่างเจ้าประเทศเขตต์ธานี
ตรีดีพดางทางตั้งท่านผู้ใหญ่
จงพาเจ้าเชียงใหม่ไปดำบาด
แต่จกแจงแคงบ้านรับแขกเมือง
ให้เป็นทอาไศรยในภารา
จ่ายตมเยียงอาหารการกินอยู่
พดกบ่าวไพร่ใหม่ ททตบนอน

ยังข้ามตำราบททำศึก
ชยานั่งนึกเรงว่ามาบคคต

หนวดสะท้านชานเดี่ยวทุกขุมชน
เหมือนจะตันดำไปโคพิศุธา

พระทรงไชยโตไปรดเห็นอเกศำ
ข้าพระบาทโทษถึงซึ่งชีวิต

พระราชทานโทษทัณฑ์ ททำผิด
รักษาตยตยจวิตจนวรายปราณ

ออกทงถานนามหาตถาน
ฟังพระโพธิตมการตบคตไป

ฟังจบตรัสตอบเจ้าเชียงใหม่
เราจะยกโทษให้ในครั้งน

จงตงใจตย ขอตออกรุงศรี
รักษาให้ไมตรีจรงกาด

ทงฝ่ายมหาดไทยแตกทาร
อธิษฐานถ้อนาทำตจจา

กนฝำฝ่องเบนชางในแตชางหน้า
ทงเจ้าชಾಯำให้ไตเดือตวอน

เควองเตือตาดตาคมแต่ฝำม่อน
นครบาคคอุยำให้โครบทำ

๑ แล้วตรัสสั่งพัตน์ในทันใด
ทั้งย้ายพวกหาบหามตาม โยธา

แล้วย้ายถวษการงานเมือง
ตั้งกตโหว ในอาทมาตณ
ให้มนมตราภูมิคุ้มห้ามขาด

ทำบาญช้มีหมายหมวดกของโหว
ล่้วนนายไพร่พวกถาวชาวถ่านช้าง
จงเบิกเงินซื้อเข้ามาให้มัน
ครนตั้งขอตัวสัตว์สัตว์เสวรี
จนจากพระโรงกัศพรณราย

๑ ฝ่ายพระยารวมาธิบดี
บอกแก่ท้าวนางที่ข้างใน
แล้วสั่งให้จัดตั้งกาถาญจน์
พร้อมพร่งทงคุดสำอาง
จึงเชิญนางสร้อยทองผ่องศรี
ขอหองนารีศรีสร้อยฟ้า
แล้วเร่งรัดจัดคำหนักรักษา
มิให้อณาทรร้อนฤไทย

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ทรงคักดา
สถิตย์ที่แท่นแล้วเกษมสุวรรณ

ยังพวกไพร่ไปทัพสามสิบห้า
เอาเงินตราผ้าให้เป็นรางวัล
ปลดเปลื้องหน้าททกตั้งสรรพ
ค้อมทพชบชนจงเรียกเซ
ทั้งข้ากรชนอนตตาดอย่าเก็บได้
ให้ชนแก่จมนโหวสันทงนน
ที่ตามมาตั้งนางสร้อยทองนั้น
แล้วสั่งไปเคื่องจันทรทั้งไพร่นาย
พระเสด็จจรจรวัดผันผาย
เยอกรรายคินเข้าปราสาทไทย
มาถึงที่ประตูวังหาข้าไม้
ให้เกณทกนตงไปรับตั้งนาง
ผูกมันตายมัทหัททของชวาง
ท้าวนางเฒ่าแก่แซ่กันมา
ชนทรงขอจรวตีไปข้างหน้า
ท้าวนางนำมายังวังใน
ให้สร้อยทองสร้อยฟ้าอยู่อาไศรย
ตั้งใจคอยรับตั้งพระทรงธรรม
มิ่งมงกุฎอยู่ชยามหาสวรรค์
เหต่าก้านัดพระธนมประนมกร

ครนต้นตั้งดูริษาภาณูมาศ
 คารารายพรายพรางกลางอัมพร
 ล่องใส่วังคังเมืองสุวรรณ
 พระพายเฉื่อยเรียวพดมารินริน
 ด้ร้อยทองตูกของเจ้าเวียงจันทร์
 ว่างามข้าวตาเดิดในถ่านข้าง
 กบอพนางนารีศรีด้ร้อยพา

รูปร่างจะตระการสักปานใด
 ๑ ครานนทานท้าววรจันทร
 ไปบอกสององครไทยให้แต่งกาย
 กระหมวดมุ่นมวยมผลดุมพักตร์
 แซ่มวยด้วยบุบผาดาววรรณ
 ล้อมได้กำไลทองทงสองกร
 นุ่งยกทองทอตะขอคา
 วิโดยเลิศเจดนิคังกนิร์
 ขรวินายนำนางชนปรางทอง
 เจ้าขรวินายบังคมประนมส่งของ
 ๑๖ ทนอมกายเบองชายข้างนมา

๑ ครานนพระองค์มทรวงเศร
 นำชมดัมเป็นราชบุตร

พระจันทรเคดอนเดือนราชกรวอน
 ประภัสสรแต่งวันพื้นแผ่นดิน
 ด้วยแสงจันทรนต้องกระจ่างต้น
 พระองค์ทรงถอดถึงต้องนาง
 เขตชอชอตตนมากรุงต่าง

คหมายมาตส์วาทนางทุกแดนไคร
 กเป็นหยอชชิตาเจ้าเชียงใหม่
 พระตรีพิธางตรีด้ไขเจ้าขรวินาย
 รมด้งทรงขรรคมแถวมณาย
 ผัดพคคร์พวรรณรายคังนวดจันทร
 ๑๗ บันบักวาดแวงแก้วกุดิน

ต้องกรวรรณได้คัมพ์พระยา
 ขำมรงค์เรียงส่ลตอนทงซ้ายขวา
 ห่มผ้าพันไหมอุไรกรอง
 จรดคัมกณมาทงสอง
 เข้าเฝ้าทูลตะของพระบาท
 นางด้ร้อยทองหมอบเฝ้าอยู่ฝ่ายขวา
 คือนางด้ร้อยพานารี
 ทอดพระเนตรรูปทรงทงสองศรี
 ท่วงทคนตะอย่างคต่างกนิ

พินิจทรงสร้อยทองตะของพิศตรี
 ตะมุนตะม่อมพร้อมพรังทุกตั้งอัน
 คดงบเส่งยมงามทราวมสัจาท
 ภาระนญาจะมดอในแดนตาอ
 แดงฉนิพกครมาพิศเจ้าสร้อยฟ้า
 ทาทางทวงทกคิจจริง

หุดากถอกถกตมคคมายเหลือ
 จะเปรียบกเหมือนอย่างนางละคร
 เพราะพรังเพรียงเหลือคดงเวอแรง
 ตวมฝปากบางตกกลางกถม
 ถ้าเป็นมากมาฉินระวาง
 ถึงจะผูกเครื่องทองเป็นรองทรง
 สร้อยทองถกของเจ้าด้านข้าง
 แต่ข้างนางสร้อยฟ้าคหน้ากถอ
 แนะขวัญนายทวงท้อค้องคน
 สร้อยทองคทานองจะคครัน
 จะเขาไว้เป็นข้างระวางใน
 ก้นถกถอตัวแก่ไม่แน่นอน
 ๑ เจ้าขวัญนายไคฟังรับตั้งถาม
 จึงกราบทูลพระองค์ทรงภพไค

นรตกษณงามเกิดเกิดฉิน
 ถ่มเป็นขวัญของประเทศเขตดาวภาว
 มารยาตรสนิทถ่มถ่มเป็นสาว
 จนเขียงใหม่ได้ชาวเข่าช่วงชิง
 ตจวิคกรียากระคองกระคอง
 จะเสี่ยอยแค่คั่งตั้งด้วยรายงอน
 พิศแต่เวเบอดไคแต่รอนรอน
 งามงอนอนอนอันบนเออถกถม
 กถองแกตงพายจับกเจียนถ่ม
 เห็นตาดเตาเจ้าคารมเป็นมนคง
 ถ้าเป็นข้างกข้างขย่างคองประคังค
 ถาคณขไม่ประคองคเงบตัว
 ยศ้อย่างมารยาตจะยงชอ
 กระชิบควิคคแก่เจ้าขวัญจรจันทร
 คชอบมาพาคถญาไม่ฉิน
 สร้อยฟ้าหน้าทาทางเหมือนนางละคร
 คตงใจชิบชิตค้องน
 ญาจะคอรณฉน่นประการไค
 กัทรบคความตามพระอชณาไคย
 เห็นถกค้องตามพระไทยทไควิคถวณ

เห็นจะไม่ขัดใจเจ้าเชียงใหม่
ให้ดำริเจ้าสร้อยฟ้า

ดูเหมาะหมตพอดัสมารมณหมาย
อ้ายหม่นไวได้สร้อยฟ้าไป

๑ เจ้าขวัญนายกรมกัมบังคมบาท
จึงทูลความตามกระแสพระโองการ
ครั้นมิใช่ได้เมืองดาว

ถ้าประทานสร้อยฟ้าให้สมัคร

๑ ครานพระองค์คุณทรงเดช
พั่งขวัญนายทูลถนองคองพระไทย
แล้วหันมาปราไศรยนางสร้อยทอง
ตั้งเป็นราชบุตรศรีรัตนนา

จึงตรัสตั้งคตงในพนักงาน
หีบหมากทองดงยาราชาวดี
แหวนเรือนรังแตนทองแหวนงู
ฝ้ายกทของยกใหม่สะไบกรของ
จัดตำหนักให้ขยุ้มคกหมื่นใหญ่

แล้วตรัสปราไศรยนางสร้อยฟ้า
ถึงพ่อเอ็งจัดให้ก โกรธ
เมื่อราชการเสร็จจัสรรพเขากลับไป

เราขอเขากงให้ตั้งเราว่า
ทงมหนามตาอ้ายหม่นไว
เจ้าขวัญนายจะเห็นเป็นโฉน
ก็จะได้เป็นกำลังราชกร ๑

เคารพรับพระราชบรรหาร
ซึ่งประทานจมีนไฉนหนคอรนิก
ตั้งชาวทอให้ดำอาณาจักร
ก็จะยังด้ามภักดีพระทรงไชย ๑
บันบักนคเรศเป็นใหญ่

เอออ้ายไวมีนลัมกับสร้อยฟ้า
อย่าหม่นหมองจะเสียดใจงามหน้า
ซึ่งบิดายกให้ด้วยไมตรี

ให้จัดของพระราชทานตามที
เงินยลบซึ่งทงชินทอง
คัมหุระยาเพชรเกจก้อง
ทงตั้งของล่อนพเตยงกตยา
ซาไทให้เป็นล่อชทกถ้วนหน้า
เอ็งก็อย่าอาวรณ์ร้อนฤไทย
กุดได้ยกโทษโปรดให้
กูใช้จะเป็นพ่อของสร้อยฟ้า

จะเลี้ยงดูให้โตอายุเพอน
 จะตกแดงให้คิมหน้าตา
 เองจงยบยงอยู่วงใน
 ฝ่ายเจ้าช้วนายด้วยจงช่วยดู
 ถ้าหากมันคิดถึงพ่อแม่
 รมตั้งแถวจงท้าวเจ้าช้วนาย

๑ ครนรุ่งแดงดูริยาภาณูมาศ
 ฝ่ายว่าพระองค์มทรชกรรม
 พรังพร้อมเสนาข้าเฝ้า
 เจ้าเชียงใหม่พินพระวราชอาญา
 พระองค์ทรงดำริศริตรา
 เห็นว่าเจ้าเชียงใหม่หน้าใจจง
 จึงตรัสว่าข้าเสี้ยเจ้าเชียงใหม่
 ทงบ่าวไพร่ชายหญิงแต่ศฤงฆาร
 ไปรักษาพระนิเวศน์เขตคชชนท
 ถ้าแน่นมีบัจจามิตรมาทศโค

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังรมตั้งโปรด
 ก็มกราบทูลพระองค์ทรงคักดา
 ไปเบื้องหน้าถ้าทำให้เคืองขัด
 ตัวจ่านาคำรับไม่ก่ดบกลตาย

ถึงจะมีเข่าเรือนไปจนหน้า
 มิให้ใครครหาหนีทาก
 ช้วนายไปจัดเรือนให้มันอยู่
 ทงคนบ่าวไพร่ให้ศบาย
 ให้เฒ่าแก่พาไปตั้งใจหมาย
 พาดร้อยฟ้าผ่นผายลงมาพาดัน

โองาสพรพรณรายฉายฉิน
 จจรัดออกพระโรงรัตน
 ทกหม่เหล่าแวดต้อมอยู่พร้อมหน้า
 ก็เข้ามาเฝ้าเมืองบาทบงตั้ง
 ถึงขอบชันทดีมาโดยประดังค

ควรให้คังยศได้ไม่เดียงการ
 เราจะให้กตบหลังยังตถาน
 ตัวท่านจงคืนเอาชนไป
 บ้องกนคักเสื่อเห็นอได้
 เหลือกาดงก็ให้บออกตงมา

ปราโมทยตงจะเหาะชนเวหา
 ขอรองพระบาทากว่าจะตาย
 แม้นเป็นสัตว์จงประหารให้ฉิบหาย
 ขอกถวายบุตรไว้ได้บาทา

๑ ครานันพระของกมุททรงภพ

เขอเจ้าเชียงใหม่ไปภารา

ซึ่งตูกสาวในอกยกให้ข้า

แต่เห็นหน้าชานกนกคงใจไว้

มันหน้าชมตมกนนั้นใคร

ชายพดายงามความรักเด็กชาย

ชยาเดี่ยวใจวาได้กับตาศักดิ์

เป็นหัวหม่นมหาดเด็กเด็กชา

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้พึ่งรมสังขอ

เดี่ยวตายศึกตูกสาวคงพิณชู้

นกกิ่งสร้อยฟ้าพิจาเจ้าอัย

ครนชตกจะเคองเป็องบาทา

อันตูกสาวเถด้ากระหม่อมถวายชาติ

ซึ่งจะพระราชทานจมนไวย

อันพระไวยคนนกกศักดิ์

ต่อไปคงจะได้ราชการ

๑ ครานันพระของกมุททรงภพ

แม่นมี้เหตุเภทพาดประการใด

ท่านจงคนหลังยังภารา

ทั้งเจ้าไพร่จงเป็นสขทุกคณัน

พึงจบทรงพระสรวดตำรวรว่า

แล้วไปมาหากันก็เป็นไร

ก็ชอบใจหนักหนาเจ้าเชียงใหม่

จะขอสร้อยฟ้าให้กับชายพดาย

ตูกสาวเจ้าเชียงใหม่ก็เจ็ดฉาย

จะได้เป็นสร้อยสร้อยทองรา

ชายพดายงามก็รักเหมือนตูกสาว

จึงนึกว่าเราทั้งสองเกี่ยวดองกัน ๆ

รันทดท้ออุทโยให้ไหวหวน

ชคือนมโคโรออกซึ่งวาจา

ไม่ควรเคยจะระคนลงปนซ้ำ

จึงกราบทิศพระภรรณาด้วยจำใจ

ใจเป็นข้าฝ่าพระบาทจนคักไชย

ก็สุดแท้แต่พระไทยจะไปรดปราน

แหดมหลักเป็รื่องปราชญ์ชาติทหาร

กระหม่อมฉันจะได้พึ่งเพื่อนสืบไป ๆ

พึงจบตรัสว่าเขอเจ้าเชียงใหม่

จะได้ใช้ให้ออไวยไปช่วยกัน

ญาติวงศ์ศอยท่าจะได้กศัตย์

พระตั้งเสด็จจรจรัดเข้าวงใน

๑ ฝ่ายเจ้าเชียงอินทรีบนประชา
มับตั้ง โปรดปรานประการใด

๑ ครานนางอัปสรหมเหษ
ยนึกที่จะไ้ไปภารา

ให้ใหม่ไปบอกเจ้าสร้อยฟ้า
สร้อยฟ้าจึงตารวนายพถน

๑ คราถึงทล่ถิตยของบิตร
เจ้าเชียง ใหม่กอดตลกด้ว้โล่ถา

เพราะมคควเจ้าถวายจึงกลายเคื่อง
จะโปรดปรานประทานให้หมื่นวอย

ครานนสร้อยฟ้ามารศรี
ต้องกรกอดบาทพระบิดา

โอ้อว่าเจ้าประคนของลูกแก้ว
ถึงตลไรไ้ถ่ชนกชนน

ซึ่งยกตลกถวายถายชวต
ท่านจะไร้ตักนำหรือหามวอ

แต่ททุกขอยแต่ทจะมีถว
จะตุการเรื่อนเย่าเขาข้างไทย

ก็จะถูกคิดพินนรย
ถ้าหรับเขาเคื่อนวาทงคาม

แต่จจนกตบมาทอาไคย
ก็เต่าให้เมี้ยแจ่งแห่งกัจจา ๗

ได้ฟังคตทถวถว
แต่ททุกขถึงชดาถวชวถน

ให้ออกมาทนทชมชมน
เฒ่าแก่โชถนนทกักบมา

นางยอกรกรวาททงชวชว
ว่าพ้อเม้นจะถาเจ้าถบไป

ไ้เดเมือเมืองเจ้าจะตคยู่กรงไ้
เหลือชวถยอยแต่ทแก้วพ้อชว ๗

ฟังคตเพียงจะคตถนตงชว
กัมนหน้าชบถงแต่ทโล่ถัก

จะถตลกแต่ทเด้อเขาถวถน
ก็พ้อเมเยอโยนใจคช

ตลกไม่คคตบคเมื่อนคชกเจ้าพ้อ
ไม่ย้อทชจะแทนพระคุนไป

พระทถหวอกเชยหาเคชไม่
จะอย่างไร้กัไม่รู้ประเพณ

อปียค้อตถายชวถกรงศรี
มีแต่จะอับชวชวชวมาท

ประการหนึ่งผู้ซึ่งจะเป็นผู้
ประทานไปถ้าเขาไม่มีเมตตา
เมื่อนจะท่ายายถึงคตบ
ตัวคนเคียวตกอยู่ในหม้อไทย
จะได้แต่ร้องไห้ไปจนม้วย

ไหนจะอยู่ไปตลอดคงรอดตาย
๑ ครานหนึ่งเจ้าเขียงใหม่อาศัยตุ๊ก
แข่งชนกตชนกตหน้าตาไว้
เป็นกรรมของเรานะเจ้าเขียง
ครึ่งชวดต้นจันในจันัก
คตยคตถึงวงคำคตญาณาคี
เป็นชะเถยถองทัพเขาจับมา
ถ้าไม่มีตัวเจ้าเขียงถวาย
นี่พอให้ไวเหนือเชอพระทัย
ซึ่งพระองค์ทรงขอให้พระไวย
แต่จะวัดพระตำรัสเหมือนตุเบา
ชอนกโตมรับตั้งแล้ว
ด้วยพระองค์ทรงพระกรุณา
ไปวันหน้าถึงว่าจะอาตุร
อนึ่งทศพรพระคณไวย

มิใช่ตัวเขาส้มครรึกใคร่ซ้ำ
ก็จะพาดคำว่าเขาตามใจ
จะสู้รบหลบหนีไปไหนได้
จะพึงใครยามยากลำบากกาย
แม่พ่อพอจะช่วยก็ห่างหาย
นางพุ่มพ่ายชดนาได้กาโดย ๆ
พันผูกนั่งสะท้อนกลอนใจใหญ่
โถมเจ้าเขาใจของตุกรึก
แต่เกิดมาพ่อแม่ไม่เคยจะหาญหัก
เจ้าเหมือนทพงพอกของบิดา
พระราชราษฎรเพอนยากมากหนักหนา
เหมือนตถุยาช่วยให้รอดคตคตไป
ก็คงพากันตายอยู่เมืองใด
จึงโปรดให้กตจับคนไปเมืองเรา
มิใช่พ่อพอใจจะให้เจ้า
จึงจ่ายกให้เขาคามบัญญัติ
ว่าจะเดียงตถุแกวให้ตมหน้า
จึงพึงฝ่าบาทบงตั้งพระทรงไชย
จะเผ้าแทนเพ็ดตุกก็พอได้
เมื่อชนไปย้ายบุรเรา

ถึงเมื่อเป็นประกายจะหักหาญ
เมื่อเราอ่อนเราก็หย่อนผ่อนให้เบา

คงเห็นกับไม้ตรีมแต่หลัง

ถึงเกิดขอเคืองขัดอริยา

พอจะให้เถรवादฉลาดเวท

อยู่เป็นเพื่อนของกษัตริย์นทราย

แม่เจ้าเขาคงเสือกเหตตามหญิง

มอบไว้ไซ้ชีวิตติดกับคน

อันจะเป็นแม่เข้าเจ้าเรือน

เขาตจรงตั้งไรเจ้าไม่เคย

๑ ครานนนางขบสัรชนัน

ตั้งสัรตถุโถมถ้ำเขาใจ

เกิดมาเป็นมนุษย์บุตชน

ดัดแท้แตกกรรมทาทามา

ถ้าถงคราวพันเชษฐที่เป็นทกข

เป็นกรรมตามาณะนแต่ไรไร

พระพ่อได้เจ้าถวายถายโทษ

ตั้งกณหาชาติตั้งกุมาร

เป็นกุดศตมณญอันยิ่งใหญ่

ไม่ควรข้อยกอดิระชิตระอา

ด้วยทำการถวายเจ้านายเขา

จนเคยเขากันเป็นมิตรฉันท์มา

ทั้งเป็นเมียบประทานพระผ่านหัตถ์

เห็นจะไม่ค้ำค้ำให้อบอวย

เขอวเค็ชฎทศโคใจหาย

กับเพยควานชานอายด้วยอีกคน

ที่เชื่อใจได้จรงมาแต่คน

ถึงพ่อไปเมืองบนไม้ตะเดย

ดูให้เหมือนแม่เจ้าเกิดตูกเขย

ทวามเซยถามแม่ให้แนใจ ๆ

เรียกสัรร้อยพันนารีเข้าเรือนใหญ่

อัยาร้องให้ไปนักษะตูกอ

ความทกขมโตพนจันตักหน้า

ถึงเวตาตั้งตั้งชกทกขไป

กักตบมีความสัรตบไปใหม่

จะหวาดหวอนพรนใจไม่ต้องการ

เหมือนเจ้าไปรดพ่อให้ไดคั้นถถาน

เพิ่มประโยชน์โพธิญาณพระบิดา

จะคำช้ตัวไปในกายหน้า

จงกัมหน้า่นองพระคุณไป

ซึ่งภาษาดจะประทานใหม่ผว

เป็นดศรมผวกนทวไป

ถึงเนอคอยห่างต่างภาษา

ถ้าคณแต่ให้ไตคนดี

เหมือนเช่นพระอรุณรทนางอุดำ

หลบอยู่เทวดาพาอุไม่ไป

ถึงตัวแม่เมื่อสาวควรวพวยฟัง

พระแม่เจ้าเซียงใหม่ไปขอมา

ถึงพอเจ้าเต่าไม่ได้เห็นแม่

ยังอยดวยกนมาเป็นชานาน

ด้วยวิไลในการประเวณ

พอตถกนกวระวดคกำหนดใน

ยังหม่นสาวควรวแรกภรมยรัก

นภทตงให้ตคตงเคตถาเฝ้าพนพว

เมื่อแรกแรกววมเรียงเคียงเซนย

ตอนานวันอวางววยคตตายเคตถาคตง

วิไลชายคต้ายกนคชสาว

แต่ทวามางยคตทนามน

ธรรมคตาศตพรทมผว

เพราะถาผวคตวนนยงคัมเกรง

เจ้าอยากถวชวรายทามไม

เพราะว่าเป็นวิไลยแห่งใดกย

จนหน้าตาไมรุกคมถจ

ถจะมีความตู่ไมทกขใจ

ถอยห่างต่างพวราเป็นไหนไหน

ยังรักใคร่ปรองคองทงตองว

ถอยเวียงเซียงคองโกตหนักหนา

ฟังเห็นหน้าพอเจ้าคตอวงาน

ไดยินแต่วรูปทรงตงตณฐาน

มิไตมร้าวรานประการไต

ยอมมอยทคองจคตคตผมย

แต่พอไตรรตักหมตคตว

พอประจกษไตเดยเป็นเมยผว

ราวกับคตอวชนตอวรคชนไคตรงค

อย่าถตวเดยจะพิโรธโกรธขง

หนนแต่จิงจะไครตจกน

กาหมอกคตอวพรทคตจะยน

คตอวรคคตอวณผนจเป็นเพตง

คตอวเกรงยวจากถอวผวขมเพง

ถคนอนครนคตอวมีเป็นโร

ทำไมกับดาวดาวอวดดาวเคอะ

ยังชมว่าท่านยายแยบคายดี

อินเป็นหญิงสุดแต่ตั้งปรนนิบัติ

แม่เจ้าทำเหมือนคำของมารดา

๑ ครานนิจ โฉมนางสร้อยฟ้า

เจ้าแม่ไปขอให้ตัวดี

ให้แจ้งข่าวเจ้าประคุณว่าเป็นสุข

ตั้งพลางต่างองค์ทรงไถ่ถา

๑ ครนตรียนายบายคดขยลงรำไร

แสนส่งสารตถุยายังปราณ

เขาข้ามรงค์เกายชดถอดให้ลูก

ใจคอเมื่อยากจนพนัก้าง

แตรเดอกรรนางดาวพวงดาวไซ

กบรนรรูปตอกัดคน

แตรดั่งซากาสนกับดาวใหม่

หนักนางเบนน้องร่วมท้องมา

จอนประคบิดแตรแก้วแม่เฮ้ย

แม่จงอัยเป็นสุขทกนรินทร

๑ ครานนิจ โฉมเจ้าสร้อยฟ้า

กราบคันทพ่อแม่ให้ตาด

ถึงจะด้วยมหนักเซอะตั้งซากน

มิได้มีเหมือนแม่จอนแก่ชะรา

ใครตั้งทตผอกรกเป็นหนักหนา

ตักว่ายาแฝดฝังทงตาบี่ ๆ

รับคำมารดาได้เก็ด

ถึงบ่แตรจงใช้ให้คนมา

ก็จะระบายกลายทุกขของคัวข้า

เพียงว่าจะตั้งส้มประดี ๆ

เจ้าเซียงใหม่กับองคัมเห็ด

เวถานจอนเจ้าจะเซาจง

ถ้าจะชายถกถกถัดบั้ง

จ่าน่าใจในวงพอกแถจัน

นางสาวใหม่พี่เดยงนบนตน

เขาใจเบนนเพื่อนตนเถิดถถา

เองเฮ้ยอย่าถอใจว่าเป็นชา

จงอุตถ่าห้หมนระวงตั้งถอนกัน

อย่าช่าเดยถัดบไปเข้าใจศอวราย

อินทรายราคอขยามพาน

ฟังว่าดังอุระจะแตกถาน

ชดไนยให้ถษ่านถงโทรมทรวง

เย็นนกกจากขำกมไค

พระสุริยาจวนพตบจะตบดวง
พวกเฒ่าแก่เคอนตกว่าจกคำ
จึงจำจากบิตาตะมารคร

๑ ครานนพระเจ้าเซียงใหม่

แตตามสัตว์ขยฟ้าจนฝ้าง
ทงนางอปัสรมเห็ด

กระทงพวกถ่าสัตว์รคกถยา
ครนว่าค้อยคตยาวยไคกา
บอกว่พระองค์มูทรวงไซย
จงไปตั้งพวกถาวบ่าวไพร่
พรอมพรงตงเตในพรงน

๑ ฝ่ายว่าเสนาพระยาตาว

ต่างคใจรวบรัดไปจิดเรอ

ตั้งพวกพตถาวบ่าวข่า

ช่วยกันยาเรือแพอยู่แจจรวร
บางไปซื้อเสื่อผาหาของกิน

ขะมิกะเหม็นธารามยามจะไป

พวกพ่อค้ารชาวตาวจะกตบ

ชวนให้ซื้อของเขาเอาไปเมือง

เป็นทฤชใจจะรบเข้าวังหลวง

ให้เป็นห้องบ่วงโยมิโค่วจร

นางยังเข้าเส้นทฤชตั้งทอนดอน

เฝ้าอาวรณ์ไคกเคว้จวนเข้าวัง ๗

อาโดยตถยานาตาตง

แถวหงงตั้งอินให้อยู่ไปมา

กไคกรวรกเป็นหนักหนา

ต่างก็พลอยไคกาคด้วยขาดย

จึงเรียกเหต่าเสนาเข้ามาโกถ

ยกโทษไปรดให้ไปชาน

ให้เตรียมคตถบไปบรีศรี

ฤชคตวนมจะคนเมือ ๗

ทรวบข่าวว่าจะไคกตบไปเห็นอ

หาพริกเกิดอเตรียมละเมียงไปแดงกน

กตตตามกนมาจาตะหวน

บางคนนนเก็บของมากองไว้

ที่ใครมหนักนรบไซให้

ถึงเห็นคเห็นอหยเหงอไหลไมชนเคอง

เขาของหามหีบหีบมาแนนเนอง

ราคาแพงขายตั้งไคพงใจ

ฝ่ายพวกนางดาวเห่าข้าหัตถ์
 เก็บพมผาผอนก่อนตั้งใบ
 บรรดาพวกที่จะได้กลับไปบ้าน
 ที่ต้องอยู่ยงรักษาทำตาแดง
 เจ้าเชียงใหม่ครั้นเห็นก่ตั้งสาร
 ผู้เขย้อยหน้อยกับด้วร้อยฟ้า
 ๑ พอรุ่งเช้ากตเวทิตมาหาคนไทย
 ผู้คนชนของมานองเมือง
 บอกว่ามีพระราชโองการ
 ของเสนาบดีตั้งมากรุงไกร
 ช่างม้าพาหนะมาว่าไพร่
 เขาบุญชัคคีดำรงค์ตรวจนับ
 พวกเสนาพระยาดาวซางเชียงใหม่
 เรียกเรือดมาเรียงไว้เคียงกัน
 ทั้งของหลวงของเสนาทั่วพระยา
 บรรทุกแล้วถอยมาทอดจอดประจำ
 ที่ตรงท่าหน้าบานตะพานตง
 ต่อตงมาข้างท้ายเรือฝ่ายใน
 ครั้นพร้อมเสร็จเจ้าเชียงใหม่เห็น
 เรือพวกทั่วพระยามาประจำ

หวังสมัครต่างรับหาหีบได้
 แบ่งนามนเอาไปให้พอแรง
 ต่างเบิกบานยิ้มหัวทอทุกแห่ง
 หัวอกแห่งใครทักไม่พูดจา
 แจกบำเหน็จบำนาญให้หนักหนา
 พอบินหน้าข้าจะให้โตไปเมือง ๆ
 ทงกรมแต่คนตั้งโนมาแน่นเนื่อง
 แต่ถ้วนเครื่องอุปโภคที่รับไว้
 พระราชทานคนตั้งศฤงคารให้
 กลับชนไปกิ่งพิงจตรจงแฉะรับ
 คืนไปตามวันตั้งให้เสร็จสรรพ
 มอบแล้วต่างกลับไปฉับพลัน
 กลับของชนไปเป็นหัตถ์หัตถ์
 เขาของบรรทุกเรียบเพียบทุกตำ
 ผู้คนชนมาอยู่คดาคตำ
 ในท้องน้ำเสียงดาวออกฉาวไป
 ให้จอดเรือดำทรงเจ้าเชียงใหม่
 ให้จอดเรือพวกไพร่ข้างใต้หน้า
 จรดตงเรือเมื่อใกล้ค่ำ
 เรียงตำคอยท่าจะครดาคด ๆ

๑ พอดาวประกายพฤษชนพวยพุ่ง
 พระจันทร์เคตอนเดือนบายตงซ้ายไม้
 พอดดาวตางพันคนนทรา
 พอดทัยไรแดงชนแรงเรือง
 ตงเรือพรอมพรังทงนงโยไพร
 พอดไคฤกษ์ร้งร้งวาร
 นาชนคกรรเชียงเคียงควนครก
 ทาวคิดถึงตถยายงฮาดย
 เรือตามนาชนมากว้างคว้าง
 เห็นช้างผูกเด้าเคียงฮวยเรียงราย
 วงพาดงาเหงากับเด้าจตุ
 นาคาซาบฮาบหนายฮยเนองนอง
 ซ้างเคยเคยถายฮยถายถาย
 ความทระนงหิงตถวาวเรียวแรง
 ด้วยความรันทงพังกามิงคา
 เพราะตถนหาพาทตงตงเข้าฮอง
 คิดถงเพอนกเหมอนกมิตถวา
 ต่มบคพิถถานกถานคา
 เพราะตถนรกรถวอยทงปองตถวาท
 เดียมานเดยเมองโตเคองคณ

08/06/2565

ไกตริงแดงทงจระตองไซ
 สักถนไกกถงชนต่นนเมอง
 หงเข้าเฝ้าปถากนตามเรอง
 แดประเทองทอพาสักฮาฮาร
 เจ้าเซียงใหม่ตถกออกมานอกมาน
 ให้ออกเรื่อจากตถพานในท่นไต
 ตถถักถ่านมาหน่วงใหญ่
 นาคาไคถนงนงฮอยฮางทาย
 ถิงพระเนยตคตถองฮางกใจหาย
 ไคฮางพถายตามไซตงมาตถงฮอง
 ตถจระมั่งคตอะไรเมื่อใจหมอง
 ทงตถองฮางมิงาไมกถ่าทง
 ไมกตถวเพอนถ่นไตด้วยใจเซียง
 ถกเขาถถถตั้งปถพาเอามาคตถอง
 คิตไซตงตามมาได้คตถองคตถอง
 จิงมาคตถองถมคตถอยอติว
 แตกถอนเก้าถารพินจระทรวธา
 เมองไหนไมมาปรมะทคถน
 พถงพถาคจิงทกชเดยเดยถถถถถถ
 มั่นแตตถกตถายใจมิตถน

ยังคิดยงเหงามเศววิญา
 ถึงบ้านมอญเห็นชอนมอญดงย่น
 ผ่านโพธิ์สามต้นเห็นศันโพธิ์
 สำนก้นปลุกเรียงไว้เคียงกัน
 เห็นวงแหงันทศธระดหมอง
 เหมือนเรวตจะไปครของซึ่งเวียงไชย
 โอวปากปากนาพระประสพ
 ครวญคว่ำว่าหามาตามทาง
 เหลียวหน้ามาทางมเหดี
 ยังเบอบ้านย่านทางหมางฤไทย
 ครันจวนเย็นจอตหาที่อาไศย
 ซ้ำบ้านผ่านแวงเมืองอินทร์พรหม
 พันนครสวรรค์แปรไปแดงใหญ่
 ถึงบางตลาดนไม่รอถือนาว
 ๑ ฝ่ายผู้รั้งกรมการทราบสารตรา
 มอบของนานาบรรดาม
 ที่ครอบครวตั้งของคองประดังค
 ดำเร้งเส้งจในไมกอน
 ๑ ฝ่ายข้างเจ้าเซียงใหม่ให้จัดกัน
 ให้คุมครววิต่างเตข้างม้า

นาคาไหลหงนงระอน
 นาคันให้ถอกค้อไปพตนิ
 กิ่งใต้วใหญ่โตสูงถงัน
 ศันหนึ่งนอຍกตางคบางใบ
 ถองศันตศันรินใต้ว
 ตกนอຍละห้อยให้เป็นโพธิ์กตาง
 ตักเมื่อไรจะได้พบกับตูกบ่าง
 ถึงบ้านขวางท่าค้อให้ท้อใจ
 ก็เห็นนางโคกถะอินไห
 นกไม่มตนไม่ชันชม
 เข้าไปแคครันผ่อนพักร่ม
 ไชยนาทมโนรมย์ถัดคับมา
 เข้าปากน้ำเกยไชยในลำชา
 จนถึงหน้าเมืองพิจครบุรี ฯ
 ต่างถ่มารับรองคองตามที่
 ตามมณูชตั้งไปให้ศันน
 ก็จัดตั้งกรงศวีระมิมะมัน
 แลวบอกบนตามคตทิมมา ฯ
 พวกหนึ่งนั้นเดินบกยกถองหน้า
 ไปคอยท่าหน้าเมืองถันนาโดย

กระบวนเรือน้อยใหญ่ก็โคตกลา
ตกท่าทางตงทางน้ำขมไป

๑ ฝ่ายผู้ตั้งคโศกกรรมการ
ทราบวาปล้อยเจ้าเซียงใหม่ให้คนเมื่อ
ครนพวกดาวบาวนายถึงพร้อมเพรียง
แต่ตรวจจ้อบตามบัญญัติจะไป
ให้หลวงพลตงความคามไปตั้ง
แถวให้แคงมาใช้ไปเร็วรุก

๑ ครนกระบวนพร้อมพวงทงนายไพร่
ชนบทยกออกจากเมืองพตท
ท้าวพระยาผู้รักษานะเมืองดำปาง
เจ้าเซียงใหม่ก็อัยบายคตตายอาวณ
ตั้งวงพระยาเจ้าเฝ้าเจ้าเซียงใหม่
รับไปบอกข่าวชาวภารา

๑ ฝ่ายว่าพวกดาวชาวเซียงใหม่
จ้ดกระบวนแห่น้ำแต่ประเทือง
ทงราชยานคานหามแถวของ
แต่บ่าวร้องบอกดาวชาวบริ
ครนพระเจ้าเซียงใหม่ไปถน
ทงเสนาอำมาตยารประยุ

เข้าคตของพังกมาหาชาไม้
พบนานใหม่ไม่ช้าถึงท่าเรือ ๗

รักษาคานพระนครข้างคตอเห็น
จ้ดพริกกตขาวปลาดหาเตรียมไว้
เอาตะเบียงอาหารมาจ่ายให้
ทงนายไพร่ข้างมาเครื่องอาว
ถึงปากตงพงแดนเป็นทัด
บอกเมืองเถนทราบคจ้เคยกน ๗

เจ้าเซียงใหม่ปรัดเปรมเกษมสันต
เจ็ดวงถงแควนแดนนคร
ต่างกมาพร้อมพวงตงแต่ก่อน
ให้พกผ่อนเห็นคตอเห็นยถ
กจ้ดเจงนายไพร่ให้ตวงหน้า
ว่าพระเจ้าเซียงใหม่โคคนเมือง ๗

ต่างคใจพร้อมหนามาแนนของ
ของเทยวเซียงเหตองบรรคัม
ของกตของเครื่องตั้งคคคคค
มากอขยรับอัยทเมองตำพ
กพากนมาเฝ้าเจ้าไอศุรย
เพศทตคตอรับควขยนค ๗

๑๐ พอได้ถูกชวณตมมงคล
 เชิญเจ้าศักรยาศาเข้าน
 เชิญพระองค์ชนทรงยานมาศ
 แห่ออกนอกเมืองดำพูนไชย
 ทงต้องขังทางแห่ให้บังคณต
 เจ้าของบ้านนงเวียงอยู่เคียงถน

พลางไปรยบมามาโดย
 องค์พระเจ้าเจ้าคนพระนคร
 ตราชไชยศกวง
 ให้พอเจ้าเป็นตชทกเวดา

๑๑ ครนความมาถึงนเวค่นอง
 แต่งบตพตคงตระดับซบซ้น
 พระตั้งมราชเชิญองค์เจ้าเชียงใหม่
 มเหตักมช่มจาเพาะ
 สวดเสร์จตั้งมราชเอาบาตรนำ
 รตเสร์ตาระเคราะห์รายให้หายพัตน
 ครนคกบាយชายแสงพระสรียา
 ทงเสร์นาข้าเฝ้าเหล่าชาววง
 เชิญองค์เจ้าเชียงใหม่มเหต
 ตงบายศรีเครื่องกระยาตำรวพิค

ต่างคนประณตบทศรี
 ครองบริเนาเวรัฐเป็นตครไชย
 ทงนางราชเทวีศรีไค
 ไปยังเวียงเชียงใหม่ในอนัน
 ผูกแฝงราชชฎชนกถน
 พอเจ้านายถนนักชวยพร
 ยกมือกราบไหว้อยู่ตตอน
 เหมือนพระเวตต์ตครแต่ถ้นมา
 ไชยมิ่งคตังพระเจ้าชา

ชาวภาราต่างอานชวยชวยพร
 พระครบบามางอยู่ตตอน
 คามแบบอย่างปางถ่อนเคยพาดเคราะห์
 เชนังในช่มกตด้วยเป็นกรถยเกราะ
 แต่ถ้วพระตั้งมตวัดตระชนพรช่มกน
 เสร์ชวยพระมนตครตระยัน
 เดีงประโคมครนควนต่นันตง
 พระญาตองคัพงคามาพรช่มพรง
 ประชมนังในทชองพระโรงรัตน
 ตระกิตยทแทนประทับตำหรับกษัตริย
 ประจงจัดหลายอย่างต่างตงกัน

ให้พระยาจำบ้านเป็นผู้ใหญ่
 แล้วผูกหัดกรวดตายถวายพถัน
 ต้มโภชเสิร์ฟเสด็จออกพถันพถา
 เกรียมตฤณมาทอทศาค
 เขิกเกริกอโยจันสนรยา
 เจ้าเขียงอินทรดำราญบานฤทัย

อวยไชยจำเวญเชิญพระขวัญ
 ตามเขียงอย่างปางบรรพ์ประเพณี
 ราชฏูรเข้ามาอโยจัน
 ปดาประจันกันที่สนามใน
 จังเด็กงานต่างมาที่อาไศย
 ครองเขียงใหม่เป็นคู่ชุกวันวาร ฯ

ตอนที่ ๓๓ แต่งงานพระไวยพลายงาม

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงเดช
 สถิตย์แท่นแว่นฟ้า โอพาพาร
 ครนส์รียงคตงดับเมรุมาศ
 ทรงพระแสงเพชรประดับตำหรับกร
 แต่งประทีปโคมแก้วแววสว่าง
 พระตรีศคความตามอย่างเป็นที่ทางธรรม
 เบนพระพักตร์มาพบพระกาญจนบุรี
 ด้วยต้องการจะประทานนางด้วร้อยฟ้า
 ชายหมั้นโดยกต ใหมยศศักดิ์
 ยงเดี่ยอยแต่เมษมนไม
 จะให้สนุกยทมคความชอบ
 เป็นขุนนางไม้มเม็กเดี่ยครน

๒ ครานนจึงพระกาญจนบุรี
 จึงกราบทูลถวญญ์ไปบัตต
 แต่ขงจมนโดยใช้ตัวเปล่า
 เมื่อไปทัพได้กับศรีมาตา

มงกุฎเกศอยู่ชยามทาสถาน
 พร้อมขนานพระธนมประณมกร
 พระจันทรผาดแผ่นจิวตีประภัสสร
 บทจวออกทองพระโรงคัต
 พวกขุนนางหมอบเฝ้าเป็นเหล่าหัตน
 แม่นมั่นตามระเบียบ โบราณมา
 กยงมพระทัยให้หรรษา
 จึงตรัสว่าฮาเฮยชายกาญจนบุรี
 พรอมพรกษาไทยเบนถนถ
 จะยกอีด้วร้อยฟ้าให้แก่มัน
 ให้ประกอบยศคียงทกตั้งด้วรวพ
 จะให้มนมเมยเดี่ยด้กคน ๆ
 อัญชตกราบงามด้ามหน
 พระคุณเป็นพันคณนา
 ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุธา
 ตุกยาพระพจตรบุรี

แต่รักใคร่ยังมีได้ทำงานการ
ได้ทำมกนไวตามประเพณี

๑ ครานนพระองค์ทรงธรรม
เมยจมนไวยมชอศร์มาดา
จึงตรัสว่าข้ายพดายงามเป็นหมื่นไวย
ไคล็กตั้งคนนมนนยงคิ

จึงมีตราหาควพระพิจิตรน
จะให้แต่งงานกับข้ายไวย
ตั้งเดรัจพระเตด็จชนข้างใน
ฝ่ายท่านเจ้าพระยาจักรี
แคงตราตั้งให้นายส้วตติ

นายส้วตติกราบกรานรับถารตรา
ครนว่ามาถึงเมืองพิจิตร
พระพิจิตรต้อนรับขับไวย

๑ ครานนพระพิจิตรบุรี
รูแจ้งว่าจะแต่งศร์มาดา
พร้อมพรกณคนบ่าวข้า
ต้องตรงดงทางบางคสถาน
ถึงกรุงจอดบ้านท่านผู้ใหญ่
เจ้าพระยาราชทัฬหุปรษา

เขาผ่อนผันคืนงานมาเคื่อนดี
ขอจงทราบขุดพระบาทา ๗

ไคฟังชนแผนนมาทตว่า
เป็นตฤยาพระพิจิตรบุรี
มเมยมากด็กเทาไรกควรท
จึงตั้งพระยาราชทัฬหุยกนไค
ทงดกดำวมันมาจงได้
ให้บริบคเร่งไปในวันนี้

ขุนนางน้อยใหญ่ตฤจากที่
ออกมานงตั้งคคทศ้าดา
เอกรบริบคชนไปพิจิตรหวา
ดงเรือกันยาโยนยาวไป
ตั้งมคิตวางตราหาข้าไม

กรมการน้อยใหญ่มาฟังตรา ๗
ฟังตราพระราชทัฬหุให้หา
จึงบชกบตรภรรยาให้เตรียมการ
ตงนาจกอยออกมจากบ้าน
พันผานบ้านเมืองเนองเนองมา
พระพิจิตรคตาไคตชนไปหา
บอกกิจจาพระพิจิตรให้แจ้งใจ

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
บคนมรับสั่งให้หามา

ศรีมาดาอุทกท่านกับจมนไวย

๑ พระพิจิตรรับคำแฉ้วอาดา

ขุนแผนกราบไหว้ด้วยยินดี

เล่าความตามกระแแต่แก่พระพิจิตร

จมนไวยไม่มกรรยา

ดกทตว่าเมียมชอศรีมาดา

ให้มตราหาเจ้าคุณมากรุงไกร

มาเกิดเป็นเมียต้องไม่ตองใจ

คุณพ่อชอจงได้เมคตา

๑ ครานนจทงานพระพิจิตร

เราเป็นข้าไปรดมาประการไต

ว่าแฉ้วตองข้างต่างปรักษา

ดงไปเรือเซอเชิญเม้ยายนน

พระพิจิตรบขุมากับดกรัก

จิดคววชตมนอนกันไป

๑ ครนรุ่งแจ้งแฉ้วตวงกระจ่างฟ้า

ชนบนเรือนพระไวยมีไต้หนาน

เขาพรมเจียมเดื่อตาดมาดาตป

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ทงเครื่องแก้วแฉ้ววงตงชทตมจันท์

เพราะว่าจระจิดแจงแแต่งงานให้

จรงรีบไปพบปะพระกาญจมนร

ตรงมาหาชนแผนมมันม

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
เชิญนั่งททอนงต้งต้นทนา

ว่าพระองค์ทรงฤทธิชนนศรตว่า

จะประทานสร์ชยฟ้าแก่หมั้นไวย

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
รับต้งวามชอกกมได้

จะไปรดให้คั้งงานศรีมาดา

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
จะทานทตชิตพระทัยก็ไมกต่า

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ชยว่าดกตถมกตอกท่านออกใจ

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ว่าพระองค์ทรงฤทธิชนนเป็นใหญ่

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
กตองแฉ้วแต่พระทัยพระทรงธรรม

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ไปบอกพระไวยมาชมมัน

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
พากันไปยงบ้านจมนไวย

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
กชนพักอยทบ้านประทานใหม่

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ข้าไทอื่กกระทกทำกรงาน

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
พระหมนศร์ตดามาตงบาน

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
กคคชานจิดแจงแแต่งเรือนพตฉน

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
หมอนองพงอยตเป็นทตฉน

๒๕๖๖ ๒๖๕๒
ไม่านกันฉาดพบประกับทง

ข้าจักบิได้กระเถียงแชนเวียงไว้

ทั้งกระโถนขันน้าประจำวง

พระพิจครว่าแก่พระหมื่นศรี

จะชั้ตนานันนี้ไม่มีใคร

หัดอนแต่ถว้นชาวในได้เคยเห็น

ได้ห่มห่อออกไปนั่งฟังสวดมนต์

พระหมื่นศรีว่าดีเป็นโรม

สาวสาวบ้านฉนนหมไป

๑ ฝ่ายพระไวยอยู่บ้านพระนายศรี

เขามาเป็นเพื่อนบ่าวได้เกากน

จึงอาบนาชำระแล้วประเบ่ง

ห่มกรองทองเรื่องประเทืองพราย

เสด็จแล้วออกจากบ้านพระนาย

ครนดงกชนนงพงพระธรรม

๑ จะกล่าวถึงวันของผ่องใสภา

เป็นใหญ่ในบุรีศรีสุพรรณ

ว่าลูกชายพดายงามมีความชอบ

โปรดปราบประทานนางสร้อยฟ้า

เป็นผู้ใหญ่จำจะไปช่วยเขาบ้าง

คิดแล้วจะมาตาม

คำจะได้จุดไฟให้สว่าง

พอกดวงวันพร้อมเสด็จในทันใด

ท่านปรารถนินด้วยช่วยแก้ไข

วานโปรดให้สาวสาวสักสิบคน

แต่พอเป็นเพื่อนสาวกันสักท่น

ให้มากมายหลายคนค่อยอุ้มใจ

บายอนหนักคนจะจัดให้

คุณตาย่าได้เป็นกัณฑ์ ๑

เดอกมหาดเล็กรูปด้อยดัดสัน

แล้วจัดแจงแคงคนให้เยบคาย

นึ่งยกกานแยงตูเจ็ดน่าย

ให้พระนายเล้มอใจเป็นบ่าวนำ

ผินผายตามถนนคนดคด่า

พระตั้งฆสวดมนตควาชนพร้อมกัน ๑

แต่อยู่กับชนข้างมาไม่เคยคิดน

วันนั้นเคียนชาวเขากถาวมา

ได้ประกอบขยศักัดชชนหนักหนา

แล้วจะแต่งศรีมาถาดด้วยควาจน

ให้ชนนางรู้จักเป็นศักดิ์ศรี

พวงนฉนจะเข้าไปในเมือง

พระนายพตางามเข้าทำงาน
จะไม่ไปมดเป็นทเอง

๑๐ ขนช่างได้ฟังนงยมแต่
เขาเป็นนายมหาดเล็กเด็กชา
ม่ายอย่าไปมือเปล่าเขาเงินทอง
ผัวไม่หลงใหลเจ้าไปพดาง

ร้อยซึ่งผัวจะตั้งไปหน้อยนะ
อย่าพุดจาปราไศรัยไอบ้ากาม

๑๑ ฉันทองบอกว่าย่าพุดตั้ง
แถวตั้งชาหาของเขาใดใจ
หิบบ่ายกขอย่างดัดสมพ
เลือกทองถมเขามาดีหาอัน
ฝ้ายกขอย่างดัดสมพ
ตามมีตามจนคนตะใบ

แล้วให้ชันพักแฝงแควราน
หงพักทองเหน็ดทุกเพาะ
ให้ข้าคนจนของตงเรือใหญ่
ฉันทองตงเรือได้ไพร่จามา
เข้าตักคืดทางบางยี่หน
ถึงกรุงจอตตะพานบ้านวัดตะไกร

ดื้อดีท่านทวดกรุงฟงเพอง
ไพร่บ้านพดเมืองจระนนทา ๑

เออแม่เจ้าจะไปผัวไม่ว่า
เบองหน่าจะได้ฟังเขาชนนาง
เข้าของไปด้วยช่วยเขาบ้าง
คุดพะจะชช่างเขาไปตาม
ถ้าพบประอ้ายชนแฉนมันไต่ถาม
ถ้าตวงตามแต่จ้องคำให้ดำใจ ๑

ฉันทานังพุดจากกับเขาไม่
นางเข้าห้องจ้องใจกำปั่นพดอัน
แหวนงแหวนประดับจับจัตตวรร
ทองนูนจะได้ให้พระหมื่นไวย

แหวนงแหวนประดับไปรับไหว
อย่าให้ตูดระไถ้เขาเยี้ยเยาะ

เข้าเม้าเข้าตำรตุกตาสเฉาะ
อ้เจ้าจะไปตักจัตเอามา

บ้างหลตามตามไปอยู่พร้อมหน้า
โยนยาวฉวางคำสั้นไป

ประเคียดันออกบ้านเจ้าเจ็ดได้
ให้บ่าวไพร่ชนของชนฉับพดอัน

วันทองเดินหน้ามาตามถนน
 พระนายยิ้มคำนับต้อนรับพจน
 ๑ ครานนพระพิจตรบุษบา
 บอกเพื่อนสาวที่หาเธอมาได้
 ให้เข้ามาหาแบ้งแต่งกาย
 ศรีมาตาผัดหน้าบนนวดปราง
 จัดแจงผู้ใหญ่ให้เดินหน้า
 เขาหนามต้มเด็ดผ่ามากคนตะถัน
 ห่มหอกันออกนอกเคหา
 ศรีมาตาเดินกลางอย่างกระบวน
 ครนถนอมหงฟังพระธรรม
 ด้ายดีญจันโยงศรีมาตามาพระไวย
 หน่มสาวเคียงคั่งเขานางชิด
 บว่าตงข้างตั้งกาห้าหก โย
 ชิดชิดยดเคียดเบียดกนกม
 ที่ไม่ถูกเทายนดินเข้ามา
 มหาเด็กลง โตน โตน โตนกระแทก
 ท่านยายดำเค็มที่ตลกหนีไป
 ท่านขวัญหรือชดข้อไป
 อียาเค็มหน้าอิกเตยเสียตาจัน

ขนบนเรือใหญ่พระไวยหน่ม
 แล้วเชิญทนมารดาเข้าเรือนใน ฯ
 ตะวันบ้ายได้เวลาดาหาข้าไม้
 ได้สืบคนถวนถวนดำอาง
 หน่งตายห่มแพรดีต่างต่าง
 หน่งตายนออกอย่างห่มดีจันทร
 พวกเพื่อนสาวตามมาเป็นหล่นหล่น
 ดำหรับได้บองกันเจ้าหน่มกจน
 หอมผากถนอบตดบหวอด
 แค่นหน้าหน้านวดตั้งนางใน
 พระดีคำจับมวงคดคู่ได้
 พอหมองใหญ่หึ่งคิงคิงชยันโค
 พระตั้งสเบตคาดะปัตรชดน่าโร
 ท่านยายโพสาวนำหน้าเข้าตา
 เขาหนามต้มแทงทองร้องอยู่หน้า
 ท่านยายดำออกมานั่งบงกกันไว้
 โยพ้อชจะแตกไม่ทนได้
 จนพระไวยศรีมาตามาชดกัน
 พวกผู้ใหญ่หนวดครางจันคางถัน
 เค็มที่เทานนเกิดเจ้าคุณ ฯ

๑ ท่านชววิหคยุดยงนง
 แมยายจัดผ้ากัศยาน
 ไล่พานวางไว้ไปจัดแจง
 พัดจันทร์ตะตบทองของแถมพก
 พวกเจ้าข่าวฉลตมามาแต่งตัว
 ครนเห็นได้เวดากักตาโคต
 พวกเจ้าข่าวเข้าไปในหอนั้น
 ทงของเคียงเรียงเรียบเทียบไว้ดี
 ถวนแต่พานเงินงามรองชามข้าว
 ครนบริโภคมหันาดำราญ
 ถวนแต่ของคตเทียบด้ช้น
 อิมดำเรัจยกดำรับกตบเข้าไป
 ตั้งไหยกดำรับเดวไปเลี้ยงไพร่
 ุคประทปแต่งประเทืองเรืองรอง
 ชนบกต้อมช้อมเลี้ยงดำเนียงนวด
 ช้องวงหน่งหนอดต้อตเลี้ยงชอ
 แฉ่นเส่นารเลี้ยงถ่นันตถุถถน
 พระไวยฟังวงเองเพลงทรยอย

๑ ครนอุไทยไซประเทืองเรืองจำรัส
 พวกคนงานต่างตถชนปลดกน

พวกผู้หญิงต่างตถเข้าเรือนผู้
 บั๊กทองตตประตกับฝ้ายก
 เกรียงแบงอย่างตหวกระจก
 ใให้คนยกมาให้พระหม่นไวย
 ท่านชววิหคยุดยงนงให้
 ต่างองคตต่างไปยังกฏ
 ผู้คนยก ต้ระตงไว้ตามท
 ่มกระ โถนช่นาประจำพาน
 แล้วเชิญท่านเพื่อนำอกินอาหาร
 แล้วยก ต้ระตงของหวานส่งเข้าไป
 แถตงประจจตตรวรชนช่อนใต้
 ช้างในตงพานหมากถถนากทอง
 อิมดำราญบานใจตถนตงผอง
 มโหรีช่ช้องประสานชอ
 โหยหวนโอดพันตถน้นหอ
 ระนาดคตคตคตถบรแดงถอย
 วิเวกหวานคร่ำครวญหวนละห้อย
 ตะเล็งตมตถม้อยผอยหลตบพตน์ ฯ
 ต่องตถ่วงกระจางจตแจ่มตถวรค
 บ้างจตตรวรเทียบเคียงของเลี้ยงพระ

บ้างฝ่าฟันตกนาคาพรักจึง
บ้างชาวหม้อก่อไฟได้ก้นกระตะ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงภพ
สถิตย์แท่นตรีกาญจนครระหง่านงาม
ทรงคะนึ่งถึงพระไวยจะแต่งงาน
อสร้อยพ้านนจะซ้ำไวยทำไม
ให้พร้อมหน้าสนนางกตางธนาม
คำรชั่งคดงในไปทันที

ห่อกระเจกเค็รของแบ่งแ่งให้ครบ
พานหมากรุกของสองดำรับ
มันจะไปให้ ชิวอม่านตาย

เว้งรับไปพดนให้ทันการ
แล้วครีตว่าสร้อยพ่ายาเป็นทุกข
ไปเลี้ยงกันให้ต้อยยามเฝ้าย

๑ ครวานนจิงโฉมนางสร้อยฟ้า
นาคาไหลหงดงพรังพรู
เจ้าชิวศรีตัจจาพาครรไถ
นางสร้อยฟ้าชิวชระชอตา
พวงนางสาวสาวเหล่าไซตจนจำ
นางใหม่เคินเมียงเคียงระวัง

ชดมนุ่นฉิ่งออกเอะอะ
บ้างยกกระเบระหีบกระบอยดังถั่วชาม ฯ

ติดกตบตาเตศ โลกทงตำ
หมิ่นหม่อมหมอบตามถั่วดับไป
พร้อมข้าราชการทงน้อยใหญ่
เขาส่งไปให้มันเสียจอน
จะได้งามเป็นดังรำคำ
ให้เบกผ้ามายี่สิบดำรับ

แหวนมรรฐปนพเก้าึงประดับ
กับเงินห้าชั่งทงโต๊ะพาน
เจ้าชิววินายช่วยไปตั้งให้ถึงบ้าน

ของประทานให้คนชนตามไป
ถ้าเห็นนกเบของหน้าหาทงไม้
เมื่อทุกขยากอย่างไรมาบอกกู ฯ

รับพระราชบัญญัติชากันหน้าอยู่
แข็งใจจำตั้งบังคมตา
จึงตั้งให้จัดออมารอทำ
เจ้าชิววินายนำหน้ามาจากวง
ก็เบกของตามมาข้างภายหลัง
เจ้าสร้อยพ้านนงมาในอว ฯ

๑ บ้านพระไวยคนผู้อยู่คบคัง
 พดกชนนางน้อยใหญ่ไปช่วยปรอ
 ทำนผู้หญิงจนทองร้องเรียตบัว
 เอาทราพระทองมาต้องคัน
 พระหมื่นศรีเขาเรือนเดือนศรีมาตา
 ศรีมาตาอายุคนพันประมาณ
 นางวันทองร้องเรียกตุกสะโก
 ทำบุญอย่าให้คนยี้ดศรีทธา

๑ ครานนหารศรีมาตา
 ดำพันไม้ธ้อยเช็ดรอยไ
 วจดแจงแบ่งผดพอเรือเรือ
 ได้แหวนมรรูปนพรคัน
 งามทรงดื่มหน้าส่ง่างาม
 นางเมียบเคียงข้างคอยประคอง
 เดินออกนอกชานสะท้านใจ
 แถ้วตั้งคันทราพีให้ศรีมาตา
 ศรีมาตาอายุใจมิใคร่จะรับ
 แคพอกมเข้าควยกนให้มันคง

๑ ศรีมาตากับพระไวยยังได้ค่าง
 พระหมื่นไวยเรียกหาบิดาพณ

พระตั้งขันธ์ตั้งมณฑลยบหนอ
 เจ้าเนตรวงบาตรรชอยเริงวัน
 ให้คิดเข้าชาวชาวตั้งค่อนชน
 ช่วยกันยกไปวางกตางพอกชาน
 ออกมาธารณะเดี่ยหน้อยหลาน
 แฝงม่านหน้าม้อยไม้ออกมา
 แม่แข็งใจไปหน้อยนะแม่หนา
 แม่จะเป็นเพื่อนพาเจ้าออกไป
 ไต่ยนิแม่ผัวว่าไม่ขัดได้
 ด้อดได้สร้อยทรงกะทักรัต
 คังนวดเนอโนถิวใช้นวดผัด
 ห่มผ้าชคตคณุงรวทอง
 เดินตามแม่ผัวออกจากห้อง
 นางเยองย่องประจงทรงกายา
 พระหมื่นไวยคักเข้าไว้ค้อยท่า
 พอดบตาเจ้าก้มอัยตะมุนตง
 วันทองจับขัศคอกคอยเดื่อถั่ง
 ประคองค้อยเทลงโนนบาตรพณ
 พอดอวางเข้ามาชมมัน
 ให้เชิญทันท้าวนางไปข้างใน

เจ้าสร้อยฟ้าถึงบ้านแอมม่านมอ
ให้เคื่องขุ่นงุ่น่านทะยานใจ

๑ พระภาณูจนบรมารบเจ้าสร้อยฟ้า
นำหน้าพานางย่างเยื้องกราย
ได้บรรดแล้วครี่มาตงเข้ามาเรือน
ชุดมุนแม่ครวฉิ่งหัวโดน
ข้างฝ่ายโนไว้พระพระภาณูจนบุรี
พระหมื่นศรีคยอระวงข้างขุนนาง
ครนพระตั้งสนนแดงตูกศษยถาย
พระพิจตรจตุกระจาดอังกาศประเคน

๑ จะกตบักถ่าถิงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง พอเรื่องรางแดงทองผ่องอร่าม
ตั้งให้มุกข้างางาตั้ง่างาม
ตั้งแถวอาบนานาชำระกาย
ให้คตแคนใจควหวอปรีย
ปนเขากบนามนแดงบนบัก
แคะดินหมื่นหม้อกว่าฝ้าหอยแครง
นุ่งยกอย่าง โบราณกำนแย้ง
ตุตะวันพอต้วางขนช้างพลาย

๑ ขุนช้างได้ข้างมาเงินเงิน
อ้ายแฉกบงหัวถ่านเป็นคดาญมา

เห็นตัวเมียเขาประคองขันเข้าได้
แต่อกคพมม่นไควไม่คว่นวาย ฯ
กบเฒ่าแกไชตอนจำตั้งทงหลาย
เชิญขวัญนายไปนั่งข้างหลังโน้น
พระโวยเคื่อนตำรับเตียงจำ โชตน
จัดตำรับจับกระ โทณขันน้ำวาง
จัดแจงมิให้มทชดขวาง
พระพิจตรจัดข้างเตียงพระเนร
ถวายเป็นจวรเหนือดยอมนต์เส้น
พอจวนเพดพระกัถาไปเขาราม ฯ

เชือกพอนต้วนคามาผ้าแดงดี
เยื้องกรายเข้าไปจับกระจกหัว
ฉิ่งไปตั้งเอาคินหม้อมาพอแรง
ยังไม่คธาออกอกอกเป็นแดง
แล้วตุกมาทาเบ็งเข้าเป็นพาย
ห่มถ่านตั้งแดงตุเจตฉาย
บ่าวไพร่มากมายตามพรมมา ฯ
โคงเคินชิตเฉียดเข้าชายป่า
บ่าวข้าตามแน่นถ่นประเดง

ข้ามหนองชนเนนตมเดินหรับ
ข้าเฝ้าถ่านความญหายย้ายตามเพลง

ขุนช้างชัคอกกรายขอเกราะ
คัตตงตรงกรงออกท่งโทง
คัตตงกบเจ้าเฮาข้างข้าม

ตรงเข้าภูเขาทองเดินทองนา

๑ ขุนช้างวางชนบนหอกกลาง

ขุนนางทรวงทกทหายกัน
ตงสำรวบเรียงรอมบนหอกกลาง
ทงของเคียงเรียงวันสุราราย
วางใหญ่ใส่ข้าท่งดำทับ

ปะหมู่ไก่ได้สันกินออกชน

พวกรุนนางเขายั่วจู้จ้าน

ถวยกระโถนปากแตรแระออกไป

มือปลัดกบองหน้าท่าดาปรีช

พระนายฮายหน้าว่าไม่ฟัง

๑ วันทองได้ย็นฮ่าออกมาดู
ออกจากห้องร้องครวตชาติอปรีช

๑ ขุนช้างฟังเมียทำดาปรีช

๑ ลูกชนเคนคัตตอท่งหน้าไม่

เหิงอซบ ไทรมคัตหวได้เห่ง

คร้อมท่ายตะโพงแก้งคัตตะโพง

ใส่ข้างเหยาะเหยาะยักเฮอโหยง

ท้วเป็นเงาโง้ง โงกเงกมา

เข้าบ้านมหาพราหมณเดยวข้างขวา

ถึงกรงศรีอยุธยาพอกกลางวัน ๑

พร้อมหน้าขุนนางอัยทนน

พระไวยย่นหน้าคอนด้วยคิตฮาย

เดยงขุนนางมหาตเด็กตั้งทงหลาย

ขุนช้างชัคด้านกรายนั่งตักคน

จับดาเข้าช้านทูกเดินชน

กระตุกกระเดยวเคยวบนเป็นแบ่งไป

ยิงทะยานงโยยกโตได้

ครอบหัวเข้าใจเดินเกถึง

เฮยใครตูกุคท่าวกตถึง

๑ ลูกชนชัคเซซงตั้งมประดี ๑

๑ แถ่นอดตู่ตั้งจะแทรกแผ่นดินหน

๑ ข้างทำได้ไม่มีตะฮายใจ ๑

๑ ออฮ้อเฮอฮ่าฮายไม่

๑ แม่เจ้าไวยช่วยมาเป็นจวนรินทร์

ผิวเจ้าตฤกดาตฤกษา

เขาทำผัวตฤกเคนเป็นชกยนต์

๑ วันทองแค้นชกตั้งบดหน้า

หัดบ่หัดบ่ตามาว่าเตา

คะชาแต่้อวานรินทร์ โชน

พูดเหมือนตฤกเต็กเต็กตฤกอมมือ

ซึ่งวาซึ่งตฤกนกรักส่าม

มักควรมั่นเขากั่มั่นเพราะกินเมา

๑ ฝ่ายนายชุนข้างค้อยต่างมัน

ช่นหาว่าเฮยฮายทรชน

มั่งเหมือนทรพอายุชช่า

เหมือนชยน้อยยงจะนกรตฤกตฤก

มีเชอพอกฮายพลายคด่าท่ายทอย

กฤคจะฉิบหายคายตฤกตฤก

๑ ครานพระไวยครนไต้ฟง

ชมาแม่แรชบนหอพลัน

ฮายใจกษหคคคคตงเป็น

เห็นบรงจงกาเรียกช่าไท

พวกทนายหนุ่มหนุ่มเขารวมตง

กบคตตงตงตงตงตงตง

ข้างไม่ว่าห้ามปรามกันตฤกหน

แต่ตฤกช่ายฮายคณนหน้าเนา ๑

เฮาจะฆ่ากั่มฆ่าเฮยเกิดเจ้า

ค้อใครเจ้าเขาโถมให้คณต้อ

เป็นคณ โตนเคยเดินไม่เห็นหรือ

คณคเจยจยงต้อเป็นคณเมา

ช่าเห็นคตด้วยเจ้าชั่งเมื่อไรเจ้า

เขาค้อยเขากพอดมกบหน้าคณ ๑

ตฤกชนตฤกชมนเพียงง่ามกน

ค้อยกูปากบ่นเพราะคตคต

มาไต้ชวคตบตบงเกิดหัว

กฤคหัวมั่งไปคควนเฮาชอนทบ

ทรมไรนเป็นรอยไมชกตบ

มรฤกตบมาไต้ทาคตง ๑

ถ้าตฤกถึงคความตฤกคณคตง

คตงบออกถ่าถ่าท่านทงปวงไฉ

เพราะบุญมหนเรนจรงรอดไฉ

เฮาหวายฮ่าไฉชวคตมหน

เฮาจนวน้องไม้ออกคคอกคตงตง

พวกชุนนางกวางกนเกะกะไป ๑

ตั้งบำวให้เขาบารอนรด

จะกรอกปากไม้ถนัดคักตุกลาง

๑ ขนข้างพันพดนักดพันเกรียว

เสียทุกไม่วามงอย่าแคง

ถึงตัวกูบรวิโดยกระดวียง

มึงพวกมากฝากไว้เกิดช่วยพตาย

ตัวฉันเทาเทาเรียกบ่าวข้า

แมกดับน่านก่อนขยาร้อนใจ

วันทองร้องให้ไพร่ห้ำม

คราวนเขาไปรดปรานเชียวชาญชิต

ขนข้างว่าถ้าพี่ไม่เมาแล้ว

ให้เมียมาสู่พรณในทันที

๑ ครานนพระไวยอรนารก

พวกขนนางต่างคนก็ตาไป

เจ้าชรวินายว่าองค์พระทรงเดช

พานางนารีศรีรัถยฟ้า

๑ ครานนพระไวยเจ้าพตายงาม

น้อมกายกราบถวายบังคมไป

คุณเท่าเจ้าชรวศรีรัถยจา

ให้พวกจำคานถแกวณกับชาวบาง

ตบหมัดไปทั้งกายให้หายล้าง

ประเดียดขวางออกมาได้หายใจแรง ๑

โกรธาตาเขี้ยวของเลี้ยงแข็ง

จะสู้ชนชนกำแพงก่าจะตาย

อันจรถองเดินเบตาเปตาเจ้าอย่าหมาย

ถ้าเจ้านายไม่แดงก็แดงไป

จงมือเมียมมาจากบ้านใหญ่

ผิวจะไปคอยเฝ้าเจ้าชวค

จะเกิดความเพ็ดทุดไม่ถ้วถ้วถิต

จงหยดขงขงจิตให้ขงค

นถงแกวอย่าปรารมภทศครงพิ

ฝ่ายขนข้างวางริเซาวังใน ๑

ครนเดอมคตายววยวิจาทค้อยผ่งองใส่

พระไวยมานั่งที่ทวศรัถยจา

โปรดเกศศรีรัถยให้ให้พวกข้า

ออกมาสั่งให้พระนายไวย ๑

ฟังความยินดีจะมีโทษ

แล้วตั้งให้คอบแทนพวกท้าวาง

ให้ผ้าด้านขาวดอกกับนอกขย่าง

พวกโชตนเตวตายนตางกับบวญจน

นางสาวสาวท่ามาตามท่ามตีบหัว
บุญน้อยใหญ่ให้งามตามสัสมควร

๑ พระนายจัตแจ้งแต่งเคหา
มมานฉากชันกนกนาง
แบ่งปันกนกวงครึ่งเคหา
ท่าฝารอบขอบชิตปีดง่า
ครนงานเสร็จแล้วแจกพวกอึกเค็ช
มิให้เขาคิดนินทา

๑ ฝ่ายว่าพระพิจิตบรมบุษยา
เข้ามาหาพระวอไชยชาญ
จะไว้ใจหลวงปลัดกรมการ
พอเมฆฆมาตาพระนาย
แต่เกิดมาไม่เคยพรากจากอก
ถ้าพลาดพลงยังคิดดงบิดา
อนึ่งพระวอไชยเจอนมเมยสอง
กตวจะตงหัวคณระระรานกัน
อนึ่งพระเคหาภักวิยาสอง
ไหนจะมมีความสบายพอพดายงาม
ถูกร้าพร้าคักปากไม่พุดออก
เพื่อนฝูงเขาคว่ำว่ากระไร

แพร่ผ้าให้จับจนครบถ้วน
แล้วก็ชวนกันดาเข้ามาวง ๆ
ให้ส่วยพ่ายยักรของนน้องหลัง
เคียงนอนเคียงนั่งห้องชาบนา
มิให้พวกศัรมาดาทรายกตา
ให้อยู่จำเพาะเจ้าพวกส่วยพ่า
ทงเงินตราผ้าขาวเทศด้วนหน้า
จนชนชาในเรือนก็ให้ทาน ๆ
ครนงานแล้วจะระตั้นไปบ้าน
ว่าราชการบ้านเมืองนนมากมาย
ครนนานก็จะพากันฉิบหาย
แต่ไม่ฉายทำงดด้วยศัรมาดา
มาคกอยเมืองใต้เกิดหนักหนา
อนาถาไว้ญาคิชาตพงศ์พันธุ
เห็นจะต้องทวงหึงเป็นแม่นมน
พอจงหมั้นครองคดย่าว่าความ
ดูเห็นคองส์ภักดีประคิษฐูห้าม
คองว่าคความเมयरกันพร้าไป
อยู่บ้านนอกไม่ทะเลาะกับใครได้
ก็เอาแต่รองให้ไม่เตียงเบ็น

เหมือนข้างกตบาเต๋ยวมต้องตว
ใครเงอริงกจะนงนาตากระเด็น

๑ ครานน โนมพระนายพตางาม

เจ้าคุณจงไปให้ส่วสัด

ถึงตก่อนไม่ฉาดจะพตาคณิต

ฉนรักคนทีไม่มาปกสอพตช

เจ้าประคุณการุญเป็นหนักหนา

ทงอุปถัมภพอแม่มาแต่ไร

๑ เออพอกตัญญูรักคุณ

ค้อยอย่เกิดแม่พ้อจะชชดา

ครนตงสรวมตอตกกอดตกแกว

จงตงใจจงรักภักดี

๑ ครานน นารศรีมาตา

ฉวยดำปากยากเย็นจะเห็นใคร

ถึงผจจะรักสักเท่าไร

ถ้าเธอไม่เป็นธรรมจะฉนแปร

๑ ครานน ท่านยายบุษบา

พ้อแมกโตตั้งใจยงน

แต่ใจแม้นยงกักรอยตั้งหนึ่ง

ฉนเมยต้องตอห้ามตามโบราณ

ต้องเมยรวมผวคงเกิดเรญ

พ้อจงเป็นตราขุดให้ดี ๆ

พ้องความประนมกมเกศ

ฉนตรงทศรีมาดาอช่าพรนทช

ฉนคงคิดถึงคุณแม่แต่คุณพ้อ

ฉนคนฉอดพตอผลตอไม่พ้อใจ

ฉนหาฉมวาทว่าไม่

จะส่นองคุณไปดั่งฉัญญา ๆ

โมทนาบุญแต่ฉนพ้อหนา

แต่ฉนมาหาตูกด้วยทนต์

พ้อจะตาเจ้าแต่ฉนอช่าหมองศรี

ฝักทอฉ่ามเจ้าสับไป ๆ

กอดคตบตวเขาอองให้

พ้อแม้อยู่ใกล้ไตตแต่

กัยงไม่เหมือนคุณพ้อกับคุณแม่

ตงแต่จะระถ้าทุกคำค่น ๆ

ปดอบตกฉ่าวฉ่าอช่าฉน

หม่อมหมนเชอกรบปฏิญาณ

กฉนจะหังกฉนฉนฉนฉนฉนฉน

เป็นกับใครก็รำคาญไม่ฉนคน

แม่สอนเจ้ามาแต่ข้อยกว่าวิชัยพน
 อย่ำทำชวเพราะว่าตวของคัวจน
 ใครจะคำเจาะจงกขังเขา
 อนคนต่นานคอกจงออกคัว
 จงขอตถ้ำหึงตั้งยมค้อยเจียมตาม
 จงชอตรงค้อยผวรกตวเกรง
 ปรนนิบค้อยำให้ชคหน้าใจเขา
 เขาชของตำรพนหมนเกบไว้
 ต่อนตถกแตวบออกอเมยวรบ
 ทงอมอกรกชวดยคกเคอน
 แถวเรียกชานชวชทโกถชชิต
 เฝยพตคานเมองมาอย่าไว้ใจ
 ว่าพตางถ้ววมถ้อยคอกคตถกแก้ว
 แถวคตถกตงเวอนมาทงตายาย
 พระกานญจนบุรีศรีมาตามาตั้งพ้อ
 หนึ่งชระแงแต่ตามจนตุดตา
 ๑ ครวานนจิง โฉมจมนโวย
 ำใจช้องคตระตวงศคีชร
 ครนต่นถั่งถ้วยงคยถั่งคตถกคัม
 พระจันทรจรวแจ้งกระจ่างตา

ตุดตำคณูแคเพียงอดนนเป็นคน
 เขาเปรียบเทียบจงถ้วทนคองเกรงกถ้ว
 จงขอตเขาอย่าตำออยคอยพ้องผัว
 ถำคนชวเขาคงเห็นเป็นไปเอง
 อย่ำให้คนทงปองถ้วงช่มเหง
 อย่ำครนเครงค้ำวกับชวไทย
 การเวอนการเหยำเอาใจได้
 ระวังระไวคตถย่ำแซเชอน
 ถั่งกาชบอจจอยยพเพอน
 ึ่งเป็นคตคนเวอนมาแต่ไว
 ช้อย่ำยทคกับชวยเคำเขาไว้ให้
 ฅวยเกิดเหตุเกทไถยอย่ำทงนาย
 แม่จะถำเจ้าแถ้วคตวันถ้ำย
 พระนายก็ตามถั่งถงนถำว
 ำคาคคตไถดชวบตงชวบหน้า
 คัมเหตุมถั่งกมำยงหองนอน
 จำเคมไค้อยู่ครองถั่งถองถ่มร
 ถั่งถำพรพนถ้วถั่งคตถกเวถำ
 ตตถคัมเหตุยมพระเมรุภุญา
 คตถวถำวไฟโรจนจำรวถัพพรถว

เตียงเรไรหิ้งหิ้งนึ่งนอนวัน
 หิ้งห้อยพรขยพราวดูราวแวว
 เมตงผกต้งเคตาเขาเกสร
 เรณูฟ่องระของปลิว
 โอวาปานฉะนศร์มาตา
 ว่าพนคตายรักหักใจจาง
 นึกฤาหนงเจ้าเจ้าสร้อยฟ้า
 อนึ่งนางยังไม่เคยชายเซยชิต
 งามเมื่อจะพราวจากพิจิต
 แค่ออก่อนบ้วนใจโยไปมา
 พระจันทร์ตรงทรงกตตอยู่หมตเมฆ
 พระหมื่นไวยอาบนารชำระกาย
 เห็นขวัญอ่อนนอนนึ่งสนิทหลับ
 งามทรงส้มศร์กริยา
 พระไวยคิดพิศวาทเพียงชาติจิต
 ทุบไตทองหัดบประคัมประคอง
 ๑ ครานนนาศร์มาตา
 เห็นพระนายหนักแค้นด้วยแต่นงอน
 หม่อมขามาโยจนก่อนคน
 เมื่อจะมาตาหัดอนแค้นโดยดี

เต็นะนักจักระจันต้นนแจ้ว
 อยที่แถวไม้กระดางวางเป็นทิว
 ภาวนินบิรินทร์อนมาต้วดัว
 พระไวยคิดนึกถึงสองนาง
 จระทรานงหนักคะนึ่งหมาง
 จระระคางชุ่นแก่นไม้ชาติคิด
 นิตราอยุ่คนเดียวเปลี่ยวเปล่าจิตต์
 จะไปก่อนแต่ก็คิดถึงศร์มาตา
 เจ้ากคิดขอดีด้วยไวยหนักหนา
 จนเวตาเยี่ยงเยี่ยมส่งยามปลาย
 ฮิตเรกแพรวพราวกระจ่างฉาย
 แดงผเฝ้ายเข้าห้องของศร์มาตา
 อัจกตัมแสงส่องท้องนวลหน้า
 ๗ เป็นนวลปลั่งดังทนายาทอง
 เข้าแนบชิดชิดตงประจงคอง
 ไฉนน้องจึงนึ่งสนิทนอน ๑
 ดมตาแดงกตูกชนหจากมอน
 คมค่อนเบือนหน้ามาพาท
 หัดบได้ทันแตรฤาจึงมานี้
 ฤาหัดอ่อนหัดบถอบหน้ามากระมิง ๗

๑ อนิจจาแก้วตาของพี่เขย

จริงจริงนี้จะทำให้เจ้าพี่

พระพายพัดหอมหวลขวัญใจ

ครนหนาวนอนแดงกักรมาหานาง

เมื่อกจากมาจนนั้นได้ตั้งญญา

นี่เปล่าเปล่าแควว่าหน้าหน้าขยใจ

๑ ใช้หม่อมมออย่ามาเดินคนเช่นนั้น

นี้แต่ใจจับได้ไม่เขียนค

กระหนัดหม่อมหมั่นจงชนหน้า

เชื่อว่าใครไม่เห็นเป็นทตบ

หม่อมมออย่ามาทำจำใจอยู่

ที่หน้าพูดจริงไปพลอดนถอกอกุม

๑ พระกรรมควรเจ้าศรีมาตา

พยอมแพแต่ไม่แก่ด้านอนนาง

เกิด โทธาพาดนต้นนเตียง

พิรณโรยไปรยล้าดกระเซ็นปราย

จนพลดครกครนคตินตะถอก

คะตงกระทมกตบกระแทกกระเทอนคัง พอดฝนถมถมถอยผอยนทรา ฯ

อย่างอนว่าไปเคยเจ้ารยขัง

เมื่อกนงเดินอยู่ที่หอถาง

ก็เพดินชมมิ่งไม้ในกระถาง

ไม่วรรคถางแควงคำระกำใจ

หากำหยามข้ามหน้าของน้องไม้

มาปรับใหม่จบนางข้างตะที่ ฯ

ไม้หน้าชนมาปลาทำจจ

ถ้าเขาไม่แล้วไม่มทจรวบ

เหตุว่าเขาขครันจะไปจับ

จึงแกตงกตบมาพาโตทำโพลตุม

ด้วยรูปฉนมันไม่ตั้งจะชวยชุ่ม

ที่หน้าจับจริงไปจับอยู่จนจาง ฯ

ข้างเจรจาคัดพ้อเดินทกขอย่าง

พดวงกวางมอกอดไว้กับกาย

เปรียงเปรียงอดนคระนองด้าย

พระพายพัดพางเพียงพิภพพิง

และกระถอกฟองเฟอะชนพุ่มผ่ง

พอดฝนถมถมถอยผอยนทรา ฯ

ตอนที่ ๓๔ ขุนช้างเป็น โทษ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ทรงศักดิ์
 สถิตยเห็นพระแท่นแว่นฟ้า
 ถึงเวลาดพระกษัตริย์ได้ยาดัน
 นางในถันหน้าข้าทูลละของ
 พระขำระดระดทรงสถิต
 ทรงพระแสงเนาวรัตนชัชวาลย์
 ประทับพระที่นั่งมถดงกษัตริย์
 ครัดประภาษราชการบ้านเมือง

๑ ครานขุนช้างเห็นดวงจิ้งหระ
 ชั่วคอยู่ใต้พระบาท
 ชยในมหาชากว่าแปดปี
 บัดนี้จมีนไวยใจคะนอง
 แต่คอยแถมหน้าข้าท้าวทาย
 บ่าวไพร่กว่าร้อยต่อยรำไป

บั้นปักหลัก โดกนาถา
 พดตรียาเร่งรถชนเรือรอง
 ดงจากขาดันเสด็จออกนอกห้อง
 หมอบชมมัยคยอจ้องประจางาน
 ปรงปนประทีนกลิ่นหอมหวาน
 พระภูษาตอกทอของพระ โรงเรือง
 อำมาคยหมอบนอบน้อมประนมเนื่อง
 แดงข้าเดื่องมาข้างเหต้ามหาชาก
 ขอเดชะฝ่าละอองปกเกล้า
 แต่เกล้ากระหม่อมเป็นข้าฝ่าละออง
 แต่หวายเปรี๊ยะยังไม่ได้อุดคอง
 ทบถองกระหม่อมฉินแทบบวรโดย
 ถึงเจ้านายของมิ่งหากดัวไม่
 พอกขุนนางชวงไว้จึงไม่ตาย

* คำ "มหาชาก" ใช้ในหนังสือเสภาหลายแห่ง ผู้แต่งตั้งไว้คำ
 "มหาชาก" แต่เหตุใดจึงใช้คำ "มหาชาก" นี้ตั้งเสียอยู่

เมื่อขณะทบทองร้องคำว่
ได้ห้ามปรามรู้เห็นเป็นมากมาย

๑ ครานนพระองค์ทรงธรรม
พระนั่งนกรักความตามกัจจ
อนจะร้องทำทายถึงนายเจ้า
เหตุเกิดความยุ่งขนงนง
ครนเค็มเมวเข้าจะวามนหยาบคาย
เกินกันแคตระนอยค้อยเดยบเคยง
เม้นจะนั่งความไวไม่ไต่ถาม
จะถ้อว่าเจ้ารักแล้วหนักไป
พระตรีเสร์จครตั่งตำรวจใน
ตำรวจรบตั้งวงเบ็นตั้งคต
รบตั้งให้หาไปในบดิน

พระไวยแจ้งกัจจาเรียกข้าไท
นั่งตมบัถนถานเป็นการเร็ว
เข้าไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม

๑ ครานนพระมื่นนรินทรราช
เหว่ยอ้ายไวยอย่างไรเมื่อทำงาน
เคตค้อยแคว่มหน้าข้าทำทาย
ใครได้เป็นเจ้าของอ้ายข้าง

ถดอหน้าขนนางต้นทงหลาย
เม่นมตค้อยชอกววยซิงชว

ได้ทรงฟังถ้อยคำขนข้างว่า
ชอชอกวาทศทจะจรง
มันจะเด็กได้เอาให้ใหญ่ยง
เพราะอ้ายนถอยหยงว่าพอเดยง
อ้ายไวยอ้ายจิงทะเลาะเบาะเถยง
ครนค้ำมมหนักเหวยงเอาดำใจ
อ้ายหมั้นไวยก็จะหยามชนหยาบใหญ่

โกรชใครก็จะพาดพาโตค
ไปหาตัวจมันไวยเข้ามา
ครนถงทบานบอภพระหมั้นไวย
ขนข้างทศคตเป็นความใหญ่
ตงบันโคเคินเหยาเข้าจงพถน

เอาผ้ากรบคาดเอวจมมมัน
บงคมคตค้อยฟังพระโองการ
มีพระสั่งหนาทอยู่ณาดถาน
จิงอ๊กหาญข่มเหงอ้ายขนข้าง
จวงจายเจ้านายได้ทศค้อย
เอ็งอ้างว่าไม่กตคตคตอวใคร

พวกขุนนางขุนนางเข้ากวงกน
ถบถบถบถบถบถบถบถบ

๑ พระโดยทูลตามข้อขอเดชะ

ซึ่งขุนนางกราบทูลพระกรุณา
ทูลขอว่าหยามข้าเป็นข้าให้ดี

ขุนนางไปช่วยงานเมื่อวานนี้
ถบถบถบถบถบถบถบถบ

เข้าหยดหยดออกมาราค่าอันยาก

โม่โม่โม่โม่โม่โม่โม่โม่โม่
เต็มอวยค่อนหน้าธารกำนัล

เมื่อครั้งนั้นกระหม่อมฉันได้เจตน์มี

จนตบตบอยู่กับพสุธา

ทั้งตบตบค้อยประเศประเศ

ถบถบถบถบถบถบถบถบ

เดชะบุญกระหม่อมฉันไม่บรโดย

ซึ่งคนตัวอยู่กับท่านอาจารย์น

เมื่อวานนี้ขุนนางอ้างความหลัง

กระหม่อมฉันบอกถบถบถบถบถบ

๑ ครานนพระองค์ดำรงภพ

ซึ่งคนความดูเห็นเป็นอาญา

แต่กระหนมยงหาฟังไม่
จริงเท็จเป็นอะไรให้อำมา

ข้าพระพทเจ้าไม่มุด้า

เด็กแต่รังแกตั้งว่าเขาแต่ดี

แมนเป็นดีคยจงประหารให้เป็นดี

รับประทานอาหนักเขาตั้งตน

กระหม่อมฉันห้ามปรามเป็นหลายหน

เหลือทนแล้วจึงได้วิวาทกัน

ต่ำทอลอดชอกกระหม่อมฉัน

แต่เด็กแต่ธรรมาเด็ก โปนทนา

ขุนนางพาไปฆ่าตัดโนบ้า

ถบถบถบถบถบถบถบถบ

แต่ก็รัชะชะเขาไม่ชกตั้ง

แล้วขุนนางวางถบถบถบถบถบ

พินชนโตชานมาหาชคน

มิให้คนเห็นตัวด้วยถบถบถบ

พุดตบตบได้ย่นถนถนหลาย

แมนมุดคยชอกถบถบถบถบ

ฟังจบที่พระโดยให้การว่า

แต่ข้างปตายกถายมานครบถ

จำเลยแก่เป็นนครจรมหคโทษ
 เข็ญซ้างหมั้นไวยมน์ให้ถว
 มั่งแกตั้งชวณเอาไปใบบ้าใหญ่
 มั่น^๕ นงความมากกว่าแปดมี
 ข้อหยามซ้ำซ้ำให้เจ้าปฏิเสช
 มั่นบอกกล่าวเด่าทั่วทุกตัวคน
 ๑ ซุนซ้าง^๕ ไตพงรบตั้งถาม
 ด้วยจริงใจในอกกตักใจ
 แข็งใจกรามทุดไปหนที่
 ซึงพระไวยกรามทุดพระกรรณา
 ซึงจะไต่ค้ำหามิได้
 ถ้ามัก^๕ จะมทของอิง
 ครนเกตุการหม่อมพ้องหาว่าค้อยตบ
 จึ่งเสกแต่รังได้เอาเป็นค้ำมุต
 กระทบหม่อมฉนจะไต่ค้ำหามิได้
 ต้อให้พูดจาประดำเมา
 ฉนที่ทาถึงเจ้ากถาวธำหัด
 ถ้ามั่นไม่จริงจิงตั้งเจรจา
 ๑ พระองค์ทรงภพตบพระเพลา
 เข็ญนางซ้างเสวออย่าเข้าใคร

จำจะซักซ้างโจทย์ให้แตกฉาน
 ว่าประมาณชายผู้ตั้งเจตน์
 เขาซอนทบไว้แล้วแต่หน
 จนวนนเองว่าค้อหน้าคน
 เกิดวาทชนเพราะเหตุนเป็นตน
 น้แน่เฮี้ยเหตุผลเป็นอย่างไร ๆ
 เห็นว่าความเก่าเกิดกัหวันไหว
 เหงื่อไหลโทรมตัวกต้ออาญร
 พระบารมีปกเกล้าเห็นอเกล้า
 ถ้วนแต่รังแกตั้งว่าใช้ความจริง
 แกตั้งกล่าวเล็กได้ให้ใหญ่ยง
 ไยจึ่งนงความไว้ไม่กรามทุด
 แกตั้งจะถบความร้ายให้หายศุณย์
 เขาความเท็จเพ็ดทุดแต่โดยเดา
 พระหมั้นไวยยุแยงแกตั้งหม่อมเกล้า
 แล้วเขาความร้ายมาบ้ายทา
 แม่มมิตคัยขอพระของคตงโทษา
 วัพระราชาญาจนบรโดย ๆ
 กุจะเขาความจริงให้จิงได้
 บรธาไปช่วยงานเมือฉนวน^๕

ใครเห็นเป็นอย่างไรให้เร่งว่า
 ชนข้างข้าหมิ่นโดยใดทนต์
 ชนหมิ่นโดยว่าชนข้างความหลัง
 เมื่อเด็กเล็กเขาไปต่างให้วางวาย
 เมื่อชนข้างอ้างว่าข้าหมิ่นโดย
 อย่าได้เขาช้างใครให้เจรจา

๑ บรรดาข้าเฝ้าเหล่าไปงาน
 กระทบมณีนจำได้ได้ทุกคน
 รับพระราชทานเหล่าเงินเมามาย
 ชนคงทาทอดคนว่าหมิ่นมาน
 พระนายอวยหน้ว่าไม่ฟัง
 ชนข้าง โป่งปากหากคะนอง
 ว่าเมื่อพระโดยอยู่กับมารดา
 เขาไม่ซุกสับตงที่ตรงไร
 พระโดยซัดใจก็เรียกบ่าว
 ชนจะทาทอดถ่วงถึงเจ้านาย
 แต่ชนข้างกินเหล่าเมามากประดา
 ไม่เข้าใครได้กตเป็นมณฑิต

๑ ความนพระองค์ผทรวงขรรคม
 วจนจัญไปตัดด้วยพระปรีชา

อย่าเห็นแก่หน้ารูปร่างแต่เศรษฐี
 พาทถึงเจ้ากตถาวยาบคาย
 พุดตงตงโดยนดินทงหลาย
 บุญคือไม่ตายจึงรอดมา
 เต็มเมวฤาไม่สู้หนักหนา
 จงเร่งว่าอย่าได้เห็นกับบุคคล ๆ
 จึงกราบทูลพระโองการตามเหตุผล
 เป็นคณด้วยชนข้างไปช่วยงาน
 แดง้วนวายจากถ่วงห้าวหาญ
 แดงพุดจาเถยวพานถ่วงของ
 จงตงตงตอยคณมกทอง
 ร้องถ้าเด็กกความหลังออกคตงไป
 ชนข้างเขาไปซ่าโนบิวใหญ่
 เขาซอนท่มทมิได้จะให้ตาย
 มีดาวชกซาดมคว่าหงาย
 กระทบมณีนทงหลายไม่ได้ยิน
 จนเปิดองผ้าจากกายความอวยสัน
 พระภมรินทร์จงทราบพระบาท ๆ
 พิเคราะห์หค้ให้การพระยานว่า
 ชนชอททยามชานนถ้ำคณ

๑ ชนข้างฝั่งพระองค์ทรงถามซัก
เหงอไหลหนาหลังตงพรังพร

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีบาท
ซึ่งถอยค้ำจมนไวโดยไร้อัจจา
ที่จะโคตรนนทามใด

ขุนนางเขากับพระไวยไปทงน
กระหม่อมฉันจนใจไว้พวกพ้อง
ถ้าเม้นแพ้งต่างให้วางวาย

๑ ครานนพระองค์คุมทงไชย
ย้ายขุนข้างเอามุ่สามาพาที
แก่พระยานร่วมกันยังคิดใจ
เดี่ยวนแพทานบนจนพระยาน
ถึงจะพุดจาประดำเมา
ถ้าตั้งกรมเมืองให้คิดไม
แต่ครั้งนชายไวยดีไปรดปราน
จะเป็นเข้ากับชายไวยใส่ความมัน
จ้าวจะต้องพิสูจนตามกระบวน
เท็จจริงข้างใครให้คนดู
จึงควรตั้งว่าข้าเยี่ยชายขุนข้าง
กุดักถามความซื่อว่าหยาบช้า

๗ เป็นทกชนกมอประนมก้มหน้าอยู่
๗ เป็นครจขทตพระกรุณา
๗ ของคพระหริราชนาถา
๗ เด็กแล้งใส่ว่าธำรพัน
๗ กถำวพอให้กตบความกระหม่อมฉัน
๗ เพราะเป็นพวกเดียวกับพระนาย
๗ ได้ยู่ก็แต่คองพิสูจนกวางย
๗ กระหม่อมฉันขอถวายนซึ่งชั่ว ๆ
๗ วินิจฉัยในตำนวนถวนถี่
๗ ในคดีพิรุชทุกประการ
๗ ผลิตวิสัยความหดวงกระทรวงศาล
๗ อ่างเฮงยังกตบค้ำนทุกคนไป
๗ ก็จัดเอาเป็นรัชพิรุชได้
๗ ครวเดียวก็จะได้เท็จจริงกัน
๗ ไพรบ้านพลเมืองก็ตอดน
๗ จริงเท็จทงนไหนใครจะรู
๗ ให้มันตั้งตำนวนที่คตอ
๗ ตัวก็จึงจะพ้นคนนิททา
๗ มิ่งอ้างข้าราชการก็พร้อมหน้า
๗ พวกขุนนางต่างจำไม่ได้ ยิน

ชื่นความฉกรรจ์มหันตโทษ
 ครนอ้างเขาไม่วมกกดบสน
 ฎเห็นแนแทเทจต้นทงหมด
 ข้อยหยาบขามงมดำไมเกรงกถว
 ข้อยหาว่าทูปคชอนรบ
 ข้อยหยาบซ้ำโทษมั่งกิงบรวโดย
 แต่ช้อยหาพาพนนสนบนาน
 ยังไม่แนขวางหมั้นโดยฎไธช่าง
 ปรักษาเสร์จครส่ส่งดีพระคร
 เครื่องดำหรับค่านาให้ทามา
 เข้ามณฑกถกนวันพรุ่งน
 ให้กักกกับกนอยุ่คอยุดแต่
 พนังงานกรมไหนให้ไปค
 คุมควไวในวงทงส่งนาย
 ๑ ครานนพระครผู้รเส่ง
 จคิดแจ้งแตงหมายแยกย้ายไป
 ให้ช้ามรงดำรองไว่ส่งหตถ
 เต่มียนเขียนพ้องคำให้การ
 มีให้ส่งเข้าปลดามาแต่บ้าน
 ให้โจทย์จำเลยหาหน้าชาวบาง

พะยานโจทย์กถบเจ้อจำเลยสัน
 ปลัดนไปตคใจค่านพะยานคว
 ถ้าได้บตแววกโทษถึงคตหัว
 แดงทำชวดช้อช้อยหมั้นไวย
 ทกช้อช้อยพอจะปรับกันตงได้
 จะยกโทษให้ไ้อ้นช้าง
 ไม่มพะยานช้อยผู้จันทงส่งช้าง
 มิพิสูจน์ไม่กระจำงซึ่งกัจจา
 ไปคให้โจทย์จำเลยมันจคทา
 ไปบักหตถกถทหน้าค่านกแพ
 จนถงทวนค่านาเจ็ดค่าน
 ให้พร้อมแต่เวดามายโมงปลดาย
 พระครจคิดแจ้งแตงบัตกรมาย
 พระตั้งเสร์จณผายเข้าช้างใน
 ออกมานงขงททตามใหญ่
 ตั้งให้เรียกหตถกนครบาด
 แดงมีกมณฑกแต่ทำคำด
 สุภาภารให้ช้อยคเป็นกถาง
 ชุนคำดหาให้กนทงส่งช้าง
 มาปลกถางคำดทงส่งรองบัตพรต

หมากพลูใต้กระทงประจวบเจียน
 เครื่องตงตั้งเวศกรงพาด
 ฝ่าขวานงฝ่าขวานห่มพรมลาด
 หม้อเข้าหม้อแกลงใหม่แดหม้อกรัน
 กระตึกเหล้าขาวสารเชิงกรานใหม่
 ครกตำคนไข่ไก่พะเนง
 ขนช่างกับพระโวยโตบุญชา
 มัดเดี่ยวใจได้มาสารพัน
 เข้มเนทตเด็กรังถึงเจ็ดคำ
 ที่คำหนักแพโงงโรงนา
 คำสำมาดแข่งชกขาคฤษณอำนาจ
 เขาเชือกผูกเอวไว้ให้คืบคืบ
 ๑ พวกชายหญิงวงพรตค้ำนา
 ผู้ใหญ่เด็กเจ็กฝรั่งทงละวา
 นางสาวสาวอยู่ในเรือนเห็นเพื่อนอิง
 ชวนเพื่อนเตือนกันให้รีบไป
 ที่เฒ่าแก่อยากดูไม่อยู่บ้าน
 ที่โรงเรือเหลื่อหลามคนครวญครัน
 พวกท้าวนางในจ้งทงปอง
 วิชาช่างกับพระนพ๕

ทงขบเทียบตอกไม้บายศรี
 มมะกรูดส้มป่อยกระแจะจันทน์
 เตื่อสำตสำตัญจน์ให้จัตตกร
 กระโถนขันนาคงทงกระแจะ
 ข่าตะไคร้หอมกระเทียมพริกแห้ง
 ทงสองแห่งจัดหาให้เหมือนกัน
 กรีบตั้งบาขาวชะมะขมิ้น
 ถ้วนจบครบครันดังบัญชา
 นกการทำให้หลุดไปปักท่า
 ขำมรงานห้อยไว้ค้อยดี
 กระจาดการอ่านตำนวนถ้วนดี
 ประจำที่ค้อยท่าเด็คัจมา
 ทงสาวหนุ่มกลุ่มกตมาหนักหนา
 แวกร่วมอนุญาดวงมีดาวไป
 ดุกทะดังออกมาไม่เข้าได้
 ดพระโวยกับขนช่างค้ำนาถิ่น
 อุ่มดุกจุงหลาดเป็นจำระหวัด
 ยัดเยียดเบียดกันอยู่วุ่นวาย
 โสณจำข้าหลวงต้นทงหลาย
 เวดามายฉนวนจะค้ำนา

ต่างขานาหาหาแบ่งแบ่งตัว
 บ้างหาหมากใต้ช่องต๋องตำคำ
 ถึงททาหนักแพแออด
 ออกเพียบแพแซ่ของทองคงคา
 ข้างพวกคนทเหตุเป็นชาวเรือ
 เรือเล็กเด็กน้อยน้อยออกถอยดำ
 ๑ จะกล่าวถึงต๋มเต็จพระพันวษา
 เนาในปราสาทแก้วอันแพรวพรวิน
 ทรงพระราชดำริคริครุฎก
 คำนักบขุข้างจะอย่างไร
 จึงชำระสระสระต๋องทรงเครื่อง
 ทรงพระแสงกฤษณพรณราย
 ขนเกยตาทรงมหายานุมาศ
 ประ โคมแควตังขประตังถอง
 ๑ ครนถึงจึ่งเต็จขนบนอาถัน
 ดำรงใหญ่ถงในเรือกัณยา
 ข้ามรงตงเรือขนเห็นอนา
 ตังอันโตดอยคายในสายชล
 พระผู้จอมนรินทร์ ปันขรณ
 ไปบอกพระครุทวอาอย่าช้านาน

ทอหวงหมให้คมชา
 บ้างชกนำเพื่อนฝูงจุมมือมา
 เบียดเตี้ยดเยียดยดกนหนักหนา
 คอยท้าวเมื่อไรจะได้อ่า
 หงโตเห็นชคตจอดจอดอกดำ ๆ
 แน่นแม่นาเชิงแซ่อยู่แจจรว ๆ
 ปันบักอูขุขยามทาส์วรงค์
 ฝูงกัณถนบนอบหมอบแน่นไป
 ระตถถึงพตายงามเป็นความใหญ่
 จนบ้ายได้เวลาดำม โมงปตาย
 อร่ามเรืองเนาอริตนจาร์ต๋นชาย
 ผืนผายจากทมิ้นเทียรทอง
 พร้อมอำมาตยราชกระวมกของ
 มาตามทองฉนวนตงซึ่งคงคา ๆ
 หมูอำมาตยบงคมกัณหา
 ทอดทูนกระต๋นง่าอำห้ามคน
 หลตายถ่าขนตองออกต๋มต๋น
 ก้เล็กได้ให้พันไม้แผ้วพาน
 พระจึ่งมีพระราชบรรหาร
 เวลากาดจะอัสคิงให้ตังคำ ๆ

๑ พระกรรมวาจาตั้งกบงค
พระหม่นไวโยให้ชนข้างเหนือหน้า
เต็มชนข้างเป็น โจทยกัจฉิงแด
เป็นลัตถยวบรของทองล้านฉวน
กบของซึ่งเขาเป็นขุนนาง
ปรึกษาเห็นพร้อมกันในทันใด
พาดำเนนย่างย่องทงส์ของนาย
ชำระตวัดระหัดทงส์ของคน
ผู้คุมกมยิตทางเชือกไฉ
ทรมฝังตงชนนาพกา
คัมของหมิงดำรงทงส์ของข้าง
ผู้คุมเอาไซ้ใหญ่เข้าใส่คอก
พวกผู้คุมกตมัดไม้ตะวง
พระไวโยคนนมัวชา
ฤทธิเดชพระเวทเข้าจับใจ
เอาจำเลยขึ้นเหนือหน้าดำข้างบน

๑ พระองค์ทรงฟังขุนข้างว่า
แพ้เขาเล่าว่าไฉ่ได้ไป
ด้วยสันคตมณกับตเขาซึ่งหน้า
ชัยโกหกแผ่นดินกระดาฉวน

ตามคำหวั่นโยยการโบราณว่า
ขุนข้างดำฝ่ายใต้ให้ส่มควร
แต่ได้ตามคตกนถถฉวน
ขอพลัจฉินเป็นส่วนพระหม่นไวโย
ขุนข้างตองดำข้างฝ่ายใต้
แล้วจึงคุมออกไปนอกมณฑล
ผู้คุมรายกำกับอยู่ดับสัน
ชนไก่แล้วก็ตงในคงคา
จับดำไม้ไผ่คอยพาดป่า
ชำมวงเข้าดำเข้าข่มคอก
พอขุนข้างดำมคักผู้ตมื่อ
พวกคนตทำทอออกเพรียกมา
ขุนข้างร้องโปรตก่อนพฤทธิเจ้าชา
เข้าชาทำมาให้ตของต
ทนไม่ได้หัวพองตยของชน
เข้ามนครตงมาชาคตใจ
ชะต่าอ้ายเจ้าล้านฉวนใหญ่
กตบพาโลว่าอ้ายไวโยใช้เวทมนตร
มันแกตงว่าจะให้ชาต่าอ๊กทน
ชอบแต่เขียนเสี้ยให้บ้นคนเข่น

แต่ซึ่งว่าให้จาเตยชนเห็นอนา

จะตตสันกไม่สันชงวราศ

ใหม่ชนเห็นอนาคาตกท

ถ้าแพเขาออกตรงอย่าฟังกน

๑๐ พระครุรับพระโองการระตาดานมา

เขาเชือกผูกบนเขวเร้วพระไวย

เขาไม่พาดบาพदनแดงตนของ

พวงคนคชตมณชยวณวย

ตวยชนชางนพวททจวริศ

บนาคาเห็นเป็นเงาเข้าวัดพน

พระกาญจนบุรีโตคณาตามตงไป

เหล่าพวงผูกคมนครบาด

๑๑ พระองค์ทรงกรวดกระทบบาท

อายเลียนหนามแผ่นดินถนลงกา

แต่กุ่มนึ่งกคปดเด่นได้

ตอยหนาทาทายถววยชวด

บังอาจฆ่าคนได้แต่ยังไม่สำ

อย่าเอาใจให้พนแผ่นดินรก

มันเขาอายไวยไปฆ่าที่ป่าไหน

ตั้งเสด็จเสด็จจากทงพदन

ถอยคามาหรือนนคองท

ตวยคคเกิดชมนเพราะตวมณ

จงจคเงงเคยวณชมชมน

เขาไปพันเสียบเสียบให้สำใจ ๑

อย่าฆ่านายชวังมาคำใหม่

คุมออกไปยคทตทงตองนาย

ชมคตองทงตองแดงหยอนต่าย

ทงเรอพายแทรกเสียดเขาเบียดกน

พอดามคไม่ถงตักกตถน

คตตตตตตตตตตตตตตต

อุมพระไวยชนมาค่อหน้าฉาน

เขาคตงได้ไอหัดฉานตลกชนมา ๑

ยมราชเขาไปจำให้แน่นหนา

นอญฤฆ่าคนได้ชวังไม่คค

มันถือใจว่าไม่มีอาญาดีทช

เคยวณผดแพเขาเขาตองยก

แต่กุ่มนึ่งกคตตตตตตตต

ไปล่าออกเคยออย่าให้คเคยงกน

เขามันไปเสียบเสียบที่บ้านน

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ ฝ่ายท่านจตุสดมภ์มราช
 คนโทษถึงมรณาอย่าไว้ใจ
 ข้ามรดงเหตักคะตคะตณ
 ไซ้ครวนขอคาไม้ปรางค์
 ขนข้างถกจำกัดรอนถวนตำมชัน
 ฝุคมรมโรกไม่ตูก
 ข้ามรดง โกรธาคว้ามืดหวาย
 ตชาคคว่าหงายตายข้างมิง
 ขนข้างเขาใจเขาไม้พ้ง
 ขัปากแถบดินปลัดนคา
 หีบเอาก่อนขหมาได้ปากคน
 ตากครวน โกรกกรากปากร้องเพลง
 ข้ามรดงร้องขัวอ้อแห่ม
 อ้ายอปรียเอาชเคยวได้ปลา
 พวณหญิงแถมมาหันหน้าหนี
 อ้ายพวณหนุ่มคะนองมันร้องเกน
 พวณบ่าวมากับนายพลอยชายหน้า
 ข้ามรดงดุคคว่าพาคัวไผ
 คาไม้จริงยงตะบุดใหม่
 เขาอิฐหนุ่กัน โด้ง โยงหัวคา

ประกาศตั้งขุนหมื่นน้อยใหญ่
 ไปตั้งให้เจ้ากระทรวงทรวงพิศัต
 ประทกประทาห้าประการไม่ให้หนี
 ด้ข้ามรดงจมาพาไปคก
 เคยย่างยาวก้าวสั้นถมปลก
 ทำเป็นจกเจบของรวงอของ
 บ้ายองทงถาคังตาฝัง
 ผดกเดี่ยวเพองหนงบอกคำดา
 ถูกขนคังตงทำเป็นบัว
 แก่ผานงทงวง โทงเทง
 เอาหัวขนเจ้าเด่นเค้นเหยงเหยง
 คนคุดคุดตเบ้งเข้าควยคา
 กจะแก่มึงควยหวายให้หายบ้า
 แก่ผาองไซนออกโพนเพน
 ดันทรวงเป่อมันเหลื่อเถน
 ไมโจงกระเบนเดี่ยวบ้างหนี้อย่างไร
 อึงพวยผวยผ้านานึงให้
 เอาเข้าในคูกขิงจำกัดรังตรา
 ไซ้ร้อยแห่ตงแกตงด้รวรให้แน่นหนา
 ด้ข้อมน้อยอคร่าให้ตงคัว

๑ ขนข้างคองพจนางถึงสาหัส
 จะไหวถึงก่ไม่เตใจฉันรว
 มุคปากภาวนาหน้าเป็นหลัง
 การะนึ่งยังมธุระกุดะไล
 หิริบักขาหิรามักเช
 มุคทะกังทงกระทะคนกะทิ
 ขำมรง โกรธาคำอ้งมี
 เขาจะได้ตรวจคนมันวุ่นวาย
 ขนข้างร้องขอโทษอย่าโกรธขง
 จงตลกก่อนผ่อนคนตายให้หายใจ
 เขอกระหนต้อยา โกรธโทษถึงตาย
 พอให้เขาตรวจจตราชยาอ้อของ
 ๑ จะกล่าวถึงวันทองผ่อง โสภ
 ด้วยฉวีไปเป็นความกับตูกชาย
 พออ้ายพลับกลับไปร้องไห้งอ
 ลั่งเข้าคุกปรทุกทงขอคา
 เขาเอาไว้สู้ตคนกันกระซุง
 แขนงจนกันพันกระดานส่งสารนาย
 ๑ วันทองฟังเต่ามออกข่าวฉวี
 กถึงเกิดอึกเสือกนอนอ่อนพัม

มีอรตเวยโยงเอาโคลงหัว
 โขดวกูกิ่งวันจระมรโดย
 บัดคิตั่งซาเยแผดไฟต์
 มอดดอกขอชไขคัจไคมี
 สัมกันตันเตเยะดี
 ค่อยปะตะคกกระทิปากแตกตาย
 สวดอะโรอย่างน้อยยฉิบหาย
 มิ่งไม่วฤทธิหวยหรืออ้งไป
 เจ็ดคำตั้งสิบตั้งตูกจะให้
 แถ้วจะให้คำตดสิบคำตั้ง
 ครนมทำมุนายเขาโกรธขง
 ๑ ตนกัญแจแถ้วจจะเคตคนตาย
 ๑ อยู่เคหาอนไม่หัดับกระดัมกระด้าย
 ๑ จะดร้ายเบนออย่างไรจึงไม่มา
 ๑ คุณพ่อเป็นความแพ้คุณแม่ชา
 ๑ พระพันวษากรวดกราดคาค โทษตาย
 ๑ จำคองนึ่งยังวังจนเข้าด้าย
 ๑ เมอฉนมายังไม่คตายฉกขอรับ
 ๑ ทอดคคว้องให้จันฉนมจับ
 ๑ ดั่งจะคัมช้วนไปทันใด

พวกบัวช้อนนอกคอกกระตัง
 นวดเหยียบบนดียวาทานาคอกไม้
 ถูกชนตณถานคณานเข้าห้อง
 เบ็ดฝาคั่วทงตองต้ามอน
 ไล่ตงในกระทายเบ็นหลายชน
 แลวตั้งให้อะเขยคกะเคยคมา
 แลวจัดแจงตำรองของก้านัด
 ใ้หมวท่ยวชอหาปลาเทโพ

๕๕ ครนถงจอกเรือแลวรับไป
 บ้างแบกโตะของก้านัดชนเข้าปลา
 ของก้านัดให้ทานพศัด

จะขอไปตั้งเข้าเจ้าขุนช้าง
 พศัดเรียกข้ามรงเนียม

ข้ามรงรับค่านำตกเตย
 วันทองร้องอ้อพ้อข้ามรง
 ข้ามรงว่าไปเยี่ยมกนกไป

๕๖ วันทองแข็งใจเข้าในคุก
 หน้าเกลียดหน้ากลัวหนังกวพอง
 เขาไล่ค้ำอาหารไม่พานได้
 เอาการ้วยทงซังกนคุดนังก

๕๕ ออของอดแะเขาแก่ใจ
 พอดมถอยค้อยได้สละคิพัน
 ประจงจ้องจับกุญแจไขกำมัน
 แลวหยิบขันปากสัดักตักเงินตรา
 ปากนหมอบเบยเกล็ดยมีคหน้า
 ทงเข้าปลาหาไปไล่ชนโค
 ๕๖ เหนอดมีนาผงเบ็นควัง โถ
 บรรทุกเรือแดงโมแลวรับมา ๆ
 ข่าไทยตามหลังมาหนักหนา
 ๕๗ ถมคกชนหาพศัดคถาง
 คุณพ้อได้ปราณคั้นบ้าง
 ๕๘ คูกตวางอย่างไรคั้นไม่เคย
 ชวยพาฟักไปเยี่ยมผัวหน้อยเหวย
 ๕๙ เข้าประตูลับเผยถึงคูกโน
 ชวยถอยคองมากินเข้าได้หรือไม
 ๖๐ ถอยไม่ได้โทษอย่างนพวันทอง ๆ
 ๖๑ แดเห็นคนทนมทุกซัดยคตยของ
 ผอมกระร่องร่างกายคต้ายคตยวงก
 ๖๒ เห็นวันทองชนไปให้อัวประหลด
 ๖๓ ไครมีแรงแย่งฉกเอาไปกิน

สุดเต็มของไหแก้วไม่แตก
 เป็นหิดผีพองหนองไหลริน
 คิวเดินเป็นชนโค่นกระบาน
 ขุดตำหนักจนกึ่งกันคูกใน
 วันทองเห็นผิวทอศควให้
 นาดานามกตระตุกกระแอ
 จะเดินเห็นเขากี่ไหนไปอย่าช้า
 เขาเงินได้ในถุงให้โตโต
 โยตี้มไปแต่แม่ช่วยแก้ไข
 ของกำนัลเลือกสรรจัดเขามา

๑๐ วันทองซัดใจย้ายคนเคอะ
 เพราะกินเหล้าจึงต้องเข้างังโซ่ตรวน
 ชุนช้างเห็นเมียโกรธขอโทษตัว
 ใจคอท้อแท้แล้วแม่อา
 จะคำทออย่างไรก็ไม่ว่า
 กับคำตดตีบคำตั้งให้ถึงใจ
 วันทองตอบว่าอย่าปรารมภ์
 ข้าจะเอาออกไปให้นายมุด

๑๑ ข้ามรังให้ย้ายรอดลขชอคา
 เป็นตายอยู่กับตัวกลัวโยม

จนชนเปิดอกก็ไม่ปอกขยอกถัน
 เหม่นกตกราวกับศัพทระหลบไป
 นางก้าวหัดกลนदानไม่เดิน
 ชุนช้างเห็นเมียไปร้องไห้
 ชุนช้างไล่ของอกกระบือกระบี่
 แม่เขี่ยแม่ทงเตี้ยได้ไม่พุกโท
 แม่เมตตาอย่าให้ตายในครวนโซ่
 แล้วไปหาเจ๊กโตช้อเหล้ามา
 แม่จะเดินข้างในหรือข้างหน้า
 ทงเข้าปลาเหต่าเกิดมหมแนมญวน ๆ
 ยังชมเชอไปจนคอจะเด็ดคิ้ว
 ยังหลงเด้อตามตวนข้างเหล้ายา
 แม่ค้อยหัวปลักโซลก็ไม่ว่า
 ได้หน้าล้มหลังพดงพาดไป
 เขาเงินครวค่าคูกนั้นมาให้
 เตี้ยไหนเตี้ยไปเกิดแม่คุณ
 เงินทองมถมชยาว่าวุ่น
 ถึงเจ้าคุณบ้านนอกก็ปรานี ๆ
 กินเข้าปลาเกิดพขางฮยาครางอิ
 จะคนดำดินหันไคเมื่อไร ๆ

๑ ขุนช้างฟังว่าควาซามเข้า

เคียวเข้าเป็นแบ่งคอแห้งไป

จะกินได้แต่ละคำเขานากดอ

วันที่ของปลตอบว่าอุศล้าหักถัน

เห็นผวยงหนึ่งครางนางช่วยบ่อน

ทั้งเนอพลาปลาไหลไก่อพระเนง

แล้วถันหิวบอกพถันเท่านั้นเกิด

คิดถึงศรชนมานาคาโทรม

แม่คุณทูลหิวจริงรับไป

เพ็ดทูลผอนปรนช่วยบนบาน

วันที่ของว่าหาใครไม่ได้ดอก

จึงนึกมกถ่มกัมชวนไป

ขุนช้างว่าจริงแท้แม่ทูลหิว

ถ้าพันโทษไปรตลอดรตลอช่อ

๑ วันที่ของว่าอย่าล่าออยไป หน้อยเลย

ตั้งช่อตึกไม่คิดเสียดายตัว

ว่าพตางหยิบเงินในกระตาย

ทั้งนายร้อยนายใหญ่ให้ทั่วกัน

ฝากฝังสามี่แล้วมิซ้ำ

ให้เงินพศัดักถลงนงรับไป

เป็นใส่ปากเปล่าไม่กถันได้

เขาน้ำใส่ถลวคอให้พอกถัน

คิดถึงตวอวางซามเข้าเผ่าละอน

ซันใจกินเกิดพ้อพ้อมแรง

เขาซันตักแกงแยแ้กค้อแห้ง

ขุนช้างแข็งใจกินถันซาม โคม

ประดักประเดิดพื่นก้อย่าหัก โทม

โถมกอดคอกกรรยาแล้วว่าถน

เขาเงินคิดทำนช้างโนให้ว่าถน

ขอประทานโทษคนให้พันโทษ

หนามยอกเขาหนามบ่งคงจะได้

จะช้อหวอนพ้อไวยคู้ถักที่

จะรตคักเพระแม่ช่วยแก้พี

แม่ไปไหนจะให้ชื้อไปต่างวัว

พวกพ้องข้าไม่เคยชื้อค้อมัว

ช้อยากตัวเลยอย่างไรไม่ทั้งกัน

ไว้กับนายขำมรจมีขมัน

คนโทษทัณฑ์ให้ท่านทุกคนไป

ก็ถูกลตาออกจากในคุกใหญ่

ชนบนเรือนพระไวยมิได้ซ้ำ

โถมเข้าร่วมล่อคอกอดพระไวย
 พระหมื่นไวยส่งสารกับมารดา
 หม่อมแม่ทุกขเจิญเป็นอย่างไร
 หรือมียาตายายวายช้วน
 วันทองจึงว่าพอกุดเกล้า
 เหตุยดไม่เห็นใครในกรุงน
 เห็นแต่ดวงใจพระไวยแม่
 เจ้าขุนช้างคนคดประทุษร้าย
 เหมือนนหมยานกตงอกแม่หมกใหม่
 ครนจะหนีให้ตายอายคิดคด
 เหตุเท่านี้จึงนั่งทงไม่ได้
 พ่อคุณจงการุณกับมารดา
 พระองค์ทรงพระกรุณา
 ขุนช้างดังตงพ่อชขอไทย
 นอกถว่าพ่อใครจะขอเห็นไม่ได้
 อินท์ใดมคตพดงแค่หลังมา
 © ครานนพระไวยพดายงาม
 แม้อ่อนหวอนว่าข้าทำ ไม
 ช้างเขาอีกจะเอาชีวิตข้า
 แกล้งได้ความจะให้ตายวายวาง

ร้องให้แทบล่ดบชนหน้า
 วันทาทำเป็นถามไปฉบับพดน
 ย่าร้องให้จงบอกอกกับฉน
 ไม่ทนบอกอกกล้าแต่ไค้
 ทกขแม่เทยมเทาจะเบณผ
 ซึ่งจะช่วยชวให้รอดตาย
 ที่จะแกทกชรอนให้ผอนหาย
 เพราะเรณนชนครายจึงถงคว
 ถงชวดเขาก็โคมาเป็นผว
 จะเรคชออดทวชวดถป
 แม้จนใจจึงชานด้านมาหา
 ช่วยทลขอชวชขุนช้างไฉ
 คงหาชคชยาพอพถายไม
 ย่ามบาปกราบไหวพอหม่นมา
 พ่อจงช่วยชวคไฉค่างข้า
 พ่อชยามูกเวรานนล่บไป
 จึงคอบคความมารดาหาช้ไม
 ชามได้พองหานายชุนช้าง
 ไปกรายทลพระพันวษาเขาทกอย่าง
 นหากมัทธางจงพนไทย

เมื่อขุนช้างเขาพาไปฆ่าต
จะตั้ง ตำรับบ้างก็เป็นไร
เมื่อตกชายจะตายแม่ไม่คิด
จึงเที่ยวท่องร้องไห้ไม่คิดตัว
พระองค์กาดังทรงพระพิโรธ
เหมือน โทมถาผ่าขวางเข่ากลางไฟ
๑ วันของกอดพระไวยร้องไห้ถึง
เมื่อขุนช้างฆ่าพ่อเทนมรณา
อุตถ้ำที่พาพ่อไปฝากวัด
แม่ไม่เห็นเจ้าตั้งกอนปนมบรโดย
อันผวรกัถหาหนกกว่าลูกไม่
ถึงวารกจริงจึงตั้งจะกถน
ซึ่งเคองขุนชนช้างที่ต่างผลาญ
เงาบุญอย่าอาฆาตของเวรเลย
เหมือนปลต้อยปลต้อยเค่าเขาकुศต
อุตถ้ำที่เลี้ยงเจ้าเผ่าคุด
เจ้าเกิดมามารดาถนอมเจ้า
อาบน้ำได้เปิดให้ให้ชน
ขุนช้างอุตถ้ำหาชาน้อยน้อย
เอาทองคำทำกำไลสร้อยเสมา

ความนแม่กทรบอยเค่มได้
นหากพันชนได้จึงรอดตัว
แม่รักแต่ชีวิตช่างท่านผัว
เพราะว่ากถวชนช้างจะบรโดย
จะให้ทุตขอโทษอย่างไรได้
เป็นจนใจดกถวณะมารดา
ความทงนภจริงเหมือนเจ้าว่า
มารดาก้แจ้งอยู่เค่มใจ
เอาผ้าคัศทำทรงแก้งได้ย
นอหรือให้รักร่าทกค้ำคิน
ดงบันไดดำคนเบ้นคนอิน
ก็ไมเหมือนพอหม่นของแม่เคย
กินมทานมาแต่วันลูกเอ๋ย
ถ้าพ้อเคยแต่ไม่ฆ่าท่านฆ่าแท้
ให้พ้นจากความเชญเห็นกับแม่
ตั้งแต่พ้อยยังอยู่ในอุทร
บดเข้าด้ามเวดาอุตถ้ำห้ชน
แต่อ้อชนอ้อจนได้วณมา
ให้พ้อไวยใช้ส้อยเป็นหนักหนา
ตะกรุดโทณมยาถวณอย่างดี

ยามตรุษยามสังกรานต์ไปตามวัด
บ้างเด็กเด็กเหลือหลอตามตามมากม
ยามชุนข้างรักใคร่ใครจะเหมือน
แต่ของมีในศัพท์วรรณถึงอันใด
๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕
ทราชนนถมตถมาก

อย่าคุมโทษโปรดเกิดให้เป็นตัว
๑ ครานพระไวยกใจอ่อน
ครนจะนั่งให้ชุนข้างวางชัว
ถ้าบรรดย์ไหนจะมีซึ่งความสูง
ผูกคอตมกมคอตายอันวายไป
ถึงชุนข้างชัวชัวเหมือนหมาหมู
จะนั่งเดี่ยวที่เคยไม่เหลือวแด
คิดแต่จงว่าแก่แม่ไป
ครนจะชิตเหมือนไม่คิดถึงมารดา
แม่จงกตนาตาอย่าร้องไห้
ถ้าท่านโปรดก็จะปลดปล่อยรอดตาย

๑ เออพ่อคุณการุณให้จึงได้
แม่นพ่อช่วยเห็นไม่ม้วยไปจริงจัง
๑ ชะนอยฎามารดาข้างจำได้
เห็นว่าถกนัจนอันงามนาน

ถ้าพรศรีได้กายให้ถนถ
ไทนางศรีแม่นมหม่อมไป
ชัวแต่ดาวกับเดือนไม่ให้ได้
ถ้าชอบใจแล้วไม่ชิตให้ชุนมัว
พอหากเป็นทารถไม่ทว
เหมือนทูลหิวทนคุณของมารดา ฯ
ได้ฟังมารดาอื่นวอนว่า
ถึงส่งมารดาอันสุดใจ
จะทุกขทุกขเขมูเขมูจนเป็นไซ้
บาปกรรมก็จะติดกับเราแท้
เขาก็ร่อยทวดว่าแม่
ก็คงแค้นเขาจะนิินทา
เป็นจนใจด้วยพระเกิดเกล้า
จะแกดั่งให้เวทหนักกับตุษาย
ตุษจะไปเพ็ดทชชยับชยาย
ถึงเวรตายแดดถนพันกาดัง ฯ
แม่จะให้ค่าทูลตั้งสองชั่ง
คงประทังคล้ายโทษเพราะโปรดปรานฯ
นึกว่าไก่แล้วจะต่อด้วยเข้าสาร
เหคุว่าท่านเศรษฐีผู้มีเงินทอง

เพราะได้เงินต้องขงจคงบ้าน

เตียงเมยเตียงขามาเป็นกอง

๑ เจ้าประคุณเทวดาของแม่เอ๋ย

ใจไม่อยู่กับดวงชะตา

อย่าซาเซียวพ่อไปขอโทษ

จะได้บุญหนุนบดงกปกตบ

๑ ครานนพระไวยไชยชาญ

จึงปลอบแม่อย่าละเหี้ยเดียนาใจ

ร้องส่งศรีมาดาหาร่วมหมาก

กตัญญาแดงหุ้มปลายนพคุณ

แล้วพระไวยอานนำชำระกาย

นุ่งม่วงดีไฟดใหม่ตะเกา

พลงยมหยอกหยิกแกมศรีมาดา

กริบออกจากเรือนไม้เขื่อนแซ

ประเคียวหนึ่งถึงในพระราชฐาน

ครั้นแต่งศรีโยทัยได้เวลา

๑ จะกล่าวถึงพระจอมจักรพรรดิ

สถิตย์เหนือแท่นแก้วแพรวงพริน

ด้วนแรกนรปรางเหมือนอย่างวาด

บำเรอบาหมุณิกาเจ้าธานี

ปลดเรือนฝากกระดานชนหน้าห้อง

เพราะเงินทองดินบนขของมารดา

อย่าถือเตยแมนเหมือนคนบ้า

พูดออกมาไม่ทันคิดแม่ผดขริน

เหมือนหนึ่งโปรดแม่ให้ไปส่งวรงค์

พ่อจอมขวัญรับจรรยาอนใจ

ความส่งสารมารดานำตาไหล

ดกจะไปพลขอดตามบุญ

ทงหือผากานากริมบุญบู

บ่าวใส่ยานุทงอุตุเตา

กรายเข้าเคหาผดดีผ้าเก่า

ห่มหนึ่งไก่อปัดปากเกาแท้

แล้วรีบมาหอนงตั้งทานแม่

ชาวไทยอดแต่ตามคิดมา

ทงข้าราชการก็พร้อมหน้า

ก็เข้ามาคอยเฝ้าพระทรงขรม

ผ่านล้มบดขยขยามหาสงคราม

สระพวังพร้อมพระกำนัสนาร

เยี่ยมสระอาตนอดตะของผ่องศรี

บวรทมอยู่ในที่แท่นทองทรง

๑. อ้วนทองฝ่ายผอมทรอม ใจตาย
 ครนระคายอายหนาเพอนขนนาง
 นึกว่าเขาใจได้ไร้อย
 เป็นหน่อเนื้อเชือกทวารชาญฉกรรจ์
 จังครตัวฮาเฮยฮายหม่นไวย
 เขาอายข้างเป็นผัวเด่นชัวธา
 โดยอายข้างดมตายไปเป็นผี
 มาเฝ้าเซาชพรพิไร

แต่ถนเดยงมันยังพาไปฆ่าต
 มาขอไว้ให้หนักปลุธา

๑. ขอเคระเฝ้าระของชดบาท
 ซึ่งชอนายชุนข้างต่างช้วน
 ถ่มนหมายแก่คนแทนชุนข้าง
 จะทั้งให้โคกคัตยบรโดย
 จึงกถน โกรชกรามทุดตมาดัย
 ขอพระองค์ทรงพระกรุณา

๑. จังครตัวฮาเฮยฮายหม่นไวย
 จะยกให้ไม่ประหารผดัญชัว
 อีแม่จะได้หายกตายโคกเครั้า
 อันคนโทษทุกจริตผิดกขง

อายตกรายกจะตองหมองหมาง
 จะต๊ะเทนเห็นห่างไปทุกวัน
 แคนยอนยิมมอคักมนแข่งชน
 ออย่าให้มนตระหอยนอยวิญญา
 ชเมมิ่งนหนักให้ชงนาหนา
 ข้างไม่คิดคิงหนาฮายหม่นไวย
 จะไปต๊ะเสี้ยกับพอมิ่งกได้

ให้โปรตใช้ใจมาปลคนหยาบช้า
 มิ่งไม่มีใจโกรชดอกฤฤหา
 ชอบแต่ฆ่าออย่าให้ต๊ะแยงกัน ๆ
 องค์คือศรัทธาขวัญสัตว์รค

๑. กระหม่อมฉันก็แสนจะแค้นใจ
 แต่มารตามาขวางเป็นข้อใหญ่
 ก็เหมือนไม่คิดถึงคุณของมารดา

ขอรับพระราชทานซึ่งโทษา
 แก่ข้าพระพุทธเจ้าผู้เกิด ๆ
 โทษอายข้างนนไซ่ถึงเป็นผี
 ชช ทงนเพราะรกเอนตมิ่ง
 เพราะรูกเตาโตคเป็นทพง
 โทษถึงช้วนจะบรโดย

กุนไม่พอใจให้ใครแก้
ครัดแล้วตั้งราชธองเมืองไป
แล้วจงตั้งตัวให้จมนไว
พระตั้งแล้วจตั้งจากพระโรงคัต

๑ พระธองเมืองรับพระราชโองการ

บ้างถามเป็นพรพจนพระโดย
ใช้ทนายอันตั้งเป็นตั้งคัต
ให้ข้ามวงไปถอดขนข้างนั้น
บ้างถอดคทาไม้มาต่อยขอ
ประเดียดหลุดก่อนกายนายขนข้าง
ข้ามวงนำมาหน้าหีบเสย
กับพระหมั้นไวหนึ่งใกล้กัน
ทั้งรักทั้งกลัวหมอบตัวราบ
พระนายอายุใจไม่เจรจา

ขนข้างงกเงินเดินไม่ได้
ให้พวกบ้างเข้าหามมาตามกัน
เหมือนตฤกษะคาถาดวงตุงตพงพลุย
แคคตต้องตองแสงคตดวงความ

๑ ครทหนึ่งถึงจนพระหมั้นไว

เข้าพะยงจงตัวให้ใกล้คทา

มึงจะแทนคุณนมจิงยกให้
เว่งถอดไอ้ขนข้างในฉบับพัน
อย่าให้ใครคิดเขาค้าตคตนั้น
กรายพระกรจรจรัดเข้าวงใน ๗

๑ ดนदानออกมาหาข้าไม้

ตรงไปประทับหีบเสยพัน
รับไปเรียกพลัดชมขมน
เขาช่วยกันอดขัดคตคตจนพดาง
อึ้งอ้อไปบโง้งเตยง โกร่งกว้าง
พะยงย่างย่องแย่งแข่งซาพน
เงยหน้าเห็นพระธองเมืองนั้น
งกนหมอบกราบคตคตเข้ามา
กราบจนหัวกระมำคาคันซา
ก็อ้อถาถาทรราชธองเมืองพัน

พระโดยให้ทำเปิดชมขมน
ขนข้างนั่งมาในนหนอดพรมพรม
หิวทุยผสมเด็กเป็นก่องงาม
คนผู้คหิตตามคตคตมา ๗
วันทองเห็นคใจเป็นหนักหนา
ขนข้างกอดภรรยาเข้ารำไร

วันทองเจรจาว่ากับผัว
 เออแม่ช้ฉันไม่บรวโดย
 ตงแควนนไปเในเบองหน้า
 ไปคักเลื้อเห็นอไต้ลูกไม้กิด
 พระไวยตั้งสร้อยฟ้าคร้มาตา
 มัดเดี่ยวใจไต้มาสารพัน
 ดำรับขาวของเคียงเวียงวาง
 บริโภคอิมหน้าสำราญ
 ทงผวเมยอิมหน้าสำราญใจ
 ว่าพ่อจงเป็นสร้อยทุกนิรันดร์
 จงผ่องแล้วแควตวคตาศรัทไทย
 ต้อเตองกระเคื่องคินภิญโญ
 ๑ พระไวยน้อมคำนับรับพรพตาง
 ยี่สิบซ้งห้วงจะแทนคุณพระไวย
 พระไวยตั้งว่าอย่าเขาไว้
 เขาเงินให้ยงนไม่ค้ครัน
 ๑ วันทองรูกริยาอชฌมาไศย
 ครันครันจวนค้ำก้ออาดา
 ทงหญิงชายพายตะเบ็งเว้งตะบั้ง
 ยายเทพทงมอองเห็นแก่เคนว่า

เจ้ารอดคัวเพราะพ่อฤาษีไซ้
 เพราะพ่อคุณไปรดให้รอดชีวิต
 จะมอบตัวเป็นข้าจนคัมภีต
 จะตามคิดไปทุกอย่งไม่ห่างกัน
 จักดำรับขาวปตาประจงสร
 แล้วเชิญวันทองให้รับประทาน
 ก้เชอเชิญชุนช้างกินอาหาร
 ยกดำรับของหวานมาวางพถัน
 เข้าไปหาพระไวยในเรือนนั้น
 นับวันคงจะได้เป็นใหญ่โต
 ขอให้เป็นบรมสร้อย
 จะได้พึ่งร่มโพธิ์พ้อสืบไป
 ชนช้างเขาเงินทองออกกกองให้
 พ่อเขาซ้อซาวใหม่ไว้เตยงกัน
 เดียวนมไซ้อยู่คอกทัน
 เหมือนหนึ่งฉนเขาถันบนกับมารดา
 กอบเงินใส่กระทายสั่งให้ช้
 ตงหนึ่งโผนาวิชาเต็มค้ำ
 กระทงถงเมืองสุพรรณไม้ทันท้ำ
 ดูรรอดจำมาได้คักใจแท้

บริบทคือนรบริบทนเรณ

บนหนองเขยตยคตอกตเอ

ขุนช้างตั้งศรพระยาทานมตร

นิมนต์ตั้งฆตอศีเตวาทเคราะห์

บรรดาเพนเคหามาเยี่ยมแซ

พุดกนเคเย็นเยี่ยมเขายามปตาย

มารตคนเดียให้จัญไรหาย

ชัฒนาชำระกายถ้วนดำมวัน ฯ

ตอนที่ ๓๕ ขุนช้างถวายฎีกา

๑ จะกล่าวถึง โฉมเจ้าพดุงยาม เมื่อเป็นความชะนะขุนช้างนั้น
 กตมมาอยู่บ้านตำราญครัน เกษมสันต์ตั้งของต้มภริมาย้อน
 พร้อมญาติชาติอยู่แต่มารดา นกนกกตรกตราตะห้อยหวอน
 ใ้อว่าแม่วันทองช่างหมองนวด ไม่ต้มควรเคียงคู่กับขุนช้าง
 เอนเนื้อเควระหักกรรมมานำผิด นำชายมิตรหมองใจไม่หายหมาง
 ฝ่ายพ่อมบญเป็นขุนนาง แต่แม่ไปแนบข้างคนจัญไร
 รูปร่างวิปริตผิดกว่าคน ทรพดอปรียไม่คู่ใคร
 ทั้งใจคอชั่ว โหด โหดไว้ ช่างไปหลงรักใคร่ไต่เป็นดี
 วนนบนแพกเมื่อดำนา ถกรวดซ้ำจะซ้ำให้เป็นผี
 ด้้นแก่นด้วยมารดาขยงปรวณ ให้ไปขอขงขุนช้างไว้
 แค้นแม่เจ้าจะแก้ให้หายแค้น ไม่ทตแทนอ้ายขุนช้างบ้างไม่ได้
 หมายจิตคักคิดจะให้มันบวรโดย ไม่ต้มใจจำเพาะเควระหมันต์
 อยาเดยจะรับแม่กตมมา ให้อยู่ด้วยบิดาเกษมศรี
 พรากให้พนคนอบาทวชาติอปรีย ยังคิดก็ยังมีความ โกรธา
 อัดอัดขี้ดขี้ดด้วยขดีใจ เมื่อไรจะวันจะดับหง้า
 เข้าห้องหวอนตะห้อยคอยเวตา จนสุริยาเดยดับเมรุไกร

เจ็บปวดจุดบัพทวิบาท
 หนาวคตกกระเซ็นเย็นเยือกใจ
 ไตเย็นเสียงของยาประจำวง
 คตะเนบย่ำยามไค้ด้ามครา
 พัวขาวดาวเด่นดวงสว่าง
 จิ่งเส้นเหตาวาปลาให้พรายกิน
 ดงยันตราชะเอาประอก
 เป้ามนครเบองบนชะอุมมัว
 จับคาบเคยปราบณรงควบ
 ดงจากเรือนไปมิได้ข้า
 ๑ เห็นคนนอนด้อมอ้อมเป็นวง
 กองไฟสว่างดังกตางวัน
 จิ่งรายมนตรามหาสะกด
 ฤตพรายนายขุนช่างวางฉิ่งพร
 ทงชายหญิงง่วงมด้มหลับ
 จีบตาคาไฟมันไหลเออะ
 ไซ้พรายถอดกตอนถอนด้ม
 ย่างท่าถาก้าวไปโนทันที่
 มีแต่หลับเพ้อมะเมอฝัน
 ผู้คนเจ็บป่วยเสียงเค้งแคกรน

ดาวตาดเค้นสว่างกระจ่างใจ
 ดั่งตเคี้ยงคนใครไม่พูดจา
 ดยยดมด้องดั่งดิ่งเคหา
 ดิเวลาปอดดห้วงทักทิน
 จันทรกระจ่างทรงกอดคหมตเมฆฉั้น
 เด็กขมน้ำนยาเข้าทาดัว
 หยิบยกมงคตฉั้นใต้หัว
 พรายช่วยวนใจให้โคตคตา
 เส่จกรบบวิกรมพระคภา
 รับมาถึงบ้านชนช่างพถัน ๆ
 ประคตณมนคงชอบรวกน
 หมายถึงกัญญตรงมาหน้าประตู
 เต็มหมดอากาศรพณที่ผั่งอยู่
 คนผู้โอบบ้านกัชานเซอะ
 นอนทับคว่ำหงายก่ายกันเประอะ
 โงกเงอะงุงมไม้ด้มประดี
 รอยทิมถอดหลุดไปจากที่
 มิได้มีใครทักแต่ดักคน
 ทงไฟกองมืองกัณฑกแห่งหน
 มาจนถึงเรือนเจ้าขุนช่าง

ถ้าคิดจะฆ่าผู้ร้ายให้หนักตัว
ชวนชมหลบตบมาหมอบเมียง
อะไรแม่แชร์ของทั้งห้องนอน
จะร้องโยโย่ใจผู้ร้ายมา

๑๐ ครานวันทองส่องไต้ภา

ถูกออกมาพด้นด้วยทันใด
วันทองประคองสอดคอกอดถูกรัก
เจ้ามาโยปานหนดอกอา

ไต้ดาตบ้านช่องกองไฟรอบ
อาของทะเลงคว่ไม่กลัวไทย
ขุนช้างตนขนิมนิเป็นการ

จะเกิดผิดแม่คิดคะนึ่งเกรง
มีธุระสิ่งไรในใจเจ้า
มิควรทำเจ้าอย่าทำให้รำคาญ

๑๑ จมื่นไวยสรวลภาพกราบบาท
รักตัวกลัวผิดแต่คิดไป

ทุกวี่วันถูกชายสบายยศ
มีบ่าวไพร่ใช้สอยทั้งเงินทอง
ยังขาดแต่แม่คุณไม่แฉเห็น
ขอหนททุกข์ซึ่งเพิ่มพล

กอดฉวีวงศ์คนจนต้นเตียง
พระหมื่นไวยเข้าเคียงห้ามมารดา

ถูกร้อนรำคาญใจจึงมาหา
ต้นทนต์ด้วยตุลย์ตาตกใจ ฯ
ครันรู้ว่าถูกยาหากตัวไม่

พระหมื่นไวยเข้ากอดเอาบาทา
ชมพักครว้ร้องไห้ไม่เงยหน้า

เขารักชಾಯู่ทุกแห่งตำแหน่งใน
พ่อช่างดอมเข้ามากระไรได้
นี้พ่อใช่ฤๅว่าเจ้ามาเอง

เขาจะรุกรานพาดข่มเหง
ฉวยสับเพดงพาดข่มเป็นนการ
พ่อจงเด่าแก่แม่แล้วกลับบ้าน

อย่าหาญเหมือนพ่อหนักคะนองใจ ฯ
ถูกมาผิดจริงหาเถียงไม่

ก็หักใจเพราะรักแม่วันทอง
พร้อมหมดเมียมิ่งก็มีต้อง
พี่น้องช่างพอกับบริบูรณ์

เป็นอยู่ก็เหมือนตายไปหายสูญ
ถ้าพร้อมมุดแม่ด้วยจะตำราญ

ดูกมาหมายจะมารับ
 แม้จะบังเกิดเหตุเภทพาด
 มายุย้อยกับอายหินชาติ
 ดังทองคำทำเดียมปากกระดา
 เหมือนแมงตวงวนวอนเคตาที่เนาชัว
 คอกมะเคือฤาจะเจือคอกพะยอม
 แม่แดงตูกมาดังเจ็ดชวบ
 จะคิดถึงตูกบ้างฤาอย่างไร
 ถ้าคิดเห็นเช่นตูกว่าตูกเค้า
 ให้ตูกคตายอาวรมณ์ได้ชมเชย
 ๑ ครานนัง โฉมเจ้าวันทอง
 พ่อพยายงามทรามดีวาทของแม่อา
 ไรจะอันเอิบอาบด้วยเงินทอง
 ทั้งผูกคนช่างมาแต่ธาไท
 ทูกอนน ไรแม่จะผาลัก
 คองจำจนทจนกรรมที่คตตาม
 เมื่อพ่อเจ้าเขาคุกแม่ทองแก่
 ถึงพ่อเจ้าเต่าไม่วารายต
 เมื่อพ่อเจ้ากตบมาแต่เซียงใหม่
 เมื่อคราวตองแม่เป็นคนกลาง

08/09/2565

เชิญแม่วันทองกตบคินไปบ้าน
 ประการใดก็ตามแต่เวรา
 แต้นอุบาทว์ใจจิตศิรชยา
 หน้าตาคำเหมือนนินหม่อมอม
 มาเกิดอภิลตวประทุมานที่หวานหอม
 ว่านักแม่จะตรอมระกำใจ
 เคราะห์ประจวบจากแม่หาเห็นไม่
 ฤาหาไม่ใจแม่ไม่คิดเคย
 แม่ทลเถ่าไปเรือนชยาเชือนเฉย
 เหมือนเมื่อครั้งแม่เคยแดงตูกมา
 เค้าหมองด้วยตูกเป็นหนักหนา
 แม่ไศกาเกือบเจียนจะบรรโดย
 มิใช่ของตัวทำมาแต่ไหน
 ไรรักใคร่เหมือนกับพ่อพยายงาม
 มีแต่ทุกขใจเจ็บดังเห็นบนาม
 จะชวนความคิดไปก็ไรที่
 เขาตูกแม่ไรจะแกดังแห่งหน
 เป็นหลายปีแม่มาอยู่กับขุนช้าง
 ไม่เพ็ดทุตตั้งไรแต่ตั้งอย่าง
 ท่านกวางบตคินให้บิดา

๒๗ เจ้าเป็นถึงหัวหมนมหาเด็

๒๘ จงเร่งกลับไปคิดกับบิดา

๒๙ พระองค์คงจะไปรบประทานให้

๓๐ อนันจะมาตักพาไม่ว่ากัน

๓๑ ๐ ครานนจึง โหมเจ้าพลายงาม

๓๒ คิดบายเบียงเคียงเคียงเบียงคบคิดไป

๓๓ จังว่าอนิจจาถูกมารับ

๓๔ เหมือนไม่มีรักใคร่ในดุษยา

๓๕ เสี้ยแรงเบ็นตฤชชายไม่อายเพื่อน

๓๖ แม้นมิไปให้งามก็ตามใจ

๓๗ จะคิดเอาศีรษะของแม่ไป

๓๘ แม่อย่าเจรจาให้ชาติ

๓๙ ๐ ครานนชวนทองผ่องโสภา

๔๐ ถัดบายพาพินยนแก่งไถว

๔๑ จังปดอบว่าพลายงามพ่อทรามรัก

๔๒ จงครวญใครให้เห็นข้อสำคัญ

๔๓ ด้วยเบ็นชาติลงไปไหลกมา

๔๔ ถ่าเจ้าเห็นเบ็นสรูไม่ถูกลงตาม

๔๕ ว่าพลายนางตฤชออกจากห้อง

๔๖ พระหมื่นไวยก็พามาตราไป

๔๗ มิใช่เด็กคอกจงฟังคำแม่ว่า

๔๘ พึ่งหากกราบทูลพระทรงธรรม

๔๙ จะปรากฏยศไกรเจ็ดฉัน

๕๐ เช่นนั้นใจแม่มีเต็มใจ ๑

๕๑ พึ่งความเห็นจำแม่หาไปไม่

๕๒ เพราะรักไอ้ชนข้างกว่าบิดา

๕๓ เมียงกตบตททานเบ็นหนักหนา

๕๔ อุดดำห์มารับแต่ยังมีไป

๕๕ จะพาแม่ไปเรือนให้จงได้

๕๖ จะบาปกรรมอย่างไรก็ตามท

๕๗ ทงแต่ตัวไว้ให้อยัน

๕๘ จวนแจ้งแจ้งศรีจะรับไป ๑

๕๙ เห็นตฤชยกทัพมั้นได้

๖๐ คดใจกลัวว่าจะฆ่าพัน

๖๑ อย่าฮึกฮักว่าจวนท่าหุ่นหัน

๖๒ แม้นพรนกลดแต่จะเกิดความ

๖๓ เหนเบ้องหน่าจะรองแม่จึงห้าม

๖๔ ก็ตามเกิดมารดาจะคลาไคล

๖๕ เสร้าหมองโศกาน้ำตาไหล

๖๖ พอรุ่งแจ้งแจ้งได้ก็ถึงเรือน ๑

๑ จะกล้าว่าถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง
 อัครราชย์ผันแปรแซ่เขื่อน
 หาทอมอมรภษาษาเข้าปรอท
 ทงไต้หย้อยไต้ใหญ่แต่ไต้ตัน
 ตกใจตื่นผวาคว่าวันทอง
 ตกขงนกงชนคตอสนรว
 ต้มคาเหี้ยวหาเจ้าวันทอง
 ผ่าผอนล่อนแก่นไม้คิกกาย
 ตะโกนเรียกในห้องวันทองเขย
 ทงเขารองมากมายกัหายไป
 พดางเรียกหาชาวไทยอยู่ควาน
 อม่อมมาอัสาศร
 บ่าวผู้หญิงวิ่งไปอย่างงัน
 ต่างคนทรุดนงบงประตุ
 ขนช้างเห็นซาไม่มาไถด
 แห้งนเถอเบอขบงยงจก้า
 ยายจันนงกยกมือไหว
 ไม่นุงผอนนุงผ้าคหน้ากต้ว
 ล่องมือบิตธาเหมือนท่าเปรด
 ให้นำกอดสุมหัวชาวไทย

นอนครางหลับกรนอยบั้นเบอน
 วาขเวอนชนคตอทงทงน
 มั่นกินปอดคัมไต่ออกไต่ตั้น
 ฟันฟางกัหักจากปากค้ว
 ร้องว่าแม่คุณแม่ช่วยผัว
 ไหนกตอจวปรอทจะคตอตาย
 ไม่เห็นน้องห้องสว่างตะวันสาย
 เห็นม่านชาดเรียรายปดาคใจ
 หาซานรับเช่นเคยลัคคำไม้
 ปากประตเปิดไว้ไม่ได้กตอน
 อ่อนอ้อมอ้อมคตมกัล่อน
 นิ่งนอนโยหวามาหากู
 เห็นนายนนแกฝากางซาอยู่
 ตกตตั้งแต่คไม่เข้ามา
 ขัดใจตกขงนทงแกผา
 ย่างเท้าก้าวมาไม่วัว
 นันพ่อจะไปไหนพ่อทอหัว
 ขนช้างมองคตอจกัคกใจ
 ไครมาเทศน์เอาผ้ากูไปไหน
 ยายจันไปเอามาให้ชาติ

ยายจันทกใจเต็มประดา
หทัยยื่นส่งไปให้ทันที
ซนข้างตัวฉันแทบอกฆ่าไฟ
เองไปค้ำให้รูซึ่งแยกกาย

๑ ข้าไทยได้ฟังซนข้างไซ้
ทั้งห้องนอกห้องในไม่พบพา
เห็นประตูด่านบานเปิดกวาง
เส้าแรกแตกต้นเป็นมดทิน
บอกล่าวได้ค้นคว้าหาพบไม่
ซาเห็นฉวีปริศนิกาท่าง

๑ ครานั้นซนข้างฟังมาบอก
กิดกิดใจให้ค้นเสี้ยนเจ็บใจ
ต้องหนตามหนกันแต่หน้า
คราวันนอขายซนแผนมน่งนึ่ง
ไม่คิดว่าจะเป็นที่เห็นอ่าแก่
เขาเกิดเป็นไรก็เป็นที่ไป

๑ จะกล่าวถึง โคมเจ้าพดายงาม
ย้ายซนข้างสารพัศตรเป็นคัศร
มันก็จะลือตนมแถมเทจ
ดูจะระแวงผิดในกิจจา

เข้าไปผอมผำเขามาดี
เมินหน่ออดสูไม้ดูนาย
เจ้าวันทองไปไหนอย่างไรหาย
พบแล้วอย่าว่านวยให้เชิญมา ฯ

ต่างเที่ยวค้นค้นไปจะเอาหน้า
ทิวเคหาตัวไปค้นจนแผ่นดิน
ผู้คนนอนต่างไม่คืนต้น
กินใจกตัญมาหาซนข้าง
แล้วเล่าแจ้งเหตุไปสิ้นทุกอย่าง
ที่นวดนางวันทองนั้นหายไป ฯ

เหงื่อออกโซมด้านกระบาสได้
ซ้างทำได้ต่างต่างทุกอย่างจริง
พดงที่ตั้งไม่รอดนางยอดหญิง
นคราวันหนึ่งไปตามใคร
ยังสารแหตบถหันไปไหน
ไม่เอากตัญมาได้มีใช้ก ฯ

เกรงเนอความนงนกรถครของอยู่
ถ้ามีนรवादกเขาแม่มา
ไปกราบทอดส่มเด็จพระพันวษา
มารดาจักร์คองซึ่ง โทษภัย

คิดแล้วเรียกหม่นวเคราะห์

จงไปบ้านขุนช้างด้วยทันใด

บอกที่เราจับไข้ม้าหลายวัน

เมื่อคนนข้ามอนเบนมา

พอขณะมารตามาสั่งทัก

จึงรีบมาเร็วไวดังใจปอง

ไม่ตายกลายคนพันชนใด

แต่พอให้เกิดอนคตตายหลายเวลา

๑ หม่นวเคราะห์รับคำแล้วอาดา

ครั้นถึงเออบดอัยแต่โกด

ขุนช้างนั่งเยยมหน้าตางเรือน

จะตอเดินเข้าไปไม่เป็นการ

๑ ครานนเจ้าจอมหม่อมมขุนช้าง

เห็นคนคตงานเข้ามาเหลือบตาตุ

อะไรพอดสว่างวางเข้ามา

ดูกษณกเขมนวร้องเกนไป

๑ ครานหม่นวเคราะห์คตคตของใจ

วังคตบไปพถันในทันที

ข้าพเจ้าเป็นบ่าวพระหม่นวโดย

ท่านใช้ให้กระผมมากราบกราบ

เอ็งเป็นคนเคยชอมอชญาไ้ครย

โกดเกดยเดี่ยอย่าให้มัน โกรธา

เกรงแม่จะไม่ทันมาเห็นหน้า

เราใช้คนไปหาแม่จันทอง

ร้องปลุกเจ้าไปถึงในห้อง

รักษาจนแต่งทองสว่างฟ้า

กขอมแม่ไวพ้อเห็นหน้า

จึงจะสั่งมารตามนคนไป ๑

รับมาบ้านขุนช้างหาข้าไม่

เห็นผคนชวกใจวทองเรือนชาน

คหน้าเผอนท โกรธย่งงาน

คิดแล้วลงคตงานเข้าประตุ ๑

นั่งคานาตางเยยมหน้าอยู่

นมาตอหตอกกหรืออย่างไร

เดกหวาจับตองให้จ้งได้

ทคอัยไพเรชครชุกหตอกผู้ต ๑

ยกมชชนไหวไม่วงหน

คนคตอกข้าไหวไซ้คนพาด

เป็นชุนหม่นวรับไซ้อยู่ในบ้าน

ขอประทานคตนพระหม่นวโดย

เจ็บจุกประจวบหมอนเป็น
 ร้อง โอต โดตดินเพียงสิ้นใจ
 พอพบท่านมารดามาส่งทุกข์
 จะกลับจนเคหาเห็นช้านาน
 พยายามคุณพระนายพอกตายไข
 ใ้ตามนสั่งมาอย่างย่น
 ๑ ครานนขุนช้างได้ฟังว่า
 ต้มโมโหโกรธาทำว่าไป
 กวไรเจ็บล้มตายไม่วายเว้น
 ภาชิตสิ้นสิ่งไรที่ไม้ม
 ว่าแล้วปีตบานหน้าต่างนาง
 ทอดตัวลงกับหมอนนอนฤไทย
 เพราะกแพ้วความจมีนไย
 พ่อตูกแม่ตูกูกทำนอง
 อ้ายพ่อไปเซียงใหม่มีไชยมา
 อ้ายตูกเป็นหมื่นไยทำไมมี
 มีนจึงข่มเหงไม่เกรงใจ
 ขุนนางน้อยใหญ่เกรงใจกัน
 ตามบุญตามกรรมได้ทำมา
 ยิ่งคิดเคียดเคียด ทระยานใจ

แก่ชีกเห็นหาหายไม่
 จึงใ้ให้ควชามาแจ้งการ
 ข้าพเจ้าร้องปลุกไปในบ้าน
 ท่านจึงรีบไปในกตางกัน
 คุณอย่าส่งดียวไปอื่น
 พอหายเจ็บแล้วจะคืนไม่นอนใจ
 แก่นดิ่งเคียดเคียดจะหงสโหด
 เราก้ไม่ว่าไรสุดแต่ดี
 ประจวบหมอนเป็นทงกรงศรี
 กมาเอาที่นชยาเกรงใจ
 ขุนช้างเคียดเคียดทระยานใ้
 คิดเป็นได้เจียวจวันทอง
 มีนจึงเหิมใจทำของทอง
 ถึงสองครั้งแล้วเป็นแต่เซ่นน
 ดงควดงพระยาราชดีให้
 เห็นกนคนผิดคิดโทษทัณฑ์
 จะพึงพาใครไ้ดีที่ไหนน
 ถึงฟ้องมันก็จะปิดให้มืดไป
 จะเขียนฆ่าหากคิดชีวิตไม่
 ผนวยได้กระดานชนวนมา

วางพวงทองเทยบให้เรียบร้อย

ตงกระตาศทบไวมไคชา

ฉนวนนพอพระป็นนทรราช

ชนชางมาถึงซึ่งวงใน

๑ จะกถาถวงพระของคณทรงเศช

ฝพายรายเต็มมาเต็มถา

พอเรือพระทงนงประทบท

ถอยคชทงหนงสือคชเขามา

เขาครงบโทนชนคณกนยา

มหาดเตกอยางนพตพตคตกรเรือ

ชนชางคตคตมอยตเรือ

ตคายชอถววยซึ่งฎกา

๑ ครานนถัมเดจพระพินวษา

ทตอัยจญไรมไคชน

ไคทไคทางวางเขามา

เขียไครบพองของมณฑ

มหาดเตกถรับเขาพองมา

ตงพระราชธาตามาว่าไค

ว่าคตแควนนถบคอไป

ถำประมาทราชการไมนำพา

ถอยคากถจนเป็นหนกหนา

ชานนามถตถวถวคตาคอ

เดตจประภาชบวียงหากถบไม

ถคชยจของทโคตาคทกหนา

เดตจคณนเวถนพจจวนค้ำ

เรือประจำแทนเทไคซึ่งแถม

ชนชางกวดงคณทา

ผตโผตงองหนายคคณเรือ

เพอนโชกตงถวถถวถวถวเดต

วองจวเดตควใหญ่ถวถวถว

มิไคเดตจกรหมอมถนถนถนถน

คณเดตจถบญญาจถนถน

ทวงพระโกธาโกธาถ

บหนกบพถถถถถถ

ถุชยชางเบนบากระมถน

คเดตจถบถบถบถบถบ

ควถวจควถนชางหาถวไม

พระจิงไคถถถถถถ

นาคถของผูไคไครักษา

ถบถบถบถบถบถบถบ

ระวาง โทษเบ็ดเตล็ดเจ้าเจ็ดสถาน
 ตามกฤษฏีกาการศึกษาพระองค์
 ๑ จะกล่าวถึงขุนแผนแสนดี
 อยู่บ้านสุขเกษมเปรมใจ
 ดาวทองกับเจ้าแก้วกิริยา
 เพ็ดตืพิณจำเรียงใจไม่เว้นวาง
 นางแก้วดาวทองทั้งสองหัดับ
 พระจันทร์จรแจ่มกระจ่างดี
 คืดคนึงถึงมิตรแต่ก่อนเก่า
 ถึงต้องครั่งคั่งแต่พรากจากพี่ไป
 กุกข์ขอมวรวีกแต่สองนาง
 เมื่อตืดเซียงใหม่ก็ไปรดกรัน
 ตำพดด้รทจะว่าได้ทุกอย่าง
 ไม่ควรเดยเดยมาไม่ช้าโดย
 จำจะไปสู่ดีวาทน้อง
 คืดพิตวงจืดแจ่งแต่งกายา
 ออกจากห้องย่องเดินดำเนินมา
 เข้าห้องวันทองในทันใด
 ตืดคืดลงนั่งข้างวันทอง
 ตืดปลุกตืดกุนเกิดนของฮา

ถึงประหารชีวิตเป็นผุยมวง
 แด่ดวงจากพระทนต์เจ้าวงใน ฯ
 เรื่องฤทธิธอจับพิภพไหว
 ตืดมตืดพิตไม่ยดด้วยสองนาง
 ปรนนิบคืดคืดตาไม่ห่างร้าง
 คืดคนนในกลางซึ่งราตรี
 ขุนแผนกตืดบผวาคคนพินจากที่
 พระพายพิตมาตืดตระหลบไป
 นิจจาเจ้าเห็นห่างร้างพิตไม่ย
 ตืดตืดตืดใจจากร้างถึราวดกัน
 ตะวางให้วันทองน้อง ตืดคืดคืดย
 จะเพ็ดทตืดครวณนก็คืดองใจ
 อ้ายขุนข้างไหนจะ ตืดจะคืดขบได้
 บตืดนเตเจ้าใจไปรับมา
 เจ้าวันทองจะคืดขยตะห้อยหา
 นำอบทาหอมพุงจรงใจ
 ถึงเรือนตืดกยาหาข่าไม้
 เห็นนางหัดับไหลตืดนนิทรา
 ตืดคืดนตืดองคืดด้วยความตืดนหา
 พมาหาแต่อย่านอนเดย ฯ

๑ ผลิตจริงแต่เจ้าวณทอง
 ไซ้พระเพตเปิดขึ้นเพราะอินเซย
 เมื่อดูดทุกขของเจ้าทุกเขาค่า
 ชำชนข้างคืดคืดทำทดแทน
 ขาดยเจ้าเท่ากับดวงชีวิตพิ
 เกรงจะพากันผิดเขาคืดหับ
 กลับมาหมายว่าจะไปตาม
 หัวอกใครได้แก่นในแผ่นดิน
 คืดขยว่าจะทุดพระพันวษา
 จะเป็นความอึกกตามแต่ท่านอง
 จะเป็นคายง่ายยากไม่จากรัก
 ขอโทษทผลิตอยาบดเบือน
 ผลิตพกมาดแก่โทษ
 ความรักทงรกรวงมใจ
 ว่าเปตางทางแอมเข้าแนบอก
 เจ้าเนอทพยหยบชั้นอารมณชาย

๑ ใจน้องมิให้หมองอารมณ์หม่อม

ถ้าคิดรักหักใจแล้วไม่มา
 ถึงคัวไปใจยังนบอยว่าผัว
 หึงเดี่ยวชวยครองเป็นธองมิตต์

เหมอนถมนองหลงเดือนท่าเชอนเฉย
 เงยหนาเกิดจะเถาอย่าเฝ้าแค้น
 ต้องกตณกตาได้กเคว้านเหนือแดน
 มนคุดแถนวาพนยาถยบ
 คืดจะหนีไปตามเขาเจ้ากตบ
 แต่ชยบอยจุนได้ไปเซียงอินทร
 พอเจ้าไวยเป็นความกค่างสัน
 ไม่เคื่อดคินเทาพกบวณทอง
 เห็นซ้ำกว่าจะได้มาร่วมห้อง
 จึงให้ตกรับนงมาร่วมเรือน
 จะพุ่มพักเหมอนเมออยู่ในกถางเดือน
 เจ้าเพอนเส่นหาจงอาไถย
 จะคุม โกร รคมเค้นไปถึงไหน
 อยาคัดไมคร่ตวงให้ครอมคาย
 ประคองยกของดำคณิมนหมาย
 ขอธบายลักหน้อยฮธาโกรธา ฯ
 ไม่คืดใจให้ตรมเส่นหา

หม่อมอย่ว่าเถยว่าฉันไม่คินคืด
 นองนถถวบาปทบเมอศบจคืด
 ถามปดตเศยให้เปตองไม่คตามใจ

๑ ครนเวลาตกกาดตั้งตั้งเย็บ

พระพายไชยเส้าวรตจายชจร

ดูเหว่าเราเคียงตำเนียงก้อง

วันทองนงนอนฉันททรวง

ฝันว่าพลัดไปในไพรเถื่อน

ตดเดี่ยวเวทียวหลงในดงวัง

ทั้งตั้งมองหมอบบอขุมทาง

โคตตะครบคาบคนในทันที

ต้นต้นครนคนตกประหม่า

เล่าความบอกผัวด้วยกตัญญู

ไต่เตยงเคียงหนูกักกัก

ยังหวาดหวั่นพรนตวงถวรมณา

๑ ครานนขุนแผนแดนฉันท

ครนหนนาจะมอณตราย

พิเคราะห์หัดทงยามอัฐภาค

มรุทจะแกตงแจงกัจจา

จึงแกตงเพทบายทำนายไป

เพราะวิตกหมกใหม่จึงได้เบน

พรุนพจะแกล่ณยศผน

มิให้เกศราคคิดลยุค

ไบไม้แห้งแกร่งเกรียบระรุกรอน

พระจันทร์แจ่มแจ้งกระจ่างดวง

ระฆังฆ้องฆานแข่งในวังหลวง

จิตตั้งวางระงับสติวงศ

เดือนเดือนไม่วรทจะกตมหลัง

ยังมีพยคชวิรายมาราว

พอนางคนบำมาถึงที

แล้วดูคร่ำทำพาริไปไพร

หวั่นผวากอดผัวตั้งเอนให้

ปลาดใจของผ่นพรนอรา

แมตงมุ่มท่มอกที่ริมฝ้า

ตั้งวิญญา นางจะพรากไปจากกาย ๑

ฟังความตามนิมิตคักใจหาย

ผ่นร้ายตำหัดตัดคำรา

กบ้นตาดถูกข้แรงเป็นหนักหนา

กอดเมยเม็นหนานานาคากระเด็น

ผ่นอย่างนมไซ้จะเกิดเชย

เนื้อเชนอยกับผวอยากตวทุกข

แล้วคามังตั้งขวัญให้เบ้นตั้ง

อย่าเป็นทุกข้เศยเจ้าจางเบาใจ ๑

๑ ครั้นว่ารู้งต่างสว่างฟ้า
 จะกล่าวถึงพระองค์คุณทรงไชย
 พริ้มด้วยพระกำนัลนักสนม
 ประจำตงเครื่องอาณอย่างนพิต
 แด้นก้อยใครจะถ้อยเหมื่อนหม่นบาง
 เวียนแต่เป็นถ้อยความไม่ขามคน
 คราวนั้นพองกันด้วยวันทอง
 คำวิพิถางทางเสด็จยาศรา
 พระศรีศรุตสว่างกระจ่างองค์
 ทงหน้าหงเบียดเสียดเยียดยัด
 ทอดพระเนตรมาเห็นขุนช้างเฝ้า
 พระหมื่นศรีถววยพถันในทนต์
 พุททรงจับแจ้งพระไทยในข้อหา
 มั่นเคียวเชิญทำเป็นอย่างไรกัน
 ราวกับไม้หนุงเฝ้าซึ่งกัน
 รูปอัยช่างชั่วช้าตาเบ้งแบว
 ใครจะเอาเป็นผิวเขาถววยอาย
 คราวนั้นเป็นความถูถามซัก
 วันทองก็ดีให้กับอัยแผน
 จมื่นศรีไปเอาตัวมันมาพถัน

สุริยาแย้มเยิ้มเหลี่ยมไค้ด
 เนาในพระตงมถดงกรตง
 หมอบประณมเฝ้าหน่นันนัค
 ทรงเคื่องชดชนข้างแตกตางคัน
 ทกถ้อยทจรชวอัยหวอดน
 นายนหยิงไม่ถิงยงตงมา
 นมนพอง ใครอ๊กชยชาติธา
 ออกมาพระทงจกรพรวติ
 ชนนางกราบราบตงเป็นชระนัค
 หมอบชดถดกนเป็นถนไป
 เออใครเอาพ้องมันไปไว้ไหน
 รับใจคดทอดพระเนตรพถัน
 ก็โกรธาเคื่องชุนหนหัน
 ถวนทงคนเคียวไม่วไรถว
 หรชถวนทงนมนมแกว
 ไม่เห็นแวงทวามันจระรัก
 หิวหุดเหมื่อนควายที่คดปลัด
 คกหนักชยกับเฝ้าศรีประจัน
 ไยถ่นมาชยกับอัยชางน
 ทงวันทอง ชนแผนอัยหม่นไว

เมื่อมิ่งกลับมาแต่ป่าใหญ่
ครนกขจิตใจให้จำจง
ทำไมไม่อยู่กับยายแผน
เดิมนมกรกชายแผนเด่นตามไป

อยู่กับยายข้างไม่อยู่ได้
คุยกับโตม่ายเก่าเฝ้าเปิดย่นตัว

๑๐ ครานนนวนทองโตรับตั้ง
หัวสระของพองพรนทนต์
ขอเคระระของธุดบาท

เมื่อกระหม่อมฉันมาแค่อารัญ
ครนอัยมาชนแผนคองจำจง
อยุ่ที่เคหาหน้าวัดสระไกร
มรับตั้งโปรดปรานประทานให้

ขอยกคุณคร่ำทำดำมัญ
ด้วยขุนข้างอ้างว่ารับตั้งให้
จนใจจะมีไปก็สุดฤทธิ

๑๑ ครานนพระองค์คุณทรงภพ
มีพระดังหนาทควาตมา
คกว่ากหาเป็นเจ้าชีวิตไม่
เป็นไม้มหาญาสิทธิคคิดตั้ง โตน

กุตให้โอแผนประสมต้อง
ตัวของมิ่งไปอยู่แห่งไร
เด่นไปอยู่กับยายข้างใหม่
ครนยกให้ตีเตนกลบเด่นตัว
เกิดวังเกยจเกิดยดใจด้วยขังหัว
คกว่าชวดแถมมิ่งไม่โยด ๆ
เถธาเถตั้งประณมกัมเกิด
ทุดคคพระองค์คุณทรงธรรม
องค์ทรวกษรราชวังตั้งรวก
ครนนั้นโปรดประทานขุนแผนไป
กระหม่อมฉันมีทองนั้นเคิบใหญ่
ขุนข้างไปบอกวาพระโองการ
กระหม่อมฉันไม่ไปก็หักหาญ
เพื่อนบ้านจะช่วยก็ตัดคิด
ใครจะขจัดขึ้นไว้ก็กตวณต
ชีวิตอยู่ได้พระบาทา ๆ
ฟังจบกรวขขุนข้างเป็นหนักหนา
ยายบ้ายเออหึงยายตั้ง โตน
มิ่งถือใจว่าเป็นเจ้าที่โรงโชน
เทียบท่าโจรโจรคนองจของของครน

เสียงมิ่งไม่ได้เข้าใจร้าย

แล้วกลับความงามข้างวันของพจน์

ก็ช้านานได้ประจักษ์ลับแปดปี

นมนงหน่มนมาฤกว่าไร

๑๐ วันของฟังตามให้คร่ำครวญ

ขอเดชะพระองค์ทรงศักดิ์ดา

ทรงนงนมนไว้นั้นไปรับ

มิใช่ข้อนัยอกท่านอกใจ

แต่มาหนเวลาสักต้องยาม

ขอพระองค์จงทรงพระปราวณ

๑๑ ครานนพระองค์คุณทรงเคสร

อ้ายหม่นไว้อย่างใจหงกา

จะปรึกษาตราดินให้ไม่ได้

ถ้าถอยเกิดฆ่าฟันกันล้มตาย

ซึ่งวันของกูให้ไ้อ้แผนไป

ดูคุณนชนข้างข้างถึงกู

ขอขอบคุณให้สุดบดงกับท

มะพร้าวหัวขยับปากให้สำใจ

มิ่งถือว่าอ้อวันที่เป็นแม่ตัว

ไปรับไขไม่ไปในกตางวัน

ชอบแต่เขียนต้องหวายตลอดคืน

เออเมื่อมันดูตราพามิ่งไป

ทรงนงนมนมิ่งจึงมาได้

ฤกว่าใครไปรับเอามิ่งมา

มิ่งคมคิดประณมก้มเกล้า

พระอาญาเป็นพันต้นเกล้าไป

กระหม่อมตนจึงกลับคนมาได้

ชนแผนกมิได้ประเวณี

ชนข้างจึงหาความว่าหลบหนี

ซึ่งอยู่ได้พระบาทา ๆ

ฟังเหตุชนเคืองเป็นหนักหนา

ตกว่าบ้านเมืองไม่ม่นาย

จึงทำตามน้ำใจเอาง่ายง่าย

อินทรายไพรเมืองถกเคืองกู

อ้ายข้างมิ่งอาจใจทำจุ้

ตะคอกชอ้อวันที่ให้ตกใจ

เขียนคตเศยให้ยับไม่พบได้

อ้ายหม่นไว้อย่างโทษถึงฉกรรจ์

ไม่เกรงกลัวเว้โว้ทำไม่หัน

อ้ายแผนพ่อนนั้นก็เป็นใจ

มันเหมือนวัวเคยขามาเคยช้
 อ้ายข้างมันก่พองเป็นสองโนย
 เป็นราคชอณตมกตตว
 ถ้าอ้ายไวยอยากจะใครไต่แม่มา
 อัยการศาลโรงก่ม้อย
 ขอบทงนด้วยดวดให้ปวดไป
 มันเกิดเหตุทงนกเพราะหญิง
 จำจะคักรากใหญ่ให้หัด่นพรู
 อ้วนทงนทวมมันเหมือนรากลแก้ว
 ใครจะควรรู้ส่มอยู่กตมเถดยว
 เชี่ยอ้วนทงนว่ากระไร
 อัยพะวงกงขาเป็นราค
 ถาร์กใหม่ก่ไปอยู่กบอ้ายข้าง
 อัยาเวียนวนไปให้คนมันห่มนแคตน
 ๑ ครานนวันทงนพ้งรับตั้ง
 ครันจะทุดกถ้วพระราชชาญา
 พระหมื่นไวยใช้ใบให้แม่ว่า
 วันทงนหมองจิตคคคเวียนวน
 ๑ ครานนพระองคทวงชรณินทร
 พระตรัสความถามซักไปทันใด

ถึงบอกกุว่าค้นหาเชือไม้
 ว่าอ้ายไวยตักแม่ให้บิดา
 หมองมวมตทินอยู่หนักหนา
 ชวนพ้อพ้องหาเอาเป็นไร
 ฤว่ากตคตสันให้ไม่ได้
 ปรับใหม่ให้เท่ากับชายชู้
 จึ่งทิ้งหวงชวงซึ่งยังยั้งอยู่
 ให้ตูกตอกตคคยู่แต่กึ่งเดียว
 ถ่าคต โคนชาตแล้วก่ไปเหยว
 ให้เค็ดเค็ดยวรกนแคว่นน
 มั่งคังใจปลตคปลตให้ตรงที่
 เพราะมั่งมผลดองกุดของแค่น
 ถาร์กเก่าเข้าข้างอ้ายชุนแผน
 ถ่าเม่นมั่งรทโหนให้ว่ามา ๆ
 ให้ละถ่าจะตั้งเป็นหนักหนา
 ชนข้างแต่ตตายักควอดน
 บัยปากตรงบิดาเป็นทลายหน
 เป็นจันใจนึ่งอยู่ไม่ทอดไป ๆ
 หาได้ยินวันทงนทุดชนไม่
 ฤามั่งไม่รักใครให้ว่ามา

จะรักซึ่งผวมงกตว้าย
ตามใจจะให้ตั้งวาจา

๑ นางวันทองรับพระราชโองการ

อุทิศถรณ์มัวให้หัวใจ
กิตติคุณตั้งตระดานอก

ให้อุทิศอดขอนตนชรา
จะว้ารักขันธ์ข้างกระไรได้
รักพออุกห้วงดังดวงชีวิต

อย่าเลยจะทุลเบ็นกต่างไว้
คิดแล้วแทนนมทนนาน
ความรักขันธ์แผนก็แสนรัก

ตั้งลำบากบ่ม้ามาด้วยกัน
ขันธ์ข้างแค้อยู่ด้วยกันมา
เงินทองกองไว้มิให้ใคร

จมนไวยแต่ก่เดอดคทในอก
ทุลพดางตัวนางระเริ่มรว

๑ ครานพระองค์ผู้ทรงภพ

เหมือนดินประสีวปลิวคึกกับเปลวไฟ
จะว้ารักข้างไหนไม่ว่าได้
ออกนหน้ามีตำรอง

จะอยด้วยลูกชายก็ไม่ว่า
แต่เนบของหน้าชาติเด็ดไป ๑

ให้มันตาบบังจิตต์หากคิดไม่
ด้วยสิ้นในอายุที่เกิตมา
ตั้งตัวคทพระสเมรุภษา

เกรงผิดภษาหน้าก่ตั้งคึกคึก
ที่จริงใจมิใครรักแต่ตั้งกนิค
แม้หนุถมิตจะพิโรชไม่ไปรดปราน

ความพระไทยท้าวจะแยกให้แตกฉาน
นางก้มกราบแล้วก่ทุลไปฉับพัตน
ด้วยร่วมยากมานานก็ไม่เคยคณ

ตำรพินอดออมถนอมใจ
คำหนักหาได้ว่าให้เคื่องไม่
ซ้ำไทใช้ตั้งยเหมือนของตัว

ก่หยับชกรักเพากนกับผว
ความถ้วพระอาญาเป็นพันไป ๑

ฟังจบแค้นคังคังเพดงใหม่
คิดเป็นไค้อัจฉริยะทอง
หน้าใจจะประตังเข้างตั้งอง
ยังกว่าทองทะเลอนตาถก

จอกแหนแพเต่าดำเก้าใหญ่

เหมือนมหาสมุทรสุดซึ้งลึก

อิฐเผาหาบมาถมถม

อันเด่นก่อยจัญไรใจทมิฬ

รูปงามนามเพราะน้อยไปหรือ

แต่ใจสดดวงนงมีทนม

มิ่งนถอยยิ่งกว่าถอยชกกายเมฆ

ละโมภมากตนหาตาเป็นมัน

ว่าหญิงชวฉวยงคราวตะคนเดียว

หนักแผ่นดินก็จะขยับไย

ก็เคยมั่งกั่งให้เป็นทอหม่น

ย้ายขนข้างขนแผนทองส่องรา

หญิงกาฬกณเอนแพศยา

ทุรูปรวยด้วยดมมัทมไป

เร่งเร่งเหตุยพระยายมราช

อค์เขาขจวนผ่าอย่าปราณี

เอาใบทองรองไว้ให้หมากิน

พันให้หญิงชายทงหลายดู

จะทอดลมเท่าไรไม่รู้จัก

ขนาดกเหดจจะหยงกระทงตน

ก็จ่อมจมนัยหายไปหมดสิ้น

ตงเพชรนตเกิดขึ้นในอาจม

ใจไม่ซื่อดมศักดิ์เท่าเต็มผม

ด้มากมกแแดงฤคมัน

จะเขาเรื่องไม่ได้ตั้งตั้งสรรพ

ด้กรอยพันใหม่งไม่ก้งใจ

หาตามตอมกนเกรี้ยวเหมือนมิ่งไม่

อ้ายไฉยมิ่งอย่านับว่ามารดา

คนอื่นรู้ว่าแม่ก็ขายหน้า

ก็จะหาเมียให้อย่าอาไดย

มันไม่หน้าเซยชิตพิศไมย

มิ่งตติใจเสียดัดคนน

ไปพันฟาดเสียดให้มันเป็นผี

อย่าให้มันโตฮิตติคตินก

ตกดินจะอปรียกาตั้งอยู่

ตั้งเสด็จเสด็จสู่ปราสาทไชย ฯ

ตอนที่ ๓๖ ส่วนนางวันทอง

๑ ครานวันทองสยของหัว

ขุนช้างขุนแผนพระหมื่นไวย
บรรดาข้าราชการที่หมอบเฝ้า

จะเพ็ดทูลอย่างไรไม่ชอบกล

พระยายมราชก็ตั้งพลัน

พระหมื่นไวยขุนแผนเดินตามมา

ขุนช้างตฤกถาหน้าคว่ำ

ลุกได้จากเก้าอี้เข้าเหย้าไป

ของประศักร้อยอยู่รักจจา

ถูกรับตามมาแข่งซาเพดัย

ให้ไปบอกดาวทองแก้วกวีธา

นำคานามุกคดระตูกนก

๑ ขุนช้างสระศคชิตูต้นขวิดไป

ถูกชนไม่เซ่คระเห็ดมา

ฮ้ายบาวร้องว้ายคนนายธา

ขุนช้างเหตยวหลังฮ้ายจิงไร

ความกลดัวตัวต้นขยหัวนไหว

ก็ตระหนกตกใจไปทุกคน

ต่างสรว้อยเค้ว่าหัวทองสยของชน

จำจนด้วยกถัวพระอาญา

ให้กุมวันทองจูงไปข้างหน้า

ถูกพ้อคดหน้าตาด้วยฮาโดย

ดัมคม่าคำเด้าเสือกไกล

ร้องไห้งม่งามมาตามเม็ย

ตอกตกประหม่าหน้าเต็ย

นำตาไหลเรียวตัวนง

สรว้อยพาศีรมาดาทงหาหก

ตอกตกใจต่างโคดคดา ๑

หัวไกลดัมคม่าคำธาหมา

แมดงฉินฉาคอมฉินหม่นอไป

เซ่คหมาเต็ยกอนเกิดธาให้

ขหมาทไหนดมาตคก

ฮาวมาวมนษวาชหมา

ขุนช้างไม่ฟังวาซิงกู

๑ ครนถงทหวดระแดงแกง

วันทองต้นกาดงตงนงพิง

ขุนแผนสุดแค้นสังสารน้อง

ชคือนนงของครดิงคะโต

นางแก้วกรยาเจ้าดาวทอง

ทงนางสร้อยฟ้าศรี มาตา

คนคู่ต่อมพรอมพรงคิงกำแพง

ขุนช้างแหวกคนต้นเข้าไป

ฝูงคนหลักิ่งทงหญิงชาย

ฉ้ายหนุ่มหนุ่มเหม็นนักษมันผลักรุน

พระไวยแดไปเห็นขุนช้าง

แด้วคคหวดงใจฉวยไม้พดอง

พระยายมห้ามว่าอย่าพระไวย

ฉวยขุนช้างคร่าออกมาออกวง

ถ้ารูกหาไปห้ามไม้

ถูกรุนเตะสังตรงออกมา

ฝ้ายขุนแผนแค้นโตไปชกฆ่า

แกโกรธาคำทอไร่พอดดี

ตงแต่หน้าตตอชวัญแมลงวันดู

ผู้คนตามพรร้องเหม็นจริง ๆ

คนผู้คแดงทงชายหญิง

พระไวยจึงเข้าประคองวันทองไว้

นั่งตงข้างวันทองนำคาไหล

สระอินให้ไม้ออกซึ่งวาจา

ทงต้องโคกเคี้ยวเป็นหนักหนา

ต่างคนจะรตมาหาดอกไม้

คะแดงแกงจนหามทยน์ไม้

ว่าอ้อพ้อฆ่าให้อเอาแต่บุญ

เหม็นขหมาออกจะตายแด้วพุน

เซซุนเข้าไปถึงวันทอง

ความโกรธโตคผางตรงเข้าถอง

ทงต้องมือเบอนขคผตงตง

จะทุบคมันไยฉ้ายคนหลง

นั่งตงเหม็นมอ๊กโกรธา

ฉ้ายฉัญไร่มือกูตงวันขหมา

ขุนช้างว่าถูคตายแด้วครว่าวัน

ขุนช้างล้มหัวค้ำทงประศวี

ขุนช้างถูคจากที่หนีออกไป ๆ

๑ ครานหนึ่ง โฉมจ้าวันทอง
 ด้ร่วมกตฤทถยาด้วยอาไธย
 วนนแม่จะธาพื่อพตายแล้ว
 พอบ่ายก็จะตายตงถมดิน
 เกิดมาไม่เหมือนกับเขาอื่น
 แค่น้อยน้อยถอยถอยไปตามถม
 ให้แคเผาทกขถงครนงหา
 เจากไม่ค่นยหายววยชว
 มีเตยแรงพวกพมอุมทอง
 อยุ่ในทองก่เหมอินเพอนมารดา
 ฝ่าแตกแตกฝ่นทนดำบาก
 หนามไหญ่ไหญ่เกยวเทยวเตยวตต
 พชพาขมาไม่ซบควบ
 พชแตกเผาะเข้ารมพนมวัน
 ค่อยกถนแต่พชนไม่กถนหนก
 เมื่อเขาตั้งตงมาคองจองจำ
 ด้วยเป็นท่วงบ่วงใยในตุกรัก
 จนนกเจ้าจกอนาทร
 เจ้าคตอครอดแล้วจึงคตายใจ
 เจ็บแม่ประคองไม่หมองมัว

เศร้าหมองระอึกระอินให้
 นาคาหงิ่งให้ตงกรนริน
 จะจำจากถกแกวไปค่นยถัน
 ฝนหนามาแม่จะชอชม
 มิได้ช่นเซยชิตถนทถนม
 คองครชมตรมพวากแม่แต่เจ็บ
 นึกว่าแม่จะไม่ได้เห็นถ
 กถบมาใต้เผอถของมารดา
 ช้วมหนองแนวเขาดำแนวบัว
 ทนทกขเวทหน้าไปบ่าชฏ
 บดิงทากว่นร่นมนกนถก
 แม่คอยบ้คระวงให้แคในครรภ
 ชยบยวบถถเจ้าจะหवादทวน
 เห็นจะชอนฝอนฝนตงกนหน้า
 กถวถกจะดำถกทกเข้าคำ
 แถ่นระก่ากระวงจะนงนอน
 จะเตนหนกเกรงทองชยภชยอน
 ครนนอนนกกถวจะเห็นชยอนาถคถ
 เผ่าถนอมกถอมโกวพื่อทถถหัว
 ชนชางช้วถกถกไปถบตา

เขาคดคอยปลอ้ยหลงในดงขี้
 พอยเห็นแววคตของพรากจากมารดา
 กศัดหนหลังยังคาจุน
 เทยวคิตตามแม่พ้อพ้อพร้อมครบ
 เหมือนอกค้ำห้าหัดคนพนบมาชฎ
 ถ้าคณึกคิดว่าจะสู้ชทุกเวธา
 พ้อจะเห็นมารดาถึงคกรังวัน
 จะไต่แคคคตถึงคระนังนาน
 เมื่อเวลาเขาฆ่าแม่คือชาติ
 เจ้าคหน้าเตี้ยแต่แม่ขงเป็น
 รัพดวงนางกอดพระหมั้นไวย
 ง่วงหงมฟูบตงกับพศุชา
 ๑ พระไวยร้องไห้อยเคียงแม่
 เข้านวดแม่แก้ไขอยุ่นวาย
 ใ้อเจ้าประคณของตูกเขย
 ผูกเปลให้เข้าให้ตูกนอน
 ประโคมตบจุมจุมกระหม่อมแก้ว
 ชะมันทาพาเขาหินอนชม
 คราวตูกเสาะแตะแม่โคกเครั้า
 กางมุ้งยุรันทงเรือดโร

กศัดชดให้เจ้าคหน้าเห็นหน้า
 แตนนมาชานานจึงพานพบ
 ให้ตูกแก้วมบุญประจวบจบ
 กตบมาคตงทำคัพของมารดา
 พ้อเห็นแสงจันทรจาร์วัดพระเวหา
 พ้อส่ายฟ้าฟาดคณจุมดินคต
 พนหนคูนยเปตาเป็นเก้อถ่าน
 กตบไปบ้านเกิดตูกอยารอเย็น
 จะอนากไม่หน้าจะแต่เห็น
 นกถงจะไต่เห็นหน้ามารดา
 ฟ้าตาไหลตบเขาไม่เงยหน้า
 กอดตูกยาแน่นิ่งไม่ติงกาย
 เห็นมารดาถึงแนกใจหาย
 นางค้อยคตยาเจ้ากร้าพไรวอน
 แม่เคยเดยงตูกแตวดั่งต่อน
 บ่อนเข้าอบน้าให้กนนม
 อามน้าให้แตวกม่นนม
 แม่ปรารมภระวังซิ่งโพยโยย
 หยูกยาปดาเข้าเอาใจได้
 แม่มให้ตูกน้อยอนาท

ครันลูกเค็มใหญ่โตเจ็ดขวบ
 ขุนช้างดวงไปในป่าดอน
 ปวดเจ็บเห็นบราไปทงกาย
 จะเป็นเหยื่อเลือดคตดมกคน
 รัยดุตรักผลัดขอนขุนช้างให้
 ค้องพัศพรากจากแม่เตนมมา
 คนเดียวบุกไปในไพรสถนที่
 บุญปลอดครอดสัตว์ในกลางไพร
 แค้นยากใครจะยากเท่าถนน้อย
 ถึงใครจนกไม่เหมือนทถจน
 ใดเห็นแม่ก็เคียงเด็กเด็ก
 ถามย่ายาเดาจึงเข้าใจ
 ปากวางช้างเลือดก็เหือดหาย
 อดอยากเข้าปถาจารย์พร
 ยามนอนกลางไพรใจอนาถ
 ตมจืดพืดของใบไม้ปัด
 ครันถงพอพอกจมนตองทนทุกข

เคาระห์ประจอบตัวถูกลูกหลอก หลอน
 เอาไม้ขอนท่มทับไว้กับดิน
 ครังนนถุกก็หมายว่าคูนยต้น
 เทพไทไพรสถนที่ ท่านเมตตา
 ดูกจึงกลับมาได้ไม่ตั้งขาร
 เดินป่าหนามคำระกำใจ
 แต่ตั้งพรณถึงกาญจนบุรีได้
 ย่าเตียงดูไว้จึงเป็นคน
 ยากร้อยพันเท่าทุกแห่งหน
 ทรพดพ่อแม่ไม่เห็นใคร
 หนาพอเมอแต่เด็กหาเห็นไม่
 หนี้ยามาในพนมชฎ
 ยุงวันบนตายมันคตมกดี
 หนามไหนไม่ดตเป็นรอยร
 หนาค้างดำดกระเซ็นมาเช่นถ
 เดินเดียวเบ็ดยวดลมาถถึงกร
 คคคกขคตต้นจนผานง

* ตอนกำเนิดพยายงามว่านางทองประศรีพาพยายงามไปหาขุนแผน ตอน
 ๕ หนว่า พยายงาม หนนางทองประศรี ไป เป็น เพราะ เมอ แดง ผู้แต่ง ต่าง ตอน
 ไม่รักน

จึงพากเพียรเรียนวิชามาบำรุง

ชาติไทยเงินทองก็กองเกิดอน

ได้เห็นหน้าบิดาทุกราตรี

คิดถึงจึงไปรับแม่กลับมา

มีว่าพามแม่มาบรรโดย

จึงหันมาว่าเหวอเพชฌฆาต

ขอตายแทนตัวของมารดา

เป็นเพราะกรับแม่กลับมา

ว่าพธองกตงเกิดชอกเสีอกไป

๑ ครนค้อยพนักนขอชะมาโทษ

เมื่อเด็กอยยังไม่วิ่งกจจา

หยกกตบตตตตตตตตตตตต

อย่าให้เป็นเวรกรรมของลูกไป

ไอ้ครวณกระไรช่างรับบ้าย

เจ็บไข้ถ้าจะได้หาหยกยา

ตั้งของชนเขีนจะชชชชชชชช

จะจำหน่ายให้หมอปอดสินบน

นิมได้รักษาพยาบาล

พระไวยอกใจดังไฟเตี้ย

๑ ขนแผนแสนโศกส่งสารน้อง

ไปรบพมมีไชยจนโต

บ้านเรือนยศศักดิ์เกษมศรี

ยังขาดแต่แม่ไปอยู่ไกล

หมายว่าจะยกย่องให้ผองใต้

ตั้งลูกฆ่าแม่ให้มรณา

มาพันฟาดเรานจะตักว่า

อย่าให้แม่ชานบรรโดย

ท่านจึงตงอาชญาเป็นข้อใหญ่

ต่อนให้ยูกกับคนของมารดา

แม่จึงได้โปรดซึ่งเกศา

ไตเขมตงตั้งตำว่าให้เคองใจ

มารดาจึงจตตโทษให้

ไหว้แล้วไหว้เจ้าเข้าไศกา

จะเร่งให้แม่ตายไม่เห็นหน้า

รักษาแม่มิให้ไตรอนรณ

ทงชาติทอวดควายทเกิดนถัน

แต่ชนจนตัวตลกกระทงเมย

เนอกรรมตามผลาญประหารเดย

ตะห้อยตะเหี้ยเพียงจะมีดไปดด้วยกัน

นั่งนั่งฟังวันทงไอ้อคต

นางหันมากอดเท้าเจ้าชายด้วย
 สะท้อนสะทกสะอึกสะอื้นให้
 เดี่ยวแรงทรมาณดวงตางดเมย
 เทยวอาไศรยในดวงพงษฏ
 ขุดเผือกมันกินตามถันรก
 ซ้ำมหัศจรรย์ไตรภพชะโงกชะงัก
 ระวังนางต่างทพเสียนบัพ
 ถึงสุดแดนลำบากยากไร้
 จนพฤกษาหายากกินรากบัว
 แปดเดือนเรือนชานมิได้เห็น
 ครนมครรรกฤตยามาสมทบ
 พืชบมาพาพอดระบัดย่าง
 คำเจ้าพี่เผ่าประคัมประคอง
 จึงพาเจ้าเซหาพระพิจตร
 ถ้าเข้ามาเสียดในป่าทงสองคน
 ไหนไหนทุกซ้ากนหมากมาย
 ก็เผอิญไม่ตายวายชีวิ
 ครนชนะไปรดปรานประทานให้
 ไม่เสียดทชุดตำหพยายาม
 ทนตำมากตรากตรำทุกคำเข้า

ขุนแผนหนีหน้าซบกับหญิงเมย
 ออกปากนำตาให้ตงรดาเรีย
 เชยคนเคียงกนเหมือนหนึ่งนก
 ผู้ผิดคณางทำมุงปก
 คกยากเท่าไรไม่ไกลกัน
 หักไม้ไม้คดุมเป็นซุ่มกัน
 แต่ตั้งถันมิได้พรากไปจากคัว
 เจ้าตั้งถนได้ไปกับผัว
 ชนชิวเขาตักเม็ดไม้พานพบ
 แค้นเชยพานองฉันทองหลด
 ก็ปรารภควรรวงแต่คงทอง
 กัดอกระเทือนครรภานางจะหมางหมอง
 จนเห็นทองแก่เกรงจดาจด
 ก็ไต่รอดชีวิตไม้ขัดต้น
 ไม่น้อยใจเหมือนมาจนในครงน
 ก็กมหน้าปากกนตายไปเมืองฉ
 ถึงกรุงศรีอยุธยาได้วความ
 พดใจว่าถันซึ่งเสียนหนาม
 แต่เวรตามคัวต้องไปคึดคุก
 ทงห้องเจ้าทองได้ไม่มดุษ

อายุนางซึ่งซำกระหนำทกข
เหมือนเจำตายจากพทหนึ่งแด้ว

อยู่ในคกทกขของคระนงคระอง
ทกขตงเพอนยำกเจำจำกพ
หญิงซำยตายเป็นประกำรโต

พอพตยำงำมคำมพมำมอกเตำ
หมำยว่ำออกโตจะตำมค

เคระบญพตยำงำมคำมขอ
กตบมำจำกเซียงใหม่โตตะเบย

ครนตกรกชกพำเจำมำหอง
ก็เยนใจอย่ำว่ำไทยจะไม่มี

โตพบผวพทกนในกตงคัน
ก็เกิดควำมตำมวุ่นซันระค้ำย

ออกเฮยไคยยำกกทกทหมำ
ร้อยทพทพทไม่อบจน

ถึงค้ำตครำอวชเป็นห้ำฝน
ฝมอดตงเซียงใหม่ไม่เกน

แคชนมำอวชก็ไม่เขำ
จนเดองชอตอชรำทงชำน

คนอนทมนแด้นก็คุ่มวอด

ตงไฟลคขในอกตักทกคอง
คองคตงคแควพตงแต่เครำหมอง

ตองทกขซำมทกขเขำทบใจ
ไปคตอคตกรำยคหำเห็นไม่
เป็นหลำยบัดงำไปไม่ได้

จึงรวำควเจำนยงอย
ตักนอกลักคกรงไม่พงเดย

ก็พอไปเซียงใหม่มีไซ้เดย
พะเอิญเดยตมเจำเดยจวนบ

เหมือนว่นทงเกิดใหม่โตพบพ
จะอยัดคด้วยกนคุ่มว่นค้ำย

พอนอนคันไม่ทนคระว่นค้ำย
ตงปตยำนองรกจกควำยชนม

คักเดื่อตมำเป็นหลำยทน
ไฟว์พตคองทพไม่ยับเยน

ก็คุ่มคนไวได้ไม่ตูกเดิน
แคกคระเพ็นเพรำพะระเวทย์อเคษค

เฮำไฟเฒำไฟดับตงกบที่
คกรงนคคมำนำนชยใจ

ยอตกรกคนเคยวไม่คุ่มได้

จำเพาะเด็ดดวงจิตก็ปลิดเขาไป
 แนนชาศักดิ์ระอิกมาตอมกรง
 แตคนเดียวจะอาต่าเขามาพัน
 นี้จุนใจด้วยพระทนต์ระหม่อมแก้ว
 เด็ดจกตบเขาวังไม่วัง รือ

ไยพระคุณทนต์ระหม่อมของลูกเอ๋ย
 ถัวไปรดปรานประทานซึ่งชีวิตา
 แชกฝรังดาวถอฤาญมอญพระมา
 จะชอแคว้นทองที่ตองใจ
 อยนัฟจะเข้าไปทชชอ
 ครงชอดาวทองตองชอคา
 จะเอาความกระบือไปรือรบ
 จะตองโทษกับน้องเป็นสองตาย
 ตายไปเมื่อไรจะได้เกิด
 นรกมีตมิตเมยคคกถัว
 ชุนแผนฟังคำที่ร้าวว่า
 สู้คคิตตตชนให้ตนใจ
 ฝูงคนมาคอยู่ทนั้น
 ทงหนุ่มสาวเฒ่าชะรานาคาริน
 คังป้ารังประตังค้อยตมกถัว

ข้างละไรพันที่จะบั้งกัน
 อย่าหมายมุ่งว่าจะได้ไอศวรรย์
 ให้สืบพันสืบหมั้นไม่ยอทอ
 ไตสังเด็ดวามให้ผู้ไตชอ
 คอน้องเด็ดด้วยพระอาญา
 กะไรเคยกรวดกราดเป็นหนักหนา
 พระจะทรงปรารถนาที่เมืองไต
 จะผูกคอกมันมาถวยให้
 เป็นไรก็ตามแต่เวธา
 วันทองว่าอย่าพ้ออย่าหาญถัว
 ครงนอาญาเมยถึงตาย
 เกิดอนถลบความจัวไม่ทันหาย
 พ้ออย่าหมายเดยว่าเมยจะเป็นคัว
 อยุ่ทำบุญให้เกิดพ้อทุดหัว
 ฝออยู่จะได้สร้างกศุศไป
 ไม่ออกปากพูดจาต่อไปไต่
 สู้คคาโดยดัมผางตงกตางคิน
 ไม่อาจกตนั้นโคกไตรือให้คิน
 ไตยินแต่รือให้พิไรครอญ
 พัดคัวซาถึงกักันต๊ะท่านม้วน

ที่ใจอ่อนเป็นลมล้มซบซวน

๑ นางแก้วดาวทองศรีมาดา

ไต่เมียงหมากไต่พานคณานเข้าไป

นางแก้ววาชาสมาพิ

เดี่ยวศิวรวมผวมมาด้วยกัน

ขออไภยอย่าได้ผูกเวรน้อง

พี่ได้ดวงเกินบ้างเป็นอย่างไร

นางแก้วรับขมาหน้าคานของ

น้องได้ดวงเกินแต่ก่อนมา

วันของรับขมาเจ้าดาวทอง

พี่ก็ขอขมาอย่ารำค

ด้วยฟ้าศรีมาดาส่งอินให้

ลูกได้ผิดพดงแต่หลังมา

อย่าเป็นเวรกรรมกับศิวเจ้า

วันของรับขมายิ่งอาไโดย

๑ นางวันทองน้องเรียกเขาตอกไม้

ลูกจะตามารดาในวัน

แค่ลูกอยู่กับพ่อขุนแผน

จนถึงเวตาเขาฆ่าพัน

ของ ประศรีรงนงกษิกมิดรับ

ด้วยเห็นจอนตะวันบ้ายลงชายไพร ๆ

ด้วยฟ้าโศกาส่งอินให้

กราบไหวว่อนว่าขมาพดง

อย่าให้เมเวราเมือหนาน

น้องจึงเคยตเคยตั้นประการใด

วันทองว่าพี่หาถือไม่

ขออไภยเจ้าแก้วกิริยา

ดาวทอง โศกเศร้าเข้าไปหา

พี่จงอดโทษาในวัน

น้องเคยพี่ได้ว่าเป็นถ้วน

ต่างคนต่างก็มีชิง นาคา

พี่ไรพดงทางขอขมาว่า

จนถึงวันชิวาแม่บวรไโดย

กัมหน้าดงแล้วกร้องให้

นาคาไหลไซมหน้าด้วยปรานี ๆ

คณานเข้าใจไหวกราบทองประศรี

ขออไภยอย่าให้เมซึ่งโทษทัณฑ์

ให้แม่แก่น้อย่างไรที่โทษนั้น

ต้นเวรกรรมกันเกิดแม่คุณ

ถมจับหกดัมดงจุมผ่น

พอพันตัวพว้าว่าอย่าทำบุญ
 หาดอกไม้ให้แม่ช้อยโดยเอ๋ย
 ขอแผนรื่องให้ทำไมนา
 ศรัมาธาไปหาเจ้าสุกเจ้าสาร
 แล้วจะได้ทำบุญสุนัชรรม
 ชุมพุดหลานคนงานเข้าไปหาย่า
 นึกถึงนางวันทองรื่องให้ไป
 เขาจะล้มจะตายอายพลายน้อย
 คายหมากจากปากให้หัดานอม
 ๑ ฝ่ายขุนช้างนั่งเหงาไม่เข้าใกล้
 เตี้ยใจโหดเด้อเพื่อพาท
 พุดโทอยู่หัดคหัดคมาพุดคกัน
 เนื้อหนังเจ้าจะพงดงเป็นจุน
 ลูกเต่าเจ็บไข้แม่ไปเยียน
 เขาก่มาบอกเด่าเป็นเค้ามุด
 ถึงดุกทุตเหตุผลคันปตาย
 พระองค์ทรงซึกว่ารักใคร
 ให้การโหดหงตงทง โกรชเกรี้ยว
 จะได้อยู่วรอนเย่าเต่าโคโค
 แม่มาตายกตางคินเขานินทา

กาวนาให้ครุ่นไว้ดูกลา
 อย่าตะเตยคุณพระจะตักว่า
 ไปหาเขียนชนมาให้กรวดน้ำ
 ทำกรรมบาตเดี่ยตเกิดจวนค้ำ
 ทองประศรับ่นพว้าอยู่ว่าไร
 แกยกหัดานได้ม้าน้ำตาไหล
 อุ่มชุมพุดเข้าใจให้ดูคนม
 อัยาร่องให้อายจอยกินขนม
 จะเซยชมไม่เป็นตมประศรั
 รื่องให้หน้าชาวราวดกับผี
 คราวนตายแน่แล้วแม่คุณ
 โอ้แม่จันทองคายเพราะอายขุน
 เพราะอายคูน โง่เง่าเข้ากราบทุ
 ลุกคิดเชื่อนว่าแม่แรวไปคูนัย
 อ้ายหัวปุ่นผมเกิดยงชนเถยงไป
 ที่จริงหาได้คายเพราะลูกไม่
 แม่ต้องใจคิกคยาหากเดโต
 ถักรักข้างข้างเคียวขนมโก
 แกงเทโพกินถ่นให้เย็นใจ
 แม่ยอคฟ้าผ่ามาตกรกระจาดใหญ่

จะหาไหนเหมือนแม่แต่ไป
 เรือนเย้าเข้าของถวายพระ
 ถึงถูกคนหุดานหม่อมจะยอมเยย
 จะภาวณาให้หนักชกประจำ
 ร้อยยวษาพันวษาไม่รววน
 ๑ ทองประศัรโตพงคตงนำใจ
 อ้ายชาติชวหวัดานกระบานตาย
 ไม่เป็นอนนตจะร้องให้
 พระหมื่นไวยชัดใจตงออกมา
 วาจาเหมือนหมาสระบดข
 ไม่ไปจะกตงมิงตงต
 ชนข้างร้องวายตะกายกตง
 พระหมื่นไวยตงช่าคะมำมา
 ชนข้างตงโผนโตนคนต
 ชนข้างโตคออกมานอกตง
 ชำรกเมยของช่าชำร้องให้
 โตเดินกันอิกหละไม่ละเดย
 ไปพ้องที่ไหนใส่หัวไป
 กตบเข้ามาแอบคนอยู่ตงตาน
 อแคแรวะขวอนเอาข้างตง

แมนไม่โตเชนนไม่เมย
 จะตละโกนหนวดไปบวชเดย
 มีเมยไปทำไมไม่เหมือนกัน
 แต่หัวค้ำรำไปจนไก่อัน
 ฉนแต่นางทั้งห้ากว่าจะตาย ๆ
 นนรตงให้เยยโตอ้ายฉิมหาย
 คนจะตายแล้วยังชนมันนินทา
 ฝ่าบาตกรระจาดใหญ่ก็รำว่า
 อ้ายชาติชวหวัดานประจันก
 มิงกตงจะตมิงอัยอัย
 ฉนตงระชากตงออกมา
 ฉนรทจริงตโตใจพระไวยชา
 อัยชชายังไม่ออกป็นอกตง
 หตงหตบกันเป็นหม่อตงเตตงตง
 ตงเตยรตงว่าช่าไม่เคย
 ตงได้เปต่าเปต่าช่าวบ้านอัย
 พระหมื่นไวยว่าหอยอัยหัวตง
 ชนข้างว่าทำไมช่าจะไปบ้าน
 เหยยบอตงตงอแคแรวะไป
 อัยหัวตงมาอิกตงอช่าไหว

ขุนแผนร้องว่าอย่าพ่อไวย
 ๑
 ๑ ครานน^๒จิง โฉมเจ้าหมื่นไวย
 อว^๑รณ^๑ผ่น^๑น^๑ก^๑ค^๑ก^๑บ^๑บ^๑ค^๑
 ซึ่ง^๑จะ^๑เฝ้า^๑ร^๑อง^๑ให้^๑พ^๑โร^๑ว่า
 พ่อ^๑จง^๑อยู่^๑ร^๑ัก^๑ษา^๑ข้า^๑จะ^๑ไป
 จะ^๑วิง^๑ว^๑อน^๑ผ่น^๑ให้^๑ค^๑ต^๑าย^๑พ^๑โร^๑ช
 จะ^๑แทน^๑คุณ^๑เม^๑ื่อ^๑จะ^๑ค^๑ุ^๑น^๑ย^๑ั^๑น^๑ช^๑ว^๑ค^๑
 ๑ คราน^๑น^๑ขุน^๑แผน^๑แค้น^๑ส^๑ะ^๑ท^๑าน
 แต่^๑คร^๑ว^๑น^๑จ^๑บ^๑ย^๑าม^๑ด^๑ร^๑แจ^๑ง^๑ใจ
 อ^๑ิ^๑ฐ^๑ก^๑ว^๑ร^๑พ^๑าด^๑จ^๑ค^๑อ^๑ย^๑ห^๑น^๑ก^๑ท^๑น^๑
 เจ้า^๑จะ^๑ไป^๑ท^๑ุด^๑ร^๑อด^๑ก^๑ค^๑าม
 เจ้า^๑ไป^๑ท^๑ุด^๑ขอ^๑โทษ^๑ค^๑ง^๑ไป^๑ร^๑ค^๑น^๑
 ต^๑ห^๑น^๑า^๑ห^๑น^๑ก^๑น^๑ว^๑ด^๑จ^๑ว^๑น^๑บ^๑ร^๑โดย
 ช^๑ิต^๑ช^๑ะ^๑ต^๑า^๑ต^๑ง^๑ต^๑ก^๑บ^๑แผน^๑ค^๑ิน
 เถ้า^๑ร^๑ท^๑บ^๑ด^๑ก^๑จ^๑น^๑า^๑ก^๑า^๑จ^๑บ^๑โถง
 ไคร^๑ต^๑อ^๑ง^๑ย^๑าม^๑น^๑ม^๑ไค^๑ว^๑ร^๑อด
 น^๑า^๑ค^๑า^๑อ^๑า^๑บ^๑ห^๑น^๑า^๑ต^๑ง^๑ว^๑ิน^๑น^๑
 เคร^๑าะ^๑ห^๑ร^๑าย^๑ต^๑าย^๑เบ^๑น^๑ก^๑เ^๑เห็น^๑หม^๑ค^๑
 จะ^๑ขอ^๑เม^๑ว^๑น^๑ท^๑อง^๑ต^๑ัก^๑ต^๑อง^๑ค^๑า
 พ่อ^๑จง^๑ค^๑ุ^๑ม^๑อยู่^๑ค^๑ุ^๑ม^๑าร^๑ต^๑า

มา^๑จ^๑ง^๑ล^๑ูก^๑ถ^๑ด^๑บ^๑ไป^๑ใน^๑ค^๑ำ^๑ด^๑า ๑
 เสร^๑ว่า^๑ใจ^๑ด^๑้วย^๑เม^๑เ^๑็น^๑ห^๑น^๑ก^๑ท^๑น^๑
 ต^๑ุก^๑ว^๑่า^๑จะ^๑เ^๑็น^๑ป^๑ระ^๑ก^๑าร^๑ไค
 เชา^๑จะ^๑ข^๑่า^๑เร^๑า^๑จะ^๑ค^๑ิด^๑เ^๑็น^๑ไค^๑
 เฝ้า^๑ไ^๑ท^๑ย^๑ท^๑ุด^๑อ^๑ง^๑ค^๑ั^๑พ^๑ระ^๑ท^๑ร^๑ง^๑ก^๑ุ^๑ท^๑ิ
 ขอ^๑โทษ^๑แม่^๑ค^๑ว^๑ไม่^๑ก^๑ด^๑ว^๑เ^๑ค^๑
 ต^๑ุก^๑ค^๑ิด^๑พ่อ^๑จะ^๑เ^๑็น^๑เ^๑น^๑ย^๑่าง^๑ไร ๑
 พ^๑ัง^๑ล^๑ูก^๑ค^๑ิด^๑อ^๑น^๑ก^๑เ^๑็น^๑ได้
 จ^๑ึง^๑ว^๑่า^๑ก^๑บ^๑พ^๑ระ^๑ไ^๑ว^๑ย^๑พ่อ^๑พ^๑ล^๑าย^๑าง^๑าม
 พ่อ^๑ว^๑่า^๑ป^๑ระ^๑ห^๑ิง^๑จะ^๑ข^๑ิง^๑ห^๑ำ^๑ม
 ใน^๑ย^๑าม^๑ว^๑่า^๑อ^๑ง^๑ค^๑ั^๑พ^๑ระ^๑ท^๑ร^๑ง^๑ไซ^๑ย
 แต่^๑แม่^๑เจ้า^๑ห^๑า^๑พ^๑ัน^๑จ^๑าก^๑ค^๑าย^๑ไม่
 จะ^๑ไ^๑ก^๑ด^๑ใน^๑เว^๑ด^๑าน^๑เ^๑้า^๑ด^๑ี^๑โ^๑ง
 ก^๑ั^๑ช^๑า^๑ด^๑ั^๑น^๑เ^๑คร^๑าะ^๑ห^๑ร^๑าย^๑เ^๑็น^๑ค^๑าย^๑โ^๑ง
 ย^๑าม^๑ด^๑ึง^๑ด^๑ัง^๑โ^๑ง^๑จ^๑ร^๑เ^๑ก^๑ิน
 พ^๑ระ^๑ไ^๑ว^๑ย^๑เ^๑็น^๑ค^๑ด^๑ล^๑อ^๑ค^๑อยู่^๑เ^๑ร^๑ว^๑จ^๑ั^๑น^๑
 ฉ^๑ิน^๑ห^๑น^๑า^๑ว^๑่า^๑ก^๑บ^๑พ่อ^๑ว^๑่า^๑ค^๑าม^๑ก^๑ร^๑ม
 ต^๑ุก^๑จะ^๑ท^๑ด^๑แทน^๑ค^๑ุ^๑น^๑อ^๑ป^๑ถ^๑ม^๑ก^๑ั^๑
 แต่^๑ว^๑แต่^๑บ^๑ุ^๑ญ^๑ก^๑ร^๑ม^๑จะ^๑น^๑ำ^๑ไป
 อ^๑ย^๑่า^๑เพ^๑อ^๑ให้^๑เ^๑า^๑ข^๑่า^๑ด^๑ง^๑ก^๑่อน^๑ได้

ว่าแต่เวลานั้นในทันใด
 เจ้าคุณงดโทษจงไปรดเกล้า
 ทูลขอโทษทัณฑ์ของมารดา
 พระยายมดีใจไปเกิดพ่อ
 ถ้านานเนินเกินล่วงเวลาไป
 พระไวยรับคำอาดาไป
 ถึงวังนั่งพักผ่อนเวทนา
 อานมนคมหาสระด้วยเตห์
 แม้ผดงยงค์เทพนิมิตร
 แดวคงตั้งคยอรัชฐานพระพรชัย
 พอได้ตมจันทร์ด้ากัญคอย
 เห็นกำลังพระองค์ทรงพระโล่มนต์ดี
 พระหมื่นไฉงกราบงามดงด้ามดา
 ๑ ครองนพระของคณูทรงเดช
 เห็นพระไวยเข้ามาอัญชต์
 ชิกะไรอ้ายนี้ช่างพากเพียร
 จึงตรัสถามว่าอ้ายไฉงไปไหนมา
 ๑ ครานั้นพระไวยวรนารถ
 เห็นพระเวทขลังจริงไม่ซิงซัง
 ขอเดชะพระของคณูทรงภพ

ไปหาพระยายมแต่ด้วันทา
 คัดฉนั้นจะไปเฝ้าพระพันวษา
 เมตดาอย่าเพื่อไห้บรรโดย
 ขยารังรอรับมาอย่าช้าได้
 จรงดไว้ก็กตวพระอาญา
 รับแว้งศดาโคตทงมาวช้า
 ระวังใจบายหน้าสู้บรทศ
 เป็นเด่นหตุกพันกระเด็นจิตต์
 บิดมืออุบได้ไม่ม็รอย
 ขอพระไทยเคอังกตบชัยบถอย
 กักศานคตอัยเข้าพระโรงรัตน
 ประภาษครวัดสัตว์ตตันต์หรรษา
 ภาวนาหมอบขมขมอัยคอยทอ้งที่
 บินบักนคเวศบุรีศรี
 พระภุมให้ทงพระเมตดา
 เขาฆ่าแม่มีนียงเวียนเข้ามาหา
 อ้วนทงเขาฆ่าแเดวหรืออัย
 พังพระราชบัญญัติชานาตาหลัง
 ถวายบังคมกราบแเดวทูลไป
 เกิดมตาโดกทงน้อยใหญ่

จะควรมิตรปรกระการใด

ทรงชบเกดชบกระหม่อมเป็นหัวหมื่น

ผาสุกทุกวันนวันครมา

นารดาข้าพระพุทธาน

กำเรบราคมากใจไม่ตงตรง

ถ้าเพียงนคพนายาย

นมารดาอ้อมทองทรมาน

ดาร์พัศร์พระคุณไม่นับได้

อนงตงแตกกำหนดเกิดมา

กรงนทศคกงชวค

ให้เดอถลชอเดียงปรากฏไป

ชวคชอพระราชทานโทษ

ชวคครว่าจำใจให้เวทนา

๐ ครวานน้อมเดจเรนทรผู้

ชอพระทยให้เมคตาปราณ

เองได้ทาคมคความชอ

นคยงมถงชอชอชอใจ

ถ้าผิดจากมิงเดวคูไม่ให้

นหวยอ้ายทายนางเรวพตัน

นชอกกับเจ้ากรมยมราช

ชวคชอได้พระมาทา

ทุกวันคนพระคุณปกเกล้า

ยังมีได้ชวยฝ่าบาทบงส์

มคเด้นชวคชวยมวคตง

ควรทรงพระพิโรชไม่โปรคปราณ

จะทงเดยให้ตายไม่ตงดาร์

ได้เกิดมาเป็นนานเพราะมารดา

จะทงใจไม่ควรเป็นหนักหนา

ยังมีได้ชวยมาถประการใด

ชอพระองค์จงประดีชประสาทให้

ว่าหมื่นวอยได้แทนคนมารดา

โปรคเด้เขียนค้อย่าเช่นฆ่า

ให้ดาร์สมกบมคคประเวณี

พจหมื่นวอยทุดเป็นถวนค

กนดงดาร์ชวยหมื่นวอย

กุกคอบแทนเดวเป็นโทษโทษ

จะชกโทษแม่ให้เป็นรางวัล

ใครชอกจะพดอยมาชาดัญ

ชอกไปค้วยกนกับหมื่นวอย

ชวยพันฟาดวันทงให้คคไชย

กุกโทษโปรดให้จมนวโดย

๑ ความนิจพระจมนวโดย

รับพระโองการกรานกราบตง

จึงปรึกษาว่ากับพระทายน่า

พระยายมจะพันแม่บวรโดย

ได้เดวชนชกนตระตัว

ขับควมผางผางกตางมรรคา

ความนทานพระยายมวราช

ผดถกรรมวันทองจะตองพัน

พระโดยเดินไปด้วยบาทา

โอบกชหงษ์น้ำมาแต่ไกล

เห็นแล้วพระโดยเข้าไปทูล

พวกเรากันไม่ตชกช้ำ

เพ็ชฌฆาตราชมันเขายชยุด

เหตยวมาเรียกผดถตัวเขาพัน

ชบพันกันถอดวันทองไว้

เพ็ชฌฆาตตามยวาก้าว่างมา

นุดคว่าควากันชยุดนคิง

ดาบยับบยับเขนไป

ชุนแผนชดชดกตพันเถรว

รับไปอย่าให้ทมิเขาพันตง ๑

ตใจชนชมตมประตงค

ตรงหน้าพระทิงงแตกรับไป

เวตาเขนจวนค้ำช้ำไม่ได้

วังตั้งบ่าวไพร่ให้ผูกม้า

บ่าวไพร่พันพันมาหนักหนา

เขาชงชาวโอบมาเป็นล่ำคัญ ๑

เห็นปลาดกตถอยยุดถัน

จึงเผอญคิกกันให้ผิตไป

นี่ใครช้มีวามาน่าตงดัย

มิใช่พระโดยที่กตบมา

นเรนทรูตรกรวโกรรว่าไม่ช้ำ

เร็วเหวดยเอามารับช้ำพัน

นุดวันทองถถอยยุดถัน

ชุนแผนคินโตตช้ำมผู้คุมมา

ชุนช้างร้องไปชิงไว้หัว

ชุนแผนโถมถาคร่อมเมี้ยไว้

พันผงถูกชุนแผนหาเข้าไม่

เข้ากตมรมนุดได้ชุนแผนมา

นคตถเป็นถถยวววงกทว

เพ็ชระมาตเภาว่างตาบวามวามมา
ต้องคองนางวันทองขาดตะบัน

พอพระไวยถึง โฉนโจนน้ำตง

ชนแผนกตมตงทงย่น

ชนช่างตมนั่งกตงอยไถด

ทองประศรีกตงเกิดออกเดื่ออกกายา

นางแก้วตงกตงทงตุงชาย

พอดคนมาตอชยอชดเอ

บางกเขานวตพนคนศษย

พระไวยพตายงามกับบิคา

นำท่าทาตบให้ชื่นใจ

๐ ชนแผนพระไวยนางดาวทอง

ทองประศรีนางแก้วกรียา

ชนแผนว่าโอเจ้าวันทอง

พิพากเพียรบดเม้าตักเท่าไร

พระไวยว่าตักนมนหมาย

ขอได้รับมาไม่ซ้ำ

นางแก้วกรียานาคาคก

ดาวทองโคกกาเฝ้าจาบดย

ตร้อยพาทงเกิดออกเดื่ออกตะบัน

ข้างเท้าวภาว่างาแถวพนตง

ชวตอวตบพตงนเบนมยตง

ตงชวากอชตคนแม่เน้งไป

บ่แม่จะไม่คนชวตโต

บ่าวไพร่ใหญ่ช้อยกวันฉาย

ตร้อยพาศรีมาตงตมคว่าทงาย

ใครจจะรู้ตักกายกไม่ม

บางตมกตงนงเน้งบางวงน

แกกนองมเบนมไป

หมอหดวงเขารักชานคยาให้

ต่างคนค้อยได้ตักมา

ตักตะไภทงตองตะห้อยมหา

ต่างโคกกาอชตศพเขารว่าไร

นิจจานชองวอชวตตายจนได้

เวรกรรมทำไวกะไรน

ว่าแม่จะไม่ตายไปเบนม

พตโตเอียงตงนเมทนพน

โอชกนองนตงใครน

ศรีมาตงนาคาตงนตมตง

ทองประศรีตุงนตงตงตง

ตั้งกองวังให้อยู่ในวง
ต่างวังต่างรั้วครวญ
เด็ดเบอนตัวแดงทุกแห่งไป
เห็นพ่อนกพิโรชโกรธเกรี้ยว
ทงกนเดี่ยวได้ไม่นานพา

จะธาโดยทำไมกับแม่ข้า
แม่นมความเมตตาอาโดย
พอกเรื่องพระเวทวิทยยา
ทงมนตจงงกชตงครน
ทำไมกับข้ายเพชฌฆาต

เพราะพ่อไม่ช่วยจึงม้วยมุต
หากเห็นขามาจึงร้องให้
ยิ่งว่ายิ่งแค้นแน่นอุรา
ทัญญาว่าไว้อย่างไรเล่า

ถัดใจเราจะมาทนมรับพันฟาด
ซึ่งชงคิงหนงว่า โกรธเกลียด
พันผู้หญิงตมคายสละบายใจ
เมื่อข้าจะไปก็ได้อา

เมื่อเรือเขอชวยด้วยคิมตี
เดี่ยวจนมารดาขบถโดย

ชนแผนชบตงกอดศัพได้
ต่างชนวนชนตมไม่ถูกได้
พระไวยคตงคตมกตมอุรา
ข้าให้พอกที่เคยอวยรักษา
ว่าพอกจะแค้นจะเคืองใจ

เมียของพ่อพร้อมหน้าอยู่ได้
ไหนแม่วันทองจะตองพัน
ถาวหมิ่นแค้นมาอย่าไม่พริ่น
ถึงคนร้อยคนพันก็ชวนชุก

พ่อเป่าจิงงงปราดมังกหยุก
ฎาว่าดุดัดนฤทธิของบิดา
หาไม่เจียนพ่อจะเป็นหน้า
เห็ดยอมาเห็นเจ้ากรมยมราช

ควรฎาพันแม่เราให้ค้อชาติ
พยาบาทเราด้วยเหตุอันใด
มาเบยนเมียดแม่ข้าทำไมให้
จะสู้รบทไหนดกับสัตว์

อย่าเพื่อพนฆ่าให้เบนฉ
ทุดขอพระภุมักให้เรา
ท่านจะว่าอะไรไปอีกเล่า

ขอคุกตาอาชยน์เข้าพันเฮ
 มิน่าเข้าพันเฮพอเรา
 พ่อเข้าโทษทณฑ์เป็นฉนโต
 เราพยายามทำจนวันตาย
 เขาเกิดคงโต ถอผมอกน
 เหลยวเห็นเพชรฆาตพิฬาดพัน
 ถอยตาบมาจรฆ่าเสียให้ตาย
 ชนช่างคกใจพระโวยถึง
 พรีระโวยเตระผางเข้าหว่างคอ

๑ ชนแผนถ่นยุดคุดพดายงาม
 ผลกรรมจึงจำให้บรวโดย

โคตไปคร่อมเจ้าวันทองไว้
 มั่นถ่มรุมกันคุดกัศตฤทธิ

๑ พระโวยยัดยัดบัดมือ

พ่อชิงฮาวุธหลุดมือไป
 โอ้อาเจ้าประคนของตูกแก้ว
 ถกนมิได้คคกบชวา
 พรของค้ทรง ไปรดประทานให้
 จะมชดอเดอของเฟื้องพัน
 รับเร่งมากบพระทายน

เห็นมือเปล่าถือค้วไม่ถ้วใคร
 หากว่าไม่เข้าดังรอดได้
 ฎว่ารับตั้งให้ทานเข้าพัน
 ความแค้นไม่วายตีหมายมน
 ไม่โคพันค้ศรัภยอมตาย
 ถกถถนเตระค้วครฆ่าหางย
 ผคนจนวายวงหนบรือ
 ยกมือร้องอ้งฉนทำไมพอ

พระยายมกถ้วงอชอไทย ๗

จงฟังพ่อห้ามอชมาไคย
 พ่อทนอยูกอถถถมคค
 จึงไม่ทนแก้ไซแต่สัถหนิค
 ชังวถนทองจึงบรวโดย ๗

การามช้อฉนจะพนมนให้ได้
 ถ่มกถงถง โถถค้พมารตา
 ถบถถวถนไม่เห็นหน้า
 ชนพระราชาญาเข้ากรบถถ
 ค้ใจว่าแม่ไม่ค้บคูนัย
 มรวาจะอาครถด้วยเนอเคราห
 ชบมาผาราวาถกมทะเล

ที่แทกรรมนำมาให้จำเพาะ
ว่าพางทางกอดเอาศัพแม่
ยังรักรักดีทลล่ทอนใจ

๑ ครานนชนแผนแถนถะท้าน
เห็นร้องไห้ยาโดยถิงมารดา
จนชจนชบสัดบตงกบที่

จนแผนตระหนกตกใจ
ครนพระไวยค้อยได้สัดคน
อันคนตายไหนเคยจะคืนมา
อดต่ำที่ส่งบใจเจ้าไวยเอ๋ย
ชรรมตาเกิดมาทรูปนาม
อันบุรุษสัดตรมชวด

ถึงมาทเม้นดินฟ้าคงคาโดย
จะมามวร้องไห้ไม่ต้องการ
เดียนศัพยงคางอยกตางวง

๑ พระไวยได้ฟังบิตาปลอบ
ถนถนถอน โส้กคตายวายนาคา
เอาผ้าขาวมาให้ตั้งใจหวัง
คัดกระตาดนค้อโถงด้วยทันใด
ครนแถวยกศัพชนได้ไม่

เห็นเขาเนาะคอบชาตกระเด็นไป
นึ่งนึ่งไม่ต้มประคี่ได้
ต้มชบสัดบใส่ตไม่เจรจา ๆ
ส่งธำรพระไวยเป็นหนักหนา
กอดศัพใส่กายยว่าไร
จจะร สัดต้มประคี่หาไม่
เจ้าแก่ไขนวดคพินให้ดูญา
ปลอบว่าเจ้าหม่นพ่งพ้อว่า
จะใส่กาต้อไปไม่ได้ความ
อ่ยารองให้ไปเลยพั่งพ้อห้าม
เราท่านก็คงตามกันตายไป
เมือถิงพรหมตชิตไม่อยู่ได้
เพถิงกาลมตัญไหม้ก็เหตถตง
จงคิดอ่านทำถ่วงกศัดถั่ง
คิดอ่านปลองศัพแม่เกิดดูกฮา ๆ
เห็นชอบตามคำที่พ้อว่า
เมือหน้ามาถั่งซึ่งธาไท
จึงตราถั่งห่อศัพหาธาไม่
ก้านคองรองในเข้าฉิมพถัน
ให้ห้ามไปถั่งที่บ้ำชำนัน

เกณฑ์คนเผ่าศัพโตครมครัน

หงเหวเฮอกเยนเบนบ่าฮ่า

เกรียมควมวระทมทุกชอยุ่พนเพื่อน

๑ ฝ่ายว่าเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง

รับรดเรียกหาพวกข้าไท

เร่งตะบึงถึงบ้านพอดศรีศรี

หลบเหต้อมเขาในเรือพดณ

๑ ครานนชนแผนแผ่นดินนี้ท

ครันชอรวังร้างสว่างฟ้า

ไปบอกว่าวันทองน้องบรวโดย

ตัดทงมุงมาถ้งสุพรรณ

พอนางด้ายทองเคินออกมา

ด้ายทองถามว่ามาทำไม

ว่าเวตาถดางคนวานชนน

ไปตอบตักหม่อมแม่วันทองมา

พระองค์ทรงพิโรธไปรดให้ฆ่า

ด้ายทองได้ฟังคังไฟฟู

ตั้งดวงใจจะฆาตอนาถนึ่ง

บ่าวไพร่แก่ไซมิใคร่ ฟน

๑ ศรีประจันครันเห็นด้ายทองเขา

08/06/2565

แล้วพากันร้องไห้กตบไปเรือน

เสียงนค่นไค่ถากนกดนเกดถอน

เพื่อนบ้านรานตลาดอนาถใจ ๑

พอเห็นเขาพันนางไม่อยู่ได้

ดงเรือทันไค่ไปสุพรรณ

กตวแม่ยายจระเรองพองน

๑ ด่อนอนนาตาตงพรवाद ๑

คิดถงเมยรักเป็นหนักหนา

ตั้งบ่าวให้ไปหาศรีประจัน

อ้ายดำรับไปชมระม

เขามานศรีประจันด้วยทนต์

อ้ายดำนั่งตงยกมือไหว

ชนแผนไค่ฉนมาแจ้งแห่งกิจจา

พระไวยุ่หนั้นเป็นหนักหนา

เจ้าขุนช้าง ไกรฐาเจ้ากราบทุต

แม่วันทองมรณาเดี่ยดบศุญ

ชาครูสถบตมตงทยน

ไม่ไหวคิงมแต่ตั้งอกถ่อน

พากันค่นตกใจใช้พอด ๑

ตวงกถตั้งเทาเทาคังตงม

ร้องถามไปพันในทันที
 ยอดสายทองดมคะนำลงคำปับ
 อ้ายดำร้องบอกออกไปพัน
 ศรัประจันนนไดยินว่าจะตาย
 ดุกชนบนเขาผดเขาพระ
 นมนเจ็บเมื่อไรก็ไม่
 มาบอกให้บอกจนเมื่อจวนตาย
 แปลกใจบนโคกชกเดี่ยว
 บินบ้ายเขาไปในหอกกลาง
 ศรัประจันครนเห็นหน้าดุกเขย
 ชนข้างบอกไปไม่ร้องรอ
 เหตุเพราะพตายามตามมาดัก
 ดุกมิได้พของร้องกับเจ้านาย
 ศรัประจันครนรดาถูกตาย
 ชนข้างแก้ไขไม่ไหวคง
 ทงหมอนวดทหมชยามาพรังพร้อม
 บ้างนวดพันนิตยามบชาตะไกร
 นำตั้งตำรวจท่านนายศรัประจัน
 ษาโดยดุกหลงเตอเพื่อพาที่
 ชนข้างนงรักษาอัยก้วยยาม

อ้ายหมิงทำอะไรมัน
 มิ่งศทพญ่าอย่างไรได้นั้น
 หม่อมแม้วนทองตายนะเจ้าคะ
 ตกใจนอนหงายจมกระมะ
 เตชะขอให้รอดอย่าอวดตาย
 คดี ชนข้างอ้ายฉิบหาย
 แก้วนวยมาเรือนดุกเขยข้าง
 ให้อ้ายเบยเอาพะองพาดหน้าต่าง
 เจ้าชนข้างนงไหวของโห่งอ
 เอะมันผิดแล้วเหวี่ยงตาป้อหอด
 เจ้าจวนทองไม่พอกจะตาย
 พระทรงคักตกรวดกราดเป็นมากหลาย
 ท่านวีเจ้าฆ่าตายเป็นความจริง
 นอนหงายตมจับตงพันนง
 ให้ม้าวิ่งตามหมอด้อล่อไป
 นงตอมอิดแอเข้าแก้ไข
 เป็นครใหญ่จึงพันคนดัมประดี
 คิวแกสน์หน้าชาวราชวกับผี
 นาดาวให้หลหลังละตุมตง
 แล้วให้เขาเปิดตามมาตั้ง

ประคองเดินชนบทไม่เคยใคร่ตรง
 ใ้อ้ำเจ้าวันทองของแม่เอ๋ย
 ถ้าเจ็บไข้อย่างกับมารดา
 เมื่อพ่อตายหมายจะอยู่เป็นเพื่อนแม่
 เผลอญเอยเคราะห์กรรมนำบัณฑิต
 ถ้าความจะเป็นถึงเช่น
 ถึงเงินทองกองให้ไม่เมามัว
 ทั้งอายแผนฮ้ายถ้านกระบานไต่
 แข็งก้นเหมือนหมาหมกไม่เคย
 ฮ้ายถูกชายพดางงามเมื่อยามเด็ก
 มีรูปร่างใหญ่จะใจพาด
 ไข้อยกแก่เฒ่ามาเปล่าเปลี่ยว
 จะอยู่ใโยให้ยากลำบากกาย
 ๑ ครานนสัยของผเป็นพิ
 คิดถึงของน้อยละห้อยใจ
 จึงฮาดาศรีประจันตัวควรไต่
 มาถึงกรุงไกรด้วยใจจง
 ครนถึงเขาไปตีในห้อง
 ชุนแผนบอกกล่าวถึงวัดตะไกร
 สายทองร้องให้ลงจากเรือน

เขาวางตงยังพิโรธไปมา
 ไม่ควรเลยจะเข้าไปให้เขาฆ่า
 ก็จะได้รักษาพยาบาล
 จนเฒ่าแก่ไม่พรากไปจากบ้าน
 ไปได้ผวจันทาให้ผถนาคัว
 จะให้บวชเป็นชิตทานชวโร
 อินตผถกมิให้ผโตเชย
 ตัวนัจญไรได้มาเป็นตถเชย
 เขาจนเตยฉิบหายถึงววยปราน
 เห็นเด็กเล็กกเห็นต้อยว่าหลาน
 พดชยร้างผถน มารดาชวววย
 ตัวคนเตยถกผถกศันยหาย
 แกพมฟายครวญคราอยรูว่าไร
 ครน ฟนตมบระคชนมาไต่
 นาคาไหลตงตงตมตง
 ตงเวือร่าให้อาโดยตง
 ตรงไปบ้านชุนแผนผู้แฉ้วใจ
 ถามว่าศพวันทองน้องอยู่ไหน
 แล้วให้คนนำไปในฉับพัตัน
 ฟนเพื่อนถอกายผยฉน

ครนถงบาราช้างจำบดิย

ผู้คนชาวไทยที่ไปด้วย

เป็นศรีทนต์จงถนตมทหายใจ

ครวญกว่าว่าเรือกแม่วันทองเฮย

แม่มานอนอยู่โยในบักผี

เฮยแรงรักกันมาแต่โร

ดังทุกขปรองดองไม่ทมของมัว

วันทองนอกรักมาหนีไป

อันจะคงช้วนน้อยาคอย

ไ้อ้แต่นับบี่จะเดดบ

จะคว่ำครวญหวนให้ไปทุกวัน

วาพดางกตงเกิดอกเดือกกาย

ชิตอนันะชอนชอนชบ

ชิตดำห็นช้นจิดคึดคระงับ

เดินพดาง ไศกคัตยยังริญจวน

จงตั้งพวกบ่าวข่ามาด้วยกัน

แต่คัวบยยังยังไมไป

๑ ครนรุ่งสุริยาจำรัสแสง

ฝ้ายว่าพระโวยไชยชานู

จะทำให้ใหญ่โตขณะเด้า

นาง ไศกคัตยชวณชบดตบไป

ค้างเข้าช่วยผันแปรแก่ใจ

ถ่ายทองค้อยได้ดัมประดี

เจ้าข้างเคยเฮยได้ไมตกพี

คัตชองน้อยหนีไปแต่คัว

ร่วมเรือนร่วมใจแต่ร่วมผัว

พินพิวเดยงกันมาแต่ัน้อย

เจ้าทงพนให้ทวนตะห้อย

จะตายตามน้องน้อยไปด้วยกัน

นับเดือนจะวิโยคไศกคัตย

เมื่อไรนจะได้ไปพานพบ

ปมประหนึ่งนางจะตายตงทับศัพ

ระทอยทบทอดท่มอุราครวญ

มิดคำจำกตบมาโดยค้วน

กตบทวนมาบ้านพระหมื่นโวย

ให้กตบไปสุพรรณหาข่าไม

จะอยู่ช้อยพระโวยกระทำงาน ๑

แจ่มแจ้งพิภพจบสถาน

กิดอำนการศัพของมารดา

จำจะเข้าไปทูลพระพินวงษา

คิดพาดจัดแจงแต่งกายา

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ

สระพร้งพร้อมด้วยนางนกร

แต่ตระหนัสนันนวดควรจะชม

เหล่าพวกนางบำเรอเด่นอยู่ใน

เด่นาะเลี้ยงพินพาทยระนาดซึ่ง

ควนเวลาวาขานกาวราน

ข้าเฝ้าเข้าประจำราชกิจ

กราบทูลถ้อยความตามทำนอง

ทอดพระเนตรเห็นพระจมีนไวย

ขอได้ตั้งใจไม่กลับมา

๑ ครานนจมีนนวนรต

ประนมหมอกทองคำพระทรงไชย

พอออกไปถึงเข้าหาพันฟาด

ทูลพาดสระอนให้ยไปมา

๑ ครานนภเมนทรเรนทรสูร

แข่งชิงของอินคนพระไทย

เป็นครุหนงจิงครุสออกมาได้

ขอแม่โคกไม่พินจากอาญา

อย่าทุกขไปกจะให้ซึ่งเงินทอง

เข้ามาเฝ้าองค์พระภุชช ๑

เสด็จสถิตย์แทนสุวรรณบรรจกธณ

งามงอนพริ้งเพริศเด็ดละไม

น้อมประนมทุกเกล้าเฝ้าได้จ

บ้างขับไม้บรรเลงเพลงดนตรี

แซ่ซ้องดังก่ดัดดี

พระภุมมออกประทับพระโรงทอง

ระวงษ์ค้อยู่มหตศยคดียอง

ไม่ซุ่นซ้องราชการงานภาวรา

เขอออย่างไรแม่มิ่งเมื่อดานหว่า

พ้อมิ่งพุดจาว่าอย่างไร ๑

ฟังพระราชบัญญัติคำไทด

ไปไม่ทันเห็นใจของมารดา

คอขาดลงกับคินตันตั้งขาร

ตรงหน้าพระที่นั่งพระทรงไชย ๑

ฟังทูลตั้งฟ้าฟาดปราสาทไทด

ตะดังไปมิได้ครุจันรรจา

กุดังถ้ำจมีนไวยเป็นหนักหนา

เป็นเวรของมีนเท่านั้นเอง |

เข้าของแต่งศพให้เหมะเหมง

ทำให้หลายวันคนให้ครนเครง
 เข่งมาเอาเข้าของท้องพระคลัง
 จัดแจงให้งามตามแต่ใจ
 มีทั้ง ไชนตะกรมขมูร่า
 ตั้ประโคมร้องกลองให้ก้องดัง
 รำนาเครื่องประดับสรรพเสีจ
 ดอกไม้ไฟของระทาดาวพัน

๑๐ พระโวยได้ฟังรับสั่งโปรด

ก้มกราบบาทมุตแล้วทูลไป
 ข้าพระพุทธเจ้าขนยนต์
 จะต้องซื้อดอกไม้ธูปเทียน
 แต่บรรดาคนโทษที่ค้องฆ่า
 หมายจิตว่าชีวิตจะบรรโดย
 หากไม่ล้มตังจิตศทคคิดไว้
 ข้าพระบาทขอذنของคุณมารดา

๑๑ ครานนมเต็มเตจนวนทรสูร

กขอบใจอชวเียงคักรัน
 จังตรัสตั้งชาวคคังคักรัต
 ฤศถกจะไค้ชู้ชู้ดงไป

อย่าไค้เกรงค้องการตั้งอันใด
 กุจะตั้งพันกงานให้จ่ายให้
 จะค้องการตั้งโรยยาอำปลัง
 มวยปล่าค่างจงมีหน้ง
 ให้หีบคังได้ศัพให้ครบครัน
 การเดินเบตเค็ดค้ทุกตั้งสรรพ
 ทำให้ทันการของเียงอย่าเกรงใจ ๑
 ปราโมทยยืนค้จะมีโทษ

พระคุณใหญ่ยิ่งถันพันประมาณ
 ไม่มทจะเปรียบเต็มอดส์มาน
 ว่าโปรดปรานเกค้ำข้าหมั้นโวย
 ไครไม่กล้าเพ็ดทูลขอขรังได้
 ก็โปรดให้ด้วยพระกรุณา
 มารตามาบรรโดยตั้งตั้งขาร
 บังคมถาบรรค้วค้กเจ็ดวัน

ฟังทูลปรีค้เปรมเกษมถันค้
 ถคัญนุรค้คุณเป็นพันใจ
 จัดผ้าไตรครของของกุให้
 พระโวยก็ถววยบงคมถา ๑

๑ แล้วพร้อมกันจัดแจงแต่งเครื่องศพ ครั้นครบถวญถนคตินกหนา
 ให้ชนของรับรดไปวดวา ญาติกาห้อมล้อมพร้อมเพรียงกัน
 ทานยายศรีประจันต์มาด้วย แกมาช่วยปลงศพวันทองนั้น
 เกือบจะบ้ายชายแฉ่งพระสุริยนิ ชุดศพนั้นอาบนาแฉ่งชำระ
 ยกศพใส่หีบพระราชทาน เครื่องอาบแต่งคงเป็นจังหจร
 มีชะวาวาร้องกตของชนะ นิมนคพระให้หน้าพระธรรมไป
 พลายชมพูนั่งชาวใต้ลอมพอก ไปรยเข้าคอกออกหน้าหาซ่าไม้
 พวกของพี่น้องกร้าไร ึ่งชาวตามไปตวนผู้
 ศรีประจันต์มารคานาคาพราย เดินมากับทานยายของประศรี
 ครั้นมาถึงโรงทมิเขาทนต์ อึ่งมยกศัพชนรานมา ๆ
 ๑ เครื่องศพคบบแต่งอยู่คาศดิน ึ่งวางพนนนใหญ่เป็นภฎา
 ๑ ใครไม่รัดเห็นเป็นคิตา รจนาแยกคายระบายคิต
 ึ่งอมเขาเงาชะงอกเป็นโคกรชาร ม้เชิงชานตำหรับใส่กุญญาษ
 ๑ ตรงเหลี่ยมผาเมฆดาดอมณิ ขสรูปร่างชวานทยาพน
 ๑ ทำช่อขนง โงกเป็นโคกรคตรอก ม้ช่มชอกใส่รูปอรหันค
 ๑ ทงเสื่อหมตองใส่ตัวเขากคกน ึ่งพณผนผงะคดะเป็น
 ๑ มฤคทองกระโตคมา พรานป่าแอบไม้มิให้เห็น
 ๑ ได้หัวถอดขเดินเด่นกระเด็น มองเขมันมุงมากมฤค
 ๑ แล้วบนเป็นคนป่าทำคากดอก ทะเด็กหลดอกเด่นหน้าเหมือนทาค
 ๑ โคกระทิงย่นนงอัยมากม บ้างท่าทกนหญาทำพคกแพง

ที่หว่างเวงเซ่งผาศีตาตาด
 ประธานตั้งเขยวคำคธาแดง
 บ้างก็ทำเป็นบ่อคือเป็นเกาะ
 ตะกบตะกบเกาะเกาะเป็นก้อนของ
 ทเวอนนคตคกเป็นหนกหนา
 ได้บักษาทำทำบักกระพือ
 ชนคนหมตจตตตตระอาต
 แลวจดแจงผกผั่งราชวัญ
 บัวทองรองหีบหมกคณ
 ดอกไมโรยห้อยพวงภักถินแซม
 ฝ่ายนางตงเขยนเรื่องอืเหนา
 ม่านชาวมักทองตะของพราย
 ด่มมยกพนดแบบคาย
 เป็นระยะทพระจะตวดเรียน
 ๑ ครนแต่งตุเรียนตวันเย็น
 มาใหม่โรงแคค้าย่าสนชยา
 ครนรุ่งแต่งตุเรียนประมาณ โมง
 โจนตกรรมอญวำคำฐใจ
 พวุกหุ่นเชิดชกยักย้ายทำ
 จำอวดเอาอายค้อมเข้าค้อมเมียง

คัดกระตาศให้สันทิถตัวบักแดง
 วงวงมมากทงนากทอง
 ซอกเซาะตตตไม่มีตอง
 ทำเปิดปดองเห็นพิภุกักกอก
 มองตงมามคคธาตบคบอ
 นกทตทอจบกระทุมเป็นพมชฎ
 แลตาดตงกระถางตมไม้คต
 จามรัตนตรงามคตมณแกม
 ต่อมชั้นต้ามยอตตต่างแหตม
 แกมกับระย้าแกวุดแพรวพราย
 ทช่มเต้าใต้กระจกกระจ่างฉาย
 แลวกราย โคมแกวทงแกวเทียน
 เขาแผงบงตงรายระบายเขยน
 เขาเสื่อตาดตาดเตียนตะออตตา
 พนังงานการเล่นทุกภาษา
 ต้าตะพาเฮโดให้เกวียงไป
 กัดงโรงเต็นประชันอัยห้วนไท
 ริงรบกรับไม้หนพร้อมเพรียง
 คนเจรจาตองซ้างค่างกึ่งเถียง
 พุดจาฮาเตียงตั้นโรง

พวงงวณดวนแต่ท่อนง้าว
 บ้างรบรุกคดกุดคดคดม โมง
 นายแจ่มก็มาเดินเค้นปรบไก่
 ราวแต่ไก่ไขกับยายมา
 เครื่องเล่นพร้อมพริกเป็นหนักหนา
 ทงผู้ตริชาแต่ระเซญใจ
 พวกผู้หญิงสาวสาวชาวบ้านนอก
 เดินละคุดซดเซเขาเย่า
 พวกขีเมาโมเยเดินเซชวน
 ใครกุดทวงขวางหน้าก็คำทอ
 พวกเจ้าชู้ผู้ชายหลายพวกพ้อง
 บ้างคดดมด้วยฉันทนเป็นแปรง
 แคพอบายชายแต่งพระสุริยาน
 ขนคนปลัดผ้าตางวางไว้
 เดียดแซกแซกไทยไปคอยชิง
 ใต้ครุบลูกของกันตงคัง
 ที่เรียวแรงแข่งข้อต่อขยับ
 ถูกมือถือถักยาไว้
 พอเพดาพลบค่างงว่าไร
 ไฟพะเนียงเดี่ยวพดข่องระทา

หน้าขาวหน้าแดงแดง โอโงง
 บ้างเข้าโรงบ้างออกกตอกหน้าคา
 ยกไหลได้ทำนองร้องนำฉ่า
 เช่าครนครนสนับไป
 ชาวประชามาคุดเค้นออกไขว่
 หักหุดมกระทบไหล่กันไปมา
 ห่มขาวมั่งนึ่งบวปชกแบ่งผัดหน้า
 หน้าตาคนเกือเดินเด้อพอ
 เห็นใครชวนชกกันทำขันช้อ
 เขามุกค้อได้คำทำตาแดง
 เทียวเทียวท่องลุดเตาะเส่าแฉ่ง
 ทำกตองแกตงเกยอผู้หญิงทงคอกไม้
 ก็จตุจตุทงทานหาข่าไม้
 หยิมได้มะนาวไปรยโดยกำตัง
 ทงชายหญิงฉิ่งวงรบอยคบคัง
 บ้างหลบหลัดมาข้างหลังแกลบไป
 โจนประจบคบบับรับเอาได้
 ชักอ๊กผัดกได้กันไปมา
 จึงให้จตุคอกไม้ด้วยหรรษา
 พวกหนึ่งเรียภหามาตงจ้อ

เหตเจ้าพวกรหนึ่งแซกแซกเข้ามา

รูปร่าง โสมนมณทยิกงอ

๑ ฝ่ายพวกพ้องพินของญาคูภา
ด้วยรบกวนางฟ้างเพียงจะกลากถน
ฝ่ายยายทองประศรีศรีประจัน

ทองประศรีว่าเหวยกไม่เคยพบ
ศรีประจันถามนเป็นเศรษฐู

ทองประศรีว่าอเฒ่ามนนอกทาง
ศรีประจันถามว่าข้าเปล้าเปล้า
พระหมื่นไวยร้องนาห้ามย้ายาย

๑ จะกล่าวถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง

จะเข้ามาตรงตัวก็ตัวไทย

อ้ายแผนพื้กค้อยพดอยประดั้ม

เมอศุณยุذنวันทองนอกรัก

คิดพวาทางตั้งซึ่งบัวขา

จัดประทศผ้าใครไทยทาน

ครนถงจิงแหวะจิดตะไกร

ขึ้นไปหาถ่มภารแถ้วฉันทา

คณินมาเฒ่าเจ้าวันทอง

แถเจ้าภารพอรมาหตายบี

พิสดุหตามันป้อหลอ

จุมกโค้ง โกง่คอเหมือนเปรดยัน ฯ

ชวนกันมาเฝ้าศัพธ์อ๊กสระอน

ไม่มช้น โศกเศว้าเฒ่าชวนชบ

แถวอ้งให้โตกนอ่ยขางศัพ

เพวระมิงคบคคิให้บอ้อขาง

ชวดคกโตพมถนหลายอย่าง

พงขางสัจจถุกถุกขางตาย

ถุกอเฒ่าแถะทำมนฉิบหาย

ทงต้องเฒ่าพุมพายอ่ยว่าไว ฯ

รู้ว่าทำคพนางไม่นั่งได้

พระไวยจะซ่มเหงให้เกรงนัถ

ถ้าเพดยงตงคงระตมถงแถกหัก

จะไปพุกเจบโยไมต้องการ

ให้ไปถอยเรือมาทหนามัน

เครื่องสการครบอย่างแถ้วดวงมา

จอดเรือเขาไวทคันทา

ขริวจาไปรดคด้วยชวดยถัก

เขาของเตรยมมาเป็นถวนถ

เกรงจะพาดทบคักให้เสี่ยการ

เจ้าคุณ โปรดด้วยช่วยจากถ้าว

ขอหมื่นคนเป็นหัวหน้า

๑ ครานนึ่งท่านอธิการ

ปลงศพสดทานเป็นการบุญ

เขาเถอะจงไว้รักษา

ว่าพดางทางตูดงบันได

ครันถึงจงจากับพระโวย

ด้วยเรื่องทอระคะคาน

เจ้าก็จะทำบุญสุนทรกรรม

เป็นกุศลผลบุญแก่มารดา

มันยังชยาดไม่อาจมา

มันขอให้เมตตาการบุญ

๑ ครานนึ่งนั้นโวยอรนารก

หุดานก็เห็นแก่บุญไม่วุ่นวาย

ซึ่งเกิดเหตุเภทพาดด้วยมารดา

ให้เป็นนัยศกนเทานนท

เจ้าคุณช่วยบอกนายขุนซาง

คิดนไม่ขัดขวางแต่อย่างไร

๑ ครานนึ่งท่านสัมภารจัตตะไกร

ว่าสารุสุโธโมทนา

ไถ่เถดด้วยเรื่องราวที่ราวฉาน

นึกว่าฉานดุกเคาเกิดเจ้าคุณ ๑

ฟังชนข้างว่าฉานทอดใจครัน

จะครันกนให้อุ่นไปทำไม

ด้วยข้าง โนนศิษย์หาพอว่าได้

ตรงมาหาพระโวยที่ โรงงาน

ว่ากาญใจรูปลจะขอบิณฑบาตหุดาน

กับอายชนหัวฉานมานานชั่ว

ให้สิ้นเวรต้นกรรมเดียดักว่า

เคยฉวนควมจะมาจะทำบุญ

กถว่าเจ้าภาพจะว่าฉวน

ว่าจะคิดถึงคุณไปจนตาย ๑

อภิจาทตอบไปดังใจหมาย

อันความเกำชอถฉวยในฉวนนี้

เคยฉวนกัมรณาไปเป็นผี

อย่าให้ม่เวราข้างหน้าไป

เขาจะทำบุญบ้างก็ทำได้

สุดแท้แต่หน้าใจจะศรัทธา ๑

ฟังคอบชชอบใจหิวระว่า

แต่ฉวนกถบชนมายังกฏ

ครนถิงจงบอกกับขุนช้าง

ได้ชี้แจงว่ากล่าวยาว

จะระงับดับเวรใหญ่ตาย

อย่าให้เกิดราคเบ็ดแวว

๑ ขุนช้างได้ฟังท่านถ่มถาร

ว่าคิดฉันจะระงับตั้งใจ

ว่าแล้วลงมาหาพระไวย

ขุนช้างบังตั้งกล่าวบุญทาน

๑ ครนถิงนถำบครบด้ามวัน

จึงรือเครื่องประดับนพพิง

แล้วกำบังนั่งลงตำรวมจิตต์

ถิงนถำบจับเข้านามหงา

ครนทาหัวผ้าผอนแดงดำ

ขนอนบนเชิงตะกอนนั้น

พวกพ้องพี่น้องมาช่วยเผา

ชูปเทียนดอกไม้จุกไฟดับ

ไฟลุกรุ่งโรจน์โชติช่วง

จุดประทัดโผนผางวางระชน

บ้างว่าพระไวยนอนไฟเผา

ที่บางคนนถักว่าไม่เป็นไร

ข้างไปข้างต่างเมื่อตระก

เขาปราณประนอมยอมเด็กแล้ว

ข้างนายก็ปรองดองให้ฝั่งแล้ว

ให้เวรกรรมเด็กแล้วแค้นไป

กราบกรานยนิศจระมิไหน

มิให้เสียศรัทธาท่านอาจารย์

ก็ถอนรับด้วยน้ำใจใส่อานต์

ทั้งต้องข้างต่างถ่มมานไม่คำนึง

บังตั้งถ่มถ่มธรรมเสด็จทุกตั้ง

พระหมื่นไวยถิงเขาป่าช้า

แน่นันท์เดวก็อ่านพระคาถา

เดอดน้ำทาดด้วยฉิมพลับ

พระไวยถิงออกมาชมขมิ้น

จึงให้ยกศพหินชนวนวางทับ

จึงเอาที่อนจันทนพันประดับ

ขนแผนกับพี่น้องร้องให้ครวญ

บีกถองทงปองประโคมถิง

พวกผู้หญิงจิงถอนออกถุ่นไป

จะตายด้วยแม่เปด่าเปด่าก็เห็นได้

ประเดี้ยวใจไฟลุกก็ไหมถอง

โถง โถงพื้นพ้อยก้อยยบ

ฝูงคนยืนค้อยเป็นวง

๑ ครนตำเรจเดี่ยวพจนมทนชา

แตวณมนตพระตั้งชวดตะไกร

เข้าโบสถ์พระส่งขกบวชให้

เจ้าชุนข้างนักมาศรัทธาม

บอกวาตदनจะบวชตว

พระไวยบอกว่าข้าจนใจ

ชุนข้างวางมาจากพระไวย

ไต่เถนตถกณเกิดท่านคร

หุดวงคาหินแตตเจ้าชุนข้าง

จะบรรพชาผ้าไตรกไม่มี

ชุนข้างไต่ไตรแตบดงผม

ปากว่าตาพองร้องอกา

แตเวยนอนบนเมือนไม่จำได้

ฉนไม่เคยอกาตาเ็นตุ

จบแตวห่มคองครองผ้า

นอนตางขยูกฎทวดตะไกร

๑ ครนเดี่ยวจางนปดงศัพเจ้าวณทอง

บวชเวณครบเดี่ยวไต่เจตวน

พระไวยกดับออกมาหน้าพิคอง

ชมว่าช่างข้อยคงทงพนไฟ

พระไวยผลัดผ้าถุงห่มใหม่

พระหม่นไวยปดงผมไม้ชาท

ญาดิกกาข้าโทธารม

ฉิ่งวีเขาไปหาพระหม่นไวย

ทลหัดช่วยบวชเป็นเณรให้

ฟังบวชใหม่สวดเรี่ยนกไม่รู้

เข้าไปกราบไหว้หุดวงคาหิน

บวชเณรเณต ใหฉนท

ผมยงมอยูบางประศกพิ

จงไปปดงเกศเเาไครมา

มีอประณมอุมไครเข้าไปหา

ฉนงคตคประหม่าออยูพร้าพร

พอบอกใหฉนเกิดหุดวงคาหิน

ไครชูบังหน้าว่าตามไป

รับศัตออกมาหาข้าไม่

ครบส่ามคันตักไปเมืองสุพรรณ

จึงฉดของพระไวยเกษมสันต

กตักพदनเขาเเาเจ้าเวียงไชย

๑) ทองประศรีพวงวานาตาหลัง
 จะขึ้นชดทักทานประการใด
 ครนแม่จะตามเจ้าขึ้นไป
 จะอยู่เดี่ยวเปลี่ยวเปล้าเศร้าวิญญา
 ห่วงดูห่วงงหลานป่านอกหัก
 จำเป็นเห็นจะอยู่กับเจ้าไฉน
 ดั่งแต่แม่ตายไม่หายเศร้า
 ครนไม่ไปก็อาโดยขมพดน้อย
 ใ้อเจ้าประคุณทูลหัวแม่
 ย้ำให้แม่ชอกชานาตาตลอด
 เกรียมตรมจะได้ชมแต่หลานน้อย
 แม่แก้กรียาย่าอาโดย
 ๑) ครานนางแก้กรียา
 ให้อาไฉนดูยาด้วยการบุญ
 ท่านขอไฉนจะมีให้กับคุณย่า
 นางแข็งจิตเค็รจว่าตามใจ
 ว่าพตางนางดูช้อดามา
 พตพระสุริยนถนษาเข้าราตรี
 ใ้อไ้ออนิจจาแก้วตาแม่
 แต่กอดดกร้องไห้ไม่หัดมันอน

นั่งนึกครกคราแล้วปราไศรย
 ก็จนใจด้วยเกรงพระอาญา
 ก็ตั้งสารเข้าไฉนเป็นหนักหนา
 กำพรว้าสารพักรทุกตั้งไป
 ไม่รู้ที่จะยกไปทางไหน
 ไม่มีใครก็จะชานาคาย้อย
 พ่อจะจากอีกเต่าเหลืออดระห้อย
 แกอ้อยสร้อยถอนจิตคคครว
 จงเห็นตคนแก่เกิดระพ้อ
 ขอขมพดให้แม่เกิดเป็นไว
 จึงจะค่อยคลายทุกข์ขทหม่นไหม
 เห็นตูกไฉนแล้วแม่คุณ
 พังคำคุณย่าแล้วจาวุ่น
 เหนออันของแม่จะจากไป
 ก็กถว่าจจะชดอชณาไศรย
 คุณแม่จะเอาไฉนก็ตามที่
 นาคาไหลนของยังหมองศรี
 พาดูกเข้าที่กนมนอน
 จะห่างเหเจ้าไปใจคออ่อน
 จนอัมพรแจ่มแจ้งแสงอยู่ไทย

ชนแผนคนพถนมหันชา
ถิ่นเขาสถศมาเรียกชาไท

๑ จะกตาดวงพระองค์ผู้ทรงภพ
จึงครัดตั้งชนแผนแสนณรงค์
ราชการบ้านเมืองเอาใจใส่
ตรวจตราค่านตงพงพี

๑ ชนแผนรับพระพรได้เกศา
ครั้นมาถึงเคหาตั้งชาไท
เจ้าแก้วกิริยานางดาวทอง
เตรียมช่างบรรทททุกตั้งอิน
วังชนเขานอนนขาทศย
ชวนเจ้าแก้วกิริยาคลาไศศ

๑ ทองประศรีคำหามาทงตักฝัง
ให้พรพมพาทงนาตา
ให้อายใจยงตั้งกหมนบ
ให้เกิดตักตักพันฉนตะคน
จะร้องให้ตามแม่เขาไปโย
อยู่กับยายจะให้ตักกระตา
นางแก้วว่าฝากซึ่งตกรัก
คตอนาตาปรปรตงวริน

แต่จุดกมาต่างหน้าให้หมคได้
ก็เข้าในราชวงค์จึงใจจง ๗

เฉลิมตบตาเดิดระเหิดระหง
เชิงจงออกไปกายจันบุรี
ระดังระไวเขตคชอบบุรีศรี
เชิงไปจึงค้อยามมีไทย ๗

เด็จจจนกตบมาหาชาไม่
บ่าวไพร่ให้เตรียมสระเบียงพถน
หาของเด็จจจนทุกตั้งตกรพ
ช่างพวกเกวียนนนให้ตวงไป
มหาตทชชอชอันม่งได้
กับดาวทองกราบไหวเจ้ามารดา ๗

แต่ตงตั้งเดี่ยวใจเป็นหนักหนา
ชชอยยามไวคาทงต้ามคน
ตักตักมีตักตักถมถ

ออชมพถมานดีพอมา
ไม่ถตักไธตงตักตักกแกบ่า
ชชชชมตักชาให้เจ้ากน
ไศกตักตักเพิ่มพูนอาตุนตัก
ฉนหนามาตั้งจิงเงใจ

ชุณแผนปดอบนึ่งประคองขวัญ
 หนทางก็ไม่สู้จะใกล้ไกล
 นางแก้วกิริยาค่ายอาไโดย
 เป็นห่วงใยมิใคร่จะไคดคดา
 ชุณแผนตั้งต่อนพระหมื่นไวย
 เอาฟ้าพยับน้ให้คงใจจง
 ตบหน้าผากพระไวยแก้วให้พร
 น้อมค่านับพรของบิดา
 เจ้าสร้อยฟ้าศรีมาดาทงต้องนาง
 พุ่มพายนาคายงจาบดย
 เจ้าแก้วผากผิงพลายชมพู
 ผิดชอบชวีเอาเถิดรา
 ๑) ราตั้งกนแถวกันชาง
 พระกาญจนบุรชนชพลายจำตอง
 เพิ่มโผตโย โยนอยุ่ยวยบยาบ
 ต่อนพดคันตรงเข่าพงไพร
 เป็นหม่มหม่อมกระฮ่อมเป็นพุ่มชฏ
 ส้มอทะเตเพกาชานาง
 นกเขาจับช้อยแก้วชนค
 ผดจันทนตกรจรงจนกังก้อม

จะครวญคว่ำว่าพรรณไปถึงไหน
 ระวังถึงเมื่อไรจึงค่อยมา
 อิ่มตงตั้งให้แก่อย่า
 นาคานางให้ตระดมดง
 กับตงตั้งระโกคำมประตงค
 แดวดงยงคมีมอไมทนชา
 พระไวยช่อนเคียรเกล้าด้วยหรรษา
 วนทาแทบเท้าชุณแผนพลัน
 ไหวพ้อผัวพดางต่างโคกคัตย
 ต่างว่าพรรณว่าตั้งหองนาคา
 ทงต้องคนฝากนึ่งด้วยเถิดหนา
 แม้อย่าไคฉันทารังเกียจนึ่ง
 ต้องนางชพงมาทงต้อง
 บ่าวไพร่เนองนองตามกันไป
 ยกหาบชวงเซเบ้ไป
 ชมพรรณมิ่งไม้มาตามทาง
 ไบระมัตช็อคคอกออกต้าง
 นกยางบินชยจับพยอม
 แมตงภักคอมคอกประคุดหอม
 เห็นยวนน้อมเต็ดชมภิมย์ใจ

สัตว์สิ่งอื่นพาดำในคานคอง
 โศกกระทิงจึงเบิ่งกระเจิงไป
 มั่งเขม้นหมายจะเด่นกระทิงถึก
 เลื้อยสะบัดกตติศโตหิตนอง
 เลื้อยงระปลัดขอยกระทิงทง
 กระทิงเจ็บปวดครันแทบบรโดย

๑ รับริกคัตตทวงวาม
 พระสุริยาดำยฉนหังรอนรอน
 นางชระนเห็นยวไมแควให้โหย
 ทวนคิตถงเมียงงเลี้ยคาย
 โอบำนแถหนาเจ้าฉนทอง
 ชอนเจ้าเนอเยนเด่นฉวาร์
 โอ้เจ้าฉนทองของพีเอัย
 เป็นแควหตงไค้สร้างไว้ปางใด
 ชัรกวรดเนเป็นเนนมน
 ไมหตถเดยงเทยงชรมเหมือนทานทาย
 อยด้าหผนฉนจคคคคระงบ
 แรมรอนนอนบำพนาโดย
 ณะเมียงดงปลดงข้างไว้เล็วจลัรพ
 เกณที่ไฟรคคไม่ปลดงเร็นคค

บ้างบุกรชฎัตตพวงมาโลว
 พยคชใหญ่ย่องยอบแถ้วหมอมมอง
 ออกสะอึก โจนต์ตองค้อตอง
 กระทิงร้องคนรจเข้าไป
 วางฉิ่งหนีหน้าเข้าบำใหญ่
 ด้วยเกรงโกลยหนีออกฉิ่งชอกชอน
 บุกแฝงหวดคหว้างฉิ่งชร
 บักฉินบิรอนเข้ารั้งราย
 ฉิวเวกโวยหวาดหวัดฉุไทยหาย
 ถ้าไมคตายจะได้นำพนาตี
 พพานองมาเมือตถฉนข้างหนี
 เห็นทแถ้วฉิ่งทกชระทมใจ
 เมือไรเดยงามฉนจะคั้นได้
 ฉิ่งคตใจฉองนางฉนฉวาวาย
 พัดจำฉำคฉุกำหนดหมาย
 เจ้าฉิ่งคตายจรัฉฉิ่งประฉักฉำใจ
 รับฉิบข้างมาหาฉำไม
 ฉำคฉนเข้าในกาญฉนบร
 กรมการคฉนรับอยฉิ่งมี
 ฉัดฉางแถงที่ฉวครบคณ

แต่นตำรายุบายบ้านกาญจนบุรี เปรมปรีดเบ่งดูเกษมสันต์
ปรัษาความดำพรเบ่งดีขรรค์ ทุกคืนวันแต่นตำรายุบายเรือน ๑

ตอนที่ ๓๗ นางสร้อยฟ้าทาเสน่ห์

๑ จะกล่าวถึงโฉมเจ้าหมั้นไฉน
ปราโมทย์โศกช่อดังดวงเดือน
แต่โฉมเจ้าสร้อยฟ้าพานจะงอน
ผิวมาอนคดระชันไต่ปากกดิน
ขันชายหนุ่มเมียดของมักพ่วงแรง
จึงเกิดเป็นเชิงชันกนในคว
ข้างศรีมาตาผัวรักมักยมเยย

เกรงขยแต่ท่ายารระอาใจ
ราวกับเสี้ยชอนเดบเจ็บไม่รู้สึก
ถ้าใครเถียงเอาใหญ่ตั้งไฟเดย

๑ วันเมื่อจะก่อเกิดกำเนิดเชษฐ
ที่ทองดมเย็นเห็นส่นบาย
ชมพุดหยิบกระดานคดดานมาพด้น
แพ้วไฉนจะให้ถอนขนตา
พระไฉนว่าถ้าพเนแพเจ้า
ขนมเมของแผ่นนอยน่อยอร้อยใจ

ข้มเอิบกำเรบใจใครจะเหมือน
มิได้เกิดอนรสรักสักวันคน
หย่อนแค้นตงไม่ได้ให้ระชัน
ถ้าผวจดาดขาดคั่นกัซน่มัว
หม่อมเมียพานจะแข่งแย้งหม่อมผัว
ยังใครเข้าคดระยิวให้หนักไป
ข้างสร้อยฟ้าก็เลยทะยานใหญ่

ใครใครแกไม่ระทั้งถูกเมีย
ถ้าไฉนก็แต่รุ่งก็รุ่งเดย
เขานั่งเดยแกลก็โดดโตดตะกาย ฯ

พระหมั้นไฉนเง่นตะวันบาย
กับเจ้าพตายชายชมพุดผู้ของยา
เด่นหมากกรุกพระนันทันฎา
ถ้าหากพิแพชาจะว่าไร
จะให้เขาทำขนมมาเสียให้
ว่าแล้วตั้งไปในที่

ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ว่า^๒เจ้า^๒คะ
 ค^๒อ^๒ย^๒ไ^๒ช^๒ไ^๒่^๒น^๒า^๒ค^๒า^๒ด^๒ท^๒ห^๒ว^๒น^๒ค^๒
 ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ต^๒ระ^๒เด^๒ง^๒เ^๒น^๒บ^๒าง^๒บ^๒าง
 ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ไ^๒ม่^๒ล^๒ั^๒น^๒ท^๒ค^๒ค^๒อ^๒ค^๒ค^๒ไ^๒จ^๒
 พ^๒ด^๒าย^๒ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒จ^๒ิง^๒ว^๒า^๒พ^๒ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒
 พ^๒ระ^๒ว^๒ไ^๒ย^๒ค^๒อ^๒บ^๒ว่า^๒ห^๒น^๒า^๒ห^๒น^๒า^๒ค^๒
 ด^๒า^๒ว^๒ท^๒ำ^๒ช^๒น^๒ม^๒เบ^๒ง^๒ค^๒เ^๒น^๒ง^๒ไ^๒ท^๒ย^๒
 แ^๒ะ^๒ม^๒ว^๒น^๒ช^๒ำ^๒มา^๒ท^๒ำ^๒ช^๒า^๒ท^๒บ^๒
 ฝ^๒ำ^๒ย^๒น^๒าง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ช^๒ำ^๒ย^๒ค^๒า^๒ค^๒
 อ^๒ไ^๒ห^๒ม^๒ว^๒อ^๒ง^๒ว^๒ัย^๒ช^๒อ^๒ย^๒ช^๒ำ^๒ย^๒ไ^๒จ^๒
 ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒ร^๒อ^๒ง^๒แ^๒ก^๒เ^๒ม^๒ร^๒ี^๒ค^๒น^๒
 ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ค^๒ว^๒ค^๒น^๒อ^๒ย^๒ง^๒น^๒ง^๒ก^๒
 ท^๒อ^๒ง^๒ป^๒ระ^๒ศ^๒ร^๒ว^๒อ^๒ว^๒า^๒ห^๒ำ^๒ด^๒า^๒ว^๒
 เท^๒บ^๒เ^๒น^๒ง^๒แ^๒ก^๒ด^๒ง^๒ไ^๒ห^๒เ^๒ป^๒ระ^๒เ^๒ด^๒ะ^๒ท^๒ง^๒เว^๒ร^๒เ^๒น^๒
 น^๒าง^๒ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ไ^๒ค^๒ย^๒น^๒ท^๒ำ^๒น^๒ย^๒ำ^๒ด^๒ำ^๒
 ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒เ^๒ก^๒เ^๒ต^๒า^๒ช^๒ำ^๒ข^๒ำ^๒ง^๒ไ^๒น^๒
 ๑ พ^๒อ^๒ค^๒ำ^๒ด^๒ง^๒ด^๒ม^๒ร^๒ว^๒ย^๒มา^๒ช^๒ว^๒ย^๒ช^๒น^๒
 เ^๒เ^๒น^๒ด^๒ำ^๒ว^๒ำ^๒ก^๒ระ^๒จ^๒ำ^๒ง^๒ด^๒ิ^๒ว^๒ป^๒ด^๒ิ^๒ว^๒เม^๒ฆ^๒า^๒
 ห^๒อ^๒ม^๒ค^๒ข^๒ก^๒พ^๒ุ^๒ท^๒ช^๒า^๒ด^๒ะ^๒อ^๒า^๒ค^๒ค^๒ด^๒ิ^๒น^๒
 ว^๒บ^๒ห^๒ว^๒า^๒ม^๒ท^๒ร^๒ว^๒ง^๒ช^๒ำ^๒บ^๒ำ^๒บ^๒ำ^๒ไ^๒ด^๒ย^๒

ค^๒ง^๒ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒ก^๒อ^๒ไ^๒ฟ^๒เ^๒ย^๒อ^๒ิง^๒ม^๒
 แ^๒บ^๒ง^๒ม^๒เ^๒า^๒มา^๒ป^๒ร^๒ุง^๒ก^๒ุ^๒ง^๒ด^๒ับ^๒ไป^๒
 แ^๒ะ^๒ไ^๒้^๒จ^๒ำ^๒น^๒ว^๒าง^๒อ^๒อก^๒ไป^๒ไ^๒ห^๒
 ป^๒ำ^๒ม^๒แ^๒ง^๒ไ^๒้^๒ด^๒เ^๒ห^๒น^๒า^๒ห^๒น^๒า^๒ค^๒น^๒ท^๒
 ท^๒ำ^๒ช^๒น^๒ม^๒เบ^๒ง^๒ห^๒น^๒า^๒เ^๒ห^๒ม^๒เ^๒น^๒แ^๒บ^๒ง^๒จ^๒
 ท^๒อ^๒ง^๒ป^๒ระ^๒ศ^๒ร^๒ว^๒ำ^๒ก^๒ไ^๒ม่^๒เ^๒ค^๒ย^๒พ^๒บ^๒
 แ^๒น^๒ฝ^๒อ^๒ย^๒ม^๒น^๒เ^๒ก^๒ระ^๒ไ^๒ด^๒ง^๒ค^๒ม^๒ก^๒บ^๒
 พ^๒ด^๒าย^๒ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒ค^๒น^๒ห^๒ด^๒บ^๒ห^๒ว^๒ร^๒อ^๒ไป^๒
 ท^๒ง^๒ช^๒ำ^๒ไ^๒ท^๒ย^๒ม^๒อ^๒ย^๒ไ^๒ม่^๒น^๒ง^๒ไ^๒ค^๒
 ค^๒ม^๒ไป^๒ค^๒ิ^๒ด^๒ว^๒ำ^๒ท^๒ำ^๒ช^๒น^๒ม^๒ค^๒ร^๒ก^๒
 น^๒ำ^๒น^๒ไป^๒ก^๒ิ^๒ระ^๒ป^๒ด^๒น^๒เบ^๒น^๒ห^๒ือ^๒ท^๒ม^๒ก^๒
 ห^๒ด^๒แ^๒บ^๒ง^๒ค^๒อ^๒ย^๒ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒เ^๒ด^๒ะ^๒เ^๒ำ^๒เว^๒ร^๒เ^๒น^๒
 ท^๒ำ^๒ด^๒า^๒ว^๒เจ^๒ย^๒ว^๒อ^๒ห^๒มา^๒ช^๒เว^๒ร^๒เ^๒น^๒เบ^๒เ^๒น^๒
 ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒ก^๒ะ^๒ท^๒อ^๒ย^๒ค^๒อ^๒ย^๒เก^๒ด^๒เ^๒น^๒ด^๒า^๒ว^๒จ^๒ญ^๒ไ^๒ร^๒
 ช^๒ิ^๒ด^๒ไ^๒จ^๒เ^๒ท^๒บ^๒น^๒ำ^๒ค^๒ำ^๒จ^๒ะ^๒เ^๒ด^๒ไ^๒ห^๒ด^๒
 ช^๒ม^๒พ^๒ด^๒ไป^๒เว^๒ร^๒เ^๒น^๒ย^๒ำ^๒ม^๒ไ^๒ค^๒ได้^๒ช^๒ำ^๒ว^๒
 เ^๒ร^๒ิง^๒ว^๒น^๒จ^๒ิ^๒ค^๒ค^๒พ^๒ระ^๒ว^๒ไ^๒ย^๒ไ^๒ห^๒ว^๒น^๒า^๒
 ค^๒ิ^๒ด^๒ก^๒ิ^๒ง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ต^๒ระ^๒ด^๒ำ^๒น^๒า^๒ไ^๒จ^๒
 ไ^๒้^๒ด^๒เ^๒ก^๒ระ^๒ด^๒ำ^๒ว^๒าง^๒ป^๒ระ^๒ท^๒ิ^๒น^๒ด^๒ค^๒ไ^๒้^๒ด^๒ว^๒
 เ^๒ค^๒น^๒ไป^๒เ^๒ำ^๒ห^๒อ^๒ง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒

นั่งแนบแนบของประคองหวด

แต่งประทัดปล้องสว่างกระจ่างตา

ศรีมาตาจึงว่าช่างหน้าอาย

พระไวยตอบว่าเจ้าอย่างอน

ศรีมาตาว่าชะช่างร้อนจิตต์

เด็กเด็กมณยงคนครนทงเมือง

๑ ฝ่ายสร้อยฟ้าแหว่งว่าขนมเบื้อง

จับตึงดินประตือปลิวถูกไฟ

จึงร้องไปว่านางช่างขนมเบื้อง

หม่อมนางช่างตะเตงข้าเกรงกลัว

ขอแม่เชื้อข้าไม่เคยนำรุ่งรัต

นชะม้วนเท่าแขนได้แผ่นดินเดียว

๑ ศรีมาตาว่าไอ้พุดโทเจ้า

ที่เคยกินหมักคนไปตามเคย

เกิดกอบเป็นคอกอยู่ริมคดอง

อนิจจาข้าได้วาอะไรมี

เขาก็ร้อยว่าค่อมันรานไฟ

ทงคาริการมเขาชมปรอ

เป็นตระพังวงจวนกันกะทะ

งที่ยวแซกไปทุกทางอย่างดีเกิดอ

ยยวนด้วยความเด็นหา

ชวาลาดับเสี่ยชวณเมี้ยนอน

ผู้คนทงหลายยงคนวอน

ความรักพันรอนดงไฟเรือง

พระอาทิตย์ยังไม่ดับดับแสงแดดอง

ขนมเบื้องทำด้วยปากยกอะไร ๆ

ให้แก่นเคื่องปอดปอดตดอดได้

เข้าใจว่าศรีมาตานิทานตัว

ช่างยกเรื่องอวดหม่อมเจ้าจอมผู้

เมื่อหยุดแต่ดวยงยวณไปเฉย

มันจึงเปราะเดอะหมัดไม่มันเขย

ผู้จึงไม่กระเดียดกระชีกเสีย ๆ

มาโดนเอาเบตาเบตาแม่เจ้าเชื้อ

ต้นชาติเคยถึงจะงามกัหนามมี

เรือชนเรือตองตองเสียดดี

ไม่พอที่หันหันจะคนคอก

ข้าไม่พอใจไปที่วังคอก

เหมือนคอกออกมาชวาททางเรือ

สระสระวอยตอยประอดกพันเมื่อ

ชานเบือพุดมากหนาหมากพุด ๆ

๑) จริงคะชาแหดะมันเตยหนาม
 ส่นนาหนาทตาไม่แตก
 จริงแหวขาดเกิดอเจือทุกขนาน
 ถ้าไม่แซกสักนิตจะบิตคาย
 ค่ำราชาไม่ถงขมฝรัง
 เขาตูกเบญกานส์เสียดเจือ
 ถังจะเป็นปรอดปรอดอยู่ใน
 หนองไหนไหลคั้นเป็นม่นยบ

๑) ครานนจิง โฉมพระหมิ่นไวย
 เออเอาให้ระงมเพราะขนมกีน
 ค่ำราหมอฝรังขงตีประคน
 ถ้ำแดงพพองเป็นหนองดี
 สร้อยฟ้าร้องเยอเออหม่อมไวย
 บาดแผลชอชยบมม่า
 แม้นหม่อมพพองเป็นหนองใน
 ยาชองเขาตูดมมานาน

๑) ครานนทานยาทองประศรี
 แก่เปิดหน้าค่างมอร้องว่าไป
 เหวยดาวเดยดาวไปแถ้วเหวย
 ชอกชอนร ถันชอดนตงกา

ใครพายเรือข้ามลำห้วย
 หุเหียงเพียงจะแตกแตกกระจาย
 ถังทองยงพวงมารักห้าย
 ไชหนักกักคายเพราะตเกิดอ
 ฝรังบอยพวงฝรังแดงเกิดอ
 เรยถเนอให้ชิตคิตกระซบ
 ถังคุดลำรอกออกได้จันในคัม
 ถักกระซบแดงกั้นตงแผ่นคิน
 พังตามชอบใจให้ระระคิน
 จันถังคุดถึงตูกเบญกาน
 ของเขาฝรังไวยทำเป็นยาผี
 ฤาจะตองตูกักที่เจ้าสร้อยฟ้า
 ชอยบสุจกได้อตั้งอ
 บ่ชอยากเรียนค่ำราไม่ตองการ
 เขาชาศรีมาตาได้จะหายจัน
 ชอยบนิยานหนักหนาค่ำราไทย
 ไถยบเสียงอิ่งมีเม็งได้
 ค่ำรายาอะไรออดสร้อยฟ้า
 แง่งอนกะไรเดยเป็นหนักหนา
 หยกยาข้างไหนกุ่มไม่เคย

คนฟังเขานั่งอยู่คาโหล
 ผอกลงฟังได้กะไรเลย
 อย่านั่งจมนใจโดยเด็ดทานเฮ้ย
 ช่างไม่อายเพื่อนบ้านชายชานชี่
 ๑ ต้อยฟ้าพังยาชักหน้าม้อย
 คนพเนจรคนพเนจรระดม
 หนีไหลไปไม่ไหลไปที่ลุ่ม
 ทำนายน่าเหม็นมาเปรียบเปรย
 ก้เพราะมิ่งองค์ดาวอิน
 อเจตรอยหมาเบอมนเหตอกรก
 ต้อยฟ้าโคพังทำนยาตัว
 ทองประศัรร้องแปรน้อแต่นงอน
 ๑ ครันธรนุ่งวางกระจ่างภพ
 พระอาทิตย์เร่งรถมาไรไร
 กระจิบกระจาบจอบแจนกก
 คีร์มาตาตนาตาตางหน้าพถน
 ตงชนตางหน้าใจทาส
 ทงพานผานงผตตจตตบตี
 ต้ายต้างตนาตางเกิดตักเฮ้ย
 ม้ารถต้างหน้ามาทันไต

ยิ่งกว่ากรับเจ้าโตเดี่ยวอีกเหวย
 เขยเมยจริงจริงช่างนึ่งมี
 ไปได้เคยแม่กตองร้องชวยกะมี
 ริมเมยตองอ้ายหนองกรม ฯ
 ว่าคนย่าตักคอยพตอขยประตม
 ตมพิตไม่มีไปช่างไหนเลย
 ช่างไหลตมไปบนเขาเจ้าแม่เฮ้ย
 เหวยอิดดาวปากคอมันหนักนัก
 ร้องตะโกนถองบ้านอ้อคานหัก
 ทำชีกชีกมดาวอิดดาวดอน
 ม้วนหน้าตมตมตมตมกับหมอน
 ตาเห็นอ้อยแตงก้นอนกรวนโครกไป ฯ
 แจงจบทอจทอจทอจทอจทอจท
 ตักถนไก่อก้องตะโกนกัน
 มินตจว่าร้องก้องตั้น
 แตวจตตจรรของไว้ให้ต้าม
 เครื่องแบ้งแตงตจจจจจจจจจ
 แตวจจจจจจจจจจจจจจจจจ
 กะไรเลยช่างนอนนึ่งเดี่ยวได้
 เจ้าครวไฟข้าวปลาหาครันครม

ขอเมียดกษณมของวองตามนาย
ศรีมาตาว่าใส่อบคชบ

พระวอยพนคตจากเตียงพตณ
หวหวททาแบ่งแวดแต่งกาย
ดำรบคตงนงตกอาหาร

ศรีมาตาใช้สอยคยตกเคื่อน
ควนถงเวลาเช้าจะเข้าวง
ผตตนางพตนมทนชา

บ่าวไพร่เดินตามทตามถนน
ด้วยยาแยงเกรงบุญพระหมื่นวอย

๑ จะกตาวถงพระจักรกฤษณวษณวงศ
ควนแสงทองตองสว่างในปรางครคณ

งตคจออกสูททองพระโรงมาศ
พรอมควยเทพกษยาตตามาตย
งตคจนงยงแทนมณรัตน

ตั้งข้แควรเข้าชองทงชองวง
ซุนนางค่างประนมบังคตมกราบ
พระจิงมีตหันาทประภาชไป

๑ พระยารักษรวบตั้งตูดถนอง
เติมไค้ตชอคตอมารดา

เฮียมงชยานอนด้ายจะถุกคตบ
ไม่เคยพบเป็นบ่าวเขาอย่างนาย

จับชนตางหนาให้ฟ้าหาย
เของกรายชอกทมาชางหนาเวอน
สาวใช้ห่มอบคตานชยักตาดเกตือน

เจ้าสรอยฟ้าหนาเผอนไม่พุดจา
พระวอยกตั้งให้หยบผา
แต่วออกจากบ้านมายังวงใน

ผคตนหตถเตียงชอยชวักไชว
จนเข้าในพระทงนงจักรพรรดิ ๑

ผคตารอยชเยศเกชกระษคตย
กระจางจคตหวถาดสุธาธาร

ตั้งเทวราชในทพิพิมานสถาน
ให้ชกมันไชกวางกระจางองค
ภายไค้เสวดครฉัตรชอยระหง

ชอตั้งประธานเลี้ยงเด้นาเรใน
หมอบรยบคชยรวบตั้งถนองไช
ว่ากระไรจันทองวองฎกา ๑

ชอเตชะจันทองให้การจ่า
ยกให้แต่วักพาไปเวอนชาน

จนทองเขหาเป็นห้าครึ่ง
ครนเขาปลาร้าวกาประจาน

จึงเขามาฟ้องร้องฎกา
ถ้าไม่ตั้งชอถววยซึ่งชวต

๑ ครนพระองคฺมทรวงภพ
เจกชปรียต้นทจระเจรจา

ฎกาเมืองจนมนจระองพองกันได
แล้วดาร์ตถามทอถวรงงาน

ครนเสด็จพระเสด็จจตุดา
คนเขาพระทงขางฝ่ายใน

๑ ฝ่ายว่าเจ้าพระยาพระหลวง
บ้านไปนั่งโรงศาลงานธานี

ฝ่ายว่าพระไวยวรนารถ
ออกจากรวงในแล้วโคตคดา

๑ จะกต่าอถถึง โคมเจ้าสร้อยฟ้า
คั่นขนรอนจิตคคคคเคื่องใจ

พลั่งพถ่านดาดเค็ดดไม่เห็ดคหาย
คอยเวดาตาดอดตอดเมียงมถง

นางตงเทามังผิงถงนชกชาน
ช่างมุดคหอยอยู่ในคองให้เคอน

อ้าแดงไม่ยอมตั้งท่าคคคคคค
อวยกบเพอนบ้านเป็นพนักคค

ให้ปรีคษาให้เห็นชอมคคคคคค
ชอพระองคทรวงฎกชิตคคคคคค

พังจบทรวงพระศรวลดำรวลธว
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
ไม่กรจกคคคคคคคคคคคคคคคค

จากพระโรงรัตนชอนคคคคคคคค
ดำรณราชหฤไทยพระภคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
ทคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

แต่หัวค้ำรำกไปจนถ่าย
 มั่นหน้าลับให้ระยาดังท่าปลา
 ตกบ้างก็เป็นที่ไรท ในเรือน
 ฤๅค โถ โธแตกแหตกระย้า
 เฝื่องฝ่าหงคากดยับบั้น
 ช่างนอนนึ่งเสียดเด้ไม่โล้มน
 มั่นได้กนรณวงมาโดยเส้า
 พรังพรอดคอดค้อนกรกระฉ่อนไป
 ค่องคามิ่งไม่คหไม่พึง
 ยามไปรดคังจะโคตคชนทยณ
 ๑ อีใหม่พั้งนายค้ำกระบ
 คัตถมประต่มว่าตำรพัน
 ฝ่นจ่าพระราหุดเท่าแซน
 คัมคาคักไม่รวจาอะไร
 จนหม่อมเรียกหาผจาคัน
 จะชคายอย่างไรไม่แจ้งความ
 ๑ อีเมียรบได้พั้งค้ำใหม่
 พดอยเจบคดวยกนนายชายคัตถ
 จังร้องว่าอย่าเหยยเหตุยอใหม่
 นายค้ำชัพดอยประต่มกัณ

ไม่เมอขายส่อพดอยคัตถหา
 ช่างดอยหน้าเต้นทรงเป็นหงส์รำ
 เมอคณชนเชื่อนออกหกคว่า
 เมวค้ำที่โหนได้กคักกัน
 จากหล่นกถอนเตอนตะเทอนถน
 ช่ายคัจนทนม่าค้ำปลดอยไว้
 เรือนเย้าแทบจะพั้งกระทงไหว
 น้าทำโองให้ไหวโครมควัน
 ค้อตองข่งนางเคดาเผ่าต่อน
 พวอกคตคณคทาเบนมัน ๑
 ชววยประจบเห็นบแนมแกมชยัน
 คันนอนฝ่นมัวตบมายจั้งถ่ายไป
 ดวยพระจันทรนเง้นอมไฉได้
 ถูกโพงราวกับไต้เส่มคตาม
 ยั้งต่อนคดวยตั้งตำจันทรอรัม
 ฤๅจะปามไปจนค้ำทำทวงที่ ๑
 รวนอกราวกับไฟเข้าจตุค
 ช่างกาดค่อนว่าตำรพัน
 พระราหุทโหนเท่าแซนนัน
 ฝ่นอะไรกถางจันไม่เคยพบ ๑

๑ ศรีมาตาร้องเข็ญนางเม็ยวิบ
ทำปากกตำร่าร้องก้องกระทบ
จะตำว่าสักเท่าไรทำไมเขา

ขี้ตำตำมราวกับหนามเทียบสระทาง

๑ ศรีข้อยฟ้าฟังเรื่องให้เคืองขุ่น

ถูกลอกมาจากห้องร้องคำราม

อย่าไปว่าเลยเจ้าเขาก้เห็น

จะว่าไรขุ่นไม้ไต่เทียวไต่พาด

ข้าคางคกคกบ่อดงร่อนำ

ยามคดอังกี้จงต้องไปพธางพธาง

จริงแฉงเจ้านแฉงเจ้า โพงพางปัก

ช่างชะอ้อนวอนร่ำทางตำออย

๑ ศรีมาตานิองนงไต่ฟังคำ

ว่าช่างนไม่พอที่จะเป็นเลย

อันจจาข้าไต่ว่าไรสักหน้อย

จริงละทันขามันต้นแฉงวานัน

เจ้าโบกเจ้าวัดม้ายคไต่

หม่อมมากก็มาคร่าเอาคัวทัน

เกิดเหตุเพราะขนมเมือเข็ญวาน

มาพาวาวันจนคนพิน

มิใช่การวานอย่างจับประจบ

ต้นทรบไปเค็ญเจ้าเต้าโพงพาง

ถารของเจ้าฤาจึงร่ำเข้ามาขวาง

มิใช่การวานอย่างขวางให้เกิดความ

เค็ญนกระคุ่นใจเจ็บคังเห็นหนาม

ข้าแหะหนามสระวัดคัวไปรดปราน

ต้นทรบเป็นคัวเตนเจนจัตจัน

เจ้าอิหารก้ไม่แน่นเม้นเส้านาง

ท้มตำเขาเถิดเจ้าไม้ขัดขวาง

เซ็ญครองปรางผัดหน้าให้หลุดลอย

จะเยี่ยงยกกไม่พนจิงโดนบ่อย

จิงปรือคปรือขไม่รู้แห่งจวบแจงเฮย

ตุฎฎากรมมาตามเขาเฉยเฉย

เมือเจ้าเคยแฉงก้ทำไปตามท้

มาคอยพาดเขาผิดไม่พอท้

ถ้าไม่แกแฉงสักท้ไม่หายคัน

เถ็อกเด่นคามาใจทำไมนั้น

ไปแกคันไว้ในห้องสักถ้องคัน

จิงพดุงพดุงอันกกระทกจนคุดคัน

น่านอยพดอยเป็นคณช่างยหนัต

เออใจของใครจะไม่เจ็บ
ยังนั่งกยงว่าสารพัด
ทำไมไม่เป็นเจ้าชู้ในบ้าน
อย่าเพ้อเหยียบเตี้ยไหยบจนล้มเรา

๑ ตรี้อยฟ้าได้ฟังให้คิดจตุต

เหมือนไฟถูกพิษชุกเดือดระบอย
คมมีดยกคอหิวร้อว่า
ควงต้นเทาเทาแก้วตะโกรง
เฮียชานแถมนต้นทงศอ

ชั่วไม่ดูตเธอให้หลุดมาทำไม
จริงอยู่คะขำมันเซตยเมือง
พอกองทัพไปถึงอ้งเกรี้ยวกราว
ทัพถบกับจับเซตยขำ

ตั้งจนพรมจาวมตองเตอน

๑ ศรีมาดาได้ฟังให้คิดใจ
ข้างตอยหน้าว่าเด่นออกก็ครนเครง

ปากบอชก่อนขอตอดนินทา
เมื่อผวจะไม่เตียงกับตัวไป

๑ ตรี้อยฟ้าโผงผางวางเข้ามา
ชุมพลวงเข้ายุคแล้วดูครน

ข้างแถมเห็นบ่าว่านด้าหัด
นี่จะชดเตี้ยให้หมดเฉยจตุฏาเรา
ใครชดสั้นจะได้กตณมาฟังเจ้า
มิได้ตเมืองเรามาเป็นน่อย

คังเอาตฤษเข้ามาคำทคออหอย
ครนเอาฝอยเข้ามาปามักตาม โผง
हतผ้าเกากันกระโดดโผง
ชินเตียง โผงชัหน้าร้องว่าไป

หม่อมผวจึงไม่พราวจากห้องได้
จงกำกมเอาไว้ให้ได้คราว
ออย่ากเรองเตยเขาตอออกออผว
ค่างตเขาจับผวทในเรือน

ข้างมีตงำความร้ายให้หายเงอน
พอดักหนอยกคออเขตอนเข้าไปเอง

คังเอาไม้ มาต้อยตั้งกร้อยเมง
ชินกชินเองไม่เกรงใจ

คบหนาคบมึงเตี้ยให้ได้
จะเขียนค้ตักเท่าใดก็ตามบุญ

ชกผ้าคาคตนมกระโจมน่ม
ตรี้อยฟ้าผดักหมุนตักถ้องตง

พลายชุมพลชกษาทำหน้าชด
 ทของประศรีวงถันนางนัง
 เข้ามาโกธได้ถามศรีมาตา
 พลายชุมพลร้องไห้เลือดไหลพร
 ทของประศรีขานาแก้คำเฝง
 ทำหลานกอดยดงช่วยมา
 ดูราวกับคำเยเทยวเหยเพื่อน
 ชกหัวเป็นกังกาอหน้าเบน
 ราวกับข้างงาบานามัน
 งาหักงวงยบจนอปรีย
 ๑ ด้รยฟ้าได้ฟังคณยาค่า
 ก็นปากอยากจะทำให้ดีใจ
 จวงครชานชานามัน
 หัวเดียวไม่มทงพนอง
 หदानทงวงพินมายดมือ
 เมื่อคดคองแล้วจะร้องเอกกับใคร
 ๑ ทของประศรีค่านาวอธาวตง
 ผดกเด็กจนกระเด็นเห็นแก่ตา
 มิงเอยมิงดงคเถยจวงจวง
 ดิงคนทวงผดงอยู่เทาเทา

ศรีมาตาร้องกรวดหวิดเตียงหลง
 แก่คำสั่งวุ่นวายตายแล้วกู
 ขามันหักถาพญาหาอายหนู
 ด้รยฟ้ายืนอยู่ไม่พูดจา
 ขตาย โหงข่มเหงกุนักหนา
 ยงดอยหน้าหัวรอกคอปเป็นเอน
 คำเบ็อนไปทเคยดเทยวเคยวเอน
 เตนเจ้าเอนมาแควงานจนบ้าน
 เถยกำแพงทงตะบันจนบันปี
 ขีกาถักจะตบให้ซบไป ๑
 โมโหโกรธาหาเห็ดไม้
 บันพิไรร่าว่านาตานอง
 ช่วยกันคำเด่นเกิดคองคดอง
 ทูปถองเอนให้สบายใจ
 ชกยอนุดคร่าไม่ปราไศรย
 ญาช้วนชาไหวให้จวงมา ๑
 มาเผดถั่งเสยงร้องเอกจ้ำจ้ำ
 เป็นหนึ่งว่ากุกถั่งพาโตเอา
 เตนเหยงเป็นเพลงนึ่งไปเจยวเจ้า
 นีห้ขหดวงญาเข้าเจ้าปากครอง ๑

๑ พอพระไวยเข้าไปถึงในบ้าน
 ไดยืนเคียงด้วร้อยพำออกกรำร้อง
 ด้วร้อยพำมวเดยงกับท่านย่า
 ความกตัญญูตอผคคิระคาง
 พระไวยยืนเพ่งเขมงตา
 ยิงกตัญญูแค้นคิงเพดงพิษ
 ถามคุณย่าว่านทาไมกัน
 เดิมทอวาทกนอย่างไร

๑ ท่านยาร้องเมือกเหต้อเตา
 เตนหยอยดอยหนาทามนค
 มนเตนผงคิงคิงคิงต้น
 ใครใครไม่ละประเป็นโตน
 เดิมทอวาทกบศัรมาตา
 ชุมพลห้ามมันปามเอาจนร้อง
 เป็นเหตุพระไชยเชษฐาอกขนม
 กุศยพดอยด้ยขบระยำ
 เดิมว่ากระไรกนไมทนร
 ของเอ็งมันเหต้อเบอว่าคาญ

๑ พระไวยถามพด้นมันหน้า
 จิงฉาดไปทงเรือนเดือนเปือนคน

เสียงฉาดทงเตาะกนต้นนกง
 ย่างเทากววยของถึงหอกตาง
 เหต้อวมาค่างปลากกระตางขวาง
 แฉงกระตางไปทงกายก็คตายฤทธิ
 แตตด้วร้อยพำให้กตมจคค
 ยิงคคยงเคองกระเคองใจ
 เสียงต้นไปทงเรือนตงเทอนไหว
 ควใครก้อเกิดเป็นโกต
 เจ้าเขมมนออกแถอฎา
 ถ้าเองมาเบ่าป้กระตโตน
 รวอกบตาบุญจันแถอออกไซ
 เป็นเวือโถงนออกมารวอชยูกตางคตอง
 มันวังรามาจนถึงประคุดห้อง
 คคตองตงไปคชาวยะยำ
 ด้วญชาตวคตมจิงค้ำพว่า
 มันทมค้ำเตนยอกมามอกชาน
 ถามศัรมาตาคคเกิดนะหตาน
 นานไปเอ็งชอยกเหมือนกน
 เดิมทศัรมาตาย่างไรน
 ทะเถาะกนเรองราวเป็นอย่างไร

ใจคอกะไรหนอช่างไม่คิด
ครั้นไม่ว่าจะระดำระเดยใจ

๑ ศรีมาตามชกความที่ถามได้
ออกจากห้องร้องดำเนิน โกลด
ด่าพรทักจะว่าค่าประจวน
แมวหมาค่าเปรอะออกเดอะเดือน

เส้าโบสถ์เส้าวัดค้ายศให้
ชักรักพลอยระตมประดีมนาย
ว่าไปทัพจับระเดยในเรือนนอน
เห็นหม่อมมาจิงวราหยุกพยสน์

๑ ตริชัยฟ้าฟังความดั่งหนามยอก
จริงแหว่ทวนชนนมนจิตจาง
ตวงชาหัดเคยจกระเทียมเน้า
ช่วยกันถมิให้จมทกด้านไป
เมือชาจ้อใหม่ทในเรือน

เคราะห์ร้ายหม้อทายมากจ่ามี

๑ อูเหมือเหมือแด้งอน
เขาคามกนถถดินเขารับเอา
แต่คอหนายังกด้ามมาชนเดียง
อี่แด้งอนค่อนว่าด่ารพัน

ความอายถักนคหามี่ไม่
ใครนคคักจะได้อดสักที ฯ

พอหม่อมตงเรือนไปก็ยังมี
ฉนนยงนงอยู่ในเรือน
เหตจะทานทนได้ไม่มี่เหมือน
ว่าเขียนรัตนคกเกิดอนแตกทำต่าย

เสือกซ้ำค่าได้เอาง่ายง่าย
จันทร้องคาชพาดปรายบ้ายประสค
ชอดค่อนแคะประทวนทุกอย่างหมค
เหตจะอดอยู่แหว่การมนาง ฯ

ระหม่อมเมี้ยช่างบอกเด่นค้างค่าง
ได้ทันางแหว่ก่ว่าให้สำใจ
ทว่าเราใครหาได้ยนิไม่
ครนเถียงบางกจะไ้เข้าคบค
ช่างกระเทือนถึงได้ไม่พอท

อยู่ตักก็มาโดนเขาโดยเดา ฯ
ช่างมาร่อนเดียงร้องออกเร้าเร้า
กรเทามงอยดินทุกสิ่งอัน
ตบหลังใครจะเถียงได้ฤๅนน
ใครจะทนมิ่งเจ้าเจ้ามารยา

แต่เด็กห้ามขึงปามเขาจนเจ็บ
ใจคอเหียมโหด โหดปัญญา
ศรีมาตาช่วยมากคาง

มันเหลือเตียงจะเตียงเขาไวโย
ขวบขวบยับตลตลไปทงหลัง
ด้รยพากดงเต็มทวงหนมา
ศรีมาตาส่งสารกัถนเคน

หม่อมคนกระโรเป็นรวเรียว
บัตประตุได้กตอนด้วยความกตว
เจ็บระบบมตรมทวทงทวไป

๑ ไชวอนนิจจากตัวกู้อย
จะถกทงตดาประดาตาย
พ้อมเมื่อยไถดไม่เหลียวเห็น
จะพงผวดงเขาควทมอกค
ไอพอร่ม โพธิทองของน้องแก้ว
ถึงกันเขารานเสี้ยโรยรา
เมื่อแรกเห็นจะเป็นจรงกาด
ไอชิวคเห็นจะปลิดตงเป็นจุน
เหมือนนตยควางฮยกกลางทะเลโหด
จะพงตยคทลทกทลททค

นมเห็นเขาผู้ใหญ่ไม่คิดหน้า
ปากกตาดำคนไม่เกรงใคร
กมิงชหน้าจาเดินได้

ถวยกระซอกไม้โตโตคมา
ตายกระทงทงควดตลตบ่า
ประทานโทษเมยราแคกรงเดี่ยว
วงเด็นเข้ายคตุดไม่เหนียว

ด้รยพาดตบเดี่ยวเขาเวอนใน
กตงเกดอกเสือกควดงร้องให้
นางพิโรว่าพตางเพียงวางว้าย

ไม่คิดเตยเมื่อพอมามาถว้าย
แถนฮายตุดอยางแถวครงน
จะได้ใครม่อนเซญให้กน
เขาชยเหยยบยบคิงตบปถา
รุ่มแถวหถนแคคออกแถคจ่า
ยงแต่ฆ่าตายเปถ่าเจ้าประคุน
นรพาดพวคพทกกระเชอนน
จะถนบญปถคปถคตงมวยมุด
จะว้ายไปพงพงคตงตค
จะคองมุดควเรนเบนเรอดโร

แค้นคำที่ตำหนิฉัน
 ถ้านิ่งให้คงกระหน่ำซ้ำจนทรุด
 กู้ชาติเรียกไต่ใบไม้ตัด
 จะผ่านคนตนไว้มโหฬาร
 เต็มจนก็จะทนลงทอคิด
 จำจะหาคนหนทคนดี
 เถรวาตเชอณตามนุษย์
 มันทาแค้นกุกอนไพรอนรณ
 คิดแหวจรงเรียกอโหมเหวย
 กุเจบขานกระไรไซ้พอด
 นี้เจ้าคิดอย่างไรในใจเจ้า
 จะเบ้นพวกศรีมาตาหรือว่าไร
 ๑ อโหมพวงวานาคายอัย
 พระแม่เจ้าเตียงใจทในวง
 เจ้ายากจากเวียงเชียงใหม่มา
 มาเห็นเขาข่มเหงไม้เกรงใจ
 ถ้าวานนช่วยได้ก็ไม้พวง
 แม่จะคิดค้นไต่ในบุญญา
 ๑ ข้าคิดแหวนางใหม่อย่าได้พดณ
 ครุเราเจ้าทอนตอยง

ยกเหยยอตวเบ้นทสุด
 เอาจนหลุดตอขยตอปลิวตามลม
 ถึงตมพดักคงเวียดเสียดประดัม
 ถึงใบบอยจะระทมกตามท
 เมอจะอัยหรือมอัยให้รท
 มาช่วยชกค้ให้ในด้ายชด
 พอจะยุดเห็นชวเถรเบ้นตนหน
 จะแกแค้นแทนทนในครงน
 อยาซ่าเดยออเจ้าเขามา
 หรือจะโจทยเจ้าหนกตามใจ
 เห็นว่าเราเดยทหรืออโหม
 จงบอกไปจรงจรงอัยนังพวง
 ขานอัยก็เบ้นขามาแต่หลัง
 คงแคเมยงเบ้นซาไทย
 ยิงอตุล้าหลัยยากหาจากไม้
 ตกนไม้วายแค้นลัดกเวตา
 จะเขียนหลงเดยให้ตายกไม้ว
 แกแค้นศรีมาล้าให้เหลดถง
 ชยมนให้เบ้นเบ้งระเนงผง
 เพียงคองคบุเจ้าตั้งพราย

แมนว่าใครตักตักอยู่

ให้เบงกเป็นสังคตตาย

ขำขำนาฏการเดินหักถนัค

เดาคความตามเข็ญทีเบนมา

จงเห็นแก่พระบั้นเขียงอินทรินน

จะให้ทองห้าตำดั่งให้ถึงใจ

๑ อีใหม่ว่าไฮ้อย่าว่าเจ้า

จริงแต่เจ้าหัวควดล้าคัมย

ว่าแต่เวทนนมทนช่า

ดุดควหวไฉ่นามนคณ

ผ่าน่งฟ่งใหม่ตาตระวาง

ดัมดุกเดอศรรรคกถนเกลา

๑ จจะถ่าจถงเถรชวตราชคร

รวชวตวรพตรจคเจนใจ

เมือทพไทยไปประชิตคคตเชียงใหม่

พอรจจะมาสับจจามคค

เจ้าเชียงใหม่ให้สคยเสี่ยเสี่ยจถน

ครนเมือคคองถาวถงออยรยา

คด้วยเชือคคความรพระครุเม่า

เอากำถงอุปเท่ห์เถนถนคณ

ตีใครให้พบกัพบง่าย

ถ้าให้ตายกัตายถนถนตา

เอ็งเว้งวตเว้งวตบออกไปหา

เม้นเถรชวตถนบหน้าย่านอนใจ

ผอนผนแก่แก่นให้จงได้

คตเอ็งก็จะให้ถงถงถนถน

ช้อยบเอาถนจจางเป็นอย่างช้น

คคของถนจจะถาไม่ช่า

ถนทาทถลออกไปจากถ

ห่มถนถกถถถคคคคคคคค

ดคคช้นในบางชมพช่า

กนช่าช่าช่าช่าช่าช่าช่าช่า

แต่เดมอชยวคเวียงทเชียงใหม่

ทงเวียงไชยชนชอระบอฤทช

ไปอชยบ่าหาเหตักโหดถายถถช

ไม่ถ่มคคคคคคคคคคคคคค

เถรเสี่ยคคคคคคคคคคคคคค

เจ้าเชียงใหม่ให้มาเป็นเพอนถน

ไฉบคคคคคคคคคคคคคค

ชวชให้พ้นไทยปลอถวคคคคคคค

ครั้นว่าเจ้าชายใหม่ได้คนหลัง
 เชอหว่องตูกอวณรน้อยฤไทย
 เผอิญจะเกิดชุกเซ็ญเป็นอย่างไร
 ยอ้าให้ใครดวงรัตทำทาง
 เถรชวาควมคำแล้วทำตาม
 แก่ไม่ทงเพศดาวชาวดานนา
 ไปตงไบตถเมามายทำอวยวุ่น
 ว่าเถรค ขิเมาไม่เอาไว
 เถรกก็เที่ยวชดเชรหะเหพน
 จะหาเวตตมถนถอยความ
 เห็นถุญมร้างข้างมาชา
 ก็เข้าช้อยอไศรยไปคามแกน
 แต่เถรจวนหนคมบญญา
 ว่าคักถัดถฤทชฤตมถถ
 พวกรชายหญิงชาวบ้านวันคตาด
 บ้างมเชอเครองร้างบ้างชอยา
 ทบ้างถุกคุณไธยมาไหว้บั้น
 เขาถวอยเข้าปลาชารณะ
 แต่ถางวันพันเพศตาเถรเฒ่า
 คองเดยงหมาไก่อเห่าเผ่านโต

แต่สร้อยพานพวงคองอยู่ไค
 จึงตั้งให้ราชครอยเพอนนาง
 ให้เถรคชยแก่ใจเมื่อชดชวาง
 ให้เป็นออย่างพระชตงคตงมา
 ไปอยู่วัดพระรามเกอบพรรษา
 ฌนสร้าเข้าคำอัยร่าไป
 ฌนเจ้าคุณพระพมดไม่ทนไค
 จึงซบไคจากคณเริวัดพระราม
 กับเถรจิวต้องคณเทยอคนถาม
 พยายามมาถึงวัดพระยาแมน
 ทงพระเถรคชยหาไม่หนาแน
 เทยอบณทมาตชาตคณพอเดยงค
 เทยอบอกเถ่าชาอวิชาของทอนชริ
 รัชชาไครหายทวททุกแห่งมา
 ก็เกิดอนกถาดคคตามมาถามหา
 บ้างชอณาประเจียดคตงเป็นองคพระ
 ใหมบคเป็นาเชานามนควิรัตคชระ
 คชอยเป็ลของปุดะชคชยากถ่าบากใจ
 ยงกนเหต่าเข้าคำหาทงไม่
 ไคไรจุ่มาหมาไคให้ทว

ตบเพตาทินเหต้ายังเหมาย
ว่าท่านอาพาธไปให้มันมัว

เพราะณเริจวร^๕เช่นเห็นความชั^๖
ย็ด้วยเพราะตัมคร^๗รวิชา

๑๐ วันนั้นนางใหม่ไปคอนเข้า
พอยหาเห็นเห่าไฮ่กกระโหลกไป
ณเริจ^๘ร^๙อง^{๑๐}เดด^{๑๑}อ้าย^{๑๒}ปรต^{๑๓}หมา
นางใหม่หันหมาประหม่าก^{๑๔}ด^{๑๕}

ณเริจ^{๑๖}ว^{๑๗}ไต่^{๑๘}หมา^{๑๙}คว^{๒๐}า^{๒๑}ช^{๒๒}ม^{๒๓}อ^{๒๔}
เค^{๒๕}ย^{๒๖}ร^{๒๗}จ^{๒๘}ก^{๒๙}ก^{๓๐}ก^{๓๑}ด^{๓๒}ท^{๓๓}า^{๓๔}ห^{๓๕}ด^{๓๖}ว^{๓๗}
นางใหม่บ^{๓๘}ด^{๓๙}ม^{๔๐}อ^{๔๑}ว^{๔๒}า^{๔๓}ฮ^{๔๔}อ^{๔๕}จ^{๔๖}

๑๑ ณเริจ^{๔๗}ว^{๔๘}า^{๔๙}ป^{๕๐}ลา^{๕๑}ห^{๕๒}ม^{๕๓}อ^{๕๔}บ^{๕๕}ท^{๕๖}อ^{๕๗}ใจ
นางใหม่ว^{๕๘}า^{๕๙}ไฮ่^{๖๐}เจ้า^{๖๑}ณเริจ^{๖๒}
ว^{๖๓}า^{๖๔}พ^{๖๕}ด^{๖๖}าง^{๖๗}ย^{๖๘}าง^{๖๙}เท^{๗๐}า^{๗๑}เข^{๗๒}า^{๗๓}ก^{๗๔}ฎ^{๗๕}
ก^{๗๖}ั^{๗๗}ท^{๗๘}ร^{๗๙}ด^{๘๐}น^{๘๑}ง^{๘๒}ว^{๘๓}าง^{๘๔}ก^{๘๕}ระ^{๘๖}ท^{๘๗}าย^{๘๘}ไ^{๘๙}ห^{๙๐}ว^{๙๑}ท^{๙๒}าน^{๙๓}ช^{๙๔}ร^{๙๕}ว^{๙๖}
ย^{๙๗}ก^{๙๘}ต^{๙๙}ัม^{๑๐๐}ต^{๑๐๑}ก^{๑๐๒}ก^{๑๐๓}ก^{๑๐๔}ก^{๑๐๕}ไ^{๑๐๖}ม^{๑๐๗}ไ^{๑๐๘}ป^{๑๐๙}ระ^{๑๑๐}เค^{๑๑๑}น

๑๒ เกร^{๑๑๒}ว^{๑๑๓}า^{๑๑๔}ด^{๑๑๕}ท^{๑๑๖}ก^{๑๑๗}ว^{๑๑๘}า^{๑๑๙}ด^{๑๒๐}ั^{๑๒๑}กา^{๑๒๒}ไ^{๑๒๓}ม^{๑๒๔}
ให้^{๑๒๕}ร^{๑๒๖}ู^{๑๒๗}บ^{๑๒๘}ค^{๑๒๙}ย^{๑๓๐}น^{๑๓๑}อ^{๑๓๒}ย^{๑๓๓}ฎ^{๑๓๔}า^{๑๓๕}ท^{๑๓๖}ุ^{๑๓๗}ก^{๑๓๘}วัน^{๑๓๙}ค^{๑๔๐}ัน
ด^{๑๔๑}ั^{๑๔๒}ก^{๑๔๓}า^{๑๔๔}ด^{๑๔๕}ง^{๑๔๖}มา^{๑๔๗}แต่^{๑๔๘}เช^{๑๔๙}ย^{๑๕๐}ง^{๑๕๑}ไ^{๑๕๒}ม^{๑๕๓}
ห^{๑๕๔}ม^{๑๕๕}ด^{๑๕๖}อ^{๑๕๗}ด^{๑๕๘}ร^{๑๕๙}บ^{๑๖๐}ด^{๑๖๑}บ^{๑๖๒}ก^{๑๖๓}แ^{๑๖๔}ม

ณเริจ^{๑๖๕}ช^{๑๖๖}ว^{๑๖๗}ย^{๑๖๘}เพ^{๑๖๙}ท^{๑๗๐}ม^{๑๗๑}าย^{๑๗๒}ให้^{๑๗๓}ท^{๑๗๔}าน^{๑๗๕}ช^{๑๗๖}ร^{๑๗๗}ว^{๑๗๘}
พ^{๑๗๙}อ^{๑๘๐}ย^{๑๘๑}ง^{๑๘๒}ช^{๑๘๓}ว^{๑๘๔}จะ^{๑๘๕}ไป^{๑๘๖}บ^{๑๘๗}อก^{๑๘๘}ให้^{๑๘๙}อ^{๑๙๐}อก^{๑๙๑}มา^{๑๙๒}
ก^{๑๙๓}ไ^{๑๙๔}ม่^{๑๙๕}ก^{๑๙๖}ด^{๑๙๗}ว^{๑๙๘}ช^{๑๙๙}ร^{๒๐๐}ว^{๒๐๑}ค^{๒๐๒}ระ^{๒๐๓}จ^{๒๐๔}ว^{๒๐๕}า^{๒๐๖}
จ^{๒๐๗}ึง^{๒๐๘}ไ^{๒๐๙}ด^{๒๑๐}เ^{๒๑๑}ป^{๒๑๒}เ^{๒๑๓}น^{๒๑๔}ค^{๒๑๕}ิ^{๒๑๖}ษ^{๒๑๗}ย^{๒๑๘}ห^{๒๑๙}า^{๒๒๐}ด^{๒๒๑}า^{๒๒๒}ง^{๒๒๓}ค^{๒๒๔}า^{๒๒๕}ใจ^{๒๒๖} ๑

ก^{๒๒๗}ึง^{๒๒๘}เข^{๒๒๙}า^{๒๓๐}ถ^{๒๓๑}า^{๒๓๒}ม^{๒๓๓}พ^{๒๓๔}ระ^{๒๓๕}ค^{๒๓๖}ร^{๒๓๗}อ^{๒๓๘}ย^{๒๓๙}ฎ^{๒๔๐}า^{๒๔๑}ไ^{๒๔๒}ม่^{๒๔๓}
ด^{๒๔๔}ั^{๒๔๕}ช^{๒๔๖}ม^{๒๔๗}น^{๒๔๘}าง^{๒๔๙}ไ^{๒๕๐}ด^{๒๕๑}เ^{๒๕๒}ก^{๒๕๓}ระ^{๒๕๔}ช^{๒๕๕}น^{๒๕๖}อ^{๒๕๗}ย^{๒๕๘}ุ^{๒๕๙}พ^{๒๖๐}น^{๒๖๑}พ^{๒๖๒}ว^{๒๖๓}
น^{๒๖๔}ั้น^{๒๖๕}ไ^{๒๖๖}ค^{๒๖๗}ร^{๒๖๘}มา^{๒๖๙}ห^{๒๗๐}า^{๒๗๑}ช^{๒๗๒}า^{๒๗๓}ฎ^{๒๗๔}า^{๒๗๕}ห^{๒๗๖}า^{๒๗๗}ช^{๒๗๘}ร^{๒๗๙}ว^{๒๘๐}
ร^{๒๘๑}็^{๒๘๒}ง^{๒๘๓}เจ^{๒๘๔}า^{๒๘๕}ห^{๒๘๖}ว^{๒๘๗}จ^{๒๘๘}ง^{๒๘๙}ช^{๒๙๐}ว^{๒๙๑}ด^{๒๙๒}อ^{๒๙๓}ย^{๒๙๔}ด^{๒๙๕}ั^{๒๙๖}ย^{๒๙๗}ว^{๒๙๘}

๑๓ ตา^{๒๙๙}ก^{๓๐๐}ร^{๓๐๑}อ^{๓๐๒}ช^{๓๐๓}น^{๓๐๔}ช^{๓๐๕}าง^{๓๐๖}บ^{๓๐๗}น^{๓๐๘}ให้^{๓๐๙}พ^{๓๑๐}น^{๓๑๑}ห^{๓๑๒}มา^{๓๑๓}
น^{๓๑๔}ด^{๓๑๕}ย^{๓๑๖}ช^{๓๑๗}า^{๓๑๘}ย^{๓๑๙}เ^{๓๒๐}ก^{๓๒๑}เ^{๓๒๒}ป^{๓๒๓}เ^{๓๒๔}น^{๓๒๕}ไ^{๓๒๖}ว^{๓๒๗}
ป^{๓๒๘}ลา^{๓๒๙}ช^{๓๓๐}อ^{๓๓๑}ด^{๓๓๒}ด^{๓๓๓}อ^{๓๓๔}ย^{๓๓๕}ง^{๓๓๖}ก^{๓๓๗}ระ^{๓๓๘}ด^{๓๓๙}ิ^{๓๔๐}ก^{๓๔๑}ไ^{๓๔๒}ด้^{๓๔๓}
ก^{๓๔๔}ึง^{๓๔๕}เก^{๓๔๖}ด^{๓๔๗}ด^{๓๔๘}ล^{๓๔๙}อ^{๓๕๐}ก^{๓๕๑}ป^{๓๕๒}อ^{๓๕๓}ก^{๓๕๔}ไป^{๓๕๕}ไ^{๓๕๖}จ^{๓๕๗}ย^{๓๕๘}ง^{๓๕๙}ด^{๓๖๐}
น^{๓๖๑}ง^{๓๖๒}เจ^{๓๖๓}า^{๓๖๔}ป^{๓๖๕}ลา^{๓๖๖}ช^{๓๖๗}ว^{๓๖๘}ค^{๓๖๙}า^{๓๗๐}ม^{๓๗๑}ค^{๓๗๒}อ^{๓๗๓}ด^{๓๗๔}ช^{๓๗๕}
เ^{๓๗๖}เห็น^{๓๗๗}ต^{๓๗๘}า^{๓๗๙}ช^{๓๘๐}เ^{๓๘๑}กร^{๓๘๒}ว^{๓๘๓}า^{๓๘๔}ด^{๓๘๕}ช^{๓๘๖}ด^{๓๘๗}ด^{๓๘๘}เ^{๓๘๙}ม^{๓๙๐}า^{๓๙๑}ช^{๓๙๒}เ^{๓๙๓}น^{๓๙๔}

๑๔ ว^{๓๙๕}า^{๓๙๖}เจ^{๓๙๗}า^{๓๙๘}ค^{๓๙๙}ว^{๔๐๐}ไ^{๔๐๑}ช^{๔๐๒}า^{๔๐๓}มา^{๔๐๔}หา^{๔๐๕}เ^{๔๐๖}กร^{๔๐๗}
เจ^{๔๐๘}า^{๔๐๙}ณเริ^{๔๑๐}จ^{๔๑๑}ร^{๔๑๒}บ^{๔๑๓}ั^{๔๑๔}ถ^{๔๑๕}าย^{๔๑๖}ก^{๔๑๗}ระ^{๔๑๘}ท^{๔๑๙}าย^{๔๒๐}ค^{๔๒๑}ัน^{๔๒๒} ๑
ช^{๔๒๓}่าง^{๔๒๔}น^{๔๒๕}าน^{๔๒๖}มา^{๔๒๗}น^{๔๒๘}าน^{๔๒๙}ไป^{๔๓๐}เ^{๔๓๑}ห^{๔๓๒}ี่^{๔๓๓}ม^{๔๓๔}อ^{๔๓๕}น^{๔๓๖}ค^{๔๓๗}น^{๔๓๘}อ^{๔๓๙}น^{๔๔๐}
ไ^{๔๔๑}ม่^{๔๔๒}มี^{๔๔๓}ช^{๔๔๔}ี^{๔๔๕}น^{๔๔๖}จ^{๔๔๗}น^{๔๔๘}จะ^{๔๔๙}ห^{๔๕๐}ง^{๔๕๑}อ^{๔๕๒}ม^{๔๕๓}ด^{๔๕๔}ง^{๔๕๕}อ^{๔๕๖}ม^{๔๕๗}แ^{๔๕๘}ง^{๔๕๙}ม^{๔๖๐}
ค^{๔๖๑}็^{๔๖๒}อ^{๔๖๓}ย^{๔๖๔}ด^{๔๖๕}บ^{๔๖๖}า^{๔๖๗}ย^{๔๖๘}ฎ^{๔๖๙}า^{๔๗๐}ไ^{๔๗๑}ว^{๔๗๒}เ^{๔๗๓}ห^{๔๗๔}เ^{๔๗๕}น^{๔๗๖}แ^{๔๗๗}ง^{๔๗๘}
ด^{๔๗๙}็^{๔๘๐}ง^{๔๘๑}แ^{๔๘๒}ก^{๔๘๓}ม^{๔๘๔}เ^{๔๘๕}ป^{๔๘๖}เ^{๔๘๗}น^{๔๘๘}ก^{๔๘๙}ระ^{๔๙๐}ด^{๔๙๑}ิ^{๔๙๒}ก^{๔๙๓}ห^{๔๙๔}น^{๔๙๕}า^{๔๙๖}เ^{๔๙๗}น^{๔๙๘}ค^{๔๙๙}

๑๕ ๑๖

ถ้าอยู่เวียงเชียงใหม่ทไหนด่า
ตงมาอยู่เมืองโตไทยเป็นคร
เจ้านายใช้มาเป็นหยงหัน
ญาว่าเกิดทุกข์โศกมีโรคไทย

๑ นางใหม่ให้วัดอบขวัญดาวาด

แต่ณตำบากรากจนพันกำดัง
อันถกผัดควชอยนแด่นชลาด
นับเบยกับเป็นเหมือนเช่นไทย
ด้วยว่าหม่อมไฉนผัดกับตวงนาง
ไปเชือกอัยพังกาศีรมาตา

เจ้าหัวโปรดด้วยไปช่วยกัน
ให้อนต้อยของค่านางพอด่างใจ

๑ เกรซवादหัวว้ออเท่านั้น
นอนกับนายของเจ้าได้เคลาดัง

ซ้อชู้ระดีความหาเรา
แต่ความทุกข์ห้วงตาประดาตาย
จากนศวดศอศอเคหัวท

เอาไฉนอัยคุชวัดแทนศิษย์เรา

๑ นางใหม่จำใช้ขวัญดาวาด
ดาจนเป็นนาเช่ามาเช่าเกิน

จะได้ต่างวางเข้าจนกับห
รหุคเคบเขื่อนเหมือนกับไทย
อัยคด้วยกันญาไฉน

นางใหม่มีผัวแต่ญาียง ๗
ไว้ญคิบเห็นจะเป็นดัง

อัยดำพังกวนายไม่คลายใจ
แค่กตาดกับออกไปเบ้งได้
นี้เจ้าใช้มาตอกจ้องออกมา
เริตรวางแรมรักเดี่ยหนักหนา
เขาญให้ตัด่างซาไท

เชิญขวัญหม่อมมาให้จึงได้
ท่านจะให้ทองมาห้าคำดัง ๗

ให้เชิญขวัญหม่อมไฉนมาให้ถึง
ความขงเคยคนจะพตนคตาย

จะช่วยเจ้าอย่าจกให้โคกหาย

เจ้านายไปรดบ้างจะบางเบา
ถ้าอันทุกข์โศกดีจะขอเจ้า

พอหงเข้ากตางวันให้ฉนเพด ๗

ซำบปรารดนาเจ้าเอาผัวเถร
เตนแรงถามข่าวทุกคราววัน

หากคิดถึงตัวไม่ชอยากได้สาว

ชายเกาต์บับบมพน

๑ เถรว้าตัวเรากล้งเฒ่าแก่

คนแก่ดอกมิใช่ดอกไม้งอม

อนมนษย นมนต์ตทโหนเจ้า

ยังไม่เหิ่นคาวปลาอย่าว่าไป

เป็นแควาเห่นอยนภขมกหอบ

นำทวาทกนไปตามท

กระตตเขามาณส์กาใหม่

จริงหนวากนใหม่่นคง

๑ เถรว้าเจียมหน้าคาวประตุ

ข้ามอกใหม่ใช้จะช่วงชิง

จะเขาเห่นเขาใจนโคหน

วนนนไปบถนทมาคยาจนา

เถรว้าทรวงว้าอ้ายจิว

เพื่อเจอเขาชไม่มชาย

เถรว้าจิวจิตใจโพล่ตุกมา

ไม่กถ้วมาปกตฉกรรรมทำหยาเยอะ

อย่างว่าให้ยคยวอเตยสาวใหม่

พรงนฤกษงามยามกต

จะตักหื้อผ้าชาวฤๅไรนั้น

แมตงวนคองเมยบบินคอม ๗

กัชอบชมตัวแต่แก้มหอมหอม

ถึงนกกทมาคอมไม้ท่นไป

ถึงแก่เฒ่าก็เผยอเขอชวยได้

การงานทำได้ เรยวแรงมี

ตองวางจอบนงพดตบหรือ

พอแรงมตกชนจาจนคาง

วานเขามาให้ไกลหีบผ้าตั้ง

ตุดบงบ้างเป็นไรตุดใจจริง ๗

ว่าชรวกหรืออย่าไปเจ้าเขาหื้อหญิง

เหิ่นนอหนิงอยู่แต่ควคมาศตรา

คชยเจ้าเขาแต่ผ่นเกิดตักว่า

เกยอด้กามนยงกมถมนาดาย

ชวยอบรยชรวพุดงายง่าย

ตวันบ้ายหาเพดเกิดเถรวเคอะ

หดวงตางนงเกยวคนเคยวเถอะ

เถรวต้าว่าอ้ายเคอะจะตองต

เจ้าเชยให้ล้วยฟ้าชอกมาน

จงตอบหนชอกมาอย่างอู่นวาย ๗

๑ นางใหม่รับคำแล้วอาดา
 ออกจากวัดตรงทางข้างเยื้องกรวย
 ด้รยพาเห็นหน้าพระยกยม
 กระทบเจ้าความออกมออกคระบอย
 ท่านชวเห็นหน้าแก่ได้

พรงนให้ไปหาว่ากันดู
 ๑ ครานนจง โคมเจ้าด้รยพา
 นอนตวิกนกดมอวรมณครน
 ไปอาบน้ำชำระราค
 เห็นรอยคตขนยงแคนใจ
 เจ็บแผลแต่ไม่ถงทเจ็บใจ
 ด้รยไม่หายแถวก็ไม่วาย
 ผลัดมาตมาเข้าห้องนอน
 หอหวผคหน้าด้ยาพัน
 หยบหีบหมากถ้ง ให้อใหม่รับ
 เจ้าของด้มควรวถนด้ด้
 พอพระโดยไปเฝ้าเจ้ากมา
 ด้ถวดคพระยาแมนเข้าท้นโค
 ด้นงรบทกรบทกรานอาจารย์เจ้า
 บ่าวไพรให้ไปพักอยู่คำดา

พรงนชอยจระนามให้ด้ย
 ด้แะเห็นนายนงเยี่ยมหน้าคตอย
 ๑ ใหม่กรมเจ้าห้องยงค้อยค้อย
 ชาน้อยไปหาชวด้คาคว
 อย่าให้ด้ยนำใจจระช้อยอยู่
 เจ้ากจะทำให้ด้คักย
 พงวปรัดเปรมเกษมด้นด้
 ๑ ครนวงแถงด้รยนชนท้นโค
 ๑ ชด้ถนวดตระอองให้ด้มองด้
 ๑ หถงให้ถตบชำระก่ากาย
 ๑ ไมแถค่นม้งเด็กไม่หาย
 ๑ ยงไม่คตายแถวจะแถไมแพมน
 ๑ ค่อนค่อนอกใจให้หวนหวน
 ๑ ห้มสะไบตองชนเข้าท้นท
 ๑ พตางชยบตูกเตอนออกจากท
 ๑ ด้งให้ทาสทไวใจ
 ๑ โครहतันถงก่าถงเกคไม่
 ๑ ชนไปบนกฎค้วยปร้ดา
 ๑ ของเข้าประเคนให้หนักหนา
 ๑ ด้รยพาบอใหม่อยู่โนน

สร้อยฟ้าอ่อนว่าพระอาจารย์
ด้วยหม่อมมั่งทำโผยโบราณ

ยแข็งแตรังตั้งทุกสิ่งไป

ตระวังห่างเหตทุกเวลา

ทั้งท่าทางของประคิรทเป็นยา

ขรวบี่เอ็นดูให้พันไทย

ว่าพลาดทางแก้งงทวิพย

ถ้าหม่อมไวยเชอมาอย่าอาวรณ์

๑- เกรขวาคันนึ่งฟังสร้อยฟ้า

ถ้ารูปท่าดังให้ไม่ถึงจน

ว่าแล้วเท่านั้นมพทช

หยาบจนตำริคประสิทธิ์

คิดใจเบ้าไปก็พด้านพดุง

ตั้งไปให้เจ้าสร้อยฟ้า

๑- ความนง โนมเจ้าสร้อยฟ้า

ขอพระเวทวิเศษประสิทธิ์

จงเข้าคตใจพระไวยผัด

แตรดังซังศรีมาตาอย่าปกป้อง

ครันอธิษฐานแล้วจแล้วธรรม

นวลหน้าฟ้าจันกระฉายไป

ความทุกข์ของหลานสุดถกถัน

ให้น้อยนาหนามันศรีมาตา

พระไวยเชื่อฟังที่มันว่า

ไปตามแต่ค้อนให้เคื่องใจ

ระตมคำเคียวเข็นหาเว้นไม่

ให้พระไวยนงกลับมาหัดบนอน

นับให้ขวัญเข้าเจ้าหัวก่อน

จะชนคองมาให้ทุกตั้งอัน ๆ

แล้วคอบว่าทุกข์ไปทำไมนั้น

พระไวยก็จะหันมาคินค

จุคชปเทียบนุชาเขานางท

ฤกษ์ตคกนามาเสถกพถัน

เป็นฝอยฟังฟองพูนทวมขัน

อธิษฐานเดี่ยให้ทนต์ฤกษ์ต ๆ

รบทตเกศาเกษมศรี

ให้คินยต้นราก็ทวยรอง

ให้มคิมวถ่มหลงดงมาห้อง

คองมนครพทพวให้มวใจ

ที่เกรียมครมขันหมของค้อยผ่องใส

สบายใจพุดจกกับอาจารย์ ๆ

๖ ครานนเถรชวาตราชคร
หยาบขผงปากผมามานาน

ถึงอักษรเสกซ้อมด้วยย้อมถม
เป็นต่องรูปวางเรียงไว้เคียงกัน
อักษรปหงดงชื่อคือพระไวย
ปักหนามแทงคิ้วทอถายา
ซ้ำตงยนต์พณฑวยใบเตวรัง
ยถวับนรปสร้อยพักกับพระไวย
เถรนงบริกรรมแล้วซ้ำเป่า
หันหน้าคว่ำกอดกันพดวัน
รูปนจงผั่งไว้ใต้ทนอน
แล้วเสกแบ่งนามนจันทน์ทา
ครนเสร์จตั้งให้เจ้าสร้อยฟ้า
พรงนถักอะไรได้เขยบคาย

๑ เจ้าสร้อยฟ้าตอบว่าอย่าร้อนใจ
ว่าแล้วอำตาทั้งเถรเถร
พอดถึงเคหาพยายาม

ครนพดบคำว่าร่าคอยละห้อยใจ
๑ ครานนจิงโฉมเจ้าหม่นไวย
ว่าดาวนัยสร้อยฟ้ามาเชิญชวน

พิเคราะห์หัดปรัดเปรมเกษมสำนค
เขาเท่าพตายมาประธานประดัมพถัน
เป่าด้วยอาคมแล้วจึงบง
ชกยन्छดงชื่อศรีวมาดา
เขาหลังติดกันไว้ให้ห่างหน้า
แล้วผูกตราตั้งมันชนันไว้
ให้เนจรจิวไปผั่งมาซ้ำใหญ่
เขาใบรักซ้อนได้กับเดขยันต์
พอดค้องต่องรูปเข้าภักพิถณ
เขาถ่ายสัญญาจนเข้ากระเด็นไว้ตรงครา
ไม่ข้ามวันก็จะร่อนลงมาหา
ประดัมด้วยวณยานาหามันพราย
ไปเกิดตั้งกาครวันตาย
ให้นางใหม่ขยายมาตั้งเพด
ขอแต่ให้ต้มคิดเกิดคะเถร
ออกบบริเวณวงวัดตัดกดับไป
ทำตามเถรตั้งหาซ้ำไม้
ทอดตัวตงในท่อนนครวงญ ๖
นอนอยู่ในห้องผ่นใหม่หม่นจน
ให้ไปนอนแนบนวดกที่ห้องนาง

หลงพดพิมเพ็ดละเมอหา
ให้ร้อนวอบปลาน้ำใจตั้งไฟฟาง

สว่างแสงอัศจรรย์วอบห้อง
พระพายพัดเกิดระจรรยา
พระจันทร์แจ่มกระจ่างสว่างดวง

เที่ยวคนควาหาน้องในห้องโน
คิดว่าเจามรเวาพฤษชาติ
ฤาฬรายมันดองกระของตน

เข้าแอบฟังข้างฝาตั้งเตียง
ผดึกบานตาดตั้งอยู่กึ่งกลาง
๑ ครานั่นจึงโฉมเจ้าสร้อยฟ้า

เห็นเคระพระเวทวิเศษศักดิ์
ถ้าแม้นผิวมาหาอย่ากลัวผด
จะเกรยวกรวดเหมือนแต่ก่อนฤาหยาอ่อนยอม

ข้างไม่เกรงน้ำใจพระไวยผัว
คอง โมยคเหตขที่จะทานทน
ยังออกดำหมาเยยนคองเขยนค

คงจะให้แก่เจ้าบ่าวเฝ้าดวง
๑ โอวาส์ร้อยฟ้าแก้วดาฬ
ดวงจิตเจ้าอย่ากลัวคนาทร

คนชนเห็นศรีมาดาอยู่เคียงข้าง
พลกกระต้างกระเดื่องดูไม่เต็มตา

ละเมอมองเงาแดงนระโงกหา
หวนวอบวิญญาต์ของใจ
โซ่ตัวดวงดาวอร่ามงามใส่ว

คือเขาโกถจิงวิว่าผิตคน
ให้หวนหวาดหนึ่งพองต์ของชน
แต่เพื่อพอกมาจนถึงเรือนนาง

ไม่ไหวเกรียบประทับไฟใส่วสว่าง
เคาะเคาะคอยพลางจะคู้ ๆ
ไม่พดจาจามโอให้องมี

ด้วยเกรขตั้งใจทกตั้งพร้อม
ให้ต้องฤทธิพระครตใจหม่อม
ใครมาค้อมถอยนผฤาคน

คัวข้อยสร้อยฟ้าหยบบัน
ฤาฬบ่ผู้ตนจะบนบวง
พรงุ่นจะเชิญไปกินขวง

อย่าเป็นห้องมาห้องน้องจะนอน
มิใช่ผีส่งดอกมาหลอกหลอน
ขวัญอ่อนเจ้าอย่าอาาโดยครวญ

เจ้าหวาดหวอนอนค่อมคอง โทษ
 มาจะรับขวัญของประคองควร
 งามเข้มแม่จางแย้มใบคาตราบ
 จงกตยาไศกเดื่อมทุกข์สุดขมาย
 ๑ หม่อมตอกฤาณไม่ทันรู้
 น้หม่อมมาได้ตาแล้วฤาไร
 ภาหฺล่อนพันคชนนไม่พานพบ
 ตระควมาหาท่านผู้ชายร้องว้ายเวย
 เชิญกตบไปห้องอย่าหมองมัว
 สิวพรทิวชวธาทุกตั้งอิน
 หตงนองพองพังไปทงกาย
 รอยไม่ตายทอทงควไป
 ยังจะมาก่อกรรมให้ซ้ำเดี่ย
 แคกระหนิงไม่ว้ายจะอายคน
 ๑ โอวาแก้วแววดาวของพี่เขย
 พี่รักเจ้าเท่าเทียมกับดวงใจ
 ผิดพดงมังกตกนช้เจ้า
 เจ้าชนเสียงเป็รยงชไม่พรบตา
 เป็นเหตุเพราะเจ้าห้าวหาญนัก
 คตยาคนกตยงแต่นจะปรวณ

ขวัญแม่โตคผาณจึงปั้นปอน
 ให้คืนเข้าร่างนวดสันทิกาย
 อย่าหวอนหีบห้องเมินเชิญชยาย
 เตือดหายที่โทษบรวรเทาใจ
 ฉนคคคยอว่ามาจะไม่ได้
 ไม่เกรงใจแม่คร้มาตาเถย
 จะเด่นหรบอยู่แถวแก้วแม่เฮย
 นิจจาเอ่ยก็จจะชวดที่ชมกัน
 ฉนคนชวุดอกมิใช่สาวสรวรค
 เกิดแทนนเมือแดงกแกวไป
 หาว ทจระดบายด้วยหม่อมไม้
 เจ็บทง โนนอกเนอกเหลดทน
 หนอยหม่อมเมยจะมาดำเด่นจันจัน
 จระก่อกอนให้เขาถ่นกะไรไป
 ขย้านกเดยพหมาเป็นเช่นนนี้ไม่
 มิได้ว้ายรักลึกเวดดา
 ฤาเปเล่าเปเล่าผิวพาดพาโตว่า
 โกรชาตอกจิงถึงทบค
 ช้กช้กไม่เกรงนาใจพี่
 เจ้าถอ โทษประทงพจะเด็ดไป

พี่เรียกหาแก้วตาไม่เบ็ดตัว
ว่าพลางทางร้ายพระเวทมนตร์

๑ ด้รยัยฟ้าผลึกกรานไบดานเบ็ด
แกตงถวนโมโหเป็นโกต

๑ ฐิตาฉาแคเจ้าแม่เขย
กนมือเกิดฤาให้ห่มใจ

๑ กตาดคชเมพงกน
มชวนให้เด็ดคพรกัศเขา

๑ ษะกระไรใจนงคองจริงทนอ
อมชนทนอวอนพาท
นองเขยเด็กททชนเคบง

ว่าพลางต่อคคตองทำนงใน

๑ ครนตั้งทองตั้งฟ้าเวหาเหลืออง
แคคตองเขาร้องหน้าต่างกาง

ตูกจากเตียงชวณกนบวณปาก
ประศาสร้อยฟ้าให้ตากน

ผลตผาควารมตงจากเวชน
คคตงสร้อยฟ้าพะว้าพะวง

เจ้าพระยาพระหลวงแดห่มขน
ปางพระองคผู้ดำรงภพไตร

ยังมากตบว่าพจนปปีน

เส้ตาระกตถอนถอนหดนตงทันท

คเขาเกิดหม่อมไวยอะไรนี้

ประเศยวณเบ้นโรกเบ้นไป

คาวคกรรมกะไรเศยหาเหือคไม่
ทำเป็นคว่าหาไม่จระคเขา

หนหันหดมือไปไหนเด้า

ทำผลกได้ไม่ไห้เข้ามาไยค

ด้พานคองเอนเอียงตงกบถ

ผวไม่คให้เจ้าชารกะกำใจ

จะกระเศคองกระคากคณผนไปไหน

ด้รำญใจจนหลับไปกบนาง

อรำมเรีงเห็นอโคไศวส้วาง

พระไวยนางสร้อยฟ้ากคนพตน

อใหม่คตานเขาพานหมากมาตงน

ผ่ายพระไวยผายผนจะเขาวง

ทนายหน่มกตมเกิดอนมาตามหลง

จนกระทั่งทองพระโรงเข้าทันทโค

ว่าวุ่นเข้าเผือยไศถอ

ด้รำญราชทฤไทยเปรมปรค

พระจรมัสหนาทประภาษถาม

คหน้าตาผ่าคตาไม่มีต

หรือเมยมงหงหวงจวงจวบ

ใครมเมยตองม๊กหมองใจ

ถ้าเนนมถ้ามตเสียดกว่า

แน่กว่าแหวเองตรองดูให้ต

๑ พระหม่นไวยบังคมกมเกด่า

ไม่ล่วงล่วงมนตร์ทศตใจ

ย้ายพดายงามเป็นกระไรจึ่งหมองศรี

เองนไม่สบายด้วยอันใด

หยามหยาบเกินเลยหรือไหน

จะหาความสบายได้มีใครม

คองตำราว่าเป็นลู่เลขมศรี

มันจะเป็นนราคข้างหน้าไป ๆ

ให้มวเมาทมกมุ่นไม่หลุดได้

จึ่งมิได้กราบทูลกรุณา ๆ

ตอนที่ ๓๘ พระไวยลกเส่นให้

๑	จะกด้มกต่างั่งดาวนางต่างใหม่	พอพระไวยเดินออกนอกเคหา
	กรุ่มกรมยมตะไม่อยู่ไปมา	กระซิบถามสร้อยฟ้าไปทันใด
	วนนเห็นทศอยแซมชน	มาเมือคนยงวาหรือหาไม้
	ฤๅแต่แหวเหมื่อนแต่ก่อนร่อนชะไว	ฉนนอนหวนพรวนใจไม่หัดบเดย ๆ
๑	สร้อยพ่ายมเม่นสะเทนชาย	ที่ร้ายหายदैวตะเเองเอ่ย
	กปรักปรำหลายคำไม่เกียงเดย	มีแต่ปดอบชอบเชยให้ชนใจ
	คุณท่านขรวัดมเขยเห็นทนตา	จะหักอศร์มาตาให้จงได้
	จะพาโตเอาค่อหน้าพระหมิ่นไวย	ยให้ผลเขยนให้เจียนตาย
	อใหม่หิวเราระอาเหมาะจริง	ทนเจ้าจอมหญิงหยิ่งจะหาย
	กำดั่งตมชกโบให้สับาย	แต่หมายหมายมากี่ส้มโตมด ๆ
๑	ครานนจงพระไวยวรนารก	เสด็จชนอภวาตถกจากที่
	ให้คิดถั่งสร้อยฟ้านารี	ทุกนาทราฟงถึงแสนาง
	ให้ชนเคยคเกิดยคชงศร์มาตา	มันจะคคิรัชยาอย่างไรบ้าง
	กด้มกถึงเคหามาหอกถาง	ต้องนางออกนงอัยพรอ้มกน
	ศร์มาตากำดั่งยกพานฟ้า	สร้อยฟ้าแกดั่งเดี่ยคเบยคถถน
	ทำเชชอนม้วนถ่มถงฉับพถน	เออกระหนนชคระหม่อมเจ้าจอมค

เขาชนกนไฉไม่ให้เช้า
 กระซิบคำอาปากนำหมากพร
 พระโดยเมินไปไม้ทันต
 เหลือบเห็นสร้อยพานาร
 ให้พิโรธโกรธใจคงไฟดับ
 คิดทำไฉใจนครจ
 ช่วยมากชงตงชมแหง
 ถ่มถุยทิ่มคำเขาคามใจ
 ศรีมาดาจวานไม้ได้ท่า
 แฉ้งรังแกตงพาดมารยา
 เอะเถียงออกเถาเจ้าเถ
 ยิ่งพาโตไกลหกไม้ตกคำ
 เห็นอยู่กับคำจ่าไม้รับ
 จับเช่นโตสั้นตนกระถางน
 วนเมือจจากกับสร้อยพา
 ยแยงแกตงร้องจนคองค
 วจนยังมาพา ได้อีก
 แม่นิทำบ้างเคยจะเคยใจ
 ขวบขวบยับแตกคอดตหลัง
 ท้องประศรีร้องอึ้งมั่งชยามา

ถมนาทายรดเขาเบือนหัวหู
 ถบโผล่พุดเด่นตามท
 ไตยนิ่งแต่งร้องอยู่ออกคั้งมี
 ตมอยเคียงทศัรมาถานน
 ยนขยับระหว่วตวัดัน
 ถบยื่นเขาเด่นเช่นซ้ำไทย
 จะกตวัเกรงตักนิตักทำไม้
 ยิ่งกว่าเจ้าได้ระเคยมา
 พามาเกิดวิบากกรรมเป็นหนักหนา
 ทำตมตงแฉ้งกว่าชาติบททำ
 เมือถบสร้อยพาเชคะมาจจา
 ช่มด้วยระย้าลบถตน
 ด้บปรีบไม้ยังนางด้รับยด้น
 แศตตนกทหมายวามังค
 ด้วพศัรจะจวาเนนถวนถ
 แต่เพียงนมายังไม้มีจะหน้าใจ
 จะให้ถกแดเนอไปถถึงไทน
 ถวยไม้คตชอนคตบมา
 ศรีมาดาแอบมั่งข้างคณยา
 ปากกล้าไม้ถถจวนถต

แปรคแปรนแด่นถ้อยน้อยไปหรือ

ผวจากถบเถียงเป็รียงเป็รียงค

แกมถักใ้ใจอชวเ้าอ๊กเหวย

ตลกตลกนพศัรมาตา

ศัรมาตาจรงเ้าหองรบ

พตางอุมชมพตมาคองบ้าน

เมยมงหิงกนสนนไป

ชายชาตชวกตวเมยเดยหน้าหน้า

หตบหตบตาอัยบ่าเพะ

พักพุมอุมหตานมาอาบนา

อัยจองหองตนองประชตเมย

อุมหตานเ้าหองยงหมองชา

แกปดอบเซตนาตาพตางทาไฟต

๑ ครานนเ้าพตายชายชมพต

พอพตบค้ายาแด่งต้นชยา

โ้ววาฟวเ้าของนองเอย

เ้ากบพลัรยพาพาเซอนไป

ไม่เ้ามไ้ไปเซอแต่คนผิต

เ้าเห็นจะถูเ้าเ้าหตกตมณ

หนามคมือโยงเ้าเ้าให้เ้าเ้า

ถบทายายอชอสรอยฟ้า

ชมพตชวชยาเ้าเ้าคณพชา

พระโดยไ้หตวมาคณยอัยบ

ถกชมพตนองชยอ๊กหตายชวบ

ทองประศัรเตนหรบระงมไป

มาค้หตานหตานกทาไมไ้

โยไม่คกนอัยจจนเคะ

อัยบ่าไ้มมอัยจจนเประ

งมเ้าเ้าเปเ้าเ้าอัยเมเ้าเมย

ชางระย้าหตงไ้เ้าเ้าเ้าเ้า

เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า

คชมพตระย้าทงหตงไ้

เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า

ชมบนเคยงนชนคณทานยา

นงนคตริกตราไ้คชอมใจ

ไม่เ้าเห็นเ้าเ้าจะเ้าเ้าเ้าเ้า

เ้าไ้เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า

นชงนคตตงไ้เ้าเ้าเ้าเ้า

คหนาเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า

๕ ๘ ๘
อนึ่งพศัรมาตาใจ

ยังถูกหวายออกถายไปทางตัว

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
แต่เมยรักเขายังตักเอาด้วยหวาย

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
แล้วกไซพนองทองเคียวคน

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ถ้าชนอยุ่คงเป็นหมสำหรับแต่

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ต้องคนกับกุมารจะชานไป

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
คิดพวงทางกตณซึ่งไศกไว้

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เนื้อคุณยาอ่อนนระมุนตั้งดำดี

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ดูหน้าชมล้นบุญชตาเด็ก

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ของประศัรหิวร้อพอนินา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เอาเรื่องไซยเซษฐูเกิดหรือเหวย

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
กจำได้แต่เมื่อไปอยู่บ้ำวัง

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เื้อะมคแล้วพ้อต่อจะมีไซ

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ไม่ได้ดูเขาเต่งงานมานานแล้ว

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
พตายนชุมพดหิวร้อยอกุณยา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ของประศัรกชคจวบชมเซย

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
๑ เจ้าพตายนชอยนอระวงังพังสระตบ

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
คชยเซยอนเตอนดุกขนมของเมยง

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ให้ไศกเด่นเดี่ยวใจจะไปจาก

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ถอดประหล่าถ้าได้สร้อยเสมา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
พิไวยรักใคร่มไซชัว

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
คุณยาถยงยวให้ตวัน

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เป็นน้องหรือจะไม่ตายตดอดค้น

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เขาจะรักเราหนักเพียงไร

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
จะไปหาพ่อแม่ให้จงได้

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
คงเดินไพรให้ถึงกายจนบุรี

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ทำกอดจวบตบไตทองประศัร

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
จนหนาดานรักจักได้ยา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เด้านิยายไปเกิดคุณยาชา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
นอนเกิดยาจะเด้าให้เจ้าพัง

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เป็นกะโรมิรูเคยตมไปม่ง

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เมยออกกตข่างหลังถายเป็นแมว

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
กุดตงเดื่อเพื่อไปแต่กุดตานแก้ว

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
จะเป็นแมวหรือทอนไม้ไมรูเคย

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เพราะหนักหนาย่าเด้าแม่เจ้าเอย

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
แล้วกเดยหตบถนอยบนเคยง ๑

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
เห็นยาหตบงยบเซยบตั้งคเดยง

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
แต่งตะเกยงแก้วกระจ่างสว่างตา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
นำตาพรากพว้างพรายทงช้ายชวา

๕ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
ที่คณยาจักแจงให้แต่งตัว

กำไ้เต้าต๋องข้างางเสี้ยต๋น
 พคคต๋องของขงหมองมว
 เอาต๋องของกอกกับปลายค่นยา
 โข่มกกรรมจำเ็นจะจากไป
 จะพงบุญคุณยาอยุทน
 จังจำจากค่นเตนตงก่นตาร
 เจ้าประคุณทตหวของทตถนแกว
 ไม่เห็นหายกจะฟายพมนาตา
 จนแซ่ต๋องโกษนทตถนต๋องน
 ตงจากเตยงเมยงมอมาท๋องน
 กระทบตจกตจกผ่าประเจียตริต
 ทอกทขนอยค้อยย่งไม่เหยยบแรง
 เจ้าในเรือนพศร์มาตา
 จะปลุกขนอ้าตาจะช่าการ
 เจ้ากรบค่นศร์มาตนาตาตก
 โข่มกกรรมจำใจจะจากจร
 ต่งต๋องพ้อยเตยวจะเป็ตยวจิตต์
 จะชบมตอมตอมตอมระกำใจ
 โขรรตักจะต๋องอ่ต๋องนหา
 เขา โขยคพนอองยงเป็นแนว

แดวถตค่นมกจกออกจกทหว
 เม้นตคตวไปเคยวนจเมไทย
 ชบหน้าตงต๋องกรอ้งไห้
 ตวยเจบใจเทตคตจะทททท
 พวอยโบายคตวมเทงทตถน
 ขนไปทญจนบรบคกบตา
 ค่นขนต๋องจจะทตทอ้งเรยททา
 เจ้ากกตค่นยาต๋องนไป
 ทตทจจะรตคค่นไม่ทนได้
 ประจงได้ต๋องต๋องทงตง
 คตคตขมขตคตคตทตทตทตท
 แอบต๋องย่งอชกนทชกชาน
 เห็นนททททตททททททตท
 ค้อยทททททททททททททท
 ระก่าอทต๋องต๋องต๋องน
 ค้อยอ้อยก่อกนเกิดทททททท
 เขาพทตคตคตคตคตคตคต
 นอ้งจะไปตบพทททททท
 ตวยไตเคยเห็นทททททททท
 นอ้งคคตคตคตคตคตคตคต

แดงแกเทียบจนควหาไม่เห็น
 แดงกตจากเตียงเตียง โฝง ไป
 เหวยอมือเมาอเฝ้าโต
 เอามาเขียนเตียงม่งให้หลังตาย
 พวกข้าไทโดยนเตียงท่านยา
 ตกชนกตกชกตกมกตชน
 ทองประศรีรชหน้าค้ำเตียงแซ่
 พลายชุมพุดหนไปก็ไม่ว
 ข้าคนอดหม่านทั้งบ้านช้อง
 บ้างวิ่งไปไต่ถามตามวัดวา
 ทองประศรีรชออกส่ธอนให้
 ข้าไทชายหญิงวิ่ง่วนวาย

๑ ฝ่ายสร้อยฟ้าพระไวยนอนในห้อง
 กิดว่าไฟไหม้ชีวิตคิดตั้งคา

พัดวันกนออกนอกประตู
 เห็นคนบนนอกชานวิ่งพต่านไป

๑ ทองประศรีรชหน้าค้ำพระไวย
 เพราะเมียมงหิงหวงกน่วนวาย
 ยังจะแค้นมหน้าอกมาถาม
 ไม่ได้ให้ตามกนอย่านักไป

หรือคนนอนซ่อนเร้นอยู่ที่ไหน
 ร้องเรียกข้าไทอยู่่วนวาย
 ทงชายโพเมม่งข้างนอนคล้าย
 อ้ายฉิบหายตายโหง โกง โกงนอน
 คั่นตกใจควหาผ้าผ่อน
 ยงมวนนอนเขียนหน้าอกมาต
 ชกโคตรเมม่งยังออกมายนอย
 ไปเทียบควหาตนกเร็วเร็วมา
 บ้างก็ร้องคระโงนระโงนหา
 ไม่พบแต่จกดับมาบอกกับนาย
 แก่เตียงใจเป็นตมจนตมหงาย
 เจ้าแก่ไซให้คตายพันกายมา
 เตียงคนร้องกรัดกราดหวาดผวา
 ตกชนควหาเขาของร้องอ้งไป
 แดตหาเห็นไฟไหม้ไม่
 ถามว่าใครเป็นไรจก่วนวาย
 อ้ายอปรย้อจญโรนชนจนคล้าย
 พลดอยชอพลายคองคจงหนไป
 โคตรเมม่งไปตามมาให้ได้
 กจะต๋อยหัวให้ตงเบมเบือ

แล้วมันดำทาดานดะโก๊ฟไว้ร่า
 ทำการมแปรนแปรยงจนเลี้ยงเครื่อ
 แล้วครวญคว่ำร่าให้พ ไรบั้น
 พ้ออยู่บ้านปานฉะนี้ ไคชมเชย
 เคยวงเตนเย็นเซาเลี้ยงแจวแจว
 ย่าจะอยู่ไปโยให้หมองมัว
 ๑ ครานนัจง โคมพระหม่นไวย
 จังจับยามตามตำราพระอาจารย์
 จะไปด้มาตัมเป็นไร
 จังเซาไปไหวยาแล้วว่าพตั้น
 พิเคราะห์หัดฤกษ์ยามตามตำรา
 หัดอนรำดักถึงแม่นนแนใจ
 ดับหวาดนบนแต่จะรชวา
 ใครจะทำอะไรไคมันไม่
 ๑ ทงประเศรงนงพงพระไวย
 เอ็งลักรัดยามตามตำรา
 ถาลับปลับกับกตไม่แน
 หลาดนกยงเด็กเด็กกกว่าคน
 เล็ดต่างกตางดงมนปบป่าบ
 ททงนาหมาตักออกกรกรเวยว

มันกักรวมเพราะฮอดวอฮาดเห็นอ
 ด่วนหนาเนื้อใจเล็ดไม่เชื่อเดย
 โื้อพ้อพตายชุมพตของย่าเอัย
 กตางฉนเคยฉนไหวให้บั้นฉว
 ฉนเงยบเลี้ยงแล้วพ้อทตหว
 แกทตตวตงตงเกิดอกกตางนอกชาน
 เห็นยารองไห้กตังด่า
 ฉนองคารเค็ชเด้ารเข้ายามฉนทร
 จะพานพบท่านผู้ใหญ่เกษมฉนต
 พ้อพตายฉนหลาดนเห็นไม่เป็นไร
 ในฝอยว่าจะไปอยู่ กับผู้ใหญ่
 เห็นจะไปยังบ้านกาญจนบุรี
 จะฮอดฉวาไปโยไม่พ้อที่
 ไม่ช้าทน้อยหนึ่งกตบมา
 ค้อยคตยใจเห็นฉริงแล้วฉริงว่า
 แม้นเหมือนว่าจะค้อยหายฉยทำวอด
 ไคตรแม่มึงจะฉงเป็นห้าฝน
 ไปคตฉนคตฉนคตฉนคตฉนคต
 จะหวฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 ทงเงยวชุมชุกทกประการ

แถบพธางทางกตบเขาในห้อง

เขาเชือกนอขรอยเบยเขามนบาน

จงพิทษรึกษาหัดานข้าเจ้า

ศัรษะหมค้หนงไม่ด้อดวง

เขาเยนเบนทกขถงหัดานนอข

พระสุริยาด้ายถนหตงรอนรอน

๑ จะกตวถงเจ้าพดายช่ายชมพต

พดเขาเขตคบรศัรศัพรพน

ชวณพตเดนมเบนเพอนพดายชมพต

พระสุริยาดายบ้ายแตงตงอ้อนคดอัย

โธสั่งถัรทำนย้านิจจาเชย

ทโนบ้านปานนจะมอง

โธเอนคุดแตพศัรมาดา

ชาวบ้านปานณะนจะเยยมเยอน

เคยอาบนหาทจมนให้กนอัย

ถิงเบนพธะเกไม่ฉนทา

กรรมเอัยกรรมจำพรากให้จากพ

จะแดดบณันวันจากกันไป

๑ กุมารทองเห็นน้อง โศกสะธน

ต้นตุมกาวฟากฝุงกาสง

เห็นเขาของถิงให้ฮาโดยหัดาน

ทุกโรงศาลฝ่งถันทงปวง

ทงเบตโกเทธาเขาจะบวงถัรวง

แตวทาบวงหอยเบยไวหวนอน

ยงเค็รวัตรอัยถัรจวมถ้อคกอดคแต่หมชน

แกอาวถนรองให้ไม่วายวัน

คินคินคินบัพพาดันจ

กุมารนทกถายเบนคกนอัย

ทงถ้องคณคินคณกนอัยอัย

เจ้าพดายถัรอัยเค็รวั โศกสะถนคณ

จะววยเวยร้งให้ฮาโดยถิง

โกธรชงถงถิงกนทงเวอน

นอขจากมาถัรจะโตใครเบนเพอน

พเคยเคยถนเกธ่าจกทกเวธา

ควมเฮนคณอกรกเบนหนักหนา

เหมือนมารดาถิงนอขถนอมใจ

ชณะนเห็นจะนงนาตาโหด

เตนร้งให้ครวญครางมากตางตง

แกถิงชวณชนมไม้ไพระทง

กาถตงกามอกร้งกกา

โนนไม้ค่างข้างเขาต้นเหตาค่าง
 ตะตึงปลิงตึงจิ้งได้ตึงมา
 หมูไม้ใหญ่ย่างยงตึงระตะ
 บ้างกตมเกลียวเกี่ยวกันชนจริงจริง
 กุมารทองชอนน่องชนงเดน
 กิณชนมนมเนยเตยชื่นใจ
 เห็นไก่ป่าพากันต๊ะกตึง
 พอพตบค่านาค่างพว้างกระเซ็น
 คาวกระจายรายรอบเรื่องระยิบ
 กุมารทองนำน่องคำเนินมา
 ตูพระจันทรนนนแห่งเชอทรงกลด
 พ่อโคใหญ่ไปข้างหน้าหาแม่เรือน
 เจ้าพดายว่าข้าจะเป็นตั้งขราช
 มเมียงามแถมผู้ชายม่นหมายซึ่ง
 ตางหัวรอดตอกนทงตองข้าง
 ครนจรว่าพรธนาจะชาติ
 กุมารทองนำน่องมาตามถนน
 เห็นจวนทานกาญจนบุรีชบอกพดาง
 เรือนแม่แก้วกฤษยาพ่อชุนแผน
 บอกละหวายไปมิใครชา

บ้างเกาตรงห่มค่างบ้างถ่างซา
 ถึงถาโตตได้ไม้ถ่างถึง
 ตูเกะกะเถาวอดตชนพังก
 บ้างเป็นชิงเข้าป่าหน้าแกวงไก่อ
 ตมพดเย็นเย็นร่วมไม้ใหญ่
 แด่วรีบไปจากน้นตะวันเย็น
 เขาดินทงไถ่ทูปตะครุมเด่น
 เดือนเด่นดวงสว่างกระจ่างตา
 คาคประดับในตะแวงพระเวหา
 แด่วพดจาชวณชให้ชมเดือน
 ตูเหมาะหมดไม้มีตั้งโตเหมือน
 ให้ดวงหน้าเหมือนอย่างเดือนแสดจริง
 ไม่อยากปราถนาหาผู้หญิง
 ต้องยั้งหยุกหยิกไม่ยกม
 ค่อยเตอมตางไค้กเค้ราทหมองศรี
 มาถบบานกาญจนบุรีพรังวาง
 เห็นผคนบานชองทงตองข้าง
 ที่เรือนใหญ่ไม้กระถางตงข้างปลา
 จำให้แม่นมันคงตรงไปหา
 พดายชุมพดเคินมาตามหนทาง

ทรงชนเรือนใหญ่มีเตียง
วงเขากวามไหวระงให้พลง

๑๐ ครานนชนแผนแดนศักดิ์ดา
พลงเจ้าด้ร่วมสัดคอกขดลกชาย
คุณย่าขอพ่อใจ ในกรุงศรี
จึงเกิดวักถ้ำดำมารถมาเดินไพร

๑๑ ครานนเจ้าพลงชายชมพลง
คุณย่าเตียงถูกลงใจไม่ซึ่งซึ่ง
มาเป็นเหตุเพราะนางดาวเจ้าเด่นที่
พลัรยพาครีมาตาทะเถาะกน
โบายด้ครีมาถาลังส่ำหัด

ถูกลงโทษครีมาถาเขาว่าพลงอย
ถูกลงแดนแดนใจในเทาน
เพราะพี่ไยคุณย่าพากันแซ
อันเกิดเหตุเภทไภยนั้นใหญ่อยู่
เขาไยซาซาเห็นไม่เป็นคน

๑๒ ครานนชนแผนแดนสังครวม
ทุคฮ่ายหมั้นไยมิใช่ชาย
ความรักให้ไวทุกสิ่ง
แล้วยงชว โบายด้ครีมาถา

เห็นพ่อแม่ออกมาหงอยอยู่หอขวาง
ข้างทงขวางถูกลงใจให้ไยฮาย ๑
กับนางแก้วกรียักใจหาย

คพื่อพลงายบกบ้ำมเท่าไม
เขอนมเคองเขัญเป็นไย
ขย่ำร้องให้บอกพ่อจะขอพัง ๑
เล่าความแต่กันมาจนหัด

ท่านรักดังดวงตาไม่อาธรรม
ทำไยเวจาว่านให้หันหัน
พี่ไยอนนไปเขาข้างเมยนอย
ด้ารพดวหัดให้ถกยบยฮอย

หอดเขาถลงยงเป็นรอยฮอย
จึงตนหนชนมาหาพอแม่
ไมม่ใครทจะเกให้คดายมนคร

กุมารทองเขาร ซึ่งเหตุผล
มันเป็นคนเพราะอดาวทงบวณาย ๑

ได้ฟังความแค้นใจมิใคร่หาย
ข้างงมงายไ้เงาเหมือนเต่านา
ยงแพร่มหญิงให้ชายหน้า
พระพิคิตรีบิตาจะน้อยใจ

เมื่อจะมาจากใต้ฝ่าถัน

ขอสร้อยฟ้าแจกรวมทำอย่างไร

๑) ผูกมารไต่พังขนแผนถาม

สร้อยฟ้าให้ใหม่ไปหาครุ

ชื่อเถรชวาคอาคมของเขาจริง

จึงเกิดเหตุเป็นเรื่องให้เคืองแค้น

๑) ครานนชนแผนแต่บัดทำน

ขอใจไม่พอทนอย่างไร

จำจะลงไปหาว่ากล่าวเสีย

จะจับชายคนร้ายให้ได้ตัว

แต่ครของครกนักระทอนถอนจิตต์

แต่บรรดาวิชาเทกจัดแจง

ขุนแผนชวนเมียกับตุ๊กแก้ว

ลุดลงไปนั่งยังท่าดา

ชายพวกชะโมยควายผู้ร้ายชด

พหิตบดหันหายให้คิดตาม

๑) ครานนนางแก้วกริยา

ทั้งจุกไรก็มีไต่ทานามัน

ให้อาบน้ำทาขมนกนเจ้าของ

เจ้ามาแม่ธบายคล้ายธารมณ

น้อยหรือยังมาเป็นเช่นนี้ไต่

กุมารทองไปไหนไม่บอกก

เข้ากระซิบบอกความตรมหู

เป็นเถรอยู่ทอดพระยาแมน

มนับนรปรอขยฝั่งทำเหลือแสน

ขอเชิญพ่อขุนแผนรับตงไป

ให้ตั้งตำราครี่มาตนาตาไหล

ประมาทใจให้มันทำจนเมามัว

แก่กระพ่ายาเขยไหยงชัว

ทุดให้ไปตัดหัวตะแดงแกง

พระอาทิตย์ต้องฉายชนสายแดง

ตัมแกงแต่งตำรับแล้วยกมา

กินเข้าไปดาเสีจแล้วกัทรษา

กรมการพร้อมหน้าปรึกษาความ

ไม่ได้สัคยผู้เข้าแล้วเขียนถาม

ปรึกษาความตำรพัตร์เป็นดัดยัธรม

เห็นหน้าตาพดจยน้อยนินได้กัศย

นางรับชวัญตุ๊กแก้วแล้วเขยชม

พาเข้าไปในห้องแล้วเกล้าถ่ม

จะได้รัมตุกชายสบายใจ

เมื่อแรกย่อว่าขอเจ้าไปเลย
แต่พอเจ้าเขาให้ก็จนใจ

๑ ความหง โฉมเจ้าชมพอ
อินพของพอกพองของบิดา
อินญาติพอกพองของคุณแม่
หรืออยู่ต่างถิ่นฐานบ้านเมืองไกล

๑ ไอ้ตักเขี่ยยังออกดำห้มาได้ตาม
แผนตาบากด้วยยากจน

คุณตาเป็นพระยาสุโขไทย
เขาจำไว้ในทมิฬทมิฬคลั่ง
เขามารตามาขายจนซำงได้
เขาช่วงใช้ตราครุฑทำสิ่ง
อินพของของแม่เป็นไหนไหน
แม่ว่าตักนักร้องทุกเวลา

๑ ความนเจ้าพตายชายชมพอ
นิจจาเขี่ยคตยากมากมายน
คางจนจะหนีหนีไปหา
แล้วแกดงทำพตจมาให้หน้ารัก
ทำชะอ้อนวอนว่าตักเบรียรวปาก
ฉนั้นจะรับแต่ภาว่าให้เพราะ

แม่เกยงยอหาใครจะให้ไม่
ต้องจำให้จึงพราวจากเจ้ามา ๆ

เห็นได้ของชอบกตแล้วจึงว่า
อยู่กรงศรีอยุธยาเต็มไป
ไม้มแต่ตักคนเป็นไหน
หรือว่าไม้มแต่ตักคน ๆ

เพราะไม้มแข็งเนอความตามเหตุผล
จะเตาเรอเองเองคนให้เจ้าฟัง
ต้องเรงเงินพิในยห้าสิบซึ่ง
ได้ตั้งไปแล้วยงตั้งห้าตัวตั้ง
ต้องตำบากยากโรยยิบครึ่ง
พ่อเจ้าจึงช่วยได้ได้แม่จ

แต่อยู่เมืองสุโขไทยไกลหนักหนา
ถึงคุณยายคุณตาของพ่อพตาย ๆ
ฟังแม่เต่าความตักใจหาย
ต้องแยกย้ายจากญาติอนาถนักร
ให้คุณยายคุณตาทำนุรัก
ชนนังตักพวพตอดตอดเตา
ช่วยเคยงยอมากให้ตักคำทำปะเหลา
ต่างหัวเราะชอบใจกันไปมา

ครุพระธรรมาภิบาลไม่
 นอนบนเตียงเคียงกันกับมารดา
 จนตกดินเดือนเที่ยงเคียงโกษฐ์
 เรียกกุมารมาพุดกันซุ่มซิบ
 แด่กรวยเท้ามารดาหน้าตาพราก
 จะบอกแม่กตัญญูจะซนใจ
 โอวเจ้าประคุณของลูกแก้ว
 ลูกไม่ไปไหนจะพบคุณยายตา
 ขอนกุมารร่วมใจมาไปเกิด
 ดงมากดางบ้านกุมารเคียง
 เดินถดถดทางถึงกลางทุ่ง
 ขึ้นดั่งหัดเชือกนอกในนกกตัญ
 ๑ ฝ่ายว่าท่านผู้หญิงแก้วกิริยา
 ฝ้ายนกรของพรองเพรียกถันไฟ
 กอดแต่หมอนอ่อนอ่อนอก ประทับ
 พอดคนชนแฉกเหลี่ยมเปลี่ยอวรา
 หายทงเต๋อผาศาสตร์รำกฤษ
 นางลูกเดินออกมาตามซ้ำไท
 กลับเข้าห้องในใจคอหาย
 คินนลูกชายพลายชมพู

พระจนทรีไซ่แสงสว่างกลางเวหา
 ทำหลับตานิ่งไปไม่กระพริบ
 คนทงนหนตบเงยไม่เกรียบกริบ
 ซบับหีบภคณน้อยมาเห็นได้
 ลูกจะจากแม่แต่ด้วยหัดบ่ไต่
 จึงจำเป็นหนีไปไม่ทันตา
 ตันแล้วจะโศกเศร้าเฝ้าโหยหา
 ก็หึกใจโศกศลดามาจากเตียง
 ค้อยเบ็ดประตู่ย่างออกทางเฉียง
 ค้อยหลดกเตียงดอดออกมานอกกรง
 พอยารุ่งเช้ามดขมกขมัว
 เขี้ยวหยอกกับกุมารไป ๆ
 ครั้นเวดาร์ุ่งแจ้งชนแสงใส
 วิเวกใจแว่หวาดในวิญญา
 กาดังหัดบคิดว่าลูกเส่นหา
 ไม่เห็นหน้าพลายน้อยอนาใจ
 เอ๊ะผิดแล้วพอลลายหายไปไหน
 ใครใครก็ไม่รู้ทุกผู้คน
 ไปปลุกท่านผู้ชายแจ้งเหตุผล
 นอนอยู่บนเตียงแต่ก็หายไป ๆ

เห็นนกเป็ดดำจับเจ้าเป็ดดำเป็ดขาวอก
 ต้องเดินเดี่ยวเป็ดขาวใจไม่สะเบย
 กุมารทองเข้าประคองปลอบน้องรัก
 โน่นตงจันทนคกจริงจกนังค้อม
 ครมจะรำไปนกกชกช่า
 ครนสำณหทัยหย่อนตงนอนค่าง
 สยามจนครนถเมืองสุโขไทย
 แดเห็นจวนเจ้าพระยาฝากกระดาน
 เรือนทแขวงกรงนกกหกเจดหตั้ง
 เรือนคนตาคุณยายพ่อพลายนัน
 บอกแด่หายไปมิให้เห็น
 เจ้าพลายชนนอกชานกุมารบัง
 เห็นยายตานงอยบนทอขวาง
 ผทมามบนเพอนเตอนเจ้าพลาย
 ๑ ครานนทานผู้รังสุโขไทย
 จะดูให้แน่ใจได้แค้นตา
 ไม่เห็นของกำนลทำหันหัน
 ทศยายดกหัวจกนชกชน
 ทานผู้หญิงวงไปยัดไม้ห้าม
 ผัดกับเด็กเมืองเราชาวสุโขไทย

ไอ้ไอ้นกเหม็นขนข้านิจจาเอ๋ย
 ทุกสิ่งเคยผาสุขมาทุกขตรอม
 ออย่าไค้กนิกเคยพ่อพลายจะผ่ายผอม
 ชวนน้องหม่อมเค็ดคมชมมาพตาง
 ด้วยผพาวีบริดไม้ชดขวาง
 ในกตางทางเกทไทยไม้อ้วนพาน
 เตียงชาวเห็นอเกอโกไปทุกบ้าน
 ผกุมารบอกพตายชมพตพตั้น
 ตบแดตงบตประคุดขงชน
 ไปหากันเกิดดีพ้อขยารอวัง
 กตบเป็นแค่เงาเข้าตามหลัง
 คนทงงแดไปไม่เห็นกาย
 ระเบียบย่างวีรอใจคอหาย
 คตานเข้าไปไหว้คุณยายกับคุณคา
 คิดว่าตุ๊กความใครดอบมาท
 มองเขมันเห็นหน้าพลายชมพต
 ฉวยไม้ห่มุนเข้าไปหวดเฮาสองหน
 ชนมาจนบนเรือนกทำไม้
 ตาถามดีให้แน่นมาแต่ไหน
 มันชื่อเรียงเตียงไรไต่เรียงตุ

ท่านตาเฒ่าคกคามถามเลี้ยงอิง

บ้านช่องอยู่ไหนจะใครรู้

๑ เจ้าพยายกตวักดวงอีร้องขอโทษ

หม่อมแม่ฉันทนชื่อแก้วกริยา

เคยฉวนพจนแผนแผ่นดินรงค์

จึงเกิดหลานอยู่ที่บ้านวัดตะไกร

ด้วยบิดาได้กินเมืองกาญจนบุรี

ว่าคุณตาเป็นพระยาอายุเมืองบ่น

ไม่รู้จักมกจ้อยที่ไหน

แม่นเจ้าคุณมีไซเป็นยายตา

๑ ท่านพระยาสุโขไทยยายเพิ่มจันทร์

นี้แหละเรือนยายตาพ่ออย่างกต

ไม่ซักไซ้ไต่ถามให้ถนัด

น้อยหรือหงตั้งเห็นอยู่เป็นแนว

ร้องเรียกหาซาโททองชายหญิง

ไปข้างไหนไม่เห็นหน้าปากนเขื่อน

จึงไซ้ให้ซาโทเย็บบายศรี

บรรดากรมการในบ้านนั้น

๑ ครั้นพระสุริยนันทนยา

ท่านผู้เฒ่าเจ้าเมืองสุโขไทย

พ่อแม่มิ่งชื่อโรเอี้ยอ้ายหนู

ไม่บอกกูกจะให้เขาได้คา ๆ

เจ้าคุณไปรดเกิดจะเต้าไม้มูล่า

ที่ขายตาไปขายขุนช้างไว้

ให้เงินตั้งพันห้าเขามาได้

หม่อมแม่ฉันทให้ชื่อพยายชุมพล

หลานจึงถามความมั่นคงเหตุผล

หลานจึงค้นเดินดงต้นโคขมา

เห็นเรือนชานโตใหญ่เข้ามาหา

อย่าโกรธหลานเดยขอโทษตัว

รับขวัญว่าอ้อพ่อทูลหัว

อนิจจาตานชวดจริงจริงแก้ว

มาทำโบายโบายเคหาหลานแก้ว

รับขวัญแต่อ้อมพามาในเรือน

อ้อมอ้อมแต่อ้ายเหมือน

พวกผีคนกตณเกิดอนมาพร้อมกัน

ถูกหลานมาถึงนี้จะทำขวัญ

มาพร้อมกันถามข่าวทุกคนไป ๆ

พอโพล่เพ็ดเพดาจะเข้าได้

กับญาติวงศ์น้อยใหญ่อยู่พร้อมเพียง

ทำขวัญหลานชายพยายชมพุด
 ทำนยายตักยายต่ายกับยายเซียง
 ขวัญเขี่ยขวัญพ่อพยายชายชมพุด
 จะอ้างอ้างวงเวงดิเวกใจ
 แด่ดวงผี เบิ่งบ่าคาเขมร๊ก
 ขวัญมาอยู่เรือนเกิดให้เพ็ดเกิดเพ็ดน
 ฉายย่นหม่นบ่ไหนพื่อหนา
 เป็นตั้งฆราวาสบุตรแก้วจรัลของ
 แด่พ่อนองพองญาติกันทงหิตาย
 ค่อยอยู่เย็นเป็นสุขทุกภพทุกน
 ค่อยซึกใช้ใต้อาณัติถึงความหลัง
 เจ้พตายว่าอย่าส่อนพอดังเกย
 ทำนยายจ๋าตาช่วยไปฝากวัด
 แด่ดวงสอบถามหลานรักเผ่าซึกใช้
 เจ้พตายว่าภรรยาชยนียง
 ฉนั้นจะใครไปบวชเขาต๋องบุญ
 ทำนยายคำว่าจะเป็นตั้งฆราวาส
 ตาจะให้ยายพุดตกอ้ายฉนั้น
 ให้ห้ารูปเทียนเข้าตอกคอกไม้
 แด่ดวงบ่บาทาเบิ่งตั้งหลานชาย

พวกผู้คน โหดนต๋นนี้เลี้ยง
 ใจนางเคียงเรียกขวัญรำพันไป
 ที่อยู่คั่นไม้ยุงสูงไม้ใหญ่
 ขวัญอย่าไปอยู่เขาต๋อเนาเนิน
 ทงนกกคหงส์หันทะยานเห็น
 ขอขวัญเชิญขวัญพื่อชมเงินทอง
 คงอยู่ด้วยยายตาอย่าเค้รำหมอง
 ถือไม้เท้าชดทอทองเทยวเทศน์ธรรม
 เขาเงินตราฆ่าตายมาทำขวัญ
 คายานนรักใคร่กระไรเลย
 รหิงส์ดีหรือยงพื่อพยายเขี่ย
 เพียงดะเลยเด็ดเพื่อนชอกเบือนไป
 จะได้อ่านเขียนเรียนไปใหม่
 เจ้ออยู่ดขยงจะได้หรือพื่อคุณ
 เป็นความจริงฉนั้นคิดอยู่ครุ่นครุ่น
 มาเทศนาให้เจ้าคุณฟังทุกวัน
 ได้ไปรดน้ำตักให้ไปส่จวรรค
 ไปอยู่วัดด้วยกันกับพื่อพยาย
 กับหมากพุดจะได้ไปถวายเป็น
 ใหล่งตายห่มแพร่ม่วงดวงพุดตาต

ขยายเพ็ญจันทร์หนึ่งดวงใหม่
เจ้าชวีร์คานั่งผ้าปมประทาน

ชวณหิตานชายพดายน้อยออกเดินทาง
บัวถ่อพานทองรองตะบัน
ถึงกฏททานตั้งขรธา

ท่านขยายศพาหิตานถ่อพานทอง

๑ ครวณหิตานตั้งขรธา
จึงร้องถามไปด้วยใจจง

ท่านผู้ร่งพงถามหัวเราะคัก
ท่านสมภารตกใจใต้แว่นตา
ข้างหลังนั้นท่านผู้หญิงแฉ้วดิษะ
ฮาทมาฮาแข่งมันชดไป

ท่านทั้งต้องผ่องแผ้วไม่เจ็บป่วย
รูปพิศดูโฉมโยมพระยา

๑ ท่านสุโขไทยได้ฟังนึ่งหัวร่อ
แต่ท่านขยายหึ่งไม่หยุดเป็นสุดทน
แฉ้วดิษะหันมาเรียกให้เจ้าพดาย
ฉนั้นจะเขาหิตานยามาฝากไว้
เออนี่ตูกโครทโทนเต่า
ท่านสุโขทัยให้อักราบแฉ้วแจ้งการ

ห่มบั๊กคณาจใหม่ส้มภูมิจาน
แต่หีบถ่านมาห่มส้มคั่วครัน

ต่างกางร่มบั๊กคางควากัน
ตามกันออกไปวัดกระพังทอง
ถามเจ้าแฉ้วบอกว่าอยู่ในห้อง
ค้อย่างย่องเข้าไปให้อักราบตง ฯ
แต่มามนจิตตวาศิษย์สังข์
ชัศนคหรือเป็นไรไม่เข้ามา

ไม่รู้จักผมหรือเจ้าคุณชา
อ้อโยมพระยาตอกหรือคิดว่ใคร
กินหมากคะโยมชะบคมาให้ไกล
จึงมิได้บดินทมาตยาจนา

ดูกระชุ่มกระชวยอยู่หนักหนา
เหมือนจะหาได้ชอกถักต้องคน ฯ
จะอึกนนักพอไม่ชดต้น
ทั้งถ้ามคนหัวร่อของอไป
เอารูปเทียนไปถวายแฉ้วกราบไหว
จงโปรดให้เรียนธรรมให้ชำนาญ
จึงโยมเจ้าพระยาว่าเป็นหิตาน
ขอประทานตูกแก้วกิริยา

เมื่อโยมครองเว้งเงินพิไยนั้น
 ชนแผนเพื่อนรักใครให้เงินตรา
 จึงเกิดพยายชมพตคน
 เดยจนเจ้าชนแผนผัวเอนใจ
 ท่านดมภาวว่าอ้อออกทองแก้ว
 เมอกระหนทานพามาก
 เมอรูไปบ้านท่านคววดแก้ว
 ดุคณอนมันกระชนเจ้าจริงจริง
 นัฎาโยมพระยากับข้าเจ้า

แล้วตบหลังตบหน้าว่าอ้อพยาย
 ฝั่งอ้อด่าหว่าเรียนทงเขยนอาน
 จะให้ชนห้องในโกธกับกู

๑ ท่านพระยาธโชไทยยายเพ็ญจันทร์
 จนนจนต้วคมนคค้ายาระฆัง

๑ จะกตาวถึงนารัศรีมาดา
 แต่พยายนัยจากไปไม่ตั้งเดียน
 เพราะพระโวยไปอยู่กับเมียน้อย

จนชมผอมครอมครมระทมใจ
 โอน้องเขยเคยอยเป็นเพื่อนพิ
 เห็นเราตพแดงบั้นทองอด

ไปยากอยู่เมืองสุพรรณเป็นหนักหนา
 พากันมาอยู่บ้านวัดตะไกร
 เมออาดำไปตเมืองเซียงใหม่
 ไปรดให้ไปกินเมืองกาญจนบุรี
 มันมตูกมัวแดงเจียวฎาน
 ได้คิมปลงไม่รอดคมันทอตัง
 เห็นอ้อแก้วมมันยงผูกกระจับบั้ง
 ช่างโตเร็วเจียวยงทงหญิงชาย
 มันจะมีแก้เผ่าหน้าใจหาย

ตูกผู้ชายหน้าตาหน้าเอนต
 เป็นทहारเหมือนพ้อเถคออหน
 จะได้คิมคด้วยช้อยระวง ๑

คางว่าพวรรณพดจาต้วฝากมั่ง
 ก็อาตมาขงทขานเรือน ๑

นางโศกาครอมใจใครจะเหมือน
 เจ้าอยู่เรือนอกเรือนเหมือนนอนไฟ
 ยากพตอยด่าว่าไม่ปราไคร์ย
 ร้องให้ถึงเจ้าพยายชายชมพต
 จะรายคพอกแจงซึ่งเหตุผด
 ช่วยฝนไฟให้ทานาตาคตอ

ความรักพันล้านดั่งดาว
 จะแจ้งความตามที่เขาตำท้อ
 หน้าตั้งตำปานฉะนเจ้าพ่ายน้อย
 ไปเดินทางกลางป่าเจ้าไม่เคย
 ทุ่งจุกไรใครเล่าจะเกดตำล่าง
 จะเปลี่ยวอกไปตระกรกตระกรำตรอม
 โข่พ้อคุณชนแผนของตุ๊กแก้ว
 นึกคอยหายหลายวันไม่เห็นมา
 อยเดียวเหตยวหาใครไม่แต่เห็น
 ทุ่งเรือนนมแคเขาชิงชัง
 ทุ่งแม่พ้อเต่ากอยู่ถึงพจตร
 ด้ระอนอ่อนอ่อนทอกระทวยกาย
 ๑ จำจะให้ไปบอกถึงแม่พ้อ
 แม่หมอนไวไม่รักทำหกราน
 นางจึงเรียกขานเจ้าชาวพิจิตร
 อ้ายทิดชานเจ้าชามาทันท
 ศัรมาตาว่ากระถนมาให้ชิด
 เเซงเอนคชาคด้วยช่วยชไป
 ว่าชานเจบไซใจจะชาด
 ช่วยดวงล่อพ้อแม่ให้ลงมา

จึงตำมารถบักบัวไปหาพ้อ
 พหามเจ้าเจ้าไม่วธธารมณเดย
 จะเศว่าสร้อยมัวหมองแฉ้วนองเขย
 นาค้างเปรยคตคองจะหมองมอม
 ทตำขางกถนชายจะหายหอม
 ถึงบ้านพ้อก็จะผอมตงผิตตา
 ฐแฉวนาจะรวบตงมาหา
 ฎาพ้อตมศัรมาตาแฉวกระมิง
 เขาเคียวเขนคโมยระบมตง
 ทกวนยงแศษวตจะวางวาย
 ใคคคคคชนมาหนาใจหาย
 ไม่เว่นวายวันทกชทรมาน
 ตงมาค่อว่ากันให้แตกฉาน
 จะกัมหน้าไปบ้านบวชเป็นช
 อ้ายทิดเขยอยู่ไหนเข้ามา
 หม่อมแม่ศัรมาตาเรียกชนทำไม
 กระชบบอกอ้ายทิดแฉวร้องให้
 บอกพ้อแม่แฉวไซตามบัญญัติ
 ทววาทศรนนหนอย่าว่า
 เนอความใหญ่ไว้ช่าจะบอกเอง

๑ ชายที่คิดถึงดารนายร้องไห้ด้วย
 ทงคตาจารย์พรไม่ยำเกรง
 ดุจจะถอดชนไปมิให้อุ่น
 แล้วเดินมาข้างนอกไม่บอกใคร
 ทงหมากพดุมหุ้มทุกอย่าง
 ครนเดี่ยวจตุรพรแต่จับหอกตะว้า
 ชาติเขมนจึงกาคามังหมาย
 ออกท่งโพธิ์สามต้นคั้นบ้ำไป
 ครนเข้ากตบดงมาหาห้อยหนอง
 แค้นพอดงหม้อเข้าเผาปดาท
 ครนแต่ตรอนผอนพอกชกคองกา
 งดียงแกรกกรากกตจวงจวนคองอ
 งดนตำมวนครึ่งถงพจคร
 มนเกล้งทำไรหุไม่ดูใคร
 พรพจตรนงชคกมบุษนา
 เขาไปทงยามถงพระวังพระวัง
 ๑ ครนหนจันทนพระพจตร
 แกค้ำว่าหน้าเขยนลักแปดร้อย
 หนีอะไรในถงอ่าวคองกา
 มนข้างเมายังค้ำทำหยาเยอะ

หม่อมแม่เหมือนเขาช่วยมาชมเหง
 คณเองผอเมยพลอยเดี่ยวใจ
 บอกรเจ้าคุณต้องรามาให้ได้
 จับถุยามใหญ่ใส่เข้าปดาท
 ถายฉตางชาตพงหม้อคองกา
 เขายามใหญ่ใส่บารับคตาโคต
 หนทางชะโมยควายมันจำได้
 คำนอนบนต้นไม้ไหวคณคร
 เขาพนกของก่อไฟคองหม้อหน
 กินอย่แล้วกไปไม่รงรอ
 เมากนขางกนงนเดินหวรอ
 ไบไม้สัดบควมห้อยตะบั้งไป
 เพื่อนทกว่าชายทิดจะไปไหน
 ตรงชนเรือนใหญ่ไม่วอวัง
 เห็นพุดจากนจอทหอยง
 กราบแต่ถงนงมหน้าทาดาทปรอย
 เห็นชายทิดชนมาทำหน้าจ้อย
 ดโคตนคต้อยข้างพารชนมาเตะ
 ชายทิดสู้กับชาจนดาเประอะ
 นเทยอเซอะมาทำไม้ไอชคก

ทำไมมั่งจึงไม่อยู่กับมุตนาย

เขาจับได้ฎาหวาทำหน้าทุกข

๑ อ้ายทตตงนงพงนายตา

อินวอควายฉินไม่หมายชะโมยใคร

ด้วยเคยฉนแม่ศรัมาตาเจ็บ

ไม่มีตุจุกเตี้ยตเป็นควาวคราว

หม้อหวงหม้อราชฐ์รอกกถาตเกิดอน

ชาวปลาไม่กินเห็นต้นบุญ

๑ พระพิจิตรมชษมานาตาตก

พ้อทิตเขยพ้อทิตแม่เตใจ

ขณวเรียกหาชาวคนอดหม่าน

ไปถอยเรือกนยาออกมาที่

ผู้คนอดหม่านทงบ้านช่อง

ม้างฉวยได้พายถอฉงตั้งมา

มาจอดทำหน้าบ้านสระพานใหญ่

ตวนชาวเห็นเรือแพไม่เคยพาย

พวกผู้หญิงวังเรือหอมเสื่อสำต

เข้าตุ๊กซ้ำเต้ารเชิงกรานไฟ

พระพิจิตรมชษมาตธำดะตั้ง

อยู่รักษาเรือนเยาเผ่าอวควาย

มิ่งมาเที่ยวชะโมยควายหมายตุนก

ให้เขาเขาเข้าคุกถ้ำแกใจ ๗

ทำเกาหิวชะยคาแต่่วรังให้

นายผู้หญิงท่านใช้มากรบท้าว

ผู้เป็นเป็นเห็นบ่ตระหนาว

ให้ตงมตตงท้าวว่าถกคุณ

มานั้นเรือนรักษากันว่าดูน

เชิญเฝ้าเท่าเจ้าคุณรับตงมา ๗

คือกผางผางพตางรังให้

เป็นอะไรจึงมาเป็นตงเช่นนี้

เหวยอ้ายปานอ้ายเฒ่าอ้ายเฒ่าศรี

จะตงไปกรุงศรีอยุธยา

ที่ไม่อยู่กักของตะโกนหา

ตงถอยเรือกนยาอยู่ฉวนฉวย

เขาแควได้ผูกพระนิกจักตอกหวาย

เกียงกนถอท้ายอะอะไป

ทงโตะถาตด้วยสามรามใหม่

ชนตงตงไปได้ข้างท้าย

กำรบตงบ่าวไพร่ฉนทงทลาย

ทงหญิงชายชวณกันหมนระวัง

ตั้งพดางทางตงจากเรือนใหญ่

ครนถงท่าตงเรือไม้รอรัง

ข้ายทิดโบกมือชบอกลให้ออกเรือ

ยังไม่เคยเคยพ้อพายอย่างไรว

คนหนึ่งยาวคนหนึ่งโตไม่ถนัด

นาเพรือเรือโคตงอยู่โง่งง

ข้ายทิดนั่งยองยงของร้องเกนเกน

พระพิศุครถหวายกรายหวายมา

พอกบาดเห็นนายถิดหวายจ้อง

ข้ายทิดตลกขะเจ้อเขื่อนนั้นเป็นไร

ไซนพระนกกัทักพบกนยายัน

ตลกขนนวนาคาเสี้ยงอ้ง

แต่วเปตียนผลตักกนมากตางนา

รับเร่งเร้วรุดไม่หยุคพาย

ข้ายทิดถ้อชดไฟเดินตามหลัง

ท่านพระพิศุครนั่งเอกเซนกไป

พดพายชาวเห็นอเสี้ยงเกอไก่อ

ทำชวักไขว้เกะกะกักกนเอง

ข้างหัววาดท้ายคักคุดหนัดคหนึ่ง

ไม่เป็นมทเป็นเพลง โกงแก่งมา

พดพายเหต้อเถรคุณเจ้าชา

ข้ายตลกหมามิ่งไม่วาดหัวตงใจ

ตลกขนนงยงของขงข้มใหญ่

ประเดียดโดนกอไม่เข้าค่าง

พระพิศุครถ่มกนกระแทกฝั่ง

ข้ายทิดตลกตั่งไปถ้อพาย

ถวจะพรอมทงต่าจนเที่ยงต่าย

ถ้องนำตามตบายมากรุงไกร ๑

ตอนที่ ๓๗ ขุนแผนต้องกระຈก

๑ จะกต๋าวถิงขุนแผนแต่นลัทธิ
 ได้กินเมืองกาญจนบุรีไม่มีโทษ
 ดาวทองกับเจ้าแก้วกริยา
 คตังเคตาเขาเย็นไม้เวณฉาง
 ควยอัสร้อยพามนทาเซญ
 นงฉะนนาทอหมนไวย
 คิตแตวจังเรียกเจ้าดาวทอง
 แดงควดแหวเรียกแก้วกริยา
 ดีประคัมประดับกับตะไม
 ออกจากบ้านบาทตรงเข้าคางราม
 ดำวณครั้งกถงอยู่ชยา
 แดไปไครหนอคุณพ่อเรา
 จังถามความพถันในทันใด
 ทังคุณพ่อคุณแม่ชยา
 ๑ ครานนพระพิຈครมชยา
 เจ็บหนักเจียนจกถิงบรวโดย

เรื่องฤทธิธอจบพิภพไหว
 ต้มลัทธิพิธไมยค้อยต้องนาง
 ปฏิบัติศกตถาไม่ห่างช้าง
 แด่ระคางชันช้องให้ห่มองใจ
 คมเถรทำให้อ็อกกหลงไหล
 จะเสียดคนบันไปเป็นชาติกา
 ตั้งน้องเจ้าจงอยู่คเคหา
 มาชันช้างงาดังางาม
 บ่าวไพร่พรงพวมต้อมหตาม
 ช้ามทังซารแถวแนวดำเนา
 พอพระพิຈครมชยามาถิงเข้า
 ปดงช้างฉางเข้าไปวันทา
 มีชรูตั้งโรนะเจ้าชา
 ตงมาจะประดังคตังอินโต
 บอกว่าศรีมาตาเจ้าเป็นไฉ
 ไช้อายทคชนไปจิงได้มา

ส่วนพ่อแม่ของเจ้าเมื่อเราเคยง

สถกราชกรกเพียงดวงใจ

ถึงจะ โบายคมให้หนัก

ยกให้หมายใจจะฝากตัว

๑ ครานพระหมั้นโดยพลายงาม

กระทบกระแทกแตกคนโหดคิด

อนมเมยต์ของกตองห้าม

มักเกาะเกาะเกินกาเป็นธรรมดา

ศรีมาตาชากให้เป็นเมยต์ดวง

ถึงสร้อยพาท่อนกวางอยู่ในคำ

เงินทองของเข้าเท่าใดใด

ครนว่าเห็นสิ่งไรไม่ชอบคา

ทำเป็น โกรธว่าชาด่าประชด

ทำแต่พอให้ตามปราบพอฟัง

เจ้าชวศรขบเพียงถึงเพียงน

เพื่อนขนางทงต้นจะนิันทา

ฤๅคุณพอกับคุณเมย์ขบข่า

ประเพณีมาแต่ก่อนไร

ธรรมด่าว่ามนุษย์ขบขชน

จะให้หมดโมโหโกรธา

ถด้อมเถดงมิให้หมองหน้าใจได้

แตรนโรกมโตให้คอมตว

จนตรรกเคิบใหญ่โตมผว

กตบมาชวช่าได้ให้อายคน ๑

ฟังความคังแค้นทกมรณ

ฉนนจนไม่ว ทจะเจรจา

ตามคำโบราณท่านย่อมว่า

ใช้ว่าจะไม่เถียงให้เที่ยงธรรม

ช่าโททงปวงไม่เกินกา

ทงให้ ถอนาทกบมา

กมชอบไว้ให้หมดทงเคหา

ฉนอาหลอนกเถียงชนเสียงตง

เหลดจะอดตงจนจตมง

ใช้จะคังเคยวเชญตงเจรจา

มเมยไมตกชวยหน้า

ใช้ว่าจะไม่รักหัดอนเมื่อไร

หารูทะเตาะคี่ดักนบังไม่

มิใช่ใจใครจะตถึงได้ดา

ยังมกหมั้นมิดมนด้วยโมหา

สุดบัญญัติตูกจะผ่อนปรน

คนพอดแต่ตนอยกบพน
จะไม่ให้ครนฉนถน

๑ ความพระกาญจนบริศรั้งควม

อย่าพกพดเดยเจ้าพอเข้าใจ

เพราะรักตอกจงรบตงมาหา

พอดทหน้าเจ้าเป็นผาเหมือนทศคราม

เหมือนนทานทานท่ายศวิมล

ชัชวาลจันทเทวภิษณหา

แต่พี่น้องทองเคยวยงทำได

ทำเด่นให้เกหงกตทงตั้งอิน

นางจันทเทวไม่มีผด

อนเรือนเจ้ากรอญแก่ใจ

คนตอยชยาหาตั้งไม่

พอรเนแถวอวถนถกยา

๑ ต้วรยพักบอใหม่อยในห้อง

เปิดหน้าตางตอยหน้าว่าถนถน

ชางนรยแถวอวพระไวย

ทกเข้าคำวาระห้อยคอยบิตา

บดินคณพ้อมาหน้าใจ

รูปร่างอย่างไรได้เห็นกัน

กระทบกนกไม่วจกน

พ้อมแม็กจะบั้นเป็นหน้าไป ฯ

ได้ฟังความตกว่าไม่งังได้

ด่าพศรัทจะไดมารักควม

จะได้เห็นประจักษตาว่าเดยพหนาม

มีเมยต้องคองห้ามแต่โรมา

มเหตต์ต้องคนเป็นชายชวา

ทงต้องรานนรวมมารตากัน

คบอเฒ่าจัญไรโกทกนั้

จนทากนนถ่มหงปถงฤไทย

มีนเดยตด้อชอคิดให้ชบได้

เป็นไฉนจึงประมาทนะตูกอา

เจ้าอย่าถอตัวไปฟังพ้อว่า

เจ้าไม่เชอับตาจะเดยคน ฯ

ได้ฟังหัวพองดยของชน

ใครทำเวทมนคร์เอาตัวมา

คองยาแผดแปดไปจันมีตหน้า

เมื่อไรจะตงมาได้จับมัน

จะได้จับช้ายคนมนคร์ชยัน

อย่าเข้าเดยตะวันจะคำไป ฯ

๑ พระกาญจนบุรีหน้าตาอง

อเมยเฮยอช่าเซ่งจงไป

อเมยรับกตบเข้าในท้องใน

เทศเทเที่ยงคัมราคา

ชนแผนฉินรับจับกระจก

มาชดเขียนเตชยันต์ในทันใด

โอมอ่านมนตร์ครบจบศักระ

ถ้าใครทำมนตร์ยาใจอาชรรพ์

ก็เกิดเป็นรูปนิมิตคตคตกระจก

ใบรักรักกระดังกนัสของรา

พระพิศุขรบชบากับช่าคน

ชนแผนหยบย่นให้หม่นไฉย

๑ พระหม่นไฉยเม็นหน้าหาคูไม่

ถ้าทามังกเป็นเช่นบิดา

เม็นไม่ตทไทนจะพันโทษ

จึงได้มีความสขทุกคณวัน

ถึงจะทำความผิดสักเท่าไร

ช่าทำไม่ได้เช่นใจของบิดา

๑ ชนแผนชหน้าตาอง

ถูกฉวยคณแ่งมแร่เข้าไป

อเหมม้งชยาทำอหน้าไพร่

หยิบกระจกที่อไฉยเซ่าตั้งมา

หยิบกระจกบานใหญ่กระหตาป่า

เอาออกมาให้ชนแผนผู้แ่งใจ

พลงหยิบยกกระตาดนชะนวนใหญ่

แ่งฉตบผงลงได้กระจกพด้น

ขอเตชะพระเวทวิเศษชยัน

จงปรากฏเห็นกันให้ทันตา

ชกค้อออกอองแอบเข้าแนบหน้า

ชนแผนสาตั้งฉนนั้นเป็นไร

ตางเห็นมนตร์ตั้งจงทงเวอนใหญ่

เอ่งคคนี้ชะไรให้วามา ๑

ช่าเข้าใจอชยันกไม่พอกว่า

ไช่ชวดชาเงงเง่าไม่เท่าทัน

เมือทรงโปรดให้ไปคตเชียงใหม่

เพราะพอนนรทศักรมาดา

พอกช่ากันไปมิได้ว่า

ใครผิดก็คตองว่าตามจริงไป ๑

อเหมม้งดาเด็กพ้อเตนได้

พระหม่นไฉยฉงหายช่วยท ๑

๑ ทองประศรีกระแกลกรชกระโดดโหยง
ข่มเหงหลานกโยไอ้อปรีย์

จงท่องว่าต้องกระจกได้
มั่งทำเบญกเห็นข้อยอศรา
ทำไมกับเตนกตให้คนดู
มัน โยนลูกทองคตเบนต์ไป

๑ พระพิจิตรมชษากตกใจ
นุตรชายกระเบนรังกำตั้งแรง
ชนแผนยงหยุดให้สุดคคิด
บษษาจิงว่ากับพระไวย
ขดกเฮดอเหลอทนด้วยทอ้งใส่
จะคงเคยวเซญกนรนต์

๑ ครานนหม่นโดยเจ้าพดายงาม
กระทบกระแทกแตกคันให้ทันใด
จัดแจงเงินทองของเจ้า
ไปขยู่เมองพิจครกับบิศา
จิงมาขยู่กับเราเหมือนแก้วก่อน
ไปเกิดแก้วตาแม่หน้ามน

๑ บุษษาว่าหม่อมเจ้าจอมเขย
กระทบกระแทกแตกคันให้มารดา

ทอดย้ายบ้ำดำโพงตายโห่งผี
มั่งขอควาคควคมีอชรา

เข้าใจอย่างยวดพุดขอดหมา
กไม่ปรารภนาจะเชื่อใคร
ชายแซกครังกานก้เดินได้
อมพินอมไฟได้แดงแดง ๆ

วังห้ามลตไปจนเตียงแห่ง
บุษษาคว่าแย่งเอาไม่ไป
ด้วยเกรงพระพิจิตรเป็นผู้ใหญ่
จะขอตาดูกไปเสียดักบี่
เมือคตอดตูกแล้วจะให้มาขยู่นี้
หน้าทศรึมาดาจะบรวโดย

ฟังความแค้นคังคังเพลิงไหม้
ซ้ายขยู่โยเด่าหม่อมศรึมาดา
เร็วเข้าชนตงไปคันท่า
ค้อคตอดตูกออกมادتักห้าคน
หม่อมแม่ท่านจะสอนให้เป็นผล
ชนของตงบรวทุกเวือก้นยา ๆ

ข้างแงงอนกระไรเลยเป็นหนกหนา
มิให้ไปก็ว่ากัน โดยค้

นึกค้นหาเป็นเช่นนั้นไม่
 แกล้งมายเด็กให้ใจคะนอง
 นั่งอยู่ใยเดาเจ้าศรีมาดา
 หม่อมแม่ท่านอยู่เป็นกระตุการ
 ซักถวเจ้าแล้วแต่จะไป
 จะเป็นเครื่องเคียงในไต่บาทา
 เมียกถวผัวอยู่ไม่ตุแกลด
 ตุกล่าวนั่งเฉยไม่เคยงอน
 กระทบกระแทกแตกตันทุกชั้นว่า
 มันหน้าคอบแทนตุให้รัธ
 คุณพ่อเป็นไรไม่ว่าชาน
 ตาตุกล่าวกระทบกระเทียบเปรียบปราย
 ตุช่อพ่อแม่ก็ยกให้
 โกรธแล้วค่อนว่าสารพัน
 ซาเจานแต่เผ่าพอดพะม่า
 ด้วยว่าชาติคณมเดี่ยเป็นไทย
 เดี่ยวนรจามไซไทย
 เขาไม่ให้ไปจึงโกรธา
 ถึงจะยกกันมาตุ๊กห้าพัน
 ตุ๊กกันจนตายวายชีวิต

จะกระซากรากไปเดี่ยจากห้อง
 แล้วมาร้องแปรวันแปรวันแสนรำคาญ
 ไม่ต้งเดี่ยเดี่ยว่าให้ทานทาน
 ไม่เหมือนน้ำใจท่านจึงโกรธา
 ถึงตวงเกินอย่างรักไม่ว่า
 มารดาแก่นชัดจะตุตรอน
 หม่อมแม่เดี่ยแทนอยู่ย่อน ย่อน
 ท่านแม่มาต่อนให้งอนงด
 ก็ใครใจ โส่ตาจะตุตอด
 หากอดด้วยว่าเห็นเป็นแม่ยาย
 ช่างกระไรได้พาดถนง่ายง่าย
 บ้ายถึงฮ้ายพะม่ารามัญ
 แต่แรกเป็นไรไม่เดี่ยกตุรว
 แตกตันรำว่าให้ตุ่าใจ
 แต่แรกนันทานหารูจักไม่
 จึงหลงยกให้ตุกล่าวมา
 จะกระซากรากไปเดี่ยตุ่อนหน้า
 ซยาว่าแต่มาตุ๊กเพียงน
 เดี่ยชื่อยุเด็นกันให้มันบ
 ใครตุ๊กมาพาไปตุ ว

๑ ครานนชนแผนแผ่นดิน
เอื้ออวยโดยกระโรกตาต่อหน้า

ขี้ขามหัวพอเป็นคอไม้

นมม่งไม่ได้ฉายใจดำ

ทงนมม่งเห็นว้ายากทรพย

ข่มเหงแม่ยายชายประจាន

ม่งไซ้กไตแจงเหือกความหลง

เมือตกเมมม่งหนชุนข้างมา

จะพากนฉิบหายตายโหงเสี้ย

ยังกตบมาขั้วทำดเบา

เมินแต่จมนโดยยงเพียงน

เป็นโรเมนไปจะโคค

พอดากเป็นพระพิศตร

อ้ายจองหองจะถองตงกต

๑ ทองประศักรินกางขวางไว้

อ้ายหน้าด้านทะยานใจไม่เข้ายา

งุ่นง่านการงานอะไรของตัว

จองหองจะถองไม่มอ้าย

กถนอมกตอมเถลยงเตยงไว้

อ้ายชาติชาวตองคามงไม่ค

แคนคิตตาเพ่งเขม็งอัย

ข่มขยเงินเป็นผกยา

แคะโค้วาเถนไม่เป็นตำ

ถ้อยคำหยาบซ้ำตำมานย

จงไม่นบนาหน้าอาชาน

ท่านักพ้อแม่ของกมา

กได้เถาให้พงเป็นหนกหนา

ไม่พงพาท่านได้กตเขา

มิ่งจะได้มเมยทโหนเถา

อ้ายชเคาคคนอกกะคญญ

ถ่านานไปโคคจะครนอัย

กถเป็นถงพระกาญจนบร

จะชอบผดอัยงไรให้วิท

จาแถวถุกริตรงเข้ามา ๆ

แกขัตใจนวยตักคำหมากง่า

เราว่ากันตถุเรยกับแม่ยาย

ประตัมหัวพตอัยเหิงเอาง่ายง่าย

ว็องคำทำทายแต่หลานก

แต่อ้ายอออโดยยงเด็กอัย

มุตหัวคคค้อยในคค

ขอโดยไปขอจึงออกไป
 ไปกนกกาญจนบุรีไม่ทุกข์
 มงจะเป็นผลดีสักชน
 เป็นเจ้าเมืองกาญจนบุรีพอมบุญ
 มงไม่ไปเสียให้พนเรือน
 มอเห็นบชายกระเบนวังเกนมา

๑ พระโดยแอบย่ำร้องว่าไป

เกรี้ยวโกรธโกรธคำทอ
 เมยผวชวดตกตกน
 จะเอาแต่ใจตนไปคนเดียว
 ถูกสาวชวช้ำไม่ว่าเลย
 ตัวพันต้นแตกกระแทกคำ
 คำถูกสาวเปรี้ยวแค้นหัวหน้า
 สุดที่จะต้านทานทน
 ถ้ามึงช่วยมายกเป็นลูกเขย
 จะทนทานด้านหน้าหงคาบ
 นกหาได้ช่วยมาไม่ดอก
 จะชนเลี้ยงเปรี้ยวคำดั่งซ้ำไท
 แต่ศึกเสอเห็นอไยงไปรบ
 คนอื่นหมิ่นแค้นจะแทนฤทธิ

ชนไปตเชิงใหม่ได้เป็นสุข
 กลับมาหาญวานรกลุ่มคน
 เมอกระหนเขากเรียกว่าชายชน
 ตมคุณขอโดยไปขอมา
 กุมคชยให้เบอนกจวงวา
 กตาดักมาชยารวงรอ ๆ
 ไม่พอทีเถยอะไรนัคนพ่อ
 ให้เพื่อนบ้านเขาหว่ารเด่นเกรี้ยวเกรี้ยว
 เมยยามาเถยคนอยู่เกรี้ยวเกรี้ยว
 เคียดเรญให้อยู่ในถ้อยคำ
 มาว่าแต่ลูกเขยเด่นพธำพธำ
 ใจใครไม่ซำกใช้คน
 ยงชาดาเดกเด่นออกบชน
 ถึงเตชชาวทรพลไม่เชนน
 กหาเถยงไม่เตยใหจจ
 ถึงคำแม่ชอกมไม่เจ็บใจ
 ชำหาเป็นลูกครอกของใครไม่
 อุนจะเถยให้อย่าพังกิด
 มิได้หัดบถกบั้นแต่ถักหนิด
 เว้นแต่เจ้าชวดแตจไน ๆ

อายคนบดดีไม่จริง

อายจตุรฆณฑนได้แต่อวด

๑๑ ขนแผนคนหีบเอาตบมา

นางแควกรียาคามจ้าม

พระพิศตรกคามขนแผนมา

ถึงทาเรือจอดพลงทันโต

พระพิศตรบุษมาจึงว่าไป

ตั้งจนเจ้าก็จะไปเสียไกลตา

พระไวยเห็นหน้าก็ขงขง

เชือกขอสร้อยฟ้าตกคาไป

จะได้ฟังคุณข้าก็หาไม่

จะหันหน้าฟังใครก็ไม่

ขนแผนกราบเท้าว่าเจ้าคุณ

จะเป็นไรมกับศรีมาตา

กตบไปไร่ลูกจะเดยละ

มิให้นางอวยเปลี่ยวณเดยวคาย

อายไวยมิดหมองคองยาแฝด

จึงหงตงเชือกไปข้างมัน

ที่เคองใจนนไวยระดู

จะจับหงอายคนทำมทรยา

วาแตรกทงพาพนให้

เขาดวยตงดู่โกเบเนตวัด ๗

จบทุดเกศาตุงจากที่

ศรีมาตาบุษบาถักคตาโคด

อาไยศรีมาตานุาคาไหล

พุดจาปราได้กนไปมา

พ้ออาไยห้วงหลังเป็นหนักหนา

ไม่รู้วาศรีมาตาจะอย่างไร

หาเหมือนเมื่อแก้หลังมาแล้วไม่

มันจะยงให้แต่คำดี

พดอยซาเด็กไล่ไปถวันก็

พ้ออาไยโดยดวยไกลตา

ขยามกมันไปเดยพั่งตุงว่า

ตั้งดวงชีวาของตุงชาย

คงจะแก้ไขให้จันทาย

จะให้พิตายทงตองออยบองกน

เบอนแปดไปทงคุณยานน

ตีบห้าวันแต่ตุงจะกตบมา

ไม่แก้ไขให้ตุงแล้วจึงว่า

แก้หน้าเจ้าคุณให้คนดี ๗

ชนแผนผังว่ากักดาโคต
 ถึงบ้านชาวพนมทนาน
 เจ้าประคุณทอดหัวของลูกเขย
 ลูกจะฟังบุญใครด้วยโกตดา
 พระไวยเหมือนไฟกำเริบแรง
 เขาฟันปล่อยได้เข้าทงนามัน
 ตัวลูกคนเดียวเฝ้าเกรียวกราด
 ว่าพลงช้อนอุราใส่กาโดย

๑ ครานนขุนแผนแสนอาโดย
 พ่อจะให้นางพลายทงต้องวา
 ชนไปจะยกกระบวณทัฬ
 จึงจะไตแกแค้นทแนใจ
 มันทำเจ้าเท่าไรจะทดแทน
 จะฉกแด่แผนเเนาเกิดอทา
 เจ้าจะเที่ยงอยู่ในป่าช้าผี
 บิคำจกรวาทครนองว่องแวง
 ศรีมาตาวันทาแล้วตวาพ่อ
 เคนเคียวเหตยวหลังยังฮาโดย
 กับนางแก้วกิริยากดาโคต
 ร้องเพลงไก่อานามาตามทาง

ศรีมาตาทตามไปจนนอกบ้าน
 กราบกรานชนแผนผู้บิดา
 จระเตยตงไวไม่เห็นหน้า
 สร้อยฟ้าเดี่ยวแต่รังดำระพัน
 มันคอยเขาเฝ้าแยงอยเจียวนัน
 นันวันนับจะใหม่เป็นจนไป
 ไหนจะมีชั่ววาทมอญไปไต่
 กตงเกิดอกเล็กไปกับบาทา

เขาใจปดอบลูกเส่นหา
 อยรักษาตงแก้วอย่ากตวไทย
 ตงมาจับอ้ายไวให้จงได้
 ชักใช้เอาจริงอัสร้อยฟ้า
 ให้หายแค้นแค้นตมกับหน้าหน้า
 เวदानกจวนจะคำแล้ว
 คนเคียวไม่คั้นระตงแก้ว
 ตงแก้วฟังพ่อจงดั้นไป
 นาคาคตอกลอระฮันให้
 ชนแผนทอกลอนใจมาชนข้าง
 บาวไพร่ตามพรตุดั่ง
 ชนแผนชพตายกางจับข้างมา

หอมจืดคืดคดคดหนึ่งถึงทวนยา
 เราหดบดหินมาหาควนอง
 นานแล้วแต่พรากจากพ่อแม่
 คุณย่าน่าจะห้งอ้มตงเต็มที
 ครนจะไปเยี่ยมเยียนกทางไกล
 ให้คนคนคนใจไปทุกคา
 อติเรกแอมแจ่มศรี
 แซ่เตียงบักชาติชากร
 ดงจากภูแถวเดินมา
 แขงขาชอถากายาครัน
 แดวมัดไม้ไผ่เป็นตระบอง
 ครนถ้าเรจเรจจรพด้วยฉับไว
 ดินสอคำชาเขยนเป็นอักษร
 พบผนกมดขดสันทัด
 จิดแจงดาร์พควบดพด
 วงค้ายสายสัญญาญวิชากร
 ถ้วนคำรบจบคาบซัดเข้าดาร์
 ทะตั้งโตดโตดดำแดงแผงคักตา
 เขาหนั่งดื้อผูกคอกกระขับมัน
 เอ็งจงรับถอหนั่งดื้อไป

ทงบความารต้ายหม่นหมอง
 แคคราวคองโพยไภยพิไวยดี
 จะแก่เฒ่าตงอย่างไรไมรู้ที
 แปดปีเศษแล้วแต่เรามา
 แต่อาไยครนจิดคักคดหนักหนา
 จนดริยาเยี่ยมยอดยคนทร
 บกพแจงจาร์สประภัสสร
 เณรตงจากที่นอนด่างหน้าพदन
 มคธญาเป็นยักษโตถน
 ปากบนเขยจวบเขาคัดใจ
 สดุดได้ในตองม้อยักษใหญ่
 ขนบันโตหีบกระตาสไซกฏ
 ถึงบิตรไต่ถามความถ้วนถ
 วับริเดินออกมานอกชาน
 ตกตงจากภูมาปลุกคำต
 แดวเล็กซาปตุมารด้วยมนตรา
 ยักษทะยานตงเยี่ยมเทยมภูผา
 ทวาดว่าให้นั่งตงทันโต
 ซ้ำตั้งหันนหาซ้ำไม
 ให้พอกูที่กาญจนบุรี ฯ

๑ ยักษ์รบกราบดาพระตั้ง โดด

ยุงยางหักระเนนเบนชิต

วงกอมคิงดมเพชรหิง

พงครนครนครนต้นนมา

ข้ามทะเลหนารท่าม้าทุ่ง

ตระวันรอนอ่อนแดงพระด้วยก

ชาวเมืองรทวดต่างกตยักษ

ตกใจไม่เป็นส่มประดี

เลี้ยงอะไรตังตังคิงหนักหนา

แต่เห็นยักษ์พลันในทันใด

จึงเส็กผ้าขาวบางแล้วขว้างไป

ยักษ์กับตังตังเข้าประจัญบาน

ตังตังยักษได้พระตั้ง โดด

ยักษตตังโตกระบองมา

ตังตังยักษเซพอเหห่าง

ยักษเตะตังรบจับคนทนต์

ยักษมนครวคนน้อยคักดาเดช

ยักษร้ายกตตายกตัมเป็นหน้าฟาง

๑ ชุนแผนเดเห็นแผ่นกระตาศ

ยักษรบวรตัญญูโดย

ข้าม โขดเขาเงินครีศรี

เหยียบแต่ข้อข้างบดควยบวทา

ตังตังตังเตะเซายอดผา

พลุ่ชาต๊ะทานส๊ะเทอนตง

หมายมุงทิวไม้ไพรระหง

ยักษกตกรเขาเมืองกาญจนบุรี

พรหมกจะพาดกเมยหน

ทงพระกาญจนบุรีกตใจ

ตงจากจวนมาหาข้ามไม้

ก็แจ้งใจว่ายักษ์วิธาการ

เป็นตังใหญ่โตโดดโดดตังหาร

คนผุดพด้านทงพารา

ตังโตดยักษเอดกระบองง่า

ตังกตยักษควาตคนคอกคน

ตังง่างกระบองยักษหกดะบน

ยักษดมตงถตณคนไม่วาง

ตังเวทยมคข้าด้วยถ่าหาง

ตังก็หายกตตายร้างเป็นผ้าไป ๆ

เอ๊ะปถาคตตุงหาข้ามไม้

ของตุงแค่ตุงโไทยธานี

แต่พิศพรากพ่อแม่ไม่เห็น

ขององค์ทรงธรรมพระพนม

ยังตำราฎราชการพระเป็นเจ้า

อนึ่งพิศรมาตากับพิวโย

คุณยาชยฺหฺตงยงเป็นสุข

แต่ถูกพรากจากมากชานาน

แม่แกวกรยาม่ตาของ

ถูกให้เป็นห่วงบ่วงโย

อินทวถูกขยดคีร์สัตว์ดี

ได้ฟังบุญคุณยายกับคุณตา

พ่อแม่พยายมรรดาญาติ

ศวันอาทรราบเสด็จพด้นในทันใด

๑๐ ขนแผนเผ่ากระหนังถึงส่วรา

คิดถึงตฤกฏใจอาได้โดยครวญ

ไซ่ตัวกัณมตฤชราย

ช้ายโยวรกโคโรตังแกวตา

เพราะเขยอหยงยศศักดิ์เสี่ยเหตอแดน

ชมพดพอเห็นต่อจะเต็มดี

แต่เด็กเด็กเทานยงมีใจ

จึงเขยนหนงตอพดนมทนชั่ว

จะอยเป็นสุขทกขไม่วีที่

ยังตฤกฏกรวบางเบเนออย่างโร

โรคไทยบางเบาฤไฉน

ตริายกนออย่างโรไม่แจ้งการ

ฤเจบไซ่ใดทกขถึงตวทัน

จะคตตายทกขถึงหตานบางฤไ

ทงตอชยตฤไฉน

ชยทีในแม่แกวกรिया

ไมเคองชตทกขณกัทรวิชา

ตฤคีร์ชามวชเข้าเป็นเนรใน

ขอประส่าทแผ่ต่วนกศดีให้

พบไว่กตบคนชนบนจวน ๆ

เข้าเคหาห้องน้อยระห้อยหวน

บันป้วนเปยมปมปริมณาตา

ทมนหมายถ้ไม่ตมปรารธนา

มหนักตบมาตบหลเดากน

กตวช้ายแผนนจะพงให้แผผ

ฝากผ้ไตแถวเจามกวดตา

เห็นจะพอพงได้ไปภายหน้า

มาตฤกคชยกษัญญาในทันใด

เอาสายเชือกกระหวดครดมน
กตมปดุกยกษตฤทระดังไป
แท้ตะก้าวยาว โยชน์ โคคปถิว
ตยนาขามป่าท่าเกวียน

๑ ครุหนิงถึงดูไซไทยพถัน
เงรเห็นยกษทญามาแต่ไกล
เห็นกระตาศทถ้ายตะพายมา
จะได้ชาวพ่อแผนแผ่นดิน

อักษรบรรดกษณมงคด
ซึ่งเจ้าไทยกษมนครคณอวญ
ได้ทราบข่าวตูกยาว่าสุดดี
ทงยนคทเจ้าบรรพชา

แต่ซึ่งเจ้าไตถามความทุกขตั้ง
เพราะชายไวยหยาบช่าทาวณ
เจ้ากรอยเรื่องมันถกเด่นให้
เข้าไปในกรงอชยุธา

ว่าถาดเตอนมันคนมใหญ่
มันกตบโกรชขงยงคิงคิน
ถ้าเด็กเมิกช่าว่าเอาพ่อ
ประจันให้คนฟังนงเต็มไป

ผูกพันสระพายแดงทหวไหด
ดูยไม้ไหดมมระทมเคียน
ถ่นถวดมพัตถวดเฉวียน
เร็วเจยนจะเหาะระเห็จไป ๆ

ยักษนนเข้าวดคห่าข่าไม้
ดีใจแกยกษในทท
กรวดาพตอบอกษรตรี
หยิบหนงถ้อมาคตออกอ้านพถัน

ถงพอเนรมชมพดคนชยัน
ถอหนงถ้อถ่าคณถงมตา
ทงพอแม่โถมนถ้อถ้อเป็นหนกหนา
โมทนาค่านับรับถ้อนบญ

พอนมแต่ทกขให้หมกมุ่น
มนถมคณพอแดงนระแกวดา
พอจะแกเดหระเทหจออกถ่าห
พระพิจตรบชยามาพร้อมกัน

ถ้องกระเจกชให้เห็นชอชน
ชนเตียงถ้อยถ่นนไม่เกรงใคร
ว่ามันชอจิงพันจากคูกได้
จิงสุดถ่นถ่นใจในกรงน

ถาวรนนทานยาไม่มาขวาง
 เพราะย้ายอพยพตยหดไม่มิด
 พอกดับมากาญจนบุรีไม่สุด
 ไม่แกแค้นล้มประดังคักคงตาย
 เจ้ากรเวงฤทธาวิชากร
 จงคิดผูกพันพดลกลไกร
 กราตรวงเราประชิดคิดเต็มบาง
 ให้เลื่องตอของถึงอยุธยา
 คงเกณฑ์พดไปดวยให้ช่วยมัน
 หาหนมนเดี่ยไหบทชบ
 แดลอุณนมไซ่ชายไวยน
 เห็นกับพอขอให้พดายชมพด
 ๑ ดันดำรอ่านเสร์จดำเรจเรอง
 คิคคิสังดำรพ็อคตอหน้าตา
 ดบहतถลกถึงมิดา
 เมื่อหนานหาไหนจะโยด
 เราก้เรองพระเวทวิทยา
 เดี่ยตายหนอทุ่งกว้างหนทางไกล
 ให้เคองขุ่นม่นหมกในอกธา
 เขาห้องหบกไม่หดบสันทค

กักงต่างอายไวยให้เบณ
 ชายไวยไตทจแรงร้าย
 ระทมทุกข์เขาเย็นไม่เห็นหาย
 เป็นตกรชายช่วยพอบ้างเป็นไร
 ถึงผูกพันยักษมารใช้มาได้
 ปลอมเป็นมอญใหม่ยกตงมา
 ไม่สู้ห่างด้พรรณนหนักหนา
 พระพันวษาคงจะใช้ชายไวยรบ
 เราช่วยกันให้ตคประจบ
 แดวดตเจ้าจิงหดบไปเมืองบ
 อยาสาพณผู้ใดไหบบ
 เจ้ารบผูกพันนคยถกตงมา
 ชมพดเคองแค้นใจเป็นหนักหนา
 ชะตาฟไวยใช้พอด
 ดำอะไรกับเราเท่าแมตงหัว
 จะนบพันของกันไปทำไม
 จะแทนคนมิดาให้จิงได้
 ถ้าหารได้ก็จะไปในเดี่ยจน
 จนพดบคำส่นแดงพระสุริยศรี
 เผ่าตรองครกนถทุกชบตา

๑ ครันรุ่งเช้าเจ้าเนรพตายชุมพด
 ห่มครองครองรัดกับกายา
 จงแจ้งกิจจากบศายาย
 บิดามารดาซ้ายไถ่ถ
 เจ้าชรวรณเมยกคามใจ
 ผู้ดีหลานให้หรือพอแต่ธนา
 ชุมพดคอบคำเจ้าชรวรดา
 จะขอแต่มาดพอขไป

๑ คำว่าเห็นไตแต่ยายกระเสียว
 คอ้งผูกกรวดทอดหญ้าทางคาบ
 กัดตุกอธิเบนแทบแขนขา
 เจ้าดีประสิทธิ์ฤทธิไกร

๑ ชุมพดฟังศาก์ตาไป
 ถึงโรงกระเสียวเสียวเข้ามา
 ลมหลังขาชาแล้วว่าไป
 พิศองตราคราคร่าจำทน
 กระเสียวหลังเหตักไคฟังว่า
 ชุมพดแกมาไมช้าที
 โกลนแวงค่างพร้อมตะม่อมตะมุน
 กระทับตั้งตงแต่เป็นตำคัญ

ร้อนรนรำคาญใจเป็นหนักหนา
 เข้ามาบ้านพดณด้วยทันใด
 ว่าหลานชายนहांสหายไม
 ว่าดีถึงสุดใจจะขอตา
 ตาอาจารย์ดีให้เหมือนหลานว่า
 ตาจะจัดมาวชให้เจ้าไป
 ว่าหลานมาคนเดียวยังมาได้
 ที่ดวงใจเคตาต้องทำนองดี ๆ
 มนประเปรียวหนักหนาอายุมาฉ
 ไครชนชมหนักชกสุดใจ
 ยังเป็นศคุดระราดหาหายไม
 จะขได้กิดเอาเถิดตรา ๆ
 ถอนหญ้าเล็กได้ด้วยศาธา
 ยนหญ้าแฉวกเล็กด้วยเวทมนคร
 นองรักจกให้พเป็นผล
 พันทกขเสียวเกิดในวณ
 รมหญายนรียงขยคองมี
 วางเบาะอาณคแต่ผูกพัน
 โจนผลตุนขนมาชมชม
 มาฉนผลผยของทำนองทวน

แคล้วคล่องว่องไวดังใจนึก

ถกน้อยร่อยเรียงระเบียบกระบวน

ตั้งใจเดินหอบคอบมือ

เรียกหาตามชนมาตาชอบใจ

คาบเนคคองเจ้าคุณบุ

จึงให้ชื่อว่าพระนะไพรี

ตามแก่เฒ่าเฝ้าห้องใบ

ทุกวณกไม่มีลูกผู้ชาย

๑ ชมพุดรับคานาแฉกราบตา

ครนถันแดงตริยาในราตรี

กับบ่าวไพร่ยกไปที่ป่าช้า

จัดขุบเทียนไสยชนไล่พาน

ไต่ถูกษ์แฉวเบิก โขตนทวาร

แล้วหีบเอาเข้าตำรามาหว่านชาติ

บรรดาภักคณทกาหนอง

ต่างกักองรื่องเรียกกันอดจน

ต่างรับเครีของเดินไม่เว้นคน

เอาแต่โหงพรายร้ายราว

พวกขอเจ้ามาเข้ากระบงนทัพ

โหงพรายค่างรับด้วยฉบับพลัน

ตะขอกโตเร็วแรงคำแหงทวน

มาถึงจวนคนตาชอกองไป

ตกเลือดแดงหรือจะไม่ได้

หีบตามยื่นให้ในทันที

ท่านพันหม่อมอุษมาพาภันหน

เป็นของดัดลบมาจนคายาย

กตว่าถันบุญไปจะศันยหาย

พอพลายเอาไว้ให้จงดี

ให้บ่าวเอามาไปไว้ที่

จัดแจงบายศรัพถการ

ผ้าไม้ไผ่ปักเป็นเสาศาล

ชักสายสิญจน์โยงผ่านป่าช้าขี้

โอมอ่านพระเวทพิเศษจัด

เวงวัดเรียกผีทุกตำบล

ห้วยคตองป่าไม้ไพร่ถันต์

ด้วยกถวมนตร์รับมาไม่ช้า

ชุมพลเดินเดี่ยวแฉวเด็กผี

พรั้งนุกจะไปยังสุพรรณ

ไปกำกับหุ่นมนตร์พดขันธ์

ชุมพดนนกดับบ้านตำราญใจ

๑ ครนพวยพุ่งรุ่งแสงสุริยา
 กราบตาเจ้าชวีสุโขไทย
 แถ้วอาบนาชำระกายา
 เข็มขจรคเนนส์นทดี
 ประจงจับคัมคตาของคุณตา
 ถูกชคชคอบอาษาไนย
 ฝูงพรายรายล้อมพร้อมมา
 ก่าตงมาราแรงราว

๑ ครวงกงกตางมรรคา
 ตงยนคเตามาด้วยอาคม
 ครนแถ้วเกยวญามาฉบพต
 ชคเจ้าดารเสถียรประสิทธิ์
 ตองมอถอเครื่องคำสตราว
 ค่างนบหมอบไหวพตายสมพต
 แถ้วตั้งหันมนครพตไพร
 ให้ให้เสยงมอญใหม่ไปกราวเกรี้ยว
 อีนพวกเหล่าชาวประชาวาษฏ
 ตั้งแถ้วเสวีจสรพตฉบพต
 ชามชารทางบ้ำทำท่ง
 ชาวบ้านคนแตกแหกเข้าไพร

เจ้าพตายเข้าไปในเรือนใหญ่
 ทงตายายอวยไชยประสิทธิ์
 ฝูงผ้าได้เสยงดำขางศรี
 สอดสอดมเครื่องมฤทธิไกร
 แถ้วแผ่นชนอาษาหาขำไม่
 ออกจากสุโขไทยด้วยทนต์
 ยกทัพโยธาแต่ตัวฉม
 ชบชิ่งจะปลิวไปตามลม
 หยตมาเขานงทงม
 พรหมนามนพระเวทวิเศษ
 ผูกพันถวนพนใจกบต
 หนกรมชวตชนเป็นคน
 อตตคองบ้ำโกตาหต
 เจ้าชนงยงบนหตงกะเดี่ยว
 จะยกไปเป็นทพชบเดี่ยว
 ก่าชบตั้งคำเดี่ยวเป็นดำคญ
 เพียงคค่อนอย่าขำให้อาถัญ
 ชบม้ำมายฉนฉยองไป
 ฝูงพุงให้ไหมกระโจมได้
 ตกใจกองทัพวิไม่ทัน

บ้างอุ้มลูกจูงหลานคตธานเข้ารก
งันงกหกถ่มตงจมกัณ
ถึงเต็มบางพตนมทินชำ

ต้งบทยัยบยงระวงระโว

๑ ครานนผรงเมืองสุพรรณ

เถนทคนชนประจำโบเสมา

รชวากตจากมาฉนามเพดาะ

คานทางวางรอบเป็นขอบวง

แต่วับจืดแจงแต่ังโบบอก

พอรุ่งถึงกรุงอยุธยา

วางบอกนายชำนานูด้วยการทัพ

นำความเรียนเจ้าคุณมหาศไทย

๑ ครานทวนเจ้าคุณมหาศไทย

ถูกชนเห็นพร้อมกนหมทนชำ

ผ้าผอนอ่อนหดไปค้วถัน

พวกรชาวบ้านบ้วนบั้นทุกแห่งไป

ให้ตั้งค้ายในบ้ำไวก้วังใหญ่

ด้วยไถลสุพรรณพารา ฯ

ไค้ทราบข่าวหวาดหวั่นเป็นหนักหนา

รักษาม้อมค้ายไว้มั่นคง

มันเหมาะค้ายคตระหง

ให้มาไซ่ตั้งตั้งคตมา

ชนแพ่งออกคควมม้าม่าในบ้ำ

ตรงเข้าไปศาตาดูกชนใน

นายเวรรับค้อยคราหาชำไม้

แต่วคิดเขียนคความในโบบอกมา ฯ

ร้อนใจครองครักแต่วปรึกษา

เข้ามาเฝ้าองค์พระทรงธรรม ฯ

ตอนที่ ๕๐ พระไวยแตกทัพ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
 สถิตย์เหนือแท่นแก้วพรพวัน
 ชัมภก้อมช้อมเคียงประดานขอ
 เบิกบานตำราญราชหฤไทย

๒ ธรรม์ทรงเครื่องเรื่องบวร
 ข้าเฝ้าเจ้าพระยาและพระยา

๓ ครานันท่านเจ้าคุณมหาศไทย
 ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงธรรม์
 บดินนมบอกพระผู้พรณ

๔ ว่ายังมีใจรบยกมา
 คัดไพร่บ้านพลเมือง
 ให้ไปตีบดขยี้เขมตาย
 มุ่งตรงรบอัยพารา
 พระผู้พรณครันจะออกไปชิงไชย
 ถ้าววยเสี้ยนนายไพร่ในสงคราม
 ไคร่ควรวญุดกระบวนทยกมา

๕ บินบกนกระเศเขตคชชนท์
 พระกำนัดแน่นหน้าสนมใน
 ถ้วนตระตอนวอดระของผ่องใส
 ครันพระสุริย์ใสสว่างฟ้า

๖ เสด็จออกพระบัญชาข้างฝ่ายหน้า
 หมอบกตาดตาชดาอัยพร้อมกัน ฯ

๗ บังคมไหว้ทูลศกดิ์ขมขม
 ช้วนอัยไคพระบาท
 กรมการพร้อมกันถ้วนหน้า

๘ โยชาประมาณตักพันปดาย
 แดกวันช่นเคื่องมากหลาย
 ว่าตงคายเคิมบางอัยกลางไพร
 แด่หายกเข้ามาประชิดไม้
 เห็นยังไม้ได้ทรวบพระบาท
 ก็เกรงความผิดชอบเป็นหนักหนา
 จะว่าเม็นกองทพกผดไป

ด้วยยกมาแต่ศิวเดียว

ครั้นจะว่าเหต่าโตนพวกโจรไพร

๑ ครานพระองค์ทรงเดช

ไบบอกรงอาเป็นตำนาน

ภาพศักรอนไกลหาใหม่มา

ใดทกจะตเขาคิดพัน

นชายพระสุพรรณไม่ออกรบ

ครั้นจะว่าโจรไพรไฟต์เข้ามา

ย้ายผรงเมืองสุพรรณมนชชชาติ

ทาบอกแกศวดด้วยถวไทย

จงสั่งให้โฮแผนออกไปดู

ย้ายสุพรรณนให้เบนนลกกอง

๑ ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ไต่รับสั่ง

ให้แต่งตราพัตนในทันใด

กระบอกรหนึ่งพันเกาเอ็งเขาไป

พันเการับกระบอกรออกเรือพัตน

๑ ครานนั้นขุนแผนแสนศักดิ์ดา

กรมการพร้อมกันในทันที

ทราบความตามเรื่องก็เข้าใจ

บอกพันเกาไปมิได้ช้า

08/06/2565

จะรบรบชบเคียวกมิใช่

เห็นพลไพร่มากอยู่ตไม้ควร ๆ

ตำริเหตุพระองค์ทรงพระศรวด

เดิมบางทางก็จวนถึงสุพรรณ

ทำไมตรงรงรายทันน

ตั้งคายรายมนเขาพารา

กนงหลบซ่อนศิวอยู่แต่ป่า

กต่านกเห็นผิดจวกไป

จึงหาฮาจจะออกไปรบไม้

กเขาใจอยต้นย้ายต้นทอง

ครุเดียวกจะจับเอาคล่องคล่อง

ตั้งสัตว์พหิมห้องพระเกดไซย ๆ

ออกมาจากวงหาช้าไม่

กระบอกรหนึ่งสั่งให้ไปสุพรรณ

ให้พระกาญจนบุรีชมรมน

ด้ามวันถึงเมืองกาญจนบุรี ๆ

รับรองท้องตราพระราชดี

เปิดคตแล้วอ่านซึ่งตำตรา

ขุนแผนย่มดะไม่อยู่ในหน้า

ทำไมกับโจรป่ามาเท่าัน

จะสู้รบคบมือได้ถึงไหน
 ถ้ามั่นถาวรรอยยอดคต
 จัประเดยมาใช้ให้หนักหนา
 จะหาสาวมอญใหม่ได้ผสมวย
 ว่าพลางทางตั้งหอดวงปลัด
 ให้พร้อมกันรบรคจตรพล

๑ หอดวงปลัดยกระบิครกรมการ

คารวางเกณฯทกระดงตั้งบุญช
 ที่ใครหลบเตยงหดกหน
 ให้รวยรอมวต่างข้างม้า

๑ ฝ่ายฉานางแก้วกฤษยา

สระเบียงเรียงแดงไฉ่ควบครัน
 เรียกแก้วกฤษยากับดาวทอง
 เจ้าทงค้อยู่หลังช้อย่าตกใจ

ชุมพลตฤกวาดอกเจ้าแก้ว
 แค้นใจจงแกตงให้ปลัดมา

๑ ครานฉานางแก้วกฤษยา

โกรษฐกผูกเจิมมาจองไทย
 ชัดคคคคชยเอาตามผิด
 จงเห็นกับวันทองผ่องใสภา

กตวแต่เราไปจะโพ่ตั้น
 ทำไมม่เด็วใจคักนกวารวย
 ทงข้างมาเงินทองของมั้นด้วย
 ที่ด้วยส่วยเผื่อนายให้หิตายคน
 ยกระบิครตั้งคั่นนเป็นคน
 จะยกไปประจัญในพวงน ๑
 อดหิมานตระเตรียมกนของมี
 สัดดีเวยกเรงมีได้ช่า
 เฝยนคัมไปไม่เตอกหน้า
 ทงคำสตราอาวรทกลตั้งชน ๑
 รวงมคึกกจคิดสร
 ชนแผนผายฉนเข้าห้องใน
 ทงต้องเข้ามาต้วปราไศรย
 ไปทพครงนจะนานมา
 เจ้ารูเรองชยแตวเบนนกหนา
 หวงจะตวงเงินฉาอายหมั้นไวย ๑
 พงว่าหนาเตยไม่เนงได้
 เตอดเนอในได้หาไหนมา
 ไม่คคคคชยจะชนฆ่า
 วันเมอมรณานางฝากใจ

ถ้าพร้าแม่ไตเค้จะพังพอ
บอกกรมพลทให้กลับซึ่งทัพไชย

๑๐ ขุนแผนฮึดฮัดกักพัน
ร้อนใจอะไรกับท่านนาย
เห็นอ้ายแผนมั้นแก่แต่จะตาย

ใจเจ้าแต่ไหนแต่โรมา
เผ่นเคื่อนมาแต่ไรให้ด้ด้วย
เดยหงรึกถูกเค้าเข้าประคอง

อย่าห้ามเดยข้าหาพึ่งไม่
ถ้าหากข้าตายตมลงจมดิน
๑๑ นางแก้วคอบไปใส่คุณตา

ห้ามด้วยส่งสารรำคาญใจ
มิไปฆ่าพันกันเดยโย
จะว่าไรได้ร้ายทั้งตาบี่

กตัญญูปากแก้วไม่อยากจะทะเลาะ
สระเบียงเรียงพร้อมทั้งเจ้าปตา
๑๒ ครานุนขุนแผนแดนคักตา

แต่งตัวคาดเครื่องเยี่ยงย่างไป
กรมการตามหลังสระพริงมา
ให้สะน่นันนของกระแแต่

ยังจะค่อตามทำไปถึงไหน
อย่าได้เค็งชุนให้วุ่นวาย ฯ

๑๓ กุณกรอวยฉนวนจะหาย
ห้ามหวงตูกษายด้วยเมตดา
จะเอาคุณพระนายไว้ดูหน้า

เจ้ารักหนักหนานางวันทอง
จึงเออขออวยรับพามาไว้ห้อง
ถึงจงทองว่ากระไรไม่ได้ยิน

๑๔ กุกับอ้ายไฉนศุนยฉัน
เจ้าจงปล้นไปพึ่งเจ้าจอมไฉน ฯ
อย่ามาพูดได้หน้าใหม่ได้

เมื่อไม่ฟังแล้วก็ตามที่
อย่ามาพกพอใส่ให้จูจ
อย่าเข้าชชกรานจะเจรจา

รับเหาะไปเกิดไม่อยากจะ
ไปเช่นฆ่ากันเด่นตูกใจ ฯ
๑๕ ตะบัตหน้าตูกเข้าในเรือนใหญ่

๑๖ ขันต้อมออกพอได้เวลาดี
โยธาอัดอึ้งคะนึ่งมี
ออกจากกาญจนบุรีรับยกไป ฯ

๑ ฝ่ายผู้สร้างสุวรรณนครแจ้งตรา
คอยทำขนแผนผู้แฉ่นใจ
ครนถงนางบวชก โบกธง

ตั้งนามเพดาะพุนรอบเป็นขอบคั้น
๑ ความนชมพดรณรงค

กำเริมฤทธเชียวชานูข่านาญใจ
คิงให้พลายเพ็ชรกุมารทอง
ปลตอมเป็นชาวบ้านเมืองสุวรรณ

กำขบตั้งกรียาจะว่าชาน
ว่าเราให้กอหนงตั้งไป
ถ้าเขาดับตัวราวเรื่องใช้

แล้วดับว่าผู้ใดใครยกมา
ครนถงหนวคายพระกานูจนบุร
พุดกพดเห็นคนมาแต่ไกล

๑ ฝ่ายว่าพลายเพ็ชรกุมารทอง
ชาวบ้านตอกไร้หาไหนดมา
เขาไซ้ให้กอหนงตั้งอน

ต้องมาต้องคนด้วยจนใจ
ย้ายพุดกกองทัพจับตั้งแชน
พาเขาไปถดถงแจ้งคค

กักระเตรียมโยธาทงนายไพร่
ยกทัพจับไปประจบกัน

ตั้งค้ายรายตงเบนเหล่าทถน
แล้วจตตั้งรกองตงระวงระใด ๆ
เห็นตั้งค้ายรายตงไม่หวาดไหว

จัดหนรายไว้ให้บองกัน
เข้าอยไนทงตั้งองหนน
รับไปคายนนไนทนใด

ทำให้เหมอนชาวบ้านทจบได้
ให้แก่นายใหญ่ทยกมา
บอกล่าวทัพมอญใหม่เมืองหงดา

กุมารดาจับกอหนงตั้งไป
ทาทเบนกถดไม่เขาไกล
ปลตาดใจก็กรูกนออกมา ๆ

ทรุกนงยองยองแล้วร้องว่า
กองทัพจับพาเขาตัวไป
มาทกวด่านแม่ทัพใหญ่

ซาให้ดูช่วยพาซาไป
มตแนนไม่วาหนน
พระกานูจนบุรถามมาว่าหนนใคร

พวกไพร่เรียนพดนมทนชา

ครนถามพดจาภาษาไทย

พนเภาคนมวงเมืองสุวรรณ

ม่งชยบ้านโพนมนไต้มา

๑ ครานนหันมนคคนฉ

ว่าดกอยบ้านป่าท่าคันโท

อินพวถพหตสกลไกร

มนพดกนพงดริ กจจา

บดินไหลอหงส์อมา

ชนแผนไล่แวงเขากันโต

๑ ศวกมจอมโยธา

อยแวงแควนหงส์ธา

เป็นเจ้าโยธาประธาตอ

ก็กัไม่หยาบช้ำด้ามานย

รชาวว่าชาวชยชยา

สร้างกรรมทำชวทุกตัวตน

เห็นทำผิดคิดไปให้เวทนา

จึงยกมาหวังว่าจะทรมาน

กไม่ฆ่าพันให้บรรโดย

ถ้าเม้นไม่ยอมแพท้างเอน

จับได้วามาแค้นอญใหม่

ไต่ทงหงส์อตถอมา

ช่วยกนชชกเป็นหนกหนา

รพตโยชามันเท่าโต ๑

ทำเป็นกตอชยกมือไหว

หนีไปไม่ทันมันจับมา

ประมาณได้สักพันหนึ่งกว่ากว่า

ว่าเป็นชาวหงส์อมาแต่ไกล

ว่าแตวกลังหงส์อให้

คิดสารอ่านไปตามคดี ๑

ชอตั้งมิงมตราเรองศรี

มิได้เป็นข้าราชการ

คนกตอชยชกด้าหาญ

ตั้งมนอชยในการเมตตาคน

หยาบช้ำสาตกนบป็น

เมืองเชียงใหม่ชยบนักกรราน

จะหตบตางมตงในตั้งสาร

ถ้ารู้การงอนงอไม่ค่อกร

หมายใจแคะจะตั้งตั้งด่อน

ภูจะค่อนพดกตมเข้ารวมพัน

อนพวาทานนยอกมาตงอย
หรือจะยอมก็ว่าออกมาพดณ

๑๐ ขนแผนท่าแคนทงหงส์อ
นี่มันขยเมืองโกตมันไม่เคย
หมาขยไม่เคยได้กั้นเดื่อ

ขอด้ว่ามฤทธิเกร
จึงคอบไปให้ยกมาแต่เข้า
ให้แปดพันกจะพันไม่เว้นคัก

๑๑ หุ่นมนตรคานบรบหงส์อ
ถึงขุมพดพดนมทนช่า
ฝ่ายว่าพดายเพ็ชรกุมารทอง
บอกว่าขนแผนผู้แฉ่นไว

๑๒ ครานนเจ้าพดายชายขุมพด
ค่างนนจะตค้ายบค่า
กนเขาแต่ท่านกาญจน์บุรี
ตั้งเตวเตรียมนกนทนไต
ต้องทพก่าขบพดขนช
จันทรว่อนด่ว่างกระจ่างคง
ซาการประมาณตักตีบทุ่ม
ขุมพดเห็นฤกษพาเวธาควร

มาจะสู้ก่าให้แมนมน
อย่ามาณะจะพันไม่เหลื่อเดย ๑

คบมีอวาชิอ้ายมอญเดย
มันจึงพุดเดยชะด่าใจ
ใครบอกรมันจะเชื่อเขาก้ไทน
เหมือนแมตงเม่าเข้าไฟไม่ระตอ
มอวเขาจะไปด้บกระต่าหัว
อย่าเม่ามอวจะปลดอวรอดช่า ๑

ขลุอถ่าถ่นเขาในป่า
หันหญ่าตมตงด้วยทนไต
ทงอองจึงสั่งหงส์อให้
เป็นแม่ทัพใหญ่ยกออกมา ๑
จึงสั่งพวกรุ่นมนตรใจถวนหน้า
เอ็งอย่าฆ่าใครให้บรโดย

มาอังกุนให้จึงได้
พอพระสุริยได้ก้พดบดง
ถนของกกองถ่นไพรระหง
เรไรวังก้องตั้งตำเนียงครวญ
ถมกถุ่มพดตกตบพะยับทวน
จัตกระบวนหุ่นพด้นในทนไต

แลวผลกระเดียดวงย่นด
 คนคิดตตพวงตรงเข้าไป
 ยองเหยยบม ให้เกรยบกรอบตง
 ให้เกรยวพ่นค้ายทะตายมา
 หลมอยไม่ว่ สักคน
 ถูกชนชดมนุ่นกันไป
 เขาตำมหอกหวดปวตรวง โยย
 วงหนตมตกเทยวชนชอน
 ๑ มูรังอุพรตตวง
 เรียกคุณบ่ยาคณตายาย
 ผ่ามอถอนโด่ง โกง โกงคตาน
 พนเภายของยงชนมอชดู
 พนเภาเขาหอกกรอกแทง
 ตกคยแด้หวนอถมคตพบ
 ไกรชชดาตชยาคตอยกต
 ชบม้าผ่าพลลกดไกร
 ให้กตบจับตบกระหนามวัน
 บินเปรยงเลียง ให้เป็น โถดา
 พนพลตตาดเปตำไม่เข้าหุน
 หม้อดินได้ชุดเขาจุกไฟ

ผาดฝนชนมาหาข่าไม้
 ครนโกตให้ตงบชงโยธา
 กระทงค้ายชนแผนข้างคานหน้า
 พวกกองทัพพิภพกันตกใจ
 แต่สักคนไม่คว่าอะไรได้
 พวกรุ่นหมุนไต่ตะตุมบอน
 แบนตาบตง โยยเขาไม้ค้อน
 เศร่ต้อยค้อยผ่นมให้ค้าย ๑
 พตตคกทบรอนตงนอนหงาย
 คุณเจ้าคุณนายมาชวดยก
 เข้ามตในไครานคตค้อย
 พวกรุ่นหมุนกรเข้าในทัพ
 หุ่นแย่งหระเหะประเศระจัม
 ชนแผนรื่องวารีบออย่าหนีไป
 กจะพ่นให้หมตหาไว้ไม่
 พวกพตกได้ตติมา
 ยิงแย่งแทงพ่นกันหนักหนา
 เฮฮาโหมฮักกรักโครมไป
 มั่นกตบหมุน โดต โมนกระ โจนได้
 ทงไปหุนฮ้อกระพือมา

ขุนแผนขบมาเข้าฝ่าฟัน
 ถลันได้ไปกระทงถึงลูกยา
 ฝูงคนย่นแยกแตกมา
 วิ่งหนีกลับหลังพังไป
 กุศลาปางนักรบยกพระเขียด
 พันเกาะฮัดฮัดจืดเหวียงเขา
 ต่างคนต่างถลันเอาตัวรอด
 ขุนแผนเด่นเด่นท่ากับลูกชาย
 แข็งแข็งให้หอมพร้อมสระพรวง
 ออกท่องมุ่งตรงอยุธยา
 ชาวบ้านร้านช่องอยู่ไกลต่าง
 แดกคันทุกบ้านชานชมไม้
 ขุนแผนลูกชายพลายชุมพล
 ถึงตาตาดานพถนดด้วยทนต์
 พวกชาวตาตาดานทงบ้านเรือน
 ขุนแผนกับลูกชายดะบายใจ
 ๑ ครานนพนภោผู้ทพแตก
 เซษุดมครกอย่งกงน
 มีบาดส่องคนตักถนมา
 ฉาเถอยเห็นข้อมอบหอบหายใจ

พวกหุ่นหมุนกันมาหนักหนา
 เห็นหนักนักเขาคิดใจ
 มีใช้คนหวาดสู้ไม่ได้
 พระศุภพรณอยไกลกับพันเกาะ
 ไหลกชไปเกิดชายพ่อเจ้า
 ตาเดาจะมาพากุศลา
 มดลตดบ่าไม้ไปคืนยหาย
 เรียกภคผลพตายกับหุ่นมา
 ให่ตั้งเกรียวกรวดจวอว่า
 ดั่งศุภพรณพารามาทันใด
 ดะเยาเรือนร้างไม่อยู่ได้
 ตกใจไม่เป็นตมประดี
 ยกพวกหนีมนตรกับฝูงผี
 ตงค้ายเวทรมชายไพร
 ดะเทอนหนีเข้าป่าไม่อยู่ได้
 ทนฮายไวได้เห็นกัน
 ฝูงแหกม้ากตวจนตัวถัน
 เดีียงแตรกรกรากพรนไม่ไวใจ
 พกเคียวจคนบ่าหาหยุดไม้
 ไก่ตริงกถึงอยุธยา

ครนถงเวอนพดนทนต์ไ
 นางเมียบทใจจุดไค้มา
 นางเมียบ่ตองไค้มาให้ผว
 ผานุงแคตักนคไม่คิตเดย
 ดวยผัพนพุงพอรูงเซ้า
 เรยนควมเจ้าขนมุตนาย
 เต็ดใจออกบคกนเซ้าไปเฝ้า
 ฝ้ายว่าพระองค์ทรงคักคตา
 อย่างไรเฮยอ้ายพันเภากถบ
 หน้าตาชัดอ้อยอ้อย่างไร
 ๑ พันเภาคได้ฟังรับสั่งถาม
 ขอเดชะพระองค์ทรงคักคตา
 พระกามญจนบุรีพระศุพรพรณ
 ถึงนางบวชพดนทนต์ไ
 บอกลงเป็นตมิ่งอ้อยเมื่องมอญ
 ชื่อว่าตมิ่งนัตรา
 พระกามญจนบุรีคอบททำให้มารบ
 งคทพยบยงระดวงระไว
 มันดอบเข้ามาไม่ทันรู้
 แถ่นได้ห้าพันพันคน

เรยกเมียบ่แคไค้ดรับด้วยหวา
 พันเภารับว่าอ้อยาคเดย
 นากถนจริงจริงพ้อคคุณเฮย
 พันเภารับอ้อยกู่แทบตาย
 ตรงเซ้าคำตามให้ด้าย
 คกใจอุนวายเป็นโกดา
 พันเภาคถบเหมยอนตงบ้ำ
 เห็นพันเภาคเข้ามาคักถามไป
 อ้ายแผนจับโจรได้ฎาหาไม่
 ทำไมอ้ายแผนจึงไม่มา
 ถววยบั้งคกงามด้ามท้ำ
 ซ้ำพระพุทเจ้าเซยิตราไป
 ยกพดประจบกันเป็นทัพใหญ่
 พชคกงมนมนให้หนังสือมา
 แว่นแคว้นแดนนครเมืองหงสา
 ยกมาจะกำหราบปรามพวกลไทย
 วนนพพพดบจะเข้าได้
 ครนโกตรุงตั้งคดงมัตตด
 กรูเข้าแหกค้ายทะดายมัตัน
 แดกมั้นทุกค้ายกระจายไป

พระกฤษณ์บรมชอกบรม
 ฟาดฟันกันลงในพงไพร
 ถ้วนคงกระพันฟันไม่เข้า
 แต่พระกฤษณ์บรมฤทธา
 มั่นถ่มมุ่มจับไม้กัณฑ์มา
 จงทราบบาทของสัตว์ พระทรงไชย
 ๑ ครานันพระองค์ได้ทรงฟัง
 กระทบบาททวาดก้อง โกลตา
 จนแต่เห็นกายอยู่ไกลถัน
 มั่นยอมาฆ่าฟันไม้ท่นรบ
 แต่ก่อนไรไม่เห็นเหมือนเช่น
 นานไปก็ระพุดเป็นศัตรู
 ต่อด้ายพันเกาะเข้ามาก่อน
 ไม่พอที่โตใหญ่ไปมากมาย
 คัดคิดชนมากนาคัน
 กุเตี้ยคายทหารชาญไชย
 เตี้ยทด้วยอายนมนแก่เฒ่า
 ทุดายขบงจะยังพัน
 มั่นคงตามติดประชิดมา
 เรี่ยก้ายไว้ม่าจะเข้าเวย

คุมไพร่พลกลับเข้าไคใหม่
 มั่นฤทธิไกรมัทธา
 ไพร่เราเลี้ยงดงเป็นหนกหนา
 ขบฆ่าได้พันถันไป
 จะฆ่าฤทธิฆ่าทหารบไม่
 ชั่วค้อยไคพระบาท
 กรวดร่เลี้ยงดงเป็นพ่าผ่า
 ฟังว่าดูเป็นไม้เจนนทพ
 ยงมัวไวใจม่มุดหัวหด
 ดับหมดคบไฟไม้ด้องดู
 ดูเป็นท่อนใจไม่คิดดู
 คิดกันเด็นกให้วุ่นวาย
 ชอบแต่ก้อนเขียนชาตักถ้องหวาย
 มั่นได้ใจจะหมายมากรงไกร
 ทมนจับอายแผนกไปไค
 หาไหนไม่ม่จะเหมือนม่น
 ถ่าเหมือนแต่ก่อนเกาทไหนน
 เราเตี้ยทให้ม่นก่าเรบใจ
 ด้วยคิดวาคันด้าห่มไม่
 กุจะให้ไปจับอายรามัญ

ทอดแหว่งเตาหมนมน้ำ
 ให้เตรียมทัพสัตว์รพเสวี่เจ้าเว้จกร
 ตั้งโต๊ะเบียงจดวงทงช้างมา
 ว่าบคนมอญใหม่ใจทะมิพ
 ๑ ทองประศัรคอกเขาคาผาง
 กตงอยู่เหมือนคายนไม่หายใจ
 โข่พ้อชนแผนของแม่เอ๊ย
 จิตค้ำใจแม่ให้ระกรวด
 กำพรามคามาคเ้เด็ก
 ไปกินเมืองกาญจนบุรีแม่ใจ
 กตบหันแม่ไปเสียดอกเ้
 มาคายนด้วยมอญใหม่โกลตา
 ตุกคายนหาดนหายไม่เห็นหน้า
 เข่าเข่นเห็นหน้าแต่ขอโวย
 โข่ตั้งตำรขอโวยหน้าใจหาย
 จะหันหน้าหาใครก็ไม่มี
 มิคามอญฆ่าเสียดมอญ
 ยังเป็นเด็กเต้ก้อ่นจะสอนไว้
 ภัยกออกไปให้ตีบก่อน
 ถึงทัพจงพิจารณา

ถวายบังคมตากตม้มาบ้าน
 ถ้วนทหารที่เคยไปเชียงอินทรี
 แล้วไปเดากจจาแก่ย้าน
 ฆ่าพ้อแผนเสียดันชว้าโดย ๆ
 ตกจากหอกถางไม่ตกได้
 แก้ไชชานานจ้งพันศวด
 ตะเถยแม่แล้วพ้อทอดหัว
 สันศวดทองประศัรคอกไป
 เด็กอยู่แม่เลี้ยงเจ้าจันใหญ่
 หมายจะตีฝักฉิมของมารดา
 ถึงกระไรได้เผื่อไม่ว่า
 เสียดังว่าราค้ทุกส่งไป
 ยังแต่ยานจะอยู่ไปถึงไหน
 จะยกไปไม่วี่ว่าร้ายดี
 นองชายกมอญเอาศวดหนี
 ยานไปได้ก็จะไป
 หามี่ใครจะช่วยเจ้ารบไม่
 ท่านขุนไกรศวดมี เป็นครูบา
 จะหยุดนอญระวงให้หนักหนา
 พ้อจะเข้าไล่ฆ่าก็เข้าไป

๒ ๔ ๐ ๖ ๘ ๒ ๘
กาเห็นกาดงศ์ณนย์กหาญ

๒
กระบวนครบคตงระวง ไทย

๒
ถ้าเห็นหนักชกชองให้ออกไป

๒ ๔ ๖ ๒ ๒ ๒ ๒
เอาตามบนพันคอนเจ้าราช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ด้วยว่าขุนไกรบุ เป็นครุเก่า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พอจงไปด้วด้ตให้มไซย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เข้าหองด้งด้องด้ยด้วาท

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เป็นผู้ใหญ่ให้ด้ครี่มาตา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ผดม้งพดงนคดยาด้ว่า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ด้รยพำเป็นดาวชาวคตงคอน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑ ด้รยพำครี่มาตายกม้อให้ด้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จะกนอมกถ้อมใจกันให้้งาม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่พ้อชุนแผนยังแพ้เขา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ด้งเกตพระเวทที่ททคตง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑ พระไวยเสร์จด้งทงด้องนาง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จับตามเคยปรายช้งไฟรี

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ด้อ่านพระเวทกเค้นประด้ทช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เขาได้รจด้รงของค่นารายน่ของตาร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เม้าด้งชบชวราฤทช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
รคนามนคร์ทด้รงของค่นารายน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตากระตานรับไว้ให้จงด้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
กาดถ้อมด้กถ้อมถ้อมไฟรี

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถ้าไฟรีเราแตกตายกระจายหนี

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ค้ทกถ้อมจะถ้อมย้าคกใจ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ชวัญเข้าจงจบกระหม้อมด้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พระไวยกรวยแล้วก้ถกมา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ชย้าเกรยวกรวดพ้งคัพพำว่า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เจ้าด้รยพำมีไซ้คนเง้งชน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้พกตมมาถึงบ้านถ้อม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช้วยด้งด้องนางมปดมชย้าถ้อมคความ ๑

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปเกดคชองมีให้เป็นเสยชนนาม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คร่ำมแต่หม้อมจะเข้ารณรงค

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พ้อเจ้าระวงระไวยย้าให้ถง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ปดงชารมณช่มไว้ให้จงค ๑

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ยงช้าเด้องเยองย้งชอกจกาท

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ชนทหอยพระนมด้การ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ชนด้วคินาหอยช้อมช้วน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ด้โอมช่านคภาเรยีกฤตพราย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เสร์จกัจจันงห่มคเคดคตย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ด้เยองกรายเดนมชานำเณค ๑

๑ ศรีมาดาส่งสารว่าคาญใจ
 พ้อแผนแก่นขดเป็นสัตว์
 พระโวยไต่ตองเจ้าสร้อยฟ้า
 ถ้าหลงไปรบบิตาจะฆ่าตาย
 ขอเดชะความดีดยบวิสุทธิ
 ว่าพดางใจนางระวิกรวิ

๑ พระโวยไต่ถูกษให้แตกทพ
 ช่างม้าอดแอแจจรร
 ใจเพื่อนพลัมย์มาไถดอก
 กรังใจทางนศรีมาดา
 ผัวอยคอบยตทุกเช้าค่ำ
 ทนอยเดียวเปลี่ยวเปล้าใจ
 แมนมักถวพระองคผู้ ทรงขรรมี
 แลวหวนคิดกตมกับแค้นแสนทว
 มนตจะจะเดินให้เห็นกัน
 ชักสั้นวดเร่งไปไพร่พรังพรู

๑ ให้พวกไพร่หุงเข้าเผาปลาด
 ผูกหุ่นครบพด้นในทนต์ไค
 หันพดกกระดกคตนอยไม่ตฤ
 จงชยบถดบถกชนเป็นคน

นี่ศึกใครมวักจกไปสู้
 หน่าจระจะเห็นเป็นอบาย
 ยงมนมวมนทรยาไม่เหือดหาย
 พ้อพตายของเมย์ไม่วัด
 จงชักพาอาวุธให้พันผู้
 ให้กตถ่านบิตาจะฆ่าพัน ๆ

พวกพลให้รบเคียงสนน
 พระโวยเล่นกระเด็นถึงสร้อยฟ้า
 จะวิตกเค็ว่าสร้อยชะห้อยหา
 จะทำแก้วแววตาขระการโค
 เขายงทาเจ้าถ้อย่างหนนไค
 ข้าไทมนจะกตมวรมกนต
 จะเด็กทพกตมหินเขากรงศรี
 ข้ายมอญใหม่ฆ่าตบตาก
 ยัดยัดกตพนจะตยดี
 ถึงวัดถาดหุยตหม่พลไกร ๆ
 กนแล้วเวดาจะเข้าไค

พระโวยเล็กซัดเข้าถ่าวมนคร
 ค้องเล็กปลดกเข้าปลตยเป็นหลายหน
 ข้าพกตอาวุธก็มี

พระไวยหวาดไหวให้ใจหาย

จับยามคฤพานในทันที

ยามจนทรกตณเขายุกตาง

ในตำราว่ามีใช้คนอื่นไกล

บริกรรมซ้ำซัดเขาดำไป

พอแสงเดือนเด่นฉายพรายพริน

๑ จะกล่าวถึงวันทองที่ตอง โทษ

เมื่อขาดใจซาโดยถึงถกยา

วันนั้นพระไวยจะไปศึก

เกรงฤทธิ์บิดาจะฆ่าตาย

ผิวผ่องละของพักตร์ปลั่งเปล่ง

ประมาณชันษาสิบห้าปี

ฉายกตานั้นรุ่งฟุ้งทอง

กรองนอกกตอกตุดวงละไม

ก้านแยงโคมเพชรเจ็ดเหลี่ยม

ซัดแต่ดัดดัดทับทิมทับ

เน็ด โนมประโตมถานธวาท

สร้อยสังวาลสุวรรณพรรณราย

ต้องเค้าคุมเต่งเครื่องครัด

กรองร้อยสร้อยสนกระต้นทรวง

ก็จะตายด้วยอ้ายมอญหรือไรนี้

ฉันทนจนพบเป็นขุดใน

เศียรเกล้ารเข้าขวางเป็นศึกใหญ่

เนื้อไซเซมั้นจะเด่นกัน

หนักได้เอาอุครบมีอมัน

ไหยกเด็กพลชนชสนหมา ๆ

พระองค์ทรงโปรดให้เซ็นฆ่า

เวราพาเป็นขอสรกาย

นางหนักสำคัญมโนมาย

กตบถตายเพศเพนเป็นนารี

ดั่งดวงจันทร์วันเพ็ญประไพศรี

ท่วงที่มารยาตรดั่งนางใน

สถิตสงฆ์ซบสัตตุดี

เต็มใหม่ย้อมม่วงเป็นมันยิบ

กรวยเชิงช่อเอี่ยมดั่งแบบจับ

นางหนักตั้งแต่งประดับประคิษฐุกาย

ชะอ้อนอ่อนเอดสะอาดสะอ้งสาย

แต่ตะเม็ดเพชรกระจายกระจ่างดวง

ดอกไม้มัดทงหื้อผ้าห่มทอง

ว่าร้องเสียงดั่งว่าพรรณไผ

พิศขำขำดูหลงหวอนระห้อย
ตักระวาคอกส่วยระห้อยใจ

๑ พระไวยขับม้ามาดิ่งน
เฉียงเส่นาะเพราะชดเบนตศวี
ตงจากม้าพัดนไนทันใด

แฝงไม้แต่ไปเห็น โคมนาง
ผิวปลั่งคิงทองทาระทวย
งามระบอบรอบไรเจ้าเรียบริม

หวานอ่อนร่อนเฉียงเส่นาะตง
แค้นส่วาทนางนึ่งไม่พริบคา

๑ ครานนางเปรตอสูรกาย
แซมร้อยร้อยกรองพวงมาไโดย
ทำเดินเก็บคอกไม้ไม้ส่งกา
กระทงถึงตนไม่พระไวยพัดน
ทงพวงคอกไม้กรองร้อยตระหนัก

แอมพุ่มพฤษชาประหม่าใจ

๑ ครานนึ่ง โคมพระหมื่นไวย
กระหึ่มมยมยุรยาครนาตมา
แก้วดาขยาประหม่ากมตหมอง
เสี่ยคายผิวจะเสี่ยคยาเคือคใจ

นำคางข้อยกระวนคกนให้
เฉียงหวอนวิเวกในพนาดี ๆ

พอพระจันทรเพ็ญส่องระของศวี
กัทยคยง โยช้อยกตาง
เยองยุรยาครไปไม่เกรียบกว้าง

ทงบางคตระหัดออกจกพิมพิ
มื่อส่วยสืบหวดนมหม่ม
พร้อมพรมเพราทงทงกายา

คิงเฉียงหงส์เหาะเนนในเวหา
แฝงพฤษชาส่วตแตะตงไป ๆ

แยมคายทำหาเห็นพระไวยไม่
ดำราญร้อยเรือบในพนาวัน
ถอยหลังตะตงมาไม่ฉินฉิน
ตะตงหวัดหวาดหวอนยวาไป
ประคองอกอ่อนฉิ่งมิใครไหว

แกตงได้เด่หัดอให้ตะถานตา ๆ

แค้นดำราญบานใจเป็นหนักหนา
ชะช้อนเชอน โอภาว่าพรธนไป
จะหวัดร้อยจรตดไปหนไหน
ขวัญจะโอบยบินไกลก่าตงกตัว

มานี้เกิดพิจะรบชวัญ

ให้คืนเข็วร้างน้องประคองตัว

อยู่เคียงเปลี่ยวอกในอารัญ

ยามหนาวเจ้าจะนอนในกลางไฟ

กุกุ่ดั่งพิตรงมาพบน้อง

จะอยู่ด้วยน้องน้อยสักร้อยปี

ปลอบพดางทางย่างขยับเยอง

ขยับมือมาเมื่อย่าเมินไป

๑ ครานนางเปรตอตุรกาย

เห็นลูกชายและเด็ยมเทียมครนอง

ความมาว่าเหวยพดางามลูก

ดุ่มหลงโตภว่าประสาใจ

ชื้อว่าวันทองที่ตอง โทษ

ตายไปใจผูกด้วยลูกยา

ตัวเจ้าจะยกออกไปทัพ

ศึกนหนกหนาส่งาม

รอรังระวังให้จดัง

ว่าแต่จเผ่น โผน โจนทะยาน

คณย์ตายกลับกลายไปตามเพศ

ไม่มีหวดวทมนนยนิ

ซึ่งผาดผัน โผนไปไฟพรทัว

เจ้าอย่าประหม่ามัวให้หมองใจ

เพื่อนพดจาสำระพันหามี่ไม่

ไม่มีใคร โอบอ้อมให้อุ่นคี่

ขอประคองเคียงกายไม่หน่ายหนี

แก้วพื่อย่าสะทกสะเทินใจ

ชายขำเดื่อง โถมเด็ยมเข้าไปโกด

ขอคอกไม้สักหน้อยที่ร้อยกรอง ๆ

แยบคายเชิงคี่ไม่เมื่อดอง

ก็โผนผาดแผดกรังระงมไฟ

มาตุถูกข่มเหงหาเกรงไม่

กใช้ตำขารณคี่อมารดา

พระกรว โกรขตั้งให้ไปเช่นฆ่า

ตามมาจะบอกซึ่งร้ายคี่

นำจะยับเยินย้อยกอยหนี

ไฟริ้วแวงจะรุกราน

จะเด็ยทออย่า โทนเข้าหักหาญ

เด็ยงตั้ง่านทัวทองพันาวัน

เป็นเปรตอตุรเด็ยมเทียมสัดวรงค์

เหียนหนีหายดับไปกับตา ๆ

ขงกระษัตราชวัญเฉยฉันนัก

ชูปเทียนจุดจรัสรั้ววาศย

ชนแผนเล็กซัดเข้าตำรัง

อสูรยักษครุฑาว่าสูกร

ทงฤกษ์สัทชิวทยาจร

เชิญรับเครื่องตั้งเวยวฒนา

เครื่องชานมันตาดสะตง โดด

แกว่งกวัดฉวดเฉยฉันเวยนระไว

ไฟดับกดับพรมด้วยน้ำจวน

อยคงสำรพิศคำสตรา

แต่ริจแล้วจึงแต่งแปลงเจ้าพถาย

เม้าเข้าด้วยพระเวทวิเศษมนตร

๑ ครนพาชางดาวประกายพฤกษ์ชน

ออกจากค่ายพลันทันเวลา

พระไวยรับม้าพาทหาร

ชมพลซึกม้ามาประชิด

พอทพคยทพเขารังกัน

ต้องข้างคางมุ่งเข้าราว

พลหุ่นหมวมุ่งเข้าสูกัน

ทะลวง โดด โดดประจัญทนคง

จับตายสัญญาเงินซึกทุกเส้าตำ

เครื่องชานคาบประจุประจงค์

ชุมนุมมองค้เทวาทุกราค

ฝูงผีภูค โธมตมารยา

ทวยเทพนิกกรถันหน้า

แต่วปลุกเครื่องคำสตราในทันใด

คาบกระตักพิถก โดดตั้งถูกไก่อ

แต่วคิดไฟซุบย้อมให้ดูกยา

กายแข็งทนทานชนหนักหนา

มึงมังกตั้งให้คงทน

ให้ดูคล้ายมอญใหม่ให้ฉงน

แต่วเตรียมคนจะไปช่วยยุทธนา

ต้องทัพให้ครนฉนนม้า

โยธาทั้งสองคะนองฤทธิ

โหมอ่านคาถาประกาศิต

ชนแผนแอบมิดจะค้

ยิงแย่งแทงฟันกันของมี

มีไต้มียอกข้อค้อนรงค์

แทงฟันคอบ โดดแล้วให้ตั้ง

ค้ค้อยคะมันตงไม่ตะกัน

พวกทหารสามสิบห้าไม่รอกอย

พวกหุ่นหมุนรำเข้าผ้าพัน

ฮึดฮัดซัดใจไล่พรวด

พระไวยเห็นพลร่นตงมา

พอเข้ามานครหัดนคอง หุ่นหมุนพด

ชุมพดชักม้าผ่าพดไกร

คองพวกหุ่นมนครพดพระไวย

ต้องนายบ้ายห้าม โยธา

๑ พระไวยเพิ่งไปเห็นมอญน้อย

แปลกนองคองมนครไว้บนคาง

เยอหยิ่งยกตัวไม่กลัวใคร

จะฟังคำท่านของมัตถของดู

จึ่งร้องมาว่าเหวยฮ้ายมอญน้อย

ตัวเด็กเด็กน้อยไม่กลัวใจ

พระสงฆ์ของคโคเป็นครุบา

เข้าสู้รบกับเราเข้าจริงจริง

บิตรมารดาเอ็งซ้อไรร

องอาจประมาทใจช่างไม่กลัว

มึงมาฆ่าฟันท่านขุนแผน

หรือกลัวมึงถึงมองให้เคองใจ

หอกด้อยตามว่าเข้าห้าพัน

คนขย็ญนัยบ่อระระอา

ไม่ไหวหวาดฮ้ายมอญนี้หนักหนา

มื่อชวาคว่าซัดเข้าสารไป

กลายเป็นหญ้ายับบนไม้ทนต์

เป่าไปคด้วยพระเวทวิทยา

ก็ยอຍบกลับไปเป็นพื่อนหญ่า

ก็วังราหุญครบประจัญบาน

กระจ็ยร้อยเอวกลมด่มทหาร

ฟังร่นพานยังไม่พบผู้ม็อก

ทงใจจงทองจะปองดู

ความรุ่มนจะมดักเพียงไร

กระจ็ยร้อยใจกำเรบเคมใหญ่

ซ้อไรรอกความไปคามจริง

ถอนวิชามาให้ดักก็ตั้ง

แต่จะวิ่งจุ่นหลบไม่พบตัว

อยู่เมืองไหนบอกกูให้รู้ทอ

ใครยิวให้มึงยกมาทำไม

ซัดเค้นท่านทำอะไรให้

ไปได้จับพ่อแม่ของมึงมา

๑ ครานนเจ้าพดายชายชั่มพด

กหรือช่อตมิงมัตรา

ช่อตมิงแมงกระดะระดอน

เลื่องช่อตมิงทุกกรงไกร

พระครุกรเรื่องฤทธิเวท

จะมาตองฝีมือไทยให้ระชา

อันล่สมบัติในศรัยอยุธยา

ชนแผนยกพดมาซึ่งไชย

เอ็งนมนามกรไค

พระองค์ไคไคเป็นพระอาจารย์

ทงช่อมารคาถายาพดาง

ฤทธากถาหาญประการไค

๑ เฮี้ยอ้ายมอญตมิงมัตรา

ฤทธิเดชอย่างไรคงไครู้

อันความรุกรมไคเป็นศิษย์ตงข

ช่อว่าชนแผนแสนระท่าน

แมกช่อว่านางวันทอง

ช่อว่าพดายงามแต่เต็มมา

มิงอย่าทงองอาจ

หากแก่เฒ่าแรงน้อยถอยไป

แยบยนคพดเพี้ยนเป็นหงส์

บิตากฎเรือฤทธิไกร

ในเมืองมอญไครไม่ร่อค่อไค

แม่ไชช่อเมียงแมงตะยา

พระตมิงกระดะตงเมืองหงส์

ถ้าไครกถากจะพันให้บวรโดย

กฐาปรารภณตังไคไม่

กุกจับไคจึงพันหันประจาน

เจ้าไทยเตยงเป็นยอดทหาร

อนงท่านบิตานช่อไโร

บชกบังให้กฐันตงล้วย

อาจใจออกมادتอผู้มีอก

กุกถาจึงยกมادتอผู้

ซึ่งตมิงถามตงพระอาจารย์

เพราะพอกเชอวงศ์หงศ์ทหาร

ท่านให้ศความร้แก่กฐา

ช่อของกฐันไม่มุต่า

ช่อตงนนจายมนไทย

ประมาทว่าจับชนแผนไค

กฐันไม่กตอวังเท่าเดบมือ

๑) ชมพิศตบชาแฉ้วว่าไป
 กเข้าใจมิใช่คนอนญา
 กได้ถามได้ความมาแต่หลัง
 วาดกชายคนหนึ่งพวงรนา
 หนไปแห่งไรมิได้ร
 วาดกเดยงยมอยอกคน
 มารดาชออำนาจวณทอง
 เป็นตูกย้ายขนช่วงจัญไร
 ขนอกรุงรังกระทงคาง
 เอ็งหากอขายใจไม่บอกกัน

๑) พระไวยชิตใจดังไฟฟอน
 โม โหชิตชิตมีตมัวดา
 แก่วงตบตอตั้งถัดถัดโตด
 เขาหาห็นพ่นฟ้าตพดายชมพด
 เดียงตบตอตบพ่นกันถบฉาด
 พวกห่นหมุนโตดโตดทะยาน
 หุ่นค้อหุ่นท้มแหงแยงยุทช
 ปถวรดพถักกันถั่นไป
 ถ้ห่นถ่นแรงถงแพถงพถัก
 เขาถ่นหอกตอกรถ่นค้อถ่นรว

ม่งพถนไซไมถตยชอ
 คอทำนขนแผนแกบออกมา
 คอเกเถาให้พงแถวจิงฆ่า
 เป็นตูกแกวกรยชอชมพด
 แกบออกถ่าวเถากมาแต่ถ่น
 เจาถนถงให้เบงหม่นไวย
 จะเบงตูกของแกถนหมไซ
 พอมถนนไซชอยถ้พถน
 กระหม่อมบางถชอถคตอถชอญ
 พนพงขนแผนว่าบิตา
 เหม้อย้ายมอญค่อนแคะมถ่าว่า
 ไมถั่นว่าคากาพระเวถมถนค
 ก่าถงโกรชบม้าโกถาถด
 ฉาดฉบรับประจัญประจัญบาน
 ม้าค้อม้าผ่าผจาดเข้าค้อค่าน
 เข้าได้รานรูกพถลพถไกร
 กระชากถุคชิ่งหอกกรอกได้
 พวกไฟรถ่ามถีบห่าระอาค้ว
 พวกห่นหมุนชริกเข้าจิกหัว
 ถนหลถุมคตอเข้าเผ่งรูก

ชุมพุดกับพระไวยได้พิฆาต
พุดวนปลากนอย่งนงก

๑๐ ขุนแผนแค้นใจตั้งไฟฟ้า

กูกองร้องไปแต่ไกลถกกัน

พระไวยแต่ไปพอเห็นพ้อ

ซบม้าวิ่งวางกำลังเกรง

ถูกอ๊กหอกหักหาเข้าไม่

ขุนแผนแค้นใจได้ทะแยง

พอกไพร่ดำมตีฆ่าผ่านหลด

ความกลัวหนีซุกไปทุกคน

เสียงแกรกเข้าไม่ได้ไปประเดง

พดบค่ายาศลุมชะอุมมัว

๑๑ พระไวยซบม้าผ่าทองทุ่ง

หนานฉ้วนอบอบหอบหายใจ

คนเห็นพระไวยตกใจวิ่ง

พระไวยแตกทัพยับเยินมา

มิใคร่ศัพทัญญา

ผู้คนขอตม่านฉิ่งพด่านไป

๑๒ ครานันต์มเด็จพระพันวษา

ไต่ย่นเสียงชาวบ้านสระหานตั้ง

แพดงพาดกอดชิตเข้าคิดออก

ดาบตกกอดคิดกันพัวพัน ๑

ซบม้าวิ่งวางตั้งกางกัน

ชุมพุดจับให้มันพ้อพันเอง

ผดะคอน้อง โดดกระโดดเหยิง

เดี่ยเพดงทวนท่าชุมพุดแทง

พระไวยซบม้าออกจากแหล่ง

พอกหุ่นหมุนแทงที่ไพร่พด

มุดแฝกแหวกป่า โกลาหล

หนามเหนียวเกี่ยวบั้นไปตงตัว

ร้องขอโทษตัวเองพ้อทุดหัว

รอตตัวแล้วอ้ายพดเด่นค่อไป ๑

หมายมุ่งตรงมาหาเข้าไม่

ตรงไปข้ามวัดธรรมา

ฉิบหายตายจริงเฉยวสีหว่า

ชาวภาราคันทวงทงเวียงไชย

ว่าศึกเดือนนั้นมาแต่ข้างไหน

พระไวยมาถึงประคอง ๑

เสด็จออกเด่นาอยู่คัมภัง

ทรงฟังไม่แจ้งว่าเหตุใด

๗ เอ๊ะอะไรขออังกั้นหนักหนา
 เข้ายใครไปตุ้ให้แจ้งใจ
 ๘ ครนถงประณมกักราบกวาน
 ๙ หน้าหวทอบบอบครัน
 ๑๐ ครานนถ่มเตจพระพันวษา
 พระจิงมถ่หนาทประภาษาไป
 ๑๑ ครานนจมนไวยจรนารถ
 จวนศวดด้วยกถวพระอาญา
 ขอเตชะเผ่าธระของ รตบาท
 ขอประทานชวค โทษผิดครน
 ยกไปหมายจวช่าคักมอญ
 ๑๒ ครนหาหนมนตายกตยาภาษา
 ๑๓ แมทพกบหม่อมฉนตจคอศวด
 ๑๔ ไม่ทราบจ่านองชายพตยชุ่มพต
 ๑๕ ร้องกำขบให้จัมกระหม่อมฉน
 ๑๖ หนีได้จิงไม่มรณา
 ๑๗ อินเจ้าพตยชุ่มพตคนฉน
 ๑๘ เป็นตูกแกวกรยาษาใจ
 ๑๙ ครานนพระองคบุตรงเศช
 ๒๐ ทรงดำริครไครอยไปมา

ข้ายไวยแตกทัพมาฤาไฉน
 พอพระไวยตงม้าเข้ามาพถัน
 ต่ทกตู่ท่านความกถวจนศวดฉน
 ๑ หนึ่งอนอยไม่จ่าประการใด ๆ
 เห็นพระไวยเข้ามาหาทตไม่
 ๒ มิ่งได้การอย่างไรจิงกตบมา ๆ
 ๓ ครนครวมชามชยาตเป็นหนักหนา
 ๔ เจงหนาชนทตพระทรงธรรม
 ๕ องคหวิรถนราชวงศร์รค
 ๖ ชวนอยไคพระมาทา
 ๗ เขารบรบคอกกรเป็นหนักหนา
 ๘ เป็นหันหนีมาจิงแจ้งจวแต่งกถ
 ๙ กพนพวฟาดพันกนหลายหน
 ๑๐ จนเห็นท่านฉนแผนฉนออกมา
 ๑๑ บิดาหมายฉนจะพันฆ่า
 ๑๒ พระราชอาญาไม่พันไป
 ๑๓ มิใช่เป็นนองร่วมทอ้งได้
 ๑๔ ท่านฉนแผนฉนไคเป็นบิดา ๆ
 ๑๕ พังเหตุตามคำพระไวยจว
 ๑๖ แดงฉมพระบัญญัติไปพันไค

อ้ายแผนมันท่ามาทงน
 มันกถอดคยขรรวมเป็นมันใจ
 มาทแมนทจริตคิดเข่นน
 ไฉนควมันจะพลคเป็นศักร
 อันตวกเป็นหลกปลถ
 เทวดารักษาซึ่งราไชย
 มันเป็นแต่ข้าฝ้าระของ
 ถ้าเขมันจะเดินออยชยา
 ชะรอยอ้ายนคงมคั้น
 ฤมั่งโหวหารประการใด
 มันมนทจริตคิดเป็นพาด
 นี้ใครใครกัไม่มรณา

๑ ครานนจมนโวยวรณารถ

พระเค็ดอบเขตงแห่งจรงทุกตั้งเจียว
 กิดแต่วมิงคมบรมนารถ
 เมื่อแรกเริ่มเดิมเหตุจะเกิดมี
 คกนอดจนชมพลห้าม
 คคองชมพลกัโกรธา
 บอกรทำนชนแผนผบตา
 ว่าถ้อยพาท่าเดเห็นเด้นหค

หาว ทจะว่าอย่างไรไม่
 ไม่เห็นทจะเป็นกบฏ
 ของประศรีแม่มันกัยอัย
 กคิดดูเห็นผลจวิตไป
 ถึงไครมีฤทธิเดชไม่สู้ได้
 กแข็งใจกนทอทงภาวา
 ไไหนจะปองพิภพนาคา
 ปานนคจะมาถึงกรุงไกร
 อ้ายแผนมันท่าเป็นกบฏไม่
 มันคั้นใจจึงทำเป็นกตมา
 ไพรบ้านพลเมืองคงเข่นฆ่า
 อ้ายพ่อตงไล่ฆ่ามิงคนเดียด
 ขกิวาทนงนคกรกเฉดยว
 จะเดียงเดียงไม่ทูลกไรที่
 ขอเดชะพระบาทปกเกศ
 กระทบอมนนตศักรมาตา
 ความโกรธไม่ทันจะคุดหน้า
 ดนป้าหนีไปกาญจนบุรี
 ตงมาว่ากถาวอ้งมี
 กระทบอมนนตยังมีความคดงใจ

บิดาโกรธว่าไม่เชื่อ

หากจวนหนนทันทนไม่บรรโดย

๐ ครานนพระองค์ทรงเคศ

กตมวงหมองเหมือนคองยา

ถาเมษนถงเคยงถนเพยงน

ไม่ถ่มคอรทจะฆาราว

จะให้ไปรับมันเข้ามา

จะให้ใครไปรับแก้ถอกถดับกถาย

๐ ครานนพระโวยจรนารถ

กรวบทถไปพถนในทถ

แต่ครนเมอชนเพชรกับชนรรม

ครนนทาคนทชอบใจ

เห็นแต่คร้มาถถถระไถ

ขอพระองคทวงพระกรณา

พระองคทวงถดับกถถถถ

นายจถจถตรงไปทถใด

นางนบนอบหมอบเฝ้าพระภุชช

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

๐ ครานนพระองคทวงเคศ

เห็นพระโวยเมษนทกับคร้มาถ

08/06/2565

เงอดเงอพาทนถถถถ

ชคใจจถทำเมษนถมา

ได้พถเหตุตามพระหมนโวยว่า

พอมงบนำถถไปเมอโรม

จะเกศรพพถกถนนชชท

คถจถจถจถจถจถจถจถ

ปรรคชคถถถถถถถถ

เอ่งคคเพทมายให้จถ

รับพระรชชบญชชชเห็นอเกศ

เห็นไม่มชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

จถจถจถจถจถจถจถ

ชชชชชชชชชชชชชช

ไปรชชชชชชชชชชชช

คถจถจถจถจถจถจถ

ชชชชชชชชชชชชชช

เห็นพระโวยเคชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชช

ทถชชชชชชชชชชชช

จถจถจถจถจถจถจถ

ทวงทตอย่างไรไม่ปรกติ

อนทวงทมนตครน

เชิงเร่งไปรับอ้ายสองคน

เล่าให้มันฟังกุดังไป

๑ ค่ำมาตาประณมกับเกศา

ขอพระเดชบ่ชกนขันศรราย

เกล้ากระหม่อมกัประทวนพรนใจ

อนตครนไม่วททยา

ทุดแตวกักถวายบังคมตา

เดินพดางนางสระเห็นเงินใจ

ย่างเท่าก้าวชนบนเคหา

แดงไปไม่วาไรยัค

๑ พระไวยบอกย่านำตาโหด

แคนนำตากองตงหงตตา

กับตกลชายพลายชมพุดคนคะนอง

หนโตจิงไม่วชชว

รับพ้อชนแผนกับชมพุด

ว่าพดางชัคแคนแน่นใจ

๑ ครานนท่านำยาของประศรี

เค้นทรบชมเหงอกเห็ดชอกตา

ดำริเวทกทรงพระสวตสันต์

กับอัสร้อยพำนเป็นกระไร

หงอ้ายแผนกับชมพุดมาให้ได้

กไม่เอาโทษให้ถึงตาย

ซึ่งทรงพระกรุณาให้ฉนผาย

ให้พ้อแผนตกลชายคตตายโกธธา

แต่พระไวยยังฉงตตอดบ้ำ

แข็งใจซาตด้วยทรงให้

พระไวยออกหน้าหาซ้ำไม

พอดังบ้านพระไวยเข้าทันท

ฝ้ายว่าท่านำยาของประศรี

ขอไวยโยหนึคาคัทพมา

คิดว่าคักใครเล่าคุณย่า

บิตาควรฤาเป็นได้เชนน

หมายปองจะฆ่าให้เป็นฉ

รับตั้งให้คัมมาตาไป

ตองคนเข้ามาให้จิงได้

ชคชนถนไฉไม่เจรจา

ไฉฟังคคัถถานชายว่า

แปร้นคำเตียงฉงคณังไป

คิดว่ามอญใหม่ทีไหนมา
 ตกหลดานเป็นหอกเหตุน่าแค้นใจ
 หากว่าหน้ท้นไม้บรรโดย
 ชวนกันซ่มเหงไม้เกรงก
 จะค้อยหัวโหยบเป็นสับปลา
 เหวยนางศรีมาตาว่าอย่างไร
 นางสร้อยสุดศวาทของพ่อผัว
 ยุงตั้งกนพันบุญญา
 รเห็นเป็นใจด้วยกับมัน
 ถ้าหน้ไม้ทนมนพนยบ
 ไปรับเจ้าจอมมาพรอ้มเพรียง
 หน้ตายฟ่มปากคำหมากไป

มรชากนเองกเป็นได้
 เม่อออไวยคนเดียวไม่เอนค
 เขากอุมรุมกนไต่อ้ายหมาห่ม
 ถ้าไปได้ไม่ยอกจะไป
 โศครแม่มิ่งนำหน้าตาโหด
 ไปไหนไม่เห็นซิ่งหน้าตา
 เถนเอนเถนควชนหนักหนา
 ได้หน้าตักแซนเถนไปรับ
 หากออไวยหน้ท้นจ้งได้กตบ
 นางดกพอกขยับจะคใจ
 หวมเสี้ยงเพรารกุกมิใช่
 ยกตักถดากไถลตัมไต้ปุ่น ๑

ตอนที่ ๕๑ พลายชุมพลจับเต็นท์

๑ ครานันต์ร้อยพันาร
นางวิตกอกใจตั้งไฟฟืน
โอ้อ่ากรรมทำไว้ในหนอ
ว่าศึกมอญฤาหมายอันเป็นศึกไทย
ฉับด้อยอัครมาลาถูกระไร
ด้วยมนุญแสนคายว่าร้ายดี
คิดพลงนางเรียกขานชาย
เชิงเร่งหาข้าเราดักสืบคน
คอยดักอัครมาลาไปรับทัพ
หยิบเงินห้าชั่งให้คงใจ
๒ ขนานชายรับว่าอย่าวิตก
ได้เพื่อนคู่ใจแต่โรมา
ออกหัวแหลมเดี่ยวทางไปข้างขวา
พอพลาดพลบค่านาตง
๓ ฝ่ายพรายรักษาศรีมาดา
ก็ช่วยกันปล้ำปลัดศึกคำราม

รู้ว่าคิดไม่หายศุข
ให้อาครหาตหวุ่นพริ่นฤไทย
ไม่พอที่จะมาเป็นเช่นนี้ได้
มิใช่ใครคือกาพกนิ
ไปรับกันมาได้จะยังมี
ท่วงทีเห็นจะเกิดจลาจล
มาบรรยายเรื่องความตามเหตุผล
เตรียมคนให้พร้อมด้อมออกไป
เชิงจจับฆ่าเสียให้จงได้
เชิงอย่าให้มันรับกันถล่มมา
แต่ดวงเวรรับชกออกจากท่า
อาวูกรบมือไม่ छो็ดชิง
ผ่านวัดท่ารับไปจะให้ถึง
จึงเข้าแอบเกาะมหาพราหมณ์
รู้ว่าชายดาวอยู่ปากง่าม
มัดศอกติดตามกันเต็มไป

เรือนางพายมาเวศาคำ

ผีพายได้ข่มขู่ตั้งไป

ถ่วงถืดตัดทางบาง โผงเผลง

ถึงบางกะทิง โถ้วรุ่งมั่งพายมา

๑ ผ่ายพระกาญจนบุรกับลูกชาย

แต่เห็นเรือกนยาปริดซากน

ทงกตางมองเขม่นเป็นผู้หญิง

เห็นเมียรบพบเพียบหน้ากตยา

ครนถงจงถามเนอความไป

เวทนารอขงขงมานงเรือ

๑ ศรีมาตากกราบดงกับคนพ่อ

บคนพระองคทรวงศักดา

พระไวยแตกทัพกตบไปทต

กับน้องชายหมาจะพันให้บรวโดย

พระไวยทตว่าวิอาทกน

ไทรบพอกบหนองทงตองรา

๑ ครานนทานพระกาญจนบุรี

ชิชะอ้ายไวยอ้ายใจพาด

มารบหตบหนหาทพง

จองทองพองหาเอากน

ผู้ทำร้องว่าอ้ายเข้าโถ้ว

ร้องเพลงปรบโก่เรียดทางมา

บ่าวไพร่ครนเครงอยู่ดาวฉ่า

พอดสว่างถึงท่าตาถานพด้น ๆ

กำลังออกเดียบค้ายเกษมตันต์

พระทรวงขรรคมทจะไซ้ให้ใครมา

ปลาดจริงเมยใครนใจกต่า

ศรีมาตาเนอถ่วงมาเรือ

ออกมาไยทงได้ชะตักอเหตุอ

เนอความเนออย่างไรจิงออกมา ๆ

บอกข้อความไปไม่มุด่า

โปรดให้ขามารบพ่อเข้าไป

เค้ามุดว่าพอนตอมได้

ทรวงซกไซ้เรอเริ่มแต่เดิมมา

พระทรวงขรรคมไม่เชอจดังชา

ซึ่งโทษานุโทษนบ โปรดปราน ๆ

ฟังคตเคอขงขงนอย่งน่าน

ข้างกิตอนพืดทลเอาคตต์

เดนกนขงขงเนอไรน

เนอทงอช่ายกนนอยออกยอน

ว่าอ้ายมอญจับมึงเอาไปฆ่า
อ้ายไวยจะแก้แค้นเดินออกไป
กฎหมายว่าจะยกพดไกร
จึงให้หามายังพระนคร

เป็นกระไรบอกความไปตามจริง
จนเตียงให้ไปกินถาญจนบุรี

๑ ความนชนแผนแผ่นดินท่าน
เชื่อเวทวิเศษด้วยคุณครู

ขอเดชะพระองค์มทรวงเศษ

จะกราบทูลความจริงทุกสิ่งอัน

ทุกเย็นเข้าเฝ้าพระคุณใจเห็นอเถดำ

มิได้กับภูคคโทพระภรรยา

เมื่อครั้งตองจ้องจาเป็นดำหัด

ครั้งนททาเป็นกตโน

เดิมพิโรธไกรชชิงศรีมาตา

ฆ่าคนองชายพดายชมพด

กระหม่อมฉนพระพิจครบิดา

หยาบฆ่าทำทายไซ่พอด

กระหม่อมฉนเห็นผิดจริคโดย

ถึงจึงใจว่าออไวยควังมนครยา

ก็เป็นกตนาตามิใครได้

อ้ายพ่อตลกดบได้ครดมบอ

ก็เขาใจเสี่ยวามังคงเร้นซ่อน

จะถามก่อนมึงแก้ให้จงดี

ถ้าดบปลบกลบกตงจะเป็นผี

ถึงเพียงนฤยงกิดกบฏ

กรวามกรวามกัมน้าภาจนาอัย

โนมน้อมจิตศรัทธพระทรงธรรม

บับนบกนกรศทุกเขตคธนท

ช้วนทจายไวยโตมาทา

ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุด่า

อินตัจจาถอมหมมาคไว

กยงหาตธศคยให้เสี่ยไม

เพราะความแค้นจมนไวยนนเหตอทน

ทงดาทงคจนปบ้น

หนตนบวไปภาญจนบุรี

ตงมาว่ากตบยักเฝ้าอิม

มิได้มยงจิตศรัทธา

พิเควระหัดหนาคตาตาเป็นผา

ครนบออกกตบว่าไม่เชื่อใคร

ถ้าเด็กสับสนประสาทประกาศว่า
กรรมหม่อมฉันเหลือแค้นแค้นเจ็บใจ
แต่หากมารดาจะมาขวางไว้
ต้องคนกับขุมพดจึงคิดค้น
ด้วยคาดว่าขอไวยคงไปรบ
ขอไวยตายหมายรับพระอาญา

ข้าพระพุทธเจ้าจะอาสา
อันวิชากล้าหาญชาญไชย

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
จึงตรัสไปเสี้ยไวยาญจนบุรี
ซึ่งมิ่งทำเป็นกระบวณทัฬห

ก็เห็นความจริงไม่ก็จริงใจ
หน้หันคันดเฝ้าผู้ใหญ่
ว่าเดนมหนักเป็นถึงบิดา

ไม่ควรจะถ้าเด็กเบิดความ
คชมเซอะเคอะครันทกวันไป
นมนถุกน้อยแต่เพียงน

เสี้ยอ้ายชนแผนแค้นคักดา
ด้วยมันถุกยาแสดแปดเปือน
มันถุกอวาวชามนเกรียงไกร

ว่าขอจากคกมาจึงออกได้
จะใคร่พันเสี้ยแคว้นน
จึงจำใจเงื้องดอดดกณ
ผูกหุ่นครบพันแล้วยกมา
พอได้พบตมใจจึงไต่ฆ่า
ถ้าเบองหน้าเกิดคักมาทางใด

เอาขุมพดถุกยาถวายให้
กับขอไวยพอเล่นกันเต็มที

พังเหตุใคร่ครวญถุกถัก
กนเขอมงมาแต่ไร
ก็หาจับผู้คนเช่นฆ่าไม่

อ้ายไวยของอาจฮังกา
อาจใจจงทองเป็นหนักหนา
คุณของมันมีมาเป็นเท่าไร

หาเกรงขามคักถักผู้ใหญ่ไม่
ข้างไม่ต้องกระจุกถุกหน้าตา
นานไปไยนี้จะเป็นบ้า

มิ่งอย่าเคื่องแค้นอ้ายหมันไวย
หาเหมือนคักก่อนแต่ไรไม่
ที่ไหนมันจะคักซึ่งคุณยา

ตั้งตามมณฑลนครนายก
คดีให้โตศวกคนทำมณฑลมา

ถ้าหากจับได้ไซ้คนคิด
ใครผิดกจะทำให้หน้าใจ

๑ ครานนเจ้าพยายชายชุ่มพด
ขอเคชะพระองค้ค้ทรงชรม
ขอพระราชทานพระยานไป
จะให้โตศวกคนทำมณฑลมา

๑ ครานนพระองค้ทรงสรวด
จะได้ใครไปเป็นสักขพระยาน
จะต้องให้เบนกต่างหวางพนของ
เองออกไปใหวอาษาท

๑ ครานนพระหมนค้รพยายชุ่มพด
รับตั้งแตอถวายบังคมตา
กคคกนจตแจงค่างตน
ทำทเชกชะวามายู่ไทย
นงยกพอปกตงถึงเขา
เห็นบกฤชคตทชะวา
ช้อคคชนตริงแนนเพียงช้อค้อก
ไม่เพยนเพค้เชกชะวามตาย

08/06/2565

จงทำให้เห็นเที่ยงกันค้อหน้า
รปรอยให้รว่าอยู่แห่งไร

ความก้จะปรากฏหมดสงได้ย
มิให้เบนดินใหม่พิเนยกน ๆ
พังยุบตุดไปมิได้พรัน

กระหุ่มมฉนชอรับไปจับมา
พอเป็นสักขใจให้แนนหน้า
ทงรปรอยนำมาไม่ช้าการ ๆ

๑ อายนถกฉนควรเป็นททวร
ค้ของไวไชยชาญนตาคค
ค้ทำนองเหมมาค้จมนค้ร
ช้วยจับอายคนค้มวชา ๆ

ต้องคนประณมก้มเกค้
กถับมาเคหาด้วยท้นไต

ต้องคนเป็นเชกน้อยใหญ่
ช้อคได้ถ้นับเพลาตพราวตา
เจयरบาดคาคคเข้ารวมหนกัหนา

๑ เดือถ้วมกายาอินทชน
ค้ชะพะอกพนถ้ามาทงค
บ่าวไพร่ตามพรค้ะพรงมา

แดงวณแดงแดงควปดอมเป็นแขก
 ทำทกถาดเจ้าพารา
 พร้อมต้นกถองฝิ่นแดงเหล้าเขม
 ไม่พูดไม่จาภาษาไทย
 พวกล่าวล่าวชาวตตาดผาดเห็น
 ด้ระด้วยทวงทกรยา
 อยไหนดไม่เห็นเคยด้กวัน
 บ้างถามเป็นแบบค้ายชายด้งได
 เขอะไรเป็นแขกช่างแปลกเพศ
 หรือของคกมาใหม่ในลำภา
 ครวนมาถงวัดพระยาแมน
 บอกรวมพดพดนมทนชา
 มีเนรศิษยคตมาแต่เมองดาว
 วิชาเคตวคถองทงด้องคน
 ๑ เจ้าพดถยชมพดได้พงพราย
 คด้ด้ำคญมนอยกฐน
 ว่าถงด้ำข่านพระคดา
 ด้เนรเนรเลยงไวเชยอชานญ
 แหกปดอมก้พากันดินมา
 ห้คร้เรียกเนรวัชงเกนไป

ดยฤทษิมนครคนแปลกไปทวหน้า
 ทงหน้าคตถกขพาเขาไป
 ได้เคมชวดเหลยมเบียมได้
 เข้าในตตาดดินนาดมา
 เขมันแขกแปลกใจเป็นหนักหนา
 ด้องคาส์ชดด้ำยคด้ำยกับไทย
 มากำมันหรือว่ามาแต่ไหนด
 ห้คร้มีอะไรมาให้เรา
 ควเควองเทค้เคมชวดชวดเหล้า
 ชาวตตาดหยอกเข้าเฝ้าพดจา
 พรายกมารด้งถ่นไปข้างหน้า
 นนกฎชรวคตททามนคร
 คนออกช้อตชอนาทุกแห่งหน
 คิตอ่านม่อนปรนให้จงด้
 บ้ายหน้ามากระชิบพระหมั้นคร้
 ไม่ได้ทงท้จระด้ยการ
 ชิบพรายของชรวคตให้หน้พถ่าน
 ชดหม่านโตคกฐวัชงหน้ไป
 หมาเห็นเห่าไฮกกระไฮกได้
 เจ้าเนรอยู่ไหนดคหมาท้

เงรจวเยมหน้ามาเห็นแซก
 เปิดประตูรับแซกชนกภู
 ๑) ด้องแรกเข้าไปนั่งในหัวเธร
 เธรชวาคว่ากไม่รักค่า
 แซกจว่าจนชนบใหม่
 เป็นของแซกแปลกมาในตำเก้า
 ถ้าใครเจ็บไข้ไม่สบาย
 เธรว่าอย่าพูดให้เข้าซี
 ด้องแรกขยบจับคังกำ
 ดูปคนตะจำหัดมทำยมเมา
 ด้องแซกจว่าข้างในนั้นได้นำ
 กจะขอตอกรัดหมตหรือยัง
 ด้องแรกก็ยดักกันชาดัง
 แดบคอบเป็นจะตายหงายหน้าไป
 ด้องแรกรีบคังกำเอามาไว้
 เธรชวาคแดพั่งเขมั่งตา
 จุดไฟได้คุดเตียงคังเผดาระ
 ดุกชนวุ่นวายนาตายพร
 ด้องแซกบอกจว่าอนนค
 เปรยวเปรยวหวานหวานนาตาตยา

เอาอิฐปาหมาแตกไปจากที่
 จนนได้กินอินตะมาดำ ๆ
 ยกของประเคนจว่ามะหะหรั่ว
 จะเอารำมาให้กไม่เอา
 ฉันทหาของมาให้ชรวตาเจ้า
 ได้ยินเขาใจทยกนว่าทันค
 มาหารักษาหายไม่เป็นผี
 เอ็งมีอะโรมาให้เรา
 จ้าหัดมยดักกันชาไฟจุดเข้า
 เธรเฒ่าจว่าอะโรข้างในคัง
 เธรชวาคจว่ามันทำเป็นชั่ง
 หีบไฟเกกงมาทันไต
 เทรชกคอกงไม่ทนได้
 กูไม่เอาแล้วอย่าสั่งมา
 เขากตองผั้นสั่งให้หอดระระว่า
 ร้องจว่านั้นอะโรมาให้กู
 เตยปากเจาะเจาะจว่าชมอยู่
 แดคนั้นให้อะโรจว่า
 แกเขมเมอตะกหุดวงคาธา
 เขาโอควาคักคังสั่งเข้าไป

เกรงขาดคิมเข็อกเส็อกโฮมา

ตั้งมาได้เข้าเฝ้าสุดใจ

ต้องแซกวันเหต้อาเฮสั่งให้

เวียนหัวใจหายหน้าตาพร

จับตุงกามาซึกเซอ๊กท

หิยบถ่ากคำหามากตากถนถน

เณรจ่าเหมายายจะตายโง

นั่งดงเจรจาดูกตาซัน

ต้องแซกถรววดเส็อกเยเฮ่า

กัจาไตหวดะมานเมื่อรวญรอน

ถอไม้คนตะอนยันทง่า

โป่งมวง โป่งครุ่มเป็นกลุ่มพร

กขอมใจอ้ายแซกแบตภาษา

แต่กมาอยู่ในเมืองไทย

มั่งเจบไซเป็นโรหรืออ้ายหน

ทวงนอกกักไตทางในกัต

๑ แรกจ่าซาฟเจานมาหา

ทงพอมแม่เสียมเมยไทย

อยู่ด้วยกันไม่ทนจะถึงปี

แม่ยายพ่อตาพาโลเอา

อ๊กตั้งห้าหกโอหาพอไม่

ในขวดนั้นอะไรเอามาตุ

ถูกเข้าไปเต็มจอกถมออกหู

แต่ดูหงศาเป็นปลาดาวพ

มอปลัดฝาดะมออย่างงาน

ทะยานเหยียบเณรจ่อวาร์บกัน

เณรจ่ากนายโรงถ้อพระขรรค์

ทศกรรฐ์ถักนางอุทุมพร

เกรงขาดขกซาท่าแฉงศร

จะเป็น โชนหรือละครกัไม่ร

ร้องอืดดกตกทากเห็นอยู่

ชายพ้อกวนั้นตั้งใจ

รจกหาของตั้งมาให้

ยังไม่ได้ให้หวานมันเหมือนอนัน

จึงได้มาหากถกถน

บอกไปอย่าได้มีความเกรงใจ ๑

ด้วยวันรทหนักหนาไม่ทนได้

ให้เงินหมกนตั้งตำเภา

มันกตบได้รุ่มต้ออ๊กเจ้า

อ๊เมยก็พลอยเข้าไปด้วยกัน

รมคำว่าย้ายแขกหัวกระดา
 เขาเรือนไม่ได้โตตรน
 จึงชวนกันมาหาหลวงปู่
 ให้กลับ โอนอ่อนเหมือนก่อนไร
 ทำกฎเกาห้องทองกระดาน
 ตั้งเพดตั้งเขาทางเข้าปด
 ๑ เกรซวาดหัวรออ้อเท่านั้น
 ได้ปากหน้าว่าวอนอย่าร้อนรน
 กให้ โกรชกันไปได้แปดมี
 จมื่นไวยด้รยฟ้าศรีมาดา
 กทำให้เขียนคี่ศรีมาดา
 ด้รยฟ้าดำราญบานใจ
 เณรจิวไดยนคักใจ
 จวนเพดนิมนตณเข้าปด
 เกรซวาดควาควาย้ายหมา
 เพดผอกมาบอกกทำไม
 ๑ ครานชมพดคนชระย
 พยักหน้าบอกโพวให้เป็นที่
 บ้างฉวยได้ไมค่อนก่อนอิฐ
 เรื่อหวาคควาคอมันให้ทน

ย้ายนอกคำธนามากำบัน
 ทกวนนแ่สนยากดำบากใจ
 เอ็นตณด้วยช่วยแก้ไซ
 ได้แต่เงินทองจะกองงมา
 เฝื่องผ่านอกชานให้แน่นหนา
 ถวายคดเป็นข้าทงด้องคน
 มนราวคบขพันของกหถ่น
 แกจกนด้เสี้ยแรงมา
 ถ้าไมกตบคินค้แ่ตวจงว่า
 ทำไมทันพริบตาก็เป็นไป
 ทงประศึรย้าอื่ก้ทงใจไหล
 กับอ้ายไวยเป็นด้ชทุกเวลา
 ทำไถดร้องเคื่อนหลวงตาธา
 พุดจาอินเกดอณให้เชอนไป
 ด้อดปากมาว่ากับผู้ใหญ่
 ไล่หัวมิ่งไปในกฏ
 เห็นถวนถด้ารพทงหัวผ
 บ้างกรฐนกฏไปพร้อมกัน
 กระโศดผดบัจบผดสะมัดหัน
 บ้างยถนประศุกรเข้าไป

เกรเมาเหต้อก่าตงตงนังราก
 พวกไพร่พวังพวกรุกเข้าไป
 เกรขवादลกถของร้องตาปล้น
 จับเกรณเรได้ไม่รงรอ
 เกรภูกผูกคอแล้ววัดศอก
 ชุมพลชักถามเนือความพลัน
 ทำพระไวยอย่างไรเร่งบอกมา
 เกรขवादคาแดงดั่งแสงไฟ
 ชุมพลโกรธหนักชกกระบี่
 เลือดไหลปรปวีรดังมา
 ถึงน้ำชาวัดพระยาแมน
 พวกรูปศรีมาตากับพระไวย
 พบทนายจัดใจว่าอ้ายถ้อย
 อีรูบ่หนักนุ่งแดงแดงทงคุด
 คุณมาบ้านพระไวยมิได้ช้า
 โหงพรายบอกนายแต่เบาเบา
 ได้รูปพระไวยกับสร้อยฟ้า
 ชุนแสนท่านย่ำพร้อมหน้ากัน
 อีเมยรับเห็นจับรูปรอยไค้
 หุดากตบกดอกมออกศรีมาตา

ข้าปากไม่อ่านอาคมได้
 รวยให้ล่องทบตะกรบคอ
 เขาเหต่าให้กินข้มเหงพ้อ
 เขาเชือกปอผูกมัดมัดด้วยกัน
 หายใจไม่ออกจนควัดัน
 มิ่งฝังรูปเดรยยันคไ้เว้แห่งใด
 มิ่งเคินหน้าหน้าขุดมาให้ไค้
 ร้องว่าจะทำไมกไม่พา
 พันตงตรงที่หว่างแดงหน้า
 ขวิดคาเจ็บช้ำก้นาไป
 ขุดตงตักแขนก็พอไค้
 หนามไ้หนเดี้ยบตะพรังไปทงคุด
 เขากันอีรูค้อยกระดาหัว
 หัวเหินยวนกระไรไค้ชเค้า
 ไ้หนรูปรอยสร้อยฟ้าพระไวยเต้า
 ให้ชุดเข้าตรงไค้ที่นอนพลัน
 หนหน้าอกคุดงอยุ่ทนน
 พระไวยหนักเห็นอยู่เต็มตา
 ตเนอตใจหอรว่า
 นายชาเขาไค้ทงรูปรอย

สร้อยฟ้าตระหนกตกดิน

หลบเข้าเคหานัยตาปรอย

ชื่อใหม่ปลดอบจ่าอย่ากลัวแม่

ยังหลกเตียงเตียงมันไต่มามากมาย

๑ ครานนทของประศรีผู้เป็นยา

หมดมนทนต้นร่ายหายคามว

ทศอสร้อยฟ้าออกมา

ทำรูปทำรอยนอยเมื่อไร

จนพอถูจะไม่ได้คู่

มันทำศรีมาตาจนหน้ามาน

พระไฉยห้ามคุณยาอย่าเพ้อก่อน

เนือความข้างหน้าจะวากัน

พระกาญจนบุรีหัวรออ้อพระไฉย

จนรู้แน่ในระบบแยบคาย

๑ พระหมื่นศรีฟังไปไม่ได้การ

ก็ตาไปโดยค่องจนเงตา

พยเพธาพลบค่ำย่ำตง

แจ้งข้อความเต่าให้เข้าใจ

สร้อยฟ้าให้ทำเอาพระไฉย

ควันจะทูลมิดรจนเงตา

เห็นไต่รูปเดชะยนต์ท่าหน้ามอย

เถรถ้อยชาติข้ามันพาศาย

ไม่ยกยอมแพ้มันง่ายง่าย

เบียงบ้ายบาทมนให้พันคว ๗

เดือมคายนคนชาก่อขยงชว

แกดกขึ้นเด่นรวทรมหรบไป

อธาวกาดไม่เตียงได้

ให้ออไฉยหงงมออกชมชาน

อชชมพดกหนีไปจากบ้าน

กจะเตียงกระบาสไม่ไฉมัน

จะอ้อมคดอเขาโยนน

ผิดจริงแล้วจะพันเสียให้ตาย

มันข้างหลังนี้กระไรน่าใจหาย

ยังล่อดล้ายจะส่งจนแม่สร้อยฟ้า ๗

มันจะเกิดรำคาญขึ้นต่อหน้า

บ้างข้ามันมีดเถรเถรไป

เอาส่งไว้ที่ทิมตำรวจใหญ่

รับสั่งใช้ให้เราไปจับมา

รูปรอยก็ได้มาหนักหนา

หมายมาส่งฝากตำรวจไว้ ๗

๑ คราน^๒นนายเวรพระตำรวจ
เอา^๒ไซ้^๒รวน^๒ชื่อ^๒คาม^๒ท^๒น^๒โค
จำ^๒ครบ^๒ห้า^๒ประ^๒การ^๒แต่^๒ว^๒ตาม^๒แห่ง^๒
ตำ^๒รวจ^๒ฟัง^๒นาย^๒ว่า^๒ไม่^๒ร^๒ว^๒ร^๒อ

๑ คราน^๒น^๒ผ^๒าย^๒วา^๒เจ้า^๒เน^๒ร^๒จ^๒ว^๒
เขา^๒จำ^๒ห้า^๒ประ^๒การ^๒ว่า^๒คา^๒ญ^๒ใจ^๒
นำ^๒คา^๒ด^๒ก^๒น^๒ชา^๒ปา^๒เข้า^๒ไป^๒
เม^๒า^๒เป^๒ร^๒อะ^๒พ^๒ด^๒เ^๒อะ^๒ไม่^๒แ^๒ด^๒
อ^๒ว^๒ด^๒ด^๒ม^๒อ^๒ก^๒เขา^๒ว่า^๒เจ้า^๒เ^๒น^๒ห^๒
เขา^๒เ^๒ย^๒เ^๒น^๒แ^๒ค^๒ว^๒ช^๒ร^๒ว^๒เม^๒ื่อ^๒ไร^๒
เ^๒ร^๒ช^๒ว^๒า^๒ด^๒เ^๒า^๒เ^๒า^๒เ^๒ระ^๒เ^๒ว^๒ะ^๒ป^๒า^๒ก^๒
ก^๒ุ^๒เ^๒า^๒น^๒า^๒คา^๒ด^๒ส^๒ม^๒เ^๒ย^๒ง^๒ฝ^๒าย^๒

๑ คร^๒น^๒ด^๒ง^๒เว^๒ล^๒า^๒ด^๒ก^๒ำ^๒ค^๒ค^๒
เ^๒ร^๒ช^๒ว^๒า^๒ด^๒ร^๒ำ^๒ฟ^๒ง^๒ด^๒ง^๒ค^๒ณ^๒ค^๒ร^๒
โ^๒ม^๒อ^๒ำ^๒น^๒ค^๒า^๒ก^๒า^๒ม^๒ห^๒า^๒ส^๒ะ^๒ก^๒ด^๒
พ^๒ิ^๒เ^๒ว^๒ระ^๒ห^๒ี^๒ไ^๒ค^๒ร^๒์^๒ค^๒ร^๒ว^๒ญ^๒ค^๒ุ^๒ร^๒า^๒ห^๒จ^๒ร^๒
ก^๒บ^๒น^๒ค^๒า^๒ด^๒ช^๒อ^๒ค^๒ำ^๒ร^๒พ^๒ค^๒ร^๒
แ^๒ด^๒ว^๒ด^๒ะ^๒เ^๒า^๒ไซ้^๒ก^๒ุ^๒ญ^๒แ^๒เป^๒ร^๒ป^๒ร^๒ว^๒น^๒
จ^๒ึง^๒เ^๒ก^๒ป^๒น^๒พ^๒ด^๒ด^๒ว^๒ร^๒ม^๒น^๒
ย^๒อ^๒ง^๒เ^๒ย^๒ย^๒บ^๒เ^๒ร^๒ย^๒บ^๒ก^๒ร^๒ิ^๒บ^๒ไป^๒ค^๒า^๒ม^๒ก^๒ัน

เ^๒ว^๒ร^๒ว^๒ด^๒ด^๒ง^๒ผู้^๒ค^๒น^๒ห^๒า^๒ซ^๒ำ^๒ไม่^๒
ป^๒ร^๒ะ^๒ท^๒ก^๒เ^๒ร^๒เ^๒น^๒ร^๒ได้^๒ไ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ง^๒ค^๒อ^๒
ก^๒ว^๒า^๒จะ^๒แ^๒ง^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ไ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ง^๒ไซ้^๒พ^๒้อ^๒
ก^๒้อ^๒ไ^๒ฟ^๒เ^๒ค^๒ด^๒ะ^๒เ^๒ก^๒ย^๒ง^๒เ^๒ย^๒ง^๒อ^๒ิง^๒ไป^๒ ๗
ห^๒น^๒ำ^๒ห^๒ว^๒เ^๒ว^๒ด^๒ว^๒ม^๒ไ^๒ค^๒ร^๒ได้^๒
บ^๒ัน^๒ไป^๒ก^๒ุ^๒ห^๒ำ^๒ม^๒ไม่^๒พ^๒ัง^๒ก^๒
ส^๒ม^๒ค^๒ะ^๒เ^๒น^๒ม^๒ัน^๒ได้^๒เ^๒า^๒ก^๒บ^๒ห^๒
ก^๒ว^๒า^๒ถ^๒บ^๒ด^๒ำ^๒ก^๒อ^๒ง^๒ไป^๒
ท^๒ำ^๒ไ^๒ด^๒เ^๒พ^๒ัง^๒เ^๒ย^๒เ^๒น^๒เ^๒น^๒ไม่^๒เ^๒ว^๒
ก^๒จะ^๒เ^๒ย^๒เ^๒บ^๒ย^๒ไป^๒ป^๒พ^๒ด^๒อ^๒ย^๒ค^๒า^๒ย^๒
ด^๒ำ^๒บ^๒าก^๒เข้า^๒ไม่^๒ได้^๒ไซ้^๒เ^๒น^๒ห^๒า^๒ย^๒
ถ^๒ำ^๒ด^๒แ^๒ด^๒ว^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ห^๒มา^๒ย^๒จะ^๒ได้^๒ก^๒ ๗
เ^๒ย^๒บ^๒ด^๒ัง^๒ด^๒เ^๒ง^๒ไ^๒ค^๒ร^๒บ^๒ห^๒ร^๒อ^๒ย^๒
ร^๒ะ^๒ง^๒บ^๒จ^๒ิ^๒ค^๒ด^๒ด^๒ง^๒ส^๒ั^๒ให้^๒เ^๒น^๒น^๒
ผู้^๒ค^๒น^๒ห^๒ด^๒บ^๒ห^๒ม^๒ค^๒ด^๒ัง^๒ไม่^๒ท^๒อ^๒น^๒
ป^๒ด^๒อ^๒ด^๒เป^๒เ^๒ด^๒ะ^๒เ^๒ะ^๒เ^๒า^๒ะ^๒ก^๒ด^๒อ^๒น^๒อ^๒น^๒ไซ้^๒ร^๒ว^๒น^๒
ห^๒ล^๒ด^๒พ^๒ด^๒จ^๒าก^๒ที่^๒ต^๒ง^๒ถ^๒ก^๒ว^๒น^๒
ค^๒ร^๒ว^๒น^๒เ^๒น^๒ร^๒จ^๒ิ^๒ว^๒ง^๒ด^๒ง^๒ด^๒บ^๒พ^๒ด^๒ัน^๒
เ^๒เ^๒น^๒เ^๒น^๒ร^๒เ^๒ว^๒ร^๒น^๒อ^๒น^๒เ^๒ท^๒น^๒อ^๒ย^๒ท^๒น^๒
ด^๒อ^๒ง^๒ห^๒น^๒ด^๒ัน^๒ค^๒น^๒ป^๒ระ^๒ค^๒ุ^๒ไป^๒

จะเป็นคนค้นห็นไปพบก

ตงนาเป็นจรเข้้วยเวไป

๑ ครนพวยพุ่งรังสว่างด่างพถัน

เห็นเกรณเรนอนนงทงสองรา

เขาค้นออกกตุ้มยงคตุ้ม โปง

มือฉวยได้ห้วยบายตงไป

เดระด่างช้าเขาตามง

นงตงเติกฆ่าเห็นหน้ากต้ว

พร้อมทงนายเจรปตัตเวร

ต่างคนคกใจไปพรงพร

๑ จะกล่าวถึงพระของคณู ทรงภพ

ชำระตระตงพระคงคา

ฆ่าเผ่านอบน้อมอยู่พร้อมหน้า

คาศดาในหน้าพระตานไชย

๑ ครานนจมันศรัเด้าวรักษราช

ขอเดชะพระองค์ทรงขรณ

ได้ค้วเกรชวาคเณรจันน

เณรชวาคมอกว่าสร้อยฟ้าไซ

ขุตรูปมั่งไว้ ได้สองแห่ง

จะกราบทูลอนุสันตพิณเวลา

นังกตกถกถัวเขาจะจับได้

เณรนนให้เป็นตูกเกาะหลังมา ๑

ผูกมคินจับชนชนด่างหน้า

เสียข้าตูกชนบางเป็นไร

ข้ายตาย โหงมึงจะนอนไปถึงไหน

ข้างทนใต้ไม่พตีกกระตีกคัว

เขืออย่างไรนอนขิงขึงคตุ้มหัว

ร้องบอกกันทัวให้มาตุ

เห็นเกรณเรนอนหงายตายกตงขย

รำเรียนให้รู้ ทงค่าดา ๑

ครนรุงสว่างด่างจมทุกทศศา

เดัดจออกข้างหน้าค้วด้วยทนต์

ทุกกระทรวงเส่นทงน้อยใหญ่

ดำราญราชฤไทยพระภุม ๑

ชภิวาททุดความไปตามท

เมือฉานนักระหม่อมฉนัชมพตไป

รูปรอยเดชยันตักจับได้

ได้ทำเอาพระไวยจิงจับมา

ตกค่างเดชยันตได้หนักหนา

จิงปรักษากันตั้งตำรวจใน ๑

วาตงเถรเถรนทกณใจตาย
รับสั่งให้หาอย่าได้นาน

๑ สร้อยฟ้าได้ฟังคำวจนใน
รับมตตผ้าพदनในทันที

คำวจนในหน้าหน้ามาจากบ้าน

ผู้คนเห็นหน้าพากันดี

พระหมื่นศรีจึงพาสร้อยฟ้าเฝ้า

พระโองการให้หาสร้อยฟ้า

๑ ครานนพระองค์มทรวงเศร

จึงมีเสนาทประภาษมา

กุกุรับเดยงมึงถึงขนาด

ทำเด่นให้เดหัดชอนอปริย

ไปดอบคบเถรเถรจนถึงวัด

ฝั่งรูปฝั่งรอยน้อยเมื่อไร

ซุดได้จันในใต้ถุนมึง

ได้ใบรกกัดคายแฉ่วผูกพัน

ช่อนรูปป้อศรีมาดากับอ้ายโวย

ฝั่งกับฝั่งป่าช้าตูกัด

โบายศศรีมาดาพลายชมพุด

ให้เขาคิดพ้องพ้องพาน

ประเดยงอนอนววยออดหม่าน

เชิญท่านไวไวไปเดยงอน

เฝ้าเรือนอกใจตั้งไฟ

มานอใหม่ไปกบูก

ตندانเร่งรุดไม่หยุดอยู่

มาถึงผู้รับสั่งนั่งไหวพุดน

กมเกตุาทดไปทันโดน

บคณมาอภินทพระบาท

ทอดพระเนตรเห็นกชงนาหมา

ไฉนอสร้อยฟ้าจึงกาด

ทงสกุตรุนชาตักตั้งศรี

มึงโตอู่ประเวณนเหลอใจ

ดำรพตริเดชยนต์เขาจับได้

เขาเข้ามาให้อยู่ครบครัน

บนรูปขม่งกอดกนมน

ให้ส้มครรักกันแต่ข้างตัว

เขาหนามไหนได้แต่คั่นคอดหัว

จนอ้ายผัวดมมออกชมชาน

หนัตนชนชุกไปจากบ้าน

เป็นเหตุการเพรารมึงทำมตทิน

จึงเกิดศึกชกษัตริย์มาทงน
 ชนชนวนววยทงแผ่นดิน
 อ้ายแผนกบฏชวยพดายชมพด
 เขาอ้ายไวยแตกทพยบเยนมา
 ค้อหาอ้ายพอดกมาชกถาม
 กุให้เขาจับได้โศคนตี
 ให้เถรเถรทมนำไปนำจับ
 แต่มงทำอ้ายนกกบมา

๑ ตรีอัยฟ้าไคพองรับตั้งถาม
 เถรเถรตั้งชวไมมีใคร
 ขอเดชะวิชาแต่ละของบาท
 ทวงชกรรมมหนักไพบุญ
 ความดีดยหาเป็นเช่นนไม่
 เดิมชมพดคนกบศร์มาดา
 หม่อมฉนรเหตุผลชมพดหัน
 ว่าเขาฆ่าผิดไ้พระไวยฉน
 ฝ่ายพระกาญจนบรมทนคิด
 เข้ามาคำทอเป็นเท่าไร
 กระทบอ้อมฉนกัทำว่าให้ทำ
 ทำนก็ตั้งอกรจะจกยกดูเงา

ผู้คนแตกหนีไปทกถน
 อ้ายไวยปมจะตั้งถงชวา
 ได้ประจัญโรมรันพันฆ่า
 ต้าเหตุกฟงรเมอฉน
 มนบอกความจริงรเบณฉนถ
 หอฉิ่งพวยกได้มา
 ได้ตำหรับปรอยเป็นหนักหนา
 อธิ์ร่อยพามงบอกแต่จริงไป ๆ
 ไคร่ครวญช้อความหาคร้ามไม่
 คิดได้แต่ประณมบังคมทูล
 ของคหวิรัชราชชนเรนทรสุ
 จะขอทูลตามจริงทุกตั้งมา
 เขาฉนกันเศกได้มตั้งว่า
 ตอบรักคบหาเป็นชกน
 ไปบอกท่านกาญจนบริแกตั้งเด็กฉรร
 ให้ตั้งศร์มาดาว่าฉนไป
 ปดงจิตคิดเชอตุกจึงตั้งโดย
 ว่าจะจับให้ได้ให้ดูเอา
 ขอบผิดจะมีตั้งว่าไ้ไ้โดยเด้า
 ว่าเห็นรูปข้าพเจ้ากับพระไวย

ท่านยามาคือว่าไม่เห็น
 กระทบเท้า โฝงผางวางกลับไป
 ให้พ่อแผนไปรบก็ดับเพลิง
 ตแต่ไพร่พลแตกวันมา
 ครั้นโปรดให้พระไวยออกไปรบ
 จะฆ่าพันพระไวยให้ม้วยมรณ
 ทำอุบายถ่ายเททุกอย่างไร
 แล้วมาแก้ความผิดไม่คิดกตัญญู
 พระหมื่นศรีผูกกับเป็นพ่อเกิดอ
 หารอยเอาหัวฉกบ่าฆ่า
 ครั้นจะลอบเถรเถรให้เห็นจริง
 เห็นเป็นดาวซางบ่าปากันทูล
 ๑ ครานหมื่นมเด็จพระพันวษา
 ช่างประจบคนปลายขยายตาม
 มีเสี้ยมเป็นตลกพระยาธาด
 ยกโทษโทษที่จับได้จับใจ
 แต่พันผู้ใหญ่เคยใช้สอย
 เพราะเหตุไม่มีสักขพระยาน
 จะให้หมื่นรบว่าจริงยังยากนัก
 มาจับช่างหางผิดอย่างไร

ก็กลับคืนเช่นเขยงเอาผู้ใหญ่
 หนักให้พ่ายจมพลยกทัพมา
 พ่อตูกักตนเองไม่เช่นฆ่า
 แกลงทำมารยาว่าคักมอญ
 ช่วยกันตักกระทบจนแตกก่อน
 หนึ่งนบูกซุกซ่อนจึงรอดตัก
 แปลงเป็นมอญใหม่มีไซ่ซิว
 ไปจับเถรเถรชวที่ไหนมา
 จึงทูลฆ่าส่านำเสนอให้หนักหนา
 กับเถรชยนต์เรียนมาเข้ากราบทูล
 ว่าดมหายตายกตัญญูเป็นเสี้ยมคักนัย
 ขอทรงพระอนุตในทางความ
 ตรัสว่าอั้งร้อยพำว่าเข้างาม
 เหมือนตากหนามระจุกทุกช่องไป
 เห็นบแนมเกมกต่างเอาจนได้
 ติดใจทั้งตำรวจครระธากกร
 ช่างตะมอยท้วงตึงเอาจริงจ้าน
 จึงว่าชานแกเขยงเดยวอดไป
 จะฆ่าซุกช่างเดยวก็ไม่ได้
 มันจึงว่าได้ทุกสิ่งอัน

ต้องให้แพทานบนจนพระยาน
ต้องเรียกศัรมาตามาว่ากัน
เหวียดำววจงรับออกไปหา
ครนได้ตวศัรมาตามาทันโต

๑๐ ครานนพระองค์ดำวงโลก

ถามศัรมาตาพถนมิทนนาน
ว่าทำชกบอายพตายชมพด
เป็นสาเหตุเรองราวทดาวอชง
เนอความชอชอกไม่ว่า
จะส่มคำมันหาฤว่าไร

๑๑ นางศัรมาตากวามทุดไป

เมื่อชมพดค่นไปหาบิดา
ใครห่อนจะสอนชังเด็กได้
ข้างดาวเคยทำบ้างฤอย่างน
แถดงเขาคความร้ายมาบ้ายเขา
ถ้าจริงแถวเดยงได้ช้ายมาทา
จะนังไ้ใครเดยงจะเด็งเห็น
ขอให้หมคตมทินสันไ้ภย

๑๒ ครานนพระองค์คณทรวงศ์กิดิ

ทรวงพ้งคำทุดเป็นมุตมา

จ้งจะว่าชานไ้ค้แม่นมัน
ให้เห่นวาล์ตยชวรมชางผู้โต
เรียกอศัรมาตามาให้ไ้
ก็เขาไปบงคคกมกรามกราน ๗

๑๓ ชะโรงกตริศคคตอชยมีฉาน

อศัรร้อยพาวว่าชานกดาวโทษม้ง
อศัรร้อยพาวรกตม้ง โกรชชง
จนถ้งจะฆ่าอายหม่นไ้โดย
ททาชู้หาวเป็นช้อใหญ่
จรงฤหาไม่ให้วามา ๗

๑๔ จะจรงหามไ้ค้พระเจ้าช่า

ยงเด็กนกรชณษาเพยงเจตม
มาได้ไ้ค้เดจเรจาหน้าบตส์
สอนเด็กให้กาดคิงเจจจา
ทศวเจ้าช้อเองดีไม่ว่า
ควรไปรดให้ช่าให้บรวโดย
ทงผวเดากจะเป้นที่ส่งไ้สย
ช้อคคยไ้ค้พระบาทา ๗
เป้นบ่นบักหตักโลกนาถา ๗
จ้งศวสัปร์ภักษาไปดบพถน

ดูก่อนเจ้าพระยาเสนามาศ
กัณฐิกาแก่เกยวเดยวตตพน

ความใคร่ไม่ซึ้งพระยา

จะพิจารณาว่าฉันใด

๑ ครานนชาเฝ้าเจ้าพระยา

ขอเดชะพระองค์มัทรงธรรม

เมฆคร่งความซนซ่างบังอาจใจ

เป็นเหตุกตางไพรในพนา

ทั้งต้องฝ้ายมค้ำดำนวนพุด

จึงดำนากวดยกบพตายงาม

๑ ครานนพระองค์มัทรงภพ

พระจึงถามศรีมาตาไม่ซำท

จะต้องหาความจริงด้วยสิ่งสัตย์

ก็เห็นคแต่ทนากบไฟ

๑ ครานนนารศรีมาตา

ซำแต่พระองค์ค้ำรงจ้ง

แมนแพกขวางนางสร้อยฟ้า

ทำซัวแล้วดวจะอยู่โย

๑ ครานนพระองค์ได้ทรงฟัง

โดยนฤาไม้อสร้อยฟ้า

กุงเรื่องคูปตาดเป็นความซน

กฏหมายกัณนหนเป็นอย่างไร

ตระตการเอาจริงยังไม่ได้

ที่จะให้เห็นจริงทุกสิ่งอัน ๑

ปรักษากันแล้วทนต์ใดน

ซนซัวน้อยได้พระมาทา

พาพระหม่นโวยไปเช่นซำ

ก็ไม่มีใครมาจะรู้ความ

ได้ปรักษาให้พิศจนรดองถาม

คร่งนตามแต่จะทรงพระปรานี ๑

ฟังจบเค้ามวตเป็นถวนถ

เขี่ยมงนจะว่าประการใด

ฤาจะซิดว่าพิศจนนไม่ได้

นนั้นแต่จะให้เห็นจริงจ้ง ๑

กัมกรบาทมดด้วยใจหวัง

หม่อมถนหวงตงจคคกตลยไฟ

จงประหารซัวให้คกไชย ๑

ขอตลยไฟให้เห็นประจักษ์ตา

ทรงพระสรวตคังอยู่เริงว่า

อศรีมาตาซนรับจะตลยไฟ

ถ้าจริงของมิ่งมิ่งจงสู้
มิ่งอยากมีหน้ายั่วว่าไร

๑ นางด้วร้อยฟ้าฟังพระโองการ
จะรับผิดคิดถั่วพระอาญา
ซึ่งว่าทำเด้นที่เด้นหัด

คบเถรเถรทำเอาพระไวย
๑ ภรรยาของพระองค์ทรงศักดิ์
ครั้นล่วงนางต่างทูลเป็นมุตมา
จึงสั่งให้ขุดรางหน้าท่ง
เกณฑ์เจ้าพนักงานการท่งมวญ
พระตั้งเส้วเจ็ดเจ็ดชันข้างใน
ผู้คุมคุมคักความไปตามกัน
พวกตำรวจนั่งพิทักษ์รักษา
ให้หนึ่งชาวห่มขาวท่งต้องคน
ข้าตะไคร่พริกขิงทุกตั้งเส้วเจ็ด
หม้อเข้าหม้อแกงแต่เชิงกราน
วางไฟตำรวจก็เร่งขุด
บ้างชนพื้นแบกหามมาตามกัน
บ้างถกเขม่นแบกงันควงงัก
ตุกขันตุกขันชนดินพลาจ

เท็จแล้วบอกกจะผ่อนให้
จะสู้มันฤไม่ไหวว่ามา ๑

ตั้งทกตั้งทำนหัวพองตั้งของฉ่า
แข็งใจเงยหน้าชนทูลไป
มนครคิดจนผ่นนหดไหล

จะลุยไฟให้เห็นเป็นสัจจา ๑
ปิ่นปักหลัง โถกนาถา
พระผ่านฟ้าทรงฟังเห็นมิ่งควร
ตำรวจในรับตั้งเป็นการควอน
ก็ถวนเร่งรัดจัดแจงพด้น

พวกขุนนางต่างออกไปเป็นเหล่าหล่น
มาถึงทิมตาบนั้นเข้มนตล
มิให้ใครไปมาเดินดัดสัน
เครื่องมณฑลจัดวางอย่างบรรณ
ไก่อเปิดหมากมะพร้าวเข้าตำ
จัดการเส้วเจ็ดชันทุกตั้งชัน
บ้างตรวจตราขุดคุดขุดยุดตั้งชัน
คินนหมอมแมมเข้มนแก้มคาง
บ้างเข้าปากดาประหลดกหัดมฝาง
ขุดวางแล้วเส้วเจ็ดตำเร้วพด้น

ตอนที่ ๔๒ นางสวอยฟ้าศรีมาลาสุยไฟ

๑ จะกล่าวถึงพระจอมจักรพรรดิ
 เนาในปราสาทแก้วแพรวพวัน
 ทรงรำพึงถึงเมียจมนวโยย
 กุจะต้องดูแลให้แน่นอน
 พรงพร้อมข้าเฝ้าเจ้าพระยา
 พระกาญจนบุรีชุมพดจมนวโยย
 ๑ ฝ่ายว่าท่านย่าของประศรี
 ทูตอ่าวเจ้ากรรมทำจันทาด
 งเงินเดินมาตามถนน
 โจทกัณระเบงเซงแซมมา
 ทงเจกจนแซกฝรั่งมังคา
 ผู้คนด้นทตามตำนานใน
 พระองค์ทรงเห็นกัตรัสทัก
 เมื่อยังสาวโหดฝ้ายท่ายกตม
 เมอกระนมนนเป็นชาหวองเก่า
 คิดถึงฮายขุนไกรให้เสียตาย

ครองสมบัติอยู่ยามหาศอวรบ
 พระกำหนดกราบกัมประณมกร
 ใต้ส่งให้สุยไฟไว้นก่อน
 เสด็จออกพระบัญชาด้วยทนต์
 เสด็จอำมาตย์ผู้น้อยใหญ่
 ก็หมอบเฝ้าอยู่ในหน้าพระดาน
 แจงคดีไกรชวนอยู่่งน่าน
 แกตณถานดงมันได้รบไคตกลา
 ผู้คนกต่นเกิดอนเบนทกหนา
 ไปดูเด้นเกิดหว่าเขาสุยไฟ
 ฐเขาต่างมาไม่เข้าไค
 ทอของประศรีเข้าไปกราบบังคม
 มนแก้มตอบพันทักเป็นสองมม
 หน้าส่งตำรวจชามไปคดับกต้าย
 กุนกชนมาเล่ากัใจหาย
 ต้องรับฮายมาตายแต่ก่อนมา

แล้วพระองค์ทรงครีดีไปมัตตด

อย่าให้เขาตั้งไสยในวิญญา

ชนแผนพระไวยพตยชมพต

ถ้าเม่นวาซาพเจ้าเข้าข้างใด

จะคงจคคให้ตรงจงแท้เที่ยง

ทั้งสร้อยพาศีร์มาตาไม่อาธรรม

๑ พราหมณครวจมาตแดตที่เท้านาง

ให้หนึ่งข้างวางไฟทั้งสองคน

ตั้งเข้าคอกคอกไม้ให้สองนาง

บายศรีบคตพตกรรม

โอมองค์พระสยามภูวญาณ

พระจักรกฤษณฤทธิรงค์ทรงศักดิ์ดา

พระคเณศร์พระขันธกุมาร

โลกมาตบริหารทรงสิทธิ์

ทั้งเทวารักษากำภูณศร

เสื่อเมืองทรงเมืองเรืองฤทธา

เชิญมารบกระยาตั้งเวย

ถ้าใครเท็จให้ไฟไหม้เป็นพิษ

แล้วให้สองนางคองธิษฐาน

ถ้าร่วมวธาชกบชมพต

อ้ายแผนชมพตหมั้นไวยหวา

ถ้าบาตเดี่ยค่อหน้าอย่าเข้าใคร

ทั้งสามคนถ้าบาตถวายให้

ให้ตกรกหมกไหม้ในโตกนค

ไม่ถ้าเขยงนกรายหมายมัน

ทุดแล้วบังคมคตตงบคคต

ทั้งสองข้างบริสทธิไม่ขัดสน

พฤตมาจารย์อานมนครกนกระทำ

พราหมณทั้งสองข้างบขารำ

เสกซาตั้งเวยซึ่งเทวา

องค์บรมพรพหามาณาตา

พระคงคาพระเพลิงกเกิงฤทธิ

มีขวานทั้งพระพายกายสิทธิ์

ขอเชิญมาสถิตย์ที่คณา

ปฏิบัตบารุงพระศาสนา

พระหุดกเมืองออยชยาวราฤทธิ

อย่าเข้าด้วยใจทกจำเดยอันคนผิด

จงประจักษ์ศักดิ์สิทธิ์แก่ตาคน

ศรีมาตารุชพานคอกไม้บัน

ขอให้เพลิงไหม้ถนจนพึงพอง

ถาควชาตคยชอคือสาม
 ขอเชิญเทวามาคุ่มครอง
 เทวาทรงรักษาซึ่งความดีด้วย
 นางมิได้ครั้นคร้ามขามใจ
 ฝ่ายนางสร้อยพานหน้าดำ
 ไหลเอื้อเพื่อพอกย่นถาน
 พดกพรหมณหวเระยาดหน้าชั้น
 ทองประศรีรังคำหน้ามอม
 นางสร้อยฟ้าจึงอริษฐานใหม่
 ทำให้พระโดยหลงใหลมัว
 ขอหนึ่งพดายชุมพลกับศรีมาตา
 ขอให้ไฟไหม้พองทั้งสองท้าว
 ๑๐ ขนแผนหมั้นโดยทองประศรี
 จดสุดคมภกรรมเมืองนงเหนือไป
 ฝูงคนยดเยียดเบียดเคียดเคียด
 เอะอะประทะดมตงจุมกัน
 ไขขวางนอกไม่เห็นเด่นเข้ามา
 ลูกกระจอมมอแมตคแม่พัว
 อ้ายเด็กชายชนมดมับนเป
 ใต้อาถนเจยวออย่าเหนียวก

อย่าให้พิษอคคณนลกคอง
 ให้เหยียบย่องอย่างน้ำเย็นน้ำไป
 ถาวบคใหม่ด้วยด้วยเพลิงใหม่
 หน้าตาผ่องใสตั้งบัวบาน
 ชูพานพิมพ์อริษฐาน
 เออผ่ต่างปรางควนมาช่วยคอม
 อริษฐานอย่างนินฤชาหม่อม
 อริษฐานดอมปอมให้เห็นคัว
 ถ้าข้าทำคุณไสยกับเถรชววิ
 ไปฝั่งรบสระหวิกับเถรตว
 ไม่ทำชู้หาเหมือนชากถาว
 คิวสันตาขาวให้หนางใจ
 พดายชุมพลนั่งทรมรางใหญ่
 พดกตำรวจนอกในก็ครบครัน
 บ้างวัดเหวียงผดกกรันหุ่นหัน
 บ้างผดกไส้พดจันคิวสันวิ
 จนผู้เฝ้าฟังพุ่มชนกตุมหัว
 บ้างชบาจิกหัวชะงอกค
 อ้ายพวก โตนเส้เพดเห็นยวทางหน
 ตงหมอบมุกคุดคุดไม่เข้าไป

อีใหม่เขากว่าพาดากถ
ผู้คนดาวน่าฮักของไป
เขาเทาบายัดข้างเขาคงผดุง
พระไวยจ๋าใจทำไมนา

๑ ขนแผนแต่ตั้งตำรศรีมาตา
มันเฝ้าแต่เบยนเบยคเตยคตง
เพราะคนอื่นเขาไม่วางตั้งไต่ย
ทนแต่จะตั้งทนทนทา
ทองประศรีรักความแก่นางสร้อยฟ้า
น้อยได้คนแถมเร่มาพถัน
ทุดอเจายาแฝดแปดยาข้าง
รอนหรือเอาพิมเส้นแกพิษไฟ
ทำผดดวงดวงมหน้า
คบเถรเถรอบาทวดชาคอปรีย
ชมพุดวงพวยฉวยชายผ้า
ทองประศรี โกรทหนักผดกมือไป
เป็นไรเป็นไปก็ไม่พง
เหมือนเขาเดินชกถ้าวคนดาวฮ่า
ชมพุดกราบตนพศรีมาตา
มาถึงสร้อยฟ้าของดำพถัน

คนแดงเบนตักหนูเจียวซ่าไหว
พระหมื่นไวยจบพันตัวถันมา
ขนนางห้ามยุ่งว่าอย่าอย่า
เขาไปฆ่าเสียหัวกระแดงแกง ๆ
ไม่ควรเดยสร้อยฟ้ามันกถันแกง
พอแจ้งออยแล้วแต่โรมา
เจ็บชานาใจเป็นหนักหนา
ประจักษ์หนาพระทงพรังพรอมกัน
แกชบเหิงอกเหล็กอกตาคำควถัน
กูจะตอยหัวมันให้พอใจ
มานอนอ้าซากางควางออยได้
ให้ดำใจเจ้าเต็นหัดเหล็กถด
ฮ่าว่าชมพุดนหน้า
รอง ออ ฮ่าฮ่าออยว่าไร
อย่าทำวุ่นคุณยาเถิดซ่าไหว
จะตอยให้หัวฟกถกเขม่นมา
พดผดคมรมรงทงหงหน้า
ตงทวดนงยังตาตามนมน
มอเซ็ดนาตาแล้วหูหน
อชอนตะแกรงแกงกนให้ได้อาย

กุตั้งต่อนเท่าไรไม่ได้หู
 ช่างเยอหยังนี้กระไรกูไม่เคย
 เห็นภบยาเกิดศรัมาตาเอ๋ย
 มนทำเจ้ากบถดวงชวด
 ๑ ศรัมาตาฟังคำท้าวว่า
 เห็นตำราภาพลคคิตอาวรณ์
 เกิดอกกว่าวาดนามิเคยม้วย
 ไม่หมายเอาตอขบเรนแทนคุณ
 อย่างนี้กเดยว่าข้าพยามา
 นางตั้งอธิษฐานด้วยทนต์ไค
 ปรากฏาจะให้พ้นจากสังสาร
 จะช่วยตัดไว้ให้พ้นมรณา
 ถึงหน้าพระทงกมิงคม
 จะควรมิควรประการใด
 บคนส์ร่อยฟ้าซึ่งต้องโทษ
 จะพามครพระโวยไปถวายปราณ
 กระหม่อมฉันมิจคคิตสังสาร
 ขอพระวราชทานโทษ โปรดสร้อยฟ้า
 ๑ ครานนจของคณเรนทร์
 ไม่รูวามันจะมาพาดูกตาย

เอาคารมข่มกเดยอกเหวย
 มากอดเกยตันทว่าทนายปราณ
 เจ้าตะเดยเดยก็เห็นจะเป็นผี
 จงปราณนคกนอยในอุทร
 นาคาหงตั้งโหดด้วยใจอ่อน
 จะมันม่อนทุดรอกตามบุญ
 กุศตั้งคงจะช่วยมาอดทนน
 จะเขาบุญช่วยกับชีวิตไว้
 อย่าประมาทภาวณาเอาใจได้
 รชเดระเจ้าได้ทำบุญมา
 เอาทางพระนิพพานกายภาคหน้า
 นางตั้งตั้งจจาแล้วคตาไค
 ประณมกรกราบทุดเหตุไร
 ชีวิตอยู่ได้บทมมาตย์
 รัชตั้งโปรดเกตาให้ไปประหาร
 ด้วยมีครภักประมาณเจ็ดเดือนมา
 จะคคิมารคาม้วยด้วยเช่นฆ่า
 กับบครที่ฆ่าได้รอกตาย
 ฟังศรัมาตาทุดพระไทยหาย
 เสื่อมคตายกรวดงด้วยทรงธรรม

พระกาญจนบุรีพระวอพลายชุมพล
 เสด็จจวนออกมาไม่ช้าก็
 ข้เมยรบวากับนางสร้อยฟ้า
 ศัรมาดาเคื่องร้องร้องคำไป
 ชาวบ้านวันคตาดต่างชมเชย
 ไม่ผูกกรรมฆ่าทูลขอสร้อยฟ้า
 ต่างคนว่าตากแล้วทให้
 นางสร้อยฟ้าเจ็บเทาคชยเกายน
 เกาะหลังอโหมเข้าในห้อง
 ร้อยยเกิดหนาจะตาเขื่อน
 ๑ ครนรุ่งเช้าสร้อยฟ้านารี
 กราบกรานขอประทานซึ่งโทษไทย
 งตโทษเกิดหนาจะตาแล้ว
 ได้ฟังบุญอุ้นอกจะดวงเวง
 ทงพอแม่ไตพมเมอตกไร
 หาไม่เขียงใหม่ทงพารา
 จนโปรดให้ตุกมาเคียงคู่
 เป็นกรรมหนหลังมาบังไว้
 จากเมืองพงพอพพเห็นหน้า
 เขาคำว่าให้ออใจเย็น

ทงตำคนรับสั่งได้เก้
 ตามกันจรวัดจากวงใน
 คัดถึงคุณนายชಾಯาธมได้
 ทดข้อมอญจัญโรอย่าเจรจา
 แม่ศัรมาดาเข็ดตหนักหนา
 จะหาเหมือนแมนนยากครัน
 จะให้คตหวเดียบเสียดัน
 นงหน้าปากนมาถิงเรือน
 พิชไฟปวดพองรวงบั้นเปือน
 เขาของถองเกิดอนตองทงไว้
 เขาไปหาสาม่แล้วร้องไห้
 ตุกได้ท้าวได้คตเอง
 จะคตาคคตั่วห่างไกลไปเทิงเค็ง
 เจ้าประคุณค้มเกรงคตงมา
 พอกกราบทดแก้ไซให้หนักหนา
 ก็จะมาเป็นจณวิจณไป
 ดิงฉิตชอบกเอนคหวาว่าไม่
 จิงให้คตฉิตเสอญเป็น
 กตบคนภาราวจะห่างเห็น
 แตนเขญบูกบ่าไปคตั่ว

เมื่อตมมาซักคนก็มากมาย
 ปากกว้างข้างเดียวก็มากถ้ว
 ไหนห้วยเหวเปลวปล่องต้องเตาะไป
 เมื่อตมมาบิดาให้ชี้ชี้ข้าง
 เข้าของใครจะต้องมาทาบถือ
 แดกตมจะระทมให้ตรมใจ
 จะต้องทนด่ามากครากตรา
 จะเป็นหญิงฤชายอย่างไรนั้น
 ก่ตมจะต้องนั่งบงบมไม่
 ต้องหนนอนนอนแนบพัสสุธา
 จะฟังแค่เหนืออกวิหคไทย
 ไหนจะคิดถึงตัวด้วยกตวไทย
 นางยกเท้าผัวทุกหัวไว้
 ร้องให้ใจจะขาดตมเป็นจุน
 อันิจจาเวรกรรมจำวิบาก
 ถึงจะต้องตกด่ามากยากไว้
 พ่อเจ้าคเมยเดี่ยยังแด้ว
 ตมเห็นมโตเห็นตมเช่นเคย
 ๑ ครานนพระไวยเจ้าพดายงาม
 กิดเด่นดังตำเมยเสียหน้าใจ

จะกตมเดียวเปลี่ยวตายแด้วทุกหัว
 แดกร้ายควายวิคระนองทาง
 หนามไหนกรชฎอยู่รอบข้าง
 นี้จะต้องเดินทางด้วยเท้าไป
 ต้องซัดเซตั่วฤก่ทั้งได้
 แด้นห้วงโยแต่ฤก่ที่ในครรภ
 ๕ เข้าหัวกบิตถิตถน
 จะตายเป็นไม้เห็นกนกกับบิดา
 ฟันไฟใครเคยจะช่วยหา
 ภวานากตมตัวคัวที่ในไพร
 ๕ ษะนี้โดยหัวคัวร้องก้องน้ำใหญ่
 ไหนจะเฝ้าเศรำใจถึงพ่อคุณ
 ความอาไโดยคันอกให้หมกมุ่น
 จนตาชุ่นแดงเด็ดตมเป็นเด็ดไป
 เมยจะจากพ่อไปอย่างไรได้
 ถ้าอยู่ได้แล้วไม่จากพระคุณเลย
 พ่อทูลถระหม่อมแก้วของเมยเขย
 จนตมเลยตมตมชัวาโดย ๑
 ๕ ใดฟังความสะท่อนถอนใจใหญ่
 ๕ นาคาให้ตรบเซ็ดตมด้วยความตาย

08/06/2065

แข่งใจปดอบ โยนนางสร้อยฟ้า
อินทขลุ่ยซุ่มทิวทุกหญิงชาย
เจ้ารักซาบยาให้ครรรณทราย
อย่าตั่นก่อนไซ้ให้หม่อมมัว

๑ นางสร้อยฟ้าได้ฟังคำพระไวย
คำพ้อส่อนตั้งต้นทงนน
แต่หน้าใจอาไโดยด้วยความรัก
หน้าตาให้ถนองส่องมือพาย
พ้อเจ้าประคุณของเมียแก้ว
พ้ออยู่ค้อยามซึ่งโรคา
ตาแล้วครวญคร่ำร่ำร้องให้
เจ้าประคุณคุณยาได้ปราณ
ให้แม่ศรีมาตามาขอไว้

จะใคร่ขยับแทนคุณจนขอตาย
ค้อยอยู่เกิดใจบุญเจ้าประคุณเฮ้ย
เหมือนตายจากคุณยาจะตาไป

๑ ทองประศรีได้ฟังนางสร้อยฟ้า
กุกก้อยพดอยรำคาญตั้งส่ารกรัน
ยิ่งว่ายังเป็นเงินยาแผด
จนความตายจะต้งจึงได้คิด

จงดับความโศกกาให้เหือดหาย
ยามเคราะห์ร้ายก็ตองยากลำบาก ตัว
ถ้าดับไปไม่ตายคงพบผัว
รักษาตัวไว้เกิดคงพบกัน ๆ

ค้อยกตายใจทั่ว โยศโศกศัลย์
จะจำไว้ให้มันจนวันตาย
ยังหกกยงพรนยังชวญหาย
สยายผมตงเซ็ดกับบาทา

จะจากจนแล้วไม่เห็นหน้า
ให้ชนษาอายุพ้อพนม
เข้าไปกราบไหว้ทองประศรี
ชีวิตไม่ตงให้หลานตาย

หลานรักจึงไม่ม้วยฉิบหาย
ไม่เหมือนหมายรับตั้งให้ขบไป
ที่ไหนเถยจะได้กลับมาเมืองใต้
ทางไกลตายเป็นไม่เห็นกัน ๆ

หน้าตาให้ถนอวยศวตั้ง
มิ่งหนหันทำไต่ข้างไม่คิด
ร้อยแปดปากคอไม่ต้อติด
เป็นสุดฤทททุกจะช่วยมิ่ง

ก้อยกับผัวจนตัวเฒ่า
มืกรแตกไปไม่พริ้วพริ้ว

๑ ด้ร้วยฟ้าประณมกัมกราบไหว

หุดานนชวจนตวงปมววยปราวณ
ยกรเขาเท่าขำชนทุดหัว
รชชมาตาโทษ โปรตคไทย

ไปกราบชนแผนผ้วนใจ
ดุกทำชวจนตัวจะมรณา
ดุกนังเงาเนาใด

เขาอิจฉาพยามาทมาเป็นเกณท์
ทงพอพตายชมพตจอยด
ให้มส์ชตมปองชยาหมของมว

๑ ฝ่ายว่าชนแผนพตยชมพต

เข่นคอยคตมพงคำ
จนเลองดตทงน่านะทานเมอง
ไม่พอกตอิมทงแผนคิน

จะผกเวรกันโยไปเกิดเจ้า
เหมือนทงดตอพตคตคตลงนรก
นางด้ร้วยฟ้าได้พงทงดองว่า
กราบชนแผนพตนควสันนร

ยาแฝดยาเมาไม่คิดถึง

เป็นมังกไม่ทำให้รำคาญ ฯ

คุณย่าหวังจะให้เป็นแก่นสาร
กรรมของหุดานเองแล้วจะโทษใคร
ควสันนรวิรวราร้องให้
กราบไหวย้าแล้วก็ดามา

คุณพ่อได้งัดโทษ โปรตคเกศา
ให้มืคตเคือตวร่อนชยาผกเวร

ชารามโกวชไปพงถ้อยคำเถร
กรรมเวรตูกสร้างมาดังคว
วันนพจะตาพอทุดหัว
พชวแล้วจะตาไปคตามกรรม ฯ

ได้พงยุบตกบ่นพรำ

มาทำกรรมได้ตวคตมตทิน
พงเฟองเขาคาคันคินคิน

ไม่ประคินวินชชชตมค
อันควมเกาเจ้าชยาได้วิคต
เรายกให้แล้วเจ้าชยาถักถัก
ตมคควแล้วเจ้าชยาพอทุดหัว
แล้วถานอ้งผัวมาทหน้าไต ฯ

๑ จึ่งเข้าในท้องศรมาตา
 ครงนมกรรมจะจำโกด
 แม่เจ้ามคฺนทุดขอไว้
 คฺนของแม่หนอในชอน
 วนนแตแม่จะแตลบ
 เขาของนอหนมเสยตาย
 ถารอดไปไดถึงเมืองเชียงใหม่
 มากิตอยู่แต่แม่มีคฺน
 แม้นว่ามีตายไปภายหน้า
 ลูกจะไดกมหน้ามาทดแทน

๑ ครานนฝ่ายนางศรมาตา
 แม้นข้าคุมแค้นแน่ใจ
 จะแทนบุญคุณไปทำไม
 ถึงถาวรตฺกในท้องของสร้อยฟ้า
 เขาของทอทกึจะทำให้
 จอกชนเขาของยอนของเนตง
 สร้อยฟ้าฟางนางศรมาตา
 พระคุณแม่เป็นต้นพันไป
 ถ้าแม้นทำไต่ให้ส่วนบุญ
 อโภยโทษโปรดเกิดจะขอตา

กอดเอาบาทาราวร้องไห้
 แม่ข้าไหวค้อยอยู่ให้จิงคิ
 หาไม้จะประโดยไปเป็นผี
 จะได้ในเกศคุ้มวนตาย
 ไปแล้วฤจาจะกตบมาได้ง่าย
 ช่วยถวายพระสงฆ์ตั้งถือนบุญ
 พี่นอจะไต่ช่วยอดหนูน
 ไต่พวงบุญแตวมไต่จะทดแทน
 คงจะกตบตงมาเบบหมนแม่น
 ออย่าคุมแค้นตลเกลยจะธาไป
 คอบคำสร้อยฟ้าหาธาไม
 ทไหนจะไปทลขอมา
 ขานมไต่ปรารภนา
 ข้าจะเอาแต่บุญไม่ชนเคตง
 ผาชาวนนใช้จะยอมเทตอง
 จะเป็นเคตงบริขารเคตงานไป
 ยกมือโมทนาแล้วกราบไหว้
 ไม่ผูกไทยก้อกรรมททำมา
 ครึงหนงอดหนนแทนตวธา
 ผิตพตงเตตตงมาอย่าเป็นเวร

รอคัดความหลังด้วยยงรัก
 จะดำบาศยากเย็นเชียวใจ
 ไต่ยีนเสี้ยมร้องไห้ไปแจ้วแจ้ว
 โอ้อากรรมเราทำแต่ถ่อนกาด
 แม้นไม่เกรงอาญาผ้าชุด
 ถึงเจ้าผดกยงคิดแต่่นเสี้ยมตาย
 เหลียวชะงัดตามเจ้าทราวมเขย
 นาคาตอกอาบซาบกระเซ็น

หีบหน้าค่าง่างเข้ามาในห้อง
 ใจคอกอนตนใจคงใครกริ่ง

๑๐ จะกล่าวถึงสร้อยฟ้าชานอ้าย

รับแจ้วมาตามแนวชลตาโดย
 อยุ่อย่างทองส่องคืนลับส่องฉวี
 ถึงบางแก้วแจ้วมาไม่ร่าหาย
 ชาวเรือเห็นขอโคครนโกธคำ
 หุงเข้ตามแกงแสงไฟแวว
 ความจรเข้ยาวราวเดินเค็ช
 เมื่อยจะชนคตนมระคมคง
 แม้นเรือใครพลบค่ำไปดำเดี่ยว
 กัดกระดูกแจ้วหักเสี้ยมหนักมา

ตั้งสำรณกนางนองเจ้าทองได้
 ค้องเคินคงพงไพรไถดกันดาน
 สันนแนวคงคาหน้าตั้งสำ
 มาประหารให้กำจิดจึ่งพลัดพราย
 ไท้นแก้วพี่จะจากไปง่ายง่าย
 โอ้อวร้ายสุดตั้งจนไม่ควรเป็น
 จนเรือเคยดับแหลมแต่ไม่เห็น
 ตงแดนจะไม่เวณวดยกระนง

ตงนอนตรองตรมจิดคิดเผ่าคิดถึง
 แต่ว่าพี่จมน้อยผอยหลับไป
 บ่าวนายสามคนกับข้อใหม่
 เคยบ้านบ้อมไปหิวสะพาน
 แด้วพากันผ่านพันตำบลบ้าน
 พอสร้อยฉานเย็นหยงอยู่บางแมว
 กัจอดเรียงเคียงดำเป็นทวงแถว
 ครมตุ้กตั้งกันแถวเต่ากันชิง
 ตำแดงเดชรดอยขวางกวางหน้าขง
 อิกทวงหนงนนวนอัสกเกาะวา
 ปะเทปเลี้ยวแควเจ้าได้เอาซึ่งหน้า
 แต่มไตเห็นวากันผูก

๑ นางสร้อยฟ้าจอดเรืออยู่ริมเขา
ร้องไห้โฮว่า โอ ชอยนจน
เรือทรมามากเด็กนก

โอครุณหนาทาจะรอดตาย

๑ ครานนเจ้าเณรกับเณรชวาค

เป็นจรเรเทยอวีในจาร

ครนคากทำตั้งหนาท

ในศาลกเป็นไฟอยู่โหวว

คิบคังจอดคุดอยตายคง

จะฟังข่าวสร้อยฟ้าว่าอย่างไร

ก็รู้เที่ยงว่าเลี้ยงเจ้าสร้อยฟ้า

แล้วคตายเพศจรเซเคนเซซัง

จึงร้องเรียกไปนางไหมเอ๋ย

ก็คือเณรกับเณรทงต้องรา

๑ นางไหมแต่ไปบนคตั้ง

ตลกขมกอนหลัดแล้วซักพาย

เณรเณรย่างตงในเรือพตัน

จึงเล่าความแต่ต้นจนปลายไป

ตงหนออกพันทีจของจำ

ฟังข่าวราวเรื่องเจ้าสร้อยฟ้า

โดยนเถาหวพองด้อยตงจน

ไหนจะพินจรเวจะรบตาย

แต่คตนหนกก็จตมตงจมหาย

นางกตงเกิดอกเด็กอกกายไม่ตมประต ๑

ของอาจตงหนเทยวคตนหน

อยทหวยานบ้านบางแมว

ชนผศผตตอยตงเถนคตตงแคถว

เรือแจวออกกตตมไม่อาจไป

เห็นเรือมงแกกเมียงเข้ามาใกล้

พอโดยนร้องไห้เข้าไปฟัง

แกววยมาตาคตนชนบนผง

เจ้าเณรจิดตามหลังตรงตงมา

อย่าช้าเดยถอยเรือรับเรือหวา

หน่นมาได้รอดไม่วอดตาย ๑

เห็นจรงจำได้ค้วยเคตนหงาย

วาดท่ายเข้ารบค้วยนับใจ

เห็นนางสร้อยฟานนงร้องไห้

รูปรอดค้วมาได้ค้วยวิชา

ตงนาเป็นจรเข้ามาคอยทำ

จจะมรณาฎารอดคตตงไป

เดียงร้องไห้จ้าได้ขึ้นมาหา
 ค้างเป็นโทษนี้โปรดประการใด
 ๑ สร้อยฟ้าได้ฟังเกรงขาดถาม
 ว่าเดิมพระภุมรินทร์บนประชา
 ว่าข้าคบกับเนรเอกรเฒ่า
 ข้าให้การแก่เกยอเดยวทองคง
 รวบรวมทำชักราวแห
 ไม่มพระยานด้วยกนทงส์องรา
 เพราะเราทำชววจิงแพเขา
 กัดเพราะตกในครวรัไม่บรโดย
 กคงจตคคคจะชนไปเซียงใหม่
 ได้เป็นเพี้ยนเหมือนช่วยชงชว
 ว่าพตางทางตั้งชานนชัย
 เกรณเรกไปโนเรือนน
 เกรงขาดหวาดหอนพรนวงญา
 อิกทงพวกด่านทางจางบ้านไฟ
 จังไปชกหักกิงหิงหายผี
 บัดหัวเรือไปมิได้นาน
 ผ่านปากนาวางพุดทวาศตาเคตตอน
 ไม่มีใครทักทายสบายใจ

เหตุไฉนจึงมาถึงนใด
 จะไปไหนตามคนชกชนมา ๆ
 ก็เจ้าความตามสัจย์ไม่มั่ว
 ให้หาไปถามเอาความจริง
 ทำให้ลอมอเมาคองยงยง
 ว่าความจริงชมพุดกับศรัมาตา
 จังไปยพ้อแม่มาถ่าวหา
 พรงพันวษาจิงตั้งให้ตยไฟ
 พระบั้นเกล้าตั้งให้ชวให้ตยไชย
 จังโปรดให้ได้เสียจากพารา
 ตใจพบพระคุณบุญหนักหนา
 เจ็บไซจะโตมาเห็นหน้ากน
 ให้คตทายถอยเรือมาจากน
 ช่วยกนแจวถ่อตอชนไป
 เห็นเรือตำรวจตรวจตราชนต้องไขว่
 เขาจับได้ครงนมเป็นกน
 เด็กถวยเวทฤาษีปลอดมแปดงสาร
 ให้ชวด่านเห็นเป็นคนอื่นไป
 เถยเตอนขามย่านบ้านน้อยใหญ่
 คำหยดเข้าไปไม่รงรา

มานานเขาสำราญเบี่ยงต้น
แต่พากันเดินไปด้วยใจปอง

๑ มาข้าจะกล่าวบทไป
ท้องแก่จะคลอดซึ่งตักยา
ทานยาของประศัรบหนึ่งต่าง
เรียกหาข้าไทของงอน
เร็วเขาเขาจะคลอดมิ่งอย่าช้า
เด็กเอ๋ยคงหมอก้อเตาไฟ
ชมมดัมมะชามานามนคิบ
ขอไว้อไปไหนไม่เห็นมา

๑ พระไวยเสกนาให้เมยภิน
เคชะพระเวทวิเศษดี
เป็นชายเกิดโคมประโตมดักษณ
ยาทวดทองประศัรบบริมา
เรียกบ่าวเอาผาทเหนือด
เบาะเมาะวางรองบ้องกัน
ตั้งวางนางศัรมาตามเ
ชมมแห่งฝนทากินยารอัน
ถ้ามเดือน โทหนหวให้ตักชาย
เตมาปะระหว่ต่างกำไ

ต้องหากินตามยากจากบ้านช่อง
พอได้ต้องเดือนครึ่งถึงภารา ๆ
ถึงศัรมาตาอย่าใจเสหนา

ญาติกาห้อมล้อมอยู่พร้อมกัน
ไดยินศัรมาตาครางแกควดั้น
อายนนั้นชอนชิ่งมไป
พันคของชอมาเอาไวไหน
นารอนตมไวอย่าไชชา

สัหิบบมาตาขยาหว่า
อย่าช้าเสกนาสะเตะที่ ๆ
แล้วเอารินรดไต้โนเกศ
ตักทีในครรภักคตอดมา
ขอบช้วนหนารักเป็นหนักหนา
ขาบนาแฉวทวามนพถัน
ทำกระโຈมทนทชมชมม
ไต้กระดั่งตงพถันถ่อมให้หันอน
ท่าย่าแก่ก็ให้เข้าไฟก่อน
ให้ตักช่อนกินนมแล้วชมไป
ญาติกาทั้งหลายทำขวัญให้
ชุนแผนเอามาให้แก้ทถานยา

พระไวยว่ากับพระกาณจนบุรี
 ให้ดื่มกับแก้วมธุระกุตมา
 ขุนแผนจึงให้ชื่อว่าพาดายเพชร
 ญาคิดวงศ์นิยมพร้อมใจ
 ๑๐ จะกล่าวถึงฝ่ายข้างนางด้วร้อยฟ้า
 ญาคิดวงศ์พร้อมหน้ามารอบกาย
 ประพินพายคล้ายกับพระหมื่นไวย
 นางนมพดียงประทานมา
 แล้วจัดแจงแต่งของจะทำขวัญ
 ให้ประโคนศรียางคนศร
 จึงตั้ง ไทราพฤตมาจารย์
 จะตั้งนามตามวงศ์ตระกูลไทย
 ครนถงวนคเป็นศรีวน
 เจ้าเชียงใหม่ให้นามภักดีดา
 แล้วประทานชาวไทยให้ไว้ด้วย
 ทงเงนทองของเต็นตำรพัตร์

จะให้ชื่อไรดีคุณพ่อชา
 ท่านทวดว่าชื่อแก้วแตงกวา
 เขาเค็ดคนามบู เป็นผู้ใหญ่
 ก็ขยู่ได้เป็นดั่งสุนัขดมยา
 ๑
 ท้องแก่หนักหนาเจ็บใจหาย
 คดอดง่ายเป็นชายงามได้ภา
 พระเจ้าตารักใคร่เป็นหนักหนา
 ให้พิทกษรทษาทุกรাত্র
 เครื่องกระยาตำรพนทั้งบายศรี
 พรหมณัฐพฤตมาขอวยไชย
 เร่งคนหารดวงชะตาหาฤกษ์ให้
 ฤกษ์ควนไรให้บอกมา
 พระญาคิดวงศ์พร้อมกันมากถนหน้า
 ให้ชื่อว่าพาดายยงพงศน์พริฐ
 เพชรพดอยเครื่องประดับสำหรับกษศรีย
 ชมเชยด้วยสัตว์ดีทุกวันนี้ไป ๑

เหต็อบแต่เห็นแสงหน้าผาคับ
ดู โกรธขึ้นมาพด้นในทันที
จะตงไปกรงศรีอยุธยา
ผดตงจากเคยงเหวียงหมอนพด้น
จับจรวรหมตองแถวครองผา

เณรพรหมจวดยรมกับพชน
พวกละชวตจัตวอมมารอทา
ชนวอหลังคาคัดคะถาน
ถงประตขางที่ขางหน้า
ชนมนคำหนกพด้นด้วยทันใด

๑ ความนสร้อยฟ้ายาใจ
เคยงบทรตุดตอวทไม่คถาคคถา
พอธาวไรไปถถงแจ้งคค
กจุงถกพถายยงคองขอกไป
ถวายเกด้งชระบั้นแถวฉวนทว
มานด้วยมกจจระ

๑ เกรชวาคถอนใจถวายพร
ทุกฉวนนภายนอกตอกเป็นโย
จะชบฉนฉนใดก็เค้มกฉน
ถาเป็นอย่างนไปไม่บั้นเทา

รอยเมื่อขรมพดจับดับด้วยกระบ
มั่งคดจะถ่นให้เห็นถน

จับมันเช่นฆ่าให้อาตัญ
งกนเข้าไปในถุ
รชงเรยกคิชยมาอย่งม

เณรดีคะพายยามตามอาจารย์
เถรชวาคถายถวมางน่งาน
หามถคคคบ้านเข้าฉงใน

ถงจากวอเดินมาหาข่าไม
แถวถงให้ไปทอเจ้าสร้อยฟ้า
อยุ่ในคำหนกฉนทนัทรชว

จนตจวพถายยงเจริญโดย
พระคอบามาที่คำหนกใหญ่
นิมนคให้ถงชวราชน่งอาตนะ

เจ้าคุณออกส่าห้มาสาชระ
ถาว่าจะประโยชนถงฉนใด
ว่าทจหรือนรูปนมีขอใหญ่

แต่ภายในชอกข่าทคค่าเข้า
ผวาคถนออกใจให้รชนเรว
เห็นจะเข้าอคิถารอากรตาย

รูปมาหมายจะถาองค์เจ้าแม่
ขยาห้ามไว้ให้ช้วนอนศราย

๑ ครานนัง โฉมนางด้วร้อยฟ้า
ฉนฉวยควมกัชานาน
๕๖ ทห้ามปรามเศทงเศยรงเหนยว

จะแกแค้นชุนแผนกับพระไวย
ด้วยกตวัตุยกากัพร้าพ้อ
ถ้ามิให้พระไวยนบตปลง

๑ ครานนทานตั้งฆราวาชา
ค้อยกระตศเขาไปให้ โถดชิต
ขงแค้นใจช้ายสมพดมฐัน
๕๖ แต่เกิดมายงมิให้ใครศุเบา
ถ้ามิได้ทศแทนให้แค้นหาย
๕๖ จึงหมายว่าจะแกตงแปดงอินทรย
๕๖ จะทำเศยให้ฉนวนชนทงกรุง
๕๖ ฉนคนตทไหนใครจะมา
จะด้อมนตงนำทำใหฉนต
๕๖ ถ้าได้เศยจสัหมมายววยทังวต
๕๖ ฉนครงทพระนยของพดายยง
๕๖ เข้ามาหองจฉจะธาไป

ไปคิดแก้ทกชวัชนพฉอนหาย
โฉมฉวยได้เมตศาก่อชารย ๑

๕๖ ไตพงเศวชวตวักส่งสำ
๕๖ มีเหตศารจงเด้าให้เข้าใจ
๕๖ กศรงเศยวเมือจระดงไม่เมืองได้

ห้ามไว้เพราะส่งสำเจ้าพดายยง
๕๖ จึงได้ชอรวงห้ามควมประดงค
๕๖ จะดงไปกัศามแต่ควมคิต ๑

๕๖ ไตพงนางวักสัมจคค
๕๖ กระชบวชานคคชยศเข้า
๕๖ มนศุหมันนากมายให้ช้ายเขา
๕๖ จะให้มนท่าเปดักเศมท
๕๖ จะชอชวจาศายไปเบนฉ
๕๖ เบนศุมภตงไปนอชยชยา
๕๖ เขาให้ยงถึงสัมเศจพระพันฉษา
๕๖ คงชวศาคัชยพดายสมพด
๕๖ ชบกิตตามสับายให้ศายบั้น
๕๖ จะได้ชยเมืองบนศบายใจ
๕๖ รูปหาคคปดตปลงชวัคไม่
๕๖ จงชวยเศยให้ล้าเรจเศตนา ๑

๑ ครานันต์ร้อยพามารศรี
 ด้วยอาฆาตขุมพดแต่ไรมมา
 ถ้าคุณฆ่าอายุขุมพดคนนี้ได้
 คุณจะทำสิ่งใดจะให้มัน
 แต่ตัวคุณนั้นชราอายุประมาณ
 ครึ่งมันแกดงแปดงมารบพระโวย
 เจ้าอุบายถ่ายเทก็ไม่เส่น
 หากคุณเป็นอย่างไรขอจงรอดตัว

๑ เถรวาตตอบว่าแม่อย่าพรน
 ถึงตัวแกอย่างนั้นดังกล่าว
 คราวนั้นไม่วางมือถนุเกล้า
 ถ้าคนอันหมิ่นพนักบรโดย
 ได้เล่นกันขงหงาแหวอย่าพรน
 จะทำเสียให้เห็นเป็นภคัมขุด
 พรนนั้นอาตมาจะตาไป
 จะรีบตรงลงไปอยู่ชยา

๑ ครานันต์ร้อยพามารศรี
 ให้คุณเรื่องฤทธิไกรไชยธราญ
 ขอให้ปราบศัตรูหมื่นราย
 ประสงค์โคให้คุ้มอารมณ์คิด

ฟังเถรยนต์หัวเราะว่า
 พอเถรวาทก็เหมือนเถาเขาตกคน
 จะชอบคุณเหมือนให้ไปสวดวรรค
 เว้นแต่คาถาเดือนตะวันแดงใจ
 อายขุมพดแก่งกาจเป็นไหนไหน
 มันยังได้บงก้ามาแต่ตัว
 เคยเห็นเมื่อมันปลดอมถ้อมท่านจรว
 ถาขงอกคงยับไม่กลับมา ฯ
 มีไหมนทำร้ายให้ชายหน้า
 แต่ฝ่ายข้างทางวิชาขงอองใจ
 มันจึงเข้ามาตะครบนเขาไปได้
 ถึงรูปพาดพตงไปไม่เสียที่
 คอให้มันขอกองพอพ
 ถ้าไม่ตแม่อย่ารบเขากลับมา
 ด้วยว่าได้ฤทธิงเกาเป็นเจ้ารักษา
 ไม่ช้าคงจะเสร็จเจ้าสำเร็จการ ฯ
 อัญชัตถอยพรสู่ทรรดาร
 ใครใครอย่าได้ทันทำดังฤทธิ
 แพ้พ่ายบรโดยได้ตั้งจิตต์
 ตำเจ้าจิกจกกลับมามาอย่าช้านาน ฯ

๑ เถรวาตรับคำแต่ัวข้าตา

ผู้ตฤจากภทตตถาน

ศิษย์ถอรัยยามมาตามปรีช

ครหนึ่งมาตงกฏพถน

มถตถัวไครทองครองผ้าเกา

เอ็งคอยคศิษย์หาต่างคาใจ

ไปแกแค้นแทนทคย้ายชมพถ

ตมคคดแต่ัวจะมาไม่ช้าที่

ขยู่หองกจะสั่งให้เสร์จถรวพ

ถาเห็นการนานเน่นเกินถัญญา

๑ ความทเถรวาตคนถถาด

น่อย่างไรพระครอยตถ

กคตพตางทางคอบพระอาจารย์

ย้ายชมพถคนคระนงมันว่องใจ

ฤทชเคชเวทมนทรกถโตโต

คนตมไม่ถนอยรชยา

เมือแกเฒาเขาเวอนแปดถีบปถาย

จะขยู่ไปไค้อกถักกบ

นงกนนอถนถนถนถนถน

จะไปโยให้ยากถาบากถาย

08/06/2565

คอยขยู่เถดถักกบพถายถถาน

ขอกทถวรชนถอจถรวถ

เถชวถคหามวอชมถน

ชนชทถมจถนทรเยชยอถเขาหองน

วอถเวรยถเจ้าเถรวจถเขามาถถ

กจะไปขยู่รชยาชาน

จะถาถเอยู่ให้บถนถนถนถ

นถถบถ้ารถถวถจะกถบถมา

คอยรเวถนถนถนถนถ

ขยู่ช่าตามไปให้ถนถ ๑

พถเถรวาตถนถกพถนชถถถ

จจะถวถรคถหน้าไปหาถเกย

จจะถักถถนถไปถอย่างนถาถไม่

เราเคชได้เห็นชถถถนถถถ

ถพระครถาไคถนถวถถถ

ขยู่รถถาไคถนถจถถถ

ถถนถบถายยคถักถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถ

ไม่คถวถคคถพยาบถถถถถ

ขยู่ถายนถเจยงถใหม่ได้เข้าเมถ ๑

๑ เกรงขาดฟังงานงหนานว
 ถ้อยชยพถายผ่ายเดี่ยวเจ้าเณร
 ถึงมฤทธิเรียดแรงแข็งเป็นเหล็ก
 มนจะวัดกชงถึงเพียงใด
 เพราะมิงชลาตพลาตให้มันจับตัว
 หากกเมางวเญยเดี่ยวชารมณ
 ถาคอยอยางนแถวทโหน
 เองอยุดกฏฐักกรงเดอน

๑ เณรจิวนของสยของหัว
 ประณมมืออวยพรอ่อนตาม
 ไชยะให้ชนะพถายชมพถ
 ให้ฟังเพลงเรื่องฤทธิประสัทธิ

๑ พระครุเกรพังเณรอนญาต
 ด้วยครวณนเกรชวาดชาตชะตา
 จิงหยับเครื่องรงคยงยทุช
 มงคตคัมเด็นยตประเจียดแพร
 ยัดได้ยามน้อยห้อยหัวโหล
 ห่มคองแถวคาคราตคตพิน
 จับไม้เท้ากวางเยองชยับกาย
 นกเด็กแถกเดี่ยวคักรมะมา

ทอดายจิวชชลาตประมาทเกร
 กไม่จัตชตเจนหรืออย่างไ
 มนเด็กเด็กถลถกระทำไ
 ปากไอยงไม่ถันถถนนาม
 เดยหดหิวถถถม้นเป็นถังคัม
 วิชาถาษาคัมจิงพนเพอน
 จะพินให้คชชลาตถถถถถถ
 ถาเห็นช่าอย่าเชื่อนรีบไปตาม
 นีกถถถเกรชวาดไม่อาจห้าม
 ให้ถ่มคความคิตไ้ไปถถถ
 ให้ถ่ให้ถถถถถถถถถถ
 ถินจะอยุดกฏฐักต่างหุดา
 ถกใจถิงชวราชหัวระเวธา
 ให้นำถาไ้ถถไม่มัพ
 ถ่ายคระกรคประค้ำทของถงถ่าถ่า
 ปรอกแถ่เครื่องวางอย่างถ่าคัม
 ถถถถถถถถถถถถถถ
 ถงช่าทอชถถถถถถถถถ
 เห็นจิงจถถถถถถถถถถ
 หถถถถถถถถถถถถถถ

เคยฉวยมรดกแห่งแควงข้างทอง
 คงนามตามนิทานเพราะขวัญตา
 ๑ ครานนภุมภาทดวงตาชวาค
 ใหญ่ยาวราวพระยาชาตวัน
 เหล่าจระเข้เก่าเป็นเจ้าถิ่น
 บ้างลงหนองหินตวัดวยกถวดตาย
 พันบ้านตลาคกรวดรวดเร็วมา
 ฟาดฟัดกัดตายถ้ายกกันไป
 ครทหนึ่งลงหน้าเมืองข้างทอง
 พยชาควบ้านตงตะพานมาดั่งปลา
 โบกหางวางทงขงครกกาย
 คาบผลรมาทหน้าจวน
 รวของกรมการชาวบ้านช่อง
 เห็นจระเข้คาบคนบนบ้นไต่
 ฝูงคนบนตลิ่งดิ่งต้อต้อ
 หมอทไม่มครงปลาปลา
 ทหมอเก่าเข้าใจไปห้ามกตุ้ม
 จระเข้ใหญ่อย่าไปเลย
 เหมือนอย่างคำโบราณท่านย่อมน่า
 นมทนเกินตำมวากว่าชันไป

บ้านช่องมีกแผ่นยงแน่นหนา
 จึงได้ปรากฏคำบาดจนทุกวัน
 เขาหางฟาดเพื่อยฝั่งตงดิน
 ครนครนตงนงของตำพองกาย
 บ้างมุดคินช่อนควดชุกหัวหาย
 บ้างตะกายชนบถมุดกรไป
 คววยข้างชวางหน้าเข้าไม่ไต่
 เคยได้ตองนำราตงมา
 โบกหางครางร้องครนองว่า
 เข้าคาบค่างตงนาแล้วดำทวน
 ชศัพชนถววยพระอิศวร
 พัดฟาดขาดค้วนกระเด็นไป
 วจร้องค้วตงนอยุ่ทวนไหว
 เขาออกไปฟาดผางกลางคองคา
 มดหมอยอยู่ทไทนก็ไปหา
 นึกจะมาแทงเด่น้อย่างเช่นเคย
 เมินเดี่ยเกิดเจ้าหนุ่มเหล่าน้อย
 เขาคางเกยถ้จะถ่มจมน่าไป
 ถ้าถ้ามจวแต่มีฤทชนิมิตต์ได้
 เวทมนครเห็นจะไม่ถึงใจมัน

ถงบ้านแห้วร้องก้องกระหิม
 ครนมาถงหอย่านบ้านตะคอง
 พอชาวบ้านเด็กนากดบมาเรือน
 เกรกผู้ตมตุตไผ่ฉนจากนา
 เข้าไถคนปากกักทางฟัดฟาด
 ไถดำมคนคาบตรงดงนำโคดม
 ทำอานาจฟาดฟัดกักขบ
 ขบกคชตเดี่ยวทรวกไท
 เที้ยทของดอง โรมาโพธิ์สระ
 ขบกคตบตเถรชนแดนคง
 เรือแพใหญ่่น้อยดอยเข้าคตอง
 พวงกนพนพวดด้วยกตวตาย
 มาถงนนตะวงนพตคกบาย
 จรเข็ทของดองดอขมาไถนา
 คววยเปลี่ยวเดี่ยวววิตด้วยเขาขบ
 คาบคววยว้ายวชตกลาง
 คนบนนภกตมตมตงจมเดน
 เข้าไถ่คนบนนตตงวงออก โชน
 ทำอานาจฟาดทางอัยกตางนา
 คนบนนภกตมตมตงทงชน

รางควนพนพตกนด้นนอ
 กมคณาตาทออยไถนา
 ดงต่างเปือนทคณทำอัยกตาคตา
 ตะกายย่ำชนบน โคนน โจนนกระโจม
 ทำอานาจราชศักดิ์เข้าหัก โหม
 กา โหมตบค้ำดองนำไป
 ช้อนศัพเดี่ยวทงสันหาหินไม้
 แดงเดี่ยวไถ่ดองนำร่าตะบง
 ประหลตวงตามิณทบาทฟาดตงตง
 บนตตงวงองทงหญิงชาย
 ไม่อาจดองดอยนาระดำระด้าย
 จรเข็รายถงย่านม่านระกำ
 เข้าไถ่คววยดงทำออกคตาคตรา
 ค้ำดอยดไปทตตงชนกตกลาง
 จรเข็บคอชวคฟาดคด้วยทาง
 ตบคตขว้างชนบนนภกตคน โคนน
 จรเข็เถรชนนภกทำผก โมน
 กิ่งท่ายคั้งพวง โจนนตงนาคกรีน
 ไผ่ตมตค้ำนาเป็นคตคน
 ก้างตงคตงวงทตงออกตงตง

๑ มาถึงบางเทาทำย่ำโมก
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทนหนาวทนร้อนทนทุกข์
 เป็นเทศกาดชาวบ้านมาไหว้พระ
 แข่งกันไปมาอยู่หน้าวัด
 นางสาวสาว ไต่อดตประกวดกัน
 เขาโตกคงทงค้อยท้ายเรือ
 เจ้าหนุ่มหนุ่มรักดีนุกมาทักบ้าน
 บุ่เลื้อยอ่อนหมอนวางมาตงของ
 เรือเจ้าพวกขเมาชวดเท็ดาวาง
 เขาดอกดาวเรืองร้อยห้อยหูไว้
 เจ้าเฒ่าพระดังขตงเรือ โชน
 ยิงพวกนางสาวสาวชาวแม่คำ
 ขายกด้วยทอดต้มขนมจัน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ผู้คนบนพดกอดคอ
 พวกหัวไม่ตอยชายออกกรายกริต
 เขาในวัดยดเยียดเบียดตะเบ็ง
 ๑ ครานนุกภาหดวงตาชวาค
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ออกจากเพื่อยเฉยคำไค่นามา
 ตันตะกายปากกิดหางพัดฟาด
 เกียวกรวดหัวดวงออกชดวน

จรเข้โอบหางหันเข้าฝั่งฝั่ง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เขาเพื่อยฟังแบบคายอยู่ท้ายวัด
 เดียงเฮอะเรือเพื่อยออกแออัด
 บ้างซัดเพตงปรบโกได้เพตงเรือ
 ห่มผ้าสั้นม่วงไหมถ้วนใต้เสื้อ
 บ้างมีเสื้อบุหงคงหมอนอิง
 ตาคพदानตอดตำทำสูงตั้ง
 พายเที่ยวเที่ยวผู้หญิงรอบรอบไป
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ไต่จันตงกตางเขาแกตมีได้
 ถ้วนแต่คตมใหม่ได้ชาวมา
 ยาวโยนเกรียวกราวอยู่ดาวดำ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ผัดหน้ากันไว้ใต้เสื้อแพร
 เขาโตกคินข้างตงไวคตงเง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือพ่วงกันเป็นแพออกแซ่แซ่
 เห็นมัตชวานครำทำกาเก้ง
 สาวสาวกตนักแดงตงนาวา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เห็นเรือคาคไปตงแดนออกนันทนา
 ทลฤธาโตคตางซนกลางคน
 คิวชาคคอปบตงยบย่น
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 โจนประจัญเรือมัจมะระเนน

ปะแม่คำชนมจันถวยคนตาก
 โดตชนบนดั่งฉิ่งร้องเกน
 จรวะตรงเข้าในวงเพลงครึ่งท่อน
 ดันตักตมตวดวยกตวดาย
 พวกเจ้าเพลงผู้ชายก็วายจูน
 อารามกตัญโงงเทงบ่แดงมา
 หึงตมขายครมำคว่างไป
 หึงตมขายตมกนตมบึง
 จรวะเข้าบได้นางแม่คำ
 อมแต่หัวตวออกใจนออกพัน
 จรวะเข้าบผู้หญิงวงแหวกว้าย
 เห็นแค่คนกันชาวเท่าแกว่งไกว
 ๑ จรวะตรงมาทางบาง โฉงแสง
 ผุดตำรำมาในตำซด
 นางสาวสาวชาวบ้านมาอาบหน้า
 หัวตมวราผ้าหตุตมตเข้ารัก
 จรวะเข้าไม่ทำคำต่อมา
 ต้องเลยตงมาหน้าบางบาน
 ข้ายมระเคอเจอดอชนแทงปราด
 อีเมย โดตคนแหวกแจวหตุตมอ

มีนเคยปากวังว้ายควายตาเถร
 ดยเตนผ้าหตุตมตแต่ชาย
 มหึงตมขายอนตมมอหนงาย
 เวยว้ายวงเมมาเบเตานา
 โดตผตุนวงตตทงแกผา
 โดนเอานางเตานาเข้าตำบึง
 ผตกได้เหวียงวงขย่ม่างมิ่ง
 วัตักกายขายทะตั่งไปจากกัน
 ทำคักดา โดตตำแม่นำตม
 คนบนบกกอกตมทุกคนไป
 ชกว้ายพระอิศวรรทอนน้ำไหล
 จนใจไม่ขอจแก้แต่ตักคน ๆ
 เห็นผุงเบตฟาดเบ็งตงตายบ่น
 จนกระท่งบ้านกุ่มชุ่มในรก
 ขรวัดตาตำเข้าไปโผตโผตงก
 เขามอปกเบนจับมิ่งวงชนตระพาน
 คนระชาออกช้อตตทุกบ้าน
 ตรงเข้าบ้านตมตกตเขากระมอ
 จรวะเข้าฟาดหัวเตตกระเด็นปรีอ
 วัชองออยย้ายตระกายตระกุก

ถึงหัวสะพานกับเจ้าเข้าบ้านตก
 ดงดูยเดินเบนอ้ายกระจายกระจาย
 ความถ่วงถ่วงมาประดาเตี้ย
 ขวางเจ้าผวกถ่วงเมยจะตมตาย
 ๑ คังแคอย่างทองส่องฟากท่า
 เรือแพกขยาดไม่อาจร
 มดหมอมมาตักถิ่นหว
 แคชวบชวยามาแต่ไร
 โຈทกัณจจอแจออกแซ่ช้อง
 ฟาดพัดกตกคนเป็นภคิมชด
 เดวเดยตงมาหน้าบ้านบอ
 ชบกถวดเตี้ยทรากไท
 คนเห็นกมภาพนกลดาหามู
 ถึงแพแจกจอกหน้าทาการ้อง
 อ้ายผวร้องไต่ยาวงมาชว
 จนผานอนดอญจากฟงพิน
 จรเขเถวเห็นแจกมนร้องให้
 พอปาลอ้าแจกควาไม่รวอ
 จรเขเถวจากแพแ้วไรมา
 พอร้องเหนอนผุดเถวชชวทาย

ได้สะอึกเฮาหมึงวงผาดู
 โศคนม้นคุดปรุคปรุยเปรอะทงกาย
 ปลดเปลี่ยคนออดนงนอหงาย
 มัดครกายเสือกถนชบนคอง
 กถ่วงมภาพทงหมคตยะคตยะยอน
 ดอกระถอนชวบ้านตันทันใจ
 ด้วยเห็นตวงมภาพนโคใหญ่
 กยงไม่เคยเห็นเหมอนเช่น
 เถรคตองมากะทงถงกรุงศรี
 ชวบุรีเถาตอชองไป
 แกกชยชอชคตชวเขาคนได้
 เดวเดยไต่เรือมาเขาของ
 ชวหมึงวงพาดนทกบ้านชอง
 ชนคาบเมยแจกจองเจานามน
 จรเขเถวตแจกจวชบนเอวมน
 อ้ายผวหันหน้าจองร้องไห้
 นกชกถนไม่โตกหัววอ
 เมยก็พอหลตไต่ไม่ถงคย
 พบแม่คาคอนของมาร้องชว
 ตนตะกายปากกคัพตระยา

เรือนางญวนยื่นแจวเหวี่ยงเหวี่ยงมา
 แฉ่งฉางหางฟาดตงกตางดำ
 ทดมิตคิดหัดชักไม้ไหว
 ชายเจ้าผดกปรหม่าตาแบ่งแวง
 ชาวเรือแพชุดมนวนวาย
 ใครไม่อาจค้าขายลงพายเรือ
 จรวเข้เดวเห็นคนพากันกตง
 แฉ่งหางกตางนำท่าคะนอง
 พงกขำราชการสะท้านใจ
 ริมตงตั้งเขี่ยคยคยุดตแ
 บ้างตรงมาทศำถาลูกชุน
 ว่ามกมภากดำเหลือใจ
 มินยาวใหญ่ไต้ประมาณตั้งตีบวา
 เทยงกนตั้งตอกลคนจนเบบเข
 ๑ ครานนทวนเจ้าคุณอธิบดี
 กระทำฤทธิกนคนจนภารา
 คิดพดางทางนุ่งผ้าต้มผัก
 เข้าทองพระโรงพตณอญชต
 ขอเตชะพระของกมทรงเคช
 บคนเกิดมชงกมภา

จรวเข้ควาแจวบั้งบขยา
 ญวนคะมำตม็อกคร่อมหัดกแจว
 เตอตไหดรินรินตงดินแคว
 ร้องแต่แจวกำจุนหมนอยในเรือ
 จรวเข้ฉิบหายร้ายกว่าเตอ
 เรือเห็นอใหญ่หน่อยถอยเข้าคตง
 ชนตอยควผ่านมาหน้าบ้านชอง
 ตอยตองเตยมาหน้าตำหนักแพ
 เจกตางแซกไทยก็แซงแซ
 ตำวอจแว้งเหยาเข้าวงใน
 ไปกรวยเรียนเจ้าคุณท่านผู้ใหญ่
 มาเตยอไต้หน้าวาหน้าโรงเรือ
 ตอช่าวเตอว่ามาตเห็นอ
 เห็นโตเหลือเกินขนาดชาติกมภา
 ไต้ย่นว่ากมภันนเหลือกต
 คองกรวยทุดพระกรุณาผ้าชุด
 ชักผ้ากรวยพันขม้นขม
 กรวยทุดพระภุมมีได้เข้า
 มินบักนัคเรศนาภา
 ตงมาตเห็นขอว่าเหลือร้าย

แต่ศิระษยาวกว่าห้าศอกเศษ
เข้ามาดอยต้องดำพองกาย

๑ ครานนพระองค์ทรงฤทธิ
เที่ยวกินสัตว์กตคนนั้นเป็นเบือ
ตะไคร้เหี่ยวบ้านพลเมือง
จึงดำรัสครตั้งอชบด

ทงหมอหดวงชะเลยศักดิ์ให้หนักหนา
ใครจับได้ก็จะให้ซึ่งรางวัล

๑ ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ได้รับตั้ง
ตั้งกรมเมืองพตท ในทันที
กรมเมืองรับมาเที่ยวหาหมอ
ก็ใจอยากได้ซึ่งรางวัล

เอาเครื่องลาดพวงนุ่งผ้าเบตา
มรดกตั้งมศรีษะระมัดทะเมง
พร้อมกันทนต์ยี่สิบตำ
ประณมมอกอชกนงจังกา

๑ ครานนภุมภาดวงตาชวาด
คูหมอมันจะมาทำทำไร
พวกหมออชกชขาดไม่เอาจโกถ
เขยวงออกถอกคาคูหน้ากุดัว

08/06/2565

ทำฤทธิเดชกินคนเดียวมักหลาย
ช่วยทวงคองคาน้ำโรงเรือ ฯ

ถ้าคณึกคิดว่าภุมภามาแต่เหนือ
มันใหญ่เหลือขนาดชาติภุมภ
จะชวนเคืองยบยงทงกรุงศรี
ให้หาหมอกุมภที่ตาคณ

ช่วยกันจับภุมภามาหาหน
อย่าให้มันหนีไปเดียดหนี ฯ

บังคมคดอยถอยหดงออกจากที่
ให้หาหมอกุมภที่ตาคณ

ต้อต้อหมอมารชมขมัน
ถ้าคณึกว่าภุมภที่เคยแทง

ราตคคาคเข้าให้เซมแซง
ถอชนกกวดแก่วงตงนาวา

เห็นอนาไคนาชชานหน้า
ภาวนาถ้าคนรำเข้าไป ฯ

ไม่ชยาคอคมหาจมไม่
แกดังดอยฟุดใจไม่ไหวคัว
เห็นยาวใหญ่ให้ชยนตั้งหัว
บ้างใช้คัวเยองฟ่งแค่โกถโกถ

กึ่งเชิงฟังเสียงผลุงผลัง
เปิดขนตาฟังซากระหน่ำไป
หมอลเห็นจรเข้ขึงยงเสาโกถ
ไม่เข้าหนังตึกนิตินใจนิก

๑๐ ครานนภุมภาหดวงตาเวท
แว้งวัดพิศษยาด้วยก้าวตั้ง

ชุดมนหมนกดมคังถมกรต
แว้งผางหางฟาดซาตระยา
ฝูงคนบนตลึงทงหญิงชาย

ตยดลยของพองหัวทุกตัวตน
พวกขนนางนอยใหญ่ที่ไปต
บางกวงมาเฝ้าเจ้าชิวต

๑๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเศษ
มตหมอมมากมายก็วายปวราณ

จรเข้เระไรใหญ่่นกหนา
ดินมอหมอมตหมตชาน

กวกพระหัตถ์ครว้เรียกจมันไวย
แข็งดีเป็นคนมัวชา

๑๒ ครานนพระไอยจวรนาถ
จรเข้เข้มนฤทธิเห็นผิดใจ

กระทบหนึ่งกระทบขึ้นเป่าหาเข้าไม้
เถรแกตงนงใจให้ต้นขระนิก

ชั๊กหอกแทงไปจนกันหัก
ราวกับฟุ้งซงดักถันกำดั่ง ๆ

ดำแดงเดชะโตตปวรดฟาดบั้งบั้ง
เรือแตกพังระทมถ่มทุกถ่า

พวกหมอมตทงหลายตงว้ายคล่า
ตายระทมจมนาดันทุกคน
เห็นพวกหมอมตทงหลายตายเกิดอนกถัน

จรเข้ไม่ฟังมนครเห็นพนักคิด
ก็เดินอยุ่บนคะพ่านต่า่านจิตต์
กราบทุตมตถิกจพระโองการ ๆ

ทรวบเหตว่ากุมภานนกล้าหาญ
ตอการวิปริตผิตทงท
อาจของตงมาจนถึงน

ไม่เคยเห็นเช่นนแต่ก่อนมา
เฮี้ย้อย่างไรกุมภานนเหล็ดอกถา
จะคิดอ่านเช่นข่ามัน้อย่างไร ๆ

ชาญฉาดตวิครตราหาเข้าไม้
จจะมีใช้กุมภานที่สามัญ

ตยาเลยจะกราบทอดถอง
 ให้ได้มีความชอบประกอบครัน
 ขอเดชะพระองค์ทรงบรรณ
 ทำศึกตากดำหาญชาญไชย
 จะเป็นจรวเข้มนคร์ของคนร้าย
 จะให้พ่ายล้มพยุคนองยา
 ๑ ไต่ทรงฟังรับเข้ามาบัดคิด
 แต่ถวายตัวมากให้ตายมี
 มงกก็เป็นพงศ์เผ่าเหต่าทหาร
 คราวจับเถรทตตองกั๋วองใจ
 อ้ายกมภากัดำคนพันประมาณ
 อย่านอนใจจงไปสุดกั
 ๑ ชมพดรับโองการคตถนถอยหตง
 มากิ่งคำหนักแพแสดงไป
 ฟู่ฟองต้องถอยอยู่หลังนำ
 เจ้าพถายเพ่งพินิจพิจารณา
 เหมือนชาติโลกบงดูตนเห็น
 เข้าใจว่าใครไม่วุ่เทียม
 ครันแจ้งประจักษ์ตระหนักใจ
 ขอเดชะพระองค์ทรงฤทธา

เป็ดร้องให้ชมพดคนขยัน
 คิดแล้วเท่านั้นกตไป
 จรวเขจรังเช่นนทามไม่
 ทงโตใหญ่เกินขนาดชาติกมภา
 จงฆ่าหมอดมคายเดี่ยวหนักหนา
 ไปพิเคราะห์ทกมภาดักที่ ๆ
 เอออ้ายพถายชมพดเข้ามา
 ยิงไม่มธุระจะได้ใช้
 คตตเถาเอากรรจะใช้ได้
 เมือพอให้กบออกจวมงค
 ได้ตั้งหารผู้คนเดี่ยบับ
 งามนเป็นกมภษะนิตโร ๆ
 วัชออกจากวงหำเข้าไม่
 เห็นจรวเขโตใหญ่มีหมา
 ทาทอการเห็นหาญกล้า
 เห็นผิดเพศกมภตามธรรมเนียม
 ๑ เป็นจรวเขจรังการจิงหาญเทียม
 ๑ ทเทียมมาจะเดินอยู่ชยา
 ๑ กรีบไปทตองค้พระพินฉา
 เห็นมิใช่กมภในจรว

มันเป็นจรวชมนตร์คนมารยา
จึงมโดยยอหอมอกุมภ

ถ้าทรงพระกรุณาข้าพระบาท
จะขอรับขาด้านบทงศ์

๑ ครานนพระองค์ได้ทรงฟัง

กระหนนส์ชายชมพุดคนวิชา

ถ้าจับได้ไขจรวชเขตต์สำคัญ

ชายพี่ชายอย่าฆ่าพากันไป

ช่วยกันเตรียมเครื่องฮานการรบสู้

เดนมมเห็นตอเดองเฟื่องฟุ้ง

๑ ครานนพินของหงส์ของนาย

บ่าวไพร่คามหลังมาพวงพร

ครนถ้งจงแจงขอรับตั้ง

เคียวหนมกุมภากดาฤทธิ

มดหมอเท่าไรที่ไปทำ

แล้วชบกตฟัดตายเสียเป็นเบือ

ได้ของน้องชมพุดจึงขาด

โปรดให้บอกคุณพี่ช่วยขอแรง

๑ ครานนชนแผนแสนฉันท

แล้วชวนลูกจวชอาสาทำ

แปลงมาของทหารในกรุงศรี
เห็นจะเป็นคนค้มามั่นคง

อนุญาตโปรดตามความประสงค์
ตงไปรบรับจับมันมา ๑

ทรงพระด้รวถรวนดั่งอยู่เริงว่า

ต้องขาดทำชอบหน้าชอบใจ

ก็จะให้รางวัลเป็นไหนไหน

พ้อมนินนใช้ก็อยู่กรุง

ไปคอยกฐแพแต่ย้ารุ่ง

พรวงนก็จะลงไปดู ๑

กรามถวายบังคมดามาทงคู้

อีกประตูไปบ้านพระกาญจน์บุรี

เดาให้พอฟังเบ็นถวนถ

มาได้คนจนที่หน้าโรงเรือ

มันฟ้าตมจมน้ำไม่มเห็นอ

ชมพุดครูเชื่อว่าคนแปลง

รับจะจับกุมภากัดถ้าง

คกแต่งชมพุดไปราวี้ ๑

ทรวารับตั้งนั่งคิดเบ็นถวนถ

มาไปที่บ้านพระไวยไปด้วยกัน

08/06/2565

ถึงประทับกับเศวตฉัตร
 ขุนนางกราบกราบกับบังคมคว
 พอกท้าวนางต่างพากันลงไป
 พระองค์ข้าละของรองบาท
 จึงตรัสว่าข้าเสียจมนว
 พระโอรสให้เรียกขุมพลพัน
 รับตั้งถามเป็นกระไรข้ายชุมพล
 ขอเดชะพระองค์ทรงไชย
 เอกภรณดีว่าให้หน้าพง
 ถ้าเมื่อนมิ่งชากุมภาคาย
 ๑ พลายชุมพลคำนับรับตั้ง
 ให้ถอยเข้ามากำท้าวพัน
 อธิษฐานหมัดการพระเป็นเจ้า
 คุณพระรัตนพระคงคา
 ก้าวถึงแพคนแฉะฉานจิตต์
 ที่ผู้ใหญ่ให้พรออกแซ่ซ้อง
 ๑ ความนั้นโอรสเจ้าพลายชุมพล
 โหงพรายวายรอบทั้งกายา
 ข่านคาถาพระสยามภูวนารถ
 ไปรคกำทรอบด้านให้อยู่เมืองคน

ชั้นสู่อาศน์พระองค์ทรงพระศรร
 ทุกถ้วนัดวันเหล่าท้าวพระยา
 พอกนางในพร้อมหมดไม้ชาตหน้า
 ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายโนไปพร้อมกัน
 อ้ายชุมพลอยู่ไหนอย่างไรนั้น
 คณามาอภิวัตน์ข้างพระโอรส
 จะจับจรเข้มนตร์ได้หรือไม่
 ถ้าไม่ได้เกิดถ้ากระหม่อมก็ยอมตาย
 มิ่งทำให้ได้ดังที่มาตหมาย
 อ้ายพลายเป็นรวยด้วยรางวัล ๑
 ถอยหลังดูกามาข่มข่ม
 อภิวัตน์ทกราบงามตงตำตา
 จึงปลกเกล้าคุ้มไทยให้แก่ข้า
 คุณบิดรมารดาจกคุ้มครอง
 ต่างคิดกตัญญูหมดลยศดยของ
 ที่สาวแต่เดจ้องไม่วางตา ๑
 ฤทธิรณเหตอดีมีดัง
 ให้ปัดอภัยแพออกมากที่กลางชล
 ถ้าเด็กชาติกุมภามาแต่ต้น
 แล้วประทานพระมนตร์ปราวกุมภ

โอมอ้ายนักกระมุคอย่างอัยำงน่าน
พระอิศวรท่าน ไซ้ให้กุม่า

โอมอ้ายนักกระมุคตัวไหนกถ่า
เด็กเข้าตำรปรวงควานแล้วซัดไป
พรายโตทโตโดยรักษา
เศกนาชาตัดไปทันที

๑๐ ครานนกรมภาชรวาดาวาด
เห็นชมพุดบนแพแดงไป

อ้ายชมพุดมาให้คงใจคิด
แกมุคพ้องตองตอชหลังนท
ผุคนบนแพห้ามไม้หยด
ทขวางใน โธธนไลตตลดาน

เมืออยากตแดงกนงจงพงห้าม
ดียงห้ามยงกถ่าว่าไม่พง

๑๑ ครานนชมพุดคนกถ่า
ผุดเห็นอนามนจะทอนคราย
จึงเล็กค้ายถ่ายตัญจนเขว่ ถ่ามเต็ม
มิดหมอเห็นบนนกับกายา

๑๒ ครานนชรวาดาวาด
แพชมพุดคังจะถ่มจมลงไป

กหรือค้อพระภาตจะมาฆ่า
ผตัญเอาชัวมั่งจนไป

คงเร่งมุคชนมาอย่าช้าได้
มั่งกบดานอยู่ทำไมอย่ากมก
อย่าช้าถอยไปไหนหน
พรายเกรวต่างหนตหลุดไป ๆ

แกไม่อาจกบดานนังอยู่ได้
จริงเหมื่อนนักรกไวคยนัด

กจะเอาชวดให้เป็นผ
พระพนบแดงตงเบินชานาน
มันถอยรุดลงมาจนหน้าดาน
ช่างหน้าตานนกระไรไม่มพง

รปร่างงามถันจะตายเดี่ยคายหลัง
นางชาวจึงเหล่านไม้มอาย ๆ

เห็นกมภาผุดชนดงใจหมาย
อ้ายแต่นรายหมนรจากมา
คมกเขม่นพนมอไวคยท
ถอชระนกดงทาจจะชงไชย ๆ

โตท โถมมาหาช้าไม่
ถรดอกใหญ่แค่ถรดูกฤกกระเด็น

เต๋ยงซำคนแซ่แพแทบหัก
 พอกจำโชนร็องค้ำอหน่าเป็น
 ชาวประชา มาคอยู่ต็ดอน
 ญวนกระเหียงเจ็กฝ่งยั้งไม้เคย
 นางทวยฮายเอียงเต๋ยงแป้งแป้ง
 เจ้ามอญว่าฮาดะกุดทังปุ่นพุด
 ผู้คนมากมายหลายภาษา
 เจ็กกับแซกมันทะเตาะกันเพวระพรัง
 เจ้าแรกว่าเมาะโมหะโยเปาะ
 พอจรวเซชนกต่นพรุ
 ๑ ควานนเจ้าพลายชายชุมพุด
 เห็นกุ่มภามาโกตักโตก
 จรวเซเรถกแทงก้วงหวาง
 ชุมพุดตกจากแพคนแซ่ไป
 คำวี่ร็องว่าฮ้ายโดยอย่างไรหวา
 พอกชุนนางตกใจใช้พอด
 ชุมพุดไม้แพแก่กุ่มภ
 พอกชุนนางค่างนิกไม้ไ่วใจ
 ดั่งด้าวด้าวคราวรักชุมพุดน
 บ้างช่อนหน่าวอ้งให้ใจกระนัง

คักคักตังตาตอยเจมั้น
 ช้างทะเล่นนักระไรไม่ต่นเคย
 เขมรมอญพอกพะมาเต๋ยงหวาเหอย
 ไทยว่าเฮี้ยมังกถักมาค
 แมงชะเวงเฉมระภาดามะหตุ
 ดาวบ่ฮู้บ่หนัช้อยย่นจรง
 มาย่นนงคังคารมคัง
 เต๋ยงหนุงหนิงเทอหน่าหน้าเฮ็นค
 เจ็กทะเลาะฮ้อดะใหม่โฮ่มทุ
 ยตเยยตเบยตครุมจาว
 ฤทธิรณสำมารตังราชด้ห
 แทงกุ่มภิตังฉาดเด็ดดัดไป
 เต๋ยงโผงผางแพบั้นไม้ทนได้
 พระทรงภพตคพระไทยพันท
 ฮ้ายกุ่มภากับชุมพุดตงกบที่
 พระไวยกรวามด้ามที่เด่วทุดไป
 ดักประเดยวคังควาชนมาได้
 พอกข้างในเต๋ยงแซ่ตคตัง
 ให้พรนพรนหวุ่นไหวอาโดยตัง
 พ้อพลายเมื่อไรจั้งจะชนมา

๑ ครานัน โนมเจ้าพวยชมพู
 ชกมตหมอคือสักกมภา
 เขาทางฟ้าดาวรบด้วยมตหมอ
 เกรกชมพูพดกอดคั่นคอพด
 พระทรงภพคบพระเพลาเอาดีหว่า
 เอาใหม่หงัจจงอัยารงรอ
 ขนแผนนังคงคาบพระไวย
 เฌียงคนสาถนถันนชด
 พวกร้าหวดงต่างมองแฉวรวงมี
 บ้างก็ว่าหนักถวมหนักใจ
 ฝ่ายไซถนจำมาห้ามมิให้แซ

ดูอะไรเขาให้ดูแค่ตา
 ๑ ครานนเถรชวดชาติกมภา
 แกแฉงเหวียงเบียงสระบัตด้วยชดใจ
 ฉับฉับขบยอชดวนรอยแทง
 จรวเซเถรเหลือกทเห็นพนักด
 ช่านคาภาถวนควรรบรอยแปดที
 ชมพุดหายกลายเป็นตฤณา
 คนทศพรตนิยณต์พรง
 พระต้นมกำนพวกรชนท

มตนำคำทนด้วยคาภา
 ข้างชววิศาหิกโหมโจอมประจัน
 แกแฉงขบหตบตอแฉงหาหน
 เกรกชมพูพดรชนชวค
 ให้มหนักถ้อย่างนตฤกพอ
 พวกรชนนางต่างหิวรอพวยชมพู
 พวกร้างในวงคตยอถับถัน
 ผุดปนกับชชาไม่วาไร
 พวยชมพูหตบช้างชวเรเซได้
 ทงยาวใหญ่ตุรวดักแก้วา
 นแน่มเืองไปเขาจะตา
 อยามาสาออยทนรบหนไป
 ชมพุดชอขบนถงงหาถงไม
 ชมพุดได้ทเทงด้วยแรงฤทธิ
 จนนำแดงคาคไปด้วยโตหิต
 พดางนิมคตคด้วยพระเวทวิทยา
 เพศกมภิกกตบเป็นมัจฉา
 เทยอคำคณคนปตาในวาร
 คำหนักแพเพียงจะพงดกบท
 อิงมแซชองรมทองชด

ฝ่ายว่าพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
 อย่างไรนั้นมันหายทงต้องคน
 พระโวยตาจึงตุน้องชาย
 จึงทูลว่าไพร่แปลงหนีไป
 พอขาดคำก็เห็นเถรแปลงใหม่
 ชนได้คนแตกม่านากัด
 ตามชนบทดั่งวงได้ช้าง
 ช้างสี่ขาคี่เคาะเคาะเดินแผ่นมาทัน
 พวกคนคบบ้างกลัวมวจะหนี
 เลื้อเกาะใต้ถุนคอกคอกคอก
 พวกชนนางคางพากันฮ่าถัน
 เลื้อหรือช้างข้างเราหาขอไวย
 เลื้อกอดข้างบันจนยั้ง
 ชุมพดก่แก่งแปลงกายา
 ฝ่ายพวกคนครวว่าแปลง
 ใครหนอแปลงเป็นดังทำดังคต
 ดั่งตั้งขมบทกระหวัด
 ดังกหายกลายเป็นขวัญตาคร
 ต้องมือรวบรัดมีคเถรชวาค
 แล้วพามาหน้าที่นั่งในทันใด

รับผิดชอบพระนายเป็นทนายหน
 ย้ายชุมพดแพ้ชนะประการใด
 รุ้แนบกายไม้พระวงศ์ไสย
 ชุมพดนั้นแปลงได้ไปคิตตัว
 เป็นชาวงาคอใหญ่มีไซ้ชิว
 ฝ่ายชุมพดแปลงตัวเป็นเสือพด้น
 โดดมางเกาะงวงเข้าไวยมัน
 พอช้างหันเลื้อไปบคระบค
 บางยหนดยกบทุไม่ย่นยอ
 จนข้างของวงร้องออกก้องไป
 ทรงขรมย์ยังพระวงศ์ไสย
 ขอรับได้เกิดอักระหม่อมพยัคฆา
 ข้างหายกตายเป็นดังไปค้อหน้า
 กตายเป็นงูเห่ากล้าเขาราว
 ต่างแซกแซงจะค้อยไม้หนี
 ถึงมันตักไม้พ่นชุมพดง
 งูดัดเอาดังตงกตงอยู่
 ชุมพดหายจากงเป็นคณไป
 ย้ายอุมาทวนกวางมาแต่ไหน
 บังคมให้วักค้อยสระคัมรับโองการ ฯ

ชายเถรเฒ่าที่แก่งจำแดงมา
 เขามศหมอดอพายตายคงพัน
 บ้างว่ากุดเพ็ดนจนตมดก
 บ้างว่าเห็นงกเก็บ โจน
 ฝ่ายพวกแซกฝรั่งจนจาม
 ไม่เคยเห็นทีไหนแต่ไรมา
 เมอครึ่งเกยงอุแหยแกกตัก
 แต่เป็นถาวรนานช้ากว่าพยับ
 ฝ่ายข้างพวกผู้หญิงวังเรือ
 ให้เสียวโล่ไมตโตเคมตา
 รูปทรงบอบบางเหมือนอย่างเหลา
 บ้างกว่าเป็นทองถึงบวงบน
 ที่สาวสาวนึ่งใหญ่ใหญ่ว่า
 จะพลอยพุดจาด้วยกช่วยอายุ
 © ศิรานจนมนตร์เจ้าวกรษราช
 มาจากคำหนักแพไม่แซเชื่อน
 จงระวังเถรเฒ่าเจ้ามารยา
 แลวตั้งตำรวจในให้ไล่คน
 ให้เอาตัวรววดาเข้ามาถาม
 โยจึงมาซักจนจนเป็นเบือ

มนกดวครบาที่กตาดกถน
 เขาขยนิมตกตั้งเป็นดังทะ โมน
 ช่างต่นุกจริงจริงยิ่งกว่าโชน
 ม้นเพน โพนมาใกล้ไม่ถึงวา
 กเดินชมกันตามเพศภาษา
 แต่แจกว่าเมืองจนนเคยมี
 กรบกันครกครกกรบวณณ
 เราได้เห็นครวงนเป็นบุญตา
 บ่นว่าเบือรบพุ่งย่งหนักหนา
 เวทนาแต่เจ้าพตายชายชุมพล
 กัดวอัยเฒ่าเจ้ากรรมจะทำบัน
 ให้หัดอนพันไภยอนันตราย
 เดินกมหน่ากรมกรมข่มไม่หาย
 ใจครนึ่งถึงเจ้าพตายจนมาเรือน ๆ
 ชาญฉลาดต้องไวไกรจะเหมือน
 ร้องเตือนหลานชายพตายชุมพล
 คุมมาอย่าให้ไกรดับต้น
 มาจนท่งหลังโรงเรือ
 มิ่งบอกความตามจริงอย่าพ่นเผื่อ
 ไกรใจเนือเชื่อใจใช้มิ่งมา ๆ

๑ ความขรวดานงหน้าเคว้า
 ไม่มีใครใช้สอยอาตมา
 พระหมื่นศรีวาอาขนิไม่บอกจริง
 ตถาราวาคนออกครนเครง
 กงจะมธุ ไตใช้ตงมา
 คำววจหน้าพากนวงเป็นดังคต
 ทงใช้ตรวนขอคาเอามาครบ
 ผูกเถรชวตเขาใจเว้งไม้พต
 ๑ จงพระหมื่นศรีวุปรีชา
 จงแจ้งความตามจริงอย่านงใจ
 เถรเจบแจ้งจรงทุกตงต
 เตมเป็นบาวถ่วงนอยเจ้าถ้วอยฟ้า
 ครงตงมาอยู่ตพระยาแมน
 เขาจะฆ่าพันให้บรโดย
 จะม่ใครใช้มาหาม่ได้
 จงได้แกตงแปดตงเป็นกมภา
 ตวยคตว่าถ้าใครม่คต
 ถ้าตงกตตอตงไตทวงที่
 ฉนทพระองคตทรงยศ
 เป็นความตขยทุกตงจรงในใจ

แกตงเอาเสกแตรังแกตงมุด้า
 นกขยาคตอยชยักมาเอง
 มนทตอกกตงพุด โกงทำโงงเฉง
 ข้ายแต่นเพตงโยม่คตงมาคต
 คำววจเอาหลักคาเขามานี้
 บกหลักตงที่ตง โรงเรือพต
 พวกคำววจเตนหรบอยคตต
 ห้อมตอมหลายชนทงนอกใน
 คตงกระทกามมาหาข่าม่
 มงอยไหนใครใช้ให้มิงมา
 ขาขยเมองเซียงอินทรวพระเจ้าข่า
 ชีตว่าเถรชวตจจแจ้งใจ
 ชมพตตขชนแผนจับมาไต
 จงหนไปเซียงอินทรวถนอาตมา
 คั่นใจพตชมพตคตจับข่า
 มากรงศรีอชชยาในควาน
 ชมพตวคตงอาตมาเวจวี
 จจะคตจมวารีให้บรโดย
 ข่าหาได้คตคตคตกบฏม่
 ฉนโทษทตทตตตได้ไตเมคตา

๑ ครานนพระหมื่นศรีศรีศักดิ์
มิ่งโกรธแค้นซุ่มพดคนวิชา
มีรฎุกำหนดบทอัยการ
มิ่งบังอาจทรยศกบฏใจ
แล้วจึงสั่งให้เส้มนัยเขียนคำเถร

เสด็จออกกราบทูลพระกรุณา

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
ข้ายนี้โทษว่าตายเสียหลายปี

ข้า้เสี้ยอ้ายพระยาอนุชิต
ว่าเถรเถรควรนมนมรณา
ท่านจางวางตำรวจไม่เียงหน้า

กระหม่อมฉันโหดตริธาเบาใจ
ก็ดวงใจไม่พินิจพิจารณา
ถ้ามิไปรดโทษมถึงทตาย

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงภพ
แต่นี้ไปให้ตั้งเป็นแบบบรรพ
ให้หามายบอกมหาดเด็กแดตำรวจ
พร้อมกบักตาโหมมหาดไทย
แล้วจึงตรัสตั้งเจ้ากระทรวง
ปรึกษาโทษเถรเฒ่าเจ้ามารยา

08/06/25๕5

หัวร่อคดว่าอ้ายแก่แก่หนักหนา
ก็กินคนมันมาด้วยเหตุใด
ฆ่าคนท่านประหารให้คักไชย
แก้ไชบ่้วยการด้วนมารยา
พอจวนเพนท่เข้าพระโรงหน้า
ให้ทราบตามวจาของตาชี่ ๑
ทราบเหตุใคร่ครวญเป็นถ้วนถี่
เออเดียนทนทำไมไพร่กตัญมา
ช่างปกมีตปดกได้ค้อหน้า
เดียนทนกลับเป็นมาจะว่าไร
เกรงพระราชอาญาจนเห็งอโหด
ด้วยผู้คุมยามในว่าวอดวาย
ให้ไปทิ้งบ้ำข้าด้วยมีถ่างาย
ทูลแล้วก็ถวดยมิ่งคมคัต ๑
ฟังจบตรัสไปทันใดนั้น
ถ้าหากคนโทษนั้นจะมัดโดย
ออกไปตรวจเสียก่อนอย่าขาดได้
แล้วจึงให้เอาศัพไปบ้ำข้า
ทั้งถูกขุนศาลหอดวงจงพร้อมหน้า
ว่ามาตามกำหนดบทพระไอยการ

ฝ่ายอุกฤษฐ์คำดาแก่คำดหลวง
เถรชวาคโทษมหันต์อันชพาด
พระองค์ทรงฟังคำปรึกษา
อายน้เจามารยาอย่าไว้ใจ
ตั้งเสด็จพระเสด็จขึ้นข้างใน

หมายบอกรับตั้งพระทรงธรรม

๑ ความพระไฉยวรรณารถ

ชายเถรเจมาชลงทงเวทย์มนตร์

ขุนแผนตั้งพาพันให้ถูกชาย

เจ้าจงเป็นเพ็ชรฆาตฟาดฟัน

เมื่อเสียบไว้ให้มคุมคอยรักษา

ให้ระวงนงยามตามอกคัก

ชุมพลรบตั้งไม่ยงหยุด

นำหน้าพาเถรตระเวนไป

ผูกพันพลเมองนนดาตดิน

ตำรวจตรวจตราว่าห้ามปราม

ครนถึงตะแดงแกงกัยหยุด

บักหลัดกมดเถรนงเอนเอียง

พวกคนผู้มาตเขาเช่นซ่า

บ้างว่าสมน้ำหน้าตาแก่ใจ

ทุกกระทรงปรึกษาว่าชาน

ควรประหารให้สิ้นชัวโดย

พระโองการตั้งมาหาชัวไม้

จงมอบให้อ้ายชมพูเอาไปพัน

นครบาตรับไปชมชมนัน

เถรนนมอบให้พ่ายชมพู

พยาบาทชรวัดตามาแต่ค้น

แนะนำชมพูอย่าได้วางใจมั่น

ทงตั้งนายตั้งกำรับคบชน

แล้วหวนนเขาไว้ให้จงดี

ทุกเวลาอย่าประมาทคาดจากที่

พวกม่นม่นจะมาพากันไป

รับรุดตามาหาชัวไม้

นครบาตนายไพร่กคุมตาม

แตกคณกันค้อยู่ถนหดตาม

คอยห้ามมิให้ใครเข้าใกล้เคียง

อุดคุดผู้คนไม่ขาดเคียง

ชมพูตเหตุยงคาบฉาดคชชาติไป

จะมีใครเวทนาก้หาไม้

พระเถระโระโรมันกินคน

๘๗ ๑๘๒
 ทเบินญาติพี่น้องของคนตาย
 แดงต่างคนคนส่งถ่านบ้านเรือนคน
 ศรัทธาเสียบรักษาอย่าประมาท
 จงพิทักษ์รักษาอย่าได้พลาด
 ๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์
 สถิตย์ในแท่นที่ศรีไศยา
 บ้าง โมกข์คตพดถวายเป็นตำราญ
 บ้าง ร้องรำขับเสียดจำเรียงราย
 ครนรุ่งแสงสรียาภาณุมาศ
 เสด็จจากที่สุวรรณบัลลังก์
 ทรงชำระสระสระแก้วทรงเครื่อง
 ออกข้างหน้าว่าขานการนคร
 พวกขุนนางต่างกราบอยู่พร้อมหน้า
 พร้อมเสนาอำมาตย์พระญาติวงศ์
 ด้วยมีนปราบกมก็มีความสุข
 จะเขาไว้ใช้ตั้งออกสักคน
 คาร์พตางทางมีสี่หนาท
 อ้ายชมพูททำชอบกชอบใจ
 ความชอบครองนมหนักหนา
 ๒๕๘
 ให้มันเป็นที่หวงนายฤทธิ

กิดาว่าอุนววยอยู่เกิดอนกถน
 ฝ่ายชมพูตตั้งผู้คุมคอยระวัง
 เผื่อคนคิมินจะอาจเข้ามาง
 กำรับตั้งเสด็จสรรพแล้วกลับมา
 ที่ศศิศักดิ์อเสียดทั้งแห่งหัด
 พระสนมดาสดาดังดาวราย
 บ้างอยู่งานนวดเคदनพระเส็นถ่าย
 ทรงสบายเบิกบานตำราญฟัง
 สกุนชาติแซ่ซ้องตั้งเสียดตั้งข
 พระสนมหมอบสระพริ้งประณมกร
 อร่ามเรืองเนาวรัตนประภัสสร
 ประทับที่บรรจรถนบัลลังก์ทรง
 งามสง่าดังท้าวครวไธหงส์
 พระองทรงรำพึงถึงชมพู
 กอวประกอบยศศักดิ์เป็นพักผด
 แขนบคนมหนักคล้ายกับอ้ายไวย
 ครวี่ประภาษตั้งมาหาขำไม
 ฮาตาไปไม่เห็นแกชวิต
 ถ้าไม่ได้อุ้มภักจะผิด
 จะเขาไว้ใช้ชิตอยู่กับกู

กรมเมืองทหารในไปจัดการ

อายไวยเอ็งไปช่วยแตก

แตรจิงตรัดตั้งชาวคตังใน

หงเงินตราห้าชั่งตัง ใส่พาน

๑ ครานันหดวงนายได้ประทาน

ให้ข้าคนชนของไปทันใด

ถึงบ้านบชกบิคาหาขัวไม้

หงวงค์ญาคชเนปานดำรายครัน

หาที่บ้านปลุกเรือนใหม่ณอยู่

มีนหม่มนักจกโมริเรืองเรือนชาน

จัดผ้าส้มบักใหม่ตะไบด้าน

พระราชทานแตรเต็ดจิงชางใน ๑

๑ แถ่นดำรายญิมย่องผ่องใส

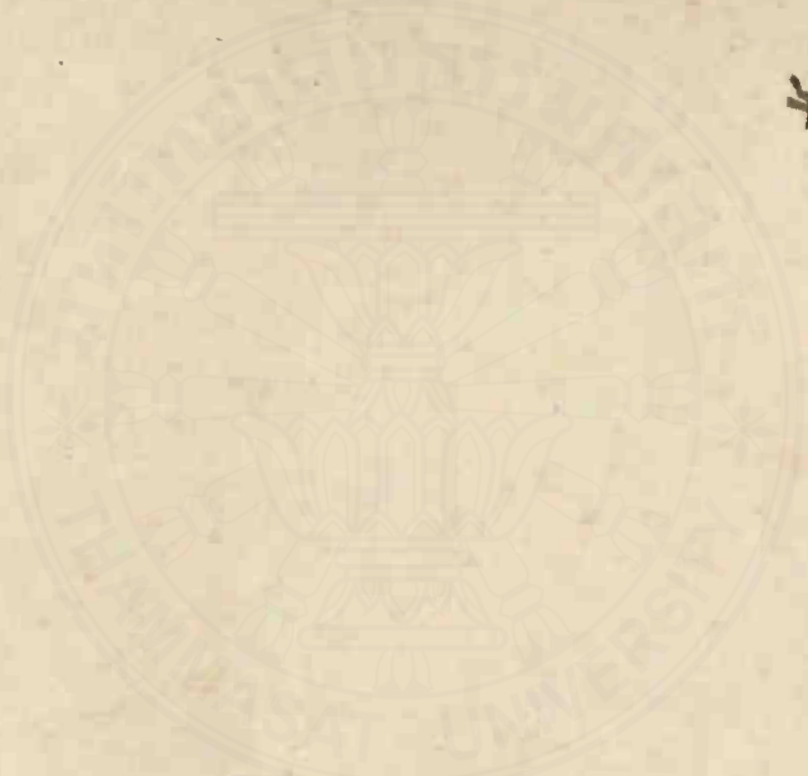
พระนายไวยนำหน้าออกมาพด้น

ต่างดีใจปรีดิ์เปรมเกษมสันต์

อยู่เป็นสุขชอกกนแดนหนา ๑

จบเล่ม ๓

R

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พรหมินทร์ที่เพนัง
ขายอันเดียวในเกาะสองและอุทุมพรเขต
พฤษภาคม ๒๕๕๒